Ingenios şi tulburător!
NEW YORK TIMES

ÎN APĂRAREA LUI JACOB

WILLIAM LANDAY

ÎN APĂRAREA LUI JACOB

WILLIAM LANDAY

Traducere din limba engleză
Bogdan Olteanu

editura rao

Descrierea CIP poate fi consultată pe pagina de internet a
Bibliotecii Naționale a României

Editura RAO

Str. Bârgăului, nr. 9-11, sector 1, București, România

www.raobooks.com

www.rao.ro

WILLIAM LANDAY

Defending Jacob

Copyright © William Landay, 2012

Toate drepturile rezervate

© Editura RAO, 2012

Pentru versiunea în limba română

2014

ISBN 978-606-609-529-7

PRIMA PARTE

„Haideți să fim practici în așteptările pe care le avem de la Dreptul Penal... [Căci] trebuie doar să ne închipuim, printr-o călătorie imaginară în timp, că ne-am întâlni cel mai străvechi strămoș umanoid, Adam, un proto-om, scund, cu o blană deasă, abia ridicat pe două picioare, căutându-și hrana prin savana africană acum vreo trei milioane de ani. Și-acum, să ne înțelegem: chit că i-am da orice legi am dori acestei făpturi mici și istețe, tot nu ar fi înțelept să o luăm în brațe.“

REYNARD THOMPSON,
O teorie generală a violenței omenești (1921)

1 | În marele juriu

Dl. Logiudice: Spuneţi-vă numele, vă rog.
Martor: Andrew Barber.
Dl. Logiudice: Ce lucraţi, domnule Barber?
Martor: Am fost procuror districtual adjunct vreme de 22 de ani.
Dl. Logiudice: Aţi fost. Ce lucraţi acum?
Martor: Cred că se poate spune că sunt şomer.

În aprilie 2008, Neal Logiudice a înaintat în sfârșit citația... dar prea târziu. Prea târziu pentru cazul lui, cu siguranță, dar și prea târziu pentru Logiudice. Reputația sa era deja afectată dincolo de orice putință de redresare și, odată cu ea, și cariera lui. Un procuror se mai poate descurca o vreme cu o reputație afectată, dar colegii săi vor sta cu ochii pe el ca niște lupi și, în cele din urmă, îl vor sili să renunțe, pentru binele haitei. Am văzut

asta de multe ori: un procuror districtual adjunct este indispensabil azi și mâine e complet uitat.

Am avut dintotdeauna o slăbiciune pentru Neal Logiudice (pronunțat *la-GIU-dis*). A intrat în procuratură cu 12 ani înainte de asta, chiar după terminarea facultății de drept. Avea 29 de ani pe atunci, era scund, cu părul rar și cu un început de burtică. Avea gura plină de dinți; trebuia să și-o închidă cu forța, ca pe o valiză burdușită, ceea ce îl lăsa cu o expresie chinuită și îmbufnată pe chip. Mă țineam de capul lui să nu facă fața asta înaintea juriului – nimănui nu-i place să fie mustrat –, dar el o făcea în mod inconștient. Se ridica și se ducea în fața boxei juraților, clătinând din cap și țuguindu-și buzele ca o învățătoare de modă veche sau ca un preot, iar asta stârnea în sufletul juraților o dorință aprigă de a vota împotriva lui. În cadrul biroului, Logiudice se pricepea binișor să manipuleze și să lingușească. Era tachinat destul de des. Ceilalți adjuncți se luau întruna de el, dar o încasa de la toți, chiar și de la oameni care lucrau de la distanță cu biroul – polițiști, grefieri, secretare, oameni care nu obișnuiau să își arate atât de fățiș disprețul pentru un procuror. Îl porecliseră Milhouse, după un personaj nătăfleț din *The Simpsons*, și îi spuneau în toate felurile, pornind de la numele lui: LoFoolish, LoDoofus, Sid Vicious, Judicious și tot așa. Însă mie Logiudice mi se părea în regulă. Era doar naiv. Cu cele mai bune intenții, făcea praf viețile oamenilor și nu-și bătea prea mult capul cu asta. În fond, el nu se lua decât de băieții răi. Aceasta este greșeala procurorului – *Sunt băieți răi pentru că îi anchetez eu* – și Logiudice nu a fost primul care a căzut în capcana ei, așa că am trecut cu vederea convingerea sa, că numai el are dreptate. Ba chiar îmi era simpatic. Îl sprijineam tocmai pentru ciudățeniile sale, pentru numele imposibil de pronunțat, pentru dinții lui strâmbi – pe care ceilalți colegi i-ar fi îndreptat cu aparate dentare scumpe, plătite de Mami și de

Tati –, chiar și pentru ambiția lui evidentă. Vedeam ceva la tipul ăsta. Un soi de vigoare în felul în care îndura atâta respingere, în felul în care înghițea toate mizeriile fără să zică nimic. Era clar un puști de oameni muncitori, hotărât să obțină pentru sine ceea ce atâția oameni primeau de-a gata. În acest fel, și *doar* în acest fel, presupun, era exact ca mine.

Acum, la 12 ani după ce intrase în procuratură, în pofida tuturor bizareriilor sale, reușise sau era pe cale s-o facă. Neal Logiudice prim-adjunct, numărul doi în biroul procuraturii din Middlesex, mâna dreaptă a procurorului districtual și principalul avocat pledant. A preluat funcția de la mine – acest puști care-mi zisese odinioară: „Andy, vreau să ajung *exact* ca tine". Ar fi trebuit să mă aștept la asta.

În acea dimineață, în sala marelui juriu, lumea era posomorâtă și deznădăjduită. Treizeci și ceva de bărbați și femei care nu fuseseră destul de destoinici încât să scape de această obligație stăteau înghesuiți în acele scaune școlărești. Înțelegeau destul de bine cam ce trebuie să facă. Marile jurii sunt convocate pentru câteva luni și se prind foarte repede care-i treaba: acuzi, arăți cu degetul, spui cine-i vinovatul.

O ședință a marelui juriu nu este un proces. În sală nu se află nici judecătorul, nici avocatul apărării. Procurorul este șeful. Este o investigație și, teoretic, o limitare a puterii procurorului, de vreme ce marele juriu decide dacă acesta are suficiente dovezi ca să aducă un suspect în fața instanței. Dacă sunt suficiente probe, marele juriu îi acordă procurorului o punere sub acuzare, ceea ce reprezintă biletul său spre Curtea Superioară. Dacă nu, resping cazul și acesta se încheie înainte să fi început măcar. În practică, respingerile sunt foarte rare. Majoritatea marilor jurii oferă inculparea. De ce nu? Ei oricum ascultă doar una dintre părți.

În acest caz însă, presupun că jurații și-au dat seama că Logiudice nu avea un caz. Nu azi. Adevărul nici nu avea să fie aflat, nu cu niște dovezi atât de răsuflate și de compromise, nu după tot ce se întâmplase. Trecuse deja peste un an – peste 12 luni – de când cadavrul unui băiat de 14 ani fusese găsit în pădure cu trei plăgi înjunghiate dispuse în linie pe piept, de parcă ar fi fost împuns cu un trident. Dar nu era vorba nici măcar de timpul trecut. Era vorba de toate celelalte. Era prea târziu și marele juriu o știa.

O știam și eu.

Numai Logiudice era de neclintit. Își țuguia buzele în acel fel ciudat, specific lui. Își revedea notițele din carnețelul galben, își calcula următoarea întrebare. Făcea tot ceea ce-l învățasem. Vocea din capul său era vocea mea: „Nu contează cât de slab este cazul. Ține-te de el. Fă lucrurile așa cum se fac de peste cinci sute de ani, folosește aceeași tactică josnică aplicată la interogatoriul contradictoriu – ademenește, prinde, strivește".

El zise:

– Vă amintiți când ați auzit prima oară de uciderea băiatului Rifkin?

– Da.

– Descrieți-mi.

– Am primit un telefon, cred, mai întâi de la CPAC – adică poliția statală. Apoi au urmat imediat alte două telefoane, unul de la poliția din Newton, celălalt de la procurorul-șef de atunci. Poate că am încurcat ordinea, dar ideea e că telefonul a început să sune întruna.

– Când se întâmpla asta?

– Joi, 12 aprilie 2007, în jurul orei 9 dimineața, imediat după descoperirea cadavrului.

– De ce ați fost sunat?

– Eu eram adjunctul-șef. Eram anunțat de fiecare dată când avea loc o crimă în district. Aceasta era procedura standard.

– Dar nu păstrați chiar toate cazurile, nu? Nu conduceați investigația și procesul în fiecare omucidere care vă era adusă la cunoștință, nu-i așa?

– Nu, sigur că nu. Nu aveam atâta timp la dispoziție. Păstram foarte puține omucideri. Majoritatea erau încredințate celorlalți procurori adjuncți.

– Însă pe acesta l-ați păstrat.

– Da.

– Ați hotărât imediat că vă veți ocupa personal de caz sau v-ați hotărât mai târziu?

– Am hotărât aproape imediat.

– De ce? De ce vă doreați acest caz în special?

– Aveam o înțelegere cu procurorul districtual, Lynn Canavan. De anumite cazuri mă ocupam personal.

– Ce fel de cazuri?

– Cele urgente.

– De ce dumneavoastră?

– Eu eram cel mai vechi avocat pledant din birou. Ea voia să se asigure că toate cazurile importante sunt pregătite așa cum se cuvine.

– Cine hotăra dacă un caz era urgent?

– Eu, în primă instanță. Consultându-mă cu procurorul districtual, desigur, dar la început lucrurile se mișcă foarte repede. Nu prea e timp de-o întâlnire.

– Deci *dumneavoastră* ați hotărât că uciderea lui Rifkin era un caz urgent?

– Bineînțeles.

– De ce?

– Deoarece era vorba despre uciderea unui copil. Cred că ne și așteptam să se facă vâlvă în jurul cazului, să intre în

atenția presei. Era genul acela de caz. Se întâmplase într-un oraș bogat, iar victima făcea parte dintr-o familie bogată. Mai avusesem câteva cazuri de acest gen. La început, nici nu am știut despre ce este vorba mai exact. Părea o crimă comisă de un alt elev, așa cum se întâmplase la Columbine. Practic, nici nu știam ce naiba era, dar părea un caz mare, promițător. Dacă avea să se dovedească un caz mai banal, l-aș fi putut trece altcuiva mai târziu, dar în acele prime ceasuri trebuia să mă asigur că se face totul ca la carte.

– L-ați informat pe procurorul districtual că vă aflați într-un conflict de interese?

– Nu.

– De ce nu?

– Pentru că nu era vorba de niciun conflict de interese.

– Dar nu era fiul dumneavoastră, Jacob, coleg de clasă cu băiatul omorât?

– Ba da, dar eu nu o cunoșteam pe victimă. Nici Jacob nu o cunoștea, din câte știam eu. Nu mai auzisem niciodată numele băiatului ucis.

– Nu îl știați pe puști. În regulă. Dar știați că el și fiul dumneavoastră erau în același an, la aceeași școală generală, din același oraș?

– Da.

– Și tot nu v-ați gândit că ar putea interveni un conflict de interese? Nu v-ați gândit că obiectivitatea dumneavoastră ar putea fi pusă la îndoială?

– Nu. Sigur că nu.

– Nici măcar acum, în retrospectivă? Insistați... Chiar și în retrospectivă, *tot* nu sunteți de părere că împrejurările ar putea da măcar *impresia* unui conflict de interese?

– Nu, nu era nimic inadecvat în această privință. Nu era nici măcar ceva neobișnuit. Faptul că locuiam în orașul în care

se petrecuse crima? Era un lucru *bun*. În districtele mai mici, procurorul locuiește adeseori în comunitatea în care se produce o infracțiune, îi cunoaște pe oamenii afectați de aceasta. Și ce dacă? Adică e *și mai* hotărât să prindă ucigașul! Ăsta nu-i un conflict de interese. Uitați ce este: se poate vorbi despre conflictul pe care-l am cu toți criminalii. Asta-i meseria mea. Era vorba despre o crimă oribilă, pur și simplu oribilă; era treaba mea să fac ceva în această privință. Și eram hotărât să-mi fac meseria.

– În regulă.

Logiudice își coborî privirea în carnețel. Nu avea niciun rost să atace martorul atât de devreme. Se va întoarce la această chestiune mai târziu, fără îndoială, când va fi mai obosit. Pentru moment, era mai bine să nu lase lucrurile să se înfierbânte.

– Înțelegeți care sunt drepturile pe care vi le conferă Al Cincilea Amendament?

– Desigur.

– Și ați renunțat la aceste drepturi?

– Așa se pare. Sunt aici. Vorbesc.

În rândul marelui juriu se auziră chicote.

Logiudice își lăsă jos carnețelul, părând să renunțe momentan la planul său de luptă.

– Domnule Barber... Andy, aș putea să te întreb ceva? De ce nu ai invocat aceste drepturi? De ce nu ai păstrat tăcerea?

Următoarea propoziție rămase nerostită: *Eu așa aș face.*

M-am gândit un moment că aplica o nouă tactică, că juca teatru un pic. Dar Logiudice chiar părea sincer. Era îngrijorat că puneam ceva la cale.

Nu voia să fie păcălit, să fie făcut de râs.

Am răspuns:

– Nu doresc să păstrez tăcerea. Vreau ca adevărul să iasă la lumină.

– Indiferent care ar fi acesta?

– Am încredere în sistem, la fel ca tine și ca toți cei de față.

Ei, asta nu era tocmai adevărat. Nu am încredere în sistemul juridic, cel puțin nu în capacitatea sa de aflare a adevărului. Niciun avocat nu are încredere. Am văzut cu toții prea multe erori, prea multe rezultate proaste. Un verdict al juriului este doar o presupunere – o presupunere bine intenționată, în general, dar nu ai cum să determini adevărul printr-un vot. Și totuși, chiar și așa, cred în puterea ritualului. Cred în simbolismul religios, în robele negre, în tribunalele cu coloane din marmură ce amintesc de templele grecești. Desfășurarea unui proces aduce cu ținerea unei slujbe. Ne rugăm împreună să facem ceea ce trebuie și să fim ocrotiți de primejdii, iar asta merită făcut chiar dacă rugăciunile ne sunt ascultate sau nu.

Desigur, Logiudice nu credea în prostiile astea solemne. El trăia în lumea avocatului – alb sau negru, vinovat sau nevinovat – și era hotărât să mă țină și pe mine acolo.

– Deci ai încredere în sistem! pufni el. În regulă atunci, Andy, să ne întoarcem la el. Să lăsăm sistemul să-și facă treaba.

Aruncă juriului o privire șmecherească, de cunoscător.

Bravo, Neal. Nu lăsa martorul să se pună prea bine cu juriul – pune-te *tu* bine cu el. Pune-te bine cu el, cocoloșește-l și lasă martorul pe dinafară. Am surâs. M-aș fi ridicat în picioare și l-aș fi aplaudat dacă aș fi avut voie, deoarece făcea exact ce-l învățasem eu. De ce să nu mi se îngăduie și mie un moment de mândrie părintească? Se pare că nu am fost chiar atât de rău, la urma urmei – l-am transformat pe Neal Logiudice într-un avocat cât de cât decent.

– Păi, atunci continuă, am rostit eu, încercând să îmi apropii juriul. Nu te mai prosti și treci la subiect, Neal.

El se uită la mine, apoi își luă carnețelul și îl răsfoi, căutând locul în care rămăsese. Aproape că puteam citi gândul ce-i încrețea fruntea: *ademenește, prinde, strivește.*

– Bine, spuse el, hai să vorbim despre ce s-a întâmplat după crimă.

2 | Mulțimea noastră

Aprilie 2007: cu douăsprezece luni în urmă.

Când familia Rifkin și-a deschis casa pentru shiva, perioada evreiască de doliu, părea că venise acolo tot orașul. Familia nu avea să poată jeli în intimitate. Uciderea băiatului era un eveniment public; și jelirea avea să fie tot publică. Casa era atât de aglomerată, încât atunci când murmurul conversației creștea în intensitate, adunarea părea să aducă mai mult a petrecere, până când mulțimea își cobora vocea simultan, de parcă ar fi fost rotit un buton de volum nevăzut.

Mi-am croit drum prin această mulțime, cerându-mi scuze în mod repetat, întorcându-mă în stânga și-n dreapta ca să mă strecor.

Oamenii se holbau cu expresii curioase. Cineva a zis: „El e, Andy Barber", dar nu m-am oprit. Trecuseră patru zile de la comiterea crimei și toată lumea știa că mă ocup de caz. Voiau să mă descoasă, firește, despre suspecți, indicii și toate cele, dar nu îndrăzneau. Pentru moment, detaliile anchetei nu contau; tot ce conta era faptul dureros că murise un puști nevinovat.

Ucis! Știrea îi lovise în plin. În Newton nu exista cine știe ce activitate infracțională. Tot ce știau localnicii despre violență venea de la știri și din emisiuni de televiziune. Credeau că infracțiunile violente se petreceau doar în orașele mari, în rândurile unei clase inferioare de mocofani urbani. Bineînțeles, se înșelau în această privință, dar nu erau proști și nu ar fi fost atât de șocați de uciderea unui adult. Sacrilegiul reprezentat de cazul Rifkin consta în faptul că victima era unul dintre copiii din orășel. Era un afront adus imaginii pe care și-o construise comunitatea din Newton. O vreme, în centrul orașului fusese pus un semn ce descria localitatea drept „O comunitate de familii și o familie de comunități" și auzeai adeseori spunându-se că Newton era „un loc bun în care să îți crești copiii". Și chiar așa era. Era plin de centre de pregătire și de meditatori particulari, de săli de karate și de ligi de fotbal. Părinții tineri îndeosebi țineau la această imagine a Newtonului ca un paradis al copiilor. Mulți dintre ei plecaseră din metropolele sofisticate ca să se mute aici. Acceptaseră cheltuielile imense, monotonia ineficientă și dezamăgirea conferită de un mod de viață convențional. Pentru acești locuitori ambivalenți, ideea de a se stabili în suburbii avea sens doar pentru că acestea erau „un loc bun în care să îți crești copiii". Mizaseră totul pe această carte.

Mergând din cameră în cameră, treceam pe lângă toate grupurile posibile. Puștii, prietenii băiatului omorât, se înghesuiseră într-un mic birou din capătul casei. Vorbeau în șoaptă și se uitau lung la mine. O fată avea machiajul întins pe toată fața din cauza lacrimilor. Fiul meu, Jacob, stătea pe un scăunel, deșirat și lăbărțat, departe de ceilalți. Se uita la telefonul său mobil, neinteresat de conversațiile din jurul lui.

Familia îndurerată se afla în camera următoare, cu tot cu bunici și verișori.

Iar în bucătărie erau părinții puștilor care fuseseră colegi de școală cu Ben Rifkin. Aceasta era mulțimea noastră. Ne știam din prima zi de grădiniță a copiilor noștri, din urmă cu opt ani. Ne întâlnisem de-o mie de ori, fie când ne lăsam copiii la ore, fie când îi luam, la jocuri de fotbal ce nu se mai terminau, la strângerile de fonduri organizate de școală și cu ocazia unei memorabile reprezentații a piesei *Doisprezece oameni furioși*. Și totuși, în afara unor prietenii închegate, nu ne cunoșteam prea bine. Firește, exista între noi o anumită camaraderie, dar nu o legătură adevărată. Majoritatea acestor cunoștințe aveau să înceteze odată cu absolvirea liceului. Însă, în acele prime zile de după uciderea lui Ben Rifkin, am avut iluzia apropierii. Era ca și cum ne-am fi văzut pentru prima oară cu adevărat.

În vasta bucătărie a familiei Rifkin – plită Wolf, frigider Sub-Zero, blaturi din granit, dulapuri albe, în stil englezesc – părinții se strânseseră în grupulețe de câte trei-patru și-și împărtășeau stările de insomnie, de tristețe și spaima de nezdruncinat prin care treceau. Pomeneau întruna de Columbine și de 11 septembrie, precum și de felul în care moartea lui Ben îi făcuse să nu-și mai lase din mână propriii copii. Emoțiile extravagante ale acelei seri erau intensificate de lumina caldă aruncată de aplicele portocalii din bucătărie. Când am intrat în încăpere, părinții își împărtășeau secrete în acea lumină ca de foc.

Pe când intram, una dintre mame, Toby Lanzman, aranja aperitivele pe un platou aflat pe un blat. Avea atârnat pe umăr un prosop de vase. Tendoanele de la antebrațe îi ieșeau în relief în timp ce trebăluia. Toby era prietena cea mai bună a soției mele, Laurie, una dintre puținele cunoștințe mai apropiate pe care ni le făcusem aici. Mă văzu uitându-mă după soția mea și îmi făcu semn spre cealaltă parte a încăperii.

– Le cocoloșește pe celelalte mame, rosti Toby.

– Văd.

– Păi, cred că tuturor ne-ar prinde bine un pic de cocoloșeală acum.

Am mormăit ceva, i-am aruncat o privire nedumerită și am trecut mai departe. Toby era incitantă. Singura mea apărare împotriva ei era o retragere tactică.

Laurie stătea cu un mic grup de mame. Părul ei, care fusese mereu des și părea ciufulit, era dat pe spate și prins într-un coc, cu ajutorul unei agrafe de păr în formă de carapace de țestoasă. Tocmai o mângâia pe braț pe una dintre prietene, alinând-o. Prietena se aplecase spre Laurie în mod vizibil, ca o pisică alintată.

Când am ajuns lângă ea, Laurie m-a cuprins de mijloc.

– Bună, iubitule.

– E timpul să plecăm.

– Andy, zici asta din clipa în care am ajuns aici.

– Nu-i adevărat. M-am gândit la asta, dar n-am spus-o.

– Oricum, ți se citește pe față. Oftă, apoi adăugă: Știam eu că ar fi trebuit să venim fiecare cu mașina lui.

Mă măsură din priviri timp de câteva clipe. Nu voia să plece, dar înțelegea că nu mă simt în largul meu fiind în centrul atenției, că și-așa nu eram prea vorbăreț din fire – sporovăiala din încăperile aglomerate mă obosise dintotdeauna – și toate aceste lucruri atârnau în balanță. O familie trebuia gestionată ca orice altă organizație.

– Pleacă tu, hotărî ea. O s-o rog eu pe Toby să mă lase și pe mine acasă.

– Da?

– Da. De ce nu? Ia-l și pe Jacob cu tine.

– Ești sigură? M-am aplecat spre ea – Laurie este cu un cap și jumătate mai scundă decât mine – și i-am șoptit la ureche: Pentru că aș rămâne cu cea mai mare *plăcere.*

Ea râse.

– Pleacă până nu mă răzgândesc.

Femeile de la înmormântare se holbau la noi.

– Du-te! Haina ta este în dormitorul de la etaj.

M-am dus la etaj și am dat de un hol lung. Zgomotul era atenuat aici, ceea ce mi se părea o ușurare. Încă auzeam ecoul mulțimii în urechi. Am început să caut hainele. Într-un dormitor, care părea să fie al surioarei băiatului omorât, un morman de haine se afla pe pat, dar a mea nu era printre ele.

Ușa de la camera de lângă era închisă. Am ciocănit, am deschis-o și mi-am vârât capul înăuntru.

Camera era cufundată în întuneric. Singura lumină venea dinspre o veioză din bronz aflată în colțul opus. Tatăl băiatului omorât stătea într-un fotoliu de lângă veioză. Dan Rifkin era scund, îngrijit și delicat. Ca întotdeauna, avea părul dat cu gel. Purta un costum închis la culoare, foarte scump. La rever avea o ruptură de vreo cinci centimetri, care simboliza inima lui frântă – păcat de costumul lui scump, părerea mea. În lumina difuză, ochii săi erau adânciți în orbite, încadrați de cearcăne vinețiii ce aminteau de chipul unui raton.

– Bună, Andy, rosti el.

– Scuză-mă! Îmi căutam haina. Nu am vrut să te deranjez.

– Nu-i nimic, vino încoace.

– Nu. Nu vreau să-ți stau pe cap.

– Te rog, stai puțin cu mine. Vreau să te întreb ceva.

Am simțit cum mi se-așază o povară pe suflet. Am mai văzut agonia prin care trec cei apropiați de victimele din cazurile de crimă. Meseria mi-o cere. Părinții copiilor uciși suferă cel mai mult și cred că taților le este și mai greu decât mamelor, pentru că ei sunt învățați să fie stoici, să „se poarte ca un bărbat". Studiile au demonstrat că tații copiilor uciși mor adeseori la câțiva ani de la săvârșirea crimei, de obicei din cauza

problemelor cardiace. Pur și simplu mor de mâhnire. La un moment dat, un procuror își dă seama că nu poate supraviețui nici el unei asemenea tragedii, așa că nu îi poate urma pe tați până la capăt. Se concentrează asupra aspectelor tehnice ale meseriei sale. Se gândește la ea ca la o îndeletnicire oarecare. Secretul este să ții suferința la distanță.

Însă Dan Rifkin insista. Mi-a făcut semn cu brațul ca un agent care dirijează circulația și, văzând că nu mai am de ales, am închis ușa și m-am așezat pe scaunul de lângă el.

– Ceva de băut?

Ridică un clondir de whisky arămiu.

– Nu.

– Noutăți, Andy?

– Nu. Mă tem că nu.

A dat din cap, uitându-se spre colțul camerei, dezamăgit.

– Mereu mi-a plăcut camera asta. Aici vin să meditez. Când se întâmplă astfel de lucruri, îți petreci mult timp căzut pe gânduri. Zâmbi stins: Nu-ți face griji, sunt în regulă.

– Sunt sigur că așa este.

– Chestia peste care nu pot trece însă este următoarea: de ce-a făcut-o criminalul!

– Dan, chiar nu ar trebui să...

– Nu, ascultă-mă până la capăt. Adică... nu... nu trebuie să fiu ținut de mână. Sunt o persoană rațională, atâta tot. Îmi pun și eu întrebări. Nu în privința detaliilor. Când am vorbit cu tine, ne-am referit mereu la detalii: la probe, la procedurile judecătorești. Însă eu sunt o persoană rațională, da? Sunt o persoană rațională și îmi pun niște întrebări. Alte întrebări.

M-am afundat în scaun, relaxându-mi umerii, consimțind.

– În regulă. Uite cum stă treaba: Ben era un copil *bun*. Asta-i prima chestie. Sigur că niciun puști nu merită asta, oricum. Știu asta. Dar Ben chiar era un băiat bun. Era atât de bun... Și

era doar un puști. Avea 14 ani, pentru numele lui Dumnezeu! Nu făcuse niciodată probleme. Niciodată. Niciodată, niciodată, niciodată! Și atunci de ce? Care a fost motivul? Nu mă refer la mânie, lăcomie, gelozie, genul acesta de motiv, căci *nu poate* fi vorba de un motiv banal în acest caz, nu se poate, pur și simplu nu are sens. Cine ar putea simți o asemenea *mânie* împotriva lui Ben sau a oricărui alt copil? Pur și simplu nu are sens! Pur și simplu nu are sens!

Rifkin își puse degetele pe frunte și începu să și-o maseze încet.

– Vreau să spun: ce îi *deosebește* pe acești oameni? Fiindcă am simțit și eu acele lucruri, firește, acele *motive* – mânie, lăcomie, gelozie –, le-ai simțit și tu, toată lumea le simte. Dar noi n-am omorât pe nimeni. Pricepi? Noi *nu am putea* omorî niciodată pe cineva. Însă unii oameni o fac, unii oameni *pot*. De ce?

– Nu știu.

– Tu trebuie să înțelegi mai bine aceste lucruri.

– Nu. Chiar nu le înțeleg.

– Dar tu vorbești cu ei, îi cunoști. Ce spun criminalii?

– Majoritatea nu vorbesc prea mult.

– Și nu-i întrebi? Nu de ce au făcut-o, ci altceva: ce anume îi face capabili să ucidă.

– Nu.

– De ce nu?

– Fiindcă nu mi-ar răspunde. Avocații lor nu i-ar lăsa să-mi răspundă.

– Avocații!

Dădu din mână a lehamite.

– Oricum, majoritatea nici nu ar ști ce să răspundă. Acești criminali filozofi – Chianti, fasole verde și-așa mai departe – sunt o născocire. Nu există decât prin filme. Și, oricum, tipii ăștia spun numai minciuni sfruntate. Dacă ar fi să răspundă,

probabil că ar da vina pe o copilărie grea sau ceva de genul acesta. S-ar victimiza. Așa se întâmplă de obicei.

Dan dădu din cap, îndemnându-mă să continui.

– Dan, nu te poți chinui căutând motive. Nu există niciunul. Nu-i nimic logic în asta. Cel puțin, nu în partea despre care vorbești tu.

Rifkin se afundă în fotoliu, concentrându-se, de parcă ar fi vrut să se gândească mai îndeaproape la această chestiune. Ochii îi luceau de lacrimi, dar își păstră un ton calm și controlat.

– Te mai întreabă și alți părinți lucruri de-astea?

– Mă întreabă tot soiul de lucruri.

– Îi întâlnești și după ce se finalizează cazul? Pe părinți, vreau să zic.

– Uneori.

– Vreau să spun, peste ani.

– Uneori.

– Și... cum arată? Sunt în regulă?

– Unii par în regulă.

– Dar unii nu sunt.

– Unii nu sunt.

– Și cei care trec peste asta ce fac? Care-s cele mai importante lucruri? Trebuie să existe un tipar. Care-i strategia, care sunt cele mai bune practici? Cum au reușit?

– Apelează la ajutor de specialitate. Se bazează pe familiile lor, pe oamenii din jur. Există grupuri pentru cei care rămân în urmă; se duc la întrunirile acestora. Vă putem face legătura cu ele. Ar trebui să vorbiți cu avocata victimei. Ea vă va înscrie într-un grup de sprijin. Ajută foarte mult. Ideea este că nu poți face totul singur. Trebuie să-ți amintești că mai sunt și alți oameni care au trecut prin asta, care știu prin ce treci tu.

– Și ceilalți, părinții care nu trec peste asta... cu ei ce se întâmplă? Cu cei care nu își mai revin niciodată?

– Nu vei fi unul dintre ei.

– Și dacă sunt? Ce se va întâmpla cu mine, cu noi?

– Nu o să lăsăm să se întâmple una ca asta. Nici măcar nu o să ne gândim la această variantă.

– Dar se întâmplă. Se întâmplă, nu? Sunt sigur.

– Nu ție. Ben nu ar vrea să ți se întâmple ție așa ceva.

Tăcere.

– Îl știu pe fiul tău, rosti Rifkin. Pe Jacob.

– Da.

– L-am văzut pe la școală. Pare un puști de treabă. Un băiat mare și frumos. Cred că ești mândru.

– Sunt.

– Cred că seamănă cu tine.

– Da, mi s-a mai zis.

El trase adânc aer în piept.

– Știi, fac ce fac și mă gândesc la puștii din clasa lui Ben. Mă simt atașat de ei. Vreau să reușească în viață, pricepi? I-am urmărit crescând, mă simt apropiat de ei. Este ceva neobișnuit? Să fie din cauza faptului că așa mă simt mai aproape de Ben? De aceea mă agăț de acești copii? Pentru că așa pare, nu? Pare ciudat.

– Dan, nu-ți mai face griji în privința aparențelor. Lumea crede oricum ce vrea. Dă-o naibii! Nu trebuie să-ți faci griji.

El își masa fruntea în continuare. Agonia sa nu ar fi fost mai evidentă nici dacă ar fi sângerat pe podea. Voiam să îl ajut. Dar, în același timp, voiam să plec de-acolo.

– M-ar ajuta dacă *aș ști*, dacă s-ar rezolva cazul. Mă va ajuta când veți rezolva cazul. Deoarece nesiguranța... mă secătuiește. Mă va ajuta când se va rezolva cazul, nu? În alte situații pe care le-ai văzut, asta îi ajută pe părinți, nu?

– Da, așa cred.

– Nu vreau să te presez. Nu vreau să pară că fac asta. Doar că simt că mă va ajuta când cazul va fi rezolvat și voi ști că tipul ăsta e... când va fi *închis*. Știu că o să te ocupi tu de asta. Am încredere în tine, bineînțeles. *Bineînțeles*. Nu mă îndoiesc de tine, Andy. Spun doar că mă va ajuta. Pe mine, pe nevastă-mea, pe toată lumea. Cred că de asta avem nevoie. Să știm că am lăsat totul în urmă. Asta așteptăm de la tine.

În noaptea aceea, stăteam în pat cu Laurie și citeam.

– Rămân la părerea mea că-i o greșeală să se redeschidă școala atât de curând.

– Laurie, am mai discutat despre asta.

În glas mi se strecurase o notă de plictiseală. *Been there, done that*.

– Jacob va fi în siguranță. O să-l ducem la ore chiar noi, o să-l conducem până la ușa școlii. O să fie polițiști peste tot. O să fie mai în siguranță la școală decât în oricare altă parte.

– Mai în siguranță... N-ai de unde să știi! Cum ai putea ști? Nu știe nimeni cine-i tipul ăsta sau ce-are de gând să facă mai departe.

– Trebuie să se redeschidă școala la un moment dat. Viața merge mai departe.

– Te înșeli, Andy.

– Cât ai fi vrut să aștepte?

– Până este prins făptașul.

– Asta ar putea să dureze o vreme.

– Și? Ce s-ar putea întâmpla, în cel mai rău caz? Copiii ar pierde câteva zile de școală. Ei, și ce? Măcar ar fi în siguranță.

– Nu poți să le garantezi siguranță deplină. E o lume mare și primejdioasă.

– Fie, atunci mai în siguranță.

Mi-am lăsat cartea pe abdomen și aceasta formă un mic cort.

– Laurie, dacă ții școala închisă, le trimiți copiilor cel mai nepotrivit mesaj. Școala nu ar trebui să fie un loc periculos. Nu este un loc de care ar trebui să se teamă. Este a doua lor casă. Acolo își petrec cea mai mare parte din zi. Ei *vor* să fie acolo. Ei vor să fie cu prietenii lor, nu închiși în casă, ascunzându-se sub pat ca să nu-i prindă bau-bau.

– Bau-bau l-a prins deja pe unul dintre ei. Ceea ce înseamnă că nu-i chiar bau-bau.

– Bine, dar înțelegi ce vreau să spun.

– Ah, înțeleg ce vrei să spui, Andy. Doar ți-am zis că te înșeli. Prioritatea numărul unu este să-i ținem în siguranță pe copii. După aceea, se pot duce să fie cu prietenii lor sau mai știu eu ce. Până când făptașul nu va fi prins, nu-mi poți promite că ei vor fi în siguranță.

– Ai nevoie de o garanție?

– Da.

– O să-l prindem pe făptaș, i-am zis eu. Îți garantez.

– Când?

– În curând.

– Știi tu asta?

– Mă aștept să fie așa. Întotdeauna îi prindem.

– Nu întotdeauna. Îți amintești de tipul care și-a omorât soția și a înfășurat-o într-o pătură în spatele mașinii?

– L-am *prins* pe tipul ăla! Doar că n-am putut... fie, *aproape* întotdeauna. Îi prindem aproape întotdeauna. Pe tipul ăsta o să-l prindem, îți promit.

– Și dacă te înșeli?

– Dacă mă înșel, sunt sigur că o să-mi amintești tu cu fiecare ocazie.

– Nu, ceea ce vreau să zic e: dacă te înșeli și o să aibă de suferit vreun biet copil?

– N-o să se întâmple așa ceva, Laurie.

Se încruntă, dându-se bătută.

– Nu se poate înțelege omul cu tine! E ca și cum ai da cu capul de zid în mod repetat.

– Nu-i ca și cum ne-am certa. Discutăm și noi...

– Ești avocat, tu nu-ți dai seama de diferență. *Eu* mă cert.

– Ce-ai vrea să spun, Laurie?

– Nu vreau să spui nimic. Vreau să asculți. Să știi că a fi sigur de sine nu-i același lucru cu a avea dreptate. Gândește-te. S-ar putea să-l punem în pericol pe fiul nostru.

Mă împunse cu degetul în tâmplă, mai în glumă, mai în serios.

– Gândește-te.

Se întoarse, își puse cartea peste un teanc de volume de pe noptieră și se întinse în pat, ghemuită cu spatele la mine, un copil prins într-un trup de adult.

– Hai, vino-ncoace, i-am zis eu.

Săltându-și de câteva ori trupul, se trase înapoi până ce ajunse să-și lipească spatele de mine. Până când simți căldura, vigoarea sau ce-o mai fi așteptat ea de la mine în acel moment. Am mângâiat-o pe braț.

– O să fie totul bine.

Ea mormăi.

Am continuat:

– Să înțeleg că nici nu poate fi vorba de sex de împăcare?

– Parcă nu ne certam.

– Eu nu, dar tu așa ai zis. Și vreau să știi că nu-i nimic, te iert.

– Ha, ha... Poate dacă îmi spui că-ți pare rău.

– Îmi pare rău.

– Nu ești prea convingător.

– Îmi pare foarte rău. Sincer.

– Acum spune că te înșeli.

– Că mă înșel?

– Spune că te înșeli. Vrei să facem sex sau nu?

– Hmm... Hai să văd dacă am înțeles: tot ce trebuie să fac este să spun că mă înșel și o femeie frumoasă va face dragoste cu mine, pasional.

– Nu am zis pasional. Doar obișnuit.

– Bine, deci: să spun că mă înșel și o femeie frumoasă va face dragoste cu mine, fără pic de pasiune, dar cu o tehnică bunicică. Așa stau lucrurile?

– O tehnică bunicică?

– O tehnică uluitoare.

– Da, domnule avocat, așa stau lucrurile.

Mi-am lăsat jos cartea, o biografie a lui Truman scrisă de McCullough, peste un teanc alunecos de reviste de pe noptiera mea, și am stins lumina.

– Las-o baltă. Nu mă înșel.

– Nu contează. Ai zis deja că sunt frumoasă. Tot eu am câștigat.

3 | Înapoi la școală

A doua zi spre dimineață am auzit o voce în întuneric, în camera lui Jacob, ca un geamăt... și m-am trezit ridicându-mă deja din pat și pornind spre locul de unde se auzea. Cu pleoapele încă grele de somn, am ieșit din bezna dormitorului, am trecut prin lumina cenușie a zorilor ce scălda holul și pe urmă din nou în întuneric, în camera fiului meu.

Am apăsat pe întrerupător și am ajustat intensitatea luminii. Camera lui Jacob era plină de tenișii masivi și grosolani, un MacBook acoperit cu abțibilduri, un iPod, manuale, romane necartonate, cutii de pantofi pline cu cartonașe vechi de baseball și reviste de benzi desenate. Într-un colț se afla un Xbox conectat la un televizor vechi. CD-urile cu jocuri și carcasele lor erau stivuite lângă acesta, majoritatea fiind RPG-uri. Erau peste tot rufe murdare, bineînțeles, dar și două teancuri de rufe curate, împachetate cu grijă și lăsate acolo de Laurie, pe care Jacob refuzase să le pună la loc în sertare, pentru că era mult mai ușor să își ia haine curate direct din teancuri. Pe o bibliotecuță joasă erau expuse câteva trofee câștigate de Jacob pe când era mai mic și juca fotbal la juniori. Nu fusese o fire prea

sportivă, dar pe atunci toți puștii primeau un trofeu și pur și simplu nu le mutase de-acolo în toți anii care trecuseră. Micile statuete stăteau acolo ca niște relicve religioase ignorate, practic invizibile pentru el. Mai era un poster al unui film vechi, din anii '70, *Cele cinci degete ale morții*, cu un bărbat îmbrăcat într-un costum de karate, ce spărgea cu pumnul un zid din cărămidă. („Capodopera filmelor de arte marțiale! VEDEȚI o bătaie incredibilă după alta! PĂLIȚI în fața ritualului interzis al palmei de oțel! APLAUDAȚI-L pe tânărul războinic care-i înfruntă de unul singur pe vicioșii maeștri ai artelor marțiale!") Dezordinea era atât de înrădăcinată și de permanentizată aici, încât Laurie și cu mine renunțaserăm de mult să-l mai batem la cap pe Jacob să facă curat. De fapt, nici măcar nu o mai băgam în seamă. Laurie avea o teorie, cum că harababura reprezenta o proiecție a vieții interioare a lui Jacob – că atunci când intram în camera lui era ca și cum am fi intrat în mintea sa haotică, de adolescent –, așa că nu avea rost să-l mai cicălim. Credeți-mă, asta te așteaptă dacă te căsătorești cu fiica unui psihiatru. Mie mi se părea că-i pur și simplu o cameră dezordonată și mă înnebunea de fiecare dată când intram acolo.

Jacob era întins la marginea patului, nemișcat. Avea capul dat pe spate și gura larg deschisă, ca un lup care urlă. Nu sforăia, însă respira înăbușit; era ușor răcit. Printre răsuflări întretăiate, scâncea „N..., n...": *Nu, nu.*

– Jacob, am șoptit eu. M-am întins să-l mângâi pe cap. Jake!

El strigă din nou. Ochii i se mișcau în spatele pleoapelor închise.

Afară se auzi zăngănitul unui vagon, primul tren din Boston, pe linia Riverside, care trecea în fiecare dimineață la ora 6.05.

– E doar un vis, i-am zis eu.

Alinarea în acest fel a fiului meu mă făcea să mă simt năpădit de un val de plăcere. Situația trezea în mine una dintre

acele stări de nostalgie pe care le simt părinții, făcându-mă să mi-l amintesc pe Jake la 3-4 ani, pe vremea când aveam un adevărat ritual la culcare: eu întrebam „Cine-l iubește pe Jacob?", iar el răspundea „Tati îl iubește". Era ultimul lucru pe care ni-l spuneam în fiecare noapte, înainte de culcare. Însă Jake nu avea nevoie de asigurări. Nici nu-i trecea prin cap că tații pot dispărea, în niciun caz tatăl lui. Eu eram cel care avea nevoie de acest scurt schimb, întrebare-răspuns. Tatăl meu nu a fost prin preajmă în copilăria mea. De-abia dacă l-am cunoscut. Așa că am hotărât să nu-mi las copiii să simtă asta vreodată; ei nu aveau să afle niciodată cum e să crești fără tată. Ce ciudat mi se părea că peste câțiva ani Jake avea să mă *părăsească*... Avea să plece la facultate, iar îndatoririle mele zilnice de tată aveau să ia sfârșit. Aveam să-l văd tot mai rar, iar în cele din urmă relația noastră avea să se rezume la câteva vizite pe an, de sărbători și în weekenduri, vara. Nici nu-mi puteam închipui cum avea să fie. Ce eram eu dacă n-aș mai fi fost tatăl lui Jacob?

Apoi îmi veni în minte un alt gând, inevitabil, date fiind circumstanțele: și Dan Rifkin încercase să-și țină fiul departe de primejdii, fără îndoială; și, la fel de neîndoielnic, era tot atât de nepregătit să-și ia rămas-bun de la el precum aș fi fost și eu în locul său. Însă Ben Rifkin era acum întins într-un sertar de la morgă, în vreme ce fiul meu era întins în patul său cald, și tot ceea ce îi despărțea era norocul. Mi-e rușine să recunosc, dar mă gândeam: *Slavă Domnului! Slavă Domnului că fiul lui a fost cel luat și nu al meu.* Nu cred că aș fi putut trece peste o asemenea pierdere.

Am îngenuncheat lângă pat, l-am cuprins pe Jacob cu brațele și mi-am sprijinit capul de al său. Mi-am amintit din nou: când era mic, în clipa în care se trezea dimineața, Jake obișnuia să traverseze holul adormit, apoi se strecura în patul nostru și se ghemuia între noi. Acum îl simțeam nemaipomenit de

mare în brațele mele, ciolănos ca un mânz. Chipeș, cu părul negru, cârlionțat, și cu tenul bronzat. Avea 14 ani. Cu siguranță nu m-ar fi lăsat să-l țin așa în brațe dacă nu ar fi dormit. În ultimii ani, devenise tot mai ursuz și mai închis în sine, o adevărată pacoste. Câteodată mă simțeam de parcă ar fi trăit cu noi un străin – un străin ușor ostil. Comportament tipic de adolescent, zicea Laurie. Trecea prin diverse personalități, pregătindu-se să lase definitiv în urmă copilăria.

Am fost surprins când am observat că atingerea mea chiar îl liniștise pe Jacob, alungându-i coșmarul care nu-i dădea pace. Trase adânc aer în piept și se întoarse pe partea cealaltă. Respirația i se domoli, ajungând la un ritm rezonabil, apoi căzu într-un somn profund, mai adânc decât aș fi putut avea eu vreodată. (Parcă uitasem să mai dorm la cei 51 de ani ai mei. Mă trezeam de câteva ori pe noapte și rareori aveam parte de mai mult de 4-5 ore de somn.) Mă bucura să știu că îl alinasem, dar... cine știe? Poate că nici nu îmi conștientizase prezența.

În acea dimineață eram toți trei ca pe ace. Redeschiderea Școlii McCormick, la doar cinci zile după comiterea crimei, ne agitase pe toți puțin. Ne urmam rutina obișnuită – dușuri, cafele și chifle, câte-o privire aruncată pe internet, pentru a ne verifica emailurile, scorurile de la meciuri și știrile –, însă eram cu toții încordați și stingheri. Ne treziserăm toți trei până în 6:30, dar ne moșmondisem atâta, încât ne dădusem seama că vom întârzia, ceea ce nu făcea decât să ne sporească agitația.

Laurie mai cu seamă nu avea astâmpăr. Cred că nu se temea doar pentru Jacob. Era încă neliniștită din cauza crimei, așa cum oamenii sănătoși sunt surprinși când se îmbolnăvesc mai serios pentru prima oară în viață. Ai crede că, după o viață petrecută alături de un procuror, Laurie ar fi ceva mai pregătită decât vecinele ei. Ar fi trebuit să știe deja până în acest moment

că viața *chiar* merge mai departe (deși dădusem dovadă de asprime și de lipsă de tact cu o seară în urmă, când îi sugerasem asta). Până și cazurile cele mai brutale și mai violente sunt, într-un final, reduse la platitudinea instanței: un teanc de hârtii, câteva probe materiale, o duzină de martori asudați și bâlbâiți. Iar lumea își întoarce privirea de la ele și de ce n-ar face-o? Oamenii mor, unii de o moarte violentă – da, este tragic, dar la un moment dat încetează să mai fie ceva șocant, cel puțin nu pentru un procuror cu experiență. Laurie fusese de multe ori martoră la acest ciclu, uitându-se peste umărul meu, și totuși era încă bulversată de insinuarea violenței în propria ei viață. Puteam vedea asta în fiecare mișcare de-a sa, în postura rigidă, în tonul scăzut al vocii. Se străduia să își păstreze cumpătul, deși nu-i venea deloc ușor s-o facă.

Jacob era cu privirea ațintită în MacBook-ul său, ronțăindu-și în tăcere chifla încălzită la microunde. Ca de obicei, Laurie încerca să-l scoată din muțenia lui, fără prea mare succes însă.

– Cum te simți acum, că reîncepe școala, Jacob?

– Nu știu.

– Ești agitat? Îngrijorat? Cum?

– Nu știu.

– Cum se poate să nu știi? Cine altcineva ar putea să știe în locul tău?

– Mamă, nu am chef de vorbă acum.

Aceasta era o frază politicoasă, pe care îl învățasem să o folosească în loc să ne ignore, pur și simplu. Însă ajunsese să repete atât de des și de automat „Nu am chef de vorbă acum", încât se evaporase din ea orice urmă de politețe.

– Jacob, poți măcar să-mi zici dacă ești în regulă, ca să nu-mi mai fac griji?

– Tocmai ți-am *zis*. Nu am chef de vorbă.

Laurie îmi aruncă o privire exasperată.

– Jake, mama ta te-a întrebat ceva. Nu mori dacă-i răspunzi!

– Sunt *în regulă*.

– Cred că mama se aștepta la ceva mai multe detalii.

– Tată, lasă...

Atenția îi zbură din nou la calculator.

Am ridicat din umeri către Laurie.

– Băiatul spune că-i în regulă.

– Am auzit. Mulțumesc!

– Nicio problemă, mamă. Și-uite-așa, am încălecat pe-o șa.

– Dar tu, soțule?

– Sunt *în regulă*. Nu am chef de vorbă acum.

Jacob îmi aruncă o privire încruntată.

Laurie zâmbi cu jumătate de gură.

– Mi-ar trebui o fiică, pentru a mai echilibra cât de cât balanța pe-aici și pentru a avea cu cine să mai schimb și eu câte o vorbă. Parcă aș locui cu două pietre funerare.

– Cred că-ți trebuie o soție, mai degrabă.

– M-am gândit și la asta.

L-am însoțit amândoi pe Jacob la școală. Majoritatea celorlalți părinți făcuseră la fel cu copiii lor și, la ora 8, școala arăta ca un carnaval. Se formase un mic ambuteiaj exact la intrare, din cauza dubițelor Honda, a berlinelor de familie și a mașinilor de teren. Câteva dube noi erau parcate în apropiere, ticsite cu tot soiul de cutii, antene simple și parabolice. Poliția pusese bariere în ambele capete ale aleii circulare. La intrare era postat un polițist. Altul aștepta într-o mașină parcată puțin mai încolo. Elevii își croiau drum spre ușă printre aceste obstacole, cu spatele încovoiat sub ghiozdanele burdușite. Părinții îi urmăreau cu privirea de pe trotuar sau îi însoțeau până la intrarea în școală.

Am parcat dubița aproape în capătul străzii și am rămas toți cu gura căscată.

– Uau! bâigui Jacob.

– Uau! repetă Laurie.

– E o nebunie. Din nou, Jacob.

Laurie părea copleșită. Mâna stângă îi atârna pe lângă corp, cu degetele ei lungi și unghiile frumoase și îngrijite. Avusese mereu mâini frumoase și elegante; mâinile zdrelite, cu degete groase ale mamei mele arătaseră dintotdeauna ca niște labe de câine pe lângă cele ale lui Laurie. M-am întins să o iau de mână, intercalându-mi degetele cu ale sale și formând astfel un pumn. Vederea mâinii sale așezate în mâna mea îmi trezi un sentiment de nostalgie. I-am aruncat o privire de încurajare și am strâns-o de mână. Pentru mine asta era o veritabilă explozie de emoții, așa că Laurie mă strânse și ea ușor, în semn de mulțumire. Își întoarse din nou privirea spre parbriz. Părul ei negru avea deja fire cărunte. La ochi și la gură i se zăreau câteva riduri. Însă cumva, uitându-mă la ea, îi puteam vedea parcă și chipul mai tânăr, nebrăzdat.

– Ce este?

– Nimic.

– Te holbezi la mine.

– Ești soția mea. Am voie să mă holbez.

– Asta-i regula?

– Da. Pot să mă holbez, să mă zgâiesc, să-ți fac ochi dulci... tot ce vreau. Crede-mă, știu ce spun. Sunt avocat.

O căsnicie solidă duce după sine un șir lung de amintiri. Un singur cuvânt sau gest și un simplu ton al vocii pot trezi diverse amintiri. Laurie și cu mine flirtam așa de vreo 30 de ani, din ziua în care ne cunoscusem la facultate și ne îndrăgostisem nebunește unul de celălalt. Acum nu mai era chiar așa, bineînțeles. La 51 de ani, iubirea era o experiență mai liniștită.

Treceam împreună de la o zi la alta – însă ne aminteam amândoi cum începuse totul și, chiar și acum, aflat la vârsta a doua, când mă gândesc la tânăra aceea strălucitoare, încă mai simt fiorul primei iubiri arzându-mă ca o lumină călăuzitoare.

Ne-am îndreptat spre școală, urcând mica movilă pe care se afla clădirea.

Jacob o luă înaintea noastră. Purta o glugă cafenie, prespălată, blugi cu talie joasă și converși Adidas Superstar. Ghiozdanul îi atârna pe umărul stâng. Avea părul puțin cam lung. Îi atârna peste urechi și aproape că îi acoperea sprâncenele. Un băiat mai îndrăzneț ar fi mers mai departe și s-ar fi dat drept goth, hipster sau vreun alt soi de rebel, însă lui Jacob nu-i stătea asta în fire. El nu risca decât o nuanță de nonconformism. Avea pe chip un surâs uimit. Părea să savureze toată agitația, care – mai mult ca sigur – înlătura printre altele plictiseala clasei a opta.

Când am ajuns pe trotuarul din fața școlii, am fost absorbiți de un grup de trei tinere mame, toate având copiii în clasa lui Jacob. Cea mai puternică și mai sociabilă dintre ele, conducătoarea implicită a grupului, era Toby Lanzman, femeia pe care o văzusem la priveghiul lui Ben Rifkin, cu o seară înainte. Purta pantaloni de trening negri și lucioși, un tricou mulat și o șapcă de baseball, iar părul prins în coadă i se zărea pe spate. Toby era dependentă de fitness. Avea trupul zvelt și fața fără pic de grăsime, specific unei atlete. Pentru tații de la școală, trupul ei vânos era atâțător și intimidant în același timp, dar în orice caz extrem de electrizant. În opinia mea, ea făcea cât zece dintre părinții aflați aici. Era genul de prieten pe care ți l-ai dori într-o situație de criză. Genul care nu te-ar lăsa de izbeliște.

Însă dacă Toby era căpetenia acestui grup de mame, Laurie era adevăratul său centru emoțional – sufletul și mintea sa. Laurie era confidenta tuturor. Când se întâmpla ceva rău, când

vreuna dintre ele își pierdea slujba, când soțul uneia călca strâmb sau când copilul alteia se descurca mai greu la școală, apelau la Laurie. Erau atrase, fără îndoială, de aceeași calitate a sa care mă atrăgea și pe mine: avea o căldură contemplativă, cerebrală. Aveam o senzație vagă, în momentele emoționale, că aceste femei erau rivalele mele romantice, că își doreau din partea lui Laurie aceleași lucruri pe care mi le doream și eu (aprobare, dragoste). Așa că, atunci când le vedeam strângându-se în grupul lor unit ca o familie, cu Toby în rolul tatălui sever și cu Laurie în cel al mamei bune la inimă, îmi era cu neputință să nu mă simt ușor gelos și exclus.

Toby ne adună în micul cerc de pe trotuar, întâmpinându-ne pe fiecare în mod diferit, așa cum făcea de fiecare dată, fără ca eu să înțeleg de ce: o îmbrățișare pentru Laurie, un sărut pe obraz pentru mine – *mwah*, îmi rosti ea în ureche – și un simplu „salut" pentru Jacob.

– Nu-i așa că este cumplit?

Oftă.

– Sunt în stare de șoc, mărturisi Laurie, ușurată să se afle printre prietenele ei. Pur și simplu nu pot înțelege treaba asta. Nu știu ce să cred.

Expresia sa era mai degrabă nedumerită decât tulburată. Nu găsea nicio logică în ceea ce se întâmplase.

– Și tu, Jacob?

Toby își ațintă privirea asupra lui Jacob, hotărâtă să anuleze diferența de vârstă dintre ei.

– Tu cum te simți? îl întrebă ea.

Jacob ridică din umeri.

– Sunt bine.

– Ești gata să te întorci la școală?

El pară întrebarea ridicând din nou din umeri, mai amplu, ca să arate că-și dăduse seama că i se vorbește de sus.

Am intervenit:

– Cred că-i mai bine să te duci, Jake, altfel o să întârzii. Nu uita că trebuie să treci de controlul de la intrare.

– Mda, bine.

Jacob își dădu ochii peste cap, de parcă toată această grijă pentru siguranța copiilor era o nouă confirmare a prostiei nemărginite a adulților. Oare ei nu-și dădeau seama și singuri că era prea târziu?

– Hai, du-te, am zis eu, zâmbindu-i.

– N-ai arme sau obiecte ascuțite asupra ta, nu? rosti Toby rânjind.

Cita o directivă trimisă pe email de către directorul școlii, prin care erau detaliate noile măsuri de securitate.

Jacob își săltă ușor ghiozdanul pe umăr.

– Doar cărți.

– În regulă, atunci. Du-te și învață ceva.

Jacob le făcu cu mâna adulților, care îi zâmbiră binevoitori, și trecu de barierele poliției, alăturându-se fluxului de elevi care se îndreptau spre ușa școlii.

După ce plecă, grupul renunță la atitudinea voioasă. Grija coborî din nou pe umerii tuturor, apăsându-ne cu toată greutatea sa.

Chiar și Toby părea copleșită.

– A încercat cineva să le ofere ajutorul soților Rifkin?

– Nu cred, spuse Laurie.

– Ar trebui. Adică trebuie.

– Bieții oameni. Nici nu-mi pot închipui...

– Nu cred că știe cineva ce să le spună.

Cea care vorbise era Susan Frank, singura femeie din grup îmbrăcată în haine de serviciu, purtând taiorul și fusta din lână gri, specifice unui avocat.

– Adică... ce se mai *poate* spune? Serios acum, ce Dumnezeu poți să-i mai spui cuiva după așa ceva? Este atât de... nu știu, copleșitor...

– Nu poți spune nimic, încuviință Laurie. Nu poți spune absolut nimic ca să îndrepți lucrurile. Dar nu contează ce spui, ideea este să le oferi ajutorul.

– Da, să știe cumva că te gândești la ei, o îngână Toby. Asta-i tot ce se poate face, să știe că te gândești la ei.

Ultima dintre femeile din grup, Wendy Seligman, mă întrebă:

– Tu ce crezi, Andy? Tu trebuie să faci asta tot timpul, nu? Să vorbești cu familiile victimelor după așa ceva.

– De obicei nu zic mai nimic. Vorbesc doar despre caz. Nu discut despre nimic altceva. Nu-i ca și cum aș mai putea face ceva pentru ei.

Wendy dădu din cap dezamăgită. Mă socotea plictisitor, unul dintre acei soți care trebuie tolerați, jumătatea inferioară dintr-un cuplu căsătorit. Însă o venera pe Laurie, care părea să exceleze în toate cele trei roluri pe care le jucau aceste femei, de soție, de mamă și, abia la urmă, de femeie. Dacă Laurie mă considera interesant, se gândea Wendy, înseamnă că aveam o latură ascunsă pe care nu mă oboseam să o arăt lumii – ceea ce semnifica, poate, că *eu* o socoteam pe *ea* plictisitoare, fără să merite efortul pe care îl implica o conversație veritabilă. Wendy era divorțată și singura mamă din micul lor grup neimplicată într-o relație. Cu siguranță era convinsă că toată lumea o judecă pentru defectele ei.

Toby încercă să mai destindă atmosfera.

– Știți, am petrecut toți acești ani încercând să ne ținem copiii departe de arme de jucărie și de jocuri video sau emisiuni TV violente. Bob și cu mine nu ne-am lăsat copiii să aibă nici măcar pistoale cu apă, pentru numele lui Dumnezeu! Doar dacă arătau altfel. Și nici măcar atunci nu le spuneam „pistoale"; le ziceam

„stropitoare“ sau mai știu eu cum, doar-doar să nu *afle* copiii de ele. Și acum asta... E ca și cum...

Își aruncă mâinile în aer exasperată.

Însă gluma nu avu efectul scontat.

– Este o ironie, încuviință Wendy posomorâtă, pentru ca Toby să știe că fusese auzită.

– Este adevărat.

Susan oftă, tot pentru urechile lui Toby. Laurie zise:

– Cred că supraestimăm ceea ce putem face ca părinți. Copilul tău este copilul tău. Primești ce ți se dă.

– Deci aș fi putut să le dau copiilor nenorocitele alea de pistoale cu apă?

– Probabil. În cazul lui Jacob... nu știu ce să zic. Mă întreb uneori dacă au contat la ceva toate lucrurile pe care le-am făcut, toate lucrurile pentru care ne-am făcut griji. El a fost dintotdeauna așa cum îl vedeți acum, doar că era mai mic. Și la fel este cu toți copiii noștri. Niciunul dintre ei nu este foarte diferit de felul cum era în copilărie.

– Da, însă nici stilul nostru de părinți nu s-a schimbat. Așa că poate îi învățăm aceleași lucruri.

Wendy spuse:

– Eu nu am un stil ca părinte. Improvizez din mers.

– Și eu la fel, spuse Susan. Toate facem asta. În afară de Laurie. Laurie, probabil că tu ai un stil ca părinte. Și tu, Toby.

– Ba nu!

– Ba da, aveți! Probabil citiți cărți despre asta.

– Eu nu.

Laurie își ridică mâinile de parcă ar fi spus *Sunt nevinovată,* apoi continuă:

– Oricum, ideea este că pur și simplu cred că ne acordăm prea mult credit atunci când spunem că putem să ne facem copiii să fie așa și pe dincolo. În mare parte, e ceva înnăscut.

Femeile se priviră unele pe altele. Poate că la Jacob era ceva înnăscut, dar nu și la copiii lor. Nu ca la Jacob, oricum.

Wendy zise:

– Îl cunoștea vreuna dintre voi pe Ben?

Se referea la Ben Rifkin, victima crimei. Nu îl cunoscuseră. Faptul că îi spuneau pe numele mic era doar un mod de a-l adopta.

Toby spuse:

– Nu. Dylan nu era prieten cu el. Iar Ben nu practica niciun sport.

Susan zise:

– L-am văzut de câteva ori în clasa lui Max. Părea un copil bun, dar cine poate ști?

Toby adăugă:

– Copiii ăștia au viețile lor ascunse. Sunt sigură că au secrete.

Interveni apoi Laurie:

– La fel ca noi. La fel cum aveam și noi când eram de vârsta lor, de fapt.

Toby:

– Eu am fost o fată bună. La vârsta lor, nu le dădeam niciun motiv de îngrijorare părinților mei.

Laurie:

– Și eu am fost o fată bună.

M-am băgat apoi și eu în vorbă:

– Nu erai chiar *atât* de bună.

– Ba eram, până să te cunosc pe tine. Tu m-ai corupt.

– Serios? Ei bine, mă mândresc cu asta. O să mi-o trec în CV.

Însă glumele erau nelalocul lor la atât de puțin timp după menționarea numelui copilului mort și m-am simțit grosolan și

stingher în fața femeilor, a căror sensibilitate emoțională era mult mai accentuată decât a mea.

Urmă un moment de tăcere, apoi Wendy izbucni:

– O, Doamne, bieții oameni! Mama lui, biata de ea! Iată-ne aici, zicând că „viața merge mai departe, înapoi la școală", iar băiețelul ei nu se va mai întoarce niciodată.

Ochii lui Wendy se umeziră. *Groaza aceea: într-o bună zi, fără să fie vina ta...*

Toby păși în față și își îmbrățișă prietena, în vreme ce Laurie și Susan o mângâiau pe spate.

Simțindu-mă exclus, am rămas acolo o clipă cu o expresie binevoitoare, dar prostească pe chip – un zâmbet crispat, o privire mai blajină –, apoi mi-am cerut scuze și am plecat să verific postul de pază de la intrarea în școală, înainte ca situația să degenereze și să se ajungă la lacrimi. Nu prea înțelegeam profunzimea suferinței lui Wendy pentru un copil pe care nu-l cunoscuse; am luat-o drept un alt semn de vulnerabilitate emoțională din partea femeii. Totodată, faptul că Wendy rostise vorbele mele din seara precedentă, „viața merge mai departe", părea să întărească poziția lui Laurie într-o gâlceavă abia încheiată. Una peste alta, era momentul să plec.

Am pornit spre postul de pază instalat în holul școlii. Acesta consta într-o masă lungă – unde erau verificate hainele și ghiozdanele – și o zonă în care polițiștii, doi bărbați și două femei, verificau elevii cu detectoare de metale. Jake avea dreptate: toată chestia asta era ridicolă. Nu era niciun motiv să crezi că ar aduce cineva o armă la școală sau că ucigașul avea vreo legătură cu școala. Cadavrul nici măcar nu fusese găsit în perimetrul școlii. Toată acțiunea era doar pentru ochii părinților îngrijorați.

Când am ajuns, ritualul Kabuki al percheziționării elevilor se încheiase. Pe un ton ridicat, o tânără negocia ceva cu unul dintre polițiști, în vreme ce altul urmărea scena, ținându-și

detectorul de metal la piept de parcă s-ar fi așteptat să fie nevoit să o lovească cu el. Problema se pare că o reprezenta hanoracul ei, pe care scria „F-C-U-K". Polițistul considera mesajul drept „instigator" și astfel, conform regulilor de securitate improvizate ale școlii, era interzis. Fata îi explica faptul că inițialele erau cele ale unei mărci de haine ce putea fi găsită în orice mall și, chiar dacă ar fi sugerat vreun „cuvânt urât", cum ar fi putut fi cineva *instigat* de asta? Și că nu avea de gând să renunțe la hanorac, care era foarte scump, și de ce ar lăsa un polițist oarecare să-i azvârle la gunoi un hanorac scump fără un motiv întemeiat? Se aflau într-un impas.

Oponentul ei, polițistul, stătea cocoșat. Își întinsese gâtul înainte, iar asta îl făcea să arate ca un vultur. Când mă văzu apropiindu-mă însă, își îndreptă spatele, trăgându-și capul înapoi, iar pielea de sub bărbie i se plie la loc.

– Este totul în regulă? l-am întrebat.

– Da, *să trăiți!*

Da, *să trăiți!* Uram năravurile militărești adoptate de departamentele de poliție, gradele militare, lanțul ierarhic și toate prostiile alea.

– Pe loc repaus, am spus eu în glumă, dar polițistul și-a lăsat privirea în pământ, rușinat. Bună, i-am zis eu fetei, care părea să fie în clasa a șaptea sau a opta.

Nu am recunoscut-o ca fiind una dintre colegele de clasă ale lui Jacob, dar ar fi putut să fie.

– Bună.

– Care-i problema? Poate că pot fi de ajutor.

– Sunteți tatăl lui Jacob Barber, nu-i așa?

– Așa este.

– Parcă sunteți polițist, nu?

– Doar procuror districtual. Tu cine ești?

– Sarah.

– Sarah. Bine, Sarah. Care-i problema?

Fata făcu o pauză, nesigură pe ea. Apoi izbucni din nou:

– Eu doar încercam să îi explic acestui agent că nu trebuie să-mi confişte hanoracul. O să-l las în vestiar sau o să îl întorc pe dos. Numai că lui nu-i place ce scrie pe hanorac, chiar dacă nu ar *vedea* nimeni, şi oricum nu-i nimic în neregulă cu asta, e doar un *cuvânt*. E totul atât de...

Nu mai rosti şi ultimul cuvânt: *prostesc*.

– Nu eu fac regulile, fu răspunsul laconic al poliţistului.

– Dar nu *înseamnă* nimic! Asta încerc să-i explic! Nu înseamnă ce zice el că înseamnă! Oricum, i-am spus deja că n-o să-l iau *pe mine*. I-am spus! I-am spus de o mie de ori, dar nu vrea să mă asculte. Nu-i corect!

Fata era pe punctul de a izbucni în plâns, ceea ce îmi amintea de femeia în toată firea pe care o lăsasem pe trotuar, gata să plângă şi ea. Doamne, chiar nu mai scăpam de ele!

– Păi, i-am sugerat eu poliţistului, cred că nu-i nicio problemă dacă îl lasă în vestiar, nu crezi? Nu văd ce rău ar face. Îmi asum eu responsabilitatea.

– Hei, dumneavoastră sunteţi şeful! Cum spuneţi.

– Iar mâine, i-am zis eu fetei, ca să mă revanşez faţă de poliţist, poate că o să laşi hanoracul acasă.

I-am făcut cu ochiul, iar ea şi-a strâns lucrurile şi a pornit grăbită pe hol.

M-am oprit lângă poliţistul ofensat şi ne-am uitat amândoi prin uşa şcolii, spre stradă.

O situaţie stânjenitoare.

– Ai făcut ce trebuie, i-am spus eu. Poate că nu ar fi trebuit să mă bag.

Ambele propoziţii erau neadevărate, desigur. Eram convins că şi poliţistul se prinsese de asta. Dar ce putea face? Acelaşi lanţ ierarhic care îl obliga să aplice o regulă stupidă îl forţa

acum să se supună unui avocat bătut în cap și greoi, într-un costum ieftin, care nu știa cât de greu era să fii polițist și cât de puțin din munca polițiștilor ajungea pe masa procurorilor neștiutori, încuiați în tribunalele lor ca maicile dintr-o mănăstire. *Pff...*

– Nu face nimic, îmi zise el.

Și chiar nu făcea nimic. Dar am mai rămas acolo o vreme, în semn de solidaritate, ca să mă asigur că știe de partea cui sunt.

4 | Țeapa

Tribunalul Districtual Middlesex, unde se afla sediul procuraturii, era o clădire extrem de urâtă. Era un bloc-turn de șaisprezece etaje construit în anii '60, cu o fațadă din beton modelat în diverse forme: plăci plate, grilaje gen cofrag de ouă și ferestre ca niște fante. Părea că arhitectul ar fi interzis liniile curbe și materialele de construcție călduroase, într-un efort de a face locul cât mai sumbru posibil. Și nici înăuntru nu era mai bine. Spațiile interioare erau neaerisite, îngălbenite și murdare. Majoritatea birourilor nu aveau ferestre; forma solidă de monolit a clădirii le îngropa. Nici tribunalele construite în stil modern nu aveau ferestre. Să construiești tribunale fără ferestre este o strategie arhitecturală comună, în ideea de a spori efectul de sală izolată de lumea înconjurătoare, un amfiteatru pentru măreața și nesfârșita lucrare a legii. Aici nu ar fi trebuit să-și bată nimeni capul prea mult: puteai petrece zile întregi în această clădire fără să vezi vreodată soarele sau cerul. Pe deasupra, tribunalul mai era și o „clădire cu risc de toxicitate". Puțurile lifturilor erau consolidate cu azbest și, de fiecare dată când se deschidea o ușă de lift, clădirea scuipa în aer un nor toxic de particule. În curând hardughia avea să fie

închisă. Însă pe moment, pentru avocații și polițiștii dinăuntru, condițiile precare nu contau prea mult. Tocmai în aceste locuri ca vai de lume se înfăptuiește adeseori adevărata muncă a guvernelor locale. După o vreme, nici nu mai bagi de seamă.

De obicei ajungeam la birou până pe la 7.30-8.00, înainte ca telefoanele să înceapă să sune, înainte de primul apel de la 9.30. Însă redeschiderea școlii lui Jacob m-a făcut să ajung abia după 9. Nerăbdător să mă uit pe dosarul Rifkin, am închis imediat ușa, m-am așezat și am întins pe birou fotografiile de la locul crimei. Mi-am rezemat piciorul pe un sertar deschis și m-am lăsat pe spate, uitându-mă la ele.

La colțurile biroului, folia laminată începuse să se desprindă de pe cartonul presat. Ticul meu nervos era să trag de aceste colțuri, în mod inconștient, săltând cu degetul suprafața laminată și flexibilă ca pe o crustă. Câteodată eram surprins să aud sunetul ritmic pe care îl făcea când o ridicam și o pocneam. Era un sunet pe care îl asociam cu meditația profundă. În acea dimineață, sunt sigur că ticăiam ca o bombă.

Ancheta mergea prost. Era ciudat. Nu prea aveam indicii, nici după cinci zile lungi de săpături. Chiar dacă sună ca un clișeu, majoritatea cazurilor se rezolvă repede, în primele ore și zile agitate de după comiterea crimei, când auzi peste tot zgomotul de fond și găsești probe, teorii, idei, martori, acuzații – posibilități. Alte cazuri evoluează mai încet, fiind mai greu să distingi semnalul potrivit de zgomotul de fond, să alegi varianta adevărată dintre toate variantele posibile. Mai sunt și cazuri, foarte puține la număr, care rămân nerezolvate. Asta se întâmplă atunci când nu distingi semnalul potrivit. Posibilități există mereu, din abundență, toate plauzibile, însă niciuna nu poate fi demonstrată și, astfel, cazul se închide. Însă zgomotul de fond apare în fiecare caz. Există întotdeauna suspecți, teorii, posibilități ce trebuie luate în calcul. Nu și în cazul Rifkin. Cinci zile de

tăcere. Cineva făcuse trei găuri în pieptul acelui băiat, fără să lase vreun indiciu asupra identității sale sau asupra motivului.

Agitația chinuitoare pe care acest fapt o trezea în mine, în polițiștii care lucrau la caz – ba chiar în întregul oraș – începea să ne râcâie. Mă simțeam de parcă se juca cineva cu mine, de parcă aș fi fost manipulat. Mi se ascundea un secret. Jacob și prietenii lui au un termen de argou, *țeapă*, care desemnează chinuirea cuiva prin inducerea în eroare a acelei persoane, de obicei prin ascunderea unui element crucial. Când o fată se preface că-i place un băiat se cheamă că îi trage țeapă. Un film dezvăluie un element-cheie abia la sfârșit, schimbând sau explicând tot ce s-a întâmplat până atunci – de exemplu, *Al șaselea simț* sau *Suspecți de serviciu* sunt ceea ce Jake numește *filme care-ți trag țeapă*. Cazul Rifkin începea să aducă tot mai mult cu o țeapă. Singurul mod de a explica tăcerea de mormânt instalată după comiterea crimei era că totul fusese orchestrat de cineva. Era cineva care urmărea tot ce se întâmplă, savurându-ne ignoranța și nesăbuința. În faza de anchetă a unei crime prin violență, polițistul dezvoltă adeseori o ură justificată față de criminal, înainte să aibă cea mai mică idee cu privire la identitatea acestuia. De obicei, eu nu lăsam emoțiile să mă conducă în investigarea unui caz, dar acest ucigaș îmi era deja antipatic. Atât pentru că ucisese, cât și pentru că se juca cu nervii noștri. Deoarece refuza să se supună. Deoarece era stăpân pe situație. Când aveam să-i aflu numele în cele din urmă și să-i văd fața, nu mai aveam decât să-mi ajustez disprețul pe măsura lui.

În fotografiile de la locul crimei întinse în fața mea, cadavrul zăcea printre frunze maronii, contorsionat, cu fața spre cer și cu ochii deschiși. Imaginile în sine nu erau înfiorătoare – un băiat întins printre frunze. Oricum, nu mă descumpăneam la vederea sângelui. Ca mulți alți oameni expuși la violență, îmi țineam

emoțiile în frâu. Mă asigurasem de asta încă de când eram copil. Emoțiile mele nu dădeau nicicând pe dinafară.

Benjamin Rifkin era un băiat de 14 ani, din clasa a opta a Școlii Generale McCormick. Jacob era coleg de clasă cu el, dar îl știa mai degrabă din vedere. Îmi zisese că Ben avea o reputație de „pierde-vară", că era isteț dar nu foarte interesat de școală, nefrecventând niciodată cursurile avansate din orarul lui Jacob. Era chipeș, ba chiar se putea spune că-ți lua ochii. Adeseori își ridica în față părul scurt cu ceva numit ceară de păr. Fetele îl plăceau, după spusele lui Jacob. Lui Ben îi plăcea sportul și se descurca rezonabil, dar era mai interesat de skateboarding și de schi decât de sporturile de echipă. „Nu eram aproape niciodată în compania lui", zisese Jacob. „El avea propria gașcă. Erau mult prea grozavi." Apoi adăugase, cu sarcasmul specific adolescenților: „Acum toată lumea se interesează de el, dar înainte era ca și cum nu-l băga nimeni în seamă".

Cadavrul fusese descoperit pe 12 aprilie 2007 în Cold Spring Park, o pădure de pini ce se întindea pe 65 de pogoane dincolo de perimetrul școlii. Pădurea era străbătută de alei pentru alergare. Acestea se întretăiau și duceau, prin multe ramificații, spre o potecă principală ce urmărea perimetrul parcului. Știam destul de bine aceste alei; alergam acolo aproape în fiecare dimineață. Cadavrul lui Ben fusese găsit lângă una dintre potecile mai mici, azvârlit cu fața în jos într-o mică râpă. Se oprise la rădăcina unui copac. O femeie pe nume Paula Giannetto descoperise cadavrul când alerga pe-acolo. Ora descoperirii era precisă; își oprise ceasul cu cronometru când coborâse să vadă despre ce este vorba, iar ora era 9:07 dimineața – la nici o oră după ce băiatul plecase la școală. Nu se vedea nicio urmă de sânge. Cadavrul zăcea cu capul la vale, cu brațele întinse în lături și cu picioarele lipite, ca un scufundător grațios. Giannetto declarase că băiatul nu părea mort, așa că îl întorsese pe spate, sperând

să-l poată resuscita. „Am crezut că i s-a făcut rău sau că a leșinat. Nu m-am gândit că..." Medicul care îl examinase avea să noteze mai târziu că poziția răsucită a cadavrului pe terenul în pantă, cu picioarele în sus, ar fi putut explica roșeața nefirească de pe față. Sângele se scursese în cap, provocând „lividitatea". Când rostogolise băiatul, martora văzuse că tricoul acestuia era plin de sânge. Speriată, se împleticise și căzuse, mersese câțiva pași de-a bușilea, apoi se ridicase în picioare și o luase la fugă. Poziția cadavrului din fotografiile de la locul crimei – răsucit, cu fața în sus – nu era deci cea originală.

Băiatul fusese înjunghiat de trei ori în piept. O lovitură îi străpunsese inima și ar fi fost oricum fatală. Cuțitul fusese implântat drept și scos de trei ori, precum lama unei baionete. Arma avea un tăiș zimțat, așa cum se putea deduce din marginea din stânga a fiecărei răni și din materialul sfâșiat al tricoului. Unghiul de intrare indica un atacator de înălțimea lui Ben, la vreun metru șaptezeci și opt, deși terenul în pantă făcea ca această presupunere să nu poată fi confirmată. Arma nu fusese găsită. Nu existau semne sau răni de apărare: brațele și mâinile victimei nu aveau urme pe ele. Cel mai bun indiciu era reprezentat de o singură amprentă completă, lăsată chiar în sângele victimei, păstrată intactă pe o etichetă din plastic din interiorul hanoracului victimei, acolo unde criminalul probabil că îl înșfăcase de rever și îl azvârlise în râpă. Amprenta nu îi aparținea nici victimei, nici Paulei Giannetto.

Elementele de bază ale crimei nu evoluaseră prea mult în cele cinci zile care trecuseră de la comiterea ei. Poliția verificase în amănunțime cartierul și parcul (de două ori), imediat după descoperirea cadavrului și încă o dată, după 24 de ore, pentru a găsi potențiali martori care frecventau parcul la acea oră din zi. Aceste verificări rămăseseră fără rezultat. Ziarele și, treptat, părinții îngroziți de la Școala McCormick începeau să trateze

crima drept un atac la întâmplare. Cum zilele treceau fără alte noutăți, tăcerea poliției și a procuraturii părea să confirme cele mai crunte temeri ale părinților: în pădurea din Cold Spring Park se aciuiase un criminal. Din acel moment, parcul fusese abandonat, deși în parcare era postată în permanență o mașină a poliției din Newton, pentru a le da încredere alergătorilor și celor ieșiți la plimbare. Numai oamenii cu câini veneau în continuare, dându-le drumul din lesă pe o pajiște specială.

Un polițist pe nume Paul Duffy se strecură în biroul meu, după ce ciocăni formal la ușă, așezându-se în fața mea, foarte entuziasmat.

Locotenentul Paul Duffy se trăgea dintr-o familie de polițiști, fiind fiul unui fost șef al secției de Omucideri din Boston P.D. Însă nu ai fi zis asta când îl vedeai. Cu o voce calmă, cu un început de chelie și cu trăsături delicate, ar fi putut să se realizeze și într-o altă profesie, mai blândă decât cea de polițist. Duffy conducea o unitate a poliției detașată la biroul procuraturii. Unitatea era cunoscută sub acronimul său, CPAC. Inițialele veneau de la Crime Prevention and Control[1], însă titlul nu însemna mare lucru (poliția este cea care se ocupă oricum de prevenirea și de controlul infracțiunilor) și aproape nimeni nu știa de la ce veneau inițialele. În practică, activitatea CPAC era simplă: ei erau polițiștii procurorului districtual. Cazurile de care se ocupau erau neobișnuit de complexe, pe termen lung sau de mare importanță. Pe deasupra, în sarcina lor cădeau toate crimele din district. În cazurile de omucidere, agenții CPAC lucrau împreună cu poliția locală, care se bucura în mare parte de ajutorul primit. În afara Bostonului omuciderile erau atât de rare, încât polițiștii locali nu puteau dobândi experiența necesară, în speci-

[1] Crime Prevention and Control (în lb. engl. în orig.) – Prevenirea și Controlul Infracțiunilor (n. tr.)

al în orășelele în care crimele se întâmplau din an în Paști. Totuși, era o situație delicată din punct de vedere politic atunci când poliția statală prelua o anchetă locală. Era nevoie de mult tact, așa cum avea Paul Duffy. Ca să conduci unitatea CPAC, nu era suficient să fii un investigator destoinic; trebuia să fii și suficient de maleabil încât să împaci diversele departamente călcate pe bătături de CPAC.

Țineam la Duffy fără rezerve. Era aproape singurul dintre polițiștii cu care lucram care îmi era și prieten. Deseori lucram împreună la cazuri – cel mai bun avocat și cel mai bun polițist din procuratură. Ne vedeam și în timpul liber. Familiile noastre se cunoșteau. Paul insistase să fiu nașul fiului său mijlociu, Owen, și dacă aș fi crezut în chestiile astea, l-aș fi rugat același lucru în cazul lui Jacob. Avea o fire mult mai deschisă decât mine, mai sociabilă și mai sentimentală, însă prieteniile adevărate se întemeiază între personalități complementare, nu identice.

– Zi-mi că ai ceva sau pleacă de-aici.

– Am ceva.

– Era și timpul.

– Nu pari foarte recunoscător.

Îmi aruncă pe birou un dosar.

– *Leonard Patz*, am citit eu tare de pe un document al Comisiei de Eliberări Condiționate. *Agresiune cu caracter sexual asupra unui minor; obscenitate și desfrânare; obscenitate și desfrânare – încălcare; agresiune cu caracter sexual – respins; agresiune cu caracter sexual asupra unui minor – în curs de soluționare.* Ce frumos! Pedofilul cartierului.

Duffy spuse:

– Are 26 de ani. Locuiește lângă parc, în blocul acela de apartamente, Windsor și nu mai știu cum.

O fotografie atașată la dosar arăta un bărbat masiv, cu fața buhăită, cu părul tuns scurt și cu buzele arcuite. Am scos poza de sub agrafă, ca să o studiez îndeaproape.

– Chipeș individul. Cum de nu știam de el?

– Nu era în registrul inculpaților pentru agresiuni sexuale. S-a mutat în Newton anul trecut și nu și-a schimbat domiciliul în mod oficial.

– Și-atunci cum l-ai găsit?

– Unul dintre procurorii adjuncți de la unitatea de abuzuri asupra minorilor ni l-a semnalat. E vorba de agresiunea cu caracter sexual de la tribunalul districtual din Newton. Acolo, în partea de sus a paginii.

– Care-i cauțiunea?

– A ieșit pe baza unor motive personale.

– Ce-a făcut?

– L-a pipăit pe organele genitale pe un puști în biblioteca publică. Puștiul avea 14 ani, la fel ca Ben Rifkin.

– Serios? Se cam potrivește, nu?

– E un început.

– Stai puțin: îl apucă pe un puști de testicule și iese pe motive personale?

– Se pare că nu se știe sigur dacă puștiul va depune sau nu mărturie.

– Totuși... Merg și *eu* la biblioteca aceea.

– Poate că ar fi bine să-ți pui o cupă protectoare.

– Nu plec niciodată de-acasă fără una.

Am studiat fotografia. L-am simțit pe Patz de la bun început. Desigur, eram deja disperat – *voiam* să-l simt, aveam nevoie de un suspect ca de aer, trebuia să obțin și eu niște rezultate, în sfârșit –, așa că nu aveam prea mare încredere în această suspiciune. Dar nici nu o puteam ignora cu totul. Trebuie să îți urmezi intuiția. Asta înseamnă să ai experiență: toată experiența, cazurile câștigate

și pierdute, greșelile dureroase, toate detaliile tehnice prin repetiție mecanică... cu timpul aceste lucruri îți conferă un instinct sporit în meseria ta. Începi să „simți". Și, imediat ce i-am văzut fața pentru prima oară, am „simțit" că Patz ar putea fi omul nostru.

– Merită să-l scuturăm oleacă, am zis eu.

– O singură chestie nu se potrivește: nu există antecedente violente în dosarul lui Patz. N-a folosit arme, nimic. Asta-i singura chestie.

– Văd două agresiuni cu caracter sexual. Mie mi se pare destul de violent.

– Nu-i același lucru să apuci un puști de testicule și să-l omori.

– Toți încep de undeva.

– Poate. Nu știu, Andy. Adică, pricep unde bați, dar mie mi se pare că-i mai degrabă un onanist decât un criminal. Oricum, abordarea asta sexuală... Ben Rifkin nu prezenta nicio urmă de agresiune sexuală.

Am ridicat din umeri.

– Poate că nu a mai ajuns până acolo. Ar fi putut fi întrerupt. Poate că s-a dat la puști sau a încercat să-l ducă în pădure amenințându-l cu cuțitul, iar puștiul a opus rezistență. Sau poate că puștiul i-a râs în față, l-a ridiculizat și Patz și-a pierdut cumpătul.

– Sunt cam multe presupuneri.

– Hai să vedem ce-are de spus. Du-te și adu-l!

– Nu pot să-l aduc. Nu avem pe ce bază să-l reținem. Nu îl leagă nimic de cazul ăsta.

– Atunci spune-i că vrei să vină să se uite peste niște fotografii și să zică dacă recunoaște pe cineva pe care să-l fi văzut prin Cold Spring Park.

– Are deja un avocat desemnat de Comisie pentru cazul aflat în deliberare. Nu va veni de bunăvoie.

– Atunci spune-i că trebuie să vină pentru că nu și-a declarat noua adresă la registrul inculpaților pentru agresiuni sexuale.

Deja e în belea din cauza asta. Trebuie să afle că filmulețele pornografice cu minori de pe calculatorul său reprezintă o infracțiune federală. Nu contează cum îl convingi. Doar adu-l aici și strânge-l un pic de ouă.

Duffy rânji și ridică din sprâncene.

– Glumele cu strânsul testiculelor sunt mereu la modă. Hai, du-te și adu-l!

Duffy ezită.

– Nu știu. Mi se pare că ne cam pripim. N-ar fi mai bine să arătăm poza lui Patz în stânga și-n dreapta, să aflăm dacă l-a văzut cineva în parc în acea dimineață? Să vorbim cu vecinii lui. Să-i batem la ușă, să nu-l luăm tare și să-l speriem, poate îl facem să vorbească așa. Nu se știe niciodată. Dacă îl săltăm, o să-și sune avocatul. S-ar putea să pierdem singura șansă de a vorbi cu el.

– Nu, e mai bine să-l săltăm. După aceea, poți să-i vorbești tu frumos, Duff. Știu că te pricepi la asta.

– Ești sigur?

– Nu vrem să zică lumea că nu l-am presat destul pe tipul ăsta.

Fusese un comentariu nefericit și o expresie de îndoială se ivi pe chipul lui Duffy. Regula noastră era să nu dăm doi bani pe felul în care arătau lucrurile sau pe ce credea lumea. Raționamentul unui procuror nu trebuie să fie afectat de asemenea chestiuni subiective.

– Știi ce vreau să spun, Paul. Este primul suspect credibil pe care l-am găsit. Nu vreau să-l pierdem doar pentru că nu ne străduim îndeajuns.

– Bine, rosti el încruntându-se ușor. Îl aduc.

– Bine.

Duffy se lăsă pe spate în scaun, acum că terminasem de vorbit despre serviciu, dornic să aplaneze ușoara divergență dintre noi.

– Cum a fost azi-dimineață, când l-ați dus la școală pe Jacob?

– A, el nu are nimic. Nimic nu-l deranjează pe Jake. Laurie, în schimb...

– Este un pic agitată?

– Un pic? Îți amintești în *Fălci* când Roy Scheider trebuie să-și trimită copiii în ocean ca să le arate tuturor că nu-i niciun pericol să înoate?

– Soția ta arată ca Roy Scheider? Asta vrei să zici?

– Mă refeream la expresia de pe chipul ei.

– Și tu nu erai îngrijorat? Nu te cred. Sunt sigur că și tu arătai tot ca Roy Scheider.

– Uite ce-i, prietene, te asigur că eu eram ca Robert Shaw.

– Robert Shaw nu a sfârșit prea bine, din ce-mi amintesc eu.

– Nici rechinul n-a sfârșit prea bine. Și asta-i tot ce contează, Duff. Acum du-te și adu-l pe Patz.

– Andy, nu mă simt prea confortabil cu chestia asta, zise Lynn Canavan.

O clipă nu am înțeles la ce se referă. Chiar mi-a trecut prin minte că s-ar putea să glumească. Când eram mai tineri, îi plăcea să ducă lumea de nas. M-am fript în repetate rânduri, luând de bun un comentariu care, un moment mai târziu, se dovedea a fi fost o glumă. Însă mi-am dat seama imediat că era foarte serioasă. Sau cel puțin părea să fie. În ultima vreme, era tot mai greu de citit.

Eram trei persoane în biroul mare de pe colț al lui Canavan – procurorul districtual Canavan, Neal Logiudice și cu mine. Stăteam așezați la o masă rotundă, de conferințe, în centrul căreia se afla o cutie goală de gogoși, rămasă acolo de la o ședință de dinainte. Camera era dichisită, cu lambriuri din lemn și ferestre ce dădeau spre East Cambridge. Însă se simțea aceeași atmosferă înfiorătoare ca în restul tribunalului. Același covor de culoarea prunei, peste o pardoseală din beton. Aceleași plăci

pestrițe și ponosite în tavan. Același aer stătut. Pentru un centru al puterii, nu arăta nemaipomenit.

Canavan se juca plictisită cu un pix, bătând cu vârful pe un carnețel, cu capul înclinat într-o parte, de parcă se gândea la ceva.

– Nu știu. Nu știu ce să zic... Faptul că te ocupi tu de cazul ăsta... Fiul tău merge la școala aceea. E o situație la limită. Nu mă simt prea confortabil.

– *Tu* nu te simți prea confortabil, Lynn, sau Rasputin ăsta de-aici?

Am făcut semn spre Logiudice.

– Ha, ha, ce amuzant, Andy...

– Eu, interveni Canavan.

– Lasă-mă să ghicesc: Neal vrea cazul.

– Neal crede că ar putea fi o problemă. Și eu sunt de aceeași părere, să fiu sinceră. Există aparența unui conflict de interese. Iar asta contează, Andy.

Într-adevăr, aparențele contau. Lynn Canavan era o vedetă politică în plină ascensiune. Din clipa în care fusese aleasă procuror districtual, cu doi ani în urmă, apăruseră deja zvonuri cu privire la funcția pentru care avea să candideze mai departe: guvernatoare, procuror general al statului Massachusetts, chiar senatoare. Avea 40 și ceva de ani, era atrăgătoare, deșteaptă, serioasă și ambițioasă. O cunoșteam și lucram alături de ea de 15 ani, de pe vremea când eram amândoi tineri avocați. Eram aliați. Ea mă numise adjunct-șef din ziua în care fusese aleasă procuror districtual, dar știusem de la bun început că nu era ceva făcut să dureze. Un salahor al tribunalelor, ca mine, nu are prea mare valoare în lumea politică. Indiferent în ce direcție se va îndrepta Canavan, eu nu o voi însoți. Însă toate acestea erau în viitor. Între timp, aștepta momentul propice, șlefuindu-și imaginea publică, „marca“ ei: profesionista juridică de excepție, care nu-și pierde timpul cu prostii. Rareori zâmbea sau glumea

în fața camerelor de luat vederi. Se machia discret, purta foarte puține bijuterii și se tundea scurt. Oamenii cu state vechi din birou își aminteau o Lynn Canavan foarte diferită – haioasă, charismatică, purtându-se ca unul dintre băieți, bând și înjurând cot la cot cu ei. Însă alegătorii nu văzuseră niciodată latura asta a ei și se prea poate ca vechea Lynn, mai naturală cum era, să nici nu mai existe acum. Presupun că nu avusese de ales și fusese nevoită să se transforme. Acum, viața ei era un șir neîncetat de candidaturi; nu-i puteai reproșa că devenise ceea ce pretinsese că este atâta vreme. Oricum, toți trebuie să ne maturizăm, să lăsam la o parte lucrurile copilărești și amintirile. Însă se pierduse ceva pe drum. În decursul transformării lui Lynn din fluture în molie, prietenia noastră îndelungată avusese de suferit. Niciunul dintre noi nu mai simțea vechea intimitate, senzația de încredere și legătura pe care o avusesem odată. Poate că mă va numi judecător cândva, de dragul vremurilor de demult, pentru a închide acest capitol. Însă cred că știam amândoi că prietenia noastră se încheiase. Ne simțeam amândoi ușor stingheri și abătuți atunci când eram în prezența celuilalt, ca niște amanți la finalul unei aventuri amoroase.

În orice caz, posibila ascensiune a lui Lynn Canavan lăsase un gol în urma ei, iar în lumea politică golurile sunt detestate. Odinioară, ideea că Neal Logiudice ar putea să umple acest gol ar fi părut absurdă. Acum, cine știe? Era limpede că Logiudice nu mă considera un obstacol. Spusesem în nenumărate rânduri că nu mă interesează postul și chiar așa era. Ultimul lucru pe care mi-l doream era să duc o viață expusă în văzul lumii. Totuși, nu avea să fie o simplă luptă birocratică. Dacă Neal voia să fie procuror districtual, avea nevoie de o realizare în toată regula, cu care să iasă în fața alegătorilor. O victorie senzațională în instanță. Avea nevoie de capul cuiva. Și-abia acum începeam să înțeleg al cui cap.

– Îmi iei cazul, Lynn?

– Momentan te întreb doar ce părere ai.

– Am mai vorbit o dată despre asta. Nu renunț la caz. Nu-i nicio problemă.

– E o situație la limită, Andy. Fiul tău ar putea fi în pericol. Dacă s-a nimerit cumva să treacă prin parcul acela la momentul nepotrivit...

Logiudice zise:

– Poate că judecata ți-e întunecată, măcar un pic. Adică, dacă ești corect și te oprești să analizezi situația la rece.

– În ce fel întunecată?

– Te afectează emoțional?

– Nu.

– Ești mânios, Andy?

– Par mânios?

Am accentuat fiecare cuvânt.

– Da, un pic. Sau poate că doar ai intrat în defensivă. Însă nu e cazul; suntem toți de aceeași parte a baricadei. E cât se poate de firesc să te afecteze emoțional. Dacă ar fi fost implicat fiul meu...

– Neal, îmi pui cumva la îndoială integritatea? Sau doar competența?

– Nici una, nici alta. Îți pun la îndoială obiectivitatea.

– Lynn, vorbește și în numele tău? Crezi tâmpeniile astea?

Ea se încruntă.

– Trebuie să recunosc că mi-am ciulit și eu urechile.

– Urechile? Ce vrei să spui?

– Sunt neliniștită.

Logiudice spuse:

– E vorba de aparențe, Andy. *Aparența* de obiectivitate. Nimeni nu zice că tu chiar...

– Uite ce-i, Neal, las-o baltă, bine? Asta nu te privește pe tine.

– Poftim?

– Lasă-mă să-mi văd de caz. Nu dau doi bani pe aparențe. Cazul merge greu pentru că așa s-a nimerit, nu pentru că m-aș mișca eu ca melcul. Nu am de gând să mă las zorit să pun pe cineva sub acuzare doar ca să arate totul bine și frumos. Credeam că te-am învățat asta până acum.

– M-ai învățat că ar trebui să trag de fiecare caz cât pot de tare.

– Chiar *asta* fac.

– De ce nu i-ai luat la întrebări pe puști? Au trecut deja cinci zile.

– Știi foarte bine de ce. Fiindcă aici nu e Boston, Neal, aici e Newton. Până și cel mai mărunt amănunt trebuie negociat. Cu ce puști putem vorbi, unde putem vorbi cu ei, ce-i putem întreba, cine trebuie să fie de față... Nu suntem în Dorchester High aici. Jumătate dintre părinții de la școala asta sunt avocați.

– Calmează-te, Andy. Nu te acuză nimeni de nimic. Problema este cum va fi perceput totul. Din afară s-ar putea să pară că ignori ceea ce-i evident.

– Cum adică?

– Elevii. Ai luat măcar în considerare faptul că ucigașul ar putea fi un elev? Mi-ai zis de mii de ori: ține-te după dovezi oriunde te-ar duce.

– Nu există nicio dovadă care să sugereze că ar fi vorba de un elev. Niciuna. Dacă ar fi existat, m-aș fi ținut după ea.

– Nu ai cum să te ții după ea dacă nu o cauți.

Acesta era unul dintre acele momente de revelație. În sfârșit, am priceput. Venise acel moment, așa cum știusem dintotdeauna că o să vină. Eram chiar deasupra lui Neal pe scara ierarhică. Acum eu eram ținta lui, precum atâția înaintea mea.

Am zâmbit strâmb.

– Neal, ce urmărești să obții? Cazul? Poți să-l iei. Sau funcția mea? La naiba, poți s-o iei și pe-asta. Dar ar fi mai simplu pentru toată lumea dacă ai recunoaște-o pe față.

– Nu urmăresc nimic, Andy. Vreau doar să văd că se lămuresc lucrurile.

– Lynn, ce faci, îmi iei cazul sau mă sprijini?

Ea se uită la mine cu o privire caldă, dar evită să îmi dea un răspuns direct.

– Când nu te-am sprijinit eu?

Am încuviințat, acceptând adevărul afirmației sale. Am afișat o expresie hotărâtă pe chip și am luat-o de la capăt.

– Uite ce-i, școala s-a redeschis azi, puștii s-au întors la ore. Am programat discuțiile cu elevii după-amiază. Va ieși ceva la iveală în curând.

– Bine, rosti Canavan. Să sperăm.

Însă Logiudice interveni:

– Cine va discuta cu fiul tău?

– Nu știu.

– Sper că nu tu.

– Nu eu. Paul Duffy, probabil.

– Cine-a hotărât asta?

– Eu. Așa merg lucrurile, Neal. Eu hotărăsc. Și dacă fac vreo greșeală, eu voi apărea în fața juriului ca să răspund pentru ea.

El îi aruncă o privire lui Canavan de parcă voia să spună: *Vezi? Ți-am zis eu că nu vrea să asculte.* Ea replică printr-o expresie neutră.

5 | Toată lumea știe că ai fost tu

Discuțiile cu elevii începură imediat după terminarea orelor. Pentru copii fusese o zi lungă, plină de ședințe în clasă și consiliere la psiholog. Agenți CPAC îmbrăcați în civil trecuseră din clasă în clasă, încurajând elevii să împărtășească anchetatorilor toate informațiile pe care le aveau, chiar și anonim, dacă preferau așa. Dar puștii se uitau la ei cu priviri pierdute.

McCormick era o școală gimnazială, ceea ce însemna (în acest oraș) că nu cuprindea decât clasele a VI-a, a VII-a și a VIII-a. Clădirea, o îmbinare seacă de cutii dreptunghiulare, avea pereții interiori dați cu mai multe straturi de vopsea verde-albăstrui. Laurie crescuse în Newton și frecventase Școala McCormick în anii '70; spunea că aceasta nu se schimbase aproape deloc, dacă nu punea la socoteală iluzia că se micșorase cu totul.

Așa cum îi zisesem lui Canavan, discuțiile reprezentau o chestiune spinoasă. Mai întâi, directorul școlii refuzase pur și simplu să ne permită să „dăm buzna" și să vorbim cu cine voiam noi. Dacă această crimă s-ar fi petrecut în altă parte – în oraș, nu în suburbii

–, nici nu ne-am fi bătut capul să mai cerem permisiunea cuiva. Aici însă, consiliul școlii și chiar și primarul interveniseră direct la Lynn Canavan ca să ne încetinească. În cele din urmă, ni s-a îngăduit să discutăm cu copiii la școală, dar numai în anumite condiții. Nu aveam voie să vorbim cu puștii care nu erau în aceeași clasă cu Ben Rifkin decât dacă aveam un motiv întemeiat să credem că ar putea ști ceva. Elevii puteau avea cu ei părinții și/sau avocatul, putând pune capăt discuției în orice clipă, cu sau fără motiv. Cele mai multe dintre pretenții puteau fi ușor acceptate, erau oricum întemeiate. Adevăratul scop al stipulării atâtor reguli era transmiterea unui mesaj către polițiști: purtați-vă cu mănuși cu acești copii. Ceea ce era în regulă, însă negocierile ne costaseră timp prețios.

La ora 2.00, Paul și cu mine am ocupat biroul directorului și am început să intervievăm împreună martorii cei mai importanți: prietenii apropiați ai victimei, cei câțiva puști despre care se știa că trec prin Cold Spring Park în drumul lor spre școală și cei care insistaseră să vorbească și ei cu anchetatorii. Aveam programate peste douăzeci de interviuri. Și alți agenți CPAC luau interviuri în același timp. Ne așteptam ca majoritatea acestora să fie scurte și să rămână fără rezultate. Ne târam plasele pe fundul mării, sperând să prindem ceva.

Însă se întâmplă un lucru ciudat. După trei-patru interviuri, Paul și cu mine am rămas cu impresia că suntem duși de nas. La început, am crezut că avem de-a face cu repertoriul obișnuit al eschivelor adolescentine, ridicatul din umeri – *știți voi* și *cum ziceți voi* –, privirile nestatornice. Eram amândoi tați. Știam că asta făceau toți adolescenții; ăsta era motivul din spatele comportamentului lor. Nu era nimic suspicios în sine. Însă, pe măsură ce avansam cu interviurile, ne-am dat seama că se petrece ceva mai sfidător și mai premeditat de-atât. Răspunsurile puștilor mergeau prea departe. Nu se mulțumeau să spună că nu știu nimic despre crimă; negau chiar și că ar fi cunoscut

victima. Ben Rifkin părea să nu fi avut deloc prieteni, ci doar cunoștințe. Alți puști nu vorbeau niciodată cu el, nici măcar nu știau cine este. Acestea erau minciuni sfruntate. Ben nu fusese un paria. În mare parte, știam deja cine erau prietenii lui. Mi s-a părut o trădare din partea amicilor lui să se lepede de el atât de repede și de vehement.

Ba, mai rău de-atât, elevii de-a VIII-a de la Școala McCormick nici măcar nu știau să mintă prea bine. Unii dintre ei, cei mai nerușinați, păreau să creadă că, dacă exagerezi când spui o minciună, ai șanse mai mari să o treci drept adevăr. Așa că, atunci când se pregăteau să zică una gogonată, nu se mai foiau și nici nu se mai eschivau, trântind-o cu maximă convingere. Era ca și cum ar fi citit un manual despre comportamentul asociat cu sinceritatea – contact vizual, voce fermă! – și erau hotărâți să îl urmeze întocmai, afișându-l așa cum își afișează păunul coada. Efectul fusese că tiparele comportamentale se inversaseră – adolescenții păreau evazivi când spuneau adevărul și direcți când mințeau –, însă această trecere ne-a atras atenția imediat. Ceilalți puști, majoritatea lor de fapt, erau mult prea nesiguri pe ei și faptul că mințeau pur și simplu accentua asta. Erau temători. Adevărul pe care îl știau îi făcea să se fâstâcească. Evident, nici asta nu funcționă. Desigur, le-aș fi putut spune că un mincinos desăvârșit strecoară afirmații false printre cele adevărate fără ca măcar să clipească, ca un magician care strecoară cartea îndoită la mijlocul pachetului. Sunt experimentat când vine vorba de minciuni desăvârșite, credeți-mă!

Paul și cu mine am început să schimbăm priviri suspicioase. Ritmul interviurilor a încetinit și am început să punem la îndoială cele mai evidente dintre minciuni. Între interviuri, Paul glumea despre existența unui cod al tăcerii. „Puștii ăștia sunt ca sicilienii", zisese el. Niciunul dintre noi nu rostea ceea ce gândea cu adevărat. Ai o senzație de prăbușire, de parcă ți s-ar fi dus

podeaua de sub picioare. Este senzația plăcută de vertij pe care o simți atunci când un caz se deschide și te lasă să intri.

Se pare că ne înșelaserăm – altfel nu se poate explica. Am luat în considerare posibilitatea implicării unui alt elev, dar am renunțat apoi la ea. Nu exista nicio dovadă care să indice așa ceva. Nu erau elevi marginalizați și sumbri, nici dâra de probe la care te-ai aștepta din partea unui școlar neglijent. Și nici nu exista un motiv aparent: nici fantezii adolescentine de grandoare la ideea unei glorii interzise, nici puști hărțuiți, care să-și dorească răzbunare, nici ciondăneli mărunte în clasă. Nimic. Nici nu mai trebuia s-o rostim cu glas tare. Senzația aceea de vertij era dată de gândul că puștii ăștia știau ceva ce nu spuneau.

O fată intră în birou, lăsându-se să cadă în scaunul din fața noastră, apoi se strădui din răsputeri să nu ne bage în seamă.

– Sarah Groehl? o întrebă Paul.

– Da.

– Eu sunt locotenentul Paul Duffy, de la poliția statală. Dumnealui este Andrew Barber, procurorul adjunct care se ocupă de caz.

– Știu. Își ridică în sfârșit privirea spre mine: Ești tatăl lui Jacob Barber.

– Da. Iar tu ești fata cu hanoracul. De azi-dimineață.

Ea zâmbi sfios.

– Iartă-mă, ar fi trebuit să-mi amintesc de tine. Am o zi proastă, Sarah.

– Cum așa?

– Nu vrea nimeni să vorbească despre caz cu noi. Ai cumva idee de ce?

– Sunteți polițiști.

– Asta-i tot?

– Sigur că da. Se strâmbă: *Normal!*

Am așteptat o clipă, sperând să continue. Fata reveni însă la expresia de plictiseală profundă de mai înainte.

– Ești prietenă cu Jacob?

Ea își lăsă privirea în podea, se gândi puțin și spuse:

– Cred că da.

– Cum de nu ți-am mai auzit numele?

– Întreabă-l pe Jacob.

– El nu-mi zice nimic. Trebuie să te întreb pe tine.

– Ne știm. Nu suntem prieteni apropiați. Doar ne știm.

– Dar pe Ben Rifkin îl știai?

– La fel. Îl știam, dar nu *foarte* bine.

– Îți plăcea de el?

– Era de treabă.

– Doar de treabă?

– Era un puști cumsecade, cred. Așa cum ziceam, nu eram foarte apropiați.

– Bine. Nu o să-ți mai pun întrebări idioate. Ce-ar fi să ne spui tu, Sarah? Orice ne-ar putea ajuta, orice crezi tu că ar trebui să știm.

Ea se foi în scaun.

– Nu știu ce să vă... Nu știu ce să vă spun.

– Spune-mi despre locul ăsta, despre școală. Începe cu asta. Spune-mi ceva ce să nu știu despre McCormick. Cum e să mergi la școală aici? Ce e haios la locul ăsta? Ce-i ciudat la el?

Nicio replică.

– Sarah, să știi că noi vrem să fim de ajutor, dar trebuie să ne ajutați și *voi* puțin.

Ea se foi din nou în scaun.

– Îi datorezi măcar atâta lucru lui Ben, nu crezi? Mai ales dacă ți-a fost prieten.

– Nu știu. Nu cred că am ceva de zis. Nu știu nimic.

– Sarah, indiferent cine a făcut asta, e încă în libertate. Știi asta, nu? Dacă ne poți ajuta, e responsabilitatea ta să o faci. O responsabilitate reală. Altminteri o să pățească și alt coleg același lucru. Și atunci l-ai avea pe conștiință. Dacă nu faci tot ce poți ca să-l oprești, atunci l-ai avea pe conștiință pe următorul puști, nu? Cum te-ai simți?

– Încerci să mă faci să mă simt vinovată. N-o să meargă. Și mama face același lucru.

– Nu încerc să te fac să te simți vinovată. Îți spun doar adevărul.

Nicio replică.

Bang! Duffy lovi cu mâna în masă. Impactul făcu câteva foi să sară de pe masă.

– Dumnezeule! Astea-s prostii, Andy. Hai să le trimitem citații puștilor, ce zici? Să-i aducem în fața juriului, să-i punem să jure și, dacă nu vor să spună nimic, să-i închidem pentru sfidarea Curții. Ne pierdem vremea. Pentru Dumnezeu!

Pupilele fetei se măriră brusc.

Duffy își scoase telefonul de la cingătoare și se uită la el, deși nu sunase.

– Trebuie să dau un telefon, rosti el. Mă întorc imediat.

Apoi ieși.

Puștoaica zise:

– Aha, deci el e polițaiul rău?

– Mda...

– Nu se prea pricepe la asta.

– Ai tresărit. Te-am văzut.

– Da, pentru că m-a luat pe neașteptate. A dat cu pumnul în masă.

– Are dreptate, să știi. Dacă nu începeți să ne ajutați, va trebui să apelăm la alte metode.

– Credeam că nu trebuie să spunem nimic dacă nu vrem.

– Asta-i valabil astăzi. Mâine... nu se știe.

Ea rămase pe gânduri.

– Sarah, e adevărat ce-ai spus mai devreme. Sunt procuror adjunct. Dar mai sunt și tată, bine? Deci nu voi lăsa lucrurile așa. Pentru că îmi tot vine în minte tatăl lui Ben Rifkin. Mă tot gândesc la cum se simte. Poți măcar să-ți imaginezi cum s-ar simți ai tăi dacă ai păți tu așa ceva? Cât de răvășiți ar fi?

– Ai mei sunt despărțiți. Tata a plecat. Eu stau cu mama.

– Ah, îmi pare rău să aud asta.

– Nu face nimic.

– Uite ce-i, Sarah: sunteți toți copiii noștri. Eu țin la toți colegii lui Jacob, chiar și la cei pe care nu-i cunosc. Și la fel simt și ceilalți părinți.

Ea își dădu ochii peste cap.

– Nu mă crezi?

– Nu. Nici măcar nu mă știi.

– E adevărat. Și, totuși, îmi pasă ce se întâmplă cu tine. Îmi pasă de școala asta, de orașul ăsta. Nu o să las lucrurile așa. Chestia asta nu o să treacă de la sine. Înțelegi ce spun?

– O să discute cineva cu Jacob?

– Te referi la fiul meu?

– Da.

– Firește.

– Bine.

– De ce-ai întrebat?

– Așa, fără motiv.

– Trebuie să fi avut un motiv. Ce este, Sarah?

Fata își lăsă privirea în poală.

– Polițistul care a venit în clasă ne-a zis că putem da declarații anonime, corect?

– Corect. Am creat și o linie specială pentru asta.

– Și cum știm că nu încercați să aflați cine v-a dat indiciul? Adică e ceva ce-ați vrea să știți, nu? Cine a zis ceva?

– Haide, Sarah. Ce vrei să spui?

– Cum știm că se păstrează anonimatul?

– Cred că va trebui să aveți încredere în noi.

– În cine să avem încredere? Care voi?

– Eu. Ofițerul Duffy. Sunt mulți oameni care lucrează la acest caz.

– Și dacă aș...

Își ridică privirea.

– Uite ce-i, Sarah, n-o să te mint. Dacă îmi zici ceva aici, s-a dus anonimatul. Treaba mea este să-l prind pe cel care a făcut asta, dar mai trebuie să-l și aduc în fața instanței și pentru asta am nevoie de martori. Te-aș minți dacă aș pretinde că lucrurile stau altfel. Încerc să fiu sincer cu tine.

– Bine.

Se gândi o clipă, apoi spuse:

– Chiar nu știu nimic.

– Ești sigură?

– Da.

Am privit-o în ochi atât cât să-i dau de înțeles că nu mă păcălește, apoi i-am acceptat minciuna. Am scos o carte de vizită din portofel.

– Uite cartea mea de vizită. O să-ți trec pe spate numărul meu de mobil. Și emailul meu personal. Am împins cartea de vizită spre ea. Poți să mă contactezi la orice oră, bine? La orice oră. Iar eu voi face tot ce-mi stă în puteri ca să am grijă de tine.

– Bine.

Luă cartea de vizită și se ridică. Se uită la mâini. Încă se mai vedeau urme de tuș pe degete. Elevilor li se luaseră amprentele în acea zi, „de bunăvoie", deși circulau glume cu privire la situația în care ar fi refuzat. Sarah se încruntă la vederea petelor de tuș, apoi își încrucișă brațele ca să le ascundă și, în acea poziție ciudată, rosti:

– Pot să vă întreb ceva, domnule Barber? Dumneavoastră jucați vreodată rolul polițistului cel rău?

– Nu, niciodată.

– De ce nu?

– Cred că nu-mi stă în fire.

– Și atunci cum vă faceți treaba?

– Am și eu răutatea mea, chiar dacă-i îngropată adânc. Crede-mă.

– Și o ascundeți, pur și simplu?

– O ascund, pur și simplu.

În acea noapte, puțin înainte de ora 11.00, eram singur în bucătărie și stăteam cu laptopul în față, după ce îl așezasem pe blat. Făceam puțină ordine prin cazurile de la muncă, răspunzând la emailuri, în mare parte. Am primit apoi un nou mesaj în inbox. Titlul era – cu majuscule – „RE: BEN RIFKIN >>> CITEȘTE-MĂ". Era de la o adresă de Gmail, tylerdurden982@gmail.com. Fusese trimis la 10.54.27 PM. Mesajul avea un singur rând, un hyperlink: „Uită-te aici". Am accesat link-ul.

Link-ul mă duse la un grup de Facebook intitulat „♥ Prietenii lui Ben Rifkin ♥". Grupul era nou. Nu avea mai mult de patru zile vechime; în ziua crimei, agenții CPAC verificaseră pe Facebook și nu îl văzuseră acolo.

Găsisem pagina personală de Facebook a băiatului ucis (aproape toți puștii de la McCormick aveau cont pe Facebook), însă aceasta nu conținea niciun indiciu cu privire la crimă. Profilul lăsa de înțeles că Ben încerca să se prezinte drept un spirit liber.

Ben Rifkin
se dă cu skateboardul pe-afară

Rețele:	McCormick Middle School '07, Newton, MA
Sex:	Masculin

Interesat de:	Femei
Statut relațional:	Singur
Zi de naștere:	3 decembrie 1992
Orientare politică:	Vulcanian
Orientare religioasă:	Păgân

Urma apoi harababura obișnuită de fleacuri digitale: videoclipuri de pe YouTube, jocuri, poze, un șuvoi de bârfe și de mesaje monotone. Totuși, Ben nu fusese un utilizator prea frecvent al Facebook-ului. Cea mai mare parte a activității de pe pagina sa se desfășurase după ce fusese omorât, atunci când mesajele de la colegii lui Ben continuaseră să se acumuleze fantomatic până ce pagina fusese închisă, la cererea părinților săi.

Se pare că noua pagină de „comemorare" fusese deschisă după aceea, pentru a le oferi puștilor un loc în care să posteze mesaje despre crimă. Titlul, „♥ Prietenii lui Ben Rifkin ♥", părea să folosească termenul de „prieten" în sensul brevetat de Facebook: pagina era deschisă pentru toți cei din promoția 2007 de la McCormick, indiferent dacă fuseseră sau nu prieteni cu Ben în realitate.

În partea de sus a paginii era o poză mică cu Ben, aceeași pe care o folosise și el pe pagina lui personală. Probabil că fusese copiată de pe fosta pagină a băiatului ucis de către persoana care lansase grupul. Fotografia îl înfățișa pe Ben zâmbind, la bustul gol, pe o plajă (în spatele său se vedeau nisipul și oceanul). Făcea un gest de „șezi blând" cu mâna sa dreaptă. În partea din dreapta-jos a paginii se afla o secțiune intitulată „Peretele", plină cu mesaje într-o ordine cronologică inversă.

Jenna Linde (Școala Gimnazială McCormick) a scris la 9.02 PM, pe 17 aprilie 2007

mi-e dor de tine, ben. îmi amintesc discuțiile noastre. te voi iubi mereu te iubesc te iubesc

Christa Dufresne (Școala Gimnazială McCormick) a scris la 8.43 PM, pe 17 aprilie 2007

este cel mai crud lucru cu putință, oricine o fi făcut asta. nu te voi uita niciodată, Ben. mă gândesc la tine în fiecare zi. ♥♥♥♥♥♥

Este important de remarcat că, în 2007, Facebook-ul încă era un rai destinat puștilor. Abia în anii următori avea să cunoască succesul și în rândul adulților. Cel puțin așa s-a întâmplat cu noi. Majoritatea părinților de la McCormick mai aruncau câte un ochi pe Facebook, din când în când, ca să monitorizeze activitatea copiilor, dar cam asta era tot. Câțiva dintre prietenii noștri își făcuseră cont, însă îl foloseau foarte rar. Nu erau încă destui părinți în rețea ca să merite. În ceea ce mă privește, eu nu-mi prea puteam da seama ce vedeau Jacob și prietenii lui la Facebook. Nu puteam pricepe ce era atât de atrăgător la bombardamentul ăsta de informații. Singura explicație care-mi venea în minte atunci nu putea fi decât aceea că Facebook-ul era locul unde puștii intrau ca să scape de părinți, o ascunzătoare secretă a lor, unde se dădeau mari, flirtau și se maimuțăreau cu un curaj de care nu ar fi dat niciodată dovadă la cantina școlii. Jacob era cu siguranță mult mai isteț și mai deschis online decât în persoană, așa cum se întâmplă cu mulți puști mai timizi din fire. Laurie și cu mine am înțeles pericolul care ne pândea dacă l-am fi lăsat pe Jacob să facă asta în continuare, în secret. Am insistat așadar să ne dea parola ca să îl putem verifica, însă – ca să spun drept – Laurie era singura care se uita câteodată pe pagina lui de Facebook. Mie, conversațiile online ale puștilor mi se păreau și mai neinteresante decât cele din viața reală. Dacă mă

mai uitam pe Facebook pe-atunci, asta se datora doar faptului că persoana în cauză era într-unul dintre dosarele mele. Eram un părinte neglijent? Privind în urmă, evident că da. Însă toți părinții de la școala lui Jacob erau astfel. Nu știam că miza era atât de ridicată.

Erau deja câteva sute de mesaje pe pagina „♥ Prietenii lui Ben Rifkin ♥".

Emily Salzman (Școala Gimnazială McCormick) a scris la 10.12 PM, pe 16 aprilie 2007

încă nu mi-am revenit. cine a făcut asta? de ce-ai făcut-o? de ce? ce rost a avut? ce-ai obținut din asta? mi se face greață

Alex Kurzon (Școala Gimnazială McCormick) a scris la 1.14 PM, pe 16 aprilie 2007

sunt în cold sprg pk acum. banda galbenă e încă aici. nmk de văzut, însă. nu-s polițiști.

Mesajele continuau în același stil imprudent și confesional. Internetul crea iluzia unei anumite intimități, un rezultat secundar conferit de scufundarea completă a puștilor în lumea „virtuală". Din păcate pentru ei, aveau să afle că internetul aparține de fapt oamenilor mari: deja mă gândeam la citațiile *duces tecum* – ordinul de a pune la dispoziție documente și arhive – pe care aveam să le trimit celor de la Facebook ca să păstreze aceste conversații online. Între timp continuam să citesc, trăgând parcă cu urechea la o conversație care nu mă privea.

Dylan Feldman (Școala Gimnazială McCormick) a scris la 9.07 PM, pe 15 aprilie 2007

Jacob, taci plm. dacă nu vrei să citești, du-te în altă parte. tocmai tu te-ai găsit, dintre toți oamenii. plm. el te considera un prieten. cretinule

Mike Canin (Școala Gimnazială McCormick) a scris la 9.01 PM, pe 15 aprilie 2007

Nu pot să-ți dau dreptate în privința asta, Jake. Nu-i ca și cum ai fi poliția FB, mai ales având în vedere cum s-au petrecut lucrurile. ar trebui să bagi capul la cutie & să taci din gură.

John Marolla (Școala Gimnazială McCormick) a scris la 8.51 PM, pe 15 aprilie 2007

Ce plm? JB, ce tot dai din gură pe-aici? du-te și mori. lumea ar fi un loc mai bun fără tine. du-te plm & mori.

Julie Kerschner (Școala Gimnazială McCormick) a scris la 8.48 PM, pe 15 aprilie 2007

Nu-i ok ce faci, Jacob.

Jacob Barber (Școala Gimnazială McCormick) a scris la 7.30 PM, pe 15 aprilie 2007

Poate că nu ați auzit încă – Ben a murit. De ce-i mai tot scrieți mesaje? Și de ce se poartă toată lumea de parcă i-ați fi fost prieteni apropiați? Nu putem fi sinceri măcar aici?

M-am oprit la numele lui Jacob – când mi-am dat seama că aceste ultime mesaje pline de venin îi erau adresate lui Jacob al meu. Nu eram pregătit pentru realitatea vieții lui Jacob, pentru complexitatea relațiilor sale, pentru caznele prin care trecea,

pentru brutalitatea lumii în care trăia. *Du-te și mori. Lumea ar fi un loc mai bun fără tine.* Cum de-a răbdat fiul meu să i se spună așa ceva fără să ne zică nouă? Fără să scoată o vorbă? Nu eram dezamăgit de el, cât mai ales de mine. Cum am putut să-i las fiului meu impresia că nu-mi pasă de asemenea lucruri? Sau eram eu prea moale, exagerând în replică la tonul exagerat și țâfnos de pe internet?

În plus, mă simțeam ca ultimul prost, ca să spun drept. Ar fi trebuit să știu toate astea. Laurie și cu mine vorbiserăm cu Jacob doar la modul cel mai general despre ce obișnuia să facă online. Știam că, atunci când se retrăgea seara în camera lui, putea să intre pe internet. Însă instalaserăm un program pe calculatorul lui ca să-l împiedicăm să intre pe anumite site-uri, în general pe cele pornografice, și stăteam liniștiți, crezând că era suficient. Facebook nu ni se păruse nicidecum periculos, cu siguranță. Pe deasupra, niciunul dintre noi nu voiam să îl spionăm. Credeam că trebuie să-ți crești copilul conform valorilor potrivite și să-i dai spațiul necesar mai apoi, să ai încredere în el că se va purta responsabil, măcar până în momentul în care îți dă motive să n-o mai faci. Părinți moderni și luminați, nu am vrut să ne perceapă ca pe niște adversari, chestionându-l și cicălindu-l la fiecare mișcare. La fel gândeau majoritatea părinților de la McCormick. Și care era alternativa? Niciun părinte nu-și poate monitoriza copilul în fiecare clipă, nici pe internet, nici în viața reală. La urma urmei, copiii își duc propria lor viață, departe de ochii părinților. Și, totuși, când am văzut cuvintele *Du-te și mori*, mi-am dat seama cât de naivi și de proști am fost. Jacob nu avea nevoie de încredere sau de respect din partea noastră, cât mai ales de protecție, pe care noi nu i-am asigurat-o.

Am trecut mai repede prin mesaje. Erau sute, fiecare având un rând sau două. Mi-era cu neputință să le citesc pe toate și nu aveam nici cea mai mică idee ce voia Sarah Groehl să găsesc. Jacob dispăru din conversație o bună bucată de vreme, pe măsură ce mesajele deveneau tot mai vechi. Puștii se consolau unul pe celălalt prin

mesaje triste (*nu vom mai fi niciodată la fel*) sau aspre (*rămâi frumos când mori tânăr*). Toate exprimau șocul. Fetele se lamentau, declarându-și iubirea și loialitatea față de el, iar băieții își exprimau indignarea. Am trecut prin toate aceste mesaje repetitive ce nu se mai terminau, sperând să dau peste vreun detaliu semnificativ: *nu-mi vine să cred... trebuie să fim uniți... sunt polițiști peste tot prin școală...*

În cele din urmă, am accesat contul de Facebook al lui Jacob, unde o conversație mai încinsă încă mocnea, fiind începută imediat după producerea crimei. Din nou, mesajele erau afișate în ordine cronologică inversă.

Marlie Kunitz (Școala Gimnazială McCormick) a scris la 3.29 PM, pe 15 aprilie 2007

D.Y.: NU spune asemenea lucruri aici. Asta-i o BÂRFĂ care ar putea face mult RĂU oamenilor. Chiar dacă-i o glumă, e stupidă. Jake, nu-i băga în seamă.

Joe O'Connor (Școala Gimnazială McCormick) a scris la 3.16 PM, pe 15 aprilie 2007

Ar trb să vă ȚINEȚI gura cu toții dacă nu știți despre ce vorbiți. derek, e valabil și pentru tine, fraiere. vorbim de CHESTII SERIOASE aici. Nici într-un caz n-ar trb să spui rahaturi de-ăstea.

Mark Spicer (Școala Gimnazială McCormick) a scris la 3.07 PM, pe 15 aprilie 2007

ORICINE ar putea spune ORICE despre ORICINE. poate că TU ai un cuțit, derek? cum e când lansează cineva un zvon despre TINE?

Apoi asta:

Derek Yoo (Școala Gimnazială McCormick) a scris la 2.25 PM, pe 15 aprilie 2007

Jake, toată lumea știe că tu ai făcut-o. Ai un cuțit. L-am văzut.

Am înlemnit. Nu-mi puteam lua ochii de la mesaj. M-am holbat la el până când literele s-au transformat în pixeli. Derek Yoo era un prieten de-al lui Jacob și încă unul bun. Fusese acasă la noi de-o sută de ori. Băieții fuseseră împreună de la grădiniță. Derek era un puști de treabă.

L-am văzut.

A doua zi dimineață i-am lăsat pe Laurie și pe Jacob să plece înaintea mea. Le-am zis că am o întâlnire la secția de poliție din Newton și că nu vreau să mă plimb până la Cambridge și înapoi. După ce m-am asigurat că au plecat, am urcat în camera lui Jacob și am început să caut.

Nu am avut prea mult de căutat. În sertarul de sus al biroului, am găsit ceva dur, ascuns într-un tricou vechi, alb. Am despăturit tricoul până a căzut din el un cuțit de fălțuit cu mâner negru, cauciucat. L-am apucat cu mare grijă, ținând lama între degetul mare și cel arătător, și l-am desfăcut.

– Oh, Doamne! am murmurat.

Ar fi putut fi un cuțit militar sau de vânătoare, însă era prea mic. Desfăcut, avea cam 25 de centimetri lungime. Mânerul negru avea priză, fiind făurit astfel încât să poată fi ținut cu patru degete. Lama era curbată, cu un tăiș zimțat – o lamă pentru spintecat – și se termina într-un vârf gotic, letal. Părțile laterale ale lamei fuseseră scobite, probabil pentru a-i mai scădea din greutate. Cuțitul era sinistru, dar frumos – forma lamei, curba și ascuțișul. Era ca unul dintre acele lucruri mortale dar încântătoare din natură, o vâlvătaie sau gheara unei feline uriașe.

6 | Coborârea

Un an mai târziu.

STENOGRAMA ANCHETEI MARELUI JURIU

Dl. Logiudice: Când aţi descoperit cuţitul, ce aţi făcut? Presupun că aţi raportat descoperirea imediat.

Martorul: Nu, nu am raportat-o.

Dl. Logiudice: Nu? Aţi descoperit arma crimei într-o anchetă în desfăşurare şi nu aţi spus nimănui? De ce nu? Aţi ţinut un discurs atât de frumos azi-dimineaţă despre încrederea pe care o aveţi în sistemul judiciar...

Martorul: Nu am raportat-o deoarece nu credeam că este arma crimei. În niciun caz nu ştiam asta în mod sigur.

Dl. Logiudice: Nu ştiaţi asta în mod sigur? Aţi ascuns-o, mai bine zis! Nu

aţi predat cuţitul pentru testele criminalistice, pentru urme de sânge, amprente, comparaţia cu rana produsă şi aşa mai departe. Aceasta ar fi procedura uzuală, nu?

Martorul: Aşa ar fi dacă ai crede cu adevărat că este arma crimei.

Dl. Logiudice: A! Deci nici măcar nu aţi bănuit că aceea era arma crimei?

Martorul: Nu.

Dl. Logiudice: Nici nu v-a trecut prin minte asta?

Martorul: Era vorba de fiul meu. Un tată nu se poate gândi la fiul său. Nici măcar nu şi-l poate închipui în aceşti termeni.

Dl. Logiudice: Serios? Nici nu şi-l poate închipui?

Martorul: Nu.

Dl. Logiudice: Băiatul nu avea antecedente violente? Nu avea cazier juvenil?

Martorul: Nu. Nimic din toate acestea.

Dl. Logiudice: Nu avea probleme comportamentale? Probleme psihologice?

Martorul: Nu.

Dl. Logiudice: Putem spune că nu făcuse rău nici măcar unei muşte?

Martorul: Ceva de genul ăsta.

Dl. Logiudice: Şi, totuşi, când aţi găsit cuţitul, l-aţi ascuns. V-aţi purtat

de parcă aţi fi crezut că-i vinovat.

Martorul: Nu este o afirmaţie precisă.

Dl. Logiudice: Ei bine, nu l-aţi raportat.

Martorul: Mi-a luat prea mult timp să-mi dau seama - privind în urmă, recunosc.

Dl. Logiudice: Domnule Barber, cum puteţi spune că v-a luat prea mult timp să vă daţi seama când, de fapt, aşteptaţi acest moment de 14 ani, din ziua în care s-a născut fiul dvs.?

[Martorul nu a răspuns.]

Dl. Logiudice: Aşteptaţi acest moment. Vă temeaţi de el, eraţi îngrozit chiar. Dar îl aşteptaţi.

Martorul: Nu este adevărat.

Dl. Logiudice: Oare? Domnule Barber, e corect să spunem că violenţa v-a marcat familia?

Martorul: Obiectez. Este o întrebare cât se poate de nepotrivită.

Dl. Logiudice: Obiecţia dvs. a fost consemnată.

Martorul: Încercaţi să induceţi juriul în eroare. Sugeraţi că Jacob ar fi putut moşteni o înclinaţie către violenţă, de parcă violenţa ar fi o caracteristică precum părul roşu sau urechile păroase. Este greşit atât din punct de vedere biologic, cât

şi juridic. E o prostie, mai pe şleau. Şi o ştiţi prea bine.

Dl. Logiudice: Dar eu nu mă refer la factorul biologic. Eu mă refer strict la starea dvs. de spirit, la ce aţi crezut în clipa în care aţi găsit acel cuţit. Dacă alegeţi să credeţi că asta este o prostie, e treaba dvs. Însă ceea ce aţi crezut este cât se poate de relevant şi cât se poate de pertinent ca probă. Şi o ştiţi prea bine. Totuşi, din respect faţă de dvs., îmi voi retrage întrebarea. Voi adopta o altă abordare. Aţi auzit vreodată sintagma „gena criminalilor"?

Martorul: Da.

Dl. Logiudice: În ce context aţi auzit-o?

Martorul: Doar în conversaţii. Am folosit-o în conversaţiile cu soţia mea. Este o figură de stil, nimic mai mult.

Dl. Logiudice: O figură de stil.

Martorul: Nu este un termen ştiinţific. Eu nu sunt om de ştiinţă.

Dl. Logiudice: Desigur. Niciunul dintre noi nu este expert în acest domeniu. Când aţi folosit această... figură de stil - „gena criminalilor" -, la ce vă refereaţi?

[Martorul nu a răspuns.]

Dl. Logiudice: O, haide, Andy, nu trebuie să te sfieşti. E o chestiune publică acum. Ai avut parte de multă anxietate în viaţă, nu-i aşa?

Martorul: Cu mult timp în urmă. În copilărie. Nu acum.

Dl. Logiudice: Cu mult timp în urmă, fie. Te-ai temut - cu mult timp în urmă, în copilărie - cu privire la propriul tău trecut, la propria ta familie, nu-i aşa?

[Martorul nu a răspuns.]

Dl. Logiudice: E corect să spunem că descindeţi dintr-o spiţă de oameni violenţi, nu-i aşa, domnule Barber?

[Martorul nu a răspuns.]

Dl. Logiudice: E corect să spunem asta, nu-i aşa?

Martorul: [Neinteligibil.]

Dl. Logiudice: Iertaţi-mă, dar nu v-am auzit. Descindeţi dintr-o spiţă de oameni violenţi, nu-i aşa? Domnule Barber?

Într-adevăr, violența mi-a marcat familia. O puteai urmări ca un fir roșu de-a lungul a trei generații. Probabil că erau chiar mai multe. Probabil că firul roșu ducea până la Cain, însă nu îmi dorisem niciodată să îl urmez până la capăt. La mine ajunseseră câteva povești lugubre, în mare parte imposibil de verificat, și câteva fotografii;

destul cât să mă chinuie. În copilărie voiam să uit cu totul aceste povești. Obișnuiam să mă întreb cum ar fi fost dacă amnezia s-ar fi pogorât asupra mea ca prin minune și mi-ar fi șters complet mintea, lăsând în urmă doar un trup și un soi de sine golit, un lut moale, plin de potențial. Firește însă că, indiferent cât de mult aș fi încercat să uit, povestea strămoșilor mei era întipărită adânc în memoria mea, gata în orice clipă să iasă la suprafață. Am învățat să trăiesc cu asta. Mai târziu, pentru binele lui Jacob, am învățat să o ascund în profunzime, nemailăsând nimic la vedere, „neîmpărtășind" nimic. Laurie credea mult în împărtășire, în vindecarea prin discuție, însă eu nu voiam să mă vindec. Nu am crezut niciodată că așa ceva este cu putință. E ceea ce Laurie nu a înțeles niciodată. Știa că eram bântuit de amintirea tatălui meu, dar nu știa de ce. Credea că problema era reprezentată de faptul că nu îl cunoscusem niciodată și că asta îmi lăsase un gol în viață, pe care nu-l mai puteam umple. Nu am contrazis-o, deși ea a tot încercat să mă descoasă. Tatăl lui Laurie era psihiatru și, înainte să se nască Jacob, ea predase engleza la clasele a V-a și a VI-a de la Școala Gimnazială Gavin din South Boston. Bazându-se pe aceste experiențe, credea că înțelege cât de cât cum gândesc băieții care cresc fără tată. „Nu o să poți trece niciodată peste asta dacă nu vorbești", îmi zicea. Of, Laurie, n-ai priceput deloc! Nu am intenționat niciodată să „trec peste asta". Am intenționat să o înăbuș în fașă. Am vrut să pun capăt acestei spițe infracționale de cea mai joasă speță, absorbind-o cumva în mine. Aveam de gând să încasez eu glonțul. Pur și simplu refuzam să i-o trec mai departe lui Jake. Așa că am ales să nu aflu prea multe. Să nu-mi scotocesc prin trecut și să-l analizez pentru a afla cauzele și efectele. M-am declarat de unul singur orfan, rupându-mă de acest neam pus pe scandal. Din câte știam eu – atât cât alegeam să știu –, firul roșu ducea până la străbunicul meu, un tâlhar cu ochii mijiți pe nume James Burkett, care venise în est din Dakota

de Nord, aducând cu el, în venele sale, un instinct ticălos și sălbatic și o înclinație către violență, ce se manifestaseră la intervale regulate atât în Burkett însuși, cât și în fiul său și, cel mai spectaculos, în nepotul său, respectiv tatăl meu.

James Burkett s-a născut în apropiere de Minot, Dakota de Nord, pe la 1890. Împrejurările copilăriei sale, părinții săi, educația pe care a avut-o sau nu – nu știam nimic despre toate aceste lucruri. Știam doar că trăise în preeria din Dakota în anii de după Little Big Horn, la închiderea frontierei. Prima dovadă reală a existenței acestui om a fost o fotografie sepia, pe carton gros, făcută în New York City, la Studioul Fotografic H.W. Harrison de pe Fulton Street, într-o miercuri, pe 23 august 1911. Ziua și data erau notate cu atenție pe spatele fotografiei, alături de noul său nume, „James Barber". Povestea din spatele acestei călătorii era la fel de neclară. Din câte auzisem eu – de la mama, care o aflase de la tatăl tatălui meu –, Burkett o șterse din Dakota de Nord ca să scape de o acuzație de jaf armat. Se ascunsese o vreme pe malul de sud al Lacului Superior, căutând scoici și lucrând pe bărci de pescuit, apoi plecase la New York cu un nou nume. Nimeni nu știe cu siguranță de ce și-a schimbat numele; fie ca să evite un mandat de arestare, fie pur și simplu ca să o ia de la capăt cu o nouă identitate pe Coasta de Est. Și nimeni nu putea explica de ce străbunicul meu alesese Barber drept noul său nume de familie. Singura dovadă palpabilă din acea perioadă era tocmai fotografia în sine. A fost singura imagine a lui James Burkett-Barber pe care am văzut-o vreodată. Trebuie să fi avut vreo 20-21 de ani când fusese făcută. Fotografia îl înfățișa în întregime: zvelt și spilcuit, crăcănat, cu o haină de împrumut și cu o pălărie melon la subraț. Își mijește ochii către obiectiv cu un rânjet superior, cu un colț al gurii ridicându-se ușor, ca fumul.

Bănuiam că acuzația din Dakota de Nord implica o infracțiune mai gravă decât jaful armat. Nu numai că Burkett-Barber a

făcut tot posibilul să scape de ea – un pungaș mărunt aflat pe fugă nu trebuia să se ducă atât de departe sau să se transforme atât de complet –, însă la sosirea în New York a dat dovadă aproape imediat de o înclinație clară spre violență. Nu a fost nevoie de nicio ucenicie. Nu și-a croit drum de jos, de la atacuri mărunte, așa cum fac infractorii începători; și-a făcut intrarea pe scenă ca un bandit în toată legea. Cazierul său din New York include arestări pentru molestare și ultraj cu armă periculoasă, ultraj cu intenție de jefuire, ultraj cu intenție de omucidere, mutilare, deținere de explozibil, port ilegal de armă, viol și tentativă de crimă. Între prima sa arestare în statul New York, în 1912, și moartea sa, în 1941, James Barber și-a petrecut aproape jumătate dintre zile la închisoare sau în așteptarea proceselor. Numai pentru două acuzații de viol și tentativă de crimă a ispășit 14 ani.

Era cazierul unui infractor de meserie și singura sa descriere ce reieșea din dosare o dovedea din plin. Era cazul unei tentative de crimă din 1916. Acesta dusese la un apel formal, fiind trecut în arhivele statului New York abia în 1918. Rezumatul faptelor din acest caz, așa cum îl prezenta judecătorul Barton în hotărârea sa, se întinde în doar câteva propoziții:

> *Inculpatul a fost implicat într-o altercație cu victima, un bărbat pe nume Payton, într-un bar din Brooklyn. Altercația a fost provocată de o datorie pe care Payton o avea fie față de inculpat (conform declarațiilor acestuia), fie față de o terță persoană pentru care inculpatul lucra ca „hăitaș" sau recuperator (conform spuselor procurorilor). În timpul altercației, inculpatul, într-un acces de furie, a atacat victima cu o sticlă. El și-a continuat atacul și după ce sticla s-a spart, și după ce altercația s-a mutat în stradă, și după ce ochiul stâng al victimei a fost grav vătămat, iar urechea sa stângă aproape retezată. Atacul a luat sfârșit abia atunci când*

câțiva martori, care o cunoșteau pe victimă, au intervenit, copleșindu-l și imobilizându-l (cu mari eforturi) pe inculpat până la sosirea poliției.

În hotărârea judecătorească mai era un detaliu care îți atrăgea atenția. Judecătorul notase: „Payton cunoștea foarte bine reputația inculpatului de om violent, așa cum de altfel o cunoștea toată lumea".

James Barber a lăsat în urmă cel puțin un fiu, pe bunicul meu, Russell, poreclit Rusty. Rusty Barber a trăit până în 1971. L-am cunoscut prea puțin, pe când eram foarte mic. Puținul pe care îl știu despre el vine din poveștile spuse mamei mele, care mi le-a transmis apoi mie.

Rusty nu și-a cunoscut deloc tatăl, așa că nici nu i-a simțit lipsa. Nu și-a pierdut prea mult timp gândindu-se la el. Rusty a crescut în Meriden, Connecticut, unde se aflau rudele mamei sale și unde ea se întorsese din New York, însărcinată. Ea i-a povestit băiatului despre tatăl său, inclusiv despre fărădelegile acestuia. I-a spus-o pe șleau, însă nici ea, nici băiatul nu au făcut mare caz din asta și nici nu s-au simțit foarte împovărați. Erau mulți oameni în situații și mai grele pe atunci. Nimeni nu s-a gândit că tatăl lui Rusty ar putea afecta viitorul băiatului în vreun fel. Dimpotrivă, Rusty a fost crescut cu aceleași așteptări ca vecinii săi. A fost un elev mediocru și puțin cam sălbatic, însă a absolvit cursurile Liceului Meriden. A intrat la West Point în 1933, dar a plecat după primul an, petrecut în mare parte în carceră și în ronduri disciplinare. S-a întors la Meriden, a avut tot soiul de slujbe ciudate, a umblat de colo colo. S-a însurat cu o fată de prin partea locului (bunica mea) și, șapte luni mai târziu, a avut un fiu pe care l-a botezat William. La un moment dat, Rusty a fost implicat într-o altercație măruntă, fiind arestat pentru că a atacat un agent de poliție, deși chiar

nu făcuse așa ceva. Pur și simplu nu îi plăcuse felul în care pusese omul mâna pe el.

Războiul a fost cel care a schimbat lucrurile pentru Rusty Barber. S-a înrolat în armată ca soldat și a participat la debarcarea din Normandia, în Prima Divizie de Infanterie. Până la sfârșitul războiului ajunsese locotenent în Armata a III-a, dobândise Medalia de Onoare și două Stele de Argint, fiind un erou în toată puterea cuvântului. În timpul bătăliei de la Nürnberg, din aprilie 1945, a atacat de unul singur un amplasament de artilerie german, omorând șase inamici, pe ultimii doi cu baioneta. S-a organizat o paradă în cinstea lui, atunci când s-a întors în Meriden. A fost plimbat într-o decapotabilă și le-a făcut cu mâna fetelor.

După război a mai avut doi copii și și-a cumpărat o căsuță din lemn în Meriden. Însă nu era deloc făcut pentru vremuri de pace. A dat greș în mai multe afaceri – asigurări, imobiliare, un restaurant. Și-a găsit în cele din urmă rostul fiind comis-voiajor. A fost reprezentantul unor firme de îmbrăcăminte și încălțăminte, petrecându-și o mare parte din carieră pe drumuri, străbătând sudul statului New England ducând în portbagaj cutii de mostre, pe care le prezenta proprietarilor de magazine, trecând dintr-un birou înghesuit în altul. Când mă gândesc la această perioadă din viața bunicului meu, îmi dau seama că trebuie să se fi străduit din răsputeri să rămână pe calea cea dreaptă. Rusty Barber avea aceleași porniri violente ca tatăl său, porniri încurajate și răsplătite pe timp de război, dar nu era extraordinar de talentat în alte privințe. Și, totuși, poate că ar fi izbutit. Poate că ar fi trecut prin viață pașnic, chiar dacă într-o manieră stângace. Însă n-a fost să fie așa, iar împrejurările nu l-au ajutat deloc.

Pe 11 mai 1950 se afla în Lowell, Massachusetts, în vizită la magazinul de îmbrăcăminte Birke's, pentru a prezenta noua colecție de toamnă la hanoracele Mighty Mac. S-a oprit să ia

prânzul la un fast food care îi plăcea, pe nume Elliot's. Când a ieșit de la Elliot's, s-a produs un accident. O mașină a șters botul Buickului lui Rusty pe când acesta ieșea din parcare. S-a iscat o ceartă și s-a ajuns la îmbrânceli. Omul a scos un cuțit. Când s-a terminat totul, omul zăcea pe stradă, iar Rusty pleca de parcă nu se întâmplase nimic. Omul zăcea ținându-se cu mâinile de burtă, iar sângele îi șiroia printre degete. Își desfăcu cămașa, dar rămase cu mâinile apăsate pe stomac pentru o clipă, ca și cum l-ar fi durut burta. Când își dădu mâinile la o parte, un ghem lunecos de măruntaie căzu din el. O incizie verticală îi despica stomacul de la bazin până la diafragmă. Omul își adună măruntaiele de pe jos, și le îndesă la loc în burtă, intră în local și chemă poliția.

Rusty a fost acuzat pentru toate lucrurile posibile: ultraj cu intenție de omucidere, mutilare, molestare și ultraj cu armă periculoasă. La proces, el a pledat nevinovat, susținând că acționase în legitimă apărare, dar a mărturisit (în mod fatal pentru el) că nu-și mai amintește nimic din lucrurile de care era acuzat, nici măcar de momentul în care înșfăcase cuțitul omului și îl spintecase cu el. Își pierduse memoria atunci când omul se îndreptase spre el cu cuțitul. A primit între 7 și 10 ani de închisoare; a ispășit doar trei. Când s-a întors în Meriden, fiul său cel mare, William – tatăl meu, Billy Barber – avea 18 ani și era deja prea sălbatic pentru a mai putea fi ținut în frâu de vreun tată, chiar și de unul formidabil precum Rusty.

Și iată-ne ajunși la acea parte din poveste în care urzeala se destramă. Căci nu mai am amintiri propriu-zise cu tatăl meu de pe atunci, doar frânturi – un tatuaj albastru-verzui șters la încheietura mâinii sale drepte, în forma unei cruci sau a unui pumnal, făcut prin vreo închisoare, pe undeva, mâinile sale ca niște gheare osoase palide, cu articulațiile înroșite, cât se poate de credibile, pe post de instrumente aducătoare de moarte, gura sa plină de dinți lungi și îngălbeniți, un cuțit curbat, cu mânerul sidefiu,

pe care îl purta mereu la spate, vârât la brâu în mod mecanic în fiecare dimineață, așa cum alți oameni își îndesă portofelul în buzunarul de la spate.

Dincolo de aceste frânturi însă, pur și simplu nu mi-l pot aminti. Nici măcar în aceste bucăți disparate nu am încredere pe deplin; am avut ani buni la dispoziție ca să le înfloresc. Ultima oară mi-am văzut tatăl în 1961. Aveam 5 ani, iar el 26. Cât am fost copil, am încercat din răsputeri să păstrez aceste amintiri cu el pentru a nu-l lăsa să-mi dispară din gând. Însă doar până când am înțeles ce era el cu adevărat. Odată cu trecerea anilor, el s-a dematerializat oricum. Pe la vreo 10 ani, nu mai aveam amintiri adevărate cu el, ci doar aceste câteva frânturi nedesluși-te. La scurt timp după aceea, am renunțat să mă mai gândesc la el. Pentru a-mi veni mai ușor, am trăit de parcă aș fi fost orfan de tată, de parcă aș fi venit pe lume fără tată, și nu am pus nicio clipă la îndoială această atitudine, fiindcă nu ar fi ajutat cu nimic dacă aș fi făcut-o.

Și, totuși, o amintire tot mi-a rămas în minte, chiar dacă nu foarte clar. La un moment dat, în acea ultimă vară, în 1961, mama m-a luat cu ea ca să-l vizităm la Închisoarea Whalley Avenue din New Haven. Ne-am așezat la una dintre mesele din lemn ros, în sala de vizite supraaglomerată. Deținuții, îmbrăcați în costumele lor pătrățoase din stambă, semănau toți cu caricaturile colțuroase și plate pe care le făceam eu și prietenii mei. Probabil că am fost mai timid în ziua aceea – trebuia să ai grijă când erai în preajma lui –, fiindcă tatăl meu a trebuit să mă ia cu binișorul. „Vino-ncoa' să te văd." M-a prins de brațul meu firav și m-a tras spre el. „Vino-ncoa'. Doar ai bătut atâta drum ca să mă vezi; vino-ncoa'!" Ani la rând i-am simțit strânsoarea pe braț, mi-am simțit brațul ca o pulpă de pui gata să fie ruptă.

Făcuse ceva groaznic. Știam asta. Niciun om mare nu a vrut să-mi spună ce anume. Era vorba de o fată și de una dintre

casele cu etaje retrase, scoase la vânzare și pustii, de pe Congress Avenue. Și de cuțitul cu mâner sidefiu. Aceasta era partea care îi făcea pe oamenii mari să amuțească.

În acea vară s-a încheiat copilăria mea. Am aflat cuvântul *crimă*. Dar nu este suficient să ți se spună un cuvânt atât de important – trebuie să trăiești cu el, să-l porți cu tine oriunde te duci. Trebuie să-l iei pe ocolite, să-l vezi din diverse unghiuri, în diferite momente ale zilei, într-o lumină diferită, până să înțelegi, până să te pătrundă. Trebuie să-l păstrezi ascuns în sinea ta ani la rând, precum sâmburele hidos dintr-o piersică.

Cât a aflat Laurie din toate acestea? Nimic. Am știut din clipa în care am văzut-o pentru prima oară că este o evreică foarte cumsecade, dintr-o familie de evrei de ispravă, și că nici nu s-ar uita la mine dacă ar afla adevărul. Așa că i-am zis, în termeni vagi și romantici, că tatăl meu avea o reputație de crai, dar că nu l-am cunoscut niciodată. Eu eram produsul unei aventuri scurte și nefericite. Și așa au rămas lucrurile vreme de 35 de ani. În ochii lui Laurie, eram practic orfan de tată. Nu i-am spus niciodată altceva pentru că și eu mă consideram la fel, în sinea mea. În niciun caz nu eram fiul lui Billy Barber cel Sângeros. Nu putea fi nimic dramatic în asta. Când i-am zis prietenei mele, care între timp a devenit soția mea, că nu îmi cunosc tatăl, rosteam pur și simplu cu glas tare ceea ce îmi tot repetasem ani de-a rândul. Nu o induceam în eroare. Dacă fusesem cândva fiul lui Billy Barber, în momentul în care am cunoscut-o pe Laurie încetasem de multă vreme să mai fiu progenitura lui, altfel decât în sens strict biologic. Versiunea pe care i-am spus-o lui Laurie se apropia mai mult de adevăr decât faptele propriu-zise. Veți spune: *Bine, însă în toți acei ani trebuie să fi venit un moment în care i-ai fi putut zice.* Dar adevărul este că, pe măsură ce timpul trecea, ceea ce îi zisesem lui Laurie se adeverea tot mai mult. La maturitate, eram și mai puțin fiul lui Billy decât fusesem în copilărie. Totul era o

simplă poveste, un mit expirat care nu avea nimic de-a face cu cine eram eu cu adevărat. Nici măcar nu mi-am mai bătut capul cu asta, ca să fiu sincer. La un moment dat, ca adulți, încetăm să mai fim copiii părinților noștri și devenim în schimb părinții copiilor noștri. Unde mai pui că fata era a mea. Laurie îmi aparținea și eram fericiți împreună. Căsnicia noastră căpătase un anumit ritm, credeam că ne cunoaștem unul pe celălalt și ne mulțumeam cu felul în care ne vedeam partenerul de viață. De ce să stric asta? De ce să risc o căsnicie fericită (lucru rar, de altfel), o căsnicie trainică, întemeiată pe dragoste (lucru și mai rar, chiar) pentru ceva trivial și toxic, așa cum era sinceritatea completă, nesăbuită și transparentă? Cine ar fi avut de câștigat din asta? Eu? În niciun caz. Eu eram tare ca o stâncă, vă jur. Există o explicație și mai simplă de-atât: pur și simplu nu a mai adus nimeni vorba. Se pare că nu există niciun moment potrivit în decursul unei zile obișnuite în care să-i mărturisești soției tale că ești fiul unui criminal.

7 | Tăgăduirea

Logiudice avea pe jumătate dreptate: în acest moment, deja îl bănuiam pe Jacob, dar nu de crimă. Scenariul pe care încerca Logiudice să îl vândă juriului – cum că, din cauza trecutului familiei mele și a cuțitului, am știut imediat că Jacob este un psihopat și l-am acoperit – era o prostie mare cât el. Nu-l învinovățesc pe Logiudice pentru că se dă peste cap să prezinte lucrurile astfel. Jurații sunt mai tari de ureche de obicei, mai ales în cazuri precum acesta, în care împrejurările îi forțează practic să-și astupe singuri urechile. Logiudice nu avea altă variantă decât să țipe. Însă adevărul este că nu se întâmplase nimic într-atât de dramatic. Sugestia că Jacob ar putea fi un criminal era pur și simplu o nebunie; nici măcar nu am luat-o în considerare la modul serios. În schimb, m-am gândit că se petrece ceva dubios. Jacob știa mai multe decât spunea. Și, martor îmi este Dumnezeu, asta mă neliniștea îndeajuns. Suspiciunea – după ce a început să-mi sfredelească tot mai adânc în minte – m-a făcut să trăiesc totul din două ipostaze diferite: ca procuror aflat pe urmele făptașului și ca tată îngrijorat, unul în căutarea adevărului, celălalt îngrozit de acesta. Și dacă nu recunoscusem toate acestea în fața juriului... ei bine,

să zicem că știam și eu să-mi prezint cazul cât mai avantajos cu putință.

În ziua în care am descoperit cuțitul, Jacob s-a întors de la școală cam pe la 2.30. Din bucătărie, Laurie și cu mine am ascultat cum intră în hol, cum închide ușa cu călcâiul, apoi își lasă ghiozdanul și haina în hol. Am schimbat priviri neliniștite pe măsură ce interpretam aceste sunete, atenți ca niște operatori de sonare.

– Jacob, poți să vii aici, te rog? îl strigă Laurie.

Urmă un moment de liniște, o ezitare, apoi veni răspunsul:

– Bine.

Laurie arboră o expresie liniștitoare.

Jacob intră șovăielnic și temător în bucătărie. Din perspectiva mea, fiind nevoit să mă uit la el în sus, mă surprinse să-mi dau seama cât de mare se făcuse acest băiat, cât un bărbat.

– Tată, ce cauți acasă?

– Trebuie să vorbim, Jake.

Mai făcu câțiva pași în bucătărie și zări cuțitul de pe masa dintre noi. Cu lama băgată în mâner, cuțitul nu mai era atât de amenințător. Era o simplă unealtă.

Am rostit pe un ton cât se poate de neutru:

– Poți să ne spui ce-i ăsta?

– Ăă... un cuțit?

– Nu face pe prostul, Jacob.

– Stai jos, Jacob, interveni mama lui. Stai jos.

El se așeză.

– Mi-ați căutat prin cameră?

– Doar eu, nu și mama ta.

– Ai scotocit pe acolo?

– Da.

– Ai auzit cumva de intimitate?

– Jacob, interveni Laurie, tatăl tău era îngrijorat în privința ta.

El își dădu ochii peste cap.

Laurie continuă:

– Amândoi suntem îngrijorați. Ce-ar fi să ne explici despre ce e vorba?

– Jacob, m-ai pus într-o postură dificilă, să știi. Jumătate din poliția statală caută acest cuțit.

– *Acest* cuțit?

– Nu *acest* cuțit; un cuțit. Știi la ce mă refer. Un cuțit ca acesta. Pur și simplu nu înțeleg ce-ar putea face un puști ca tine cu un cuțit ca acesta. De ce ai nevoie de el, Jake?

– Nu am nevoie de el. Pur și simplu îl am acolo.

– De ce?

– Nu știu.

– Îl ai acolo, dar nu știi de ce?

– Nu știu... E ceva ce am făcut și-atât. Fără vreun motiv anume. Nu înseamnă nimic. De ce trebuie să însemne totul ceva?

– Și-atunci de ce l-ai ascuns?

– Probabil pentru că știam că o să vă panicați.

– Păi aici ai dreptate. De ce-ți trebuie un cuțit?

– V-am zis deja: nu-mi trebuie. M-am gândit doar că e ca lumea. Mi-a plăcut. Pur și simplu am vrut să-l am.

– Ai probleme cu alți copii?

– Nu.

– Te temi de cineva?

– Nu. Așa cum v-am zis, pur și simplu l-am văzut și mi s-a părut ca lumea, așa că l-am cumpărat, insistă el, ridicând din umeri.

– De unde?

– De la un magazin cu accesorii militare din oraș. Nu-s greu de găsit.

– Vânzarea a fost înregistrată? Ai folosit cartea de credit?

– Nu, am plătit cu bani gheață.

Am mijit ochii.

– Nu-i chiar atât de neobișnuit. Of, Doamne, tată! Oamenii mai folosesc și bani gheață, să știi.

– Ce faci cu el?

– Nimic. Doar mă uit la el, îl țin în mână ca să văd cum îl simt.

– Îl iei cu tine?

– Nu. De obicei nu.

– Doar uneori?

– Nu. Mă rog, foarte rar.

– Îl iei cu tine la școală?

– Nu. L-am luat o singură dată. L-am arătat unor colegi.

– Cui?

– Lui Derek și lui Dylan. Poate și altora.

– De ce?

– Pentru că am crezut că era ca lumea. Era ceva de genul: „Hei, veniți să vedeți asta!"

– L-ai folosit vreodată?

– La ce să-l folosesc?

– Nu știu, la ce se folosește un cuțit: să tai ceva cu el.

– Adică dacă am înjunghiat pe cineva cu el în Cold Spring Park?

– Nu, adică dacă l-ai folosit vreodată.

– Nu, niciodată. Sigur că nu.

– Deci pur și simplu l-ai luat și l-ai ascuns în sertar?

– Da, cam așa ceva.

– Nu are sens ce zici.

– Poate, dar ăsta-i adevărul.

– De ce ai...

– Andy, interveni mama lui în discuție. E adolescent. De-aia a făcut-o!

– Laurie, nu are nevoie de ajutorul tău.

Laurie explică:

– Adolescenții mai fac și tâmpenii câteodată. Se întoarse spre Jacob: Chiar și adolescenții *iștești* mai fac tâmpenii.

– Jacob, trebuie să te întreb, pentru liniștea mea sufletească: este acesta cuțitul pe care îl caută poliția?

– Nuu! Ai înnebunit?

– Știi ceva cu privire la ce-a pățit Ben Rifkin? Ceva ce-ai auzit de la prietenii tăi? Îmi poți spune ceva... orice?

– Nu. Sigur că nu.

Se uită drept în ochii mei, fără șovăire. Totul dură doar o clipă, dar era fără îndoială o provocare – genul de uitătură pe care ți-o aruncă un martor sfidător atunci când este în boxă. După ce-și atinse ținta și mă făcu să clipesc, redeveni puștiul obraznic de dinainte:

– Nu-mi vine să cred că mă întrebi una ca asta, tată. De-abia mă întorc de la școală și mă trezesc bombardat cu întrebările astea. Pur și simplu nu-mi vine să cred. Nu-mi vine să cred că ai putea gândi așa ceva despre mine.

– Nu-i vorba de ce gândesc eu despre tine, Jacob! Tot ce știu este că ai adus acest cuțit în casa mea și aș vrea să știu de ce-ai făcut-o.

– Cine ți-a zis să-l cauți?

– Nu contează cine mi-a zis.

– Unul dintre puștii de la școală, evident. Cineva dintre cei pe care i-ai interogat ieri. Spune-mi cine.

– Nu contează cine. Nu vorbim despre ce au făcut alți puști. Nu tu ești victima în cazul ăsta.

– Andy, rosti Laurie ca un avertisment.

Îmi spusese să nu-l confrunt, să nu-l intimidez și nici să nu-l acuz. *Trebuie doar să vorbești cu el, Andy. Suntem o familie. Vorbim între noi.*

Mi-am luat privirea de la el, apoi am tras adânc aer în piept.

– Jacob, ai ceva de obiectat dacă trimit acest cuțit la analize, pentru urme de sânge sau alte probe?

– Nu. N-ai decât să faci ce analize vrei. Nu-mi pasă.

Am rămas o clipă pe gânduri.

– Bine. Te cred. Te cred.

– Îmi dai cuțitul înapoi?

– În niciun caz!

– E cuțitul meu! Nu ai niciun drept să mi-l iei.

– Sunt tatăl tău. Așa că am tot dreptul să-l iau.

– Da, dar mai lucrezi și cu poliția.

– Și ai vreun motiv să te temi de poliție, Jake?

– Nu.

– Atunci de ce tot vorbești despre drepturile tale?

– Și dacă nu te las să-l iei?

– Încearcă numai.

Rămase pe loc, mutându-și privirea de la cuțitul de pe masă la mine și înapoi, cântărind riscurile și răsplata.

– E *atât* de injust... rosti el, încruntându-se la gândul nedreptății.

– Jake, tatăl tău face doar ce crede el că-i mai bine, pentru că te iubește.

– Cum rămâne cu ce cred *eu* că-i mai bine? Bănuiesc că asta nu contează.

– Nu, am replicat eu. Nu contează.

Până am ajuns eu la secția de poliție din Newton în acea după-amiază, îl aduseseră deja pe Patz în camera de interogatorii, unde stătea nemișcat ca o statuie din Insula Paștelui, cu privirea ațintită spre o cameră video ascunsă într-un ceas de perete. Patz știa de camera de acolo. Polițiștii erau obligați să îl informeze și să-i obțină consimțământul pentru înregistrarea interogatoriului.

Camera era totuși ascunsă în speranța că suspecții nu se vor mai gândi la ea.

Imaginea lui Patz ajungea pe micul monitor al unui calculator din biroul agenților, situat exact lângă camera de interogatorii, unde vreo șase agenți CPAC și ai poliției din Newton o urmăreau. Până acum, nu prea avuseseră ce să vadă, se pare. Polițiștii aveau expresii plictisite pe fețe, nevăzând prea multe și așteptându-se să nici nu descopere prea multe.

Am intrat în biroul agenților și m-am îndreptat spre ei.

– A zis ceva?

– Nimic. Face pe mutul.

Imaginea lui Patz umplea ecranul. Stătea în capul unei mese lungi de lemn. În spatele lui se afla un perete văruit. Patz era un tip masiv. Conform spuselor ofițerului său supraveghetor, avea un metru nouăzeci înălțime și peste o sută de kilograme. Chiar și așezat la masă, tot părea masiv. Însă corpul său era moale. Șuncile și burta îi atârnau, vizibile sub cămașa sa neagră, de parcă ar fi fost turnate și presate într-un sac negru strâns la gât.

– Dumnezeule, individului ăstuia i-ar prinde bine puțină mișcare! am exclamat eu.

Unul dintre tipii de la CPAC zise:

– Păi masturbarea la pornografie infantilă nu se pune?

Am chicotit cu toții.

În camera de interogatorii, Patz era încadrat de Paul Duffy de la CPAC și de Nils Peterson, un polițist de la secția din Newton. Agenții apăreau pe ecran doar uneori, când se aplecau în fața camerei.

Duffy conducea interogatoriul.

– Bine, mai spune-mi totul o dată. Spune-mi ce-ți amintești din acea dimineață.

– V-am zis deja.

– Încă o dată. Ai fi surprins câte lucruri își amintesc oamenii când repetă o poveste.

– Nu vreau să mai vorbesc. Am început să obosesc.

– Hei, Lenny, ajută-te și tu puțin, bine? Eu încerc să te scot de pe lista de suspecți. Ți-am zis deja: încerc să te *elimin* de pe listă. Este interesul tău să vorbești.

– Mă cheamă Leonard.

– Avem un martor care te-a văzut în Cold Spring Park în acea dimineață.

Asta era o minciună.

Pe monitor, Duffy zicea:

– Știi că trebuie să verific afirmația asta. Ținând cont de cazierul tău, nu am de ales. Nu mi-aș face treaba dacă nu aș verifica-o.

Patz oftă.

– Încă o dată, Lenny. Nu vreau să pun sub acuzare pe cine nu trebuie.

– Mă cheamă Leonard, zise el frecându-se la ochi. Fie. Am fost în parc. Mă plimb pe-acolo în fiecare dimineață. Dar nu am fost prin zona în care a fost omorât puștiul. Nu mă duc niciodată pe-acolo, nu mă plimb prin partea aia. N-am văzut nimic, n-am auzit nimic – începu să numere toate astea pe degete –, nu-l știu pe pușți, nu l-am văzut niciodată, nici n-am auzit de el.

– Bine, calmează-te, Lenny.

– Sunt calm.

Se uită spre cameră.

– Și nu ai văzut pe nimeni în acea dimineață?

– Nu.

– Nu te-a văzut nimeni plecând de-acasă sau întorcându-te?

– Eu de unde să știu?

– Nu ai văzut pe nimeni în parc care să dea de bănuit, ca și cum n-ar fi avut ce căuta pe-acolo, cineva de care ar trebui să știm și noi?

– Nu.

– Bine, hai să luăm o scurtă pauză. Stai aici. Ne întoarcem în câteva minute. O să-ți mai punem câteva întrebări și cu asta basta.

– Cum rămâne cu avocatul meu?

– Nu ne-a dat niciun semn încă.

– O să-mi spuneți când ajunge, da?

– Sigur, Lenny.

Cei doi agenți se ridicară, gata de plecare.

– Nu am făcut rău nimănui, rosti Patz. Să țineți minte! Nu am făcut rău nimănui. Niciodată.

– Bine, îl liniști Duffy, te cred.

Agenții trecură prin fața camerei video și ieșiră pe ușă, ajungând în camera în care se derulaseră pe monitorul calculatorului imagini îndepărtate.

Duffy clătină din cap.

– Nimic. E obișnuit să aibă de-a face cu polițiștii. Nu am cu ce să-l provoc. Aș vrea să-l las să stea acolo o vreme și să se răcorească, dar nu cred că avem suficient timp să facem asta. Avocatul lui e pe drum. Ce vrei să facem, Andy?

– De cât timp faceți asta?

– De vreo două ore, cred. Ceva de genul ăsta.

– Și asta-i tot? Neagă, neagă și iar neagă?

– Da. E fără rost.

– Fă-o din nou.

– S-o fac din nou? Glumești? De când urmărești ce se întâmplă?

– Abia am ajuns, Duff, dar ce altceva putem face? Este singurul nostru suspect adevărat. A murit un băiețel; tipului ăstuia îi plac băieții. A recunoscut deja că se afla în parc în acea dimineață. Știe zona. Se duce acolo în fiecare dimineață, așa că știe cum stau lucrurile, știe că puștii trec prin pădure în fiecare dimineață, în drumul lor spre școală. E clar că-i destul de mare ca să

doboare victima. Asta înseamnă motiv, mijloace și oportunitate. Așa că eu zic să insiști până scoți ceva de la el.

Duffy le aruncă o privire celorlalți polițiști din încăpere, apoi se uită din nou la mine.

– Oricum o să ne oprească avocatul lui, Andy.

– Atunci nu-i timp de pierdut, nu-i așa? Du-te înapoi acolo. Obține o mărturisire și eu i-o prezint juriului după-amiază.

– Să obțin o mărturisire? Așa, pur și simplu?

– De-aia ești plătit, amice.

– Cum rămâne cu puștii de la școală? Credeam că mergem acolo.

– O să verificăm și asta, Duff, dar ce sperăm să găsim acolo? O grămadă de copii, speriați de moarte, care dau din gură pe Facebook? Ei, și ce? Uită-te la tipul ăsta. Doar uită-te la el. Zi-mi și mie un suspect mai acătării. Nu avem niciunul.

– Chiar crezi asta, Andy? Chiar crezi că ăsta-i omul nostru?

– Da. Poate. *Poate.* Dar ne trebuie ceva consistent ca să o dovedim. Obține o mărturisire, Duff. Cuțitul. Ceva. Orice. Ne trebuie ceva.

– Fie.

Duffy îl privi hotărât pe polițistul din Newton care îi era partener în acest caz.

– O mai facem o dată, zise el. Cum a zis omul.

Polițistul ezită, implorându-l pe Duffy cu privirea. *De ce să ne mai pierdem vremea?*

– O mai facem o dată, repetă Duffy. Cum a zis omul.

Dl. Logiudice: Dar nu au mai avut ocazia, nu? Agenţii nu au mai apucat atunci să intre cu Leonard Patz în camera de interogatorii.

Martorul: Nu, nu au mai apucat. Nici în acea zi, nici în alta.

Dl. Logiudice: Şi cum v-a făcut asta să vă simţiţi?

Martorul: Mie mi s-a părut o greşeală. Bazându-ne pe ceea ce ştiam la momentul respectiv, era o greşeală să îl eliminăm pe Patz ca suspect chiar de la începutul anchetei. Era cel mai bun suspect pe care-l aveam... de departe.

Dl. Logiudice: Încă mai credeţi asta?

Martorul: Fără doar şi poate. Ar fi trebuit să ne concentrăm asupra lui Patz.

Dl. Logiudice: De ce?

Martorul: Pentru că dovezile îl indicau clar pe el.

Dl. Logiudice: Nu toate dovezile.

Martorul: Toate? Nu se întâmplă niciodată ca toate dovezile să indice o singură direcţie, nu într-un caz dificil ca acesta. Tocmai asta-i problema. Nu ai suficiente informaţii, datele sunt incomplete. Nu există un model clar, nici răspunsuri evidente. Aşa că poliţiştii fac ce face toată lumea: îşi încropesc o poveste în minte, o teorie şi pe urmă se-apucă să caute printre date dovezile care să o

susţină. Întâi aleg suspectul, apoi încep să caute dovezile care să ducă la condamnarea lui. Şi nu mai observă dovezile care conduc spre alţi suspecţi.

Dl. Logiudice: Cum ar fi Leonard Patz.

Martorul: Cum ar fi Leonard Patz.

Dl. Logiudice: Vreţi să spuneţi că asta s-a întâmplat în acest caz?

Martorul: Vreau să spun că s-au făcut greşeli, da, cu siguranţă.

Dl. Logiudice: Şi ce ar trebui să facă un poliţist în această situaţie?

Martorul: Trebuie să aibă grijă să nu se fixeze asupra unui anumit suspect prea devreme. Pentru că, dacă nu îl nimereşte, o să piardă din vedere dovezi ce conduc spre varianta corectă. O să piardă din vedere chiar şi lucrurile evidente.

Dl. Logiudice: Însă un poliţist trebuie să îşi formuleze nişte teorii. Trebuie să se concentreze asupra unor suspecţi, de obicei chiar dinainte să aibă dovezi clare împotriva lor. Ce altceva poate face?

Martorul: Aceasta este dilema. Întotdeauna porneşti cu o bănuială. Şi, uneori, bănuieşti pe cine nu trebuie.

Dl. Logiudice: Cine a greşit în acest caz?

Martorul: **Nu am ştiut. Pur şi simplu nu am ştiut.**

Dl. Logiudice: **În regulă, continuaţi-vă povestea. De ce nu l-au mai interogat poliţiştii pe Patz?**

Un bărbat în vârstă, cu o servietă ponosită de avocat, intră în biroul agenților. Numele lui era Jonathan Klein. Era scund, slab, ușor cocoșat. Purta un costum gri, cu guler negru. Avea părul lung și izbitor de alb. Și-l dăduse pe spate, unde-i atârna acum peste guler. Avea și un barbișon alb. Rosti pe un ton blajin:

– Salut, Andy.

– Jonathan.

Ne-am strâns mâinile cu o căldură sinceră. L-am respectat pe Jonathan Klein și mi-a plăcut dintotdeauna. Pedant și oarecum boem, nu semăna deloc cu mine. (Eu sunt o fire cât se poate de convențională.) Însă nu ținea predici și nici nu mințea, ceea ce îl deosebea de colegii lui avocați ai apărării, care nu tratau cu prea mare considerație adevărul, era foarte inteligent și cunoștea bine legea. Era – nu există un cuvânt mai potrivit pentru asta – înțelept. De asemenea, trebuie spus că aveam o atracție copilărească față de bărbații din generația tatălui meu, de parcă aș fi nutrit încă o speranță slabă că nu sunt orfan, chiar și atât de târziu în viață.

Klein zise:

– Aș dori să îmi văd clientul acum.

Avea vocea blajină – era așa în mod natural, nu ca semn de afectare sau de tactică –, ceea ce-i făcea pe ceilalți să coboare tonul în prezența sa. Te trezeai că te apleci spre el ca să distingi ce spune.

– Nu am știut că tu îl reprezinți pe tipul ăsta, Jonathan. Nu-i un caz prea bănos pentru tine, nu? Un pedofil de-ăsta de nu-și poate ține mâinile acasă? Îți afectează reputația.

– Reputația? Suntem avocați! În orice caz, nu se află aici pentru că-i pedofil. Știm amândoi asta. Sunt cam mulți polițiști de față pentru cineva care nu-și poate ține mâinile acasă.

M-am dat la o parte.

– Bine. Este înăuntru. Poți intra.

– O să oprești camera și microfonul?

– Da. Vreți să discutați în altă încăpere?

– Nu, sigur că nu. Zâmbi cu blândețe: Am încredere în tine, Andy.

– Suficientă încât să îl lași pe omul tău să vorbească mai departe?

– Nu, nu. Am prea mare încredere în tine ca să fac asta.

Și așa s-a încheiat interogarea lui Patz.

9.30 PM.

Laurie stătea întinsă pe canapea, uitându-se la mine, cu cartea rezemată pe abdomen. Purta o cămașă maro cu *en coeur,* brodată la gât, și avea ochelarii de vedere pe nas. Izbutise, în decursul anilor, să își păstreze înfățișarea tinerească, chiar și la vârsta a doua; trecuse de la iile brodate și blugii tăiați din adolescența ei de fată deșteaptă și în pas cu moda la o versiune mai elegantă și mai mulată a aceluiași stil.

Îmi zise:

– Vrei să vorbim despre asta?

– Despre ce să vorbim?

– Despre Jacob.

– Am vorbit deja.

– Știu, dar văd că te macină ceva.

– Nu mă macină nimic. Mă uit la televizor.

– La canalul gastronomic?

Surâse sceptic.

– N-am găsit altceva. Și, în plus, îmi place gastronomia.

– Nu, nu-ți place.

– Îmi place să o *urmăresc.*

– E în regulă, Andy. Nu trebuie să zici nimic dacă nu te simți pregătit.

– Nu-i vorba de asta. Pur și simplu nu-i nimic de zis.

– Pot să-ți pun o întrebare?

Mi-am dat ochii peste cap: *Mai contează dacă spun nu?*

Ea luă telecomanda de pe măsuța de cafea și opri televizorul.

– Când am vorbit azi cu Jacob, ai zis că nu crezi că ar fi făcut ceva, apoi te-ai răzgândit și l-ai supus unui adevărat interogatoriu.

– Nu am făcut așa ceva.

– Ba da. Nu l-ai acuzat de ceva anume, dar tonul tău era... inchizitorial.

– Da?

– Un pic.

– Nu asta am intenționat. O să-i cer scuze mai încolo.

– Nu trebuie să-ți ceri scuze.

– Ba da, dacă i-am vorbit pe un asemenea ton.

– Voiam doar să știu de ce. E ceva ce nu mi-ai spus?

– Cum ar fi...?

– Ceva care să te facă să-l hărțuiești în felul ăla.

– Nu l-am hărțuit. Și, oricum, eram pur și simplu supărat din cauza cuțitului. Și din cauza celor spuse de Derek pe Facebook.

– Pentru că Jacob a avut unele ieșiri...

– Of, Doamne, Laurie, să fim serioși! Sunt simple bârfe copilărești. Dacă pun mâna pe Derek... A fost o tâmpenie nemaipomenită să scrie ce-a scris. Nu glumesc: uneori mi se pare că puștiul ăla nu-i întreg la cap.

– Derek nu-i un copil rău.

– O să mai fii de aceeași părere și când o să vină să-l ia pe Jacob?

– Chiar există posibilitatea asta?

– Nu. Sigur că nu.

– Avem vreo responsabilitate în cazul ăsta?

– Adică dacă este cumva vina noastră?

– Vină? Nu. Vreau să spun: trebuie să raportăm asta?

– Nu. Deloc! Nu-i nimic de raportat. Nu-i o crimă să ai un cuțit. Nu-i o crimă nici să fii adolescent nesăbuit – slavă Cerului, altminteri ar trebui să azvârlim jumătate dintre adolescenți în închisoare.

Laurie dădu încet din cap.

– Vreau să zic... a fost acuzat și acum știi și tu despre cuțit. Iar polițiștii tot vor afla la un moment dat; vor vedea ce-i scris pe Facebook.

– Nu este o acuzație credibilă, Laurie. Nu există niciun motiv ca oalele să se spargă în capul lui Jake. Toată chestia asta e de-a dreptul ridicolă.

– Chiar crezi asta cu adevărat, Andy?

– Da! Sigur că da. Tu nu?

Ea îmi aruncă o privire iscoditoare:

– Bine. Deci nu asta te macină?

– Ți-am zis deja că nu mă macină nimic.

– Serios?

– Serios.

– Ce-ai făcut cu cuțitul?

– Am scăpat de el.

– Cum ai scăpat de el?

– L-am aruncat. Nu aici. Într-un tomberon, pe undeva.

– L-ai acoperit pe Jacob.

– Nu. Pur și simplu nu mai voiam să știu cuțitul ăla în casa mea. Și nu voiam să se poată folosi cineva de el ca să-l facă pe Jacob să pară vinovat când de fapt nu este. Nimic mai mult.

– Păi și asta nu înseamnă că l-ai acoperit?

– Nu poți să *acoperi* pe cineva care nu a greșit cu nimic.

Ea îmi aruncă o nouă privire iscoditoare:

– Bine. Mă duc să mă culc. Vii şi tu?

– Mai stau puțin și vin.

Se ridică și veni la mine ca să-și treacă degetele prin părul meu și să mă sărute pe frunte.

– Nu mai sta până târziu, scumpule. Nu o să te poți trezi dimineață.

– Laurie, tot nu mi-ai răspuns la întrebare. Te-am întrebat ce crezi *tu!* Ești de acord că-i ridicol să crezi că Jacob a făcut așa ceva?

– Cred că-i foarte greu de imaginat, da.

– Dar *poți* să-ți imaginezi?

– Nu știu. Vrei să spui că tu nu poți, Andy? Nici măcar nu-ți poți imagina?

– Nu, nu pot. Vorbim despre fiul nostru aici.

Ea se trase de lângă mine în mod vizibil, precaută.

– Nu știu. Bănuiesc că nici eu nu-mi pot imagina. Însă stau apoi și mă gândesc: când m-am trezit azi-dimineață, nu mi-aș fi putut imagina acel cuțit.

8 | Sfârșitul

Duminică, 22 aprilie 2007, la zece zile după săvârșirea crimei.

Într-o dimineață mohorâtă, cu burniță, sute de voluntari au început să scotocească prin Cold Spring Park în căutarea cuțitului. Erau persoane din toate categoriile orașului. Elevi de la McCormick, unii prieteni de-ai lui Ben Rifkin, alții din cu totul alte grupuri de la școală – sportivi, tocilari, fete pisicoase. Erau o grămadă de părinți tineri. Câțiva dintre activiștii care organizau mai mereu manifestări comunitare de un fel sau altul. Toți aceștia se adunară în aerul jilav al dimineții, ascultară instrucțiunile lui Paul Duffy cu privire la desfășurarea căutării, apoi porniră în echipe să cerceteze sectoarele repartizate, în speranța că vor găsi cuțitul. În aer plutea determinarea. Era o ușurare pentru toată lumea să facă în sfârșit ceva, să poată participa la anchetă. Erau siguri că în curând avea să se rezolve totul cu bine. Așteptarea și incertitudinea erau cele care îi doborau. Cuțitul avea să le pună capăt. Cuțitul urma să aibă pe el amprente,

urme de sânge sau orice alte probe care să dezlege misterul, iar orașul avea să poată răsufla în sfârșit ușurat.

Dl. Logiudice: Nu aţi participat la acele căutări, nu-i aşa?

Martorul: Nu, nu am participat.

Dl. Logiudice: Fiindcă ştiaţi că este o căutare zadarnică. Cuţitul pe care îl căutau fusese deja găsit în sertarul lui Jacob. Iar dvs. vă descotorosiseţi deja de el.

Martorul: Nu. Ştiam că nu acela era cuţitul pe care îl căutau. Nu aveam nici cea mai mică îndoială. Niciuna.

Dl. Logiudice: Atunci de ce nu aţi participat şi dvs. la căutare?

Martorul: Procurorul nu participă niciodată la aceste căutări. Nu puteam risca să devin martor în propriul meu caz. Gândeşte-te puţin: dacă aş fi găsit eu arma crimei, aş fi devenit un martor-cheie. Aş fi fost obligat să trec din banca acuzării în boxa martorilor. Ar fi trebuit să renunţ la caz. De aceea, un procuror priceput stă deoparte. Aşteaptă la secţia de poliţie sau pe stradă atunci când se execută un mandat de percheziţie, urmăreşte din camera alăturată desfăşurarea unui interogatoriu. Sunt

chestii de bază pentru un procuror, Neal. Este procedura standard. Fix ce te-am învăţat odinioară. Poate că nu ai ascultat cu atenţie.

Dl. Logiudice: Deci aţi procedat astfel din motive tehnice?

Martorul: Neal, nimeni nu-şi dorea mai mult decât mine ca această căutare să dea roade. Voiam să se dovedească nevinovăţia fiului meu. Iar asta ar fi fost posibil doar dacă era găsit adevăratul cuţit.

Dl. Logiudice: Şi nu vă simţiţi deloc vinovat pentru modul în care v-aţi debarasat de cuţitul lui Jacob? Nici măcar acum, când ştiţi ce s-a întâmplat?

Martorul: Am făcut ceea ce am crezut eu că-i bine. Jake era nevinovat, iar acela era un cuţit oarecare.

Dl. Logiudice: Desigur, nu eraţi dispus să probaţi această teorie, nu? Nu aţi predat cuţitul pentru analize criminalistice, pentru amprente, urme de sânge sau de fibre, aşa cum îl ameninţaseţi pe Jacob că veţi face?

Martorul: Era un cuţit oarecare. Nu aveam nevoie de analize care să-mi confirme asta.

Dl. Logiudice: Ştiaţi deja.

Martorul: Ştiam deja.

Dl. Logiudice: Dar ce anume vă conferea această siguranţă?

Martorul: Îmi cunoşteam fiul.

Dl. Logiudice: Doar atât? Vă cunoşteaţi fiul?

Martorul: Am făcut ce-ar fi făcut orice tată în locul meu. Am încercat să-l protejez de nesăbuinţa lui.

Dl. Logiudice: Bine. Să lăsăm asta. Aşa, deci în vreme ce toţi ceilalţi căutau prin Cold Spring Park în acea dimineaţă, dvs. unde aşteptaţi?

Martorul: În parcarea de la intrarea din parc.

Dl. Logiudice: Şi, la un moment dat, a apărut domnul Rifkin, tatăl victimei?

Martorul: Da. Când l-am observat eu, venea dinspre pădure. Sunt locuri de joacă acolo, terenuri de fotbal şi de baseball. În acea dimineaţă, terenurile erau pustii. Era doar o întindere imensă, plată şi deschisă de iarbă. Iar el o traversa, îndreptându-se spre mine.

Această imagine a lui Dan Rifkin, singur în nefericirea lui, îmi va rămâne întipărită veşnic în memorie: o siluetă pricăjită, străbătând imensul spaţiu verde, cu capul plecat, cu mâinile îndesate în buzunare. Vântul îi sufla cu putere în faţă, silindu-l să

se abată de la drum. Mergea în zig-zag, ca o bărcuță înaintând contra vântului.

Am pornit spre terenuri ca să-i ies în întâmpinare, însă eram destul de departe unul de celălalt, așa că mi-a luat ceva vreme să ajung la el. O perioadă îndelungată ne-am urmărit reciproc încercările de a ne apropia unul de celălalt. Oare cum om fi arătat văzuți de sus? Două mogâldețe târându-se pe un teren pustiu și verde, încercând să se întâlnească undeva în centru.

Pe măsură ce se apropia, îi făceam cu mâna. Însă Rifkin nu îmi făcu niciun semn. Crezând că este supărat fiindcă dăduse din greșeală peste echipele de căutare, mi-am notat nervos în gând să îi reproșez avocatului său că uitase să-l avertizeze pe Rifkin să nu treacă prin parc în acea zi.

– Bună, Dan, am rostit eu pe un ton precaut.

El purta ochelari de soare tip aviator, deși vremea era mohorâtă și ochii abia i se vedeau prin lentilele fumurii. Se uita la mine, cu ochii mari și inexpresivi în spatele lentilelor. Supărat, după toate aparențele.

– Ești în regulă, Dan? Ce cauți aici?

– Sunt surprins să te văd pe *tine* aici.

– Da? De ce? Unde altundeva aș putea fi?

El pufni.

– Ce s-a întâmplat, Dan?

– Știi – rosti el, pe un ton oarecum detașat – am avut un sentiment ciudat în ultima vreme, ca și cum aș fi pe scenă și toți oamenii din jurul meu ar fi actori. Toată lumea, toate persoanele pe lângă care trec pe trotuar, toți țin nasul pe sus de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic, de parcă eu aș fi singurul care știe adevărul. Singurul care știe că Totul S-a Schimbat.

Am încuviințat binevoitor, făcându-i pe plac.

– Câtă *falsitate!* Știi ce vreau să spun, Andy? Se prefac cu toții.

– Nu pot decât să-mi închipui ce simți, Dan.

– Cred că și tu ești unul dintre actori.

– De ce zici asta?

– Cred că nici tu nu ești sincer.

Rifkin își scoase ochelarii de soare, îi închise cu grijă și îi băgă într-un buzunar interior al jachetei. Cearcănele de sub ochii lui se adânciseră și mai mult de când îl văzusem ultima oară. Pielea lui măslinie căpătase o paloare cenușie.

– Am auzit că o să ți se ia cazul.

– Poftim?! De la cine ai auzit asta?

– Nu contează de la cine. Vreau doar să afli: vreau un alt procuror.

– Bine, păi putem discuta despre asta...

– Nu-i nimic de discutat. S-a rezolvat deja. N-ai decât să-ți suni șefa. Trebuie să vorbești cu colegii tăi. Ți-am zis, vreau un alt procuror. Cineva care să nu stea degeaba. Și vreau asta acum.

– Să nu stea degeaba? Dan, despre ce naiba vorbești?

– Ai zis că se face tot posibilul. Ce se face, mai exact?

– Uite ce-i, este un caz dificil, recunosc...

– Nu, nu, e mai mult de-atât și o știi și tu. De ce nu i-ai presat pe puștii ăia? Nici măcar până în ziua de azi! Adică să-i strângi cu ușa ca lumea! Asta vreau să știu.

– Am *vorbit* cu ei.

– Inclusiv cu băiatul tău, Andy?

Am rămas cu gura căscată. Am întins mâna spre el, ca să-l ating pe braț, însă el s-a tras înapoi, ferindu-se.

– M-ai mințit, Andy. M-ai mințit de la bun început. Se uită înspre copaci. Știi ce mă deranjează, Andy? Vreau să spun... la faptul că mă aflu aici, în acest loc? Mă deranjează că pentru o vreme – pentru câteva minute, pentru doar câteva secunde, nu știu cât exact –, dar pentru o bucată de vreme, fiul meu a fost în viață aici. A zăcut acolo în *nenorocitele* alea de frunze jilave, sângerând până a murit. Iar eu nu am fost aici, cu el. Ar fi trebuit să

fiu aici, să-l ajut. Asta face un tată. Însă nu am știut. Eram pe undeva, în mașină, la birou, vorbeam la telefon, nu mai știu ce făceam. Pricepi, Andy? Ai vreo idee cum te face să te simți acest lucru? Poți măcar să-ți închipui? L-am văzut născându-se, l-am văzut făcând primii pași și... și învățând să meargă pe bicicletă. L-am dus în prima zi de școală. Dar nu am fost lângă el ca să-l ajut să nu moară. Îți închipui cum te face asta să te simți?

– Dan, am rostit eu cu glas stins, ce-ar fi să chem o mașină de poliție ca să te ducă acasă? Nu cred că-ți face bine să fii aici. Ar trebui să fii cu familia ta.

– Nu pot fi cu familia mea, Andy, tocmai asta-i ideea! Familia mea a murit.

– Bine.

Mi-am coborât privirea în pământ, spre tenișii lui albi, pătați de noroi și ace de pin.

– Să-ți spun ceva, continuă Rifkin. Nu mai contează ce se întâmplă cu mine acum. Aș putea ajunge... dependent de droguri, hoț sau vagabond. Pur și simplu nu mai contează ce se întâmplă cu mine de acum înainte. De ce-ar mai conta? De ce ar trebui să-mi pese?

Rosti asta pufnind disprețuitor.

– Sună la birou, Andy. O pauză. Haide, sună! S-a terminat! Cazul nu mai este al tău.

Am scos telefonul și am sunat-o pe Lynn Canavan direct pe mobil. A sunat de trei ori. Mi-o închipuiam deja uitându-se la numele apelantului și pregătindu-se sufletește să răspundă.

– Sunt la birou, rosti ea. Ce-ar fi să vii aici chiar acum?

I-am zis, în timp ce Rifkin urmărea scena cu satisfacție, că dacă avea ceva de spus, putea să mi-o spună la telefon și să mă scutească de-un drum.

– Nu, insistă ea. Vino la birou, Andy. Vreau să vorbesc cu tine față în față.

Am închis telefonul, nervos. Voiam să-i zic ceva lui Rifkin, să-mi iau la revedere sau rămas-bun, să-i urez noroc, vreo tâmpenie de-asta. Ceva îmi spunea că avea dreptate și că puteam să-mi iau rămas-bun de la caz. Însă nu voia să o audă. Îmi dădeam seama din postura lui. Mă repartizase deja în rolul personajului negativ. Oricum, probabil că știa mai multe decât mine.

*

L-am lăsat pe terenul verde și am trecut râul, înapoi la Cambridge, cufundat într-o reverie defavorabilă. Mă resemnasem la gândul că mi se va lua cazul; însă nu avea niciun sens ca Rifkin să fi venit chiar el cu ideea asta. Cineva îl montase împotriva mea, probabil Logiudice, ale cărui șoapte trădătoare în urechea procurorului districtual își făcuseră treaba, într-un final. Bine, atunci. Voi fi îndepărtat pe motiv de conflict de interese, un artificiu tehnic. Fusesem lăsat în ofsaid, nimic mai mult. Era vorba de politica de birou, iar eu fusesem dintotdeauna un tip apolitic. Așa că Logiudice avea să-și primească marele caz, iar eu aveam să trec la următorul dosar, la următorul cadavru, la următorul caz ce-mi va intra în colimator. Încă mai credeam toate astea, încercând să raționalizez în nesăbuința și amăgirea mea. Încă nu vedeam ce mă aștepta. Erau atât de puține dovezi care duceau spre Jacob – o elevă cu un secret, niște puști bârfind pe Facebook, chiar și cuțitul. Ca probe, toate astea nu reprezentau nimic. Orice avocat al apărării, cât de cât competent, ar fi demolat toate aceste supoziții ca pe un castel de cărți.

La intrarea de la tribunal mă așteptau nu mai puțin de patru polițiști în civil. I-am recunoscut pe toți ca fiind agenți CPAC, însă doar pe unul dintre ei îl știam foarte bine, un tip pe nume Moynihan. M-au încadrat și m-au escortat ca o gardă pretoriană

prin anticamera tribunalului și până la birourile procuraturii, apoi prin holuri pustii, într-o duminică dimineață, până la biroul de pe colț al lui Lynn Canavan.

Erau trei persoane acolo, așezate la masa de conferințe: Canavan, Logiudice și un jurnalist, pe nume Larry Siff, a cărui prezență constantă alături de Canavan în ultimul an constituise un semn descurajant al campaniei permanente în care se afla aceasta. Nu aveam nimic personal de împărțit cu Siff, dar disprețuiam implicarea lui într-un proces sacru căruia îi dedicasem viața mea. De cele mai multe ori, nici nu trebuia să vorbească; simpla sa prezență era de-ajuns ca să indice că aveau să se discute implicații politice.

Procurorul districtual Canavan zise:

– Ia loc, Andy.

– Chiar credeai că va fi nevoie de tot tam-tam-ul ăsta, Lynn? Ce credeai că o să fac? Credeai că o să sar pe fereastră?

– E pentru binele tău. Știi cum merg lucrurile.

– Ce lucruri? Mă simt de parcă aș fi arestat.

– Nu. Numai că trebuie să procedăm cu atenție. Oamenii se supără. Reacționează în mod imprevizibil. Nu vrem să faci vreo scenă. Și tu ai fi procedat la fel.

– Nu-i adevărat. M-am așezat. Deci, ce mă va supăra atât de tare?

– Andy, zise ea, avem niște vești proaste în cazul Rifkin. Amprenta de pe hanoracul victimei este amprenta fiului tău, Jacob.

Împinse spre mine un raport capsat.

Am trecut cu privirea peste raport. Era de la laboratorul criminalistic al poliției statale. Raportul identifica o duzină de puncte comune între amprenta latentă de la locul crimei și una dintre amprentele lui Jacob, mai mult decât suficient față de cele opt necesare pentru o identificare. Era amprenta degetului mare

de la mâna dreaptă: Jacob se întinsese și apucase victima de hanoracul nedescheiat, lăsând amprenta pe eticheta de la interior.

Bulversat, am spus:

– Sunt sigur că există o explicație.

– Și eu sunt sigură că există.

– Erau colegi de școală. Jacob era cu el în clasă. Se știau.

– Da.

– Asta nu înseamnă că...

– Știm, Andy.

Se uitau la mine compătimitori. Mai puțin tinerii polițiști, care stăteau acum lângă fereastră și care nu mă cunoșteau, putând astfel să mă disprețuiască așa cum ar fi făcut-o în cazul oricărui alt infractor.

– Începând de-acum, ești în concediu cu plată. Este parțial și vina mea: a fost o greșeală să-ți repartizez cazul tocmai ție. Oamenii aceștia – făcu un semn spre polițiști – te vor însoți în biroul tău. Îți poți lua obiectele personale. Nu documente, nu dosare. Nu ai voie să te-atingi de calculator. Tot ce-ai făcut la muncă rămâne aici.

– Cine preia cazul?

– Neal.

Am zâmbit. *Normal că Neal.*

– Andy, ai vreo anumită obiecție împotriva preluării cazului de către Neal?

– Mai contează ce cred eu, Lynn?

– Poate, dacă poți veni cu argumente.

Am clătinat din cap.

– Nu. Lasă-i-l lui. Insist chiar.

Logiudice se uită în altă parte, ferindu-și privirea.

– L-ați arestat?

Alte priviri rătăcind prin cameră, evitând să o întâlnească pe a mea.

– Lynn, mi-ați arestat fiul?

– Nu.

– O s-o faceți?

Logiudice interveni:

– Nu trebuie să-ți spunem ție ce-o să facem.

Canavan întinse mâna ca să-l tempereze.

– Da. Nu avem de ales, date fiind circumstanțele.

– Date fiind circumstanțele? Care circumstanțe? Credeți că o să fugă în Costa Rica?

Ea ridică din umeri.

– Ați obținut deja mandatul?

– Da.

– Lynn, ai cuvântul meu: o să se predea de bunăvoie. Nu trebuie să-l arestați. Nu are ce căuta într-o închisoare, nici măcar o noapte. Nu există niciun risc că ar putea fugi, știi doar. Este fiul meu. Este fiul meu, Lynn. Nu vreau să-l văd arestat.

– Andy, rosti procurorul-șef, desconsiderându-mi rugămințile, ar fi probabil mai bine pentru toată lumea să stai departe de tribunal pentru o vreme. Să lași lucrurile să se așeze. Bine?

– Lynn, te rog asta ca prieten, ca o favoare personală: te rog, nu-l aresta.

– Nu-i ceva la limită, Andy.

– De ce? Nu înțeleg. Doar de la o amprentă? O nenorocită de amprentă? Asta-i tot ce-aveți? Trebuie să fie mai mult de-atât. Zi-mi că aveți mai mult de-atât.

– Andy, îți sugerez să angajezi un avocat.

– Să angajez un avocat? Eu *sunt* avocat. Spune-mi de ce-i faceți asta fiului meu. Îmi distrugeți familia. Am dreptul să știu de ce.

– Nu fac decât să urmez dovezile, nimic mai mult.

– Dovezile duc la Patz. V-am zis deja.

– Sunt mai multe lucruri pe care nu le știi, Andy. Mult mai multe.

Îmi luă o clipă să procesez implicațiile acelei afirmații. O clipă doar, nu mai mult. Am hotărât ca din acest moment să nu le mai divulg nimic.

M-am ridicat în picioare.

– Bine. Să mergem.

– Așa... pur și simplu?

– Mai aveai ceva să-mi spui? Sau tu, Neal?

Canavan zise:

– Să știi că încă ne facem griji în privința ta. Orice ar fi... făcut fiul tău, nu sunteți una și aceeași persoană. Noi doi ne știm de multă vreme, Andy. Nu am uitat asta.

Am simțit cum mi se înăsprește chipul, de parcă aș fi privit prin ochii unei măști din piatră. Mă uitam doar la Canavan, vechea mea prietenă, la care încă țineam și în care încă mai aveam încredere, în ciuda a tot ce se întâmplase. N-am îndrăznit să-l privesc pe Logiudice. Simțeam cum mi se încleștează pumnul. În acel moment am simțit că, dacă l-aș fi privit, nu aș mai fi putut să mă controlez și l-aș fi strâns de gât.

– Mai e ceva?

– Nu.

– Bine. Trebuie să plec. Trebuie să dau de familia mea acum.

Pe chipul procurorului-șef Canavan se citea îngrijorarea.

– Poți să conduci, Andy?

– N-am nimic.

– În regulă. Oamenii aceștia te vor însoți în biroul tău.

După ce-am ajuns în birou, am azvârlit câteva lucruri într-o cutie de carton, hârtii și mărunțișuri de pe birou, fotografiile de pe pereți, mici suveniruri din anii de muncă. Un mâner de topor, probă dintr-un caz pe care nu izbutisem să-l aduc în fața marelui juriu. Încăpură toate într-o singură cutie din carton. Toți anii,

toată munca, prieteniile, respectul pe care îl dobândisem cu picătura, caz după caz. Toate rămâneau în trecut acum, indiferent de deznodământul cazului lui Jacob. Chiar dacă Jacob avea să fie achitat, eu nu aveam să mai scap niciodată de această pată. Juriul putea să spună doar că fiul meu nu este vinovat, nu și că este *nevinovat*. Aveam să rămân cu această pată pentru tot restul vieții. Mă îndoiam că aveam să mai calc vreodată într-o sală de judecată ca avocat. Însă lucrurile se derulau cu o viteză prea mare ca să mai zăbovesc acum asupra trecutului sau a viitorului. Tot ce aveam acum era prezentul.

În mod straniu însă, nu eram panicat. Nu îmi pierdeam niciodată cumpătul. Acuzația de omucidere adusă lui Jacob era ca o grenadă – aveam să fim distruși cu toții de ea, era inevitabil; tot ce mai rămânea de stabilit erau detaliile –, însă o stare ciudată de calm pusese stăpânire pe mine. Cu siguranță că un echipaj cu mandat de percheziție era deja în drum spre casa mea. Poate că tocmai din acest motiv mă chemase procurorul-șef tocmai aici: ca să nu fiu acasă când avea să se efectueze percheziția. Așa aș fi procedat și eu în locul lor.

Am fugit din birou.

Am sunat din mașină pe numărul de mobil al lui Laurie. Niciun răspuns.

– Laurie, este foarte, foarte important. Sună-mă imediat, în clipa în care primești acest mesaj.

L-am sunat pe Jacob pe mobil. Niciun răspuns.

Am ajuns acasă prea târziu: patru mașini ale poliției din Newton erau deja parcate în fața casei, supraveghind-o în așteptarea mandatului. Am parcat în capătul străzii.

Casa mea se află exact lângă o stație a unui tren de navetiști. Un gard de doi metri și jumătate separă peronul de curtea mea din spate. M-am cățărat cu ușurință pe el. Aveam atâta adrenalină în mine, încât aș fi putut escalada și Muntele Rushmore.

Ajuns în curte, m-am strecurat prin gardul viu de la marginea peluzei. Frunzele foșniră pe lângă mine în timp ce-mi croiam drum printre ele.

Am străbătut curtea în fugă. Vecinul meu era în curtea sa, ocupat cu grădinăritul. Îmi făcu semn cu mâna, iar eu i-am răspuns la gest din reflex, sprintând.

Ajuns înăuntru, l-am strigat încet pe Jacob. Ca să-l pregătesc pentru ce avea să urmeze. Însă nu era nimeni acasă.

Am țâșnit în sus pe scări până în camera lui Jacob, unde am deschis toate sertarele, șifonierul, am azvârlit maldărele de rufe pe jos, încercând cu disperare să găsesc orice l-ar fi incriminat câtuși de puțin și să scap de acel ceva.

Vi se pare groaznic? Aud glăsciorul din capetele voastre: *Distrugerea probelor! Obstrucționarea justiției!* Sunteți naivi. Vă imaginați că tribunalele sunt demne de încredere, că verdictele greșite sunt excepții și că ar fi trebuit să-mi pun și eu speranța în sistem. *Dacă într-adevăr l-ar fi crezut nevinovat pe Jacob,* vă gândiți, *ar fi lăsat pur și simplu poliția să intre și să ia ce credea de cuviință.* Lăsați-mă să vă împărtășesc un mic secret murdar: rata de greșeli la verdicte este mult mai mare decât vă imaginați. Nu doar achitările eronate, infractorii vinovați care scapă basma curată – acele „erori" sunt recunoscute și acceptate. Ele reprezintă rezultatul previzibil al înclinării balanței în favoarea inculpaților. Adevărata surpriză constă în frecvența condamnărilor false, a oamenilor nevinovați declarați vinovați. Această rată de erori nu este recunoscută – nici măcar nu ne gândim la ea – întrucât ridică o mulțime de probleme. Ideea este că tot ceea ce noi considerăm a fi probe este la fel de supus greșelii precum martorii care ni le oferă, oameni și ei cu toții. Memoria poate da greș, identificările martorilor oculari sunt cât se poate de necredibile. Chiar și cei mai bine intenționați polițiști pot face erori de judecată și de memorie. Elementul uman din orice sistem este întotdeauna supus

greșelii. De ce ar trebui să fie altfel în cazul tribunalelor? Nu este. Încrederea noastră oarbă în sistem este produsul ignoranței și al gândirii magice și nu aveam de gând nici în ruptul capului să încredințez soarta fiului meu în mâinile sale. Nu pentru că aș fi crezut că este vinovat, vă asigur, ci tocmai pentru că era nevinovat. Făceam puținul care-mi stătea în putere ca să mă asigur de rezultatul corect, de rezultatul just. Dacă nu mă credeți, duceți-vă să petreceți câteva ceasuri în cel mai apropiat tribunal penal, apoi întrebați-vă dacă mai credeți că este dincolo de orice greșeală. Întrebați-vă dacă i-ați încredința soarta copiilor *voștri.*

În orice caz, nu am găsit nimic îngrijorător în camera lui Jake, doar nimicurile specifice adolescenților, rufe murdare, tenișii pe potriva picioarelor sale de uriaș, manuale, reviste de jocuri pe calculator, încărcătoare pentru diversele sale aparate electronice. Nu știu ce mă așteptasem să găsesc, sincer vorbind. Problema era că nu știam ce avea deja procuratura, ce îi făcea atât de nerăbdători să îl pună pe Jacob sub acuzare, și simțeam că înnebunesc încercând să-mi dau seama care ar fi putut fi acea piesă lipsă.

Încă mai căutam prin cameră, când mi-a sunat telefonul mobil. Era Laurie. I-am zis să vină imediat acasă – era în vizită la o prietenă, în Brookline, la douăzeci de minute distanță –, dar nu i-am zis de ce. Era mult prea agitată. Nu știam cum avea să reacționeze și nu aveam timp să mă ocup de ea. *Ajută-l pe Jacob acum; Laurie mai poate aștepta.*

– Unde-i Jacob? am întrebat-o.

Nu știa. Am închis telefonul.

Am aruncat o ultimă privire prin cameră. Eram tentat să ascund laptopul lui Jacob. Dumnezeu știe ce-o mai fi fost și pe hard disk! Dar mi-a fost teamă că ascunderea calculatorului avea să-i facă rău oricum: dispariția acestuia ar fi trezit suspiciuni, dată fiind prezența lui în mediul virtual; pe de altă parte,

dacă ar fi fost găsit, ar fi putut conține dovezi devastatoare. Până la urmă, l-am lăsat – poate că nu a fost înțelept din partea mea, dar nu aveam timp să mă gândesc prea mult. Jacob știa că fusese acuzat în public pe Facebook; poate că îl dusese capul să-și facă singur curat pe hard disk, dacă era nevoie de așa ceva.

Se auzi soneria de la ușă. Gata, până aici! Încă respiram sacadat.

La ușă era chiar Paul Duffy, cu mandatul de percheziție în mână.

– Îmi pare rău, Andy, zise el.

Am rămas cu privirea pierdută. Polițiștii în uniformele lor albastre, mașinile de poliție cu luminile aprinse, vechiul meu prieten întinzându-mi un mandat pe trei pagini – pur și simplu nu știam cum să reacționez, așa că am rămas fără reacție. Am stat pe loc, mut, în timp ce el îmi strecura documentul în mână.

– Andy, va trebui să aștepți afară. Știi cum se procedează.

Mi-a luat câteva secunde până să-mi revin, să mă întorc în prezent și să accept că toate acestea se întâmplau cu adevărat. Însă eram hotărât să nu fac vreo greșeală de începător, să nu le dau ceva ce ar fi putut folosi împotriva noastră. Fără afirmații prostești scăpate sub presiune în momentele critice de la începutul cazului. Ăsta-i genul de greșeală care bagă oamenii la pușcărie.

– Jacob este aici, Andy?

– Nu.

– Știi unde este?

– N-am nici cea mai mică idee.

– Bine. Hai, prietene, dă-te la o parte, te rog.

Mi-a pus mâna cu blândețe pe antebraț, ca să mă îmbărbăteze, dar nu m-a tras afară din casă. Părea dispus să aștepte până când aveam să fiu gata. Se aplecă și îmi șopti:

– Hai să facem asta ca la carte.

– E în regulă, Paul.

– Îmi pare rău.

– Tu fă-ți treaba, bine? Nu o da în bară.

– Bine.

– Fă tot ce-ți stă în puteri, altminteri Logiudice o să-ți facă vânt. O să te facă să arăți ca Barney Fife la proces, ascultă ce-ți spun. O să facă tot ce trebuie să facă. Nu o să te protejeze așa cum aș face-o eu.

– Bine, Andy. În regulă. Hai afară!

Am ieșit să aștept pe trotuar, în fața casei. Pe cealaltă parte a străzii se adunase o mulțime de gură-cască, atrași de mașinile de poliție parcate acolo. Aș fi preferat să aștept în curtea din spate, ascuns, dar trebuia să fiu acolo când aveau să ajungă acasă Laurie sau Jacob, pentru a-i alina – și pentru a le explica pașii următori.

Laurie sosi la câteva minute după începerea percheziției. Se clătină pe picioare când primi vestea. Am sprijinit-o și i-am șoptit la ureche să nu spună nimic, nici măcar să nu își dea de gol emoțiile, fie că era vorba de frică sau de tristețe. Să nu le ofere nimic. Ea scoase un sunet disprețuitor, apoi izbucni în plâns. Hohotele ei erau sincere, neinhibate, de parcă nimeni nu ar fi fost de față. Nu îi păsa ce crede lumea, pentru că nimeni nu avusese vreodată o părere proastă despre ea, nici măcar pentru o clipă. Am rămas împreună în fața casei, eu cuprinzând-o cu brațul într-o manieră ocrotitoare și posesivă.

Când percheziția a intrat în cea de-a doua oră, ne-am retras în spatele casei și ne-am așezat pe prispă. Acolo, Laurie a început să plângă înfundat, și-a revenit în fire, apoi a plâns din nou.

La un moment dat, agentul Duffy a venit în spate și a urcat treptele prispei.

– Andy, ca să știi și tu: am găsit un cuțit în parc azi-dimineață. Era în mâlul de lângă lac.

– Știam eu! Știam că o să apară! Ați găsit ceva... amprente, sânge... orice?

– Nimic, la prima vedere. Este la laborator acum. Erau alge uscate pe el, ca un soi de praf verde.

– Este al lui Patz.

– Nu știu ce să zic. Poate.

– Ce fel de cuțit este?

– Un cuțit obișnuit, de bucătărie.

Laurie interveni:

– Un cuțit de *bucătărie*?

– Da. Ale voastre sunt toate la locul lor?

Eu am răspuns:

– Haide, Duff, fii serios! De ce pui asemenea întrebări?

– Bine, îmi pare rău. E meseria mea să întreb.

Laurie se uită urât la el.

– Ați primit vreun semn de la Jacob, Andy?

– Nu. Nu putem să dăm de el. Am sunat pe toată lumea.

Duffy își înăbuși o privire sceptică.

– E pușți, mai dispare câteodată, am explicat eu. Când ajunge aici, nu vreau să vorbească nimeni cu el, Paul. Fără întrebări. Este minor. Are dreptul să fie de față un părinte sau un tutore. Nu încerca să-mi joci vreo festă.

– Doamne, Andy, n-o să-ți joace nimeni *nicio festă!* Totuși, am vrea să vorbim cu el, evident.

– Nici să nu te gândești!

– Andy, ar putea să-l ajute.

– Nici să nu te gândești! Nu are nimic de zis. Nici măcar un cuvânt.

În mijlocul curții, ceva ne atrase atenția, făcându-ne pe toți trei să ne întoarcem. Un iepure, cenușiu ca scoarța de copac, adulmecă aerul și își întoarse capul, cu simțurile întinse la maximum, dar relaxat. Sări câțiva pași, apoi se opri. Nemișcat, se

pierdea în iarbă și în lumina cenușie. Aproape că l-am scăpat din ochi până când a sărit din nou, un punct cenușiu.

Duffy se întoarse spre Laurie. Cu doar câteva sâmbete în urmă luasem cina împreună la un restaurant, Duffy și soția lui, eu și cu Laurie. Parcă trecuse o viață de atunci.

– Aproape că am terminat, Laurie. O să plecăm în curând.

Ea dădu din cap, prea nervoasă, copleșită și trădată ca să-i mai spună că e totul în regulă.

– Paul, nu a făcut-o el, am zis eu. Vreau să-ți spun asta de-acum, în caz că nu voi mai avea ocazia. Noi doi nu o să mai vorbim o vreme, probabil, așa că vreau să o auzi direct de la mine, bine? Nu a făcut-o el. Nu a făcut-o el.

– Bine. Am înțeles.

Se întoarse, gata de plecare.

– Este nevinovat. La fel de nevinovat ca puștiul tău.

– Bine, rosti el, apoi plecă.

Ajuns la gardul viu, iepurele se aplecă, mestecând. L-am așteptat acolo pe Jacob până după lăsarea serii, când polițiștii și privitorii au plecat. Dar el nu a mai venit.

Se ascunsese ceasuri bune prin pădurile din Cold Spring Park, prin curțile oamenilor și pe terenul de joacă din spatele școlii primare unde învățase când era mic. Acolo îl găsiseră polițiștii pe la 8.00 seara.

Nu protestase când i se puseseră cătușele, menționează raportul poliției. Nu încercase să fugă. Îl întâmpinase pe polițist spunând „Pe mine mă căutați" și „Nu eu am făcut-o". Când agentul rosti nepăsător: „Atunci de ce am găsit amprenta ta pe cadavru?", lui Jacob îi scăpă porumbelul pe gură (prostește sau intenționat, încă nu sunt sigur): „L-am găsit. Zăcea deja acolo. Am încercat să îl ridic ca să îl ajut. Când am văzut că este mort, m-am speriat și am fugit". Aceasta a fost singura declarație pe

care Jacob a dat-o vreodată poliției. Probabil că își dăduse seama, deși cu întârziere, că era riscant să mărturisească asemenea lucruri, așa că nu mai scoase niciun cuvânt. Spre deosebire de majoritatea băieților, Jacob știa însemnătatea celui de-al Cincilea Amendament. Mai târziu aveau să apară speculații cu privire la motivul pentru care Jacob făcuse această unică declarație – cât de completă și de convenabilă era. Se zvonea că ar fi pregătit declarația dinainte și că ar fi lăsat-o să-i scape în mod convenabil – își pregătea cazul, pornindu-și apărarea cât mai devreme posibil. Singurul lucru pe care îl știu cu siguranță este că Jacob nu a fost niciodată atât de iscusit sau de viclean cum a fost descris de mass-media.

În orice caz, după aceea, singurul lucru pe care l-a mai zis Jacob polițistului, în mod repetat, a fost „Vreau să-l văd pe tata".

Nu am putut să-l scot pe cauțiune în acea noapte. A fost reținut la secția de poliție din Newton, la câțiva kilometri de casă.

Mie și lui Laurie ni s-a îngăduit să îl vedem pentru câteva minute, într-o cameră pentru vizitatori, fără ferestre.

Jacob era bulversat. Avea ochii înlăcrimați și roșii. Îmbujorat, cu câte o dungă orizontală și roșie pe fiecare obraz, ca vopseaua de război, era clar că era cât se poate de speriat. În același timp însă, încerca să-și păstreze cumpătul. Era încordat, rigid, mecanic în mișcări. Un băiat imitând bărbăția sau, mai degrabă, bărbăția așa cum și-o închipuie adolescenții. Cred că asta a fost partea care mi-a frânt inima – felul în care se străduia să nu-și iasă din fire, să-și țină în frâu toate emoțiile (panica, mânia, mâhnirea). Nu avea să mai poată izbuti asta prea mult timp, m-am gândit. Își consuma repede combustibilul.

– Jacob, rosti Laurie cu glas tremurat, ești bine?

– Nu! Sigur că *nu*! Făcu un gest în jurul său, cu o expresie sarcastică pe chip: Sunt un om mort.

– Jake...

– Ei cred că *eu* l-am omorât pe Ben? În niciun caz! *În niciun caz!* Nu pot să cred că se întâmplă una ca asta. Nu pot să *cred.*

Am intervenit:

– Hei, Jake, este o greșeală. O neînțelegere cumplită. O să-i dăm noi de cap, bine? Nu vreau să-ți pierzi speranța. Suntem abia la începutul procesului. Mai e mult până la capăt.

– Nu pot să cred! Nu pot să cred! Sunt pur și simplu – scoase un sunet ca de explozie și desenă în aer ciuperca nucleară – înțelegeți ce vreau să spun? E ca... e ca... tipul ăla? Cum îl chema? Din povestea aia...

– Kafka.

– Nu. Tipul din filmul ăla.

– Nu știu despre cine vorbești, Jake.

– Filmul în care tipul descoperă că lumea nu este de fapt reală? Că este doar un vis? Un fel de simulare? Că un calculator a făcut-o? Și acum apucă să vadă lumea reală. Este un film vechi.

– Nu știu sigur...

– *Matrix!*

– *Matrix?* Păi ăsta-i vechi?

– Keanu Reeves, tată? Te rog.

M-am uitat la Laurie.

– Keanu Reeves?

Ea ridică din umeri.

Era uluitor că Jake putea fi atât de copilăros, chiar și acum. Însă era. Era același puști nătăfleț de mai înainte – așa cum fusese dintotdeauna, de fapt.

– Tată, ce-o să fac acum?

– O să luptăm. O să luptăm până la capăt.

– Nu, vreau să zic... nu așa, la modul general. *Acum.* Ce-o să se întâmple mai departe?

– Mâine dimineață vei fi pus sub învinuire penală. Ți se vor citi acuzațiile, se va stabili cauțiunea și vei veni acasă.

– Cât este cauțiunea?

– Vom afla mâine.

– Și dacă nu ne permitem? Ce se va întâmpla cu mine?

– O să ne descurcăm, nu-ți face griji. Avem niște bani puși deoparte. Mai e și casa...

El strâmbă din nas. Mă auzise plângându-mă de nenumărate ori de lipsa banilor.

– Îmi pare atât de rău... Nu am făcut-o eu, vă jur! Știu că nu sunt copilul perfect, bine? Dar nu am făcut-o eu.

– Te cred.

Laurie adăugă:

– Ba *ești* perfect, Jacob.

– Nici măcar nu-l *știam* pe Ben! Era și el un puști oarecare de la școală. De ce-aș fi făcut așa ceva? De ce? De ce spun ei că aș fi făcut-o?

– Nu știu, Jake.

– Este cazul tău! Cum adică nu știi?

– Pur și simplu nu știu.

– Adică nu vrei să-mi spui.

– Nu. Nu spune asta. Jake, chiar crezi că *eu* te anchetez? Pe bune?

El clătină din cap.

– Deci așa, fără niciun motiv – fără niciun motiv – l-am omorât pe Ben Rifkin? Asta-i... asta-i... nici nu știu cum să-i zic. E o nebunie! Toată treaba asta e o nebunie.

– Jacob, nu trebuie să ne convingi pe noi. Suntem de partea ta. Întotdeauna. Indiferent ce se întâmplă.

– Of, Doamne! Își trecu degetele prin păr. Este vina lui Derek. El a făcut asta. Sunt *sigur*.

– Derek? De ce Derek?

– Este... el... se panichează din orice, înțelegeți? Din cele mai mărunte lucruri se panichează. Vă jur, după ce scap, mă ocup eu de el. Vă jur.

– Jake, nu cred că Derek ar fi putut face asta.

– Ba da. O să vedeți. El e.

Laurie și cu mine am schimbat priviri nedumerite.

– Jake, o să te scoatem de aici. O să plătim cauțiunea, oricât ar fi. O să facem rost de bani. N-o să te lăsăm să stai la închisoare. Însă va trebui să petreci noaptea asta aici, până la înfățișarea de mâine dimineață. Ne vom întâlni cu tine la tribunal, la prima oră. Vom avea și-un avocat cu noi. Vei fi acasă până mâine seară. Mâine o să dormi în patul tău, promit.

– Nu vreau un avocat! Vreau să mă reprezinți tu. Poți fi tu avocatul meu! Cine s-ar descurca mai bine?

– Nu pot.

– De ce nu? Pe tine te vreau. Ești tatăl meu. Am nevoie de tine acum.

– Nu-i o idee bună, Jacob. Ai nevoie de un avocat, nu de-un procuror. Oricum, s-a rezolvat deja. L-am sunat pe prietenul meu, Jonathan Klein. Este foarte, foarte bun. Îți promit.

El se încruntă, dezamăgit.

– Mda, oricum n-ai putea să mă aperi. Ești procuror districtual.

– Nu mai sunt.

– Ai fost concediat?

– Nu încă. Sunt suspendat. Or să mă concedieze mai târziu, probabil.

– Din cauza mea?

– Nu, nu din cauza ta. *Tu* n-ai făcut nimic. Pur și simplu asta este situația.

– Și ce ai de gând să faci? Adică pentru bani. Ai nevoie de-o slujbă.

– Nu-ți face griji pentru bani. Lasă-mă pe mine să-mi fac griji.

Un polițist, un tânăr pe care nu-l știam, ciocăni și ne zise:

– Gata!

Laurie îi spuse lui Jacob:

– Te iubim. Te iubim *atât de mult*...

– Bine, mamă.

Ea îl luă în brațe. O clipă, el nu se mișcă deloc, iar Laurie îl îmbrățișă ca pe un trunchi de copac sau o coloană din marmură. Într-un final, el cedă și o bătu pe spate.

– Știi asta, Jake? Știi cât de mult te iubim?

Ferit de privirea ei, el dădu ochii peste cap.

– Da, mamă.

– Bine. Ea se desprinse din îmbrățișare și își șterse lacrimile de la ochi: Bine, atunci.

Jacob părea și el pe punctul de a izbucni în plâns. L-am îmbrățișat. L-am tras la piept, l-am strâns cu putere, apoi m-am dat înapoi. L-am măsurat din ochi, din cap până în picioare. Avea noroi pe blugi, de la orele pe care le petrecuse ascunzându-se în Cold Spring Park, într-un aprilie ploios.

– Să fii tare, bine?

– Și voi, rosti el.

Rânji, părând să-și dea seama de stupizenia răspunsului său.

L-am lăsat acolo. Și noaptea încă nu se terminase.

La ora două noaptea eram în sufragerie, prăbușit pe canapea. Mă simțeam abandonat, incapabil să mă ridic și să mă duc în dormitor sau să adorm acolo unde mă aflam.

Laurie coborî desculță pe scări, în pantaloni de pijama și cu un tricou turcoaz care-i plăcea și care era acum prea jerpelit pentru a mai putea fi purtat în public. Sânii îi atârnau, învinși de vârstă și de gravitație. Părul îi era răvășit, iar ochii pe jumătate

închiși. Am fost cât pe ce să izbucnesc în lacrimi când am văzut-o așa. Oprindu-se pe a treia treaptă, îmi zise:

– Andy, hai la culcare. Nu mai putem face nimic în noaptea asta.

– Mai stau puțin.

– Nu mai stai, vino acum.

– Laurie, vino încoace. Trebuie să vorbim.

Ea traversă holul de la intrare și veni lângă mine, în sufragerie, trezindu-se complet de-a lungul celor câțiva pași pe care îi făcu. Nu eram genul de om care să ceară ajutorul altora prea des. Când o făceam, se alarma.

– Ce s-a întâmplat, scumpule?

– Ia loc. Trebuie să-ți spun ceva. Ceva care o să se afle în curând.

– Despre Jacob?

– Despre mine.

I-am spus totul, tot ce știam despre precursorii mei. Despre James Burkett, primul Barber sângeros, care venise în est de la frontieră ca un pionier, făcând drumul înapoi, aducând cu el sălbăticia în New York. Și despre Rusty Barber, bunicul meu, erou de război, care a ajuns să spintece un om într-o dispută iscată într-un accident de trafic în Lowell, Massachusetts. Și despre tatăl meu, Billy Barber cel Sângeros, a cărui carieră de violență exacerbată culmina cu o tânără, un cuțit și o clădire abandonată. După 34 de ani de așteptare, nu-mi luă mai mult de cinci sau zece minute ca să-i spun toată povestea. După ce i-am zis ce aveam pe suflet, mi s-a părut un lucru mărunt, căruia îi dădusem prea mare importanță și, pentru o clipă, chiar am crezut că Laurie o să vadă lucrurile la fel.

– Din ei mă trag eu.

Ea dădu încet din cap, cu chipul livid, profund dezamăgită – de mine, de povestea mea, de nesinceritatea mea.

– Andy, de ce nu mi-ai spus până acum?

– Pentru că nu conta. Eu nu am fost niciodată așa. Nu sunt ca ei.

– Dar nu ai crezut că o să înțeleg.

– Nu. Laurie, nu-i vorba de asta.

– Pur și simplu nu s-a ivit ocazia?

– Nu. La început nu am vrut să te gândești la mine astfel. Apoi, pe măsură ce timpul trecea, părea să conteze din ce în ce mai puțin. Eram atât de... fericiți.

– Până acum, când *a trebuit* să-mi spui pentru că nu ai mai avut de ales.

– Laurie, am vrut să afli acum pentru că, probabil, va ieși totul la iveală – nu pentru că ar avea vreo legătură cu treaba asta, ci pentru că porcării din astea ies mereu la iveală. Nu are nimic de-a face cu Jacob. Nici cu mine.

– Ești sigur?

Am simțit că mor. Apoi am rostit:

– Da, sunt sigur.

– Atât de sigur, încât ai simțit nevoia să-mi ascunzi asta.

– Nu, nu-i așa.

– Mai e ceva ce nu mi-ai spus?

– Nu.

– Ești sigur?

– Da.

Ea se gândi puțin.

– Bine.

– Cum adică *bine*? Nu ai întrebări? Nu vrei să vorbești?

Ea îmi aruncă o privire plină de reproș: *eu* o întrebam pe *ea* dacă voia să vorbească? La 2.00 noaptea? Tocmai în noaptea *asta*?

– Laurie, nu s-a schimbat nimic. Asta nu schimbă nimic. Sunt aceeași persoană pe care o știi de când aveam 17 ani.

– Bine.

Își coborî privirea în poală, la mâinile pe care și le frângea.

– Ar fi trebuit să-mi zici înainte, asta-i tot ce-ți pot spune acum. Aveam dreptul să știu. Aveam dreptul să știu cu cine mă căsătoresc, cu cine am copii.

– Ai știut. Te-ai căsătorit cu *mine*. Toate chestiile astea țin de trecut. Nu au nimic de-a face cu noi.

– Ar fi trebuit să-mi zici, atâta tot. Aveam dreptul să știu.

– Dacă ți-aș fi zis, nu te-ai mai fi căsătorit cu mine. Nici măcar nu ai fi vrut să ieși cu mine în oraș.

– N-ai de unde să știi. Nu mi-ai dat ocazia să aleg.

– Of... Dacă aș fi vrut să te scot în oraș și ai fi știut?

– Nu știu ce-aș fi zis.

– Eu știu.

– De ce?

– Fiindcă fetele ca tine nu se... încurcă cu băieți de-ăștia. Uite ce-i, hai s-o lăsăm baltă.

– De unde știi, Andy? De unde știi ce-aș fi ales?

– Ai dreptate. Ai dreptate: nu știu. Îmi pare rău.

Urmă un moment de acalmie și lucrurile păreau că încă ar fi putut fi salvate. În acel moment, încă am fi putut să trecem peste asta.

Am îngenuncheat în fața ei, mi-am așezat mâinile în poala ei, pe picioarele ei calde.

– Laurie, îmi pare rău. Sincer îmi pare rău că nu ți-am zis. Dar nu pot da timpul înapoi. Cel mai important lucru pe care trebuie să-l înțelegi este că eu nu sunt nici tatăl meu, nici bunicul meu. Trebuie să știu că mă crezi.

– Te cred. Adică, așa cred – *sigur* că da. Nu știu, Andy, este târziu. Trebuie să dorm și eu. Nu pot să fac asta acum. Sunt prea obosită.

– Laurie, doar mă știi! Uită-te la mine. Mă știi!

Ea îmi cercetă cu atenție chipul.

Fiind foarte aproape de ea, am fost surprins să descopăr că arăta destul de bătrână și de obosită și m-am gândit că fusese egoist și un pic cam crud din partea mea să-i arunc povestea asta pe umeri atunci, în toiul nopții, după cea mai proastă zi din viața ei, doar ca să scap eu de o povară de pe inimă, să fiu cu sufletul împăcat. Și mi-am amintit de ea. Mi-am amintit de fata cu picioare bronzate, întinsă pe un prosop de plajă din Campusul vechi, în primul an de facultate, fata care nu era deloc de nasul meu, ceea ce îmi dădu curaj să-i vorbesc, fiindcă nu aveam nimic de pierdut. Am știut atunci, la 17 ani: întreaga mea copilărie fusese un simplu preludiu pentru sosirea acestei fete. Nu mai simțisem nimic asemănător până atunci și nici nu am mai simțit de atunci înainte. Am simțit cum mă schimbă în cel mai fizic mod cu putință. Nu din punct de vedere sexual, deși făceam sex pe unde apucam, ca niște iepuri, printre rândurile de cărți de la bibliotecă, prin clasele goale, în mașina ei, în casa de vacanță a familiei sale, chiar și în cimitir. Era mai mult de-atât: am devenit o altă persoană, eu cel de acum. Și tot ce a urmat după aceea – familia, casa, viața noastră împreună – a fost un dar făcut de ea. Vraja durase 34 de ani. Acum, la 51 de ani, o vedeam în sfârșit așa cum era în realitate. Iar asta mă surprinse: nu mai era fata strălucitoare. Era o femeie ca toate celelalte.

PARTEA A DOUA

„Ideea că statul trebuie să aibă un cuvânt de spus în privința crimelor este una relativ modernă. În cea mai mare parte a istoriei, omuciderea a fost o chestiune ce ținea de domeniul privat, în exclusivitate. În societățile tradiționale, uciderea reprezenta pur și simplu un prilej pentru reglarea conturilor între două clanuri. Familia sau tribul ucigașului trebuia apoi să pună capăt disputei în mod echitabil, printr-un soi de ofrandă adusă familiei sau tribului victimei. Această plată compensatorie varia de la o societate la alta. Ea putea porni de la o amendă și ajungea până la moartea criminalului (sau a altcuiva în locul acestuia). Dacă rudele victimei nu erau mulțumite, se putea isca o dușmănie ancestrală. Acest tipar a supraviețuit de-a lungul secolelor, prin felurite societăți... Dacă ar fi să excludem cutuma din zilele noastre, prin tradiție, crima a fost strict o problemă de familie.“

JOSEPH EISEN,
Crima. O istorie (1949)

9 | Înfățișarea

A doua zi dimineață, eu, Jonathan Klein și Laurie stăteam în întunericul garajului de pe Thorndike Street, pregătindu-ne să dăm piept cu hoarda de reporteri strânși la intrarea tribunalului aflat ceva mai jos pe stradă. Klein purta un costum gri, cu o helancă neagră. Fără cravată, nici măcar pentru tribunal. Costumul, în special pantalonii, atârnau pe el. Probabil că era un coșmar pentru croitori, cu trupul lui slab, fără fund. La gât îi atârnau ochelarii de vedere, prinși cu un lănțișor din mărgele. Avea la el vechea servietă din piele de vită, roasă ca o șa ponosită. Fără îndoială, pentru un profan, Klein ar fi părut nepotrivit pentru sarcina încredințată. Prea mărunt, prea umil. Însă era ceva la el care îmi dădea încredere. Cu părul său alb, dat pe spate, barbișonul alb și zâmbetul binevoitor, aveam senzația că posedă o anumită calitate magică. Era scăldat într-o mare de calm. Și Dumnezeu știe câtă nevoie aveam de asta!

Klein aruncă o privire în josul străzii, spre reporterii care sporovăiau și stăteau degeaba, ca o haită de lupi adulmecându-și prada.

– În regulă, zise el. Andy, știu că ai mai făcut asta înainte, dar niciodată de cealaltă parte a baricadei. Laurie, pentru tine va fi ceva cu totul nou. Așa că o să vă recit instrucțiunile amândurora.

Ridică ușor mâna și atinse mâneca lui Laurie. Părea devastată de șocul dublu din ziua precedentă – arestarea lui Jacob și blestemul neamului Barber. Nu schimbaserăm prea multe cuvinte dimineață, în timp ce mâncam, ne îmbrăcam și ne pregăteam să plecăm la tribunal. A fost prima oară când m-am gândit că ne paște divorțul. Oricare urma să fie rezultatul procesului, Laurie avea să mă părăsească după încheierea lui. Îmi dădeam seama că mă cântărește din priviri, că își cristalizează decizia. Ce însemna să afle că a fost trasă pe sfoară ca să se căsătorească cu mine? Să se simtă trădată? Sau să admită că tulburarea ei îmi dădea mie dreptate: fetele ca ea nu se mărită cu băieți ca mine. În orice caz, atingerea lui Jonathan păru să o mai liniștească. Îi oferi un surâs stins, apoi expresia confuză îi reveni pe chip.

Klein spuse:

– Începând din acest moment, din clipa în care ajungem la tribunal și până vă întoarceți diseară acasă și închideți ușa în urma voastră, nu vreau să trădați nici cea mai mică emoție. Fiți cât se poate de inexpresivi. Ați priceput?

Laurie nu răspunse. Părea buimăcită.

– O să fiu expresiv ca o plantă, l-am asigurat eu.

– Așa. Pentru că fiecare expresie, fiecare reacție, fiecare urmă de emoție va fi răstălmăcită și întoarsă împotriva voastră. Dacă râdeți, se va spune că nu luați procesul în serios. Dacă vă încruntați, se va spune că sunteți morocănoși, că nu aveți remușcări, că detestați faptul că ați fost aduși în fața instanței. Dacă plângeți, se va spune că sunt lacrimi de crocodil.

O privi pe Laurie.

– Bine, rosti ea, mai puțin sigură pe sine decât mine, mai ales în privința acestui din urmă aspect.

– Nu răspundeți la nicio întrebare. Nu trebuie. La televizor, tot ceea ce contează este imaginea; este imposibil de zis dacă ați auzit sau nu o întrebare adresată de cineva anume. Mai presus de orice – și voi vorbi cu Jacob despre asta când mă voi duce la închisoare –, cel mai mic semn de mânie, mai ales din partea lui Jacob, va confirma bănuielile oamenilor. Trebuie să țineți minte: în ochii lor, în ochii *tuturor*, Jacob este vinovat. *Toți trei* sunteți vinovați. Ei vor doar să li se confirme ceea ce știu deja. Orice amănunt contează.

Laurie spuse:

– Nu-i cam târziu să ne facem griji în privința imaginii noastre publice?

În acea dimineață, *The Globe* titrase pe prima pagină: FIUL ADOLESCENT AL PROCURORULUI ADJUNCT – INCULPAT ÎN DOSARUL CRIMEI DIN NEWTON. *The Herald* miza mai mult pe senzațional, dar măcar era mai direct. Pe prima pagină a tabloidului apărea o fotografie al cărei fundal părea să înfățișeze scena crimei, o pantă golașă dintr-o pădure, cu un prim-plan al lui Jacob, pe care îl găsiseră probabil pe internet, și cuvântul MONSTRU. În josul paginii era alt titlu: *Procurorul, trecut pe bancă, după acuzații de mușamalizare, în timp ce propriul fiu adolescent este demascat în cazul crimei din Newton.*

Laurie avea dreptate: după asemenea titluri, încercarea de a ne ascunde emoțiile pe drumul spre tribunal părea puțin nelalocul ei.

Însă Klein doar ridică din umeri. Regulile nu puteau fi puse la îndoială. Era ca și cum Dumnezeu însuși le-ar fi lăsat scrise pe tăblițe din piatră. Rosti pe tonul său liniștit și de bun-simț:

– Vom scoate maximum din ceea ce avem.

Așa că am făcut cum ni s-a spus. Am continuat să ne mișcăm picioarele prin gloata de reporteri care ne așteptau în fața tribunalului. Nu am arătat nicio urmă de emoție, nu am răspuns la întrebări, ne-am prefăcut că nu auzim întrebările urlate în urechile noastre. Ei continuau oricum să ne bombardeze cu întrebări. Microfoanele sclipeau și săgetau în jurul nostru. „Cum vă simțiți?" „Ce puteți să le spuneți tuturor oamenilor care și-au pus încrederea în dumneavoastră?" „Aveți ceva de transmis familiei victimei?" „Este Jacob făptașul?" „Vrem doar să auzim și punctul dumneavoastră de vedere." „Va depune mărturie?" Unul dintre ei, încercând să mă provoace, întrebă: „Domnule Barber, cum este să fiți de cealaltă parte a baricadei?"

Am ținut-o pe Laurie de mână și ne-am croit drum până în sala de la intrarea din tribunal. Înăuntru era surprinzător de liniște, aproape normal. Reporterii nu aveau voie acolo. La postul de pază de la intrare, oamenii s-au dat la o parte ca să ne lase să trecem. Aghiotanții șerifului, care de obicei mă lăsau să intru cu zâmbetul pe buze, mă percheziționară și mă controlară cu detectorul de metale.

Pentru scurt timp, am fost din nou singuri, în lift. Pe drumul nostru către al șaselea etaj, unde se afla sala de judecată pentru primele înfățișări, am întins mâna după cea a lui Laurie, căutând să îi prind degetele într-ale mele. Soția mea era cu mult mai scundă decât mine, așa că, pentru a o putea ține de mână, trebuia să i-o ridic până la nivelul șoldului meu. Ea rămânea cu cotul ridicat, de parcă ar fi vrut să vadă cât este ceasul. O expresie de neplăcere îi străbătu chipul – pleoapele i se zbătură și își strânse buzele. Erau niște mișcări abia perceptibile, dar le-am observat și i-am dat drumul la mână. Ușile liftului vibrau pe măsură ce acesta urca. Cu tactul său obișnuit, Klein rămăsese cu privirea ațintită asupra butoanelor.

Când ușile s-au deschis, am traversat holul aglomerat până am ajuns în sala de judecată 6B, unde ne-am așezat pe banca din față în așteptarea cazului nostru.

După un interval stânjenitor, judecătorul și-a ocupat în sfârșit locul la prezidiu. Fusesem informați că la ora 10.00 avea să fie anunțat cazul nostru, pentru ca instanța să termine repede cu noi – și cu gloata de reporteri și de gură-cască – și să se întoarcă apoi la îndatoririle cotidiene. Am ajuns în sala de judecată cu vreun sfert de oră înainte. Timpul părea să se târască în vreme ce așteptam. Cele cincisprezece minute păreau să se scurgă mult mai încet decât în mod normal. Mulțimile de avocați, majoritatea cunoscuți, păstrau distanța de parcă ne-ar fi înconjurat un câmp magnetic.

Era acolo și Paul Duffy, lângă peretele opus, împreună cu Logiudice și cu vreo doi agenți CPAC. Duffy – care era practic ca un unchi pentru Jacob – mi-a aruncat o privire ascuțită, apoi mi-a întors spatele. Nu m-am simțit ofensat. Nu m-am simțit ocolit. Exista o etichetă în aceste situații, atâta tot. Duffy trebuia să joace pentru echipa gazdă. Asta era meseria lui. Poate că aveam să reînnodăm relația după ce Jacob urma să fie achitat. Sau poate că nu. Pe moment, prietenia noastră era suspendată. Fără supărare, așa stăteau lucrurile. Știam că Laurie nu vedea lucrurile la rece, așa cum le vedeam eu. Pentru ea era oribil să vadă prietenia noastră înăbușită în acest fel. Eram aceiași oameni – *după* ca și *înainte* – și fiindcă asta nu se schimbase, ei îi era ușor să uite că alții ne vedeau – pe toți, nu doar pe Jacob – într-un mod cu totul diferit. Laurie ar fi dorit ca oamenii să priceapă măcar că, indiferent ce făcuse Jacob, noi doi nu aveam nicio vină. Era o iluzie deșartă pe care eu nu o împărtășeam.

Sala de judecată 6B avea o boxă suplimentară pentru juriați, instalată special pentru selecția acestora, și în acea dimineață fusese plasată acolo o cameră de televiziune ce urma să transmită pe toate posturile locale desfășurarea înfățișării. În timp ce

așteptam, cameramanul o ațintise asupra noastră. Chipurile noastre erau inexpresive, nu vorbeam între noi, abia dacă mai clipeam. Nu este ușor să fii supravegheat întruna. Am început să bag de seamă chiar și amănunte nesemnificative, cum se întâmplă atunci când stai degeaba mai mult timp. Mi-am studiat mâinile, mari și palide, cu încheieturile proeminente și roase. În niciun caz n-aveam mâini de avocat. Era straniu să le văd ieșind din mânecile hainei. Acel sfert de ceas de așteptare și de supraveghere în sala de judecată – o sală de judecată ce fusese cândva a mea, o sală în care mă simțisem comod, ca în propria bucătărie – a fost chiar mai rău decât ceea ce a urmat.

La ora 10.00, judecătoarea de la prima înfățișare a intrat în sală, cu roba neagră fluturându-i pe spate. Judecătoarea Rivera, deși severă, era o alegere bună pentru noi. Trebuie să înțelegeți: sala de judecată 6B, instanța primelor înfățișări, reprezenta un post plin de privațiuni pentru judecători; aceștia se roteau o dată la câteva luni. Judecătorii de la prima înfățișare aveau grijă ca trenurile să nu aibă întârzieri – repartizau cazurile către celelalte instanțe în așa fel încât volumul de muncă să fie distribuit uniform, să mai primenească acest volum, obținând învoieli între procurorii încăpățânați și inculpați, și să sorteze în cel mai eficient mod posibil problemele administrative rămase pe agenda zilnică. Era o sarcină febrilă – delegare, respingere, repartizare. Lourdes Rivera avea vreo 50 de ani, o înfățișare obosită și era o alegere cât se poate de neinspirată pentru funcția de judecător, care să facă trenurile să nu aibă întârzieri. Tot ce putea face ea era să ajungă la timp la tribunal, cu roba încheiată și cu telefonul mobil închis. Avocații o disprețuiau. Bombăneau cu privire la faptul că ar fi primit această funcție datorită aspectului ei fizic, a căsătoriei sale oportuniste cu un avocat cu conexiuni politice sau necesității de a crește numărul de judecători hispanici. O porecliseră Fund-gras Rivera. Însă pentru noi era alegerea perfectă

în acea dimineață. Judecătoarea Rivera avea mai puțin de cinci ani de experiență la Curtea Superioară, dar căpătase deja o reputație incontestabilă în biroul procuraturii de judecătoare a inculpaților. Majoritatea judecătorilor din Cambridge aveau aceeași reputație: slabi, nerealiști, liberali. Era cât se poate de normal să profit de acest aspect acum. Se pare că orice conservator pus sub acuzare devine liberal.

Când grefiera anunță cazul lui Jacob – „Rechizitoriul numărul zero-opt-linie-patru-patru-zero-șapte, statul vs. Jacob Michael Barber. Cap de acuzare: crimă cu premeditare" – fiul meu fu adus de doi aprozi și pus să stea în centrul sălii de judecată, în fața boxei juriului. Își trecu privirea peste mulțime, ne zări și își lăsă imediat ochii în podea. Stingher și stânjenit, începu să se joace cu nasturii de la costum și cu cravata, alese de Laurie și aduse de Klein. Jacob nu era obișnuit să poarte costum, așa că părea atât spilcuit, cât și încorsetat. Haina începuse deja să-i rămână mică. Laurie obișnuia să glumească pe seama ritmului său de creștere, spunând că noaptea, când casa era cufundată în liniște, putea să-i audă oasele întinzându-se. Acum el se străduia să-și așeze cât mai bine haina pe umeri, fără succes însă. Această foială avea să-i determine pe jurnaliști să spună mai târziu că Jacob este superficial, că își savurase clipa de glorie în lumina reflectoarelor, o acuză pe care aveam să o auzim repetată și după începerea propriu-zisă a procesului. De fapt, el era doar un băiat stingher, atât de înspăimântat, încât nici nu mai știa unde să-și țină mâinile. Doar o minune a făcut ca el să poată sta acolo fără să-și piardă cumpătul.

Jonathan trecu prin bariera rotitoare, își așeză servieta pe masa apărării și se poziționă lângă Jacob. Îi puse o mână pe spate, nu de dragul lui Jacob, ci pentru a demonstra ceva: *acest băiat nu este un monstru și nu mă tem să îl ating.* Mai mult chiar: *nu sunt*

un mercenar plătit să-și facă meseria pentru un client dezagreabil. Cred în puștiul ăsta. Sunt prietenul lui.

– Acuzarea poate începe, rosti Fund-gras Rivera.

Logiudice se ridică în picioare la masa procurorului. Își trecu palma peste cravată, apoi duse o mână la spate ca să-și îndrepte un pic haina.

– Onorată instanță, începu el pe un ton trist, avem de-a face cu un caz îngrozitor.

Pronunță apăsat cuvântul și am înțeles atunci că adevăratul motiv pentru care sălile de judecată nu au ferestre (de cele mai multe ori) este acela de a-și împiedica părțile să azvârle avocații prin acestea. Logiudice recită o înșiruire a faptelor, pe care o știa deja toată lumea după cele peste 24 de ore de reportaje de știri, repovestite acum un pic înflorit pentru gloata gata de linșaj de dincolo de camere. Ba chiar vorbea pe un ton ușor cântat, de parcă ar fi auzit aceste fapte de atâtea ori, încât ajunseseră să îl plictisească.

Dar când se ajunse cu discuția la stabilirea cauțiunii, tonul lui Logiudice deveni sumbru.

– Onorată instanță, îl știm cu toții și nutrim cele mai calde sentimente pentru tatăl inculpatului, care este prezent astăzi în sala de judecată. Eu l-am cunoscut personal pe acest om. L-am respectat și l-am admirat. Țin foarte mult la el și îl compătimesc, la fel ca toată lumea, sunt sigur. Întotdeauna el e cel mai deștept om din încăpere. El a primit totul de-a gata. Dar... Dar...

– Obiecție!

– Se susține!

Logiudice se întoarse să mă privească, răsucindu-și spre mine nu doar trupul, ci și gâtul.

El a primit totul de-a gata. Oare chiar credea asta?

– Domnule Logiudice, rosti Fund-gras, știți, probabil, că nu *Andrew* Barber este acuzatul din acest caz.

Logiudice se întoarse din nou către prezidiu.

– Desigur, Onorată instanță.

– Atunci să trecem la stabilirea cauțiunii.

– Onorată instanță, acuzarea dorește să se stabilească o cauțiune foarte ridicată: cinci sute de mii de dolari bani gheață și o garanție de cinci milioane. Acuzarea susține că, date fiind circumstanțele neobișnuite ale situației sale familiale, inculpatul prezintă un risc sporit de fugă, în lumina cruzimii cu care a fost comisă crima, a probabilității covârșitoare de a se ajunge la condamnare și a sofisticării sale nefirești, mai ales că a crescut într-o casă în care Dreptul penal este o afacere de familie.

Logiudice continuă cu rahaturile astea timp de câteva minute. Părea să-și fi învățat pe de rost replicile și le repeta acum fără să pună prea mult suflet.

Mie îmi răsuna însă în cap strania sa menționare: *Țin foarte mult la el și îl compătimesc. Întotdeauna el e cel mai deștept om din încăpere. El a primit totul de-a gata.* Cei prezenți în sala de judecată o luaseră drept o simplă scăpare, un mic omagiu patetic rostit din impuls. Îi emoționase. Mai văzuseră scena asta înainte: tânărul ucenic dezamăgit vede că mentorul său este de fapt un om obișnuit sau este coborât în ochii săi, îi cade vălul de pe ochi etc. etc. Prostii! Logiudice nu era genul de om care să țină discursuri improvizate, nu atunci când era filmat. Îmi închipuiam că repetase aceste replici în fața oglinzii. Singura întrebare era ce se aștepta să obțină cu asta, cum avea de gând să înfigă cuțitul mai adânc în Jacob.

În cele din urmă, Fund-gras Rivera nu s-a lăsat impresionată de argumentele aduse de Logiudice pentru stabilirea unei cauțiuni ridicate. Ea lăsă cauțiunea la nivelul care fusese stabilit încă din ziua arestării, o nimica toată de zece mii de dolari, o sumă simbolică prin care se evidenția faptul că Jacob nu avea unde să fugă și că, la urma urmei, instanța îi cunoștea familia.

Logiudice nu puse înfrângerea la suflet. Oricum, toată discuția cu privire la cauțiune nu fusese decât de ochii publicului.

– Onorată instanță, continuă el netulburat, acuzarea ar dori de asemenea să obiecteze în legătură cu desemnarea domnului Klein drept avocat al apărării în acest caz. Domnul Klein l-a mai reprezentat și pe un alt suspect din această omucidere, un bărbat al cărui nume nu îl voi pronunța în public. Reprezentarea unui al doilea inculpat în același dosar provoacă un conflict clar de interese. Cu siguranță avocatul apărării deține informații confidențiale de la celălalt suspect, care ar putea avea impact asupra apărării în acest caz. Nu pot să nu îmi imaginez că inculpatul își pregătește deja apelul, bazat pe o asistență juridică ineficientă dacă va fi condamnat.

Apelarea la un truc atât de murdar îl făcu pe Jonathan să se ridice în picioare. Se întâmpla extrem de rar ca avocații să se atace între ei într-un mod atât de fățiș. Chiar și în toiul unui proces aprig, la tribunal se menținea mereu o politețe formală și civilizată. Jonathan se simțea sincer insultat.

– Onorată instanță, dacă acuzarea s-ar fi ocupat de fapte, și nu de presupuneri, această acuzație nu ar mai fi fost formulată. Nu am fost reținut niciodată de celălalt suspect în acest dosar, nici nu am purtat vreo discuție cu el pe acest subiect. Eu îl reprezentasem pe clientul respectiv cu ani în urmă, într-un caz fără nicio legătură cu cel de față, și acum persoana respectivă m-a chemat din senin la secția de poliție din Newton, unde era interogată. Singura mea implicare în acest caz (dacă ne referim la el) a fost să-l sfătuiesc să nu răspundă la nicio întrebare. Cum nu a fost pus sub acuzare, nu am mai vorbit cu el de atunci. Nu am avut acces la nicio informație, fie ea confidențială sau nu, nici în chestiunea de față, nici în vreo alta din trecut, care să amintească chiar și de departe de acest caz. Nici vorbă de conflict de interese.

– Onorată instanță, rosti Logiudice pe un ton insinuant, este datoria mea ca om al legii să raportez o asemenea situație. Dacă domnul Klein se simte ofensat...

– Este datoria dumneavoastră să îi refuzați inculpatului dreptul de a-și alege singur avocatul? Sau să spuneți că este mincinos dinainte de începerea procesului?

– Destul! interveni Fund-gras. Încetați! Domnule Logiudice, obiecția acuzării la desemnarea domnului Klein drept avocat al apărării este consemnată și respinsă. Își ridică ochii din hârtiile sale și îl țintui cu privirea: Nu săriți calul!

Singurul răspuns al lui Logiudice fu o mimică dezaprobatoare – o înclinare a capului, o ridicare din sprâncene – pentru a nu o provoca pe judecătoare. Însă, în procesul paralel desfășurat în ochii opiniei publice, probabil că marcase. În ziarele de a doua zi, la emisiunile de la radio, pe forumurile de pe internet care disecau cazul, lumea avea să se întrebe dacă Jacob Barber încerca să profite de un viciu de procedură. Și, oricum, Logiudice nu încercase niciodată să se facă plăcut.

– Voi repartiza acest caz domnului judecător French, zise Fund-gras Rivera, pe un ton definitiv. Îi dădu dosarul grefierei și spuse: Pauză de zece minute.

Se încruntă la cameraman, la reporterii din spate și (poate că doar în imaginația mea) la Logiudice.

Problema cauțiunii fu rezolvată rapid și Jacob ne fu dat în grijă. Am ieșit împreună din tribunal, trecând printr-un baraj de reporteri care păreau să se fi înmulțit între timp. Iar acum erau chiar și mai agresivi: pe Thorndike Street au încercat să ne oprească ținându-ne calea. Cineva (poate un reporter, deși nimeni nu l-a văzut) îl împunse pe Jacob în piept, împingându-l câțiva pași în spate în încercarea de a obține un răspuns. Însă Jacob nu zise nimic. Chipul său rămase la fel de inexpresiv. Până și cei mai politicoși apelau la o tactică alunecoasă pentru a ne opri și a ne face să vorbim, întrebând: „Ne puteți spune ce s-a întâmplat înăuntru?“, de parcă nu ar fi știut, de parcă nu ar fi văzut transmisiunea în direct sau mesajele confraților lor.

Când am trecut în sfârșit de colțul străzii și am pornit spre casă, eram extenuați. Laurie arăta stoarsă de vlagă. Părul ei începuse s-o ia razna din cauza umidității. Era trasă la față. De la producerea catastrofei, scăzuse constant în greutate și frumosul ei chip în formă de inimă era tot mai supt. Când am întors pe alee ca să parchez, Laurie scoase un „Oh, Dumnezeule!" și-și duse mâna la gură.

Pe fațada casei era desenat un graffiti cu un marker negru.

CRIMINALULE!
TE URÂM!
SĂ PUTREZEȘTI ÎN IAD!

Literele erau mari, butucănoase și îngrijite și se vedea că nu fuseseră scrise în grabă. Casa noastră avea fațada din șindrilă, iar marginile țiglelor făcuseră ca markerul să sară puțin atunci când trecea de la una la alta. Însă fusese scris cu atenție, în plină zi, în vreme ce noi eram plecați. Graffiti-ul nu fusese acolo când plecaserăm de acasă dimineață, eram sigur de asta.

M-am uitat în susul și în josul străzii. Trotuarele erau pustii. O echipă de grădinari își parcaseră furgoneta mai jos pe stradă, iar aparatele lor de tuns iarba și cele de suflat frunze zbârnâiau zgomotos. Nu se vedea nici urmă de vecin. Nici urmă de om, de fapt. Doar peluze verzi și îngrijite, rododendroni înmuguriți, în nuanțe de roz și mov, și un șir de arțari mari și bătrâni ce umbreau strada dintr-un capăt în celălalt. Laurie sări din mașină și fugi în casă, lăsându-ne pe mine și pe Jacob să ne holbăm la graffiti.

– Nu pune la suflet, Jake. Vor să te sperie.

– Știu.

– E opera unui singur idiot. Nici nu-i nevoie de mai mult. Nu toată lumea gândește așa. Nu toată lumea simte la fel.

– Ba da.

– Nu toată lumea.

– Ba cum să nu! E în regulă, tată. Chiar nu-mi pasă.

M-am întors spre el. Stătea pe bancheta din spate.

– Serios? Chiar nu te deranjează asta?

– Nu.

Își ținea mâinile în sân, cu ochii mijiți și cu buzele strânse.

– Dacă te-ar deranja, mi-ai spune, nu?

– Probabil.

– Fiindcă nu-i nimic greșit în a te simți... rănit. Pricepi?

El se încruntă disprețuitor, ca un împărat care refuză acordarea unei favori. *Nu-mi pot face rău.*

– Spune-mi, atunci. Ce simți în sinea ta, Jake, chiar acum, în clipa asta?

– Nu simt nimic.

– Nimic? Imposibil.

– Așa cum spuneai și tu, e doar un ticălos. Sau, mă rog, un idiot. Vreau să zic... nu-i ca și cum ceilalți copii nu ar fi spus niciodată chestii urâte despre mine, tată! Mi-o spun și în față. Cum crezi că-i la *școală*? Asta – făcu un gest cu bărbia spre graffiti-ul de pe casă – asta este doar o altă platformă.

L-am privit o clipă. Era nemișcat, mai puțin ochii, care treceau de la mine la geamul mașinii și înapoi. Am vrut să-l bat ușor pe genunchi, dar îmi era greu să ajung la el și tot ce am putut să fac a fost să îl ating ușor cu degetul pe rotulă. M-am gândit că îi dădusem un sfat nepotrivit cu o seară în urmă, atunci când îi spusesem să fie „tare". Îl sfătuiam, nici mai mult, nici mai puțin, să fie ca mine. Însă acum, când vedeam că luase aminte la cuvintele mele și adoptase o atitudine teatrală de duritate, ca o versiune adolescentină a lui Clint Eastwood, mi-am regretat comentariul. Voiam să-l văd pe celălalt Jacob, pe fiul meu stingher

și neîndemânatic. Dar era prea târziu. Și, oricum, atitudinea sa de tip dur mă impresiona într-un mod straniu.

– Ești un puști nemaipomenit, Jake. Sunt mândru de tine. Adică de felul în care te-ai purtat acolo azi și-acum de asta. Ești un puști de treabă.

El pufni.

– Mda, cum zici tu, tată.

În casă am găsit-o pe Laurie scotocind de-a bușilea printre produsele de curățare din dulapul de sub chiuveta din bucătărie. Încă avea pe ea fusta bleumarin pe care o purtase la tribunal.

– Nu-ți mai bate capul, Laurie. Mă ocup eu de asta. Du-te și odihnește-te.

– Când o să te ocupi de asta?

– Când vrei tu.

– Spui că o să te ocupi tu de lucruri și apoi nu o faci. Nu vreau să știu chestia aia pe casa mea. Nici măcar o clipă. Nu am de gând să o las acolo.

– Ți-am zis că mă ocup eu. Te rog. Du-te și odihnește-te.

– Cum să mă odihnesc, Andy, cu chestia aia acolo? Zi-mi cum! Ai văzut ce-au scris? Pe casa noastră! Pe *casa* noastră, Andy, și tu vrei să mă duc și să mă odihnesc? Minunat! Pur și simplu minunat. Ei vin și ne scriu pe casă și nu spune nimeni nimic, nu ridică nimeni un deget, nici măcar unul dintre nenorociții noștri de vecini!

Apăsa pe fiecare literă din sudalmă, până la ultimul sunet, așa cum fac de obicei oamenii care nu sunt obișnuiți să înjure.

– Ar trebui să sunăm la poliție. Este o infracțiune, nu? *Este* o infracțiune, știu că așa trebuie să fie. Este vandalism. Nu ar trebui să sunăm la poliție?

– Nu. Nu vom suna la poliție.

– Nu. Sigur că nu.

Scoase o sticlă de Fantastik, apoi înșfăcă un prosop de vase și îl îmbibă cu apă de la chiuvetă.

– Laurie, te rog, lasă-mă pe mine să fac asta. Sau lasă-mă să te ajut, măcar.

– Nu vrei să încetezi odată? Ți-am zis că mă ocup eu.

Își scosese pantofii și ieși desculță în fața casei, doar în ciorapi, apucându-se să frece cu frenezie.

Am ieșit după ea, dar nu puteam face nimic altceva decât să mă uit.

Părul îi tresălta în ritm cu mișcările viguroase ale brațului. Ochii îi erau umezi și fața îmbujorată.

– Pot să te ajut cu ceva, Laurie?

– Nu. Mă ocup eu.

În cele din urmă am renunțat să mai privesc și am intrat în casă. Am auzit-o multă vreme frecând peretele. Reușise să șteargă cuvintele, dar tușul lăsase un nor cenușiu pe vopsea. Acolo e și-n ziua de azi.

10 | Leoparzi

Biroul lui Jonathan era o înșiruire de încăperi aglomerate dintr-o clădire în stil victorian veche de un veac, din apropiere de Harvard Square. În practică, el se ocupa singur cam de toată treaba. Avea o asociată, o tânără pe nume Ellen Curtice, care tocmai terminase Facultatea de Drept din Suffolk. Însă el nu apela la ea decât în momentele în care nu putea ajunge personal la tribunal (fiind prins, de obicei, cu alte procese) sau pentru cercetările juridice elementare. Părea de la sine înțeles că Ellen avea să plece în clipa în care avea să fie gata să-și pornească propria firmă. Pe moment, ea constituia o prezență oarecum tulburătoare în birou, un observator în general tăcut și atent al clienților care veneau și plecau, al criminalilor, violatorilor, hoților, pedofililor, evazioniștilor și al familiilor lor năpăstuite. Mai avea încă aerul acela de Northampton, un pic din radicalismul ortodox al studenților. Îmi închipui că îl judeca aspru pe Jacob – puștiul bogat din suburbii care aruncase la gunoi toate avantajele sociale de care se bucura sau ceva de genul ăsta –, însă comportamentul ei nu o trăda deloc. Ellen ne trata cu o politețe prefăcută. Insista să-mi spună „domnul Barber" și se oferea să-mi ia haina și să o agațe

în cuier de fiecare dată când treceam pe acolo, ca și cum chiar și cel mai mic indiciu de intimitate i-ar fi subminat neutralitatea.

Celălalt membru al echipei lui Jonathan era doamna Wurtz, care păstra evidența, răspundea la telefon și, când nu mai suporta dezordinea, se apuca să facă – fără prea mare tragere de inimă – curățenie în bucătărie și în baie, bombănind în barbă. Semăna incredibil de mult cu mama mea.

Cea mai bună încăpere din birou era biblioteca. Avea un șemineu din cărămidă și rafturi pline cu cărți vechi și foarte cunoscute de Drept: puteai vedea cotoarele aurii ale rapoartelor federale din Massachusetts, cotoarele verzi ale rapoartelor apelurilor din Massachusetts și cele rubinii ale vechilor serii de practică juridică din Massachusetts.

În această mică și cochetă încăpere ne-am adunat la câteva ore după înfățișarea lui Jacob, la începutul după-amiezei, ca să discutăm cazul. Noi trei stăteam la o masă rotundă, din lemn de stejar, împreună cu Jonathan. Ellen era și ea acolo, luându-și notițe pe un carnețel.

Jacob purta un hanorac grena cu sigla firmei pe piept – silueta unui rinocer. Când începu ședința, el se lăsă pe spate în fotoliu, cu gluga sinistră trasă peste cap, ca un druid. I-am zis:

– Jacob, dă-ți jos gluga. Nu fi nepoliticos!

El și-o dădu jos cu o mișcare ofuscată și rămase acolo cu o expresie pierdută, de parcă întrunirea ar fi fost o chestie de-a oamenilor mari care nu îl interesa deloc.

Laurie, cu ochelarii ei sexy de învățătoare de modă veche și cu un pulover din lână ușor, arăta ca o mamă obișnuită din suburbii, asta dacă nu luai în considerare expresia șocată din ochii ei. Ceru și ea un carnețel și se pregăti sufletește să ia notițe, cot la cot cu Ellen. Laurie părea hotărâtă să-și păstreze cumpătul – să găsească o cale de a ieși din labirint, să rămână conștiincioasă și cu mintea limpede chiar și în acest coșmar suprarealist. Sincer

să fiu, cred că i-ar fi fost mai ușor dacă nu se implica atât de tare. În aceste situații, cel mai mult au de câștigat proștii și bătăioșii; aceștia se pot opri din gândit și se pot pregăti de bătălie, punându-și încrederea în experți și în soartă, cu convingerea că totul se va sfârși cu bine. Laurie nu era nici proastă, nici bătăioasă și asta a făcut-o să plătească un preț cumplit la sfârșit – dar despre asta, mai încolo. Pe moment, văzând-o cu carnețel și cu pix, mi-am amintit de perioada facultății, când Laurie era un pic tocilară, cel puțin în comparație cu mine. Aveam foarte rar cursuri comune. Nu aveam aceleași interese – pe mine mă atrăgea istoria, pe Laurie psihologia, literatura și filmul – și, oricum, nu voiam să devenim unul dintre acele cupluri inseparabile și iritante care bântuiau prin campus ca niște gemeni siamezi. În cei patru ani, singurul curs pe care l-am urmat împreună a fost introducerea lui Edmund Morgan în istoria americană timpurie, pe când eram boboci și abia începusem să ieșim împreună. Obișnuiam să îi fur caietul lui Laurie înainte de examene, ca să recuperez materia pierdută când chiuleam. Îmi amintesc cum stăteam cu gura căscată la notițele ei, pagini întregi de scris cursiv și citeț. Reușea să noteze, cuvânt cu cuvânt, fraze lungi de la curs, împărțea prelegerile în concepte și subconcepte ramificate, adăugând și propriile idei pe măsură ce avansa. Nu prea vedeai tăieturile, mâzgălelile sau săgețile șerpuite care umpleau notițele mele neîngrijite, repezite și caraghioase. De fapt, acel caiet cu notițe de la cursurile lui Edmund Morgan a constituit o parte din revelația pe care am avut-o atunci când am întâlnit-o pe Laurie. Nu m-a izbit doar faptul că era probabil mai deșteaptă decât mine. Venind dintr-un orășel mic – Watertown, New York –, eram pregătit pentru asta. Mă așteptam ca Yale să fie plin de puști isteți și descurcăreți ca Laurie Gold. Îmi făcusem temele în privința lor, citind poveștile lui Salinger și vizionând *Love Story* și *The Paper Chase*. Nu, revelația pe care am avut-o uitându-mă prin

notițele lui Laurie nu a fost că era deșteaptă, ci că era incognoscibilă. Era cel puțin la fel de complexă ca mine. În copilărie crezusem mereu că era ceva dramatic în a fi Andy Barber, însă experiența de a fi Laurie Gold trebuie să fi fost la fel de încărcată de secrete și amărăciuni. Ea avea să fie întotdeauna un mister, la fel ca toți ceilalți oameni. Indiferent cât de mult aș fi încercat să o descifrez, vorbindu-i, sărutând-o, lipindu-mă de ea, nu puteam spera decât să o cunosc la suprafață. Este o descoperire copilărească, recunosc – nicio persoană care merită cunoscută nu poate fi cunoscută cu adevărat, nicio persoană care merită avută nu poate fi avută cu adevărat – dar, la urma urmei, și noi eram copii.

– Ei bine, zise Jonathan, ridicându-și privirea din hârtiile sale, acesta este doar pachetul cu probe preliminare din partea lui Neal Logiudice. Tot ce am aici este punerea sub acuzare și o parte dintre rapoartele poliției, așa că e clar că nu avem toate probele procurorilor. Însă avem o idee generală asupra cazului pe care l-au construit împotriva lui Jacob. Putem începe să discutăm măcar și putem încerca să ne facem o idee cât de cât în privința felului în care va arăta procesul. Vom începe prin a determina ce-i de făcut până atunci. Jacob, înainte de a porni, aș vrea să-ți spun ție câteva lucruri.

– Bine.

– În primul rând, tu ești clientul. Asta înseamnă că, pe cât posibil, tu ești cel care ia deciziile. Nu părinții tăi, nu eu și nimeni altcineva. Acesta este cazul *tău*. *Tu* vei deține controlul în permanență. Nu se va întâmpla nimic fără acordul *tău*. Ne-am înțeles?

– Da.

– În măsura în care vrei să lași deciziile în seama părinților sau a mea, te înțeleg perfect. Însă nu vreau să crezi că nu ai niciun cuvânt de spus în propriul tău caz. Instanța te tratează ca

pe un adult. Indiferent dacă-i bine sau rău, legea din Massachusetts stabilește că orice puști de vârsta ta, acuzat de crimă cu premeditare, trebuie tratat ca un adult. Așa că voi face și eu tot posibilul să te tratez ca pe un adult. Ne-am înțeles?

Jacob răspunse:

– Da.

Nicio silabă în plus. Dacă Jonathan se aștepta la o revărsare de recunoștință, nu-și găsise copilul potrivit.

– În afară de asta, nu vreau să te simți copleșit. Vreau să te avertizez: într-un asemenea caz, există un moment de panică. Asta se întâmplă atunci când vezi cazul construit împotriva ta, probele, oamenii din echipa procurorilor, când asculți ce zice procurorul adjunct în instanță și te panichezi. Te simți neajutorat. În adâncul sufletului, auzi un glăscior care-ți șoptește „Rahat!", dar vreau să înțelegi că așa se întâmplă de fiecare dată. Dacă nu ai simțit asta încă, o s-o simți! Și vreau să-ți amintești, când vei ajunge la acest moment, că avem resursele necesare ca să câștigăm procesul. Nu ai niciun motiv de panică. Nu contează cât de mare este echipa procuraturii, nici cât de solid pare cazul acuzării și nici cât de sigur pe sine pare Logiudice. Nu suntem în inferioritate. Trebuie să ne păstrăm calmul. Dacă facem asta, atunci avem tot ce ne trebuie ca să câștigăm. Tu ce părere ai?

– Nu știu. Nu sunt prea sigur.

– Ei bine, îți spun eu că așa stau lucrurile.

Jacob își coborî privirea în poală.

O expresie aproape insesizabilă, ca o îmbufnare dezamăgită, flutură pe chipul lui Jonathan.

Gata cu discursul de mobilizare.

Dându-se bătut, el își puse ochelarii semicirculari la ochi și începu să frunzărească prin hârtiile din fața lui, în marea lor majoritate fotocopii ale rapoartelor poliției și ale „prezentării cazului" înaintat de Logiudice, în care erau precizate elementele

de bază ale probelor acuzării. Fără haină, purtând aceeași helancă pe care o avusese și la tribunal, umerii lui Jonathan păreau firavi și osoși.

– Teoria pe care o propune acuzarea pare să fie că Ben Rifkin se lua de tine, fapt care te-a determinat să îți iei un cuțit și, când s-a ivit ocazia sau poate când victima te-a mai bruscat o dată, să te răzbuni. Nu par să existe martori oculari. O femeie care trecea prin Cold Spring Park a spus că te-a văzut acolo în acea dimineață. O altă trecătoare a auzit victima strigând: „Oprește-te! Mă doare!", însă nu a văzut nimic. Iar un coleg – cel puțin așa se exprimă Logiudice, *un coleg* – susține că aveai un cuțit. Acest coleg nu este numit în rapoartele pe care le am aici. Ai vreo idee cine ar putea fi, Jacob?

– Este Derek. Derek Yoo.

– De ce spui asta?

– A zis același lucru și pe Facebook. O tot zice de ceva vreme încoace.

Jonathan dădu din cap, dar nu puse întrebarea care se impunea: *Este adevărat?*

– Ei bine, rosti el, este un caz care se bazează pe probe circumstanțiale. Au o amprentă despre care vreau să vorbim. Însă amprentele sunt un soi de probe foarte limitate. Nu există nicio modalitate de a spune cu precizie când sau cum a ajuns amprenta acolo. De cele mai multe ori, există o explicație simplă.

Aruncă această remarcă pe neașteptate, fără să-și ridice privirea.

M-am foit în fotoliu.

Laurie spuse:

– Mai este ceva.

Cei din încăpere așteptară curioși să vadă despre ce era vorba.

Laurie se uită cu teamă spre cei de la masă. Avea glasul răgușit.

– Dacă vor spune că Jacob a moștenit ceva, ca un soi de boală?

– Nu înțeleg. Ce să moștenească?

– Violența.

Jacob:

– Poftim?!

– Nu știu dacă v-a spus soțul meu, dar în familia noastră există un trecut încărcat de violență. Sau cel puțin așa se pare.

Am remarcat că a folosit pluralul – *familia noastră*. M-am agățat de asta ca să nu mă pierd cu firea.

Jonathan se lăsă pe spate și își scoase ochelarii de la ochi, agățându-și-i la lavalieră. O privi cu o expresie nedumerită pe chip.

– Nu-i vorba de Andy sau de mine, adăugă Laurie repede. E vorba de bunicul lui Jacob, de străbunicul său, de stră-străbunicul său și așa mai departe.

Jacob:

– Mamă, *ce* tot spui acolo?

– Doar mă întreb dacă s-ar putea spune că Jacob are o... o predispoziție... O... predispoziție genetică!

– Ce fel de predispoziție?

– Către violență.

– O predispoziție *genetică* spre violență? Nu! Sigur că nu!

Jonathan clătină din cap, apoi curiozitatea puse stăpânire pe el.

– Despre tatăl și bunicul cui vorbim aici? întrebă el.

– Despre tatăl și bunicul meu.

Am simțit cum mă înroșesc și cum îmi urcă sângele în obraji și în urechi. M-am simțit rușinat, apoi mi-a fost rușine de rușinea mea și de faptul că m-am pierdut cu firea. Apoi, m-am simțit din nou rușinat pentru că Jonathan vedea cum fiul meu afla toate acestea în timp real, iar eu apăream în ochii lor ca un mincinos și ca un tată denaturat. Și-abia în ultimul rând am simțit rușine față de fiul meu.

Jonathan își întoarse privirea de la mine, îngăduindu-mi să îmi revin.

– Nu, Laurie, astfel de probe nu ar fi în niciun caz acceptate. Oricum, din câte știu eu, nu există o predispoziție genetică spre violență. Dacă familia lui Andy chiar are trecutul marcat de violență, atunci tocmai firea lui cumsecade și viața lui liniștită stau drept dovadă că o asemenea predispoziție nu există.

Se uită spre mine ca să se asigure că auzisem încrederea din vocea sa.

– Nu îmi fac griji din cauza lui Andy, ci din cauza procurorului adjunct, Logiudice. Dacă află? Am căutat pe internet azi-dimineață. Există cazuri în care au fost folosite asemenea probe genetice. Se spune că îl fac pe inculpat să fie agresiv. I se spune „gena criminalilor".

– E ridicol! „Gena criminalilor"! Cu siguranță nu ai găsit astfel de cazuri în Massachusetts.

– Nu.

Am intervenit în discuție:

– Jonathan, este supărată. De-abia am vorbit despre asta azi-noapte! Este vina mea. Nu ar fi trebuit să o mai împovărez și cu chestia asta acum.

Laurie își îndreptă spatele, ca să-mi demonstreze cât de mult greșeam. Își păstrase stăpânirea de sine și nu reacționa impulsiv.

Jonathan zise pe un ton liniștitor:

– Laurie, tot ce-ți pot spune eu este că, dacă vor căuta cumva să ridice această problemă, o să ne opunem din răsputeri. E o nebunie!

Jonathan pufni și clătină din cap, ceea ce era echivalentul unei ieșiri violente pentru un tip calm ca el.

Chiar și acum, când îmi amintesc momentul în care a fost adusă în discuție pentru prima oară ideea unei „gene a criminalilor", și tocmai de către Laurie, simt cum mă crispez și simt

furia năpădindu-mi trupul. Gena criminalilor nu era doar o idee demnă de dispreț și o calomnie – deși era și aceste două lucruri, evident. Mă și jignea ca avocat. I-am observat de îndată caracterul retrograd, felul în care distorsiona adevărata știință a ADN-ului și componenta genetică a comportamentului, înlocuind-o cu știința de doi bani a avocaților infecți, cu limbajul pseudo-științific și cinic al cărui adevărat scop era manipularea juriilor, înșelarea lor cu luciul certitudinii științifice. „Gena criminalilor" era o minciună. Un simplu truc avocățesc.

Totodată, era o idee extrem de subversivă. Submina întregul fundament al dreptului penal. În instanță, noi pedepsim intenția criminală – așa numita *mens rea*, mintea vinovată. Există o regulă străveche: *actus non facit reum nisi mens sit rea* – „fapta nu creează vinovăție dacă mintea nu este și ea vinovată". Acesta este motivul pentru care nu condamnăm copii, bețivi și schizofrenici: ei sunt incapabili de *decizie* în cazul săvârșirii infracțiunilor, nerealizând cu adevărat semnificația acțiunilor lor. Liberul arbitru este la fel de important în Drept cum este și în religie sau în orice alt cod moral. Nu poți pedepsi leopardul pentru sălbăticia sa. Oare Logiudice va avea totuși tupeul să încerce și pista asta? „Născut rău"? Eram sigur că va încerca. Fie că era sau nu o practică științifică sau avocățească respectabilă, el avea să o susure în urechile juraților ca un clevetitor ce șușotește un secret. Va găsi el o cale s-o facă.

În cele din urmă, s-a dovedit că Laurie avusese dreptate, desigur: „gena criminalilor" ne-a marcat, chiar dacă nu în felul în care anticipase ea. Însă la acea primă întâlnire, Jonathan și cu mine, crescuți în tradiția umanistă a Dreptului, am respins această variantă aproape instinctiv. Am luat-o în râs. Ideea s-a înrădăcinat însă în mintea lui Laurie și în cea a lui Jacob.

Fiul meu a rămas cu gura căscată, la propriu.

– Îmi explică și mie cineva despre ce vorbiți aici?

– Jake... am dat eu să zic, dar nu mi-am găsit cuvintele.

– Ce-i? Să-mi spună cineva!

– Tatăl meu este la închisoare. Este acolo de multă vreme.

– Dar tu nici măcar nu ți-ai cunoscut tatăl.

– Nu-i chiar așa.

– Dar așa ai *zis*! Așa ai zis întotdeauna.

– Așa am *zis*, într-adevăr. Îmi pare rău. Nu l-am cunoscut niciodată *cu adevărat*, însă am știut cine este.

– M-ai mințit?

– Nu ți-am spus tot adevărul.

– M-ai mințit.

Am clătinat din cap. Toate motivele, toate lucrurile pe care le simțisem în copilărie păreau ridicole și inadecvate acum.

– Nu știu ce să zic.

– Doamne! Ce-a făcut?

Am tras adânc aer în piept.

– A ucis o fată.

– Cum? De ce? Ce s-a întâmplat?

– Nu vreau să vorbesc despre asta.

– Nu vrei să vorbești despre asta? Cred și eu că nu vrei să vorbești despre asta!

– A fost un om rău, Jacob, atâta tot. Hai să lăsăm lucrurile așa.

– Cum de nu mi-ai spus niciodată?

– Jacob, interveni Laurie în discuție, nici eu nu am știut. Am aflat abia azi-noapte. Își așează mâna peste mâna lui Jacob și o mângâie ușor: E în regulă. Vom găsi noi o cale prin care să digerăm noutățile astea. Încearcă să-ți păstrezi calmul, bine?

– E... nu poate fi adevărat! Cum de nu mi-ai zis niciodată? Omul ăsta e... bunicul meu? Cum ai putut să-mi ascunzi asta? Cine te crezi?

– Jacob! Ai grijă cum vorbești cu tatăl tău.

– Lasă-l, Laurie. Are tot dreptul să fie supărat.

– Chiar *sunt* supărat!

– Jacob, nu ți-am spus niciodată – nu am spus nimănui, de fapt – pentru că mă temeam că oamenii mă vor privi cu alți ochi. Iar acum mă tem că oamenii te vor privi pe tine cu alți ochi. Nu am vrut să se întâmple una ca asta. Va veni o vreme, poate chiar foarte curând, când vei înțelege.

El se holba la mine, încă nemulțumit.

– Nu am vrut să se ajungă aici. Am vrut... am vrut să trec peste asta.

– Dar, tată, e vorba de cine sunt eu.

– Eu nu am văzut lucrurile astfel.

– Aveam dreptul să știu.

– Eu nu am văzut lucrurile așa, Jake.

– Deci *nu* aveam dreptul să știu? Chiar dacă-i vorba de propria mea familie?

– Aveai dreptul să *nu* știi. Aveai dreptul să pornești de la zero, să fii cine voiai tu să fii, la fel ca toți ceilalți copii.

– Dar *nu* eram ca toți ceilalți copii.

– Ba sigur că erai.

Laurie își întoarse privirea.

Jacob se lăsă pe spate în fotoliu. Părea mai degrabă șocat decât îndurerat. Întrebările și nemulțumirile erau doar o cale de a-și canaliza emoțiile. Rămase așa o vreme, cufundat în gânduri.

– Nu-mi vine să *cred*, rosti el uluit. Pur și simplu nu-mi vine să cred. Nu pot să cred că ai *făcut* una ca asta.

– Uite ce-i, Jacob, n-ai decât să te superi pe mine că te-am mințit. Însă intențiile mele au fost bune. Am făcut asta pentru tine. Chiar dinainte să te naști, am făcut-o pentru tine.

– Vezi să nu! Ai făcut-o pentru tine.

– Am făcut-o pentru mine, da și pentru fiul meu, pentru fiul pe care speram să îl am cândva, ca să-i ușurez situația. Pentru *tine*.

– Păi nu prea a mers, nu-i așa?

– Eu cred că a mers. Cred că viața ta a fost mai ușoară decât ar fi putut să fie. Cel puțin așa sper. A fost cu siguranță mai ușoară decât viața mea.

– Tată, uite unde am ajuns!

– Așa, și?

El nu mai zise nimic.

Laurie interveni din nou, pe un ton mieros:

– Jacob, trebuie să avem grijă cum vorbim între noi, bine? Încearcă să înțelegi și poziția tatălui tău, chiar dacă nu ești de acord cu ea. Pune-te în locul lui.

– Mamă, chiar tu ai spus că am gena criminalilor.

– Nu am zis așa ceva, Jacob.

– Ai insinuat. Sigur că ai zis!

– Jacob, știi bine că nu am zis așa ceva. Nici măcar nu cred că există o asemenea genă. Vorbeam doar despre alte procese de care am citit.

– Mamă, nu-i nimic. E doar un fapt. Dacă nu ai fi fost îngrijorată în această privință, nu ai fi căutat pe internet.

– Un fapt? Cum poți să știi că-i un fapt, așa, dintr-odată?

– Mamă, vreau să te întreb ceva: de ce vor oamenii să vorbească numai despre lucrurile bune pe care le moștenesc de la părinți? Când un sportiv are un copil bun la sport, nimeni nu se ferește să spună că puștiul a moștenit talentul de la părinte. Când un muzician are un copil cu ureche muzicală sau când un profesor are un copil isteț... și așa mai departe. Care-i diferența?

– Nu știu, Jacob. Pur și simplu e ceva diferit.

Jonathan – care nu mai vorbise de atâta vreme încât aproape că uitasem că este de față – rosti pe un ton calm:

– Diferența este că nu-i o crimă să fii sportiv, să ai ureche muzicală sau să fii isteț. Trebuie să fim foarte atenți ca nu cumva să închidem oamenii pentru ceea ce *sunt* și nu pentru ceea ce *fac*. Există un trecut foarte urât și cu foarte multe exemple negative.

– Deci ce pot face dacă așa *sunt* eu?

Am intervenit:

– Jacob, ce vrei să spui, mai exact?

– Dacă am chestia asta în mine și nu mă pot abține?

– Nu ai nimic în tine.

El clătină din cap.

Urmă o tăcere prelungă... vreo zece secunde care părură să dureze mult mai mult.

– Jacob, am zis eu, sintagma „gena criminalilor" e doar o sintagmă, nimic mai mult. Este o metaforă. Înțelegi asta, nu?

El ridică din umeri.

– Nu știu.

– Jake, pur și simplu ai înțeles greșit. Chiar dacă fiul unui criminal ar fi și el criminal la rândul lui, nu ai avea nevoie de genetică pentru a explica asta.

– *Tu* de unde știi?

– O, să nu crezi că nu m-am gândit la asta, Jacob. M-am gândit. Însă pur și simplu nu se poate. Eu văd lucrurile astfel: dacă Yo-Yo Ma ar avea un fiu, acesta nu s-ar naște știind cum să cânte la violoncel. Ar trebui să învețe să cânte la violoncel, la fel ca oricine altcineva. Poți cel mult să moștenești talentul și potențialul. Ce faci cu ele, ce ajungi în viață... asta nu ține decât de tine.

– Tu ai moștenit talentul tatălui tău?

– Nu.

– De unde știi?

– Uită-te la mine. Uită-te la viața pe care am dus-o, cum zicea Jonathan. Mă știi doar. Trăiești alături de mine de 14 ani. Am fost vreodată violent?

El ridică din nou din umeri, neimpresionat de argumentul meu.

– Poate că pur și simplu nu ai învățat să cânți la violoncelul tău. Asta nu înseamnă că-ți lipsește talentul.

– Jacob, ce vrei să spun? Este imposibil să dovedesc așa ceva.

– Știu. Asta-i și problema mea. De unde să știu ce-i în mine?

– Nu-i nimic în tine.

– Uite ce cred eu, tată: cred că știi exact ce simt eu acum. Știu exact de ce nu mi-ai zis despre asta atâta vreme. Și nu, nu a fost din cauza a ce ar fi putut să creadă *oamenii* despre tine.

Jacob se lăsă pe spate și își așeză mâinile pe burtă, punând astfel capăt discuției. Prinsese din zbor ideea genei criminale și, din acel moment, nu cred că i-a mai dat drumul vreodată. Nu am mai spus nimic. Nu avea niciun rost să-i povestesc despre nemărginirea potențialului uman. Precum toți cei din generația lui, prefera din instinct explicațiile științifice în locul adevărurilor învechite. Știa ce se poate întâmpla atunci când știința se apucă să verifice gândirea magică.

11 | Alergarea

Nu sunt un alergător înnăscut. Sunt prea greoi, prea mare și prea îndesat. Am un fizic de măcelar. Și, sincer să fiu, nici nu îmi face prea mare plăcere să alerg. O fac de nevoie. Dacă nu aș alerga, m-aș îngrășa – o tendință nefericită moștenită din partea mamei, provenită dintr-un neam de țărani îndesați din Europa de Est, Scoția și din alte părți necunoscute. Așa că, în majoritatea dimineților, pe la 6 - 6.30, colind străzile și potecile din Cold Spring Park până îmi fac norma zilnică de cinci kilometri.

Eram hotărât să îmi continui rutina și după punerea sub acuzare a lui Jacob. Nu aveam nicio îndoială că vecinii ar fi preferat ca noi, Barberii, să nu ne mai arătăm la față, în special în Cold Spring Park. Le-am făcut cât de cât pe plac. Am alergat și mai devreme dimineața, m-am ținut departe de ceilalți și mi-am ferit privirea ca un evadat când treceam pe lângă vreun alt alergător. Și, bineînțeles, am stat departe de locul crimei. Însă am hotărât de la bun început că voi ține cu dinții de acest aspect al vieții mele de dinainte. Pentru sănătatea mea mentală.

În dimineața de după prima noastră întrevedere cu Jonathan, am trăit acea experiență rară și paradoxală – „o alergare bună".

M-am simțit ușor și rapid. Pentru prima oară în viață, alergarea nu mai reprezenta o serie de sărituri și tropăieli, ci – și nu vreau să par prea poetic în această privință – ceva mai asemănător zborului. Am simțit cum îmi țâșnește trupul înainte, cu un soi de ușurință naturală și cu o viteză de prădător, de parcă așa ar fi trebuit să mă simt dintotdeauna. Nu știu de ce s-a întâmplat asta, mai exact, deși bănuiesc că neliniștea provocată de caz mi-a injectat un surplus de adrenalină în corp. Am trecut repede prin Cold Spring Park, într-o atmosferă jilavă, făcând o tură de parc, sărind peste rădăcini de copaci, bolovani, micile bălțoace cu apă de ploaie și peticele de noroi care punctează parcul primăvara. De fapt, mă simțeam atât de bine, încât am trecut de ieșirea mea obișnuită din parc și m-am afundat puțin mai adânc în pădure, până în partea din față a parcului unde, aproape neintenționat (dar convins în mintea mea că Leonard Patz este făptașul), am ieșit în parcarea din fața complexului de apartamente Windsor.

O vreme, am dat târcoale parcării. Nu aveam nici cea mai vagă idee unde era apartamentul lui Patz. Clădirile, construite din cărămidă roșie, erau înalte de trei etaje.

Am găsit mașina lui Patz, un Ford Probe ruginit, de culoarea prunei, a cărui descriere mi-o aminteam din dosarul lui Patz, printre alte detalii pe care începuse să le adune Paul Duffy. Era exact genul de mașină pe care l-ar conduce un pedofil – un Ford Probe de la sfârșitul anilor '90, de culoarea prunei, este întruparea noțiunii de pedofilie printre mașini. Mai rămânea să arboreze și-un steag al celor de la NAMBLA, în rest mașina era cum nu se poate mai potrivită. Patz își împodobise pedomobilul cu diverse etichete nevinovate: abțibilduri cu „Învățați-i pe copii", Red Sox și Fondul Mondial pentru Viața Sălbatică, cu un panda drăgălaș drept siglă. Ușile erau încuiate. Mi-am făcut mâinile căuș și m-am uitat înăuntru. Chiar așa învechit, interiorul era imaculat.

La intrarea în cel mai apropiat bloc, am găsit numele lui pe interfon – „PATZ, L".

Complexul de apartamente se trezea la viață. Câțiva locatari se îndreptau spre mașini sau traversau până la gogoșeria de peste drum. Majoritatea erau în haine de serviciu. O femeie care ieșea din blocul lui Patz îmi ținu politicoasă ușa deschisă – nu există o deghizare mai bună pentru un obsedat în suburbii decât să treacă drept un alb proaspăt bărbierit, îmbrăcat în trening –, însă am refuzat-o cu o expresie recunoscătoare. Ce aș fi putut face în clădire? Să bat la ușa lui Patz? Nu. Nu încă, cel puțin.

Abia începuse să mi se înfiripe în minte ideea că abordarea lui Jonathan era prea timidă. Era prea obișnuit să fie avocat al apărării, mulțumindu-se să lase acuzarea să-și bată capul cu construirea cazului, să câștige la interogatoriul contradictoriu, să expună punctele slabe din argumentația lui Logiudice și, astfel, să demonstreze juriului că, deși existau anumite dovezi împotriva lui Jacob, acestea nu erau suficiente. Eu preferam întotdeauna atacul. Pentru a fi corect până la capăt, toate acestea constituiau o interpretare trunchiată a ceea ce spusese Jonathan și o subestimare flagrantă a capacității sale. Însă știam – la fel ca Jonathan, de altfel – că e o strategie mai bună să oferi o altă variantă juriului. Firește, jurații voiau să știe cine a făcut-o, dacă nu o făcuse Jacob. Trebuia să le oferim o poveste care să potolească această sete de cunoaștere. Oamenii sunt convinși mai degrabă de povești decât de concepte abstracte precum „obligația de a face dovada" sau „prezumția de nevinovăție". Suntem ființe care caută modele și spun povești și asta încă de când am început să desenăm pe pereții peșterilor. Patz avea să fie povestea noastră. Îmi dau seama că asta poate părea un calcul meschin și necinstit, de parcă ar fi totul o chestiune de tactici avocățești, așa că permiteți-mi să adaug că în acest caz versiunea alternativă era corectă: Patz chiar o făcuse. O știam. Trebuia

doar să arăt adevărul juriului. Asta-i tot ce aveam de gând în privința lui Patz: să mă iau după dovezi, să joc cinstit, ca întotdeauna. Veți spune că protestez prea mult, că încerc să mă prezint prea virtuos în fața juriului. Ei bine, recunosc lipsa de logică: Patz a făcut-o pentru că nu Jacob e vinovatul. Însă la acea vreme, această lipsă de logică nu mi se părea atât de evidentă. Eram tatăl băiatului acuzat. Și, la drept vorbind, bănuielile mele în privința lui Patz nu păreau chiar neîntemeiate.

12 | Mărturisiri

Aducerea unui psihiatru a fost ideea lui Jonathan. Era procedura standard, ne-a zis el, pentru a obține o „evaluare a competenței și a responsabilității penale". Însă o căutare rapidă pe internet ne-a dezvăluit că psihiatrul ales de el era o somitate în domeniul rolului pe care îl joacă moștenirea genetică în comportamentul indivizilor. În pofida celor spuse cu privire la absurditatea existenței unei „gene a criminalilor", Jonathan voia să fie pregătit în cazul în care se ajungea la așa ceva. Eu eram convins că, indiferent de valoarea științifică a teoriei, lui Logiudice nu avea să i se îngăduie să o prezinte în fața juriului. Argumentele erau false, reprezentând o simplă reluare ceva mai științifică a unui truc avocățesc numit „probarea predilecției": inculpatul tinde să facă asemenea lucruri, ceea ce înseamnă că a făcut-o și în acest caz, deși acuzarea nu o poate dovedi. E simplu: inculpatul este un jefuitor de bănci; o bancă a fost jefuită – știm cu toții ce s-a întâmplat. Este modul în care acuzarea încearcă să ispitească juriul prin semne discrete, sperând să obțină o condamnare în ciuda șubrezeniei cazului. Niciun judecător nu avea să-l lase pe Logiudice să facă una ca asta. La fel de important era

și faptul că ramura comportamentului influențat genetic pur și simplu nu avansase suficient încât să fie admisă în instanță. Era un domeniu nou, iar Dreptul are grijă tot timpul să rămână puțin în urma științei. Instanțele nu își pot permite să comită greșeli, acceptând teorii de ultimă oră ce ar putea fi infirmate ulterior. Nu îl învinovățeam pe Jonathan că se pregătea să atace teoria genei criminalilor. O pregătire bună pentru proces înseamnă de fapt o pregătire în exces. Jonathan trebuia să fie pregătit pentru orice, chiar și pentru varianta extrem de improbabilă ca judecătorul să admită probe pe baza teoriei genei criminalilor. Mă deranja însă că nu îmi împărtășea și mie planurile sale. Nu avea încredere în mine. Mă amăgisem crezând că vom acționa ca o echipă, ca doi confrați, avocați amândoi. În ochii lui Jonathan, eu eram un simplu client. Ba, mai rău, eram un client țicnit, pe care nu te puteai bizui, un client care trebuia indus în eroare.

Întâlnirile noastre cu psihiatrul au avut loc în campusul Spitalului McLean, ospiciul unde lucra doctorița Elizabeth Vogel. Ne-am întâlnit într-o încăpere sărăcăcioasă, fără cărți. Era mobilată doar cu câteva scaune și mese joase. Pe pereți stăteau agățate câteva măști africane.

Doctorița Vogel era o femeie solidă. Nu era deloc moale; dimpotrivă, nu avea nimic din moliciunea bolnăvicioasă a unui profesor universitar, deși asta îi era meseria. (Preda și făcea cercetare atât la Facultatea de Medicină de la Harvard, cât și la McLean.) În schimb, doctorița Vogel era lată în spate și avea capul mare și pătrățos. Pielea sa măslinie părea deja foarte bronzată pentru luna mai. Nu era machiată și își ținea părul, în mare parte cărunt, tuns scurt. Pe lobul cafeniu al urechii se aflau înșirați trei cercei. Mi-o închipuiam cățărându-se pe potecile bătute de soare ale munților în fiecare weekend sau croindu-și drum prin valurile de la Truro. Nu era mare doar din punct de vedere fizic, ci și al proeminenței – era o tipă foarte influentă, ceea ce o făcea și mai

impunătoare. Nu înțelegeam prea clar de ce o asemenea femeie alesese munca liniștită și plină de răbdare a unui psihiatru. Felul său de-a fi lăsa de înțeles că nu tolera tâmpeniile, din care cred că auzise destule la viața ei. Nu se mulțumea să stea nemișcată și să dea din cap din când în când, cum te-ai aștepta de la un psihiatru. Se apleca în față, își înclina capul de parcă ar fi vrut să te audă mai bine, de parcă ar fi vrut cu orice preț să vorbim cu cărțile pe masă, interesată doar de adevărul netrunchiat.

Laurie îi mărturisi totul de bunăvoie. Simțea că are o aliată firească în această Mamă Natură, o expertă care avea să explice problemele lui Jacob. Ca și cum doctorul era de partea noastră... În decursul schimbului lung de întrebări și răspunsuri, Laurie încercă să apeleze la experiența doctorului Vogel. O întrebă pe aceasta cum poate fi înțeles Jacob și cum poate fi ajutat. Laurie nu avea vocabularul și cunoștințele de specialitate. Voia să le afle de la dr. Vogel. Nu părea să bage de seamă – sau poate că nu-i păsa – că dr. Vogel încerca să o descoasă la rândul ei. Ca să fie totul clar, vreau să specific că nu o învinovățesc pe Laurie. Își iubea fiul și avea încredere în psihiatrie, în puterea flecărelii. Și bineînțeles că era tulburată. După câteva săptămâni de la punerea lui Jacob sub acuzare, tensiunea începea să-și spună cuvântul: acum era vulnerabilă în fața cuiva atât de înțelegător precum doctorița Vogel. Însă eu nu puteam să stau acolo cu mâinile în sân și să las lucrurile așa. Laurie era atât de hotărâtă să îl ajute pe Jacob, încât aproape că îl înfundă.

La prima noastră ședință cu psihiatrul, Laurie făcu această mărturisire oarecum tulburătoare:

– Când Jacob era mic, îmi dădeam seama după felul în care se târa dacă era sau nu într-o pasă distructivă. Știu că pare revoltător, dar este adevărat. Se năpustea pe hol de-a bușilea și eu știam... pur și simplu știam.

– Ce știai?

– Știam ce mă așteaptă. Îl apucau pandaliile și se dezlănțuia. Începea să arunce cu lucruri, să zbiere. Nu puteam să mai fac nimic în acele momente. Îl puneam în leagăn sau în țarcul de joacă și plecam. Îl lăsam să urle și să se agite până se calma.

– Nu așa fac toți bebelușii, Laurie?

– Nici chiar așa. Nici chiar așa.

Am intervenit:

– E ridicol! Era un bebeluș. Bebelușii plâng.

– Andy, rosti doctorul, las-o să vorbească. Îți va veni și ție rândul. Continuă, Laurie.

– Da, Laurie, continuă. Spune-i cum smulgea Jacob aripile mușt elor.

– Doamnă doctor, vă rog să îl iertați. El nu crede în asta – în discutarea sinceră a chestiunilor intime.

– Nu-i adevărat. Chiar cred în asta.

– Atunci de ce nu o faci niciodată?

– Pur și simplu nu am darul ăsta.

– Te referi la vorbit?

– Nu, la văicărit.

– Nu, ăsta se cheamă vorbit, Andy, nu văicărit. Și este o abilitate, nu un dar; ai putea s-o capeți dacă ți-ai dori. În instanță poți să vorbești ore în șir...

– Nu-i același lucru.

– De ce? Pentru că un avocat nu trebuie să fie sincer?

– Nu, pur și simplu este o situație diferită, Laurie. Lucrurile trebuie făcute la momentul potrivit, în locul potrivit.

– Doamne, Andy, suntem în cabinetul psihiatrului! Dacă nici aici nu-i momentul sau locul potrivit...

– Este, dar am venit aici pentru Jacob, nu pentru noi. Nu trebuie să uiți asta.

– Nu te teme, Andy, nu am uitat de ce suntem aici. Știu exact de ce suntem aici.

– Da? Nu pare să fie așa, dacă e să mă iau după cele spuse de tine.

– Nu-mi face morală, Andy.

Dr. Vogel interveni:

– Stați o clipă! Vreau să lămuresc ceva. Andy, eu am fost angajată de echipa apărării. Lucrez pentru voi. Nu trebuie să-mi ascundeți nimic. Sunt de partea lui Jacob. Lucrurile pe care le voi afla nu vor fi folosite decât în ajutorul fiului vostru. Îi voi da un raport lui Jonathan, apoi voi veți decide ce vreți să faceți cu el. Este decizia voastră în întregime.

– Și dacă vom vrea să îl aruncăm la gunoi?

– Puteți face și asta. Ideea este că discuția noastră de aici este cu totul și cu totul confidențială. Nu aveți niciun motiv să fiți reținuți. Aici nu trebuie să vă apărați fiul. Vreau doar să aflu adevărul despre el.

Am făcut o mutră scârbită. Adevărul despre Jacob. Cine putea spune care era adevărul? De fapt, care este adevărul despre orice om...

– În regulă, zise dr. Vogel. Laurie, îmi povesteai cum era Jacob în copilărie. Aș vrea să aud mai multe despre asta.

– De când Jacob a împlinit doi ani, ceilalți copii au început să aibă de suferit în preajma lui.

I-am aruncat o privire aspră lui Laurie. Nu părea să fie deloc conștientă de pericolul reprezentat de franchețe.

Însă Laurie îmi răspunse cu o privire la fel de cruntă. Nu sunt sigur ce era în mintea ei; nu mai vorbeam atât de mult sau cu atâta ușurință de când îi mărturisisem secretul din trecutul meu. Dar se vedea clar că nu avea chef de sfaturi avocățești. Voia să spună ce avea pe suflet.

Continuă:

– S-a întâmplat în mai multe rânduri. Odată, când era la creșă, Jacob tocmai se cățărase pe un tobogan atunci când un alt băiețel a căzut de-acolo. Băiatul a avut nevoie de copci. Altădată, o fetiță a căzut de pe o bară rupându-și mâna. Un băiat de pe strada noastră a căzut cu tricicleta de pe un deal abrupt. Și el a avut nevoie de copci. A zis că l-a împins Jakey.

– Cât de des se întâmplau aceste lucruri?

– Cam o dată pe an. Educatoarele de la creșa lui Jacob ne spuneau mereu că nu-l pot scăpa din ochi pentru că este prea brutal. Mi-era groază la gândul că ar putea fi dat afară de la creșă. Ce aveam să fac atunci? Încă lucram pe vremea aceea – predam. Aveam nevoie de creșă. Toate celelalte creșe aveau liste lungi de așteptare. Dacă Jacob era dat afară, nu mai puteam să lucrez. Chiar ne-am înscris pe o listă de la altă creșă, pentru orice eventualitate.

– Pentru numele lui Dumnezeu, Laurie, avea 4 ani! Asta se întâmpla cu nu știu câți *ani* în urmă! Ce tot vorbești?

– Andy, te rog, trebuie să o lași să vorbească sau ședințele acestea nu-și vor atinge scopul.

– Dar ea vorbește de vremea când Jacob avea... 4 ani!

– Andy, înțeleg unde bați. Las-o să termine și după aceea îți va veni și ție rândul, bine? În regulă. Laurie, sunt curioasă: ce părere aveau despre el ceilalți copii de la creșă?

– A, copiii... nu știu. Jacob nu avea prea mulți tovarăși de joacă, așa că îmi închipui că nu îl plăceau în mod deosebit.

– Și părinții?

– Sunt sigură că nu voiau să-și lase copiii singuri cu el. Însă niciuna dintre mame nu mi-a zis-o în față vreodată. Erau mult prea educate ca s-o facă. Nu ne vorbeam copiii de rău. Oamenii cumsecade nu fac asta... poate doar pe la spate.

– Și tu, Laurie? Tu ce părere aveai despre comportamentul lui Jacob?

– Știam că am un copil dificil. Știam că avea unele probleme comportamentale. Era obraznic, puțin cam brutal și agresiv.

– Era bătăuș?

– Nu. Nu chiar. Pur și simplu nu se gândea la ceilalți copii și la cum se simțeau ei.

– Era iute la mânie?

– Nu.

– Răutăcios?

– Răutăcios. Nu, nici *răutăcios* nu este cuvântul potrivit. Era mai degrabă – nici nu știu cum să-i zic, mai exact. Pur și simplu nu părea să-și poată închipui cum se simțeau copiii când îi trântea la pământ, așa că era... greu de controlat. Cred că așa poate fi descris: era greu de controlat. Însă mulți băieți sunt așa când sunt mici. Asta ne spuneam tot timpul: „Mulți băieți trec prin asta. Este doar o etapă. Jacob o să o depășească". Așa vedeam noi lucrurile. Eram îngrozită când păteau ceva ceilalți copii, desigur, dar ce puteam să fac? Ce puteam să *facem*?

– Ce *ați* făcut, Laurie? Ați încercat vreodată să obțineți consiliere?

– O, am avut discuții interminabile cu Andy pe tema asta. Andy mi-a zis mereu să nu-mi fac griji. L-am întrebat și pe medicul pediatru și el mi-a spus același lucru: „Nu vă faceți griji, Jake este încă foarte mic, o să treacă". M-au făcut să mă simt un pic nebună, de parcă aș fi fost una dintre acele mame țicnite și fricoase, care își sufocă propriii copii, speriindu-se dintr-o nimica toată, de la orice tăietură și alergie. Iar Andy și pediatrul ziceau: „O să treacă, o să treacă".

– Păi *chiar* a trecut, Laurie. *Exagerai!* Pediatrul a avut dreptate.

– Oare? Scumpule, uite unde am ajuns. Nu ai vrut să accepți niciodată asta.

– Ce să accept?

– Că s-ar putea ca Jacob să aibă nevoie de ajutor. Poate că este vina noastră. Ar fi trebuit să facem ceva.

– Ce să facem? Ce se putea întâmpla?

Ea își lăsă bărbia în piept, deznădăjduită. Amintirea acestor incidente din copilăria lui Jacob nu-i dădea pace, ca și cum tocmai ar fi văzut înotătoarea unui rechin dispărând sub apă. Era o nebunie.

– Laurie, ce vrei să insinuezi? E vorba despre fiul nostru aici.

– Nu vreau să insinuez nimic, Andy. Nu transforma chestia asta într-o întrecere, ca să vedem cine-i mai loial, sau într-o... ceartă. Pur și simplu mă întreb ce am făcut noi atunci. Nu am eu răspunsurile și n-am nici cea mai mică idee cu privire la ce ar fi trebuit să facem. Poate că Jake avea nevoie de medicamente. Sau de consiliere. Nu știu. Pur și simplu nu pot să nu mă gândesc că am greșit și noi cu ceva. Trebuie să fi greșit. Ne-am dat toată silința și am avut doar intenții bune. Nu meritām așa ceva. Eram oameni cumsecade și responsabili, nu? Am făcut totul ca la carte. Nu eram foarte tineri. Am așteptat. De fapt, am așteptat cam mult; eu aveam 36 de ani când l-am născut pe Jacob. Nu eram bogați, dar am muncit amândoi din greu și am strâns suficienți bani ca să-i asigurăm copilului toate cele de trebuință. Am făcut totul ca la carte și, totuși, iată unde am ajuns. Nu-i corect. Clătină din cap și murmură: „Nu-i corect".

Mâna lui Laurie se odihnea pe brațul fotoliului, chiar lângă mine. M-am gândit să îmi așez mâna peste a ei, ca să o liniștesc, dar – până să mă hotărăsc – ea și-o trase înapoi și își puse mâinile în sân.

Continuă:

– Când mă uit acum înapoi, îmi dau seama că nu eram deloc pregătiți. Știu, nimeni nu este. Eram niște copii. Nu contează ce vârstă aveam; tot copii eram. Eram complet neajutorați și

speriați de moarte, ca orice părinte la început. Și, nu știu, poate că am greșit undeva.

– Unde am greșit, Laurie? Serios acum. Exagerezi! Nu a fost chiar atât de rău. Jacob era mai neastâmpărat și mai brutal din fire. Și ce-i cu asta? Era doar un băiețel! Unii copii au de suferit pentru că pur și simplu așa se întâmplă la 4 ani. Se fâțâie de colo colo și, cum trei sferturi din greutatea lor corporală e în capetele lor enorme, cad și se lovesc de obiecte. Cad de pe tobogane, cad de pe biciclete. Se mai întâmplă. Sunt ca niște bețivi. Oricum, pediatrul a avut dreptate: Jacob a trecut peste asta. Toate astea au încetat după ce a crescut mai mare. Îți faci griji de pomană, Laurie: nu ai de ce să te simți vinovată. Nu am greșit cu nimic.

– Așa ai zis mereu. Nu ai vrut să recunoști niciodată că era ceva în neregulă. Sau poate că nici nu ai observat. Nu dau vina pe tine. Nu a fost vina ta. Am înțeles asta acum. Înțeleg cu ce te luptai în sinea ta, ce povară aveai în suflet.

– O, nu începe cu asta acum!

– Andy, trebuie să fi fost o povară.

– Nu a fost. Niciodată. Îți jur!

– Bine, cum zici tu. Dar trebuie să iei în calcul posibilitatea de a nu te fi uitat la Jacob în mod obiectiv. Nu ești de încredere. Dr. Vogel trebuie să afle asta.

– *Eu* nu sunt de încredere?

– Nu, nu ești.

Dr. Vogel urmărea scena fără să spună nimic. Știa despre trecutul familiei mele, desigur. Ăsta a fost motivul pentru care am angajat-o, fiind o expertă în răutatea moștenită genetic. Totuși, era încă un subiect sensibil pentru mine. Am tăcut, rușinat.

Psihiatra rosti:

– E adevărat ce-am auzit, Laurie? Comportamentul lui Jacob a dat semne de îmbunătățire pe măsură ce a înaintat în vârstă?

– Da, în anumite privințe. Vreau să zic că s-a *îmbunătățit*, bineînțeles. Copiii nu mai aveau de suferit în preajma lui. Însă tot nu se purta cum trebuie.

– În ce sens?

– Păi a început să fure. A furat toată copilăria. Din magazine, din farmacii, chiar și de la bibliotecă. Fura de la mine. Îmi lua direct din poșetă. L-am prins furând din magazin, de vreo două ori, când era mic. Am vorbit cu el, dar nu s-a schimbat nimic. Ce era să fac? Să-i tai mâinile?

Am intervenit:

– E cât se poate de nedrept. Nu ești deloc corectă față de Jacob.

– De ce? Sunt sinceră.

– Nu, ești sinceră doar în privința *sentimentelor* tale, pentru că Jacob a dat de bucluc și te simți oarecum responsabilă; așa că îți amintești toate lucrurile astea cumplite care pur și simplu nu s-au întâmplat. Ți-a furat din poșetă? Și ce dacă? Nu îi prezinți doamnei doctor o imagine corectă. Suntem aici ca să discutăm despre cazul lui Jacob.

– Așa, și?

– Și ce are de-a face furtul din magazine cu crima? Ce contează dacă a luat o acadea, un pix sau ceva dintr-o farmacie? Ce are asta de-a face cu înjunghierea brutală a lui Ben Rifkin? Compari lucrurile astea de parcă furtul din magazine și crima sunt totuna. Ei bine, nu sunt.

Dr. Vogel rosti:

– Cred că Laurie încearcă să descrie un tipar de încălcare a regulilor. Sugerează că Jacob, din motive necunoscute, nu pare să se poată menține în limitele comportamentului acceptat.

– Nu. Așa fac sociopații.

– Nu.

– Ceea ce descrieți...

– Nu.

– ...este un sociopat. Asta vreți să spuneți? Că Jacob este un sociopat?

– Nu. Dr. Vogel își ridică mâinile, încercând să se apere: Nu am zis așa ceva, Andy. Nu am folosit acest cuvânt. Încerc doar să obțin o imagine cât mai completă a lui Jacob. Nu am formulat nicio concluzie. Am încă mintea deschisă.

Laurie zise pe un ton serios și grav:

– Cred că Jacob ar putea avea probleme. S-ar putea să aibă nevoie de ajutor.

Am clătinat din cap.

– Este fiul nostru, Andy. Este responsabilitatea noastră să avem grijă de el.

– Asta și încerc să fac.

Ochii lui Laurie sclipiră, dar își ținu lacrimile în frâu. Plânsese deja destul. Acesta era un gând pe care îl ținuse multă vreme în sinea ei, rumegându-l continuu, până să ajungă la această concluzie îngrozitoare: *Cred că Jacob ar putea avea probleme.*

Dr. Vogel spuse cu o compasiune amăgitoare:

– Laurie, ai cumva îndoieli cu privire la nevinovăția lui Jacob?

Laurie se șterse la ochi și se îndreptă de spate:

– Nu.

– Mi s-a părut că ai avea.

– Nu.

– Ești sigură?

– Da. Nu e în stare de așa ceva. O mamă își cunoaște copilul. Jacob nu este în stare de una ca asta.

Psihiatra încuviință, acceptând afirmația chiar dacă nu o credea pe deplin. Chiar dacă nu credea nici măcar că Laurie crede ce spune.

– Doamnă doctor, pot să vă întreb ceva? Dumneavoastră credeți că am greșit cu ceva? Era un tipar acolo pe care nu l-am observat? Puteam face mai mult? Puteam fi o mamă mai bună?

Medicul ezită o clipă. Pe peretele din spatele ei, două măști africane se holbau la noi.

– Nu, Laurie. Nu cred că ai greșit cu nimic. Drept să-ți spun, nu cred că e cazul să-ți faci atâtea procese de conștiință. Dacă a existat vreun tipar, dacă ar fi existat vreo modalitate prin care să-ți dai seama că Jacob a apucat-o pe o cale greșită, nu văd cum ar fi putut vreun părinte să observe. În niciun caz bazându-se pe ce mi-ai spus tu până acum. Sunt foarte mulți copii care au același gen de probleme ca Jacob, fără ca asta să însemne ceva anume.

– Am făcut cum am știut eu mai bine.

– Te-ai descurcat bine, Laurie. Nu te mai chinui așa. Andy are dreptate: ce ai descris până acum? Ai făcut ce-ar fi făcut orice altă mamă. Ai făcut ce-ai știut tu mai bine pentru copilul tău. Nimeni nu-ți poate pretinde mai mult.

Laurie își ținu capul sus, dar se simțea la ea o anumită fragilitate. Aproape că puteai vedea o rețea de crăpături minuscule întinzându-i-se pe tot trupul. Dr. Vogel părea să observe și ea această fragilitate, dar nu avea de unde să știe cât de nefirească este. Cât de mult se schimbase Laurie deja. Trebuia să o fi cunoscut pe Laurie cu adevărat și să o prețuiești ca să îți poți da seama ce se întâmpla cu ea. Fusese o vreme când soția mea citea atât de mult, încât ajunsese să țină o carte în mână și când se spăla pe dinți; acum nu mai deschidea nicio carte, nemaiputându-se concentra și pierzându-și interesul pentru ele. Înainte avea un anumit fel de a se concentra asupra persoanei cu care vorbea, făcându-te să te simți cea mai fascinantă persoană din încăpere; acum privirea îi rătăcea și era cu totul absentă. Hainele, coafura și machiajul erau toate ușor neîngrijite, ușor nepotrivite. Acea

clasă care o făcuse dintotdeauna să strălucească – un optimism tineresc și plin de viață – începuse acum să pălească. Însă ar fi trebuit să o cunoști dinainte, bineînțeles, ca să vezi ce pierduse Laurie. Eu eram singura persoană din cameră care înțelegea ce se întâmplă cu ea.

Și, totuși, nu era deloc gata să capituleze.

– Am făcut ce-am știut eu mai bine, rosti ea deodată, pe un ton hotărât dar neconvingător.

– Laurie, spune-mi despre Jacob acum. Cum este el?

– Hmm... Zâmbi când se gândi la el și spuse: Este foarte deștept. Foarte haios, foarte șarmant. Chipeș.

Se înroși puțin când rosti cuvântul *chipeș*. Iubirea de mamă e tot iubire, la urma urmei.

– Îi plac calculatoarele, dispozitivele electronice, jocurile video, muzica. Citește mult.

– A avut vreodată probleme de agresivitate sau de temperament?

– Nu.

– Ne povesteai că Jacob a avut probleme de agresivitate când era preșcolar.

– Acestea au încetat când a ajuns la grădiniță.

– Mă întreb dacă încă îți mai faci griji în această privință. Mai există reminiscențe în comportamentul lui care te neliniștesc sau te îngrijorează?

– A spus deja că nu, doamnă doctor.

– Ei bine, aș vrea să aflu mai multe.

– E în regulă, Andy. Nu, Jacob nu mai este deloc agresiv. Aproape că îmi doresc să fie *mai* activ. Este foarte greu să comunici cu el. E foarte greu de citit. Nu vorbește prea mult. Se închide în sinea lui. Cred că-i foarte introvertit, nu doar timid; vreau să spun că își ascunde sentimentele, iar energia lui este îndreptată numai spre interior. Foarte distant și rezervat, mocnește. Dar nu, nu-i agresiv.

– Are și alte metode de a se exprima? Muzică, prieteni, sporturi, cluburi, orice?

– Nu. Nu este genul care să se implice prea mult. Și are doar câțiva prieteni. Derek și încă vreo doi.

– Prietene?

– Nu, e prea tânăr pentru asta.

– Chiar este?

– Vreți să spuneți că nu este?

Medicul ridică din umeri.

– În orice caz, nu-i răutăcios, continuă Laurie. Poate fi foarte critic, caustic, sarcastic. E cinic. Are 14 ani și este deja cinic! Nu a trecut încă prin atâtea încât să fie cinic, nu? Nu are de ce. Poate că e doar o mască. Așa sunt puștii din ziua de azi. Vicleni, ironici.

– Nu par a fi niște calități prea plăcute.

– Nu? Nu voiam să sune așa. Cred că Jacob este pur și simplu o fire mai complicată. Capricios. Îi place să facă pe băiatul furios, pe băiatul neînțeles de nimeni.

Era prea mult. Nu am mai rezistat:

– Laurie, ce naiba, așa sunt toți adolescenții: furioși, neînțeleși de nimeni. Dă-o încolo de treabă! Nu ai făcut decât să descrii orice adolescent din lumea asta. Nu-i vorba de un anumit puști – e ca un cod de bare.

– Poate. Laurie își lăsă bărbia în piept. Nu știu. Mereu m-am gândit că poate ar trebui ca Jacob să fie consultat de un psihiatru.

– Nu ai zis *niciodată* că ar trebui să fie consultat de un psihiatru!

– Nici n-am spus asta. Am spus doar că m-am întrebat dacă nu cumva ar trebui să facă asta, măcar pentru a avea pe cineva cu care să vorbească.

Dr. Vogel bombăni:

– Andy!

– Ce este? Nu pot să stau doar să ascult fără să ripostez!

– Încearcă! Suntem aici ca să ne ascultăm și să ne sprijinim unul pe celălalt, nu ca să ne certăm.

– Uitați care-i treaba, am zis eu exasperat. Destul! Baza acestei conversații este faptul că Jacob trebuie să dea socoteală pentru ceva, să explice un fapt. Ori asta nu este adevărat. S-a întâmplat ceva oribil, pricepeți? Oribil. Însă nu este vina noastră. Și, cu siguranță, nu este vina lui Jake. Știți, stau și ascult și mă gândesc: despre ce naiba vorbim noi aici? Jacob nu a avut nimic de-a face cu uciderea lui Ben Rifkin, absolut nimic, și noi stăm aici și vorbim despre el de parcă ar fi un soi de ciudat sau un monstru sau mai știu eu ce. Ei bine, nu este. Este doar un puști ca toți ceilalți. Are și el defectele sale, ca orice alt băiat de vârsta lui, dar să nu exagerăm. Îmi pare rău, dar cineva trebuie să-i ia apărarea lui Jacob aici.

Dr. Vogel mă întrebă:

– Andy, dacă e să privești înapoi, ce părere ai *tu* despre toți acei copii care au avut de suferit în preajma lui Jacob? Despre toți copiii care au căzut de pe tobogane și de pe biciclete? Crezi că a fost vorba doar de ghinion? De coincidență? Ce părere ai?

– Jacob era foarte energic; era cam brutal atunci când se juca, recunosc. Ne-am confruntat cu asta tot timpul cât a fost copil. Însă nimic mai mult. Toate chestiile astea s-au întâmplat înainte ca Jake să intre la grădiniță. La grădiniță!

– Și furia? Nu crezi că Jacob are o problemă cu furia?

– Nu, nu cred. Oamenii se mai înfurie. Nu-i o *problemă*.

– Am aici un raport din dosarul lui Jacob, din care reiese că a spart peretele dormitorului cu pumnul. A trebuit să chemați un zugrav. Și asta toamna trecută. E adevărat?

– Da, dar... de unde aveți dosarul?

– De la Jonathan.

– Dosarul era doar pentru apărarea lui Jacob!

– Asta și facem aici – îi pregătim apărarea. Este adevărat? Chiar a spart peretele cu pumnul?

– Da. Și?

– Oamenii nu sparg de obicei pereții cu pumnul, nu?

– O mai fac uneori.

– Și tu faci asta?

Am tras adânc aer în piept.

– Nu.

– Laurie crede că s-ar putea să omiți posibilitatea ca Jacob să fie cu adevărat... agresiv. Ce părere ai?

– Ea crede că refuz să iau asta în considerare.

– Așa este?

Am clătinat din cap într-un mod încăpățânat și nostalgic, ca un cal care dă din cap într-o boxă îngustă.

– Nu. Dimpotrivă. Sunt foarte atent la lucrurile astea; stau cu ochii-n patru. Adică... îmi știți doar trecutul. Toată viața mea... am tras din nou aer în piept. Uitați care-i treaba: întotdeauna îți faci griji atunci când au de suferit copiii; chiar dacă-i un simplu accident, tot nu vrei să vezi așa ceva întâmplându-se. Și întotdeauna îți faci griji atunci când propriul tău copil se poartă în feluri... neliniștitoare. Deci da, eram conștient de aceste lucruri și îmi făceam griji. Dar îl știam pe Jacob, îmi cunoșteam copilul, îl iubeam și aveam încredere în el. Încă am. Sunt de partea lui.

– Toți suntem de partea lui, Andy. Este cât se poate de nedrept! Și eu îl iubesc. Asta nu are nimic de-a face cu ce vorbim noi aici.

– Nici nu am zis că nu-l iubești, Laurie. M-ai auzit spunând așa ceva?

– Nu, dar te refugiezi mereu în asta: *îl iubesc*. Sigur că îl iubești. Amândoi îl iubim. Tot ce spun eu este că îți poți iubi copilul și totuși să îi vezi defectele. *Trebuie* să îi vezi defectele, altfel cum îl poți ajuta?

– Laurie, m-ai auzit spunând că nu-l iubești sau ba?

– Andy, nu asta ziceam! Nu mă asculți!

– Ba te ascult! Doar că nu sunt de acord cu ce spui. Îl prezinți pe Jacob drept agresiv, capricios și... și periculos, fără să te bazezi pe nimic, iar eu nu sunt de acord și pace! Însă dacă nu sunt de acord, tu zici că nu sunt sincer. Sau că nu sunt „de încredere". Zici că sunt un mincinos.

– *Nu* am zis că ești mincinos! Nu am zis niciodată una ca asta.

– Nu ai folosit exact cuvântul ăsta, într-adevăr.

– Andy, nu te atacă nimeni. Nu-i nicio problemă în a recunoaște că fiul tău ar putea avea nevoie de puțin ajutor. Asta nu spune nimic despre tine.

Comentariul mă electrocută. *Bineînțeles că* Laurie vorbea despre mine. Toată chestia asta era numai și numai despre mine. Era motivul, singurul de altfel, pentru care ea credea că fiul nostru ar putea fi periculos. Dacă nu ar fi fost un Barber, nimeni nu i-ar fi luat la puricat copilăria în căutarea indiciilor unor probleme.

Însă nu am zis nimic. Ce rost avea? Nu puteam să mă apăr, pentru că eram un Barber.

Dr. Vogel spuse cu prudență:

– În regulă. Poate că ar trebui să ne oprim aici. Nu cred că ar fi indicat să mai continuăm acum. Știu că nu este ușor pentru niciunul. Am înregistrat unele progrese. Putem încerca din nou săptămâna viitoare.

Mi-am lăsat ochii în podea, evitând privirea lui Laurie, rușinat, deși nu știam exact pentru ce.

– Dați-mi voie să vă mai pun o ultimă întrebare, pentru a ne putea despărți într-o notă mai veselă, bine? Așa că hai să presupunem pentru o clipă că acest caz se va încheia. Să presupunem că în câteva luni cazul va fi respins și Jacob va fi liber să facă orice îi place. Ca și cum cazul nici nu s-ar fi întâmplat. Fără

calificative, fără umbre, fără nimic. Ei bine, dacă se va întâmpla asta, unde vă vedeți voi fiul peste zece ani? Laurie?

– Uau! Eu nu pot gândi așa. De-abia mă pot gândi de pe o zi pe alta. Zece ani... sunt prea mulți ca să-mi pot imagina.

– Bine, înțeleg. Încearcă, totuși, ca un simplu exercițiu de imaginație. Unde îți vezi fiul peste zece ani?

Laurie rămase pe gânduri, apoi clătină din cap.

– Nu pot. Nu vreau nici măcar să mă gândesc. Pur și simplu nu văd nimic bun. Mă gândesc întruna la situația lui Jacob, doamnă doctor, *întruna,* și nu văd cum s-ar putea sfârși în mod fericit toată această tărășenie. Bietul Jacob... Nu pot decât să *sper*, înțelegeți? Nimic mai mult. Dar dacă e să mă gândesc cum va fi când va crește și noi nu vom mai fi lângă el... Nu știu, sper doar că va fi bine.

– Atâta tot?

– Atâta tot!

– Bine. Tu ce zici, Andy? Dacă acest caz ar dispărea, unde l-ai vedea pe Jacob peste zece ani?

– Dacă scapă de acest caz?

– Exact.

– Îl văd fericit.

– Fericit. Bine.

– Poate împreună cu cineva, cu o soție care îl va face fericit. Poate tată, la rândul lui. Cu un fiu.

Laurie se foi, agitată.

– Dar va fi trecut peste toate tâmpeniile astea de adolescent, am continuat. Peste compătimirea de sine, peste narcisism. Dacă Jacob are o slăbiciune, aceasta este lipsa unui soi de disciplină. E... delăsător. Nu are... nu știu... fibra necesară.

Dr. Vogel întrebă:

– Fibra necesară pentru ce?

Laurie îmi aruncă o privire curioasă peste umăr.

Cred că am auzit cu toții răspunsul în minte, chiar și dr. Vogel: *fibra necesară pentru a fi un Barber*.

– Pentru a se maturiza, am rostit eu cu glas firav. Pentru a fi om în toată firea.

– Ca tine?

– Nu. Nu ca mine. Jake trebuie să facă lucrurile în felul său. Știu asta. Nu sunt unul dintre acei tați.

Mi-am lăsat coatele în poală, de parcă aș fi încercat să mă strecor printr-o trecătoare îngustă.

– Jacob nu are parte de același tip de disciplină ca tine, în copilăria ta?

– Nu, nu are.

– Și de ce contează asta, Andy? Pentru ce îi trebuie fibra aceea? De ce trebuie să se apere?

Cele două femei schimbară o privire, o căutătură abia observabilă. Mă studiau împreună, înțelegându-se una pe cealaltă. Nesocotindu-mă *de încredere,* în vorbele lui Laurie.

– De viață, am murmurat eu. Jacob trebuie să aibă fibra necesară pentru a lua viața în piept. La fel ca oricare alt copil.

Laurie se aplecă în față, cu coatele rezemate pe genunchi, și îmi luă mâna într-a ei.

13 | 179 de zile

După dezastrul reprezentat de arestarea lui Jacob, fiecare zi căpătă o tentă de frenezie insuportabilă. Se instală o stare de anxietate constantă și iritantă. În anumite feluri, săptămânile care urmară după arestare fură chiar mai rele decât evenimentul propriu-zis. Cred că număram cu toții zilele. Procesul lui Jacob era programat pentru 17 octombrie, iar data deveni o obsesie. Parcă viitorul, pe care îl măsurasem înainte după durata vieților noastre, ca toată lumea, avea acum un capăt foarte bine determinat. Nici nu ne puteam închipui ce ne așteptă după proces. Totul – întregul univers – se încheia pe 17 octombrie. Nu puteam decât să facem numărătoarea inversă a celor 179 de zile rămase până atunci. E ceva ce nu înțelesesem pe vremea când eram ca voi, când nu pățisem încă nimic: cât de ușor era să suport momentele importante față de perioadele de așteptare dintre ele, când nu se întâmpla nimic. Dramatismul arestării lui Jacob, înfățișarea lui în instanță și așa mai departe – oricât de rele ar fi fost toate aceste lucruri, ele trecuseră totuși, într-un sfârșit. Adevăratul chin fu cel nevăzut de nimeni, chinul celor 179 de zile lungi. După-amiezele fără nimic de făcut într-o casă tăcută, când îngrijorarea punea stăpânire pe

noi pe nesimțite. Conștientizarea intensă a trecerii timpului, încetineala cu care treceau minutele, senzația ametitoare și halucinantă că zilele erau prea puține și prea lungi totodată. În cele din urmă, eram nerăbdători să ajungem la proces, fie și numai pentru că așteptarea asta ne omora. Era ca un priveghi.

Într-o seară de mai – la 28 de zile după arestare și la 151 de zile până la proces – stăteam toți trei la masă.

Jacob era posomorât. Abia dacă își ridica privirea din farfurie. Mesteca zgomotos, ca un copil mic, scoțând plescăituri așa cum obișnuia să facă în copilărie.

– Nu înțeleg de ce trebuie să facem asta seară de seară, rosti el pe neașteptate.

– Ce să facem?

– De ce trebuie să stăm la masă ca și cum ar fi vreo ocazie specială sau ceva. Suntem doar noi trei.

Laurie îi explică, nu pentru prima oară:

– E foarte simplu, de fapt. Așa fac toate familiile. Stau la masă împreună.

– Dar suntem doar noi.

– Și?

– Păi îți pierzi timpul în fiecare seară ca să gătești pentru *trei oameni*. Apoi stăm și mâncăm într-un sfert de oră. Și apoi pierdem timp spălând vasele, care nici nu s-ar *strânge* dacă nu am repeta asta seară de seară.

– Nu-i chiar atât de rău. Nu te-am văzut spălând prea multe vase, Jacob.

– Nu asta e ideea, mamă. Pur și simplu e vorba de risipă. Am putea să comandăm pizza sau mâncare chinezească sau mai știu eu ce și s-ar isprăvi totul într-un sfert de oră.

– Dar eu nu vreau să se isprăvească totul într-un sfert de oră. Vreau să mă bucur de o cină în familie.

– Chiar *vrei* să stăm așa o oră în fiecare seară?

– Aș prefera să stăm două ore, dar mă mulțumesc și cu mai puțin.

Zâmbi spre el, sorbind din paharul cu apă.

– Înainte nu făceam atâta tam-tam în privința cinei.

– Ei bine, acum facem.

– Știu de ce faci asta, de fapt, mamă.

– Da? De ce?

– Ca să nu mă deprim eu. Crezi că dacă servim cina în fiecare seară, ca o familie obișnuită, cazul meu o să dispară.

– Nu, în niciun caz nu cred asta.

– Bine, pentru că nici nu o să se întâmple asta.

– Vreau doar să uit de caz pentru o vreme, Jacob. Măcar o oră pe zi. E chiar atât de îngrozitor din partea mea?

– Da! Fiindcă nu merge așa. Nu face decât să înrăutățească lucrurile. Cu cât pretinzi mai mult că totul este normal, cu atât mai mult îmi amintești cât de *anormal* este în realitate. Uită-te la asta, de exemplu.

Dădu din mâini, înnebunit de cina demodată și nepretențioasă pe care o pregătise Laurie: plăcintă de pui, păstăi și limonadă, cu o lumânare cilindrică în centrul mesei.

– Este un normal *fals*, zise el.

– Precum creveții supradimensionați, am adăugat eu.

– Andy, taci. Jacob, ce-ai vrea să fac? Nu am mai fost în situația asta. Ce-ar trebui să facă o mamă? Zi-mi și o voi face.

– Nu știu. Dacă nu vrei să mă deprim, dă-mi medicamente, nu... plăcintă de pui.

– Mă tem că nu mai am medicamente momentan.

– Jake, am rostit eu printre înghițituri, poate îți face rost Derek de pilule.

– Mda, ești de mare ajutor, Andy... Jacob, ți-a trecut prin cap vreo clipă că motivul pentru care pregătesc cina seară de seară, motivul pentru care nu te las să mănânci în fața televizorului și

motivul pentru care nu te las să dai iama în bucătărie și să ciugulești de ici de colo sau să sari peste cină cu totul și să rămâi în camera ta ca să te joci pe calculator... se rezumă cumva la *mine*? Poate că toate astea sunt pentru mine, nu pentru tine. Nici mie nu îmi este ușor.

– Fiindcă nu crezi că o să scap.

– Nu.

Se auzi telefonul.

– Ba da! Este *evident*. Altfel nu ar mai trebui să numeri cină cu cină.

– Nu, Jacob. O fac pentru că vreau să am familia lângă mine. Familia se vede la greu. Oamenii se adună laolaltă și se sprijină unul pe celălalt. Nu se învârte totul numai în jurul tău. Trebuie să mă mai ajuți *și tu pe mine*.

Urmă un moment de tăcere. Jacob părea de nezdruncinat în narcisismul său de adolescent; însă nu-i veni pe limbă nicio replică suficient de acidă.

Se auzi din nou telefonul.

Laurie îi aruncă lui Jacob o privire care părea să spună „și cu asta am încheiat discuția" (sprâncenele ridicate, bărbia arcuită), apoi se ridică și se duse să răspundă la telefon, grăbindu-se să ajungă la aparat înainte ca acesta să sune de patru ori, pentru a evita ca robotul să preia apelul.

Jacob părea surprins. De ce răspundea mama la telefon? Ne obișnuiserăm deja să nu răspundem la apeluri. Jacob știa cu siguranță că telefonul nu era pentru el. Prietenii lui îl evitau complet. Și, oricum, nu folosise niciodată prea mult telefonul. Îl socotea intruziv, stingher, arhaic și ineficient. Prietenii care voiau să vorbească cu Jake îi dădeau mesaje sau intrau pe Facebook să pălăvrăgească. Aceste noi tehnologii erau mai comode pentru că erau mai puțin intime. Jake prefera să tasteze, nu să vorbească.

Am simțit un imbold de a o avertiza pe Laurie să nu răspundă, dar n-am spus nimic. Nu voiam să-i stric seara. Voiam să-i fiu un sprijin. Aceste seri în familie erau importante pentru Laurie, deși Jacob avea dreptate în mare parte: ea voia să păstreze cât mai multă normalitate cu putință. Probabil că acesta era motivul pentru care lăsase garda jos: ne străduiam să ne purtăm ca o familie normală, iar familiile normale nu se tem de telefon.

Am zis, totuși, pentru a-i atrage atenția:

– Ce nume apare la apelant?

– „Număr ascuns."

Ridică receptorul, care se afla în bucătărie, exact în dreptul mesei din sufragerie. Era cu spatele la mine și la Jacob. Zise „Alo", apoi rămase tăcută. În următoarele secunde, umerii și spatele i se lăsară aproape imperceptibil. Părea să se dezumfle pe măsură ce asculta.

Am rostit, întrebător:

– Laurie?

Cu glas tremurat, ea îi spuse apelantului:

– Cine este la telefon? De unde ai numărul acesta?

Ascultă mai departe.

– Să nu mai suni aici. Mă auzi? Să nu îndrăznești să mai suni aici vreodată.

I-am luat cu blândețe receptorul din mână și l-am pus la loc.

– Dumnezeule, Andy!

– Ești în regulă?

Ea încuviință dând din cap.

Ne-am întors apoi la masă și am rămas tăcuți o clipă.

Laurie își ridică furculița și duse o bucățică de pui la gură. Avea pe chip o expresie rigidă, iar spatele îi rămăsese încovoiat.

– Ce-a zis? o întrebă Jacob.

– Termină de mâncat, Jacob.

Nu puteam ajunge la ea peste masă. Nu puteam decât să las îngrijorarea să mi se citească pe față.

– Ai putea să formezi înapoi ultimul număr, sugeră Jacob.

– Hai să ne continuăm cina, răspunse Laurie.

Luă o nouă înghițitură și mestecă încordată, apoi rămase neclintită.

– Laurie?

Ea își drese glasul, mormăi un „Scuzați-mă" și se ridică de la masă.

Mai erau 151 de zile.

14 | Interogatoriul

Jonathan: Spune-mi despre cuțit.

Jacob: Ce vreți să știți?

Jonathan: Ei bine, acuzarea va spune că l-ai cumpărat pentru că ceilalți copii obișnuiau să se ia de tine. Vor zice că acesta este motivul crimei. Însă tu le-ai spus părinților tăi că l-ai cumpărat fără vreun motiv anume.

Jacob: Nu am zis că l-am cumpărat fără vreun motiv anume. Am zis că l-am cumpărat fiindcă îl voiam.

Jonathan: Da, dar *de ce* îl voiai?

Jacob: Dumneavoastră de ce ați vrut acea cravată? Aveți un motiv anume de fiecare dată când cumpărați ceva?

Jonathan: Jacob, un cuțit este puțin diferit față de o cravată, nu crezi?

Jacob: Nu. Sunt doar obiecte. Așa funcționează societatea noastră: îți petreci tot timpul făcând bani ca să poți să-i cheltui pe tot felul de obiecte și apoi...

Jonathan: Acum a dispărut?

Jacob: ...și apoi faci *și mai mulți* bani, ca să cumperi *și mai multe* obiecte...

Jonathan: Jacob, cuțitul a dispărut?

Jacob: Da. L-a luat tata.

Jonathan: E la tine cuțitul, Andy?

Andy: Nu. Nu-l mai am.

Jonathan: Te-ai descotorosit de el?

Andy: Era periculos. Nu era un cuțit potrivit pentru un copil. Nu era o jucărie. Orice tată ar fi...

Jonathan: Andy, nu te acuz de nimic. Încerc doar să primesc confirmarea celor petrecute.

Andy: Iartă-mă. Da, m-am descotorosit de el.

Jonathan dădu din cap fără să mai spună nimic. Eram așezați la masa rotundă din lemn de stejar aflată în biroul lui, singura cameră în care putea să încapă toată familia noastră. Tânăra lui asociată, Ellen, era și ea acolo, luându-și notițe cu febrilitate. M-am gândit deodată că ea se afla acolo ca martor la conversație, pentru a-l proteja pe Jonathan, nu ca să ne ajute pe noi. El voia să aibă stenograma discuției pentru cazul în care s-ar fi iscat neînțelegeri cu clienții sau s-ar fi produs vreo dispută cu privire la cele spuse.

Laurie urmărea totul cu mâinile în poală. Acum trebuia să depună eforturi pentru a-și menține calmul atât de natural altădată. Vorbea mai puțin și se implica mai puțin în aceste ședințe de stabilire a strategiei juridice. Părea să își conserve energia pentru efortul pe care îl depunea în fiecare clipă ca să își păstreze cumpătul.

Jacob era îmbufnat. Zgâria suprafața mesei cu unghia, rănit în orgoliul său prostesc de adolescent de lipsa de entuziasm de care dădea dovadă Jonathan atunci când venea vorba despre observațiile sale subtile cu privire la esența capitalismului.

Jonathan își mângâie barbișonul, dus pe gânduri.

– Dar aveai cuțitul în ziua în care a fost ucis Ben Rifkin?

– Da.

– Îl aveai la tine când ai trecut prin parc în acea dimineață?

– Nu.

– Îl aveai la tine când ai plecat de-acasă?

– Nu.

– Unde era?

– Într-un sertar din camera mea, ca de obicei.

– Ești sigur?

– Da.

– Deci, când ai plecat la școală, ți s-a părut ceva ciudat la dimineața aceea?

– Când am plecat? Nu.

– Ai luat-o pe drumul tău obișnuit spre școală? Prin parc?

– Da.

– Deci locul în care a fost ucis Ben era exact pe ruta pe care o urmai tu de obicei prin parc?

– Presupun că da. Nu m-am gândit la asta așa.

– Înainte să găsești cadavrul, ai văzut sau ai auzit ceva în timp ce mergeai prin parc?

– Nu. Treceam pe acolo și l-am văzut întins la pământ.

– Descrie-l! Cum era întins când l-ai văzut prima oară?

– Pur și simplu era întins la pământ. Era întins pe burtă, în pantă, într-un morman de frunze.

– Frunze uscate sau ude?

– Ude.

– Ești sigur?

– Așa cred.

– Crezi? Sau îți dai cu presupusul?

– Nu-mi mai amintesc prea bine partea asta.

– Atunci de ce ai răspuns la întrebare?

– Nu știu sigur.

– De acum înainte, răspunde-mi cât poți de sincer, bine? Dacă răspunsul adevărat este *nu-mi amintesc*, atunci asta îmi zici, ai înțeles?

– Am înțeles.

– Deci vezi un trup întins pe jos. Erau urme de sânge?

– Nu le-am văzut la început.

– Ce ai făcut în timp ce te apropiai de cadavru?

– L-am strigat pe nume: „Ben, Ben. Ești în regulă?“ Ceva de genul ăsta.

– Deci l-ai recunoscut imediat?

– Da.

– Cum așa? Parcă era întins cu fața în jos și cu capul spre fundul râpei, iar tu te uitai la el de sus.

– Presupun că i-am recunoscut hainele și aspectul.

– Aspectul?

– Da. Mă rog, înfățișarea.

– Nu puteai să vezi decât tălpile tenișilor lui Ben.

– Ba nu, puteam să văd mai mult. Pur și simplu am știut, bine?

– Bine. Deci găsești cadavrul și îl strigi pe nume: „Ben, Ben...“ După aceea?

– Păi, de vreme ce nu mi-a răspuns și nu se mișca, m-am prins că este rănit destul de rău, probabil, așa că am coborât lângă el să văd dacă este în regulă.

– Ai sunat după ajutor?

– Nu.

– De ce nu? Aveai telefon mobil?

– Da.

– Deci găsești victima unei crime sângeroase și ai un telefon în buzunar, dar nu îți trece prin cap să suni la poliție?

Jonathan avu grijă să pună întrebarea pe un ton curios, de parcă încerca doar să pună piesele cap la cap. Era un interogatoriu, dar nu unul ostil. Nu fățiș ostil, în orice caz.

– Știi ceva despre primul ajutor?

– Nu, m-am gândit doar că ar trebui să văd mai întâi dacă este în regulă.

– Ți-a trecut prin minte că ar fi putut fi vorba de o crimă?

– Presupun că da, însă nu eram complet sigur. Ar fi putut fi un accident. Ar fi putut să fi căzut sau ceva de genul ăsta.

– Pe ce să fi căzut? De ce?

– Nu știu. Ziceam și eu așa.

– Deci nu aveai niciun motiv să crezi că a căzut?

– Nu. Răstălmăcești ce spun eu.

– Încerc doar să înțeleg, Jacob. De ce nu ai sunat după ajutor? De ce nu l-ai sunat pe tatăl tău? El e avocat și lucrează la procuratură – ar fi știut ce-i de făcut.

– Eu... nu știu, nu m-am gândit la asta. Era o situație de urgență. Nu eram *pregătit* pentru ea. Nu știu ce ar fi trebuit să fac.

– Bine. Ce s-a întâmplat mai departe?

– Am coborât pe pantă până la el.

– Ai îngenuncheat?

– Presupun că da.

– În frunzele ude?

– Nu știu. Poate că am rămas în picioare.

– Ai rămas în picioare. Deci îl priveai de sus, nu?

– Nu. Nu-mi amintesc exact. Dacă stau să mă gândesc, probabil că m-am lăsat cu un genunchi pe pământ.

– Derek te-a văzut la școală câteva minute mai târziu și nu a zis nimic cum că ai fi avut pantalonii uzi sau murdari.

– Înseamnă că am stat în picioare, atunci.

– În regulă. În picioare. Deci ești deasupra lui, în picioare, și te uiți de sus la el. Mai departe?

– Așa cum ziceam, l-am rostogolit ca să văd ce-i cu el.

– I-ai spus ceva înainte de asta?

– Nu cred.

– Vezi un coleg de clasă zăcând cu fața în jos, inconștient, și îl răsucești pe-o parte fără să spui nimic?

– Nu, poate că am zis ceva, nu sunt complet sigur.

– Când stăteai deasupra lui Ben la baza râpei, ai observat vreo probă a crimei?

– Nu.

– Era acolo o dâră lungă de sânge, care se scurgea din rănile lui Ben până în fundul râpei. Nu ai observat-o?

– Nu. Adică intrasem în panică, pricepeți?

– Cum adică intrasei în panică? Ce înseamnă asta, mai exact?

– Nu știu. Pur și simplu intrasem în panică.

– De ce ai intrat în panică? Ai zis că nu știai ce se întâmplase, că nu credeai că avusese loc o crimă. Credeai că fusese un simplu accident.

– Știu, dar băiatul ăsta zăcea acolo. Era o situație ciudată.

– Când te-a văzut Derek, peste doar câteva minute, nu păreai deloc panicat.

– Ba eram. Doar că nu o arătam. În sinea mea eram panicat.

– În regulă. Deci stai deasupra cadavrului. Ben este mort deja. A sângerat din cele trei răni din piept și o dâră de sânge se scurge din el până în fundul râpei, dar tu nu ai văzut *deloc* sângele și nici nu ți-ai dat seama ce se întâmplase. Și ești panicat, dar numai în sinea ta. Mai departe?

– Mi se pare că nu mă credeți.

– Jacob, hai să-ți spun ceva: nu contează dacă eu te cred sau nu. Sunt avocatul tău, nu mama sau tata.

– Știu, dar totuși... Nu îmi place cum faceți să sune totul. Este povestea mea, da? Și dumneavoastră o faceți să pară o minciună.

Laurie, care nu scosese o vorbă pe parcursul întregii întâlniri, rosti:

– Te rog încetează, Jonathan. Iartă-mă, dar încetează. Am înțeles cu toții unde bați.

Jonathan se opri la auzul dojenii.

– Bine, Jacob, mama ta are dreptate. Poate că ar fi mai bine să ne oprim aici. Nu vreau să te supăr. Însă vreau să te gândești la ceva. Povestea asta o fi sunat bine când ți-ai repetat-o în minte, singur, în camera ta. Dar lucrurile tind să sune altfel la interogatoriul contradictoriu. Și crede-mă: ce facem noi aici este o nimica toată pe lângă ce-o să-ți facă Neal Logiudice dacă vei fi chemat să depui mărturie. Eu sunt de partea *ta*, Logiudice nu. Iar eu sunt un tip cumsecade; Logiudice... ei bine, să zicem că el are o treabă de făcut. Acum, dacă am înțeles eu bine, tu vrei să spui că, având cadavrul înainte, întins cu fața în jos și cu sângele șiroindu-i din trei răni din piept, ai izbutit cumva să îți bagi brațul sub el, în așa fel încât să lași o singură amprentă pe *interiorul* hanoracului lui Ben – și, totuși, când ți-ai scos brațul de sub el, nu ai avut nicio urmă de sânge pe braț, astfel încât, atunci când ai ajuns la școală, câteva minute mai târziu, nimeni nu a observat nimic nelalocul său. Dacă ai fi jurat, tu ce părere ai avea despre povestea asta?

– Dar este adevărat! Nu detaliile – detaliile nu le-ați redat corect. Nu zăcea complet cu fața în jos și sângele nu șiroia peste tot. Pur și simplu nu a fost așa. Ăsta-i jocul dumneavoastră și atât. Vă spun adevărul.

– Jacob, îmi pare rău că te-am supărat. Dar să știi că nu mă joc aici.

– Vă jur că ăsta este adevărul.

– Bine. Înțeleg.

– Ba nu. Mă faceți mincinos.

Jonathan nu răspunse. Bineînțeles, ultimul truc la care apelează un mincinos este să-și provoace anchetatorul să îl facă mincinos pe față. Ce era și mai rău încă, în glasul lui Jacob se

simțea nervozitatea. Ar fi putut fi răspunsul său la amenințare sau doar reacția normală a unui băiat aflat pe punctul de a izbucni în lacrimi.

Am intervenit:

– Jake, e în regulă. Jonathan își face doar meseria.

– Știu, dar nu mă crede.

– Nu contează. Este avocatul tău, indiferent dacă te crede sau nu. Așa sunt avocații apărării.

I-am făcut cu ochiul lui Jacob.

– Cum rămâne cu procesul meu? Cum o să mă ridic ca să depun mărturie?

– Nu o s-o faci, am zis eu. Nu o să te apropii de boxa martorilor. Vei sta la masa apărării și nu te vei ridica decât seara, când vom pleca acasă.

Jonathan interveni:

– Cred că-i mai indicat așa.

– Dar cum îmi voi spune povestea?

– Jacob, nu știu dacă te-ai ascultat în ultimele câteva minute. Nu poți urca în boxa martorilor.

– Atunci care este apărarea mea?

Jonathan spuse:

– Nu trebuie să prezentăm nicio apărare. Tot greul cade pe umerii procurorilor. O să le atacăm cazul la fiecare cotitură, Jacob, până când nu va mai rămâne nimic din el. Asta-i apărarea noastră.

– Tată?

Am ezitat.

– Nu sunt sigur că va fi suficient, Jonathan. Nu ne putem mulțumi să azvârlim cu noroi în cazul lui Logiudice. Are amprenta, are martorul care spune că Jacob avea un cuțit... Va trebui să facem mai mult de-atât. Trebuie să le oferim *ceva* juraților.

– Și ce sugerezi să fac, Andy?

– Cred că ar trebui să luăm în calcul oferirea unei apărări reale, active.

– Nimic nu mi-ar plăcea mai mult. Te-ai gândit la ceva anume? Din câte văd eu, toate probele merg într-o singură direcție.

– Ce zici de Patz? Juriul ar trebui măcar să *audă* de el. Dă-le adevăratul criminal.

– Adevăratul criminal? I-auzi! Și cum dovedim asta?

– Angajăm un detectiv să facă săpături.

– Unde să facă săpături? În trecutul lui Patz? Nu o să găsească nimic acolo. Când erai încă procuror, aveai totul de partea ta: poliția statală, toate secțiile de poliție locale, FBI, CIA, KGB, NASA.

– Nu avem atâtea resurse, așa cum credeți voi, avocații apărării.

– Poate. Dar aveai mai multe decât ai acum și tot nu ai găsit nimic. Ce nu pot face zeci de ofițeri de poliție și poate face un detectiv particular?

Nu aveam răspuns la această întrebare.

– Andy, uite ce-i: știu că *tu* înțelegi că apărarea nu are dovezi concludente. O știi, dar nu sunt sigur că o și crezi din tot sufletul. Așa se joacă jocul atunci când ești de cealaltă parte a baricadei. Nu ne alegem noi clienții, nu putem renunța la un caz atunci când nu există probe. Acesta este cazul nostru. Făcu un semn spre foile din fața lui: Jucăm cu cărțile pe care le-am primit. Nu avem de ales.

– Atunci trebuie să găsim alte cărți.

– Unde?

– Nu știu. Poate ascunse în mânecă.

– Și, totuși, văd că porți o cămașă cu mânecă scurtă, rosti tărăgănat Jonathan.

15 | Făcând pe detectivul

La Starbucksul din Newton Centre, Sarah Groehl se conectase la un MacBook. Observându-mă, se desprinse de calculator, scuturându-și capul într-o parte și în cealaltă ca să-și scoată cățile, așa cum fac femeile când își scot cerceii. Se uită la mine cu o privire adormită, clipind și revenindu-și din transa indusă de internet.

– Bună, Sarah. Te deranjez?

– Nu, eu doar... nu știu.

– Pot vorbi cu tine?

– Despre ce?

I-am aruncat o privire care voia să spună: *O, haide...!*

– Putem merge în altă parte dacă vrei.

Ea nu răspunse imediat. Mesele erau înghesuite una într-alta, iar oamenii se prefăceau că nu ascultă, urmând regulile de etichetă ale cafenelelor. Însă stânjeneala implicată de purtarea discuției în auzul celorlalți era multiplicată atât de infamia familiei mele, cât și de stingherealа lui Sarah. Îi era jenă să fie văzută

împreună cu mine. Poate că îi era și frică de mine, după tot ce auzise. Nevoită să ia în considerare atâtea aspecte, nu părea să fie în stare să-mi răspundă. I-am sugerat să ne așezăm pe banca din parcul de peste drum, unde m-am gândit că o să se simtă mai în siguranță, fiind în raza vizuală a celorlalți, însă neputând fi auzită de ei, iar ea își dădu capul pe spate ca să-și dea bretonul din ochi și acceptă.

– Pot să-ți cumpăr încă o cafea?

– Nu beau cafea.

Ne-am așezat unul lângă celălalt pe banca verde de peste drum. Sarah stătea țeapănă. Nu era grasă, dar nici îndeajuns de slabă pentru tricoul strâmt pe care îl purta. Un colăcel de carne se zărea deasupra pantalonilor săi scurți – „un tricou cu burtă", cum îi ziceau băieții fără să se jeneze. M-am gândit că ar fi o fată bună pentru Jacob, după ce se va fi terminat totul.

Țineam încă paharul de la Starbucks. Îmi pierdusem interesul, dar nu aveam acum unde să îl arunc. L-am răsucit în mâini.

– Sarah, încerc să aflu ce a pățit cu adevărat Ben Rifkin. Trebuie să-l găsesc pe adevăratul făptaș.

Ea îmi aruncă o uitătură sceptică.

– Cum adică „adevăratul făptaș"?

– Nu a fost Jacob. Au prins pe cine nu trebuie.

– Credeam că nu vă mai ocupați de asta acum. Faceți pe detectivul?

– E datoria mea de tată acum.

– *Bine.*

Zâmbi și clătină din cap.

– Ți se pare că sună chiar atât de ciudat să spun că-i nevinovat?

– Nu. Presupun că nu.

– Cred că s-ar putea ca și tu să știi că Jacob este nevinovat. Lucrurile pe care le-ai zis...

– Nu am zis *asta.*

– Sarah, știi bine că noi, oamenii mari, nu avem nici cea mai mică idee despre ce se întâmplă în viața voastră. Cum am putea? Însă cineva trebuie să se deschidă puțin în fața noastră. O parte dintre voi trebuie să ne ajute.

– V-am ajutat.

– Nu destul. Nu pricepi, Sarah? Un prieten de-al vostru se va duce la închisoare pentru o crimă pe care nu a comis-o.

– De unde știți că nu a comis-o? Nu tocmai asta-i ideea? Vreau să zic... cum ar putea cineva să știe precis asta? Chiar și dumneavoastră.

– Tu crezi că este vinovat?

– Nu știu.

– Deci ai îndoieli.

– Tocmai am spus că nu știu.

– Eu știu, Sarah. Bine? Fac asta de foarte multă vreme și știu că nu Jacob a făcut-o. Nu a fost el. Este complet nevinovat.

– Sigur că asta credeți. Doar sunteți tatăl lui.

– Da, este adevărat. Dar nu sunt doar tatăl lui. Există probe, Sarah. Tu nu le-ai văzut, însă eu le-am văzut.

Ea mă privi cu un surâs binevoitor și, pentru o clipă, ea fu omul mare și eu copilul neștiutor.

– Nu știu ce-ați vrea să spun, domnule Barber. Ce știu *eu*? Nu-i ca și cum aș fi fost prietenă la cataramă cu Jacob sau cu Ben.

– Sarah, tu ai fost cea care mi-a zis să mă uit pe Facebook.

– Nu-i adevărat.

– Bine, să spunem că dacă – *dacă* tu ai fi fost cea care mi-a zis să mă uit pe Facebook... De ce ai făcut-o? Ce voiai să găsesc?

– Uitați ce e, nu spun că eu sunt cea care v-a zis, bine?

– Bine.

– Fiindcă nu vreau să fiu implicată, bine?

– Bine.

– Pur și simplu au început să circule niște zvonuri și m-am gândit că ar trebui să știți ce spun ceilalți copii. Fiindcă nu părea să știe nimeni, mă înțelegeți? Ca și cum nu se ocupa nimeni de asta. Fără supărare, dar nimeni din echipa voastră nu părea să aibă nici cea mai vagă idee. Copiii știau. Copiii spuneau că Jacob avea un cuțit și că el și cu Ben se certaseră. Însă voi păreați să vă învârtiți în cerc fără să aveți nici cea mai vagă idee. Adevărul este că Ben se cam lua de Jake de ceva vreme, înțelegeți? Dar nu înseamnă că asta te face automat criminal, nu? Însă este ceva ce m-am gândit că ar fi bine să știți.

– De ce se lua Ben de Jake?

– De ce nu-l întrebați pe Jake? E copilul dumneavoastră.

– L-am întrebat. Nu mi-a pomenit nimic despre asta. Nu-mi zice decât că totul era în regulă, că nu avusese probleme cu Ben sau cu altcineva.

– Bine, atunci poate că... nu știu, poate că mă înșel.

– Haide, Sarah! Nu crezi deloc că te înșeli. De ce se lua de Jake?

Ea ridică din umeri.

– Uitați, nu-i mare brânză. Toți pățim asta la un moment dat. Chiar dacă nu se ia nimeni de tine, tot ești tachinat, înțelegeți? Am văzut cum v-au lucit ochii atunci când am zis că „se lua" de el, ca și cum ar fi fost cine știe ce. Oamenilor mari le place la nebunie să vorbească despre așa ceva. Am avut și cursuri pregătitoare pe tema asta.

Clătină din cap.

– Bine, deci nu se lua de el – îl tachina. De ce? De ce nu-l lăsa în pace?

– Eh, chestiile obișnuite: ziceau că-i pe invers, că-i tocilar, că-i un ratat.

– Cine zicea asta?

– Copiii. Toată lumea. Nu era mare brânză. Se întâmplă o vreme, apoi intră în vizor alt puști.

– Și Ben îl tachina pe Jacob?

– Da, dar nu era *doar* Ben. Nu mă înțelegeți greșit, însă Jacob nu se numără tocmai printre cei mai populari tipi din școală.

– Nu? Dar unde l-ai încadra?

– Nu știu. Nu se încadrează nicăieri, de fapt. E greu de explicat. Aș zice că Jacob e un soi de tocilar popular, numai că așa ceva nu prea există. Înțelegeți ce spun?

– Nu.

– Bun. Deci există tipii sportivi; nu se numără printre ei, în niciun caz. Apoi mai sunt elevii deștepți; numai că el nu este atât de deștept încât să fie unul dintre ei. Nu mă înțelegeți greșit: e deștept, dar nu *atât* de deștept. Trebuie să ai o *chestie* anume. Trebuie să cânți la un instrument sau să fii într-o echipă, ori să joci într-o piesă, sau să fii dintr-o minoritate etnică, lesbiană, retardat sau ceva – nu că ar fi ceva în neregulă cu toate acestea. Doar că, dacă nu ai una dintre chestiile astea, atunci te pierzi printre ceilalți copii. Ca un puști obișnuit, și nimeni nu știe cum să-ți zică – deci ești un nimic, dar nu în sensul *rău* al cuvântului. Și cam așa era Jacob, pricepeți? Era un puști obișnuit. *Are* sens ce spun?

– Are sens complet.

– Serios?

– Da. Dar tu unde te încadrezi, Sarah? Care-i „chestia" *ta*?

– Nu am nici eu ceva anume. Sunt la fel ca Jacob. Sunt un nimic.

– Dar nu în sensul rău al cuvântului.

– Exact.

– Ei bine, nu vreau să fac pe Cliff Huxtable cu tine, însă eu nu cred că ești un nimic.

– Cine-i Cliff Huxtable?

– Nu contează.

Oamenii de peste drum ne aruncau priviri pe furiș atunci când intrau și ieșeau de la Starbucks, deși nu mi-era clar dacă mă recunoscuseră. Poate că eram eu paranoic.

– Ce vreau să spun e că – își căută cuvintele o vreme – eu cred că este foarte tare ce încercați să faceți. Că încercați să dovediți nevinovăția lui Jacob. Păreți un tată foarte bun. Numai că Jacob nu este ca dumneavoastră. Știți asta, nu?

– Nu? De ce?

– Mă refer la felul de-a fi. El este tăcut și timid. Nu vreau să spun că ar fi un tip rău. *Nici pe departe.* Însă nu are prea mulți prieteni. Există cercul lui restrâns, cu Derek și cu puștiul ăla, Josh. (Puștiul ăla e cât se poate de ciudat, că tot veni vorba. Adică se poartă așa, haotic.) Însă Jacob nu se poate lăuda cu prea mulți prieteni în rețeaua lui. Presupun că așa îi place lui, nu? Ceea ce este în regulă, este *cât se poate de normal.* Eu nu zic nimic. Numai că se întâmplă probabil multe în el – adică în sinea lui. Eu doar mă întreb... nu știu dacă este fericit.

– Ți se pare nefericit, Sarah?

– Da, un pic. Dar toți oamenii sunt nefericiți, nu? Câteodată...

Nu am răspuns.

– Trebuie să vorbiți cu Derek. Derek Yoo? El știe mai multe decât mine despre povestea asta.

– Acum vorbesc cu tine, Sarah.

– Nu, mai bine vorbiți cu Derek. Nu vreau să mă bag în treaba asta, pricepeți? Derek și Jacob sunt prieteni de când erau mici. Sunt sigură că Derek vă poate spune mai multe decât mine. Sunt sigură că *va vrea* să îl ajute pe Jacob. Este cel mai bun prieten al lui Jacob.

– *Tu* de ce nu vrei să-l ajuți pe Jacob, Sarah?

– Vreau. Doar că... nu știu. Nu știu destul despre asta. Însă Derek știe.

Am vrut să o mângâi pe mână sau pe umăr, dar acest gen de contact părintesc era complet nelalocul său în situația de față. Așa că mi-am înclinat paharul spre ea într-un soi de toast și am zis:

– De fiecare dată când terminam un interogatoriu, obișnuiam să punem aceeași întrebare: e ceva ce-ar trebui să știu și nu am întrebat? Orice?

– Nu. Nu-mi vine nimic în minte.

– Ești sigură?

Ea își ridică degetul mic.

– Jur.

– Bine, Sarah, atunci îți mulțumesc. Știu că Jacob nu este cel mai apreciat puști în momentul de față și cred că ai dat dovadă de mare curaj acceptând să vorbești cu mine așa.

– Nu-i dovadă de curaj. Dacă ar fi fost așa, nu aș fi făcut-o. Nu sunt o persoană curajoasă din fire. Doar că... îmi place de Jake. Nu știu nimic despre caz și toate celelalte. Însă îmi plăcea de Jake *înainte* să se întâmple toate astea. Era un băiat bun.

– Este. Este un băiat bun.

– Este. Corect!

– Mulțumesc.

– Știți ceva, domnule Barber? Pun pariu că ați avut un tată foarte bun. Pentru că dumneavoastră sunteți un tată foarte bun, așa că pun pariu că ați avut un tată pe măsură, care să vă învețe să fiți așa. Am dreptate?

Dumnezeule, puștoaica asta nu citea deloc presa?

– Nu chiar, am rostit eu.

– Nu chiar, dar pe-aproape?

– Nu am avut tată.

– Tată vitreg?

Am clătinat din cap.

– Toți oamenii au tată, domnule Barber. Poate cu excepția lui Dumnezeu.

– Eu n-am avut, Sarah.

– Aha! Ei bine, poate că-i mai *bine* așa. Vreau să spun... să scoți complet tații din ecuație.

– Poate. Nu cred că sunt cel mai nimerit om căruia să-i ceri părerea în această privință.

Familia Yoo locuia pe una dintre străduțele întortocheate și întunecate din spatele bibliotecii, în apropierea școlii primare unde se cunoscuseră toți acești puști. Aveau o căsuță îngrijită, în stil colonial, pe o bucată mică de pământ, albă, cu obloane negre. Unul dintre proprietarii anteriori construise un acoperiș din cărămidă la ușa din față, care ieșea în evidență pe fațada albă a clădirii, ca o gură rujată. Îmi amintesc cum ne înghesuiam în acest mic compartiment atunci când veneam în vizită cu Laurie în lunile de iarnă. Asta era pe vremea când Jacob și Derek erau încă în clasele primare. Familiile noastre erau prietene pe atunci. Pe vremea aceea, părinții prietenilor lui Jacob se împrieteneau cu noi, la rândul lor. Obișnuiam să comparăm alte familii ca pe niște piese de puzzle, tată cu tată, mamă cu mamă, copil cu copil, ca să vedem dacă ne potrivim. Familia Yoo nu se potrivea perfect cu a noastră – Derek mai avea o surioară pe nume Abigail, cu trei ani mai mică decât el –, însă prietenia dintre familiile noastre fusese avantajoasă o bucată de vreme. Faptul că ne vedeam mai rar acum nu era cauzat de vreo ceartă. Pur și simplu copiii nu mai aveau nevoie de noi. Socializau între ei acum, iar din prietenia dintre familii nu mai rămăsese destul încât vreunul dintre cupluri să îl caute pe celălalt. Și, totuși, credeam că încă suntem prieteni, chiar și în situația din prezent. Ce naiv eram.

Derek a fost cel care a răspuns la ușă când am sunat. A înlemnit. Rămăsese cu gura căscată, uitându-se la mine cu ochii săi mari și maronii, până când am zis:

– Bună, Derek.

– Bună, Andy.

Copiii familiei Yoo ne spuseseră întotdeauna pe numele mici, un obicei cu care nu mă obișnuisem niciodată și care era și mai iritant în condițiile de acum.

– Pot să vorbesc puțin cu tine?

Din nou, Derek nu păru în stare să formuleze vreun răspuns. Se uită la mine uluit.

Din bucătărie se auzi vocea tatălui lui Derek, David Yoo:

– Derek, cine este la ușă?

– Este în regulă, Derek, l-am liniștit eu.

Panica lui părea de-a dreptul comică. De ce naiba era atât de agitat? Mă văzuse de-o mie de ori.

– Derek, cine este la ușă?

Am auzit apoi scârțâitul unui scaun pe podeaua din bucătărie. David Yoo apăru în holul de la intrare și, punând ușor mâna pe ceafa lui Derek, își trase fiul din fața ușii.

– Bună, Andy.

– Bună, David.

– Te putem ajuta cu ceva?

– Voiam doar să vorbesc cu Derek.

– Despre ce să vorbiți?

– Despre caz. Despre ce s-a întâmplat. Încerc să descopăr adevăratul făptaș. Jacob este nevinovat. Îl ajut să se pregătească de proces.

David dădu din cap, înțelegător.

Soția lui, Karen, ieși și ea din bucătărie și mă salută, apoi rămaseră toți trei în cadrul ușii ca într-o poză de familie.

– Pot să intru, David?

– Nu cred că-i o idee prea bună.

– De ce nu?

– Suntem pe lista martorilor, Andy. Nu cred că avem voie să vorbim, indiferent cu cine.

– E ridicol! Suntem în America – puteți vorbi cu cine vreți.

– Procurorul ne-a zis să nu vorbim cu nimeni.

– Logiudice?

– Da. A spus să nu vorbim cu nimeni.

– A, se referea la reporteri. Nu voia să dați declarații contradictorii. Pregătește interogatoriul contradictoriu. Eu încerc să descopăr adevă...

– Nu a zis asta, Andy. A spus să nu vorbim cu nimeni.

– Da, dar nu poate spune așa ceva. Nimeni nu vă poate interzice să vorbiți cu cineva.

– Îmi pare rău.

– David, e vorba de *fiul* meu. Îl știi pe Jacob. Îl știi de când era mic.

– Îmi pare rău.

– Pot măcar să intru și să vorbim despre asta?

– Nu.

– Nu?

– Nu.

Ne-am uitat unul la celălalt.

– Andy, rosti el, tocmai petreceam puțin timp în familie. Nu mă încântă deloc prezența ta aici.

Duse mâna spre ușă, dând să o închidă. Soția sa îl opri, apucând ușa cu o mână și implorându-l din priviri.

– Te rog să nu mai vii aici, îmi zise David Yoo. Adăugă cu glas moale: Multă baftă!

Îi luă lui Karen mâna de pe ușă și o închise încet, după care l-am auzit punând lanțul.

16 | Martor

Am fost întâmpinat în ușa apartamentului familiei Magrath de o femeie îndesată, cu fața rotundă și cu părul negru și creț. Purta colanți negri din spandex și un tricou lăbărțat pe care era scris: *Nu-ți da aere cu mine că am și eu destule*. Această remarcă spirituală se întindea pe șase rânduri, făcându-mă să îmi cobor privirea de la pieptul ei tremurând până la pântecele lăsat, lucru pe care îl regret și în ziua de azi.

Am zis:

– Matthew este acasă?

– Cine îl caută?

– Îl reprezint pe Jacob Barber.

Nicio replică.

– Crima din Cold Spring Park.

– Aaa... Sunteți avocatul lui?

– Nu, tatăl.

– Era și timpul. Începusem să cred că puștiul ăla e singur pe lume.

– Cum așa?

– Păi am tot așteptat să treacă cineva pe-aici. Au trecut câteva săptămâni deja. Poliția ce păzește?

– Pot să... Matthew Magrath este aici? E fiul dumneavoastră, bănuiesc.

– Sigur nu ești polițist?

– Da, sigur.

– Nici ofițer supraveghetor?

– Nici.

Ea își puse o mână în șold, vârând-o sub colăcelul de grăsime de la brâu.

– Aș vrea să-l întreb despre Leonard Patz.

– Știu.

Comportamentul femeii era atât de ciudat – nu doar răspunsurile ei criptice, ci și felul neconvențional în care mă privea –, încât nu am realizat de la început ce spunea despre Patz.

– Matt este acasă? am repetat eu, vrând să scap cât mai repede de ea.

– Da. Deschise ușa la perete și strigă: Matt! Te caută cineva.

Intră apoi din nou în apartament, de parcă și-ar fi pierdut interesul în toată chestiunea. Apartamentul era mic și aglomerat. Oricât de select ar fi Newton, tot mai există unghere pe care și le permit și cei din clasa muncitoare. Familia Magrath locuia într-un apartament mic, cu două dormitoare, într-o clădire albă, împărțită în patru subunități. Se lăsase seara și lumina dinăuntru era slabă. La televizorul vechi și foarte mare se derula un meci de-al celor de la Red Sox. În fața televizorului se afla un fotoliu pestriț, de culoarea mușțarului, în care doamna Magrath se lăsă să cadă.

– Îți place baseballul? mă întrebă ea peste umăr. Că mie îmi place.

– Sigur.

– Știi cu cine joacă?

– Nu.

– Parcă ziceai că îți place baseballul.

– Am avut altele pe cap.

– Joacă acum cu Blue Jays.

– Aa... cu Blue Jays. Cum am putut să uit?

– Matt! răcni ea. Apoi, întorcându-se spre mine: E în camera lui, cu iubita, făcând Dumnezeu știe ce. Kristin o cheamă. Puștoaica nu schimbă nicio vorbă cu mine atunci când vine pe la el. Mă tratează ca pe ultimul rahat. Se duce drept la Matt, de parcă eu nici n-aș exista. Și Matt la fel. Vrea să fie doar cu Kristin. N-au deloc timp pentru mine.

Am dat din cap.

– Aha...

– Cum ai aflat numele nostru? Parcă numele victimelor din cazurile de abuzuri sexuale ar fi trebuit să rămână confidențiale.

– Am lucrat la procuratură.

– A, da, așa este, știam. Tu ești tipul ăla. Am citit despre tine în presă. Ai văzut tot dosarul?

– Da.

– Deci știi despre tipul ăla, Leonard Patz? Știi ce i-a făcut lui Matt?

– Da. Se pare că l-a atins, la bibliotecă.

– L-a atins pe testicule.

– Pe... da, și acolo.

– Matt!

– Dacă nu este momentul potrivit...

– Nu. Ai noroc că-i acasă. De obicei pleacă cu iubita lui și nici că-l mai văd. Ar trebui să se întoarcă până la 8.30, dar lui nu-i pasă. Pur și simplu pleacă. Ofițerul său supraveghetor știe despre asta. Bănuiesc că pot să-ți spun că are un ofițer supraveghetor, nu? Nu știu ce să mă fac cu el. Nu știu ce să le mai spun oamenilor. A fost la școala de corecție o vreme, apoi l-au trimis înapoi. Am venit aici din Quincy ca să nu mai stea cu prietenii

lui, care nu erau buni de nimic. Am venit aici crezând că o să-l ajut. Ai încercat vreodată să găsești un apartament ieftin în orașul ăsta? *Pff!* Mie nu-mi pasă unde *locuiesc*. Pentru mine nu contează. Și știi ceva? Știi ce-mi zice acum? După ce am făcut toate astea pentru el? Îmi zice: „Vai, mamă, te-ai schimbat! Acum, că te-ai mutat în Newton, te crezi mai sofisticată. Porți ochelari sofisticați, haine sofisticate și crezi că ești ca oamenii din Newton". Știi de ce port ochelarii ăștia? Luă o pereche de ochelari de pe măsuța de lângă fotoliu. Fin'că nu văd! Numai că m-a înnebunit atâta de cap, că nici nu-i mai port prin casă. Tot ochelarii ăștia îi purtam și când stăteam în Quincy și atunci nu zicea nimic. Indiferent ce-aș face pentru el, tot nu-i de ajuns.

– Nu-i ușor să fii mamă, am îndrăznit eu.

– A, păi oricum zice că nu mai vrea să-i fiu mamă. Repetă asta întruna. Știi de ce? Pentru că sunt supraponderală, pentru că nu sunt atrăgătoare. Nu sunt slăbănoagă cum e Kristin, nu mă duc la sală și nu am păr frumos. N-am ce face! Așa-s eu! Totuși sunt maică-sa! Știi cum îmi spune când se enervează? Grăsancă împuțită! Închipuie-ți cum e să-i spui așa ceva mamei tale, că-i o grăsancă împuțită. Eu fac orice pentru copilul ăsta, orice. Îmi mulțumește vreodată? Îmi zice vreodată: „O, mamă, te iubesc. Îți mulțumesc"? Nu. Îmi zice doar: „Am nevoie de bani". Îmi cere bani, iar când îi spun „N-am bani să-ți dau, Matty", el face „Haide, mamă, nici măcar câțiva dolari, acolo?" Iar eu îi spun că am nevoie de banii ăia ca să-i cumpăr chestiile care-i plac, cum ar fi geaca aia cu Celtics pe care a ținut morțiș s-o aibă, geacă de 150 de dolari, iar eu ca proasta i-o cumpăr ca să-l văd fericit.

Ușa dormitorului se deschise și Matt Magrath ieși desculț, purtând doar un șort Adidas și un tricou.

– Hai, mamă, las-o baltă! Îl bagi în sperieți pe tipul ăsta.

Rapoartele poliției în cazul lui Leonard Patz, de agresiune cu caracter sexual, spuneau că victima avea 14 ani, însă Matt Magrath părea ceva mai în vârstă de atât. Era chipeș, cu maxilarul colțuros și cu un aer de pușlama.

Iubita lui, Kristin, ieși și ea pe ușa dormitorului. Nu era la fel de drăguță ca Matt. Avea chipul îngust, gura mică, pistrui și pieptul plat. Purta o cămașă cu guler larg care-i atârna într-o parte, dezvăluind un umăr alb ca laptele și o bretea de sutien de culoarea levănțicii. Mi-am dat seama imediat că băiatului nu-i prea păsa de ea. Avea să-i frângă inima foarte curând, probabil. Mi s-a făcut milă de ea înainte să apuce să iasă de tot din dormitor. Părea să aibă vreo 13-14 ani. Oare câți bărbați aveau să-i frângă inima până să-i ajungă?

– *Tu* ești Matthew Magrath?

– Da. De ce? Tu cine ești?

– Câți ani ai, Matthew? Când te-ai născut?

– 17 august 1992.

Atenția mi-a fost distrasă o clipă: 1992. Cât de recent suna și totuși cât de departe era deja în trecutul meu. În 1992 aveam deja opt ani de avocatură. Laurie și cu mine încercam să îl concepem pe Jacob, la propriu și la figurat.

– Nu ai nici 15 ani încă.

– Și?

– Și nimic.

M-am uitat la Kristin, care mă urmărea pe sub pleoape, ca o fată rea ce se voia.

– Am venit să-ți pun câteva întrebări în legătură cu Leonard Patz.

– Len? Ce vrei să știi?

– „Len"? Așa îi zici?

– Uneori. Mai zi-mi o dată: cine ești tu?

– Sunt tatăl lui Jacob Barber. Băiatul care-i acuzat de crima din Cold Spring Park.

– Da. Dădu din cap. M-am gândit eu că ești ceva de genul ăsta. M-am gândit eu că ești polițist sau ceva. După felul în care te uitai la mine. Ca și cum aș fi făcut ceva rău.

– *Tu* crezi că ai făcut ceva rău, Matt?

– Nu.

– Atunci nu ai de ce să-ți faci griji, nu? Nu contează dacă sunt polițist sau nu.

– Și ea?

Făcu un semn spre fată.

– Ce-i cu ea?

– Nu-i o infracțiune să faci sex cu o puștoaică și ea să fie prea tânără – cum naiba îi zice?

– Viol formal.

– Așa. Numai că nu contează dacă sunt și eu minor, nu? Adică, dacă *doi* puști fac sex, știi, unul cu celălalt, și sunt *amândoi* minori și și-o trag...

Mama lui exclamă:

– Matt!

– Vârsta de la care se poate consimți este 16 ani în Massachusetts. Dacă doi minori de 14 ani fac sex, ambii comit viol.

– Adică se violează unul pe celălalt?

– Din punct de vedere tehnic, da.

El îi aruncă o privire conspirativă lui Kristin.

– Câți ani ai, fetițo?

– Șaisprezece, răspunse ea.

– Ziua mea norocoasă.

– N-aș merge atât de departe, fiule. Ziua nu s-a încheiat încă.

– Știi ceva? Nu cred că-i o idee bună să vorbesc cu tine despre Len sau despre orice altceva.

– Matt, eu nu sunt polițist. Nu-mi pasă câți ani are iubita ta, nu-mi pasă ce faci tu. Mă interesează doar Leonard Patz.

– Ești tatăl acelui puști?

Am detectat o urmă din accentul de Boston.

– Da.

– Nu l-a omorât băiatul tău, să știi.

Am așteptat. Inima a început să-mi bată cu putere.

– A fost Len.

– De unde știi asta, Matt?

– Pur și simplu știu.

– *Cum* adică știi? Am crezut că ești victima unei agresiuni cu caracter sexual. N-am crezut că îl cunoști pe... Len.

– Păi e mai complicat.

– Da?

– Da. Eu și cu Lenny suntem prieteni, oarecum.

– Este genul de prieten pe care îl raportezi la poliție pentru agresiune cu caracter sexual?

– O să fiu sincer cu tine. Chestia pentru care l-am raportat... Lenny n-a făcut așa ceva.

– Nu? Și atunci de ce l-ai raportat?

Un mic rânjet.

– Cum ziceam: e mai complicat.

– Te-a atins sau nu?

– M-a atins.

– Și atunci ce-i așa complicat?

– Hei, știi ceva? Nu mă simt prea confortabil cu situația asta. Nu cred că ar trebui să vorbesc cu tine. Am dreptul să nu spun nimic. Cred că o să îmi folosesc acest drept, 'țeles?

– Ai dreptul să nu spui nimic în fața poliției. Eu nu sunt de la poliție. Mie nu mi se aplică Al Cincilea Amendament. În camera asta, în momentul ăsta, nu există Al Cincilea Amendament.

– Aș putea avea necazuri.

– Matt, fiule, ascultă-mă! Eu sunt un om foarte răbdător. Dar tu începi să-mi pui răbdarea la încercare. Încep să mă simt – am

tras adânc aer în piept – furios, Matt, bine? Nu-i un sentiment plăcut. Așa că hai să încetăm cu jocurile astea.

Am simțit enormitatea trupului în care mă aflam. Cât de mare eram față de puștiul ăsta! Am avut senzația că mă extind, că devin prea mare ca să mai încap în cameră.

– Dacă știi ceva despre crima din Cold Spring Park, Matt, trebuie să-mi zici și mie. Fiindcă nici n-ai idee prin ce-am trecut, fiule.

– Nu vreau să vorbesc de față cu ele.

– Bine.

L-am apucat de antebrațul drept și l-am răsucit – dar nu cu toată puterea, căci în acele clipe simțeam cât de ușor mi-ar fi să-i rup brațul din umăr cu o simplă smucitură, cât de ușor i-aș putea smulge pielea, mușchiul și osul –, apoi l-am dus în dormitorul mamei sale, mobilat în mod memorabil cu o noptieră încropită din două lăzi de lapte întoarse invers și un colaj de fotografii cu vedete de cinema, decupate cu grijă din reviste și lipite cu scotch pe perete. Am închis ușa și m-am așezat în fața ei, cu mâinile în sân. Pe cât de repede mă năpădise, pe atât de repede se retrăgea acum valul de adrenalină din brațe și din umeri, de parcă trupul meu simțea că momentul culminant trecuse și că puștiul cedase deja.

– Vorbește-mi despre Leonard. De unde îl știi?

– Leonard a venit la mine odată, când eram la McDonald's, unsuros și jalnic, și m-a întrebat dacă vreau un burger sau ceva. A spus că-mi cumpără ce vreau eu, numai să stau la masă cu el. Mi-am dat seama că-i poponar, dar dacă voia să-mi cumpere un Big Mac, ce mai conta? Știam că *eu* nu sunt homosexual, deci ce-mi păsa? Așa că am acceptat și, în timp ce mâncam și el încerca să se dea mare, de parcă ar fi fost un tip de treabă, iar eu amicul lui, m-a întrebat dacă aș vrea să vin să-i văd apartamentul. Mi-a zis că are o grămadă de DVD-uri și că putem să ne uităm la un film sau ceva. Așa că am înțeles ce urmărește. I-am spus pe loc că nu am de gând să fac nimic cu el, dar dacă are

niște bani, poate ne înțelegem cumva. Iar el a zis că-mi dă 50 de dolari dacă îl las să mă atingă *acolo*, chiar și prin pantaloni. I-am spus că poate s-o facă dacă îmi dă 100 de dolari. Și mi-a dat.

– Ți-a dat 100 de dolari?

– Da. Doar ca să mă atingă pe fund.

Puștiul pufni la gândul banilor câștigați din atâta lucru.

– Continuă!

– Și, după aceea, zicea întruna că vrea s-o facă. Așa că mi-a dat 100 de dolari de fiecare dată.

– Și ce-ai făcut pentru el?

– Nimic. Jur.

– Haide, Matt. Pentru 100 de dolari?

– Vorbesc serios. Nu l-am lăsat decât să mă atingă pe fund și... în față.

– Ți-ai dat jos ceva?

– Nu. Am rămas cu hainele pe mine tot timpul.

– De fiecare dată?

– De fiecare dată.

– Câte dăți au fost?

– Cinci.

– Deci 500 de dolari?

– Exact. Puștiul chicoti din nou: Bani câștigați ușor.

– Ți-a băgat mâna în pantaloni?

O ezitare.

– O dată.

– O dată?

– Da. *O dată.*

– Cât a durat treaba asta?

– Câteva săptămâni. Mi-a zis că mai mult nu-și poate permite.

– Și ce s-a întâmplat la bibliotecă?

– Nimic. Nici măcar n-am fost la bibliotecă. Nici nu știu unde este.

– Și atunci de ce l-ai raportat?

– A spus că nu mai vrea să mă plătească. A spus că nu-i place să plătească și că nu ar trebui să mă plătească dacă am fi prieteni. I-am zis că, dacă nu mă plătește, îl raportez. Știam că era eliberat condiționat, știam că era pe lista condamnaților pentru molestare sexuală. Dacă își încălca termenii eliberării condiționate, se întorcea la închisoare. Și el știa asta.

– Și nu a vrut să plătească?

– Mi-a plătit o parte. A venit la mine și mi-a spus: „Îți dau jumătate". Iar eu i-am spus: „Îmi dai *tot*". Avea banii. Are o grămadă de bani. Oricum, nu-i ca și cum eu *voiam* cu adevărat. Dar am nevoie de *bani*, înțelegi? Uită-te și tu la locul ăsta. Știi cum e să nu ai bani deloc? Nu poți *face* nimic.

– Deci îl tapai de bani. Și ce-i cu asta? Ce-are asta a face cu ce s-a întâmplat în Cold Spring Park?

– Tocmai ăsta a fost motivul pentru care m-a lăsat cu ochii în soare. Mi-a zis că îi plăcea de un alt puști, de un puști care trecea dimineața prin parc, prin apropierea apartamentului său.

– Ce puști?

– Cel care a fost omorât.

– De unde știi că-i vorba de același băiat?

– Fiin'că Leonard mi-a zis că o să încerce să-l întâlnească. Momentan, îl urmărea. Se plimba dimineața prin parc, încercând să-l întâlnească. Îi aflase și numele. Îi auzise pe prietenii lui strigându-l. Îl chema Ben. Mi-a zis că o să încerce să vorbească cu el. Toate chestiile astea mi le-a zis înainte să se producă crima. Nici nu le-am dat prea mare atenție până nu a fost omorât puștiul.

– Ce-a spus Leonard despre el?

– A spus că este frumos. Ăsta-i cuvântul pe care l-a folosit – *frumos*.

– Ce te face să crezi că putea fi violent? Te-a amenințat vreodată?

– Nu. Glumești? L-aș nenoroci! Asta-i și chestia: Lenny este cam fricos de fel. Cred că de-aia îi plac puștii, pentru că e mătăhălos și se gândește că puștii sunt mai mici.

– Și de ce ar fi fost violent cu Ben Rifkin dacă l-a întâlnit în parc?

– Nu știu. N-am fost de față. Însă știu că Lenny avea un cuțit și îl lua cu el atunci când credea că o să întâlnească pe cineva – zicea că, uneori, dacă ești poponar și te dai la cine nu trebuie, lucrurile pot lua o turnură urâtă.

– Ai văzut cuțitul?

– Da, îl avea la el în ziua în care l-am cunoscut.

– Cum arăta?

– Nu știu, ca un cuțit.

– Ca un cuțit de bucătărie?

– Nu, mai degrabă ca un cuțit de luptă, cred. Avea zimți. Aproape că i l-am luat. Era destul de ca lumea.

– De ce nu ai povestit nimănui lucrurile astea? Știai doar că a fost omorât un băiat.

– Și eu sunt eliberat condiționat. Nu puteam să spun, indiferent cui, că îl storceam de bani sau că am mințit atunci când am declarat că m-a atins la bibliotecă. Este ca o infracțiune.

– Nu mai spune „ca". Nu este *ca* o infracțiune. Chiar *este* o infracțiune.

– Da. Exact.

– Matt, cât mai aveai de gând să continui astfel, fără să spui nimănui? Voiai ca fiul meu să fie condamnat pentru o crimă pe care nu a comis-o, doar ca să nu te simți tu jenat că ai lăsat un

tip să te-apuce de ouă săptămână de săptămână? Voiai să-ți ții gura în timp ce fiul meu ajungea la închisoare?

Puștiul nu mi-a mai răspuns.

Mânia pe care o simțeam era mult mai familiară de această dată. O mânie simplă, îndreptățită și mângâietoare, pe care o știam ca pe un vechi prieten. Nu eram supărat pe acest golan care făcea pe șmecherul. Oricum, viața îi cam pedepsește pe nechibzuiții de teapa lui Matt Magrath, mai devreme sau mai târziu. Nu, eram supărat chiar pe Patz, fiindcă era un criminal – și încă unul dintre cei mai josnici, un criminal de copii, o categorie pentru care polițiștii și procurorii nutresc un dispreț aparte.

– M-am gândit că nu o să mă creadă nimeni. Problema mea era că nu puteam spune nimic despre puștiul ucis pentru că mințisem deja cu privire la chestia din bibliotecă. Așa că, dacă spuneam acum adevărul, toți aveau să zică: „Eh, ai mai mințit o dată. De ce să te credem acum?“ Deci, ce rost ar fi avut?

Avea dreptate, firește. Matt Magrath era cel mai nepotrivit martor pe care ți-l puteai închipui. Recunoscând chiar el că-i un mincinos, niciun juriu nu avea să-l creadă. Singura problemă era că – la fel ca băiatul care striga „lupul!“ – de această dată chiar spunea adevărul.

17 | Nu-i nimic cu mine!

Cei de la Facebook blocară contul lui Jacob, probabil din cauza unei citații care îi soma să predea autorităților toate postările acestuia. Însă, dând dovadă de o persistență suicidară, el își deschise un nou cont, sub numele de „Marvin Glasscock", și începu să trimită noi cereri de prietenie cercului său de apropiați. Nu făcu niciun secret din asta, iar pe mine mă scoase din sărite. Spre surprinderea mea, Laurie îi luă apărarea. „Este singur cuc", îmi zise ea. „Are nevoie de *oameni*." Așa făcea Laurie dintotdeauna: își ajuta fiul. Insistă asupra faptului că Jacob era acum complet izolat și că „viața lui online" era o parte atât de necesară și de „naturală" a modului în care socializau copiii, încât ar fi fost o cruzime să-i interzicem până și acest minim contact uman. I-am amintit că statul Massachusetts avea de gând să-l priveze de mult mai multe, așa că am căzut de acord să-i limităm măcar noul cont. Jacob nu avea voie să schimbe parola, ceea ce ne-ar fi împiedicat să-i accesăm contul și să-i editățm postările; nu avea voie să posteze nimic legat de caz; și nu avea voie, sub nicio formă, să posteze fotografii sau clipuri video care nu

ar mai fi putut fi apoi oprite de la a se răspândi pe internet și care puteau fi scoase din context cu ușurință. Astfel, începu un joc de-a șoarecele și pisica, în care un copil, altminteri inteligent, se străduia să facă glume pe seama propriei situații, în termeni suficient de vagi, astfel încât tatăl său să nu îl cenzureze.

Pentru mine a devenit o rutină să verific în fiecare dimineață ce mai scrisese Marvin Glasscock pe Facebook în noaptea precedentă. Prima dată îmi verificam contul de Gmail, apoi intram pe Facebook. Pe urmă căutam pe Google „Jacob Barber", ca să văd ultimele știri despre caz. Dacă totul era în regulă, mă pierdeam în lumea virtuală câteva minute, ca să mai uit de vâltoarea cumplită în care mă aflam.

În ceea ce privește reîncarnarea fiului meu pe Facebook, cel mai mult m-a surprins că mai erau încă persoane dispuse să îl accepte ca „prieten". În lumea reală nu mai avea prieteni. Era singur-singurel. Nimeni nu îl suna, nimeni nu îl vizita. Fusese suspendat de la școală și, începând din septembrie, orașul avea să fie obligat să îi plătească un meditator. Așa cerea legea. Laurie negociase săptămâni întregi cu conducerea școlii, târguindu-se asupra numărului de ore de meditații la care avea dreptul Jake. Între timp, el părea să-și fi pierdut toți prietenii. Puștii care acceptau să se conecteze online cu Jacob refuzau să îi dea atenție în realitate. E drept că doar o mână de copii îl acceptaseră pe „Marvin Glasscock" în cercul lor virtual. Înainte de uciderea lui Ben Rifkin, rețeaua de Facebook a lui Jacob – numărul de copii care citeau comentariile sale repezite și ale căror comentarii erau urmărite de Jacob – se ridica la 474, majoritatea colegi de clasă, majoritatea puști de care nu auzisem în viața mea. După comiterea crimei, rămăseseră numai patru, printre care se număra și Derek Yoo. Mă întreb dacă aceștia patru – sau Jacob – au înțeles vreodată cu adevărat că fiecare mișcare pe care o făceau online crea o arhivă, că fiecare tastă apăsată era înregistrată și stocată pe un server, undeva.

Nimic din ceea ce făceau pe internet – nimic – nu rămânea ascuns. Și, spre deosebire de un apel telefonic, aceasta era o formă scrisă de comunicare: ei generau o stenogramă a fiecărei conversații. Internetul este visul oricărui procuror, un mijloc de monitorizare și arhivare ce aude cele mai intime și sinistre secrete, chiar și pe cele nerostite cu glas tare. Este mai ceva decât un microfon. Aproape că este un microfon plantat în capul fiecăruia.

Era doar o chestiune de timp, desigur. Mai devreme sau mai târziu, tastând la laptopul său târziu în noapte, în stupoarea fericită a navigării pe internet, Jacob avea să aibă o scăpare prostească, de adolescent. Iar asta s-a întâmplat la jumătatea lui august. Într-o duminică dimineață, am aruncat o privire pe pagina de Facebook a lui Marvin Glasscock și am văzut acolo o imagine a lui Anthony Perkins din *Psycho*, celebra siluetă având cuțitul ridicat deasupra umărului, gata să o înjunghie pe Janet Leigh la duș, acum cu fața lui Jacob adăugată prin Photoshop – Jacob pe post de Norman Bates. Fața era decupată dintr-o fotografie de-a lui Jacob, făcută, după toate aparențele, la o petrecere. Îl înfățișa pe Jacob rânjind. Jacob postase fotografia, retușată, cu următoarele cuvinte dedesubt: „Ce crede lumea despre mine". Prietenii lui replicaseră cu aceste comentarii: „Tipule, arăți ca o tipă", „Excelent! Ar trebui să-ți pui poza asta la profil", „Wee-wee-wee [muzica din *Psycho*]", „Marvin Glasscock! Tipul apare de nicăieri; să-ți pice fața, nu alta!!!"

Nu am șters imediat poza. Voiam să îl iau la întrebări pe Jacob mai întâi. Am luat laptopul cu mine și am urcat la etaj.

Era în camera lui, încă adormit. Unul dintre romanele pe care le citea stătea deschis pe noptieră, cu fața în jos. Obișnuia să citească fie SF-uri plasate în viitor, fie fantasy-uri militare despre unități ultrasecrete de-ale armatei, cu nume ca „Alpha Force". (Jacob nu era interesat de romane cu vampiri: nu erau *destul* de escapiste.)

Era aproape șapte. Jaluzelele erau trase până jos, lumina fiind astfel alungată din cameră.

Când m-am apropiat de patul său, Jacob se trezi și se întoarse cu privirea spre mine. Mai mult ca sigur eram încruntat. Am întors calculatorul spre el, ca să vadă pe monitor dovada fărădelegii sale.

– Ce-i asta?

El mormăi, încă adormit pe jumătate.

– Ce-i asta?

– Ce anume?

– Asta!

– Nu știu. Despre ce vorbești?

– Fotografia asta de pe Facebook. De azi-noapte. Tu ai postat-o?

– E o glumă.

– O glumă?

– E doar o glumă, tată.

– O glumă? Ce-i cu tine?

– Chiar trebuie să facem atâta tam-tam...

– Jacob, știi ce-o să se întâmple cu fotografia asta? O să fie fluturată în fața juriului și știi ce vor spune procurorii? Vor spune că e dovada conștientizării vinei. Vor folosi exact această sintagmă: *conștientizarea vinei*. Vor zice: „Iată cum se vede Jacob Barber pe sine însuși. Ca în *Psycho*. Când se uită în oglindă, iată cine îl privește de acolo: Norman Bates". Vor repeta cuvântul *psihopat* și vor arăta această poză, iar jurații se vor holba la ea. Se vor holba la ea și ghici ce? Nu vor mai putea să și-o scoată din minte. Le va rămâne întipărită acolo. Îi va influența. Îi va suci și-i va marca. Poate că nu pe toți, poate că nu prea mult. Însă va face ca dosarul împotriva ta să cântărească ceva mai mult. Așa merg lucrurile. Asta ai făcut când ai postat poza: le-ai dat un cadou. Un cadou. Fără niciun motiv. Dacă Logiudice găsește asta, nu

vei mai scăpa de ea. Nu pricepi? Nu înțelegi ce miză mare e în joc, Jacob?

– Ba da!

– Nu înțelegi ce vor să-ți facă?

– Sigur că înțeleg.

– Și atunci, de ce? Spune-mi. Fiindcă nu găsesc rostul. De ce ai face una ca asta?

– Ți-am zis deja, a fost o glumă. Înseamnă exact opusul a ceea ce spui tu. Este felul în care mă vede lumea. Nu așa mă văd eu. Nici măcar nu-i vorba de mine.

– A, de ce n-ai zis așa? Făceai doar pe deșteptul și erai un pic ironic. Și, desigur, procurorul și jurații vor înțelege și ei asta. Dumnezeule! Ești prost?

– Nu sunt prost.

– Atunci ce-i cu tine?

În spatele meu se auzi glasul lui Laurie:

– Andy! Destul.

Avea mâinile în sân și ochii încă mijiți de somn.

Jacob rosti pe un ton sumbru:

– Nu-i nimic cu mine.

– Atunci ce naiba te-a făcut să...

– Andy, încetează!

– De ce, Jacob? Zi-mi doar de ce.

Mânia mi se mai domolise. Totuși, eram încă suficient de înfierbântat ca să mai trimit câteva săgeți și înspre Laurie.

– Pot să-l întreb măcar atât? Pot să-l întreb de ce a făcut-o? Sau cer prea mult?

– A fost o simplă glumă, tată. Nu putem să o ștergem și să uităm de ea?

– Nu! Nu putem să o ștergem și gata. Tocmai asta-i ideea! Nu va dispărea, Jacob. Putem să o ștergem, dar nu va dispărea. Când amicul tău, Derek, se va duce la procuror și-i va spune că

ai un cont de Facebook pe numele Melvin Glasscock și că ai postat această fotografie, procurorul nu va trebui decât să le trimită o citație ca să o obțină. Iar cei de la Facebook îi vor da tot ce va cere. Chestiile astea te urmăresc. Sunt ca napalmul. Nu poți să le faci să dispară. Pur și simplu nu poți.

– Bine.

– Nu poți face asemenea lucruri. Nu acum.

– Am zis *bine*. Îmi pare rău.

– Nu-i destul să-ți pară rău. Asta nu va rezolva problema.

– Andy, încetează odată! Mă sperii. Ce vrei să facă? Faptu-i consumat. A zis că-i pare rău. De ce îl tot hărțuiești?

– Îl hărțuiesc pentru că-i important să priceapă!

– Faptu-i consumat. A făcut o greșeală. E un copil! Calmează-te, Andy. Te rog!

Străbătu încăperea, îmi luă laptopul din mâini – nici nu-mi dădusem seama că încă îl țineam – și examină îndeaproape poza. Ținea laptopul de margini, ca pe o tavă de la cantină.

– În regulă. Ridică din umeri: Hai să o ștergem și să isprăvim odată cu asta. Cum o șterg? Nu văd niciun buton.

Am luat laptopul și m-am uitat pe tot ecranul.

– Nici eu nu-l văd. Jacob, cum ștergi chestia asta?

El îmi luă laptopul și, stând acum pe marginea patului, făcu doar câteva clickuri.

– Uite-așa! Gata!

Închise laptopul și mi-l dădu, apoi se întinse în pat și se întoarse cu spatele la mine.

Laurie îmi aruncă o căutătură de parcă *eu* aș fi fost cel nerezonabil.

– Mă duc înapoi în pat, Andy.

A ieșit din cameră, apoi am auzit foșnetul așternuturilor, când s-a strecurat înapoi în ele. Laurie obișnuia să se trezească întotdeauna devreme, chiar și duminica, înainte de toate astea.

Am rămas acolo o clipă, ținând laptopul lângă picior ca pe o carte închisă.

– Îmi pare rău că am țipat la tine.

Jacob pufni. Nu mi-am dat seama dacă o făcea pentru că îl podidea plânsul sau pentru că era supărat pe mine. Însă mi-a atins o coardă sensibilă și mi-a trezit nostalgii. Mi-am amintit de Jake bebelușul, frumosul și scumpul nostru bebeluș, cu ochii mari și păr bălai. Faptul că acest băiat, acest copil-bărbat era una și aceeași persoană cu acel bebeluș m-a izbit de parcă nu aș fi realizat asta până atunci. Bebelușul nu se transformase în băiat; bebelușul *era* băiatul, aceeași făptură neschimbată în esența sa. Acesta era același bebeluș pe care îl ținusem în brațe.

M-am așezat pe pat lângă el și i-am pus o mână pe umărul dezvelit.

– Îmi pare rău că am țipat la tine. Nu ar trebui să-mi pierd cumpătul. Încerc doar să am grijă de tine. Știi asta, nu?

– Mă culc la loc.

– Bine.

– Lasă-mă în pace!

– Bine.

– Bine, atunci pleacă.

Am dat din cap, l-am mai mângâiat pe umăr de câteva ori, ca și cum aș fi putut să-i transmit prin atingere cât de mult îl *iubesc,* însă el a rămas neclintit, așa că m-am ridicat și am dat să plec.

Silueta din pat rosti:

– Nu-i nimic cu mine. Și știu exact ce îmi vor face. Nu mai trebuie să-mi spui și tu.

– Știu, Jake. Știu.

Și apoi, cu bravura și nepăsarea tipice copiilor, adormi din nou.

18 | Gena criminalilor, readusă la suprafață

Într-o marți dimineață pe la sfârșitul verii, Laurie și cu mine ne aflam în biroul doamnei doctor Vogel pentru ședința noastră săptămânală, sub privirile celor două măști africane. Ședința nu începuse încă – abia ne făceam comozi în fotolii, rostind remarcile uzuale cu privire la vremea caldă de afară, Laurie tremurând puțin din cauza aerului condiționat –, când medicul ne anunță:

– Andy, trebuie să-ți spun că va fi o oră dificilă pentru tine.

– Da? De ce?

– Trebuie să vorbim despre niște chestiuni biologice din acest caz, despre partea genetică.

Ezită. Dr. Vogel obișnuia să păstreze o expresie impasibilă pe chip în timpul ședințelor noastre, probabil pentru a nu-și lăsa emoțiile să ne influențeze. Însă, de această dată, avea maxilarul încleștat în mod vizibil.

– Și trebuie să îți iau și o probă de sânge. N-o să fie cine știe ce; doar o să-ți tamponez puțin gura. Fără ace, fără nimic

supărător. Voi folosi doar un beţişor ca să îţi şterg gingiile şi să iau astfel o mostră de salivă.

– O probă de sânge? Cred că glumiţi. Parcă nu ar fi trebuit să luăm în calcul această variantă.

– Andy, uite ce-i: eu sunt doctor, nu avocat; nu-ţi pot spune ce va fi acceptat ca probă şi ce nu. Asta-i între tine şi Jonathan. Ce îţi pot spune, totuşi, este că genetica comportamentală – şi prin asta mă refer la ştiinţa care se ocupă de modul în care comportamentul nostru este influenţat de gene – este o armă cu două tăişuri. S-ar putea ca acuzarea să vrea să prezinte acest soi de probe ca să arate că Jacob este violent de la natură, un asasin înnăscut, ceea ce le-ar uşura mult treaba în a demonstra că Jacob este cel care a comis această crimă. Însă s-ar putea să vrem şi noi să mizăm pe această carte. Dacă se va ajunge cumva în punctul în care procurorii vor stabili că Jacob chiar l-a ucis pe acest băiat – am zis *dacă*; nu vreau să cobesc, nu vreau să credeţi că asta este părerea mea, e doar un simplu *dacă* –, atunci am putea aduce probele genetice ca o circumstanţă atenuantă.

Laurie interveni:

– Circumstanţă atenuantă?

I-am explicat:

– Ca să se schimbe încadrarea, de la crimă cu premeditare la crimă de gradul al doilea sau omor prin imprudenţă.

Laurie tresări. Termenii tehnici erau descurajatori, o amintire a eficienţei sistemului. Tribunalul este ca o fabrică, sortând violenţa pe diferite grade, procesând suspecţii şi scoţându-i infractori pe bandă.

Şi eu eram descurajat. Avocatul din mine îşi dădu seama imediat de calculele pe care şi le făcea Jonathan. Ca un general pregătindu-se de bătălie, el îşi punea la punct metodele de apărare, luând în considerare inclusiv o retragere tactică.

I-am spus mamei fiului meu pe un ton blând:

– Crima cu premeditare atrage după sine pedeapsa cu viața, fără posibilitate de eliberare condiționată. Este o sentință obligatorie. Judecătorul nu are niciun cuvânt de spus. În cazul crimei de gradul al doilea, Jake ar fi eligibil pentru eliberare condiționată peste douăzeci de ani. Ar avea doar 34 de ani atunci. Ar avea încă toată viața în față.

– Jonathan mi-a cerut să mă ocup de această chestiune, să mă pregătesc pentru orice eventualitate. Laurie, cred că ideea este următoarea... sau, mă rog, așa este cel mai ușor să te gândești la treaba asta: legea pedepsește infracțiunile săvârșite cu intenție. Pornește de la premisa că toate faptele sunt intenționate, fiind produsul liberului arbitru. Dacă ai comis o infracțiune, se presupune că ai intenționat să o comiți. Legea este neiertătoare cu apărările bazate pe „da, dar...". *Da, dar am avut o copilărie grea. Da, dar am probleme psihice. Da, dar eram beat. Da, dar am căzut pradă mâniei.* Dacă săvârșești o infracțiune, legea spune că ești vinovat în ciuda tuturor acestor lucruri. Însă *se va ține cont* de ele la definirea exactă a infracțiunii și la stabilirea sentinței. În acel moment, orice îți afectează liberul arbitru – inclusiv o predispoziție genetică spre violență sau un control scăzut al impulsurilor – poate fi avut în vedere, cel puțin teoretic.

– Este ridicol, m-am stropșit eu. Niciun juriu nu va da doi bani pe asta. Vrei să le spui „Da, am omorât un băiat de 14 ani, dar dați-mi drumul chiar și așa"? N-ai să vezi! Niciodată.

– S-ar putea să nu avem de ales, Andy, *dacă*...

– Este o tâmpenie, am replicat eu. Vrei să-mi iei *mie* o probă de sânge? Nu am rănit nici măcar o muscă în toată viața mea!

Medicul încuviință. Nicio reacție. Un psihiatru perfect stătea pur și simplu și lăsa cuvintele să se spargă de ea ca valurile de dig, știind că doar așa mă putea face să vorbesc în continuare. Aflase probabil, la un moment dat, că atunci când interogatorul tace, persoana interogată se grăbește să umple tăcerea.

– Nu am făcut rău nimănui. Nu sunt iute la mânie. Pur și simplu nu îmi stă în fire. Nici măcar nu am jucat fotbal american în viața mea. Nu m-a lăsat mama. Știa că nu o să-mi placă. Știa. În casa noastră nu a existat vreodată violență domestică. Când eram mic, știți la ce cântam? La clarinet. În vreme ce toți prietenii mei jucau fotbal, eu cântam la clarinet.

Laurie își așeză mâna peste a mea, ca să-mi domolească agitația din ce în ce mai mare. Asemenea gesturi deveniseră tot mai rare între noi, așa că m-am simțit mișcat. M-a calmat.

Dr. Vogel rosti:

– Andy, știu că ai investit foarte mult în toate astea. În identitatea ta, în reputația ta, în omul care ai devenit, în persoana în care te-ai croit de unul singur. Am mai discutat despre asta și te înțeleg perfect. Însă tocmai asta-i și ideea. Nu suntem doar rezultatul genelor noastre. Suntem rezultatul mult mai multor factori: gene și mediu, fire și educație. Faptul că tu ești cine ești reprezintă cel mai bun exemplu pe care îl cunosc eu al puterii liberului arbitru, al individualității. Indiferent ce vom găsi înscris în codul tău genetic, asta nu va spune nimic despre cine ești tu ca persoană. Comportamentul uman este mult mai complex de-atât. Aceeași secvență genetică prezentă la un individ poate produce un rezultat complet diferit la alți indivizi și în alte circumstanțe. Noi discutăm aici doar despre o predispoziție genetică. Predispoziția nu este totuna cu predestinarea. Oamenii sunt mult, mult mai mult decât un simplu cod ADN. Greșeala pe care lumea are tendința să o facă în cazul unei științe noi, precum aceasta, este să pună prea mult accent pe determinism. Am mai discutat despre asta. Nu vorbim aici despre genele care te fac să ai ochii albaștri. Comportamentul uman are multe alte cauze, nu se referă doar la simple trăsături fizice.

– Mda, un discurs foarte frumos – și, totuși, insistați să îmi băgați un betișor în gură. Și dacă nu vreau să aflu ce este înscris

în ADN-ul meu? Dacă nu-mi place destinul pentru care am fost programat?

– Andy, oricât de greu ți-ar fi, trebuie să înțelegi că nu este vorba de tine. Este vorba de Jacob. Întrebarea este: cât de departe ești dispus să mergi pentru Jacob? Ce ești în stare să faci pentru a-ți proteja fiul?

– Nu-i corect!

– Dar aşa stau lucrurile. Nu eu te-am adus aici.

– Nu. Jonathan m-a pus să vin. El este cel care ar trebui să-mi spună aceste lucruri, nu dumneata.

– Probabil că nu vrea să se certe cu tine pe tema asta. Nici măcar nu știe dacă se va folosi de asta la proces. E doar un as pe care ar vrea să-l aibă în mânecă pentru orice eventualitate. Totodată, s-ar putea să creadă că l-ai refuza.

– Nu s-ar înșela. De aceea ar fi trebuit să poarte chiar el această discuție cu mine.

– Își face doar meseria. Dintre toți oamenii, tu ar trebui să înțelegi asta.

– Meseria lui este să facă orice îi cere clientul.

– Meseria lui este să câștige, Andy, nu să încerce să menajeze sentimentele cuiva. Oricum, nu tu ești clientul, ci Jacob. Singurul care contează aici este Jacob. De aceea ne-am adunat cu toții aici – ca să-l ajutăm pe Jacob.

– Deci Jonathan vrea să susțină în fața instanței că Jacob *are* gena criminalilor?

– Dacă se ajunge la asta, dacă vom fi puși într-o situație disperată, da, s-ar putea să fim nevoiți să susținem că Jacob are anumite trăsături genetice care îl fac să fie predispus la acțiuni agresive sau antisociale.

– Toate acele calificative și nuanțe sunt o păsărească în urechile oamenilor obișnuiți. Ziarele vor vorbi despre gena criminalilor. Vor spune că suntem niște criminali înnăscuți. O familie de criminali.

– Tot ce putem face este să le prezentăm adevărul. Dacă vor alege să îl distorsioneze, să îl facă să sune mai senzațional, ce putem face?

– Bine, să zicem că accept, să zicem că vă las să-mi luați proba de sânge. Spuneți-mi exact ce căutați.

– La ce nivel ești cu biologia?

– Știu doar ce-am învățat la școală.

– Și erai bun la biologie?

– Eram mai bun la clarinet.

– Bine, dacă este așa, am să-ți spun pe scurt... Fără să pierdem din vedere infinita complexitate a cauzelor ce determină comportamentul uman și faptul că nu există un declanșator genetic pentru anumite comportamente ale oamenilor... Noi discutăm întotdeauna despre o interacțiune între gene și mediu; și, oricum, comportamentul „infracțional" nu este un termen științific, ci unul juridic, iar anumite comportamente ce pot fi definite drept infracționale într-o situație ar putea să nu fie infracționale în alte condiții, cum ar fi în război...

– Bine, bine, am priceput. Este complicat. Spuneți-mi ca la proști. Vreau să știu doar atât: după ce anume vă uitați în saliva mea?

Ea zâmbi, cedând:

– Fie! Există două gene aparținând aceluiași cromozom, care au fost legate de comportamentul masculin antisocial și care pot explica astfel tipare de violență ce trec de la o generație la alta, ca în cazul familiei tale. Prima este forma unei gene numite MAOA. Gena MAOA se află pe cromozomul X. Ea controlează o enzimă care metabolizează anumiți neurotransmițători precum serotonina, norepinefrina și dopamina. A fost denumită „gena războinicilor", pe baza asocierii sale cu comportamentul agresiv. Mutația se numește *MAOA Knockout*. S-a mai folosit în instanță ca un declanșator al violenței, însă argumentele aduse au fost prea simpliste, fiind respinse. Felul în care înțelegem

relația gene-mediu a evoluat de atunci – știința progresează foarte repede – și am putea beneficia de dovezi mai concludente acum. Cea de-a doua mutație se găsește în gena responsabilă pentru transportul serotoninei. Localizată pe cromozomul 17, numele oficial al genei este SLC6A4. Ea codează o proteină care facilitează activitatea sistemului de transport al serotoninei, ceea ce permite întoarcerea serotoninei din sinapse în neuron.

Am ridicat mâna: *Destul!*

Ea zise:

– Ideea este următoarea. Știința funcționează și se perfecționează pe zi ce trece. Închipuie-ți, numai. Până acum, ne-am întrebat mereu: „Ce se află la originea comportamentului uman? Firea sau educația?" Și ne-am descurcat de minune atunci când a fost vorba de studierea componentei educative a ecuației. Sunt nenumărate studii de calitate despre modul în care mediul influențează comportamentul. Însă acum, pentru prima oară în istorie, putem să ne ocupăm și de componenta genetică. Vorbim de tehnologii de ultimă oră. Însăși structura ADN-ului a fost descoperită abia în 1953. Abia începem să înțelegem. Abia începem să ne uităm la cine suntem de fapt. Nu la abstracții de genul „suflet" sau metafore precum „inima omului", ci la adevărata mecanică a ființelor umane, la componentele de bază. Asta – se trase de pielea brațului, indicând o mostră din carnea ei –, corpul omenesc este o mașinărie. Un sistem foarte complex de molecule, activat de reacții chimice și de impulsuri electrice. Mințile noastre sunt și ele parte din acest sistem. Lumea nu are dificultăți în a accepta că educația influențează comportamentul. De ce ar fi diferit în cazul naturii?

– Doamnă doctor, asta o să-l scape pe fiul meu de închisoare?

– E posibil.

– Atunci, hai s-o facem!

– Mai e ceva.

– De ce nu mă mir?

– Am nevoie și de o mostră de la tatăl tău.

– De la tatăl meu? Glumiți! Nu am mai vorbit cu el de când aveam cinci ani. Nici măcar nu știu dacă mai trăiește.

– Trăiește. Se află în Penitenciarul Northern din Somers, Connecticut.

Urmă o pauză.

– Atunci duceți-vă și luați mostra.

– Am încercat. Nu vrea să mă vadă.

Am clipit surprins. Mă luase pe neașteptate atât vestea că tatăl meu era în viață, cât și faptul că îmi aducea deja un mesaj din partea lui. Avea un avantaj asupra mea. Nu numai că știa trecutul meu, dar nici măcar nu îl considera trecut propriu-zis. Pentru ea nu era deloc o povară. Ca să-l contacteze pe Billy Barber, dr. Vogel nu trebuise decât să formeze un număr de telefon.

– Spune că trebuie să i-o ceri tu.

– Eu? Nu m-ar recunoaște nici dacă aș răsări din pământ în fața lui.

– Se pare că nu vrea ca lucrurile să rămână astfel.

– Da? De ce nu?

– Când îmbătrânesc, tații vor să-și cunoască fiii mai bine. Ridică din umeri: Cine poate ști ce-i în inima oamenilor?

– Deci știe de mine?

– O, știe totul despre tine!

Am simțit că mă înroșesc ca un puști când am auzit asta. Un tată! Apoi, aproape instantaneu, entuziasmul mi-a pierit când m-am gândit la Billy Barber cel Sângeros.

– Spune-i să se ducă dracului!

– Nu-i pot spune asta. Avem nevoie de ajutorul lui. Avem nevoie de o mostră ca să putem demonstra că o mutație genetică nu este o simplă excepție, ci o trăsătură a familiei, trecută din tată în fiu.

– Am putea obține un ordin judecătoresc.

– Nu fără ca procurorul să afle ce punem la cale.

Am clătinat din cap.

Laurie interveni, într-un final:

– Andy, trebuie să te gândești la Jacob. Cât de departe ai merge pentru el?

– M-aș duce până în iad și înapoi.

– Bine, atunci. Exact asta va trebui să faci.

19 | Camera de tăiere

În ultima săptămână din august – în acea non-săptămână de duminici, când ne mișcăm cu toții mai încet și jelim trecerea verii, pregătindu-ne de toamnă –, temperaturile crescură și aerul deveni parcă mai dens, până când toată lumea ajunse să vorbească numai despre arșiță: când avea să se sfârșească, cât de mult va urca temperatura și cât de insuportabilă era umiditatea. Îi silea pe oameni să se retragă în case, de parcă ar fi fost iarnă. Trotuarele și magazinele erau ciudat de tăcute. Pentru mine, arșița nu reprezenta un chin, ci mai degrabă un simptom, așa cum febra este un simptom al răcelii. Era doar cel mai evident motiv pentru care lumea devenea tot mai insuportabilă.

La acel moment, eram deja toți trei puțin înnebuniți de căldură. Privind în urmă, nu-mi vine să cred cât de egocentric devenisem, cum toată această poveste părea să aibă de-a face cu *mine*, nu cu Jacob sau cu toată familia noastră. În mintea mea, vina lui Jacob era inseparabilă de vina mea, deși nimeni nu mă acuzase în mod explicit de nimic. Începusem să-mi pierd luciditatea, bineînțeles. Știam asta. Îmi amintesc foarte clar cum mă

străduiam să îmi păstrez cumpătul, dar și aparențele, să nu cedez nervos.

Însă nu i-am împărtășit aceste sentimente lui Laurie și nici nu am încercat să le aflu pe ale sale, fiindcă simțeam cu toții că o luăm razna. Am descurajat din răsputeri orice tentativă de discuție sinceră despre sentimente și, în curând, am încetat să îi mai acord atenție soției mele. Nu am întrebat-o niciodată – nici măcar nu am întrebat-o! – prin ce trece mama lui Jacob, criminalul. Mi s-a părut mai important să fiu – sau măcar să par – un stâlp de rezistență și să o încurajez și pe ea să fie tare. Era singura abordare rezonabilă: să strângem din dinți, să trecem de proces, să facem tot posibilul ca Jacob să fie în siguranță și abia după aceea să ne ocupăm de trauma emoțională. După aceea. De parcă ar fi existat un loc numit *După aceea* și, dacă aș fi reușit să-mi duc familia pe acel tărâm, totul avea să se termine cu bine. Pe tărâmul *După aceea* urma să avem timp pentru toate aceste probleme „mărunte". M-am înșelat. Mă gândesc acum la asta, la cum ar fi trebuit să o văd pe Laurie atunci, la cum ar fi trebuit să-i acord mai multă atenție. Ea îmi salvase viața cândva. M-am dus la ea distrus și ea m-a iubit chiar și așa. Iar când a ajuns să fie ea distrusă emoțional, eu n-am ridicat nici măcar un deget ca să o ajut. Am observat doar că părul îi era tot mai cărunt și mai neîngrijit, că fața i se zbârcea din cauza ridurilor ca o vază veche din ceramică. Slăbise atât de mult, încât i se vedeau oasele de la șold și, când eram împreună, vorbea din ce în ce mai puțin. Chiar și așa, eu nu mi-am pierdut nicio clipă hotărârea de a-l salva mai întâi pe Jacob și de a mă ocupa de Laurie abia mai târziu. Acum încerc să analizez rațional acea intransigență nemiloasă: ajunsesem deja un maestru când venea vorba despre interiorizarea emoțiilor primejdioase; mintea îmi era încinsă din pricina stresului acelei veri fără de sfârșit. Toate acestea ar putea

fi adevărate, dar sunt și minciuni în același timp. Adevărul este că am fost un prost. Laurie, am fost un prost. Știu asta acum.

Într-o dimineață, pe la ora 10.00, m-am dus acasă la familia Yoo. Părinții lui Derek lucrau chiar și în acea săptămână de semi-vacanță. Știam că Derek va fi singur acasă. El și cu Jacob încă își trimiteau mesaje regulat. Vorbeau chiar și la telefon, dar numai în timpul zilei, când părinții lui Derek nu erau prin preajmă. Eram convins că Derek va dori să își ajute prietenul, că va vrea să vorbească și cu mine, să-mi spună adevărul, însă îmi era teamă că nu mă va lăsa să intru. Era un băiat bun – avea să facă doar ce i se zisese, așa cum făcuse dintotdeauna. Astfel încât eram pregătit să duc muncă de convingere cu el, ba chiar să apelez și la forță ca să intru în casă. Îmi amintesc că mă simțeam în stare să fac orice. Am ajuns acolo purtând un șort larg și un tricou care mi se lipise de spinarea transpirată. Mă îngrășasem un pic de când începuse toată povestea asta și îmi aduc aminte că șortul îmi aluneca pe coapse, din când în când, sub presiunea burții. Trebuia să îl ridic întruna. Fusesem mereu îngrijit și bine făcut. Îmi era rușine de felul în care arătam acum, însă nu aveam niciun chef să fac ceva în această privință. Avea să fie timp și pentru asta *după aceea.*

Când am ajuns acasă la familia Yoo, nu am bătut la ușă. Nu voiam să-i dau puștiului ocazia de a se ascunde de mine, de a mă vedea și de a refuza să răspundă la ușă, prefăcându-se că nu-i acasă. Așa că m-am dus prin spatele casei, trecând printr-o grădiniță cu flori, pe lângă o hortensie cu ciorchini conici, care țâșneau în toate părțile ca niște artificii, o înmugurire pe care David Yoo o aștepta tot anul, din câte îmi amintesc.

Familia Yoo construise o extensie în spatele casei. Aceasta cuprindea un holișor și o bucătărioară pentru micul dejun. Toți pereții aveau ferestre, așa că puteam vedea prin bucătărie până în micul living unde Derek stătea întins pe o canapea în fața

televizorului. Pe veranda din spate era mobilă de curte, o masă cu umbrelă și șase scaune. Dacă Derek refuza să mă lase să intru, puteam să arunc cu unul dintre scaunele masive prin ușa franțuzească, ca William Hurt în *Body Heat*. Însă ușa nu era încuiată. Am intrat în casă de parcă aș fi fost la mine, de parcă tocmai fusesem să arunc gunoiul.

Aerul condiționat din living crease o răcoare binemeritată.

Derek se ridică în picioare, dar nu-mi ieși în întâmpinare. Rămase cu gambele rezemate de canapea; purta pantaloni scurți și un tricou negru care avea pe piept sigla Zildjian. Picioarele sale desculțe erau lungi și osoase. Avea degetele de la picioare încordate, înfipte în covor, ca niște mici omizi. Era agitat. Când îl văzusem prima oară pe Derek, avea 5 ani și era încă dolofan. Acum arăta și el a adolescent, uscățiv, lungan și ușor aiurit, ca băiatul meu. Era exact ca Jacob, cu o singură diferență: viitorul lui Derek nu era umbrit de nimic, nu avea niciun obstacol în cale. Avea să treacă prin adolescență cu aceeași expresie aiurită ca Jacob, cu aceleași haine de rahat, cu aceeași reticență de a privi oamenii în ochi, și așa avea să intre și în maturitate. Era doar un puști fără vină, cum ar fi putut fi și Jacob, și pentru o clipă m-am gândit cât de plăcut ar fi să am și eu un băiat atât de... necomplicat. Îl invidiam pe David Yoo, chiar dacă momentan îl consideram un ticălos fără pereche.

– Bună, Derek.

– Bună.

– Ce s-a întâmplat, Derek?

– Nu ar trebui să fii aici.

– Am venit aici de sute de ori.

– Da, dar nu ar trebui să fii aici acum.

– Vreau doar să vorbim. Despre Jacob.

– Nu am voie să vorbesc despre el.

– Derek, ce-ai pățit? Ești... agitat.

– Ba nu.

– Te temi de mine?

– Nu.

– Atunci de ce te porți așa?

– Cum mă port? Nu fac nimic.

– Arăți de parcă tocmai te-ai ouat.

– Nu. Doar că... nu ar trebui să fii aici.

– Calmează-te, Derek. Stai jos. Vreau doar să aflu adevărul, atâta tot. Ce naiba se petrece aici? Ce se petrece *cu adevărat*? Aș vrea doar să-mi explice totuși cineva.

Am traversat bucătăria și am intrat în living cu băgare de seamă, ca și cum m-aș fi apropiat de un animal temător.

– Nu mă interesează ce au spus părinții tăi, Derek. Nu au dreptate. Jacob merită ajutorul tău. Este prietenul tău. Prietenul tău. Ca și mine, de altfel. Sunt prietenul tău și asta fac prietenii, Derek. Se ajută între ei. Asta-i tot ce vreau: ca tu să fii din nou prietenul lui Jacob, chiar acum. Are nevoie de tine.

M-am așezat.

– Ce i-ai spus lui Logiudice? Ce-ai fi putut să-i zici încât să creadă că fiul meu este un criminal?

– Nu i-am zis că Jake este un criminal.

– Atunci ce i-ai zis?

– De ce nu-l întrebi pe Logiudice? Nu ar fi trebuit să-ți spună?

– Ba da, Derek, dar se joacă acum cu noi. Nu e un băiat bun, Derek. Știu că s-ar putea să-ți fie greu să înțelegi asta. Nu te-a adus în fața marelui juriu pentru că ar fi fost silit să-mi dea și mie o stenogramă a discuției cu tine, dacă ar fi făcut-o. Probabil că nici nu te-a pus să vorbești cu un polițist, pentru că acesta ar fi întocmit un raport. Așa că vreau să-mi spui chiar *tu*, Derek. Vreau să faci ceea ce se cuvine. Spune-mi ce i-ai zis lui Logiudice de este atât de sigur că Jacob este vinovat.

– I-am zis adevărul.

– Oh, știu, Derek. Toată lumea spune adevărul. Este atât de agasant. Pentru că adevărul nu-i niciodată același. Așa că trebuie să știu ce i-ai zis mai exact.

– Nu ar trebui să...

– La naiba, Derek! Ce i-ai zis?

El se trase înapoi, lăsându-se să cadă pe canapea, de parcă țipătul meu l-ar fi azvârlit acolo.

M-am calmat. Am rostit pe un ton moale, aproape disperat:

– Te rog, Derek! Te rog, spune-mi!

– I-am zis doar că... mă rog, se petreceau anumite chestii la școală.

– Cum ar fi?

– Cum ar fi că se tot luau de Jake. Ben Rifkin era oarecum conducătorul unui grup de puști. Chiulangii. Și îi făceau viața grea lui Jake.

– Cum așa?

– Spuneau că este homosexual, cam asta era principala chestie. Adică zvonuri. Ben născocea tot felul de chestii. Și, mă rog, mie nici nu-mi pasă dacă Jake *este* homosexual. Chiar nu-mi pasă. Aș vrea doar să spună dacă-i așa.

– Tu crezi că-i homosexual?

– Nu știu. Poate. Dar nu contează, fiindcă nu a făcut nimic din lucrurile pe care zicea Ben că le-a făcut. Erau născocirile lui Ben. Îi plăcea să se ia de Jake fără motiv. Ca și cum ar fi fost un joc pentru el. Îi cam plăcea să se ia de oameni.

– Ce a zis Ben?

– Nu știu. A lansat niște zvonuri. Cum ar fi că Jake s-a oferit să-i facă sex oral unui tip la o petrecere – ceea ce nu-i adevărat. Sau că a avut erecție la dușuri după ora de sport. Sau că unul dintre profesori a intrat în școală într-o pauză și l-a prins pe Jake masturbându-se în clasă. Nu era deloc adevărat.

– Atunci de ce le zicea?

– Pentru că Ben era un nemernic. Era ceva la Jake care nu-i plăcea lui Ben și asta îl întărâta, pricepi? Parcă nu se mai putea abține. Cum îl vedea pe Jake, începea să se ia de viața lui. De fiecare dată. Cred că și-a dat seama că o poate face fără să pățească nimic. Era un netrebnic. Ca să fiu sincer, chiar dacă nimeni nu vrea s-o spună pentru că a fost ucis, Ben era un puști răutăcios. Cel care a făcut-o... mă rog, nu știu, nu vreau să spun că... nu contează. Ben era un puști răutăcios.

– Dar de ce era răutăcios cu *Jacob*? Nu înțeleg.

– Pur și simplu nu-i plăcea de el. Jake este... adică, eu îl știu pe Jake, bine? Și îmi place de el. Dar să fim serioși. Trebuie să-ți fi dat seama că Jake nu este un puști normal.

– De ce nu? Fiindcă și ceilalți copii credeau că este homosexual?

– Nu.

– Și atunci ce vrei să spui prin „normal"?

El îmi aruncă o privire scrutătoare.

– Jake poate fi și el răutăcios.

Derek mă fixă cu privirea.

Am încercat să nu trădez vreo emoție. Am încercat să nu înghit în sec.

Spuse:

– S-ar putea ca Ben să nu fi știut asta. Ben s-a luat de cine nu trebuie. N-a avut nici cea mai mică idee.

– Deci, de-aia ai intrat pe Facebook și le-ai spus tuturor despre cuțit?

– Nu. Nu-i doar asta. Adică motivul pentru care și-a luat cuțitul a fost teama de Ben. S-a gândit că Ben o să-l pândească într-o zi și-o să-l bată măr și atunci va trebui să se apere. Nu ai știut nimic din toate astea?

– Nu.

– Jacob nu ți-a zis nimic din toate astea?

– Nu.

– Ei bine, am spus asta pentru că știam de cuțitul lui Jake și știam că și-l luase pentru eventualitatea în care Ben avea să încerce ceva. Poate că nu ar fi trebuit să zic nimic. Nu știu. Nu știu de ce am zis-o.

– Ai zis-o pentru că era adevărat. Ai vrut să spui adevărul.

– Presupun că da.

– Însă nu acel cuțit a fost arma crimei. Cuțitul pe care l-ai văzut tu, cel pe care îl avea Jacob... nu este cuțitul cu care a fost ucis Ben. S-a găsit un alt cuțit în Cold Spring Park. Știi asta, nu?

– Da, dar cine știe? Au găsit un cuțit... Ridică din umeri și adăugă: Oricum, la acel moment toată lumea încă discuta despre „Unde-i cuțitul?" Iar Jake obișnuia să spună „Tata este procuror și eu știu bine legea", de parcă ar fi știut că poate scăpa basma curată. Dacă ar fi fost acuzat vreodată. Pricepi?

– A zis el vreodată așa ceva?

– Nu. Nu chiar.

– Deci asta i-ai spus lui Logiudice?

– Nu! Sigur că nu. Pentru că astea nu-s chestii pe care să le *știu* cu adevărat, mă-nțelegi? Astea-s doar lucruri la care mă gândesc.

– Deci, ce anume i-ai spus lui Logiudice?

– Doar că Jacob avea un cuțit.

– Nu cuțitul care trebuie.

– Mă rog, dacă așa vrei să-i zici... Eu doar i-am spus lui Logiudice despre cuțit și despre faptul că Ben se lua de el. Și că, în dimineața în care s-a comis crima, Jake a venit la școală cu sânge pe el.

– Ceea ce Jacob a recunoscut. L-a găsit pe Ben. A încercat să îl ajute. Așa a ajuns să aibă sânge pe el.

– Știu, știu, An... domnule Barber. Nu spun nimic despre Jake. Repet doar ce i-am zis procurorului. Jake a venit la școală și am văzut sângele de pe el, iar el mi-a spus că trebuie să-l șteargă pentru că oamenii nu ar înțelege. Și a avut dreptate: nu au înțeles.

– Derek, pot să te întreb ceva? Chiar crezi că-i posibil? Adică mai e ceva ce nu-mi spui? Fiindcă, din câte mi-ai zis până acum, tot nu are sens ca Jacob să fi făcut asta. Pur și simplu nu-mi iese la socoteală.

Derek se foi nervos. Se trase mai departe de mine.

– Tu crezi că el a făcut-o, nu-i așa, Derek?

– Nu. Adică, există o șansă de 1%, nu? Un pic, acolo – își apropie degetele la un milimetru distanță unul de celălalt – nu știu.

– Ai îndoieli.

– Da.

– De ce? De ce ai avea chiar și cea mai mică urmă de îndoială? Îl știi pe Jacob de când erați mici. Ați fost cei mai buni prieteni.

– Fiindcă Jake... nu este un băiat ca toți ceilalți. Nu mă înțelegeți greșit, dar este... ca și cum ar fi răutăcios, deși nu-i cel mai potrivit cuvânt. Nu știu cum să explic. Nu-i ca și cum ar fi iute la mânie ori s-ar supăra din orice sau mai știu eu ce. Nu se *supără*, pricepi? Pur și simplu... este oarecum răutăcios. Nu cu mine, pentru să suntem prieteni. Însă așa e uneori cu alți băieți. Spune chestii ciudate. Chestii rasiste, de exemplu, glume. Le spune fetelor mai plinuțe că sunt grase sau spune chestii care nu se cad despre ele, despre corpul lor. Și citește niște povești pe internet. Un soi de pornografie, dar cu tortură. El îi spune „tăietură", adică „pornografie cu tăieturi". Îmi spune: „Omule, am stat până târziu azi-noapte și am citit *cutter* pe net". Mi-a arătat și mie câteva povești de-astea pe iPod. Și eu i-am spus: „Omule,

astea-s chestii bolnave rău". Sunt povești despre... mă rog, oameni tăiați, pricepi? Adică femei legate și tăiate, și omorâte! Și bărbați legați și tăiați, și – se schimonosi – castrați, mă-nțelegi? Ți se face rău, ce mai... Încă mai face asta.

– Cum adică încă o mai face?

– Încă mai citește chestiile astea.

– Nu-i adevărat. I-am verificat calculatorul. Am instalat un program pe el care îmi arată tot ce face Jacob și pe unde umblă pe internet.

– Folosește iPodul. iPod Touch, știi?

Pentru o clipă, am redevenit părintele încet, care nu ține pasul cu vremurile.

Derek rosti îndatoritor:

– Le găsește pe niște forumuri de pe net. Pe un site numit *Camera cu tăieturi.* Oamenii fac schimb de povești, presupun. Le scriu și le postează ca să le citească și alții.

– Derek, băieții se uită la filme porno. Știu asta. Ești sigur că nu-i vorba de asta?

– Sunt sută la sută sigur. *Nu sunt* filme porno. Și, oricum, nu-i vorba numai de asta. Adică, n-are decât să citească orice vrea el. Nu-i treaba mea. Însă are o atitudine stranie, de parcă nu i-ar păsa.

– De ce anume să-i pese?

– De oameni, de animale, de orice.

Clătină din cap.

Am rămas tăcut, așteptând.

– De exemplu, ieșisem odată în grup și ne pierdeam vremea pe un zid. Era după-amiază. Și trece pe trotuar un tip în cârje. Genul de cârje care urcă pe braț și sunt prinse acolo cu un inel. Și omul nu își putea controla picioarele. Și le târa ca și cum ar fi fost paralizat sau de parcă ar fi avut o boală sau ceva. Și, după ce trece tipul, Jake pufnește în râs. Și nu un râs înfundat, ci un hohot zgomotos, aproape nebunesc – „HA HA HA". Și nu se mai

putea opri. Probabil că tipul l-a auzit; a trecut pe lângă noi, chiar prin fața noastră. Și noi toți ne uitam la Jacob cu reproș: „Hei, omule, ce naiba ai?“ Iar el a zis: „Ce naiba aveți voi? Ați orbit? Nu l-ați văzut pe tipul ăla? O ciudățenie, ce mai!“ A fost pur și simplu... o răutate. Știu că ești tatăl lui Jacob și nu îmi place să recunosc asta, dar Jake poate fi foarte rău câteodată. Nu-mi place să fiu prin preajma lui când este așa. Mă cam sperie, să zic drept.

O expresie tristă apăru pe chipul lui Derek, ca și cum ar fi recunoscut pentru prima oară ceva dificil față de sine însuși. Prietenul său Jake îl dezamăgise. Continuă pe un ton mai puțin dezgustat, dar mai posomorât:

– Odată – cred că toamna trecută – Jake a găsit un câine. O potaie mică. Cred că era pierdut, dar nu era maidanez, pentru că avea o zgardă la gât. Și Jake i-a pus o coardă în loc de lesă.

– Jacob nu a avut niciodată un câine, am zis eu.

Derek dădu din cap spre mine, cu aceeași expresie tristă pe chip, de parcă ar fi fost de datoria lui să-i explice toate astea bietului tată al lui Jacob, așa neștiutor cum era. Părea să-și dea seama, într-un final, cât de neștiutori pot fi părinții, și asta îl dezamăgea.

– L-am văzut mai târziu și l-am întrebat de câine, iar Jake mi-a spus: „A trebuit să-l îngrop“. „Cum așa? A murit?“, l-am întrebat eu. Și el a început să se codească. N-a mai zis decât: „Omule, a trebuit să-l îngrop“. Nu l-am mai văzut pe Jake o vreme după aceea, pentru că mi-am cam dat seama, înțelegi? Mi-am dat seama că era de rău. Și mai erau și posterele alea. Stăpânii câinelui lipiseră niște postere peste tot, pe stâlpii de telefon și pe copaci. Cu poza câinelui pe ele. Și eu n-am spus nimic despre asta, iar familia a renunțat în cele din urmă să mai pună posterele. Iar eu am încercat pur și simplu să uit de toate astea.

Urmă un moment de tăcere. După ce m-am asigurat că nu mai are nimic de adăugat, am zis:

– Derek, dacă știai toate astea, de ce ai mai rămas prieten cu el?

– Nu mai suntem la fel de apropiați ca înainte, ca în copilărie. Suntem doar *vechi* prieteni, înțelegi? Nu-i același lucru.

– Vechi prieteni, dar încă prieteni?

– Nu știu. Uneori mă gândesc că nu mi-a fost niciodată prieten cu adevărat. A fost doar un puști pe care îl știam de la școală. Nu cred că i-a *păsat* vreodată de mine. Nu vreau să spun că nu i-a *plăcut* de mine sau mai știu eu ce. Însă pur și simplu nu i-a păsat, în cea mai mare parte a timpului.

– Și în restul timpului?

Derek ridică din umeri. Răspunsul său nu se prea lega cu ce-mi zisese până atunci, însă îl voi menționa cuvânt cu cuvânt:

– Mereu m-am gândit că o să dea de bucluc la un moment dat. Numai că am crezut că asta o să se întâmple după ce vom crește.

Am rămas acolo o vreme, Derek și cu mine, fără să mai spunem nimic. Cred că știam amândoi că nu mai era cale de întoarcere – lucrurile spuse nu mai puteau fi retrase.

Am condus spre casă prin centrul orașului, bucurându-mă de drum. Poate că zic asta doar fiindcă știu ce s-a întâmplat după aceea, dar acum mi se pare că știam deja ce ne așteaptă, știam că mă îndrept spre un sfârșit și era o plăcere măruntă să prelungesc drumul cu mașina, să mai fiu „normal" încă puțin.

Ajuns acasă, am continuat să mă mișc cu aceeași determinare, urcând scările spre camera fiului meu.

iPod Touchul său era pe birou, o tabletă subțire și lucioasă care prinse viață în mâna mea. iPodul avea parolă, dar Jacob fusese nevoit să mi-o divulge pentru a-l putea păstra. Am introdus parola din patru cifre și am deschis browserul de internet. Jacob avea ca favorite doar câteva site-uri nevinovate: Facebook, Gmail, câteva bloguri preferate despre tehnologie, jocuri video

și muzică. Nu era nici urmă de vreun site numit *Camera cu tăieturi*. A trebuit să îl caut pe Google ca să îl găsesc.

Camera cu tăieturi era un forum, un loc în care vizitatorii puteau posta mesaje-text pe care să le poată citi ceilalți. Site-ul era plin de povești de tipul celor descrise de Derek: fantezii sexuale prelungite, cuprinzând scene de sadomasochism, mutilare, viol și crimă. Câteva – foarte puține – păreau să nu aibă deloc elementul sexual; descriau tortura de dragul ei, în genul horror-urilor sângeroase care abundă acum prin cinematografe. Site-ul nu avea imagini sau videoclipuri, ci doar texte, și nici măcar acestea nu erau formatate. Versiunea sărăcăcioasă a browserului de pe iPod mă punea în fața unei misiuni imposibile dacă voiam să aflu poveștile citite de Jacob sau timpul petrecut de el pe site. Însă pagina arăta că Jacob era un membru al forumului: pseudonimul folosit aici, Job, apărea în partea de sus a paginii. Presupun că „Job“[1] era o abreviere a prenumelui său sau a inițialelor (deși numele său mijlociu nu începea cu O) sau, poate, era o referire subtilă la caznele prin care trecea.

Am apăsat pe numele de utilizator „Job“ și un link m-a dus pe o pagină unde se aflau salvate poveștile sale preferate. Erau înșirate acolo cam o duzină de povești. În capul listei se găsea o poveste intitulată „O plimbare prin pădure“. Era datată 19 aprilie, cu mai bine de trei luni înainte. Nu era trecut niciun nume la autor sau la persoana care postase povestea.

Aceasta începea astfel: „*Jason Fears luă cu el cuțitul în pădure în acea dimineață, gândindu-se că s-ar putea să aibă nevoie de el. Ținea cuțitul în buzunarul hanoracului și își strângea degetele pe mâner în timp ce mergea, iar cuțitul din strânsoarea sa îi trimise un impuls prin braț, prin umăr, până în creier, luminându-i plexul solar ca niște artificii care explodează pe cer*“.

[1] Job = Iov

Povestea continua în propoziții la fel de lungi, revelatoare și purpurii. Era o relatare lugubră, aproape documentară, a uciderii lui Ben Rifkin în Cold Spring Park. În poveste, parcul fusese redenumit „Rock River Park". Newton se numea „Brooktown", iar Ben Rifkin era un derbedeu șmecher și rău, pe nume „Brent Mallis".

Am presupus că Jacob o scrisese, dar nu aveam cum să fiu sigur. Nimic din poveste nu dădea de gol identitatea autorului. Vocea naratorului părea să fie a unui adolescent, iar Jacob era un băiat citit, care petrecuse suficient timp în *Camera cu tăieturi* încât să se familiarizeze cu genul. Era clar că autorul cunoștea bine Cold Spring Park, care era descris cu destulă acuratețe. Totuși, nu se putea spune cu siguranță decât că Jacob citise povestea, ceea ce nu dovedea nimic, de fapt.

Așa că am început să mă uit la probe avocățește. Minimalizându-le. Apărându-l pe Jacob.

Povestea nu era o mărturisire. Nu am găsit nimic în ea care să nu fi fost făcut public la un moment dat. Toată chestia ar fi putut fi încropită din fragmente decupate din ziare și cu ajutorul unei imaginații debordante. Chiar și cel mai înfiorător detaliu, momentul în care Ben – sau „Brent Mallis" – strigă: „Încetează, mă rănești", fusese relatat pe larg în presă. Cât despre informațiile nefăcute publice, cât de precise erau acestea? Nici măcar anchetatorii nu aveau de unde să știe dacă Ben Rifkin chiar zisese „Hei, poponarule!" atunci când îl văzuse pe criminal în pădure în acea dimineață, așa cum îi zice „Brent Mallis" lui „Jason Fears". Sau dacă, în momentul în care ucigașul îl înjunghie pe Ben în piept, cuțitul pătrunde fără să întâmpine rezistență, fără să zgârie osul, fără să se poticnească în piele sau în organele elastice, „de parcă ar fi înjunghiat în gol". Nimeni nu fusese martor la aceste lucruri, care rămâneau imposibil de confirmat.

Oricum, Jacob și-ar fi dat seama ce tâmpenie era să scrie asemenea porcării, indiferent dacă era sau nu vinovat. Da,

postase poza din *Psycho* pe Facebook, însă cu siguranță nu ar fi mers atât de departe.

Și, chiar dacă ar fi scris-o sau dacă doar ar fi citit-o, ce dovedea asta? Era o prostie, într-adevăr, dar copiii fac chestii prostești. În mintea adolescenților se poartă în permanență un război între Prostie și Deșteptăciune; acesta era doar un caz în care Prostia câștigase bătălia. Ținând cont de presiunea sub care se afla Jake, precum și faptul că fusese practic încuiat în casă timp de luni bune, lucru la care se adăuga acum și agitația tot mai mare produsă de apropierea procesului, era de înțeles. Puteai să îl tragi pe puști la răspundere pentru fiecare lucru de prost gust, lipsit de tact și de inteligență pe care îl spunea? Ce copil nu ar fi început să se poarte la fel de haotic în situația lui Jacob? Oricum, care dintre noi ar dori să fie judecat pentru cele mai stupide chestii făcute în adolescență?

Mi-am zis toate aceste lucruri, adunându-mi toate argumentele, așa cum fusesem învățat să o fac, însă nu am putut să-mi scot din cap strigătul acelui băiat: „Încetează, mă rănești!" Și ceva se rupse în mine, nu știu cum altcumva s-o descriu. Tot nu voiam ca îndoiala să mi se strecoare în gânduri. Încă mai credeam în Jacob și, Dumnezeu mi-e martor, încă îl iubeam și nu exista nicio dovadă – nicio *probă* reală – pentru nimic. Avocatul din mine înțelegea toate astea. Însă partea din mine care era tatăl lui se simțea rănită. O emoție este un gând, într-adevăr, o idee, dar mai este și o senzație, o durere în trup. Dorința, iubirea, ura, frica, repulsia – le *simți* pe toate în mușchi și în oase, nu doar în minte. În felul acesta îmi simțeam inima frântă: ca pe o afecțiune fizică, undeva în adâncul trupului meu, ca pe o hemoragie internă, ca pe o rană care continua să supureze.

Am citit din nou povestea, apoi am șters-o din memoria browserului. Am pus iPodul înapoi pe biroul lui Jacob și l-aș fi lăsat acolo, fără să-i spun nimic de el și fără să-i spun nimic nici lui Laurie

vreodată, însă mi-a fost teamă că ar putea exista elemente compromițătoare în el. Eram suficient de familiarizat cu internetul și cu munca de poliție ca să știu că urmele digitale de tălpi nu sunt ușor de șters. Fiecare click pe internet creează o arhivă, atât pe serverele centrale, cât și pe hard-diskurile calculatoarelor personale, iar acele arhive rămân în urmă indiferent cât de mult ai încerca să le ștergi. Dacă procurorul găsise cumva iPodul lui Jacob și căutase prin el după probe? iPodul era primejdios și din alt punct de vedere – era un portal spre net pentru Jacob, pe care eu nu îl puteam supraveghea la fel de ușor cum o puteam face în cazul calculatorului personal. iPodul era mic, semănând cu un telefon, iar Jacob îl folosea așteptându-se să aibă parte de aceeași intimitate pe care i-o oferea un telefon. Devenise neatent cu el și poate că se mai și furișa pe la spatele meu. iPodul era o scăpare, un pericol.

Așadar, l-am luat cu mine în pivniță, l-am pus pe bancul de lucru, cu ecranul în sus, am înșfăcat un ciocan și l-am făcut bucăți.

20 | Un fiu era aici, celălalt nu mai era

Cel mai apropiat magazin de casa noastră era un Whole Foods, pe care îl uram din tot sufletul. Risipa presupusă de acele piramide din fructe și legume imaculate – care, așa cum știam, nu puteau fi create decât prin aruncarea la gunoi a unor cantități enorme de mâncare imperfectă din punct de vedere cosmetic – mă înfuria. Naturaleţea falsă, o prefăcătorie elaborată care încerca să inducă ideea că Whole Foods era altceva decât un magazin de lux. Și prețurile, bineînțeles. Evitasem întotdeauna să ne facem cumpărăturile de acolo, din cauza prețurilor piperate. Cum cazul lui Jacob amenința să ne falimenteze, această variantă părea acum și mai ridicolă. Nu aveam ce căuta să ne facem cumpărăturile de acolo.

Eram deja ruinați din punct de vedere financiar. Nu fuseserăm niciodată bogați. Locuiam în acest oraș doar pentru că apucaserăm să cumpărăm atunci când prețurile erau încă scăzute și pentru că eram înglodați în credite. Acum, onorariul lui Jonathan era un număr cu șase cifre. Cheltuiserăm toți banii puși deoparte pentru facultatea lui Jacob și intraserăm în economiile noastre

pentru pensie. Eram sigur că aveam să fim faliți până să se încheie procesul, ipotecând casa pentru a putea plăti facturile. Mai știam și că puteam să-mi iau adio de la cariera mea de procuror. Chiar dacă verdictul ar fi fost „nevinovat", tot nu aș mai fi putut intra vreodată într-o sală de judecată fără să port pe umeri povara acuzațiilor. Poate că, după încheierea procesului, Lynn Canavan avea să procedeze corect, oferindu-se să mă țină în continuare pe statul de plată, dar eu nu aș mai fi putut rămâne acolo, nu din mila altora. Laurie s-ar fi putut întoarce la catedră, însă nu am fi reușit să ne plătim facturile doar din salariul ei. Acesta este un aspect al poveștilor polițiste pe care nu l-am luat niciodată în considerare până nu am ajuns să trăiesc una pe pielea mea: este atât de costisitor să îți clădești apărarea încât, indiferent dacă ești sau nu vinovat, acuzația în sine este o pedeapsă devastatoare. Toți inculpații plătesc un preț.

Mai aveam un motiv pentru care evitam Whole Foods. Eram hotărât să nu fiu văzut prin oraș și în niciun caz nu voiam să fiu văzut făcând ceva ce ar fi putut sugera că tratam cazul cu ușurință. Era și o chestiune de imagine. Voiam ca lumea să ne vadă ca pe o familie răvășită, fiindcă așa și *eram*. Când juraților aveau să intre în sala de judecată, nu voiam ca vreunul dintre ei să-și aducă aminte cumva că îi văzuse pe Barberi aruncând cu bani prin magazine scumpe, în timp ce băiatul familiei Rifkin zăcea la doi metri sub pământ. O mențiune mai puțin măgulitoare în ziare, un zvon fantezist, o impresie neîntemeiată – aceste lucruri ar fi putut întoarce cu ușurință juriul împotriva noastră.

Însă ne-am dus la Whole Foods într-o seară, toți trei, într-un moment când nu mai aveam timp de pierdut și ne săturaserăm de atâta precauție și așteptare, și ne era foame. Era exact înainte de Ziua Muncii. Orașul se golise înaintea minivacanței.

Și ce ușurare era să ne aflăm acolo. Eram îmbătați de banalitatea minunată și narcotică a cumpărăturilor făcute la piață. În

asemenea momente, ne intram în vechile noastre roluri – Laurie redevenea cumpărătoarea competentă, planificând meniul, eu soțul nepriceput, apucând ba una, ba alta, într-o doară, iar Jacob era puștiul care se smiorcăia după ceva de mâncat pe loc, înainte să ajungem la casă –, uitând de noi. Treceam de la un raion la altul. Ne bucuram să vedem produsele împachetate și aranjate frumos și glumeam pe seama alimentelor organice de pe rafturi. Când am ajuns la brânzeturi, Jacob făcu o glumă legată de mirosul puternic al soiului Gruyère, pe care îl ofereau clienților spre degustare, și de posibilele consecințe gastrice ale unei indigestii cu așa ceva, și am râs toți trei, nu doar pentru că gluma era deosebit de haioasă (deși recunosc că bancurile cu vânturi mă fac să râd), ci și pentru că Jacob făcuse o glumă. Devenise atât de tăcut în timpul verii, o veritabilă enigmă pentru noi, încât sărbătoream până și atunci când se învrednicea să ne mai arunce câte o privire. El zâmbi, alungând orice urmă de șansă că ar fi putut fi monstrul de care își închipuia lumea că este.

Încă zâmbeam atunci când am ajuns la casieriile de la intrarea din magazin. Toate raioanele duceau către această zonă, iar clienții se așezau la cozi. Ne-am așezat și noi la o coadă formată din doar câteva persoane. Laurie stătea cu mâna pe bara cărucior ului cu cumpărături. Eu eram lângă ea, iar Jacob se afla în spatele nostru.

Dan Rifkin își împinse cărucior ul la casieria de lângă noi. Se afla la doar câțiva pași de locul în care eram noi. Timp de o clipă, nu ne-a văzut. Ținea ochelarii de soare pe cap. Purta un șort kaki și o cămașă polo, băgată în pantaloni. Avea o curea din pânză, cu o bandă albastră pe care era brodat un model de ancore în miniatură. Era încălțat cu mocasini cu talpă subțire, fără șosete, genul de ținută lejeră, specifică cluburilor de golf, care mie mi se păruse mereu că arată ridicol la un om în toată firea. O persoană formală din fire arată ciudat atunci când încearcă să

se îmbrace mai lejer, așa cum o persoană neîngrijită din fire arată nelalocul său într-un costum. Dan Rifkin nu era genul de tip care să arate natural în pantaloni scurți.

M-am întors cu spatele la el și i-am șoptit lui Laurie că se afla lângă noi.

Ea își duse mâna la gură.

– Unde?

– Chiar în spatele meu. Nu te uita.

Dar ea se uită.

M-am întors și am văzut că soția lui Rifkin, Joan, apăruse lângă el. Deținea și ea ceva din înfățișarea minionă, ca de păpușă, a soțului său. Era micuță, subțirică și avea un chip fermecător. Părul ei blond și lucios o făcea să semene cu un spiriduș. Probabil că fusese foarte frumoasă cândva – încă mai avea maniera vivace și teatrală a unei femei care știe cum să-și folosească aspectul fizic –, însă părea ceva mai ștearsă acum. Era suptă la față, iar ochii îi erau ușor măriți din pricina trecerii anilor, a grijilor și a suferinței. O întâlnisem de câteva ori de-a lungul anilor, înainte să se întâmple nenorocirea; nu-și amintea niciodată cine eram.

Acum se holbau amândoi la noi. Dan rămăsese aproape neclintit. Cheile îi atârnau de degetul arătător fără să zăngăne. Abia dacă i se puteau citi pe față consternarea, surprinderea și ce-o mai fi simțit el în acel moment.

Chipul lui Joan era mult mai însuflețit. Se uita urât, ofensată de prezența noastră în acel loc. Nu mai era nevoie de cuvinte. Trebuia doar să ne privim în ansamblu. Noi eram trei, ei doar doi. Un fiu se afla acolo, celălalt nu mai exista. Simplul fapt că Jacob încă trăia probabil că le-a părut a fi o blasfemie.

Totul era atât de dureros, de evident și de stânjenitor, încât am rămas toți cinci năuciți pentru o clipă, holbându-ne unii la alții în timp ce lumea roia în jurul nostru.

I-am zis lui Jacob:

– Ce-ar fi să te duci și să ne aștepți în mașină?

– Bine, spuse el, apoi plecă.

Soții Rifkin continuau să ne privească cu ochii mari.

Decisesem încă din prima clipă că nu voi scoate nicio vorbă dacă nu inițiază ei cumva o conversație. Nu puteam să-mi închipui ce aș fi putut spune fără să sune dureros, lipsit de tact sau provocator.

Însă Laurie voia să vorbească. Dorința sa de a se duce la ei era aproape palpabilă. Făcea mari eforturi să se abțină. Mie mi se părea emoționantă și aproape naivă încrederea orbească pe care soția mea o avea în comunicare și în relaționare. Ea nu credea că există vreo problemă care să nu poată fi rezolvată printr-o mică discuție. Mai mult, ea credea sincer că acest caz era o tragedie împărtășită de familia noastră, care suferea la rândul său. Că nu era ușor să-ți vezi fiul acuzat pe nedrept de crimă, să-i vezi viața distrusă fără motiv. Tragedia uciderii lui Ben Rifkin nu făcea ca tragedia victimizării lui Jake să fie mai puțin importantă. Nu cred că Laurie avea de gând să spună ceva din toate astea. Este mult prea empatică pentru a face așa ceva. Cred că voia doar să-și transmită cumva compasiunea, să relaționeze cu o banalitate inofensivă de genul: „Îmi pare rău pentru pierderea pe care ați suferit-o“ sau ceva de genul ăsta.

Laurie dădu să zică:

– Îmi...

– Laurie, am întrerupt-o eu, du-te și așteaptă în mașină, cu Jacob. Vin și eu după ce plătesc.

Nici nu mi-a trecut prin minte să plec și eu. Aveam dreptul să fim acolo. Aveam și noi dreptul să mâncăm, cu siguranță.

Laurie trecu pe lângă mine și se îndreptă spre Joan Rifkin. Am dat să o opresc dar, odată ce-și punea ceva în minte, nu mai puteai să o faci să se răzgândească. Era încăpățânată ca un catâr.

O femeie cumsecade, înțelegătoare, inteligentă, sensibilă și fermecătoare, dar încăpățânată ca un catâr.

Se duse direct la ei și făcu un gest cu mâinile, întinzându-le cu palmele în sus de parcă ar fi vrut să ia mâinile lui Joan într-ale sale sau poate în încercarea de a arăta că nu știe exact ce să spună sau că nu este înarmată.

Drept răspuns, Joan își puse mâinile în sân.

Dan își ridică ușor brațul. Părea pregătit să o imobilizeze pe Laurie dacă ar fi vrut să-i atace, din cine știe ce motiv.

Laurie zise:

– Joan...

Joan o scuipă în față. O făcu pe neașteptate, fără să se mai obosească să strângă salivă în gură, așa că nu izbuti prea mult. Era mai mult un gest, poate că gestul care i se păruse a fi cel mai potrivit în acele circumstanțe – însă, la urma urmei, cine poate fi vreodată pregătit pentru asemenea circumstanțe?

Laurie își acoperi fața cu ambele mâini, ștergându-și saliva cu degetele.

– Criminalilor, rosti Joan.

M-am îndreptat spre Laurie și i-am pus mâna pe umăr. Era încremenită ca o stâncă.

Joan se uită urât la mine. Dacă ar fi fost bărbat sau dacă ar fi avut o fire mai puțin blândă, poate că ar fi sărit la bătaie. Ura o făcea să tremure ca un diapazon. Eu nu puteam să o urăsc. Nu puteam să mă supăr pe ea, nu puteam să simt față de ea decât tristețe, tristețe pentru noi toți.

I-am zis „Îmi pare rău" lui Dan, de parcă nu ar fi avut niciun rost să vorbesc cu Joan și era de datoria noastră, a bărbaților, să ținem în frâu emoțiile pe care soțiile noastre nu și le puteau înfrâna.

Am luat-o de mână pe Laurie și am scos-o din magazin cu o politețe exagerată, repetând încet: „Pardon... scuzați-ne... pardon", în timp ce ne strecuram printre ceilalți clienți și cărucioarele

lor, ieșind apoi în parcarea unde nimeni nu ne-a recunoscut – ne-am întors în acea semi-anonimitate de care încă ne mai puteam bucura în ultimele câteva săptămâni înainte de proces, înainte de potop.

– Nu ne-am luat cumpărăturile, sesiză Laurie.

– Nu-i nimic. Nu avem nevoie de ele.

21 | Ferește-te de mânia omului răbdător

Avocații apărării au avantajul de a vedea binele din oameni. Indiferent cât de cumplită sau de neînțeles ar fi nelegiuirea săvârșită, indiferent cât de copleșitoare ar fi dovezile care indică vinovăția, avocatul apărării nu uită niciodată că și clientul său este tot un om ca noi ceilalți. Firește, asta este ceea ce face ca orice inculpat să merite să fie apărat. Nu vă pot spune de câte ori nu mi-au sugerat avocații, de-a lungul timpului, că cei pe care îi reprezentau – clienții lor –, chiar dacă își băteau copiii sau soțiile, nu erau „băieți răi în adâncul sufletului". Până și mercenarii îngâmfați, cu Rolexurile lor din aur și servietele din piele de aligator, nutresc această fărâmă izbăvitoare de umanism: orice infractor rămâne totuși un om, un amestec complex de bine și de rău, meritând din plin îndurarea și înțelegerea noastră. Polițiștii și procurorii nu văd lucrurile la fel de roz. Noi avem impulsul opus. Suntem gata să vedem pata, viermele și infracționalitatea latentă chiar și în cei mai buni oameni. Experiența ne învață că vecinul cumsecade de

alături este în stare de orice. Preotul poate fi un pedofil, polițistul poate fi corupt; soțul – tată iubitor totodată – poate ascunde un secret murdar. Firește, credem aceste lucruri din același motiv ca și avocații apărării: oamenii sunt oameni, la urma urmei.

Cu cât îl urmăream mai mult pe Leonard Patz, cu atât eram mai convins că el este ucigașul lui Ben Rifkin. Îl urmăream în rondurile sale de dimineață, până la Dunkin' Donuts, apoi la serviciu, la Staples, și îl așteptam când termina programul. Uniforma sa de la Staples îl făcea să arate ridicol. Cămașa polo roșie era prea strâmtă pentru el. Pantalonii kaki îi scoteau în evidență pelvisul bombat, căruia Jacob și amicii lui îi spuneau „fund frontal". Nu am îndrăznit să intru în magazin ca să văd ce îl puseseră pe Patz să vândă. Electronice, probabil, calculatoare, telefoane mobile – părea să fie genul. Sigur că procurorul are privilegiul de a-și alege inculpatul, însă pur și simplu nu puteam să înțeleg de ce Logiudice îl prefera pe Jacob când l-ar fi putut urmări pe omul ăsta. Poate că este vorba de subiectivismul meu ca părinte sau de cinismul meu ca procuror, dar tot nu pot înțelege, nici măcar acum.

În august se făcuseră deja săptămâni bune de când îl urmăream pe Patz, dimineața și seara, înainte să ajungă la serviciu și după încheierea programului. În ceea ce mă privește, consideram că informațiile primite de la Matt Magrath erau dovezi irefutabile, dar știam că nu aveau să fie suficiente în instanță. Niciun juriu nu l-ar fi crezut pe cuvânt. Aveam nevoie de dovezi concrete, de ceva care să nu vină de la acel puști lunecos. Nu știam prea clar ce speram să văd ținându-mă astfel după Patz. O gafă. O întoarcere la locul crimei, un drum făcut noaptea, ca să se descotorosească de probe. Orice.

Însă Patz nu făcea nimic suspect. De fapt, nu prea făcea nimic. În timpul liber părea mulțumit să-și piardă vremea prin magazine sau în apartamentul său din apropierea parcului. Îi plăcea să mănânce la McDonald's-ul de pe Soldiers Field

Road, din Brighton, unde comanda la drive-through și mânca în mașina lui de culoarea prunei în timp ce asculta radioul. Odată s-a dus de unul singur la film. Nu era nimic semnificativ în ce făcea. Însă nimic din toate astea nu mi-a clătinat vreodată siguranța că Patz este făptașul. Posibilitatea revoltătoare ca fiul meu să fie sacrificat pentru ca acest om să scape devenise o obsesie. Cu cât îl urmăream mai mult, cu atât eram mai confuz – mă holbam la el și zăboveam asupra acestei variante. Monotonia vieții lui, departe de a-mi alunga suspiciunile, mă scotea și mai mult din sărite. Se ascundea, așteptând ca Logiudice să facă treaba în locul lui.

Într-o seară sufocantă de miercuri, l-am urmărit în timp ce se îndrepta spre casă prin Newton Center, o zonă verde, comercială, unde se intersectează mai multe străzi aglomerate. Era în jur de ora 5.00 și încă însorit. Traficul era mai puțin aglomerat decât de obicei (acesta este genul de oraș care se golește în august), însă tot se circula bară la bară. Majoritatea șoferilor își țineau geamurile închise pentru a nu lăsa să intre dogoarea umedă de afară. Câțiva, inclusiv Patz și cu mine, ne țineam geamurile deschise și stăteam cu coatele afară, ca să ne mai răcorim. Chiar și oamenii care mâncau înghețată pe trotuarul din față de la J.P. Licks păreau doborâți și fără vlagă.

Când semaforul s-a făcut roșu, m-am apropiat de mașina lui Patz. Am strâns tare de volan.

Patz a frânat și mașina lui a încetinit ușor.

Mi-am ridicat piciorul de pe frână. Nu știu de ce. Nu eram sigur cât de departe aveam de gând să merg. Dar am fost fericit, pentru prima oară după mult timp, când mașina mea a alunecat înainte și a lovit-o pe a sa cu un *bufnet* satisfăcător. El s-a uitat la mine în oglinda retrovizoare și și-a ridicat mâinile. *Ce-a fost asta?*

Am ridicat din umeri, am dat mașina înapoi un metru, apoi am intrat iar în el, ceva mai tare de această dată. *Buf!*

Am văzut în oglinda lui retrovizoare cum își ridică din nou mâinile în semn de exasperare. L-am urmărit cum oprește motorul, deschide portiera și iese afară din mașină.

Și am devenit o cu totul altă persoană. O persoană diferită, deși mă mișcam cu o naturalețe și o fluență sălbatice, neobișnuite și înfiorătoare.

Am coborât și eu din mașină și am pornit spre el înainte să-mi dau seama ce fac, fără să mă fi hotărât inițial să îl confrunt.

El își ridică mâinile în față, cu palmele în sus, și pe chip i se citi surprinderea.

L-am înhățat de cămașă și l-am împins în mașina lui, aplecându-l pe spate. Mi-am apropiat fața de fața sa și am mârâit:

– Știu ce-ai făcut!

El nu răspunse.

– Știu ce-ai făcut!

– Despre ce vorbești? Cine ești?

– Știu despre băiatul din Cold Spring Park.

– O, Doamne, ești nebun!

– Nici n-ai idee!

– Nu știu despre ce vorbești. Sincer. Te iei de omul care nu trebuie.

– Da? Îți amintești că te-ai dus să te întâlnești în parc cu Ben Rifkin? Îți amintești că i-ai zis lui Matt Magrath că ai de gând să faci asta?

– Matt Magrath?

– De câtă vreme îl urmăreai pe Ben Rifkin, de câtă vreme îl pândeai? Ai vorbit vreodată cu el? Ai luat cuțitul cu tine în ziua aia? I-ai oferit aceeași înțelegere ca în cazul lui Matt – 100 de dolari dacă te lasă să îl atingi? Te-a refuzat? A râs de tine, te-a făcut în tot felul? A încercat să te bată, să te îmbrâncească, să te sperie? Ce te-a împins să o faci, Leonard?

– Tu ești tatăl, nu-i așa?

– Nu, nu sunt tatăl lui Ben.

– Nu, tatăl băiatului acuzat. Tu ești tatăl. Mi-au zis de tine. Procurorul mi-a zis că o să încerci să vorbești cu mine.

– Ce procuror?

– Logiudice.

– Ce ți-a spus?

– A spus că ți-a intrat în cap ceva și că s-ar putea să încerci să vorbești cu mine la un moment dat și că nu ar trebui să vorbesc cu tine. A spus că ești...

– Cum?

– A spus că ești nebun. A spus că s-ar putea să fii violent.

I-am dat drumul lui Patz și m-am dat înapoi.

Am fost surprins să realizez că îl ridicasem de jos. Alunecase pe mașină până ajunsese pe vine. Bluza roșie a unifomei sale de la Staples îi ieșise din pantalonii din doc kaki, dezvăluindu-i pântecele rotofei, însă nu îndrăznea să se aranjeze. Se uita la mine precaut.

– Știu ce-ai făcut, am repetat eu, venindu-mi în fire. Nu am de gând să-mi las copilul să ajungă la pușcărie din cauza ta.

– Dar nu am făcut nimic.

– Ba da! Ba da! Matt mi-a zis totul.

– Te rog, lasă-mă în pace. Nu am făcut nimic. Fac doar ce mi-a zis procurorul să fac.

Am dat din cap, simțindu-mă expus și scăpat de sub control. Stânjenit.

– Știu ce-ai făcut, am repetat, de această dată pe un ton coborât și determinat, mai mult pentru mine decât pentru Patz.

Cuvintele mă linișteau, ca o mică rugăciune.

Dl. Logiudice: **Şi aţi continuat să îl urmăriţi pe Leonard Patz şi după acea zi?**

Martorul: **Da.**

Dl. Logiudice: De ce? Ce speraţi să obţineţi?

Martorul: Încercam să rezolv cazul, să dovedesc că Patz era criminalul.

Dl. Logiudice: Chiar credeaţi asta?

Martorul: Da. Ai greşit, Neal. Dovezile îl indicau pe Patz, nu pe Jacob. Era cea mai bună pistă pe care o aveai. Ar fi trebuit să te ţii după probe. Asta era treaba ta.

Dl. Logiudice: O, dar văd că nu te laşi!

Martorul: Nu ai copii, Neal, nu-i aşa?

Dl. Logiudice: Nu.

Martorul: Mda, aşa credeam şi eu. Dacă ai fi avut, ai fi înţeles. I-ai zis lui Patz să nu vorbească cu mine?

Dl. Logiudice: Da.

Martorul: Fiindcă ştiai că, dacă juriul ar fi auzit dovezile împotriva lui Patz, nu ar mai fi crezut că Jacob este făptaşul. Îţi pregăteai terenul, nu-i aşa?

Dl. Logiudice: Îmi instrumentam cazul. Eram pe urmele celui mai plauzibil suspect. Asta-i treaba mea.

Martorul: Atunci de ce te temeai atât de mult să laşi juriul să audă despre Patz?

Dl. Logiudice: Fiindcă nu el a făcut-o! Făceam ce credeam eu că este corect, bazându-mă pe dovezile pe care

le aveam la acel moment. Andy, uite ce-i, nu tu eşti cel care pune întrebările aici. Nu mai este treaba ta, ci a mea.

Martorul: E puţin ciudat, nu-i aşa? Să-i spui unui asemenea tip să nu vorbească deloc cu apărarea. Asta înseamnă să ascunzi dovezi dezincriminante, nu? Dar aveai motivele tale s-o faci, nu-i aşa, Neal?

Dl. Logiudice: Ai vrea măcar... Vă rog. Spuneţi-mi „domnule Logiudice". Merit măcar atât.

Martorul: Spune-le, Neal. Haide, spune-le de unde îl ştiai pe Leonard Patz. Spune-le juraţilor ce nu au mai auzit până acum.

Dl. Logiudice: Hai să trecem mai departe.

22 | O inimă mult prea mică

Dl. Logiudice: Vă rog să vă îndreptaţi acum atenţia asupra unui document marcat ca Proba nr. 22. Recunoaşteţi acest document?

Martorul: Da, este o scrisoare de la doamna doctor Vogel către Jonathan Klein, avocatul nostru.

Dl. Logiudice: Şi data?

Martorul: Este datată 2 octombrie.

Dl. Logiudice: Cu două săptămâni înainte de proces.

Martorul: Da, cu aproximaţie.

Dl. Logiudice: În partea de jos a scrisorii este trecut „CC: Domnul şi doamna Andrew Barber". Aţi văzut această scrisoare la vremea respectivă?

Martorul: Da, am văzut-o.

Dl. Logiudice: Însă avocatul dumneavoastră nu a înaintat acest document ca probă, corect?

Martorul: Nu, din câte ştiu eu.

Dl. Logiudice: Nu, din câte ştie toată lumea.

Martorul: Nu depui mărturie, Neal. Hai, pune odată întrebarea.

Dl. Logiudice: În regulă. De ce nu a fost prezentat acest document procuraturii?

Martorul: Întrucât are un caracter privilegiat. Este o comunicare doctor-pacient, fiind un produs al muncii, ceea ce înseamnă că a fost creat de echipa apărării în timpul pregătirii procesului. Iar asta îi conferă caracter de confidenţialitate. Nu trebuia prezentat părţii adverse.

Dl. Logiudice: Însă acum l-aţi prezentat. Şi asta ca răspuns la un ordin obişnuit de aducere la cunoştinţă. De ce? Renunţaţi la caracterul privilegiat?

Martorul: Nu ţine de mine această renunţare. Însă acum nu mai contează, nu? Singurul lucru care are valoare acum este adevărul.

Dl. Logiudice: Iar începem. Acum urmează partea în care ne spuneţi cât de multă încredere aveţi în sistem şi aşa mai departe.

Martorul: Sistemul are chipul şi asemănarea oamenilor din el, Neal.

Dl. Logiudice: Aţi avut încredere în doamna doctor Vogel?

Martorul: Da. Complet.

Dl. Logiudice: Şi mai aveţi încredere în ea acum? Nu s-a întâmplat nimic care să vă clatine încrederea în observaţiile domniei sale?

Martorul: Am încredere în ea. Este un doctor bun.

Dl. Logiudice: Deci nu puneţi la îndoială nimic din această scrisoare?

Martorul: Nu.

Dl. Logiudice: Şi care a fost scopul acestei scrisori?

Martorul: Să prezinte o opinie. Scrisoarea trebuia să rezume cele descoperite de doamna doctor în privinţa lui Jacob, pentru ca Jonathan să se poată hotărî dacă o cheamă sau nu pe domnia sa ca martor şi dacă vrea sau nu să aducă în discuţie acest subiect - sănătatea mentală a lui Jacob.

Dl. Logiudice: Vă rog să citiţi juriului al doilea paragraf.

Martorul: „Clientul pare să fie un băiat de 14 ani coerent, inteligent şi politicos. Este timid şi oarecum reticent în conversaţie, dar nimic din comportamentul

său nu sugerează o incapacitate de a percepe, de a-şi aminti sau de a relata incidentele din acest caz sau de a-şi asista avocatul prin luarea unor decizii informate, inteligente şi chibzuite cu privire la propria sa apărare juridică."

Dl. Logiudice: Ceea ce încearcă doamna doctor să spună acolo este că, în opinia sa profesională, Jacob era capabil să fie judecat, corect?

Martorul: Aceasta este o opinie juridică, nu una clinică. Dar da, este evident că doamna doctor cunoaşte standardele.

Dl. Logiudice: Şi în ceea ce priveşte răspunderea penală? Doamna doctor se referă şi la această chestiune în scrisoare, nu? Uitaţi-vă la al treilea paragraf.

Martorul: Da.

Dl. Logiudice: Citiţi-l, vă rog.

Martorul: „Nu există încă suficiente probe pentru a concluziona definitiv dacă Jacob percepe în mod adecvat distincţia dintre bine şi rău şi dacă îşi poate coordona comportamentul în mod corespunzător conform acestei distincţii. S-ar putea totuşi să fie suficiente probe în

sprijinul unei argumentări neconvenţionale clădite pe probe genetice şi neurologice, bazate pe teoria „impulsului irezistibil".

Dl. Logiudice: „S-ar putea să fie suficiente probe", „o argumentare neconvenţională" - sunt nişte termeni evazivi, nu?

Martorul: Este de înţeles. Oamenii sunt întotdeauna sceptici atunci când se ajunge la prezentarea circumstanţelor atenuante pentru crimă. Dacă doamna doctor ar fi depus mărturie şi ar fi prezentat aceste argumente, ar fi trebuit să fie al naibii de sigură.

Dl. Logiudice: Însă a zis, de fapt, cel puţin în acest stadiu, că era posibil? Era o „argumentare neconvenţională"?

Martorul: Da.

Dl. Logiudice: Gena criminalilor?

Martorul: Nu a folosit niciun moment acest termen.

Dl. Logiudice: Puteţi citi paragraful intitulat „Rezumatul diagnosticului"? Pagina trei, în partea de sus.

Martorul: Neal, vrei să le citesc tot ce scrie aici? Documentul este

deja consemnat ca probă. Îl pot citi şi singuri.

Dl. Logiudice: Vă rog! Faceţi-mi acest hatâr.

Martorul: „Jacob prezintă comportamente şi exprimă gânduri şi înclinaţii, atât în şedinţele confidenţiale, cât şi în viaţa aflată dincolo de observaţia clinică directă, care ar putea sprijini oricare sau toate dintre următoarele diagnostice, separat sau combinate: tulburare reactivă de ataşament, tulburare narcisistă de personalitate"... uite ce-i, dacă îmi ceri să comentez diagnosticul clinic pus de un psihiatru...

Dl. Logiudice: Vă rog, încă o mostră. Pagina patru, paragraful doi, propoziţia pe care v-am subliniat-o.

Martorul: „Cea mai bună cale de a rezuma pletora de observaţii - lipsa de empatie, dificultăţi în controlarea impulsurilor, cruzime ocazională - este prin a spune că Jacob seamănă cu Grinch din Dr. Seuss: «Inima lui este mult prea mică»."

Dl. Logiudice: Păreţi supărat. Îmi pare rău. V-au supărat cele citite?

Martorul: Dumnezeule, Neal! Dumnezeule!

Dl. Logiudice: La fel aţi simţit şi când aţi auzit pentru prima oară că fiul dumneavoastră are o inimă mult prea mică?

[Martorul nu a răspuns.]

Dl. Logiudice: La fel v-aţi simţit?

Martorul: Obiectez! Nu este relevant.

Dl. Logiudice: S-a notat. Acum răspundeţi-mi la întrebare, vă rog. La fel v-aţi simţit?

Martorul: Da! Cum crezi că m-aş fi putut simţi, pentru numele lui Dumnezeu? Sunt tatăl lui!

Dl. Logiudice: Exact. Cum aţi putut să trăiţi în aceeaşi casă, în toţi aceşti ani, cu un băiat care era capabil de asemenea agresivitate şi să nu observaţi? Să nu bănuiţi niciodată că era ceva în neregulă? Să nu ridicaţi niciodată un deget pentru a face totuşi ceva în privinţa acestor probleme psihologice?

Martorul: Ce vrei să spun, Neal?

Dl. Logiudice: Că ai ştiut. Ai ştiut, Andy. Ai ştiut.

Martorul: Nu.

Dl. Logiudice: Cum este posibil, Andy? Cum ai fi putut să nu ştii? Cum se poate aşa ceva?

Martorul: Nu ştiu. Ştiu doar că acesta este adevărul.

Dl. Logiudice: Iar începi cu asta. Chiar îţi place să te repeţi, nu? Spui întruna „adevărul, adevărul, adevărul", de parcă asta ar face ca lucrurile să stea chiar aşa.

Martorul: Tu nu ai copii, Neal. Nu mă aştept să înţelegi.

Dl. Logiudice: Luminează-mă! Luminează-ne pe toţi.

Martorul: Nu îţi vezi copiii în mod obiectiv. Nimeni nu poate să-i vadă aşa. Îi iubeşti prea mult, eşti prea aproape de ei. De-ai fi avut un fiu... De-ai fi avut un fiu...

Dl. Logiudice: Ai nevoie de câteva clipe ca să îţi revii?

Martorul: Nu. Ai auzit vreodată de tendinţa de adeverire? Este tendinţa de a vedea lucrurile din preajma ta care îţi confirmă prejudecăţile şi de a nu vedea lucrurile care îţi contrazic credinţele. Cred că asta se întâmplă atunci când vine vorba de copii. Vezi numai ce vrei să vezi.

Dl. Logiudice: Şi ce nu vrei să vezi alegi să nu vezi?

Martorul: Nu alegi. Pur şi simplu nu vezi.

Dl. Logiudice: Însă, pentru ca asta să fie adevărat, pentru a putea vorbi despre tendinţă de adeverire, ar

trebui să crezi cu adevărat în acel lucru. Fiindcă tu vorbeşti acum de un proces inconştient. Deci ar fi trebuit să crezi cu adevărat şi din tot sufletul că Jacob este un puşti ca oricare altul, că inima lui nu este mult prea mică, aşa-i?

Martorul: Da.

Dl. Logiudice: Însă, în acest caz, asta nu ar mai fi adevărat, nu? Pentru că aveai motive să fii cu ochii în patru după orice lucru care ar fi fost nelalocul său, nu? Toată viaţa ta - toată viaţa ta, Andy - ai fost conştient de această posibilitate, nu-i aşa?

Martorul: Nu, nu-i aşa.

Dl. Logiudice: Nu? Ai uitat cine a fost tatăl tău?

Martorul: Da. Vreme de aproape treizeci de ani, am uitat. Am vrut să uit, am uitat cu bună ştiinţă. Aveam dreptul să uit.

Dl. Logiudice: Aveai dreptul?

Martorul: Da. Era o chestiune personală.

Dl. Logiudice: Oare? Niciodată nu ai crezut asta cu adevărat. Ai uitat cine este tatăl tău? Ai uitat ce ar putea ajunge fiul tău dacă-i seamănă bunicului? Să fim seri-

oşi! Aşa ceva nu se uită. Ai ştiut. „Tendinţa de adeverire"!

Martorul: Las-o baltă, Neal.

Dl. Logiudice: Ai ştiut!

Martorul: Las-o baltă! Dispari din faţa mea! Poartă-te şi tu ca un avocat, măcar o dată în viaţă.

Dl. Logiudice: Ia te uită! Acesta este Andy Barber pe care îl ştim cu toţii. Ţi-ai recăpătat controlul. Maestrul autocontrolului, maestrul amăgirii de sine. Actor magistral. Dă-mi voie să te întreb ceva: în aceşti treizeci de ani în care ai uitat cine eşti, de unde vii, îţi spuneai o poveste, nu? De fapt, le spuneai tuturor o poveste. Într-un cuvânt, minţeai.

Martorul: Nu am zis niciodată ceva neadevărat.

Dl. Logiudice: Nu, dar ai omis câteva lucruri, nu? Ai omis câteva detalii.

[Martorul nu a răspuns.]

Dl. Logiudice: Şi, totuşi, acum vrei ca marele juriu să creadă tot ce spui.

Martorul: Da.

Dl. Logiudice: În regulă, atunci. Continuă-ţi povestea.

23 | El

Instituția Corecțională Northern,
Somers, Connecticut.

Cabina vizitatorilor de la Northern părea concepută astfel încât să dezorienteze și să izoleze. O cușcă albă, sigilată și claustrofobică, cam de un metru jumătate pe doi metri jumătate, cu o ușă cu geam în spatele meu și cu o fereastră din plexiglas în față. Un telefon bej, fără taste, se afla pe peretele din dreapta. O tejghea albă pe care să-mi rezem brațele. Cabina era concepută pentru a ține prizonierii înăuntru, bineînțeles – Northern, o închisoare de maximă siguranță, de nivelul cinci, permitea numai vizite fără contact fizic. Însă eu eram cel care se simțea îngropat.

Și când în cadrul ferestrei apăru tatăl meu, Billy Barber cel Sângeros – cu mâinile încătușate la brâu, cu o claie de păr sur, rânjind către mine, amuzat, presupun, că puștiul lui bun de nimic venise aici într-un final – am fost recunoscător pentru plexiglasul gros care ne despărțea. Recunoscător că putea să mă vadă fără să mă atingă. Leopardul de la grădina zoologică vine până la marginea țarcului său și, prin bare sau din partea cealaltă a unui șanț de

netrecut, se holbează la tine cu disprețul cuvenit inferiorității tale, nevoii tale de a avea acea barieră între voi. Există o înțelegere împărtășită în acel moment, nerostită, însă cât se poate de reală: leopardul este prădătorul și tu ești prada, și doar acea barieră ne permite nouă, oamenilor, să ne simțim superiori și în siguranță. Acel sentiment, când stai lângă cușca leopardului, este întrepătruns cu rușinea față de forța superioară a animalului, față de trufia sa și de părerea proastă pe care o are despre tine. Spre consternarea mea, în acele prime momente petrecute în prezența tatălui meu, am simțit exact acea rușine subtilă a vizitatorului la grădina zoologică. Emoția m-a luat prin surprindere. Nu mă așteptasem să simt mare lucru. Să fim sinceri, Billy Barber era un străin pentru mine. Nu îl mai văzusem de vreo 45 de ani, de când eram copil. Însă am înghețat când l-am văzut. Prezența lui era palpabilă, de parcă s-ar fi materializat cumva de cealaltă parte a plexiglasului și m-ar fi luat în brațe.

Rămase acolo, încadrat de fereastră, un portret trei sferturi al unui pușcăriaș bătrân, cu ochii ațintiți asupra mea. Pufni ușor.

Mi-am ferit privirea și el s-a așezat.

Un gardian stătea la câțiva pași în spatele lui, aproape de peretele gol. (Totul era gol, toți pereții, toate ușile, toate suprafețele. Din câte vedeam, Penitenciarul Northern părea să fie format în exclusivitate din pereți albi și tencuiți și pereți cenușii, din beton. Instituția era nouă, terminată abia în 1995, așa că am presupus că lipsa culorilor făcea parte dintr-o strategie penală mai bizară. În fond, nu-i cu nimic mai greu să vopsești un perete în galben sau în albastru decât în alb.)

Tatăl meu ridică receptorul – chiar acum, în timp ce scriu *tatăl meu*, simt un mic fior, iar gândurile îmi zboară înapoi, în 1961, când l-am văzut pentru ultima oară în camera de vizite de la închisoarea de pe Whalley Avenue; acela este punctul de di-

vergență, cursul ramificat și bifurcat al vieților noastre acolo începe –, iar eu i-am imitat gestul.

– Îți mulțumesc că ai acceptat să mă vezi.

– Nu-i ca și cum s-ar înghesui lumea.

Avea la încheietură tatuajul albastru pe care îl ținusem minte atâția ani. În realitate, era chiar mic și neclar, un crucifix cu margini nedefinite, ce se întunecase cu trecerea timpului până ajunsese să fie vinețiu, ca o vânătaie intensă. Mi-l amintisem greșit. Și pe el mi-l amintisem greșit: era de statură medie, slab, mai musculos acum decât îmi închipuisem. Mușchi de pușcăriaș, chiar și la 72 de ani. Își mai făcuse un tatuaj, mult mai complex și mai artistic decât primul: un dragon care se încolăcea în jurul gâtului, în așa fel încât coada și botul i se întâlneau la baza gâtului, ca un colier.

– Era și timpul să vii să mă vezi.

Am pufnit. Sugestia hilară că sentimentele *lui* fuseseră rănite – că *el* era victima aici – mă scotea din sărite. Ce tupeu! Tipul ăsta era un pușcăriaș tipic – riscând mereu, lingușitor și înșelător.

– Cât a trecut? continuă el. O viață întreagă? Eu putrezesc aici de-o viață și tu nu ai timp să vii să-ți vezi tatăl. Nici măcar o dată. Ce fel de fiu ești tu? Ce fel de fiu ar face așa ceva?

– Ai exersat discursul ăsta?

– Să nu faci pe deșteptul cu mine. Ce ți-am făcut eu ție? Ha? Nimic! Și, cu toate acestea, nu ai venit niciodată să mă vezi. Pe mine, tatăl tău. Ce fel de fiu nu își vizitează tatăl vreme de 40 de ani?

– Sunt fiul *tău*. E o explicație suficient de bună.

– Fiul meu? Nu ești fiul *meu*. Nu te cunosc! Nu te-am văzut niciodată.

– Vrei să vezi certificatul de naștere?

– De parcă aș da doi bani pe-un nenorocit de certificat de naștere... Crezi că asta te face să fii fiul cuiva? O ejaculare de-acum

cincizeci de ani, asta ești tu pentru mine. Păi ce credeai? Că o să mă bucur să te văd? Credeai că o să sar în sus de bucurie?

– Ai fi putut să spui nu. Nu eram pe lista ta de vizitatori.

– Nimeni nu este pe nenorocita aia de listă. Da' ce credeai? Cine ar fi putut să fie pe lista aia blestemată? Și, oricum, aici nu lasă pe oricine să ne viziteze. Numai rudele apropiate.

– Vrei să plec?

– Nu. M-ai auzit că zic asta? Clătină din cap, încruntat. Locul ăsta blestemat! Locul ăsta e cel mai rău! Nu am fost aici de la bun început. M-au tot mutat. Dacă faci tâmpenii în altă parte, te trimit aici. E capăt de linie aici.

Păru să-și piardă interesul pentru subiect și rămase tăcut.

Nu am zis nimic. În interogatoriile mele din instanță și nu numai, am aflat că adeseori cel mai bun lucru pe care îl poți face este să aștepți, să nu spui nimic. Martorul va dori să umple tăcerea stingheritoare. Va simți o nevoie vagă de a continua să vorbească, de a dovedi că nu ascunde nimic, de a dovedi că este deștept și informat, de a-ți câștiga încrederea. Cred că în acest caz am așteptat mai mult din obișnuință. Nu aveam nicio intenție să plec. Nu aveam de gând să plec până nu accepta.

Deodată, starea lui de spirit s-a schimbat. S-a lăsat pe spate. În mod aproape vizibil, a trecut de la o atitudine irascibilă la una resemnată, chiar autocompătimitoare.

– Ei bine, zise el, măcar ai crescut mare. Se pare că te-a hrănit bine.

– S-a descurcat. În toate privințele.

– Ce mai face maică-ta?

– Ce-ți pasă?

– Nu-mi pasă.

– Atunci nu întreba de ea.

– De ce nu?

Am clătinat din cap.

– Am cunoscut-o înaintea ta, rosti el.

S-a foit în scaun, mimând actul sexual.

– Nepotul tău are necazuri. Știai asta?

– Dacă...? Nici măcar nu știam că am un nepot. Cum îl cheamă?

– Jacob.

– Jacob?

– Ce-i așa de amuzant?

– Ce-i cu numele ăsta de poponar – Jacob?

– Este un nume!

Zguduindu-se de râs, el cântă în falsetto:

– Jaaaacob!

– Ține-ți gura! E un băiat bun.

– Da? N-are cum să fie atât de bun, altminteri nu ai fi aici.

– Am zis să-ți ții gura.

– De ce are necazuri micul Jacob?

– E acuzat de crimă.

– Crimă? Crimă. Câți ani are?

– 14.

Tatăl meu își așeză receptorul în poală și se lăsă pe spate în scaun. Când se îndreptă din nou, zise:

– Pe cine a omorât?

– Pe nimeni. Este nevinovat.

– Mda, la fel ca mine.

– El chiar este nevinovat.

– Bine, bine.

– Nu ai auzit nimic din toate astea?

– Nu aud nimic aici. Locul ăsta e o budă.

– Cred că ești cel mai bătrân pușcăriaș de-aici.

– Unul dintre ei.

– Nu știu cum ai supraviețuit.

– N-ai cum să rănești oțelul.

Cătușele îl obligară să ridice ambele brațe când își încordă mușchii de la dreptul, în timp ce ținea receptorul în mâna stângă.

– N-ai cum să rănești oțelul. Însă bravada se stinse repede și adăugă: Locul ăsta e capăt de linie, spuse el. E ca și cum ai trăi într-o nenorocită de peșteră.

Avea un fel de a trece imediat dintr-o extremă în cealaltă, de la atitudinea de macho la cea de om ce-și plânge de milă. Era greu de zis care dintre acestea era o mască. Poate că niciuna. Pe străzi, o asemenea volatilitate emoțională ar fi trecut drept nebunie. Aici, cine știe? Poate că era doar o reacție naturală la locul acela.

– Singur te-ai băgat în locul ăsta.

– Singur m-am băgat în locul ăsta, îmi ispășesc pedeapsa și nu mă plâng. M-ai auzit plângându-mă?

Nu am răspuns.

– Deci ce vrei de la mine? Vrei să fac ceva pentru bietul și nevinovatul Jacob?

– S-ar putea să vreau să depui mărturie.

– Pentru ce să depun mărturie?

– Dă-mi voie să te întreb ceva. Când ai omorât-o pe fata aia, cum te-ai simțit? Nu din punct de vedere fizic. Vreau să zic... ce ți-a trecut prin minte, la ce te gândeai?

– Cum adică la ce mă gândeam?

– De ce ai făcut-o?

– Ce vrei să spun? Spune-mi tu.

– Vreau doar să-mi spui adevărul.

– Da, sigur. Nimeni nu vrea asta. Cu atât mai puțin oamenii care-ți spun că vor adevărul – crede-mă, nu vor adevărul. Zi-mi tu ce vrei să spun ca să-l ajut pe puști și o să spun. Nu-mi mai pasă. Ce-mi pasă mie?

– Hai să-ți explic altfel. Când s-a întâmplat, te gândeai la ceva anume? La orice? Sau a fost mai degrabă un impuls irezistibil?

Colțul gurii i se ridică ușor.

– Un impuls irezistibil?

– Răspunde-mi.

– Asta-i strategia ta?

– Nu contează care-i strategia mea. Nu am nicio strategie. Spune-mi doar ce ai simțit.

– Am simțit un impuls irezistibil.

Am răsuflat zgomotos și îndelung.

– Știi, dacă ai fi mințit mai bine, poate că nu ai fi ajuns aici.

– Iar tu, dacă nu ai fi mințit atât de bine, poate că nu ai fi rămas afară.

Mă măsură cu privirea.

– Dacă vrei să te ajut să-l scapi pe puști, te ajut. Este nepotul meu. Spune-mi doar ce îți trebuie.

Hotărâsem deja că Billy Barber cel Sângeros nu avea ce să caute în boxa martorilor. Nu numai că mințea, dar nici nu se pricepea la asta.

– În regulă, am zis eu, vrei să știi de ce am venit? Iată de ce am venit.

Am ridicat un pachețel: un bețișor sterilizat și un plic din plastic.

– Trebuie să îți șterg gingiile cu ăsta. Pentru o mostră de ADN.

– Gardienii nu te vor lăsa.

– Lasă-mă pe mine să-mi fac griji în privința gardienilor. Trebuie să îmi dai voie.

– De ce îți trebuie ADN-ul meu?

– Căutăm o anumită mutație genetică. Se numește MAOA Knockout.

– Ce naiba este MAOA Knockout?

– E o mutație genetică. Ei cred că ar putea să îți facă trupul să devină mai agresiv în anumite situații.

– Cine crede asta?

– Oamenii de știință.

Își miji ochii. Aproape că îi puteai ghici gândurile, oportunismul egoist al unui infractor de meserie: poate că așa avea prilejul să scape de condamnare.

– Cu cât vorbești mai mult, cu atât mai mult mi se pare că Jacob nu-i chiar așa de nevinovat cum spui.

– Nu am venit să-ți aud părerea. Am venit să obțin niște salivă pe bețișorul ăsta. Dacă refuzi, voi obține un ordin judecătoresc și o vom face pe calea mai grea.

– De ce aș refuza?

– Știu eu de ce? Oamenii ca tine nu înțeleg.

– Ce-i de înțeles? Sunt la fel ca toată lumea. La fel ca tine.

– Mda, mă rog, cum spui tu.

– Nu mă lua cu de-astea. Te-ai gândit vreo clipă că fără mine nici nu ai fi existat?

– În fiecare zi mă gândesc la asta.

– Vezi? La asta mă refeream.

– Nu-i un gând fericit.

– Da, dar sunt tatăl tău, puștiule, fie că-ți place sau nu. Nu trebuie să te facă fericit.

– Nu mă face.

După o scurtă târguială și un telefon dat directorului adjunct al închisorii, am căzut la învoială. Nu aveam voie să iau chiar eu mostra din gura tatălui meu, cum ar fi fost cel mai bine, fiindcă acest lucru ar fi creat cel mai direct lanț al custodiei: aș fi putut depune mărturie că mostra este autentică întrucât bețișorul ar fi fost în permanență la mine. Măcar la Northern „niciun contact" însemna exact asta: niciun contact. În cele din urmă, mi s-a dat voie să înmânez pachețelul unui gardian, care i l-a dus tatălui meu.

I-am explicat procedura, pas cu pas, la telefon, în cabina vizitatorilor.

– Tot ce trebuie să faci acum este să deschizi pachetul și să-ți ștergi interiorul obrazului cu bețișorul. Cât să rețină un pic de

salivă. Înghite mai întâi. Apoi șterge-ți interiorul obrazului cât mai spre fundul gurii, cam pe unde se îmbină fălcile. Apoi vreau să pui bețișorul în cutia aceea din plastic, fără să atingi altceva cu vârful său, și să închizi capacul. După aceea vreau să pui acea etichetă pe capac, să o semnezi și să scrii data de azi. Și trebuie să te văd făcând toate astea, așa că nu-mi bloca vederea.

Cu mâinile încătușate, el deschise pachetul în care se afla bețișorul. Era un bețișor lung din lemn, mai lung decât un bețișor de ureche obișnuit. Îl băgă în gură ca pe o acadea și se prefăcu că îl mușcă. Apoi, uitându-se la mine prin plexiglas, își rânji dinții și trecu bețișorul cu vată peste gingia din față. După care îl duse în fundul gurii și-și șterse interiorul obrazului. Ridică bețișorul în fața geamului.

– Și-acum e rândul tău.

PARTEA A TREIA

„Îmi vine în minte un experiment. Dați-mi un copil – indiferent de obârșie, rasă, talent sau predilecție, câtă vreme este sănătos – și voi face din el orice vreau. Voi produce un artist, un soldat, un doctor, un avocat, un preot; sau îl voi crește să fie un hoț. Voi hotărâți. Copilul este capabil de oricare dintre aceste lucruri. Nu e nevoie decât de antrenament, timp și un mediu controlat corespunzător."

JOHN F. WATKINS,
Principiile behaviorismului (1913)

24 | Pentru mame e diferit

Ani la rând m-am așteptat să nu pierd niciodată în instanță. În practică, am mai și pierdut, evident. Orice avocat pierde, așa cum orice jucător de baseball ratează 70% dintre lovituri. Însă nu am fost intimidat niciodată și nu am dat doi bani pe procurorii care se lăsau intimidați – pe politicienii și escrocii care se temeau să instrumenteze un caz dacă nu erau complet siguri, nedorind să riște un verdict de nevinovat. Pentru un procuror nu este dezonorant ca inculpatul să fie declarat nevinovat, nu când alternativa este o învoială murdară. Activitatea noastră nu se măsoară printr-un simplu bilanț al proceselor câștigate și pierdute. Adevărul este că un bilanț excelent nu se clădește pe reușitele de la tribunal. Mai degrabă se clădește pe alegerea celor mai solide cazuri pentru instanță și pe înțelegeri în restul situațiilor, indiferent de corectitudinea acestei abordări. Așa opera Logiudice, nu eu. Mai bine să lupți și să pierzi decât să nu-i faci dreptate victimei.

Acesta era unul dintre motivele pentru care îmi plăcea să preiau cazuri de omucideri. În Massachusetts nu poți pleda vinovat.

Fiecare caz trebuie să ajungă în instanță. Regula este o reminiscență a vremurilor în care crima era pedepsită cu moartea în acest stat. Într-un caz pasibil de pedeapsa capitală, nu exista loc de scurtături sau de învoieli. Miza era pur și simplu prea mare. Așa că, până în ziua de azi, orice caz de omucidere, oricât ar fi de șubred, trebuie judecat în instanță. Procurorii nu pot alege pe sprânceană cazurile sigure pentru instanță, renunțând la cele cu șanse mai mici. *Cu atât mai bine*, îmi plăcea să cred. *Asta înseamnă că eu voi face diferența. Voi câștiga chiar și cazurile mai slabe.* Așa vedeam eu lucrurile. Însă toți ne amăgim cu povești despre sine. Omul cu bani își spune că, atunci când se îmbogățește, îi îmbogățește de fapt pe ceilalți, artistul își spune că toate creațiile sale sunt opere de o frumusețe nepieritoare, soldatul își spune că luptă de partea binelui. Eu unul îmi spuneam că în instanță pot face lucrurile să ia o turnură pozitivă – că prin victoria mea se face dreptate. Te poți îmbăta gândind astfel – și asta s-a întâmplat în cazul lui Jacob.

Pe măsură ce se apropia procesul, simțeam euforia familiară a bătăliei. Nici nu mi-a trecut prin minte că am putea pierde. Eram energizat, optimist, încrezător, combativ. Privind în urmă, mi se pare că eram cam rupt de realitate. Dar nu este atât de ciudat, dacă te gândești mai bine. Dacă te porți cu cineva de parcă ar fi sacul tău de box, persoana respectivă va dori să lovească și ea.

Procesul a început la jumătatea lunii octombrie 2007, în plin anotimp al frunzelor. În curând, toți copacii aveau să-și scuture frunzele, însă momentan frunzișul strălucea în nuanțe de roșu, portocaliu și galben-muștar.

În ajunul procesului, într-o marți seară, aerul era nefiresc de cald. Temperatura nu coborî peste noapte sub 15 grade, iar atmosfera se simțea densă, umedă, agitată. M-am trezit în toiul

nopții simțind ceva nefiresc în aer, așa cum mi se întâmplă mereu atunci când Laurie nu poate să adoarmă.

Era întinsă pe o parte, sprijinindu-se într-un cot, cu capul rezemat pe mână.

– Ce s-a întâmplat? am șoptit eu.

– Ascultă.

– Ce?

– *Șșt*... Așteaptă și ascultă.

Afară se auzea doar foșnetul nopții.

Deodată însă, izbucni un vaiet puternic. Începu ca un scheunat de animal, apoi crescu în intensitate până la un răcnet ascuțit, ca *scrâșnetul* frânelor de tren.

– Ce naiba e asta? zise ea.

– Nu știu. O pisică? O pasăre, poate? Ceva o omoară.

– Ce ar putea omorî o pisică?

– O vulpe, un coiot. Poate un raton.

– Parcă am trăi în codru. Suntem în oraș! Am trăit aici toată viața. Nu am auzit niciodată de vulpi și coioți. Și curcanii ăia sălbatici cu care ne trezim în grădină? N-am avut niciodată probleme de-astea.

– Se construiește mult. Orașul se extinde. Habitatul lor natural începe să dispară. Sunt siliți să iasă din ascunzători.

– Ascultă sunetul ăla, Andy. Nici măcar nu-mi dau seama din ce direcție vine sau cât de departe este. Parcă ar veni chiar de lângă noi. Cred că-i una dintre pisicile vecinilor.

Am ascultat amândoi. S-a auzit apoi din nou. De această dată, țipetele animalului muribund erau clar cele ale unei pisici. Strigătul începu ca mieunatul unei pisici, apoi se preschimbă în țipete sălbatice și electrizante.

– De ce-i ia atât de mult?

– Poate că se joacă puțin cu prada. Și pisicile fac asta cu șoaricii, știi.

– E groaznic.

– Aşa-i în natură.

– Te referi la cruzime? Să-ţi torturezi prada înainte de a o omorî? Cum poate să fie natural aşa ceva? Ce avantaj oferă cruzimea în evoluţie?

– Nu ştiu, Laurie. Pur şi simplu aşa stau lucrurile. Orice animal ar ataca o pisică în halul ăsta – fie că-i vreun coiot înfometat sau un câine sălbatic ori mai ştiu eu ce – sunt sigur că-i disperat. Nu cred că-i uşor să vânezi pe-aici.

– Dacă-i disperat, ar fi trebuit s-o omoare şi s-o mănânce până acum.

– Ce-ar fi să încercăm să ne odihnim puţin? Ne aşteaptă o zi importantă mâine.

– Cum pot dormi cu zgomotul ăsta?

– Vrei să-ţi dau un Ambien?

– Nu. Pastilele alea mă fac să mă simt groggy când mă trezesc. Vreau să fiu în priză mâine. Nu ştiu cum poţi să iei chestiile alea.

– Glumeşti? Le înghit ca pe Tic Tac-uri. Mi se pare că nu mă lasă *suficient* de lat.

– N-am nevoie de pastile, Andy. Vreau doar să se oprească sunetul ăla.

– Hai, întinde-te!

Ea îşi puse capul pe pernă. Mi-am lipit trupul de spatele ei, iar ea s-a ghemuit în mine.

– Eşti doar agitată, Laurie. E de înţeles.

– Nu ştiu dacă pot face asta, Andy. Serios, nu am destulă forţă în mine.

– O să trecem peste asta.

– Ţie îţi vine mai uşor. Tu ai mai văzut cum se desfăşoară un proces. Şi tu nu eşti mamă. Nu spun că ţie ţi-ar fi *uşor*. Ştiu

că nu ți-e. Dar pentru mine e diferit. Pur și simplu n-o pot face. Nu o să izbutesc.

– Aș vrea să pot face să dispară toate astea, Laurie, dar nu pot.

– Nu. Mă ajuți oricum prin ce faci acum. O să stăm întinși așa. Trebuie să se oprească la un moment dat.

Țipetele continuară încă vreo 15 minute. Niciunul dintre noi nu putu să doarmă prea mult, chiar și după ce încetară.

Când am ieșit din casă la ora 8.00 dimineața, o dubă de la Fox 25 ne aștepta peste drum, cu fum ieșind din țeava de eșapament. Un cameraman ne filmă în timp ce ne îndreptam spre mașină. Nu i se vedea fața în spatele camerei de filmat pe care o ținea pe umăr. Sau, mai bine zis, camera aceea era fața lui, capul lui de insectă cu un singur ochi.

Ajunși în fața tribunalului din Cambridge, ne-am croit drum spre intrarea principală de pe Thorndike Street, unde roiau reporterii. S-au îmbulzit să ne iasă în întâmpinare imediat ce ne-au văzut în capătul străzii. Camerele au început din nou să caute prim-planuri, în vreme ce microfoanele împungeau aerul în fața noastră. Ne era mult mai ușor să înfruntăm gloata de reporteri după ce trecusem deja odată prin asta la înfățișarea inițială. Prezența lui Jacob îi întărâta cel mai mult, însă eram recunoscător că putea să treacă prin așa ceva. Aveam o teorie conform căreia era mai bine ca inculpatul să fie scos pe cauțiune și liber pe stradă decât să stea în detenție înainte de proces, așa cum se întâmpla în majoritatea cazurilor de crimă. Inculpații care nu obțineau eliberarea pe cauțiune păreau să iasă din clădirea tribunalului numai pe o parte, pe la ieșirea deținuților – îndreptându-se spre Concord, nu spre casă. Acei inculpați-deținuți coborau prin tribunal precum carnea printr-o mașină de tocat sau ca bila de la pinball: din închisoarea de la

etajele superioare până la parter, unde se aflau sălile de judecată, și apoi la subsol, unde dubele poliției îi duceau spre diversele penitenciare. Era mai bine ca Jacob să intre pe ușa din față, mai bine să își păstreze libertatea și demnitatea cât mai mult posibil. Odată ce te prindea în rotițele ei, clădirea asta nu mai voia să-ți dea drumul.

25 | Învățătoarea, Fata cu Ochelari, Tipul Gras din Somerville, Urkel, Tipul de la Casa de Discuri, Casnica, Femeia cu Aparat Dentar și alte oracole ale adevărului

În Districtul Middlesex, judecătorii erau repartizați la procese aparent aleatoriu. Însă nimeni nu credea cu adevărat că se practica o asemenea loterie. Erau câțiva judecători care primeau întotdeauna procesele importante, iar judecătorii care trăgeau lozul câștigător de fiecare dată păreau să aibă toți aere de vedetă – erau exact genul de oameni care ar trage sfori în spatele scenei ca să obțină rolul. Dar nimeni nu se plângea vreodată. Curmarea rutinei împământenite din acel tribunal ar fi însemnat să te lupți cu morile de vânt și, oricum, alegerea acelorași judecători plini de sine era probabil cea mai bună variantă. E nevoie de o doză sănătoasă de

ego ca să ții în mână o sală de judecată cu oameni puși pe ceartă. Unde mai pui că era și un spectacol pe cinste: cazurile mari aveau nevoie de personalități pe măsură.

Așa că nu a fost o surpriză pentru nimeni când s-a aflat că judecătorul căruia i se repartizase cazul lui Jacob era Burton French. Toată lumea se aștepta să fie el. Bucătăresele de la cantină, oamenii de serviciu cu probleme mentale, până și șoarecii care râcâiau în spatele dalelor din tavan știau că, dacă aveau să existe camere de filmat în sala de judecată, atunci procesul urma să fie prezidat de Burt French. El era foarte probabil singurul judecător a cărui față era recunoscută de public, întrucât apărea adeseori la emisiunile de știri locale ca să-și dea cu părerea în chestiuni juridice. Dădea foarte bine pe cameră. Când îl vedeai în persoană, observai că are o aparență ușor hilară – un trup ca un butoi, susținut nesigur de două picioare subțiri –, însă atunci când îi vedeai doar capul la televizor, proiecta genul de gravitate liniștitoare care îi stă bine unui judecător. Vorbea în termeni definitivi, nu în termenii evazivi folosiți de jurnaliști. În același timp, nu era niciodată prețios; nu părea niciodată să fie fals sau provocator, simulând „intensitatea" atât de apreciată în televiziune. În schimb, avea un fel de a-și folosi fața serioasă și pătrățoasă, de a-și încorda bărbia și de a-și fixa privirea la cameră, zicând lucruri precum „Legea nu permite [una ori alta]". Nu puteai învinovăți telespectatorii dacă ajungeau să gândească astfel: *Dacă legea ar putea vorbi, atunci așa ar suna.*

Ceea ce făcea această situație insuportabilă pentru avocații care se strângeau să bârfească înainte de prima înfățișare din fiecare dimineață sau la prânz, la măsuțele din mall, era faptul că această atitudine de tip dur, care nu vrea să audă aiureli, era o aiureală în sine. Omul care se prezenta în public drept întruparea Legii, credeau ei, era în realitate un tip în permanentă căutare de publicitate, un intelectual de categorie ușoară și un tiran

meschin în sala de judecată. Ceea ce chiar îl făcea să fie întruparea perfectă a Legii, dacă stai să te gândești.

Sigur că, până la momentul începerii procesului lui Jake, nu dădeam doi bani pe cusururile judecătorului French. Jocul era tot ce conta acum, iar Burt French era un avantaj pentru noi. Destul de conservator, nefiind genul de judecător care să-și taie singur craca de sub picioare, nu apleca urechea la o teorie juridică nouă precum *Gena criminalilor.* La fel de important, era genul de judecător căruia îi plăcea să pună la încercare avocații care apăreau în fața lui. Devenea intimidant atunci când simțea slăbiciunea sau nesiguranța și îi plăcea la nebunie să îi chinuie pe avocații nepregătiți sau stângaci. Aruncarea lui Neal Logiudice în fața unui asemenea tip era ca și cum ai fi încercat marea cu degetul, iar Lynn Canavan făcea o greșeală imensă trimițându-l la înaintare tocmai într-un caz atât de important. Însă, pe de altă parte, ce alternative mai avea? Pe mine nu mă mai putea delega.

Și astfel începu.

Însă începu – cum se întâmplă adesea în cazul unui eveniment pe care l-ai așteptat cu prea multă nerăbdare, prea mult timp – cu o senzație de anticlimax. Am așteptat pe coridorul aglomerat din fața sălii de judecată 12B, vreme în care ceasul trecea de ora 9.00, apoi de 9.15, 9.30... Jonathan stătea lângă noi, netulburat de întârziere. Se interesă de câteva ori la grefieră, care îi spuse că întârzierile sunt provocate de instalarea carului de filmat ce urma să transmită în direct pentru toate televiziunile de știri, inclusiv Court TV. Apoi am mai așteptat o vreme, până când candidații pentru juriu, mai numeroși decât de obicei, au fost organizați. Jonathan ne raportă aceste lucruri, pe urmă își deschise ziarul *New York Times* și începu să citească liniștit.

În partea din față a sălii de judecată, grefiera judecătorului French, o femeie pe nume Mary McQuade, își punea ordine în niște hârtii; apoi, mulțumită, se ridică rotindu-și privirea prin

sală, cu brațele încrucișate la piept. Întotdeauna mă înțelesesem bine cu Mary. Avusesem grijă s-o fac. Grefierii erau un soi de ușieri ai judecătorilor, ceea ce le oferea o influență sporită. Mary, în special, părea să savureze prestigiul conferit de poziția sa, apropierea aceasta de sfera puterii. Și adevărul este că își făcea treaba bine, intermediind între fanfaronada judecătorului French și tentativele insistente ale avocaților de a obține avantaje. Termenul *birocrat* are o conotație negativă, dar chiar avem nevoie de birocrație, la urma urmei. Și tocmai birocrații iscusiți sunt cei care o fac să funcționeze. Mary nici nu încerca să se scuze pentru locul ei din sistem. Purta ochelari scumpi și eleganți și costume rezonabile, ca și cum ar fi vrut să se delimiteze de scribii din celelalte săli de judecată.

Într-un scaun de lângă peretele opus se afla aprodul, un tip masiv și gras, pe nume Ernie Zinelli. Ernie avea șaizeci și ceva de ani și circa o sută douăzeci de kilograme și, dacă s-ar fi iscat vreun scandal în sala de judecată, bietul om probabil că ar fi făcut infarct. Prezența sa ca persoană ce trebuia să impună voința judecătorului era pur simbolică, precum era ciocănașul acestuia din urmă. Însă eu țineam la Ernie. De-a lungul anilor, devenise tot mai deschis cu mine în privința părerilor lui despre inculpați, care erau în general foarte proaste, și despre judecători și avocați, care erau doar cu puțin mai bune.

În acea dimineață, acești doi vechi colegi abia dacă mă băgară în seamă. Mary se mai uita din când în când în direcția mea, dar nu dădea vreun semn că m-ar mai fi văzut vreodată până atunci. Ernie riscă un mic rânjet. Păreau să se teamă că lumea ar fi putut considera că gesturile lor prietenoase îi erau adresate lui Jacob, care stătea lângă mine. Mă întrebam dacă fuseseră instruiți să mă ignore. Probabil că realizaseră singuri că trecusem de cealaltă parte a baricadei.

Când judecătorul își ocupă într-un sfârșit locul la prezidiu, puțin înainte de ora 10.00, noi eram deja înțepeniți de la atâta stat jos.

Toată lumea se ridică în picioare atunci când Ernie recită familiarul „Începe ședința Curții Superioare a Statului Massachusetts", iar Jacob nu-și găsi locul până la cuvintele de încheiere: „Toți cei care aveți de prezentat o chestiune în fața acestei instanțe, veniți și veți fi ascultați". Eu și Laurie i-am pus lui Jacob câte o mână pe spate, ca să-l liniștim.

Cazul fu anunțat, Jonathan făcu un gest către Jacob și amândoi se duseră să își ocupe locurile la masa apărării, așa cum aveau să o facă în fiecare dimineață, timp de două săptămâni.

Aceasta avea să fie perspectiva lui Laurie asupra întregului proces. Din primul rând de bănci, ea avea să stea impasibilă ore în șir, zi după zi, cu privirea ațintită în ceafa lui Jacob. Înlemnită pe acea bancă, soția mea părea foarte palidă și slăbită printre spectatori, de parcă procesul lui Jacob era un cancer pe care trebuia să-l îndure, o cazną fizică. Și, totuși, indiferent cât de mult se sfrijea, nu puteam să nu văd în Laurie imaginea versiunii sale mai tinere, a adolescentei cu chipul frumos și plin, în formă de inimă. Cred că asta înseamnă cu adevărat dragostea trainică. Amintirea unei fete de 17 ani este la fel de reală și de vie precum cea a femeii de vârstă mijlocie din fața ta. Este un soi de dublă vedere această amintire. Să fii văzut astfel înseamnă să fii cunoscut.

Faptul că se afla acolo o făcea pe Laurie să se simtă deplorabil. Părinții inculpaților tineri trec printr-un purgatoriu aparte în aceste procese. Ni se cerea să fim prezenți, dar tăcuți. Eram implicați în crima lui Jacob atât ca victime, cât și ca făptași. Lumea ne compătimea, de vreme ce nu făcuserăm nimic greșit. Eram doar ghinioniști, pierzând la loteria nașterilor și trezindu-ne pe cap cu o haimana. Spermatozoid + ovul = criminal – sau ceva de genul ăsta. N-ai ce-i face. În același timp, eram și disprețuiți:

cineva trebuia să fie responsabil pentru Jacob și, cum noi zămislisem băiatul și îl crescusem, înseamnă că greșisem *undeva*. Ba, și mai rău, aveam acum tupeul să îl mai și sprijinim pe ucigaș; chiar voiam să îl vedem scăpând basma curată, ceea ce era o nouă confirmare a firilor noastre antisociale, a răutății înrădăcinate în adâncul nostru. Desigur, perspectiva publică asupra noastră era atât de contradictorie și de încărcată emoțional, încât nu-i puteam răspunde în vreun fel, nu puteam reacționa nicicum astfel încât să împăcăm pe toată lumea. Oamenii credeau ce voiau, își imaginau pentru noi orice viață interioară sinistră sau suferindă alegeau. Și, în următoarele două săptămâni, Laurie avea să-și joace rolul. Avea să stea acolo, în spatele sălii de judecată, neclintită și inexpresivă, ca o statuie din marmură. Avea să-și pironească privirea în ceafa fiului ei, încercând să interpreteze și cele mai mărunte mișcări. Nu avea să reacționeze la nimic. Nu mai conta că îl ținuse cândva în brațe pe acest băiețel, șoptindu-i la ureche „șșt, șșt". În acele momente, nimeni nu mai dădea doi bani pe asta.

Când își ocupă în cele din urmă locul la prezidiu, judecătorul French scrută sala cu privirea, în timp ce grefiera prezenta cu voce tare cazul: „Numărul zero-opt-linie-patru-patru-zero-șapte, Statul vs. Jacob Michael Barber, un singur capăt de acuzare pentru crimă cu premeditare. Din partea inculpatului, Jonathan Klein. Din partea Statului, procurorul adjunct Neal Logiudice". Fața chipeșă și gravă a judecătorului se întoarse o clipă asupra fiecăruia dintre actori, asupra lui Jacob, a avocaților, ba chiar și asupra noastră, oferindu-ne fiecăruia un moment de însemnătate care dispărea de îndată ce-și întorcea ochii de la noi.

Am instrumentat de-a lungul anilor multe cazuri în fața judecătorului French și, deși îl socoteam oarecum superficial, îmi plăcea suficient de tare. Jucase fotbal american la Harvard, fiind fundaș lateral. În ultimul an de facultate, culcase o minge în

terenul de țintă al rivalilor de la Yale și acest unic moment de strălucire îl marca și acum. Păstra pe peretele biroului său o fotografie înrămată care imortaliza momentul, marele Burt French în uniforma sa stacojiu-aurie, trântit pe o parte la pământ, ținând la piept oul prețios pe care-l găsise. Bănuiesc că eu priveam fotografia într-o lumină diferită față de el. Pentru mine, el era genul de om căruia i se întâmplă asemenea lucruri. Bogat, arătos și tot tacâmul, nu aveam nicio îndoială că i se iviseră nenumărate oportunități în cale, ca niște mingi de fotbal, iar el nu trebuise decât să se arunce asupra lor, presupunând în tot acest timp că norocul era de fapt produsul natural al talentului său. Mă întreb cum ar fi fost afectat un om fermecat ca el de un tată ca Billy Barber cel Sângeros. Toată acea ușurință, toată acea naturalețe, toată acea încredere de sine credulă. Ani de-a rândul am studiat oamenii ca Burt French, disprețuindu-i și imitându-i totodată.

– Domnule Klein, rosti judecătorul, punându-și la ochi o pereche de ochelari, aveți vreo moțiune preliminară înainte să începem jurământul introductiv al martorilor?

Jonathan se ridică în picioare.

– Doar două lucruri, Onorată instanță. Mai întâi, tatăl inculpatului, Andrew Barber, ar dori să participe la proces în numele acestuia. Cu îngăduința Curții, mă va seconda în acest caz.

Jonathan se duse la grefieră și îi înmână moțiunea, o singură foaie de hârtie care anunța că urma să fac parte din echipa apărării. Grefiera îi înmână foaia judecătorului, care se încruntă la vederea ei.

– Nu-i decizia mea, domnule Klein, dar nu sunt sigur că este o alegere înțeleaptă.

– Este dorința familiei, zise Jonathan, distanțându-se de decizie.

Judecătorul semnă foaia, încuviințând moțiunea.

– Domnule Barber, puteți veni în față.

M-am așezat la masa apărării, lângă Jacob.

– Altceva?

– Onorată instanță, am depus o moțiune *in limine* pentru excluderea probelor științifice bazate pe o presupusă predispoziție genetică pentru violență.

– Da. V-am citit moțiunea și înclin să o accept. Doriți să mai spuneți și altceva înainte să pronunț hotărârea? Din câte am înțeles, dumneavoastră susțineți că știința nu este încă fundamentată temeinic și, chiar dacă ar fi fost, nu există nicio dovadă clară a unei predilecții pentru violență, genetică sau de altă natură, în acest caz. Am surprins esențialul?

– Da, Onorată instanță, acesta este esențialul.

– Domnule Logiudice? Doriți să mai spuneți ceva sau vă mulțumiți cu această mențiune? Cred că apărarea are dreptul să își dea cu părerea în legătură cu acest gen de probe înainte să fie acceptate. Asta nu înseamnă că le exclud în mod definitiv. Pur și simplu hotărăsc ca, în cazul în care alegeți să oferiți dovezi despre o tendință genetică spre violență, să organizăm o audiere în acel moment, în absența juriului, pentru a decide dacă pot fi acceptate sau nu.

– Da, Onorată instanță, aș dori să îmi expun punctul de vedere în această privință.

Judecătorul clipi către el. Pe chip i se citea clar ca lumina zilei *Stai jos și taci din gură.*

Logiudice se ridică, încheindu-se la haină – un model cu trei nasturi, care nu i se potrivea atunci când era purtat astfel. Gâtul lui Logiudice, întins puțin înainte în timp ce haina stătea țeapănă, făcea ca gulerul să-i plutească la câțiva centimetri în față, precum sutana unui călugăr.

– Onorată instanță, poziția acuzării – și suntem pregătiți să oferim dovezi susținute de experți în această privință – este că domeniul geneticii comportamentale a făcut progrese mari și continuă să avanseze pe zi ce trece, fiind deja îndeajuns de solid

pentru a fi acceptat ca pertinent. Noi vom susține că acesta este cazul extrem în care excluderea unor asemenea probe ar fi necorespunzătoare...

– Moțiunea se acceptă.

Logiudice rămase acolo o clipă, nedumerit, de parcă tocmai fusese buzunărit.

– Domnule Logiudice, explică judecătorul în timp ce semna moțiunea – *Admisă. French, J.* –, nu am exclus probele. Hotărârea mea este următoarea: dacă veți dori să le prezentați, va trebui să anunțați în prealabil apărarea și vom organiza o audiere cu privire la admisibilitatea acestora înainte să fie expuse juriului. Ați înțeles?

– Am înțeles, Onorată instanță.

– Vreau să fiu cât se poate de clar: nicio vorbă despre aceste probe până nu hotărăsc eu că sunt admise.

– Am înțeles, Onorată instanță.

– Nu vreau să avem parte de bâlci. Judecătorul oftă. În regulă, mai e ceva înainte să chem înăuntru potențialii jurați?

Avocații clătinară din cap.

Cu o serie de înclinări din cap – judecătorul către grefieră, grefiera către aprod –, potențialii jurați fură aduși de la unul dintre etajele inferioare. Intrară în sală, cercetând-o curioși, ca niște turiști plimbându-se prin Versailles. Încăperea îi dezamăgi, probabil. Era o sală de judecată murdară, concepută în stilul modern: tavan înalt și pătrățos, furniruri minimaliste, din lemn de arțar negru laminat, lumini discrete și indirecte. În spatele judecătorului se aflau două steaguri: unul al Statelor Unite, în dreapta, și altul al statului Massachusetts, în stânga. Steagul american își păstrase culorile vii; steagul statului în schimb, cândva de un alb pur, căpătase acum o nuanță spălăcită de sidefiu. Altminteri nu mai exista nimic altceva, nicio statuie, nicio inscripție gravată în latină, niciun portret al vreunui judecător

demult uitat, nimic care să mai atenueze austeritatea scandinavă a arhitecturii. Fusesem în această sală de judecată de-o mie de ori, însă dezamăgirea juraților mă făcu să o privesc pentru prima oară cu atenție și să-mi dau seama cât de învechită părea.

Potențialii jurați umplură galeria din spatele sălii de judecată, lăsând libere doar cele două bănci rezervate familiei inculpatului, reporterilor și persoanelor ale căror relații la tribunal le îngăduiseră să rămână. Potențialii jurați se constituiau într-un amestec de muncitori și casnice, tineri și pensionari. Candidații pentru rolul de jurat erau în general aleși din rândul muncitorilor și al șomerilor, de vreme ce șansele ca aceștia să răspundă la citații erau mult mai mari. Însă acest juriu lărgit avea un aer oarecum profesionist, m-am gândit eu. O grămadă de coafuri aranjate, pantofi noi, huse de BlackBerry, stilouri ițindu-se din buzunare. Și asta era bine pentru noi, am decis eu. Voiam jurați inteligenți și cu capul limpede, oameni care să poată înțelege o apărare tehnică sau limitările probelor științifice și care să aibă tupeul să dea un verdict de *Nevinovat*.

Am început procedura de sortare, respectiv interogatoriul în urma căruia sunt aleși juriații. Jonathan și cu mine aveam fiecare un tabel cu locurile juraților, două rânduri și șase coloane – 12 locuri cu totul, plus două căsuțe suplimentare în partea dreaptă a tabelului –, ce se potrivea cu numărul de scaune din boxa juriului. Doisprezece jurați, plus doi candidați de rezervă care urmau să audă toate probele, fără să ia parte la deliberări, cu excepția cazului în care vreunul dintre jurați s-ar fi retras. Fură strigați paisprezece candidați și se umplură paisprezece locuri. Noi am trecut numele acestora și câteva notițe în căsuțele tabelelor noastre și procedura de selecție începu.

Jonathan se consulta cu mine asupra fiecărui potențial jurat. Aveam dreptul la șase eliminări fără drept de apel, la care puteam recurge pentru a elimina un jurat fără să oferim un motiv

pentru asta, și la un număr nelimitat de eliminări „cu motiv întemeiat", ceea ce însemna că trebuia să oferim un motiv explicit pentru care credeam că juratul ar putea fi subiectiv. Cu toată strategia implicată, alegerea juriului a fost dintotdeauna o procedură cu grad ridicat de risc. Există experți costisitori care pretind că pot elimina o parte din incertitudine folosind focus grupuri, schițarea profilului psihologic, statistici și așa mai departe – metoda științifică –, însă a prezice cum îți va judeca un străin cazul, mai ales atunci când te bazezi pe informațiile foarte limitate dintr-un chestionar de juriu, ține mai degrabă de artă decât de știință, cu atât mai mult în Massachusetts, unde regulile îngrădesc drastic posibilitatea de a interoga jurații. Și, totuși, am încercat să-i sortăm. Am căutat persoane educate; oameni din suburbii care ar fi putut simpatiza cu Jacob, neinvidiindu-l pentru situația sa socială bună; ne interesau profesii care să nu implice pasiune, precum contabilitatea, ingineria și programarea. Logiudice încerca să aleagă muncitori, părinți și pe oricine ar fi fost revoltat de crimă și care nu ar fi avut prea mari probleme în a crede că un băiat poate omorî aproape din senin.

Jurații au venit în față, s-au așezat, au plecat și apoi alți candidați au venit în față și s-au așezat, în timp ce noi ne notam detalii despre ei în tabelele noastre...

Două ore mai târziu, aveam un juriu.

I-am dat fiecărui jurat o poreclă, pentru a-i putea ține minte: Învățătoarea (președinta juriului), Fata cu Ochelari, Bunicul, Tipul Gras din Somerville, Tipul de la Casa de Discuri, Urkel, Canalul (o femeie născută în Panama), Mama din Waltham, Chelnerița, Tipul din Construcții (de fapt un instalator de parchet, o figură morocănoasă, cu ochii mijiți, care ne-a îngrijorat de la bun început), Casnica din Concord, Camionagiul (de fapt un curier pentru o companie comercială de aprovizionare cu alimente), Femeia cu Aparat Dentar (rezervă) și Barmanul

(rezervă). Nu aveau în comun decât lipsa evidentă de calificare pentru rolul de jurat. Era aproape comic cât de ignoranți erau în privința legislației, a modului de desfășurare a proceselor, chiar și a acestui caz, care fusese prezentat pe larg în ziare și la știrile de seară. Erau aleși pentru ignoranța lor completă față de toate aceste lucruri. Așa funcționează sistemul. La sfârșit, avocații și judecătorii se dau bucuroși la o parte și lasă întreaga procedură pe mâna unei duzini de amatori. Ar fi fost distractiv dacă nu era atât de pervers. Cât de futilă este această întreprindere! Cu siguranță că și Jacob a realizat asta când a văzut cele paisprezece chipuri inexpresive. Minciuna sfruntată a sistemului juridic penal – că putem afla adevărul cu certitudine, că putem ști „dincolo de orice îndoială" cine este vinovat și cine nu – este clădită pe admiterea acestui factor: după o mie de ani de rafinare a procesului, judecătorii și avocații nu sunt mai capabili să determine adevărul decât o duzină de prostovani luați la întâmplare de pe stradă. Cred că Jacob s-a cutremurat la acest gând.

26 | Cineva ne urmărește

În acea seară, la cină, în siguranța oferită de bucătăria noastră, am vorbit vrute și nevrute. Cuvintele ne veneau de-a valma, mormăieli, laude, temeri. Mai mult, dădeam afară din noi energia negativă.

Laurie făcea tot posibilul să întrețină conversația. Era evident epuizată după o noapte nedormită și o zi lungă, însă crezuse dintotdeauna că avea să ne fie mai bine cu cât vorbeam mai mult. Așa că punea întrebări, își mărturisea propriile temeri și ne dădea felurile de mâncare, făcându-ne să vorbim întruna. În aceste clipe de destindere, o puteam întrezări pe vechea și efervescenta Laurie – sau, mai degrabă, o puteam auzi, căci vocea nu îi îmbătrânise niciodată. În toate celelalte privințe, Laurie se veștejise de când începuse criza: ochii ei păreau cufundați în orbite și goi, pielea sa de culoarea piersicii se îngălbenise și se zbârcise. Însă glasul nu îi fusese afectat, din fericire. Când deschidea gura, îmi gâdila urechile aceeași voce de adolescentă pe care o auzisem pentru prima oară în urmă

cu aproape treizeci și cinci de ani. Era de parcă aș fi primit un apel telefonic din 1974.

La un moment dat Jacob zise, referindu-se la juriu:

– Nu cred că m-au plăcut, judecând felul în care se uitau la mine.

– Jacob, au fost în boxă doar o zi. Dă-le o șansă. În plus, tot ce știu despre tine până acum este că ai fost acuzat de crimă. Ce te aștepți să creadă?

– Nu ar trebui să creadă nimic încă.

– Sunt și ei oameni, Jake. Ai grijă doar să nu le dai motive să te displacă mai mult. N-ai ce să faci. Păstrează-ți calmul. Nu reacționa. Nu face fețe-fețe.

– Ce fețe-fețe?

– Faci o față când nu ești atent. Te strâmbi.

– Nu mă strâmb!

– Ba da.

– Mamă, mă strâmb?

– Eu nu am observat. Uneori, tatăl tău se lasă dus de val când vorbește despre strategii.

– Ba te strâmbi, Jake. E ceva de genul ăsta, i-am spus, imitându-i expresia.

– Tată, nu pare că te-ai strâmba. Pari constipat, atâta tot.

– Hei, eu vorbesc serios! Așa arăți când nu ești atent. Te face să pari supărat. Nu lăsa juriul să vadă fața asta.

– Dar e fața mea! Ce pot să fac?

– Fii tu însuți, scumpul meu Jacob, rosti Laurie cu dulceață în glas.

Îi oferi un surâs strâmb. Avea hanoracul pus de-a-ndoaselea. Nu părea să fi observat, deși eticheta o zgâria pe gât.

– Hei, că tot vorbeam de mine însumi, știați că e un hashtag pe Twitter despre mine?

Laurie întrebă:

– Ce înseamnă asta?

– Este o modalitate prin care oamenii vorbesc despre mine pe Twitter. Și știți ce zic? Sunt chestii de genul: *Jacob Barber este frumos de pică. Aș vrea să am un copil cu el. Jacob Barber este nevinovat.*

Am zis:

– Mda, și ce altceva mai spun?

– Bine, mai există *și* chestii neplăcute, dar majoritatea comentariilor sunt pozitive. Cam 70%.

– 70% pozitive?

– Aproximativ.

– L-ai urmărit îndeaproape?

– Numai astăzi. Dar da, normal că îl urmăresc. Trebuie să vezi și tu, tată. Te duci pe Twitter și dai la căutare „diez Jacob Barber", fără spații.

Notă pe șervețel: *#jacobbarber*.

– Am fost un subiect fierbinte! Știți ce înseamnă asta? De obicei numai Kobe Bryant sau Justin Timberlake sau alții ca ei au parte de asta.

– Hmm, mda, grozav, Jacob.

I-am aruncat o privire sceptică lui Laurie.

Nu era prima oară când se punea în discuție subiectul celebrității fiului nostru pe internet. Cineva – probabil un prieten de la școală – făcuse un website, JacobBarber.com, în sprijinul său. Site-ul avea un forum unde oamenii puteau să îl declare nevinovat, să îi facă urări de bine sau să îi ridice în slăvi personalitatea. Mesajele negative erau șterse automat. Era și un grup pe Facebook care îl sprijinea. În mediul virtual, toată lumea era de acord că Jacob era un pic ciudat, poate chiar criminal, dar cu siguranță atractiv, concluzii ce nu aveau legătură între ele. Din când în când, mai primea și SMS-uri pe telefon de la străini. Majoritatea erau pline de răutate, dar nu toate. Unele erau de la fete care-i spuneau că este drăguț sau îi făceau tot felul de propuneri sexuale. El susținea că mesajele aveau o

proporție de două negative la unul pozitiv, iar asta părea să fie suficient pentru el. La urma urmei, știa că este nevinovat. Oricum, nu voia să își schimbe numărul de telefon.

Laurie spuse:

– Poate că ar trebui să nu mai intri pe Facebook și prin alte părți, Jacob. Măcar până se termină toată nebunia asta.

– Eu doar citesc, mamă. Nu scriu nimic, niciodată. Sunt un pândar.

– Un pândar? Nu folosi cuvântul ăsta. Fă-mi și mie pe plac, ține-te departe de internet o vreme, da? Ai putea păți ceva.

– Jacob, cred că mama ta încearcă să spună că următoarele două săptămâni ar trece mult mai ușor dacă am încerca să ne păstrăm echilibrul. Așa că poate ar trebui să ne astupăm urechile o bucată de vreme.

– O să-mi ratez momentul de glorie, rosti el.

Rânji, cu acea nepăsare și vitejie specifică puștilor. Laurie părea îngrozită.

– Mda, ar fi păcat, am bombănit eu.

– Jacob, să sperăm că momentul tău de glorie va veni cu altă ocazie.

Am rămas tăcuți toți trei. Se mai auzea doar zgomotul tacâmurilor în farfurii.

Laurie zise:

– Aș vrea ca tipul ăla să oprească motorul.

– Care tip?

– Tipul ăla. Făcu un semn cu cuțitul spre fereastră. Nu-l auziți? E un tip care stă în mașină și are motorul pornit. Îmi dă dureri de cap. Aud un țiuit în ureche. Cum se cheamă atunci când auzi un țiuit în ureche?

– *Tinnitus*, am răspuns eu.

Ea mă privi nedumerită.

– Îl știu din rebusuri, i-am explicat.

M-am ridicat ca să mă uit pe fereastră, mai mult curios decât îngrijorat. Era o berlină mare. Nu mi-am dat seama ce model, mai exact. Oricum, era un model supradimensionat, ca de final de industrie automobilistică americană, cu patru uși, poate un Lincoln. Era parcat peste drum, două case mai încolo, într-o zonă întunecată, între felinarele de pe stradă, unde nu puteam distinge deloc șoferul, nici măcar silueta acestuia. Înăuntru se zărea un punct de lumină chihlimbarie, ca o stea, pe măsură ce șoferul trăgea dintr-o țigară, apoi steluța se stingea.

– Probabil că așteaptă pe cineva.

– Să aștepte cu motorul oprit. Tipul ăsta nu a auzit de încălzirea globală?

– Probabil că-i mai în vârstă.

Țigara, motorul pornit și mașina imensă mă făceau să presupun asta – toate erau obiceiuri care țineau de o generație mai veche.

– Ticălosul, probabil că e vreun reporter, spuse Jacob.

– Jake!

– Iartă-mă, mamă.

– Laurie, ce-ar fi să mă duc să vorbesc eu cu el? O să-i zic să oprească motorul.

– Nu. Cine știe ce-o vrea? Orice ar fi, nu cred că-i de bine. Rămâi aici!

– Iubito, ești paranoică.

Nu foloseam niciodată cuvinte ca *iubito*, *scumpo* sau *dragă*, însă părea să fie nevoie de un ton blajin.

– Probabil e doar un tip mai în vârstă care trage dintr-un muc de țigară și ascultă radioul. Sigur nu-și dă seama că deranjează lumea lăsând motorul pornit.

Ea se încruntă, sceptică.

– Tu ești cel care spune că trebuie să ținem capul la cutie, să nu intrăm în bucluc. Poate că vrea să ieși și să încerci ceva. Poate că încearcă să te momească.

– Haide, Laurie, e doar o mașină.

– Doar o mașină, ha?

– Doar o mașină.

Însă nu era doar o mașină.

Pe la ora 9.00 am ieșit să duc gunoiul: un butoi din plastic cu resturi menajere și o găleată dreptunghiulară și verde pentru reciclat. Găleata pentru reciclat era făcută în așa fel încât nu putea fi cărată confortabil într-o mână. Pe la jumătatea aleii începeau să te doară degetele, ceea ce făcea ca transportul ambelor recipiente pe trotuar, într-un singur drum, să se poată realiza doar în sprint, înainte ca găleata pentru reciclat să se împrăștie peste tot. Abia când am lăsat jos butoiul și găleata și le-am aranjat frumos una lângă cealaltă am observat aceeași mașină, din nou. Își schimbase poziția. Acum era parcată la câteva case de a noastră, în cealaltă direcție, tot peste drum. Motorul era oprit. Înăuntru nu se mai zărea licărul țigării. Ar fi putut să nu fie nimeni în mașină. Era imposibil să-ți dai seama în întuneric.

Am mijit ochii prin beznă ca să pot vedea mai bine mașina.

Motorul porni, apoi se aprinseră farurile. Mașina nu avea plăcuță de înmatriculare în față.

Am pornit spre ea, curios.

Mașina se dădu în spate încet, ca un animal care simte primejdia, apoi acceleră. În prima intersecție se răsuci și dispăru în noapte. Nu m-am putut apropia la mai puțin de douăzeci de metri. Nu am putut distinge nimic în beznă, nici măcar culoarea sau marca. Era o nesăbuință să conduci astfel pe o stradă atât de îngustă. O nesăbuință, dar bine gândită.

Mai târziu, după ce Laurie a plecat să se culce, am rămas să mă uit la Jon Stewart cu Jacob, în sufragerie. M-am întins pe canapea cu piciorul drept rezemat pe-o pernă și cu brațul drept

atârnându-mi pe după spătar. Am simțit o mâncărime și am avut deodată senzația că sunt urmărit, așa că m-am uitat prin jaluzelele de la fereastră.

Mașina era din nou afară.

Am ieșit pe ușa din spate, am trecut prin grădina vecinului și am ieșit în spatele mașinii. Era un Lincoln Town Car, cu numărul de înmatriculare 75K S82. Înăuntru era întuneric.

M-am apropiat încet de ușa șoferului. Mă simțeam pregătit să sparg parbrizul, să deschid portiera, să-l trag pe tip afară din mașină, să-l trântesc pe trotuar și să-i spun să ne lase în pace.

Însă nu era nimeni în mașină. M-am uitat împrejur după șofer, un bărbat cu țigară. Dar era o prostie. Laurie începuse să-mi transmită și mie paranoia ei. Era doar o mașină parcată. Probabil că șoferul se afla într-una dintre casele din zonă, dormind tun, trăgându-și-o cu nevastă-sa, uitându-se la televizor sau făcând oricare dintre toate celelalte lucruri pe care le fac oamenii obișnuiți, pe care le făceam și noi înainte. În fond și la urma urmei, ce văzusem, de fapt?

Totuși, era mai bine să nu risc. L-am sunat pe Paul Duffy.

– Dom' avocat, răspunse el în stilul lui laconic, de parcă s-ar fi bucurat să-mi audă vocea, mulțumit și deloc surprins, chiar și după luni întregi de tăcere, la ora 11.30 noaptea, în ajunul pledoariilor inițiale.

– Duff, iartă-mă că te deranjez.

– Niciun deranj. Ce s-a întâmplat?

– Probabil că nu-i nimic, dar am impresia că ne urmărește cineva. Tipul a stat toată seara cu mașina parcată în fața casei noastre.

– E un bărbat?

– Nu sunt sigur. Nu l-am văzut. Doar mașina.

– Ai zis „tipul".

– E doar o presupunere.

– Ce făcea?

– Era doar o mașină parcată în fața casei, cu motorul pornit. Asta se întâmpla pe la ora 6.00, când serveam cina. Apoi l-am văzut din nou pe la ora 9.00. Însă când am dat să mă apropii de el, a băgat mașina în marșarier și a plecat.

– Te-a amenințat cumva?

– Nu.

– Ai mai văzut vreodată mașina aceea?

– Nu. Nu cred.

L-am auzit trăgând adânc aer în piept, la celălalt capăt al firului.

– Andy, pot să-ți dau un sfat?

– Mi-ar prinde bine.

– Du-te la culcare. Mâine este o zi importantă pentru voi. Sunteți cu toții sub o presiune de nedescris.

– Crezi că-i doar o mașină parcată.

– Mie așa mi se pare.

– Poți să-mi faci o favoare și să verifici numărul de înmatriculare? Ca să fiu sigur. Laurie are nervii întinși la maximum. Asta o s-o mai liniștească.

– Rămâne între noi doi?

– Sigur că da, Duff.

– Bine, dă-mi numărul.

– Este un număr de înmatriculare din Massachussets: 75K S82. Mașina este un Lincoln Town Car.

– În regulă, așteaptă puțin.

Urmă o pauză îndelungată, timp în care el suna să verifice. Mă uitam la emisiunea lui Steven Colbert cu sonorul oprit.

Când reveni la telefon, îmi zise:

– Numărul de înmatriculare pe care mi l-ai dat este de la o Honda Accord.

– Rahat! E furată.

– Nu. Adică nu a fost raportată ca fiind furată.

– Și-atunci ce caută numărul pe-un Lincoln?

– Probabil că a împrumutat plăcuța în caz că îl observă cineva și raportează numărul de înmatriculare la poliție. N-ai nevoie decât de-o șurubelniță și se rezolvă.

– Rahat!

– Andy, trebuie să suni la poliția din Newton. Probabil că nu-i nimic serios, dar mai bine depune o reclamație și asigură-te că măcar au înregistrat-o.

– Nu vreau să fac asta acum. Procesul începe mâine. Dacă raportez asta la poliție, o să ajungă în presă. Nu vreau așa ceva. Este important să părem normali și stabili în aceste momente. Vreau ca jurații să ne vadă ca pe o familie obișnuită, la fel ca a lor. Fiindcă *suntem* la fel ca ei.

– Andy, dacă te amenință cineva...

– Nu. Nu ne-a amenințat nimeni. Nu a făcut nimeni nimic. Așa cum ai zis și tu, pare să fie doar o mașină parcată.

– Însă ai fost destul de îngrijorat cât să mă suni.

– Nu contează. Mă descurc eu. Dacă jurații aud despre asta, jumătate dintre ei vor crede că le vindem gogoși. Vor crede că ne prefacem ca să le dobândim mila, ca și cum noi am fi victimele în această poveste. Fără dramatisme. Orice ne face să părem bizari, de neîncredere, falși, *ciudați*... îi face să fie mai puțin dispuși să dea un verdict de *nevinovăție*.

– Deci, ce vrei să faci?

– Ai putea trimite o mașină aici fără să întocmești un raport? Doar să treacă puțin, cât să-l sperie. Cât să-i pot spune lui Laurie că nu trebuie să-și mai facă griji.

– Mai bine trec chiar eu, altfel va trebui să întocmesc un raport.

– Îți sunt recunoscător. Nu știu cum o să mă pot revanșa.

– Tu adu-ți băiatul acasă teafăr și nevătămat, Andy.

– O spui din suflet?

Urmă o pauză.

– Nu știu. Toată chestia asta... nu știu, ceva nu e în regulă. Poate că am senzația asta doar pentru că v-am văzut pe tine și pe Jacob la masa apărării. Îl știu pe puștiul ăsta de când s-a născut.

– Paul, nu a făcut-o el. Îți garantez!

El mormăi, fără să fie convins.

– Andy, cine v-ar urmări pe voi acasă?

– Familia victimei? Poate vreun puști care îl știa pe Ben Rifkin? Vreun țicnit care a citit despre caz în presă? Ar putea fi oricine. Voi l-ați mai urmărit pe Patz?

– Cine mai știe? Andy, eu n-am nicio idee despre ce se mai întâmplă acolo. M-au transferat la departamentul de relații cu publicul, la naiba! Mai au puțin și mă vor trece la circulație, să dau amenzi. Mi-au luat cazul imediat ce a fost pus sub acuzare Jacob. Aproape că mă așteptam să mă investigheze și pe *mine*, ca și cum noi doi am fi fost implicați într-o mușamalizare. Așa că nu am prea multe informații. Însă nu mai avea niciun rost să-l urmărească pe Patz după ce au inculpat pe altcineva. Cazul era deja rezolvat.

O clipă ne-am gândit amândoi la asta, în tăcere.

– În regulă, spuse el. O să trec pe-acolo. Spune-i lui Laurie să stea liniștită.

– I-am zis deja. Nu mă crede.

– N-o să mă creadă nici pe mine. Mă rog... Culcați-vă și voi. Altfel nu o să rezistați până la capăt. E abia prima noapte.

I-am mulțumit și am urcat la etaj, strecurându-mă sub așternuturi, lângă Laurie.

Ea stătea ghemuită ca o pisică, cu spatele la mine.

– Cine era? murmură ea înfundat în pernă.

– Paul.

– Ce-a zis?

– A zis că nu-i decât o mașină parcată, cel mai probabil, și să stai liniștită.

Ea bombăni.

– A zis el că n-o să-l crezi.

– Avea dreptate.

27 | Pledoarii inițiale

Ce-o fi fost în mintea lui Neal Logiudice atunci când s-a ridicat să își prezinte pledoaria inițială în fața juriului? Era cât se poate de conștient de prezența celor două camere de filmat din spatele său. Asta se vedea cu ochiul liber, din felul în care își încheia meticulos nasturii hainei. Părea să fie un al doilea costum, nu cel pe care îl purtase cu o zi în urmă, deși costumul de azi avea același model cu trei nasturi. (Goana după cumpărături fusese o greșeală. Tindea să se împăuneze cu noile lui costume.) Probabil că se vedea un erou. Era ambițios, desigur, dar scopurile sale corespundeau cu cele ale opiniei publice – ceea ce era bine pentru Neal, dar și pentru toată lumea, cu excepția lui Jacob, firește –, așa că nu era niciun rău în asta. Probabil că se simțea bine și pentru că mă vedea la masa apărării, detronat la propriu. Nu vreau să sugerez că ar fi fost un soi de răzbunare oedipiană în mintea lui Logiudice în acea zi. Oricum, nu a lăsat să se vadă așa ceva. În timp ce-și aranja noua haină și își scotea pieptul în față pentru juriu – pentru cele două jurii, mai bine zis, cel din sala de judecată și cel din fața televizoarelor –, am văzut doar o vanitate de tânăr. Nu puteam să-l urăsc și nici

măcar să-i port pică pentru micul său moment de mulțumire de sine. Absolvise, crescuse, în sfârșit era el Omul. Am simțit cu toții așa ceva de-a lungul timpului. Oedipal sau nu, este o plăcere ca după ani îndelungați să stăm în locul taților noștri, o plăcere cât se poate de nevinovată. Și, oricum, de ce să dăm vina pe Oedip? El era victima. Bietul Oedip, n-a vrut niciodată să facă rău cuiva.

Logiudice înclină ușor din cap către judecător (*Arată juriului că ești respectuos...*). Îi aruncă o privire încărcată de ură lui Jacob (*...și că nu ți-e teamă de inculpat, pentru că dacă nu ai curajul să-l privești în ochi și să spui că-i vinovat, cum te poți aștepta să facă asta juriul?*). Se opri apoi în fața juriului, rezemându-se cu mâinile de bara din față a boxei (*Anulează spațiul dintre voi; fă-i să simtă că ești unul dintre ei*).

– Un adolescent, începu el, găsit mort. Într-o pădure pe nume Cold Spring Park. Într-o dimineață de primăvară. Un băiat de 14 ani, înjunghiat de trei ori în piept și azvârlit într-o râpă plină de noroi și de frunze ude, lăsat să moară, cu fața în jos, la doar câteva sute de metri de școala spre care se îndrepta, la doar câteva sute de metri de casa de unde abia plecase cu câteva minute în urmă.

Își roti privirea prin boxa juriului.

– Și toate acestea – hotărârea de a face așa ceva, alegerea de a lua o viață, viața acestui băiat – nu durează mai mult de o secundă.

Lăsă propoziția suspendată.

– O fracțiune de secundă – pocni din degete – și gata. E de-ajuns o secundă ca să-ți pierzi cumpătul. Și tot de-atât e nevoie (o secundă, o clipă) ca să se formeze intenția criminală. În această sală de judecată, intenția respectivă este numită *premeditare*. Decizia conștientă de a ucide, indiferent cât de repede se formează intenția, indiferent cât de puțin zăbovește în

mintea criminalului. Crima cu premeditare se poate produce... uite-așa.

Începu să se plimbe de-a lungul boxei juriului, zăbovind cu privirea asupra fiecărui jurat în parte.

– Haideți să ne gândim o clipă la inculpat. Este vorba despre un băiat care le avea pe toate: o familie bună, note bune la școală, o casă frumoasă într-o suburbie selectă. Le avea pe toate, mai multe decât majoritatea, oricum, mult mai multe. Însă inculpatul mai avea ceva: avea o fire letală. Și când era scos din sărite – nu foarte mult, doar tachinat, doar necăjit puțin, genul de lucruri care se petrec zi de zi în toate școlile din țară –, deci când era scos din sărite câtuși de puțin și decidea că i-a ajuns, acea fire letală îl făcea pur și simplu... să cedeze.

Trebuie să-i spui juriului „povestea cazului", povestea care a dus la actul final. Faptele nu sunt îndeajuns; trebuie să le prezinți sub formă narativă. Juriul trebuie să poată răspunde la întrebarea: „Despre ce-i vorba în acest caz?" Dacă le răspunzi la această întrebare, vei câștiga. Trebuie să reduci tot cazul la o singură propoziție, la o temă, chiar la un singur cuvânt. Implantează-le acea propoziție în minte. Lasă-i să o aibă în minte când se retrag în sala juriului, pentru ca atunci când deschid gura să delibereze, pe ea să iasă cuvintele tale.

– Inculpatul a cedat.

Pocni iar din degete.

Veni apoi la masa apărării și se apropie exagerat de mult, dovedind o lipsă de respect intenționată prin această intruziune în spațiul nostru intim. Îl arătă cu degetul pe Jacob, care își coborî privirea în poală ca să-l evite. Logiudice spunea numai tâmpenii, dar tehnica lui era magnifică.

– Însă nu-i vorba aici de orice băiat de familie bună dintr-o suburbie selectă. Nu de un băiat oarecare, cu firea aprigă. Acest inculpat mai avea ceva care îl făcea să fie aparte.

Degetul lui Logiudice trecu de la Jacob la mine.

– Avea un tată care era procuror districtual adjunct. Și nu orice procuror districtual adjunct. Nu, tatăl inculpatului, Andrew Barber, era prim-adjunct, unul dintre șefi, în același birou în care lucrez eu, chiar în această clădire.

În acel moment, am simțit că m-aș putea întinde peste masă să-i smulg degetul ăla nenorocit de la mâna lui palidă și pistruiată. L-am privit în ochi, fără să las să se întrevadă vreo urmă de emoție.

– Acest inculpat...

Își retrase degetul, ridicându-l deasupra umărului de parcă ar fi vrut să vadă din ce direcție bate vântul, apoi îl roti prin aer în timp ce se întoarse spre boxa juriului.

– Acest inculpat...

Nu îi spune inculpatului pe nume. Spune-i doar „inculpatul". Un nume îl umanizează, silind juriul să îl vadă ca pe o persoană care merită înțeleasă, poate chiar compătimită.

– Acest inculpat nu era un puști neștiutor. Nu, nu. Îl urmărise pe tatăl său ani la rând, instrumentând toate cazurile importante de crimă din acest district. Ascultase discuțiile de la cină, auzise conversațiile de la telefon, dialogurile din magazine. Crescuse într-o casă în care crima era afacerea familiei.

Jonathan lăsă să-i cadă pixul pe carnețel, scoase un oftat șuierat de exasperare și clătină din cap. „Crima era afacerea familiei" era o sugestie care se apropia extrem de mult de argumentarea pe care Logiudice nu avea voie să o facă. Însă Jonathan nu obiectă. Nu trebuia să pară că obstrucționează procurorii cu apărări avocățești și tehnice. Apărarea lui nu avea să fie tehnică: Jacob nu o făcuse, iar Jonathan nu voia să întineze acest mesaj.

Am înțeles toate acestea. Totuși era exasperant să vezi asemenea tâmpenii, demne de dispreț, lăsate fără replică.

Judecătorul îi aruncă o privire lui Logiudice.

Acesta continuă:

– Sau, mă rog, *cazurile* de crimă erau afacerea familiei. Dovedirea vinovăției unui criminal – ceea ce facem noi chiar aici, chiar acum – era ceva despre care inculpatul știa foarte multe, și nu din emisiunile de la televizor. Așa că, în momentul în care a cedat – când a sosit clipa, ultima provocare, cea fatală, și s-a dus după unul dintre propriii săi colegi cu un cuțit de vânătoare – el își pregătise deja terenul, pentru orice eventualitate. Și, când totul s-a isprăvit, și-a acoperit urmele ca un expert. Pentru că, într-un anumit sens, chiar era un expert. Însă există o problemă: chiar și experții comit greșeli. În următoarele zile intenționăm să dezvăluim urmele care duc la el. Și numai la el. Iar după ce veți vedea toate dovezile, veți ști, fără putință de tăgadă, dincolo de *orice* urmă de îndoială, că acest inculpat este vinovat.

O pauză.

– Dar de ce? Vă întrebați: „De ce ar omorî un băiat, coleg cu el în clasa a VIII-a? De ce ar face un copil așa ceva unui alt copil?"

Făcu un gest de perplexitate: ridică din sprâncene și din umeri.

– Ei bine, am trecut cu toții prin școală.

Buzele începură să i se ridice într-un rânjet conspirativ. *Hai să fim obraznici și să râdem împreună în sala de judecată.*

– Haideți, am trecut cu toții prin asta, unii mai recent decât alții.

Oferi un zâmbet de crocodil care, spre uimirea mea, primi drept răspuns mici rânjete știutoare de la jurați.

– Așa-i, am trecut cu toții prin asta. Și știm bine cum pot fi copiii. Să recunoaștem: școala poate fi o perioadă dificilă. Copiii pot fi răi. Tachinează, se prostesc, fac glume pe seama altora. Veți auzi o mărturie conform căreia victima din acest caz, un băiat de 14 ani pe nume Ben Rifkin, obișnuia să îl tachineze pe inculpat. Nimic șocant în asta, nimic care să conteze prea mult pentru majoritatea puștilor. Nimic din ce n-ați auzi pe orice

teren de joacă din orice oraș, dacă ați pleca acum din sala asta de judecată și ați conduce puțin. Vreau să fiu clar într-o privință: nu este nevoie să facem un sfânt din Ben Rifkin, victima acestui caz. Veți auzi unele lucruri despre el care nu sunt tocmai măgulitoare. Însă vreau să țineți minte un lucru: Ben Rifkin era un băiat ca oricare altul. Nu era perfect. Era un puști obișnuit, cu toate defectele și toate dificultățile pe care le întâmpină un adolescent obișnuit. Avea 14 ani – paisprezece! – și avea toată viața înainte. Nu era un sfânt, în niciun caz. Însă care dintre noi ar vrea să fie judecat doar după primii paisprezece ani din viață? Care dintre noi era complet și... și... *desăvârșit* la paisprezece ani? Ben Rifkin era însă tot ce-și dorea să fie inculpatul. Era chipeș, de treabă, popular. Inculpatul, de cealaltă parte, era un străin printre colegii săi de clasă. Tăcut, singuratic, sensibil, bizar. Un proscris. Însă Ben a făcut greșeala fatală de a-l tachina pe acest băiat ciudat. El nu știa de firea aprigă a acestuia, de capacitatea – ba chiar dorința – ascunsă a inculpatului de a ucide.

– Obiectez!

– Admis! Juriul nu va ține cont de remarca referitoare la dorința inculpatului, care este pură speculație.

Logiudice nu își întoarse privirea de la juriu. Rămase încremenit, ignorând obiecția, pretinzând că nici măcar nu o auzise. *Judecătorul și apărarea încearcă să vi-l ascundă, dar noi știm bine care-i adevărul.*

– Inculpatul și-a făcut planuri. A luat un cuțit. Și nu un cuțit de copii, nu un cuțitaș de cioplit, nu un briceag, ci un cuțit de vânătoare, un cuțit creat pentru a omorî. Îl veți auzi vorbind despre acest cuțit chiar pe cel mai bun prieten al inculpatului; acesta l-a văzut în mâna sa și chiar l-a auzit pe inculpat spunând cu gura lui că intenționează să îl folosească împotriva lui Ben Rifkin. Veți auzi că inculpatul a gândit totul dinainte; a plănuit crima. Ba chiar a descris crima câteva săptămâni mai târziu,

într-o poveste pe care a scris-o și a postat-o cu mult tupeu pe internet – o poveste în care descrie cum a conceput crima, cum a plănuit-o în detaliu și cum a săvârșit-o. Acum, inculpatul o să încerce să justifice scrierea acestei povești, care include o descriere detaliată a uciderii lui Ben Rifkin, chiar și detalii pe care doar făptașul le putea ști. S-ar putea să vă spună „Era totul în imaginația mea". Iar la asta voi replica, așa cum sunt convins că o veți face și dumneavoastră: „Ce fel de puști își imaginează uciderea unui prieten?"

Făcu încet câțiva pași, lăsând întrebarea în aer.

– Iată ce știm noi: când inculpatul a plecat de acasă și s-a îndreptat spre Cold Spring Park, în dimineața zilei de 12 aprilie 2007, a luat cu el un cuțit în buzunar și o idee în minte. Era pregătit. Din acel moment nu a mai fost nevoie decât de un declic, de o scânteie care să-l facă să... cedeze. Care a fost acest declic? Ce l-a determinat să transforme imaginarea crimei în realitate?

Făcu o pauză. Era întrebarea centrală la care trebuia să se ofere răspuns, ghicitoarea pe care Logiudice ar fi urmat să o rezolve: cum de un băiat normal, fără antecedente violente, face deodată ceva atât de brutal? Motivul este un factor prezent în orice caz, nu din punct de vedere juridic, ci în mințile tuturor juraților. De aceea sunt atât de greu de dovedit infracțiunile fără motiv (sau fără un motiv solid). Jurații vor să înțeleagă ce s-a întâmplat; vor să știe de ce. Vor să audă un răspuns logic. Logiudice nu avea niciunul, aparent. Putea prezenta doar teorii, presupuneri, probabilități, „gena criminalilor".

– S-ar putea să nu aflăm niciodată, recunoscu el, făcând tot posibilul să treacă peste gaura ce se căsca în cazul său, peste ciudățenia crimei, peste aparenta imposibilitate de a o explica. L-a făcut Ben în vreun fel? I-a zis *poponar* sau *fricos*, cum o mai făcuse și în trecut? I-a zis *dubios* sau *ratat*? L-a împins, l-a amenințat, l-a intimidat în vreun fel? Probabil.

Am clătinat din cap. *Probabil?*

– Orice l-ar fi provocat pe inculpat atunci când l-a întâlnit pe Ben Rifkin în Cold Spring Park în acea dimineață fatidică de 12 aprilie 2007, pe la ora 8.20 – acolo unde știa că o să fie Ben, pentru că amândoi treceau prin acea pădure în drumul lor spre școală, de ani buni – el a ales să-și pună planul în aplicare. L-a înjunghiat pe Ben de trei ori. I-a implântat cuțitul în piept – făcu o demonstrație cu trei împunsături de sabrer ale brațului drept – *unu, doi, trei.* Trei răni în linie, pe piept, la distanțe egale. Până și poziționarea rănilor indică premeditare, sânge rece și stăpânire de sine.

Logiudice se opri, ceva mai nesigur de această dată.

Jurații păreau și ei să fie nesiguri. Îl urmăreau cu expresii de îngrijorare pe chip. Pledoaria lui inițială, care începuse atât de bine, se împotmolise la întrebarea crucială: *de ce?* Logiudice părea să urmărească două direcții opuse: acum sugera că Jacob cedase nervos, își ieșise din fire și își omorâse colegul de clasă într-un acces de furie; și, în secunda următoare, sugera că Jacob își plănuise crima de câteva săptămâni, insistând cu sânge rece asupra fiecărui detaliu în parte, folosindu-se de expertiza juridică a oricărui fiu de procuror, apoi așteptase să se ivească o oportunitate. Evident, problema era că nici măcar Logiudice nu reușise să găsească răspunsul la întrebarea care privea motivul, indiferent prin câte teorii trecea. Uciderea lui Ben Rifkin pur și simplu nu avea sens. Chiar și acum, după câteva luni de anchetă, ne întrebam încă: *de ce?* Eram convins că și juriul avea să sesizeze problema lui Logiudice.

– După ce s-a isprăvit totul, inculpatul s-a descotorosit de cuțit și a pornit mai departe spre școală. A pretins că nu știe nimic, chiar și atunci când școala a fost închisă, iar poliția încerca cu înfrigurare să rezolve cazul. Și-a păstrat sângele rece. Da, dar inculpatul, acest fiu de procuror, ar fi trebuit să știe, din lunga lui

ucenicie, că după o crimă rămân întotdeauna urme. Nu există crimă imaculată. Crima este o treabă murdară, sângeroasă și dezordonată. Sângele țâșnește și stropește peste tot. În surescitarea de moment se produc greșeli. Inculpatul a lăsat o amprentă pe hanoracul victimei, imprimată în sângele acesteia – o amprentă care ar fi putut fi lăsată doar la puțin timp după săvârșirea crimei. Și apoi încep să curgă minciunile. După ce este identificată amprenta, la câteva săptămâni de la crimă, inculpatul își schimbă povestea. După ce zisese săptămâni la rând că nu știe nimic despre crimă, susține acum că a fost acolo, dar numai *după* producerea acesteia.

O privire sceptică.

– Avem motivul: un elev proscris, care-i purta pică colegului care-l tot tachina. Avem arma: cuțitul. Avem planul: detaliat într-o descriere a crimei, scrisă chiar de inculpat. Avem probele materiale: amprenta de pe cadavrul victimei, întipărită chiar în sângele acesteia. Doamnelor și domnilor, dovezile sunt covârșitoare. Există un munte de dovezi. Nu lasă nicio urmă de îndoială. După ce se va termina acest proces și eu vă voi fi dovedit toate lucrurile pe care tocmai le-am descris, voi veni din nou în fața dumneavoastră, de această dată ca să vă cer să vă îndepliniți rolul, să spuneți lucrurilor pe nume, să trageți singura concluzie posibilă: vinovat. Vă asigur că vă va fi greu să rostiți acest cuvânt – *vinovat*. E greu să judeci o altă persoană. Suntem învățați toată viața să nu o facem. „Nu judeca", ne spune Biblia. Este cu atât mai greu cu cât inculpatul e un copil. Credem cu ardoare în nevinovăția copiilor noștri. Vrem să credem în ea; vrem ca ei să fie nevinovați. Însă acest copil nu este nevinovat. Nu. Când veți vedea toate dovezile strânse împotriva lui, veți ști în adâncul sufletelor voastre că există un singur verdict în acest caz: vinovat. *Verdict* care însemna în latină „spune adevărul". Asta vă voi cere să faceți, să spuneți adevărul: vinovat. Vinovat! Vinovat! Vinovat! Vinovat!

Le aruncă o privire hotărâtă, virtuoasă, imploratoare.

– Vinovat, rosti el încă o dată.

Își înclină capul posomorât, apoi se întoarse la locul său, unde se lăsă să cadă în scaun, părând stors de vlagă, căzut pe gânduri sau jelindu-l pe băiatul mort, Ben Rifkin.

În spatele meu, o femeie din public scânci. Se auziră apoi sunete de pași și ușa dată de perete când ea ieși din sala de judecată. Nu am îndrăznit să mă întorc și să o văd.

Senzația mea era că pledoaria lui Logiudice fusese destul de bună. Era de departe cea mai bună prestație a sa în instanță, din câte văzusem eu. Însă nu fusese reprezentația excelentă de care avea nevoie. Încă mai rămăsese loc de îndoieli. *De ce a făcut-o?* Jurații probabil că sesizaseră slăbiciunea din cazul său, gaura de gogoașă din mijlocul acestuia. Aceasta era mereu o problemă pentru procurori, de vreme ce nu e niciodată timp într-un proces în care cazul acuzării pare mai solid decât în pledoaria inițială. Când povestea este curată ca lacrima și necontrazisă, înainte ca dovezile să fie puse la îndoială de realitățile unui proces, de bâlbâielile martorilor tăi, de expertiza martorilor celeilalte părți, de interogatoriul contradictoriu și toate celelalte. Impresia mea era că ne lăsase o oportunitate.

– Apărarea? rosti judecătorul.

Jonathan se ridică în picioare. În acel moment, m-a uimit gândul – cum mă uimește și acum, când îl văd – că era unul dintre acei bărbați pe care ți-e ușor să ți-i imaginezi băieți, chiar și când au 60 de ani și sunt cărunți. Părul său era mereu ciufulit, haina descheiată la nasturi, cravata și gulerul ușor într-o parte, ca și cum toată vestimentația sa era o uniformă de școlar pe care o purta doar pentru că așa cereau regulile. Se duse în fața boxei juriului și se scărpină în cap, cu chipul perplex, în timp ce se gândea la ce auzise. Ai fi crezut că nu-și pregătise nimic de zis și că avea nevoie de o clipă ca să-și adune gândurile. După

pledoaria lungă a lui Logiudice – care izbutise cumva să pară și repetată, dar și improvizată –, spontaneitatea neîngrijită a lui Jonathan era o binevenită gură de aer proaspăt. Recunosc că îl admir pe Jonathan și-mi place de el, așa că s-ar putea să fiu subiectiv, dar mie mi s-a părut, încă dinainte să deschidă gura, că el era cel mai plăcut dintre cei doi avocați, ceea ce nu-i chiar de colo. Comparativ cu Logiudice, care nu părea în stare să respire măcar fără să calculeze înainte cum o să fie văzut de ceilalți, Jonathan avea un aer de naturalețe și lejeritate. Mergând la pas prin sala de judecată, în costumul lui ponosit, distras de propriile-i gânduri, părea să se simtă ca acasă, ca un om în pijamale care mănâncă deasupra chiuvetei din bucătăria personală.

– Știți, începu el, mă gândesc la ceva ce-a spus avocatul acuzării. Făcu un semn vag cu mâna înspre Logiudice. Moartea unui tânăr ca Ben Rifkin este un lucru groaznic. Chiar și printre toate infracțiunile, crimele și nenorocirile pe care le vedem aici, asta este pur și simplu o tragedie. Era doar un băiat. Și toți anii pe care-i avea acest băiat în fața lui, toate lucrurile pe care le-ar fi putut face, toate posibilitățile sale de a deveni un mare doctor, un mare artist, un conducător înțelept... toate sunt pierdute acum. Pierdute. Când ești martor la o asemenea tragedie, vrei să îndrepți cumva lucrurile, vrei să le repari cumva. Vrei să vezi că se face dreptate. Poate că te înfurii; vrei să vezi că plătește cineva pentru asta. Simțim cu toții aceste lucruri, suntem cu toții oameni. Însă Jacob Barber este nevinovat. O să repet asta ca să nu existe vreo neînțelegere: Jacob Barber este complet nevinovat. Nu a făcut nimic, nu a avut nimic de-a face cu această crimă. Nu el este făptașul. Dovezile despre care ați auzit nu înseamnă nimic. În clipa în care treci de suprafață, în clipa în care le privești îndeaproape, înțelegi ce s-a întâmplat cu adevărat, iar cazul acuzării se năruie. Acea amprentă, de exemplu, asupra căreia a insistat atât de mult procurorul... Veți auzi cum a ajuns acea

amprentă acolo, așa cum i-a zis Jacob polițistului care l-a arestat, de îndată ce a fost întrebat. Și-a găsit colegul întins la pământ, rănit, și a făcut ceea ce-ar face orice persoană de bună credință: a încercat să îl ajute. L-a rostogolit pe Ben pe spate ca să vadă ce-a pățit, ca să observe dacă este în regulă, ca să-l ajute. Și, când a văzut că Ben este mort, a reacționat cum am face-o mulți dintre noi: s-a speriat. Nu a vrut să se implice. S-a temut că dacă va spune cuiva că a văzut cadavrul, ba că l-a și atins, va deveni suspect, va fi acuzat de ceva ce nu a făcut. A procedat cum trebuie? Sigur că nu. Își dorește să fi fost mai curajos și să fi spus adevărul de la bun început? Sigur că da. Însă este doar un băiat, e și el om și a făcut o greșeală. Nimic mai mult. Nu...

Se opri și își lăsă privirea în jos, cumpănindu-și următoarea propoziție.

– Nu lăsați să se mai întâmple o dată. Un băiat a murit. Nu distrugeți viața altui băiat doar ca să mai reparați ceva. Nu lăsați ca acest caz să devină o a doua tragedie. Una a fost de-ajuns.

Primul martor chemat fu Paula Giannetto, femeia care descoperise cadavrul. Nu o cunoșteam, dar am recunoscut-o de prin oraș, de la magazin, de la Starbucks sau de la curățătorie. Newton nu este un oraș foarte mic, însă e împărțit în câteva „zone" și în aceste cartiere vezi mereu aceleași fețe. În mod ciudat, nu-mi aminteam s-o fi văzut vreodată alergând în Cold Spring Park, deși se pare că alergam amândoi prin zona respectivă în perioada comiterii crimei.

Logiudice o ghidă de-a lungul depoziției, care se lungi prea mult. Era mult prea meticulos, dornic să stoarcă de la ea și ultimul strop de patos pe care-l putea obține. De obicei, procurorul suferă o transformare amuzantă odată cu depoziția primului martor: după ce ocupă toată scena la pledoaria inițială, procurorul se retrage acum din lumina reflectoarelor. Atenția se mută asupra martorului, iar regulile cer ca procurorul să fie aproape

pasiv atunci când pune întrebările. El îl îndrumă pe martor sau îl îndeamnă să treacă mai departe cu întrebări de genul: „Și apoi ce s-a întâmplat?“ sau „Ce ați văzut atunci?“ Însă Logiudice era foarte mofturos în ceea ce privește detaliile pe care le voia de la Paula Giannetto. O tot oprea ca să o iscodească ba de una, ba de alta. Jonathan nu obiectă la nimic din toate astea, de vreme ce nu era nimic în depoziție care să îl lege pe Jacob câtuși de puțin de crimă. Însă am avut din nou senzația că Logiudice bâj-bâie, fără să comită vreo mare eroare de strategie, ci pas cu pas, într-o mie de moduri mărunte. (Oare îmi făceam doar iluzii? Poate că da. Nu pretind că eram obiectiv.) Giannetto a stat în boxă aproape o oră, relatându-și povestea, practic neschimbată în comparație cu ce spusese în ziua crimei.

Era o dimineață de primăvară răcoroasă și umedă. Ea alerga de-a lungul unei porțiuni deluroase din Cold Spring Park, când a văzut ceea ce părea să fie un băiat întins cu fața în jos, pe un povârniș acoperit cu frunze, ce cobora până la un mic eleșteu plin cu alge. Băiatul purta blugi, tenișii și un hanorac. Ghiozdanul îi alunecase pe povârniș până undeva în apropierea sa. Giannetto alerga singură și nu văzuse pe nimeni altcineva în preajma cadavrului. Trecuse pe lângă alți alergători și pușți care mergeau la școală (parcul era un traseu obișnuit pentru elevii Școlii McCormick, aflată la marginea acestuia), însă nu văzuse pe nimeni în preajma cadavrului. Nici nu auzise ceva, strigăte sau sunete de luptă, pentru că asculta muzică la iPod, pe care îl purta într-o husă prinsă de antebrat. Putea să spună chiar și ce piesă asculta atunci când văzuse cadavrul: *This Is the Day* a trupei The The.

Giannetto se oprise, își scosese căștile din urechi și privise la băiat de pe poteca pe care alerga. De la doar câțiva pași distanță, îi văzuse tălpile tenișilor. Spusese: „Ești în regulă? Ai nevoie de ajutor?“ Cum nu primise răspuns, coborâse să vadă ce-i cu el, pășind cu grijă pe pantă din cauza frunzelor alunecoase. Era și

ea mamă și nu putea să treacă mai departe fără să vadă ce-i cu băiatul, așa cum se aștepta s-o facă și alții pentru copiii ei. Crezuse că băiatul leșinase, poate, pentru că i se făcuse rău sau din cauza vreunei alergii, sau a unei supradoze de droguri sau mai știu eu ce. Așa că îngenunchease lângă el și îl scuturase de umăr, apoi de ambii umeri, rostogolindu-l după aceea pe spate.

Acela a fost momentul în care a văzut sângele de pe piept (și frunzele înroșite de sub el și din apropiere), încă ud și sclipitor, scurgându-i-se din cele trei găuri din piept. Băiatul era livid, dar pe față se vedeau mici pete trandafirii. Își amintea vag că pielea lui era rece la atingere, însă nu putea spune cu certitudine dacă o atinsese sau nu. Poate că trupul se mișcase în mâinile ei astfel încât îi atinsese în treacăt pielea. Capul îi căzuse pe spate, iar gura îi era căscată.

Avusese nevoie de câteva clipe ca să proceseze faptul suprarealist că băiatul din brațele ei era mort. Lăsase cadavrul să-i cadă din mâini, după ce îl ținuse de umeri. Țipase. Se trăsese de lângă el, pe fund, apoi se întorsese și reușise să se cațăre de-a bușilea până la poteca de sus.

O clipă nu se întâmplase nimic. Rămăsese acolo singură, în pădure, holbându-se la cadavru. Putea să audă încă muzica în căști, aceeași melodie – *This Is the Day.* Toată chestia nu durase nici măcar trei minute, cât o piesă pop.

Fu nevoie de un timp ridicol de lung ca să scoată de la ea această poveste simplă. După o asemenea examinare îndelungată, interogatoriul lui Jonathan fu comic de scurt.

– L-ați văzut pe inculpat, pe Jacob Barber, în parc, în acea dimineață?

– Nu.

– Nu mai am întrebări.

Logiudice călcă greșit cu următorul martor. Ba nu, mai mult de-atât – călcă în rahat. Martorul era ofițerul de poliție din

Newton care condusese investigația pentru secția locală. Acesta fiind un martor standard, *pro forma,* Logiudice ar fi trebuit să înceapă rulând câțiva martori la bară pentru a stabili faptele cele mai importante și cronologia acelei prime zile, când fusese descoperită crima. Primul polițist care ajunge la locul faptei este chemat adeseori să depună mărturie cu privire la felul în care se prezenta scena crimei și la primele momente (critice) ale investigației, înainte ca la aceasta să se alăture unitatea CPAC a poliției statale, care o și preia totodată. Așadar, acesta era un martor pe care Logiudice trebuia să-l cheme, vrând-nevrând. Făcea totul ca la carte. Și eu aș fi făcut la fel. Problema lui era că nu-și știa martorul la fel de bine cum îl știam eu.

Locotenentul Nils Peterson intrase în poliția din Newton cu doar câțiva ani înainte ca eu să ajung la biroul procuraturii districtuale, proaspăt ieșit de pe băncile Facultății de Drept. Ceea ce însemna că eu îl cunoșteam pe Nils din 1984 – pe când Neal Logiudice era în liceu, străduindu-se să își facă timp pentru ore, fanfară și masturbare compulsivă. (E pură speculație. Nu am de unde să știu că era în fanfara școlii.) Nils fusese chipeș în tinerețe. Avea părul blond nisipiu, pe care ți l-ai imagina imediat ce i-ai auzi numele. Acum, că trecuse de 50 de ani, părul i se închisese la culoare, spatele i se cocârjase puțin și burta i se rotunjise. Însă avea un fel plăcut de a vorbi în boxa martorilor, fără acea bățoșenie contondentă specifică unor polițiști. Jurații îl adorau.

Logiudice îl făcu să reia elementele de bază. Cadavrul fusese găsit întins pe spate, cu fața spre cer, fiind răsucit de femeia care îl descoperise. Cele trei plăgi prin înjunghiere, în linie. Lipsa unui motiv aparent, dar și a suspecților. Niciun indiciu de luptă sau de răni de apărare, sugerând un atac prin surprindere sau brusc. Fotografiile cadavrului și ale zonei înconjurătoare fuseseră introduse în rândul probelor. În primele minute și ore ale anchetei, parcul fusese închis pentru public și se întreprinseseră

căutări, fără vreun rezultat însă. Câteva urme de pași fuseseră găsite în parc, însă nu în imediata apropiere a cadavrului și nu aparținând vreunui suspect. În orice caz, era un parc public – probabil că erau mii de urme de pași, dacă țineai cu tot dinadinsul să le cauți.

Și apoi asta.

Logiudice:

– Este o procedură uzuală ca investigația în cazul unei omucideri să-i fie repartizată automat unui procuror districtual adjunct?

– Da.

– Cine a fost procurorul districtual adjunct care a primit cazul în acea zi?

– Obiectez!

Judecătorul French:

– Avocații să vină la prezidiu.

Logiudice și Jonathan se duseră la prezidiu, unde discutară în șoaptă cu judecătorul. Acesta stătea drept, cum îi era în obicei. Majoritatea judecătorilor își trăgeau scaunele mai aproape de bară sau se aplecau spre ea, pentru a șopti mai eficient cu avocații. Nu și Burt French.

Conversația de la bară se desfășură fără ca eu sau juriul să o auzim. Redau următoarele paragrafe, așa cum au fost ele consemnate în stenograma procesului.

Judecătorul:

– Unde vreți să ajungeți cu asta?

Logiudice:

– Onorată instanță, juriul are dreptul să știe că tatăl inculpatului a condus ancheta în primele ei etape, mai ales dacă apărarea va sugera că au existat vicii de procedură, cum bănuiesc că se va întâmpla.

– Domnule avocat?

Jonathan:

– Ei bine, obiecția noastră are în vedere două aspecte. În primul rând, este irelevant. Se vorbește de vină prin asociere. Chiar dacă tatăl inculpatului nu ar fi trebuit să preia cazul și chiar dacă l-ar fi coordonat greșit în vreun fel – și nu vreau să zic că vreuna dintre aceste variante este adevărată –, asta tot nu spune absolut nimic despre inculpat. Dacă domnul Logiudice nu vrea să insinueze cumva că fiul și tatăl au fost implicați într-o conspirație pentru a ascunde dovezile crimei, atunci nu există nicio cale de a spune că probele împotriva tatălui au ceva de-a face cu vinovăția sau nevinovăția fiului. Dacă domnul Logiudice dorește să pună tatăl sub acuzare pentru obstrucționarea justiției sau altceva de acest gen, atunci n-are decât să o facă și vom reveni aici altădată pentru un proces separat. Însă nu acesta este cazul care se judecă astăzi în această sală. Cea de-a doua obiecție privește caracterul necuvenit și prejudicios al argumentării. Este vorba de vină prin insinuare. Dumnealui încearcă să otrăvească mințile juraților cu sugestia că tatăl trebuie să fi știut că fiul era implicat și, astfel, trebuia să se comporte în mod adecvat. Însă nu există nicio dovadă că tatăl și-a bănuit fiul – ceea ce nu s-a întâmplat – sau că a făcut ceva inadecvat în timp ce conducea investigația. Să fim sinceri: domnul procuror vrea să arunce o grenadă lacrimogenă în această sală de judecată, pentru a distrage atenția juriului de la faptul că nu există practic nicio probă directă împotriva inculpatului. Este...

– Bine, bine, am înțeles.

Logiudice:

– Onorată instanță, cât privește importanța, asta trebuie să decidă jurații. Însă au dreptul să știe. Inculpatul nu poate să le aibă pe amândouă: pe de o parte, să spună că poliția a dat-o în bară și, pe de alta, să omită detaliul că omul care conducea investigația era însuși tatăl său.

Judecătorul:

– O să merg pe mâna procuraturii de această dată. Însă vă avertizez, domnule Logiudice: dacă procesul se blochează într-o discuție despre erorile tatălui, intenționate sau nu, vă voi opri imediat. Apărarea are dreptate când susține că nu acesta este cazul care se judecă aici. Dacă vreți să puneți tatăl sub acuzare, faceți-o!

Stenograma nu consemnează reacția lui Logiudice, însă eu mi-o amintesc foarte clar. S-a uitat direct la mine.

Întorcându-se la micul pupitru de lângă boxa juriului, s-a postat în fața lui Nils Peterson și și-a reluat întrebările.

– Domnule ofițer, voi repeta întrebarea. Cine a fost procurorul districtual adjunct care a primit cazul în acea zi?

– Andrew Barber.

– Îl vedeți pe Andrew Barber în această sală de judecată astăzi?

– Da, este chiar acolo, lângă inculpat.

– Și îl cunoșteați pe domnul Barber de pe vremea când era procuror districtual adjunct? Ați lucrat vreodată împreună?

– Sigur că îl cunoșteam. Am lucrat împreună de multe ori.

– Vă înțelegeați bine cu domnul Barber?

– Da, eu așa zic.

– Nu v-a trecut prin minte la momentul respectiv că era ciudat ca domnul Barber să instrumenteze un caz în care era implicat un coleg de școală de-al fiului său, un băiat despre care chiar el ar fi putut să știe câte ceva?

– Nu, nu chiar.

– Ei bine, nu vi s-a părut ciudat că fiul domnului Barber ar fi putut fi chemat ca martor în acest caz?

– Nu, nu m-am gândit la asta.

– Însă, în perioada în care a condus investigația, tatăl inculpatului a insistat să urmărească un suspect care s-a dovedit a nu

fi implicat, un bărbat care locuia în apropierea parcului și care avea în cazier acuzații de molestare, este corect?

– Da. Numele lui este Leonard Patz. Avea la cazier agresiuni cu caracter sexual asupra minorilor sau așa ceva.

– Iar domnul Barber – Andrew Barber, tatăl – voia să îl urmăriți pe acest om considerându-l suspect, nu-i așa?

– Obiectez! Irelevant.

– Admis!

Logiudice:

– Domnule ofițer, în perioada în care tatăl inculpatului a condus ancheta, l-ați considerat pe Leonard Patz ca fiind suspect?

– Da.

– Și Patz a fost scos de sub urmărire mai târziu, când a fost pus sub acuzare fiul inculpatului?

– Obiectez!

– Respins!

Peterson ezită, observând capcana întinsă. Dacă mergea mai departe ca să-și sprijine prietenul, ar fi ajutat apărarea. Așa că încercă să găsească o cale de mijloc.

– Patz nu a fost inculpat.

– Dar când fiul domnului Barber a fost inculpat, ați rămas surprins în acele momente de implicarea precedentă a domnului Barber în acest caz?

– Obiectez!

– Respins!

– Mi s-a părut surprinzător, da, în sensul că...

– Ați auzit vreodată de un procuror sau de un polițist care să fie implicat în anchetarea propriului fiu?

Încolțit, Peterson trase adânc aer în piept:

– Nu.

– Ar fi un conflict de interese, nu-i așa?

– Obiectez!

– Admis! Treceți mai departe, domnule Logiudice.

Logiudice mai puse câteva întrebări banale, cu jumătate de gură, savurându-și victoria. Când se așeză, pe chipu-i îmbujorat i se citea satisfacția. Își lăsă privirea în podea, până când reuși să se stăpânească.

Când îi veni rândul, Jonathan nu se chinui să atace prea multe din cele spuse de Peterson despre scena crimei, întrucât nici acum nu era practic nimic care să-l indice pe Jacob. De fapt, era atât de puțin antagonism între acești doi tipi blajini, iar întrebările erau atât de lipsite de importanță, încât ai fi crezut că Jonathan interoghează un martor al apărării.

– Cadavrul era întins într-o poziție răsucită atunci când ați ajuns la locul crimei, nu-i așa, domnule ofițer?

– Da.

– Deci, având în vedere că fusese mișcat, unele probe au fost pierdute chiar înainte să ajungeți acolo. De exemplu: poziția cadavrului vă poate ajuta adesea să reconstituiți atacul, nu-i așa?

– Ba da, așa este.

– Iar când cadavrul este întors pe cealaltă parte, efectul de lividitate – sau sângele care se supune legii gravitației – se inversează și el. Este ca și cum ai întoarce o clepsidră: sângele începe să se scurgă în cealaltă direcție, iar concluziile pe care le trageți din observarea lividității se pierd, nu-i așa?

– Da. Nu sunt un expert criminalist, dar așa este.

– Am înțeles, dar *sunteți* un ofițer de la omucideri.

– Da.

– Și e corect să spunem – ca urmare a unei reguli generale – că atunci când cadavrul este deranjat sau mișcat la locul unei crime, se pierd adesea probe?

– În general este adevărat, da. În acest caz, nu avem de unde să știm dacă s-a pierdut ceva.

– A fost găsită arma crimei?

– Nu în acea zi.

– A fost găsită mai târziu?

– Nu.

– Și, în afară de amprenta de pe hanoracul victimei, nu era absolut nimic care să indice un anumit inculpat.

– Corect.

– Și, bineînțeles, amprenta a fost identificată abia mai târziu, nu-i așa?

– Așa este.

– Deci scena crimei în sine, în acea primă zi, nu a oferit vreo probă îndreptată către un anumit suspect?

– Nu. Numai amprenta neidentificată.

– Deci este corect să spunem că la începutul investigației nu aveați niciun suspect clar?

– Da.

– Și, în această situație, ca anchetator, nu ați vrea să știți, nu ar fi o informație relevantă că un pedofil cunoscut și condamnat locuiește în apropierea parcului? Un bărbat cu un cazier de molestare sexuală a minorilor de-o seamă cu victima?

– Ba da.

Am simțit cum ochii juraților se îndreaptă spre mine pe măsură ce realizau, într-un sfârșit, unde bătea Jonathan – că nu se mulțumea doar să dea o serie de mici lovituri.

– Deci nu vi s-a părut inadecvat, nefiresc sau cât de cât ciudat ca Andy Barber, tatăl inculpatului, să se concentreze asupra acestui bărbat, a acestui Leonard Patz?

– Nu, nu mi s-a părut.

– De fapt, bazându-ne pe ceea ce știați la vremea respectivă, ați putea spune că nu și-ar fi făcut meseria dacă *nu* l-ar fi verificat pe acest om, nu-i așa?

– Da, s-ar putea spune și astfel.

– Și, de fapt, ați aflat în investigația dumneavoastră ulterioară că Patz chiar se plimba prin acel parc dimineața, nu-i așa?

– Așa este.

– Obiectez!

În glasul lui Logiudice nu era prea multă convingere.

– Respins!

În glasul judecătorului, în schimb, era foarte multă convingere.

– Dumneavoastră ați vrut să o luăm pe acest drum, domnule avocat.

Îmi displăcuse dintotdeauna tendința judecătorului French de a lăsa să i se întrevadă simpatiile. Era un actor prost și, în general, lua partea apărării. Inculpații se simțeau mereu ca acasă în sala lui de judecată. Acum, că mă dădusem de partea inculpatului, sigur că fusesem încântat să văd cum judecătorul ne ia partea atât de fățiș. Unde mai pui că era și o decizie ușoară. Logiudice deschisese subiectul – nu putea să împiedice acum apărarea să-l exploateze.

I-am făcut un gest lui Jonathan și el s-a apropiat ca să ia de la mine o foaie de hârtie. Când o citi, ridică din sprâncene. Notasem acolo trei întrebări. El împături cu grijă foaia și se apropie de boxa martorilor.

– Domnule ofițer, v-ați exprimat vreodată dezacordul în legătură cu vreuna dintre deciziile luate de Andy Barber pe când conducea investigația?

– Nu.

– Și, de fapt, nu-i adevărat că și dumneavoastră voiați să continuați să-l anchetați pe acest individ, Patz, la începutul investigației?

– Ba da.

Un jurat – Tipul Gras din Somerville, aflat în scaunul cu numărul șapte – pufni și clătină din cap.

Jonathan îl auzi și dădu semne că ar vrea să se așeze.

I-am aruncat o privire, îndemnându-l să *continue*.

El se încruntă. Numai la televizor se întâmplă să mergi până la capăt la interogatoriul contradictoriu. Dai câteva lovituri și după aceea stai naibii jos. Martorul are toată puterea, nu tu. În plus, acel al treilea rând de pe pagină era prototipul Întrebării pe care Nu o Pui Niciodată la Interogatoriul Contradictoriu: terminându-se în coadă de pește, subiectivă, este genul de întrebare care aproape că invită la un răspuns lung și imprevizibil. Pentru un avocat cu state vechi, sentimentul seamănă cu cel dintr-un film de groază, când dădaca aude un zgomot la subsol și deschide ușa care scârțâie ca să coboare și să vadă despre ce este vorba. *Nu o face,* strigă spectatorii.

Fă-o, am insistat eu din priviri.

– Domnule ofițer, începu el, știu că este ciudat pentru dumneavoastră. Nu vă cer să vă exprimați părerea asupra inculpatului. Înțeleg că trebuie să vă faceți meseria în această privință. Însă, limitându-ne discuția la tatăl inculpatului, Andy Barber, despre judecata și integritatea căruia am tot discutat aici...

– Obiectez!

– Respins!

– De câtă vreme îl cunoașteți pe domnul Barber?

– De multă vreme.

– Cam cât?

– Douăzeci de ani. Probabil chiar mai mult.

– Și, cunoscându-l de peste douăzeci de ani, care este opinia dumneavoastră despre el ca procuror, în ceea ce privește abilitatea sa, integritatea sa, judecata sa?

– Nu discutăm despre fiu, nu? Doar despre tată?

– Întocmai.

Peterson se uită direct la mine.

– Este cel mai bun om pe care-l are procuratura. Mă rog, cel mai bun pe care-l avea.

– Nu mai am întrebări.

Un *nu mai am întrebări* care însemna *du-te naibii.* Logiudice nu avea să se mai concentreze atât de explicit asupra rolului meu în investigație, deși a mai atins subiectul în treacăt de câteva ori pe parcursul procesului. Fără îndoială că în acea primă zi a plantat ideea cu succes în mințile juraților. Pentru moment, poate că nici nu trebuia să obțină mai mult.

Și, totuși, în acea după-amiază am plecat din sala de judecată cu un sentiment de victorie.

Însă acesta nu a ținut prea mult.

28 | Un verdict

Dr. Vogel ne anunță pe un ton sumbru:

– Mă tem că trebuie să vă spun câteva lucruri ceva mai dificile.

Eram cu toții vlăguiți. Stresul unei zile pline în instanță se resimte până la nivelul oaselor și-al mușchilor. Însă posomorârea psihiatrei ne alertă instant. Laurie se concentră asupra ei cu o expresie absorbită, iar Jonathan cu acea curiozitate a lui obișnuită, ca de bufniță.

Am spus:

– Vă asigur că ne-am obișnuit să primim vești proaste. Am devenit imuni.

Dr. Vogel îmi evită privirea.

Privind în urmă, îmi dau seama cât de ridicol au sunat vorbele mele. Noi, părinții, bravăm adeseori atunci când vine vorba despre copiii noștri. Jurăm că putem îndura orice abuz, că putem depăși orice provocare. Niciun obstacol nu ni se pare de netrecut. Orice pentru copiii noștri. Însă nimeni nu devine imun și cu atât mai puțin părinții. Copiii ne fac și mai vulnerabili.

Privind în urmă, înțeleg acum și că această ședință a fost sincronizată perfect astfel încât să ne doboare. Trecuse doar vreo

oră de la încheierea ședinței de la tribunal și, în timp ce adrenalina cobora la cote normale, același lucru se întâmpla și cu senzația de victorie, lăsându-ne amețiți de succes. Nu eram deloc în starea potrivită ca să primim vești proaste.

Scena avea loc în biroul lui Jonathan de lângă Harvard Square. Eram așezați la masa circulară din lemn de stejar din biblioteca lui. Doar noi patru: Laurie și cu mine, Jonathan și dr. Vogel. Jacob se afla în anticameră cu tânăra asociată a lui Jonathan, Ellen.

Când dr. Vogel își feri privirea, când nu putu să mă privească în ochi, probabil că se gândea: *Crezi că sunteți imuni? Așteptați numai un pic.*

– Dar tu, Laurie? rosti psihiatra pe tonul ei îndatoritor, de terapeut. Crezi că poți face față chiar acum?

– Da, absolut.

Ochii psihiatrei o scrutară pe Laurie: avea părul înfoiat de parcă ar fi fost pe arcuri, tenul de un galben bolnăvicios deja, cearcăne vineții sub ochi. Slăbise foarte mult, pielea feței îi atârna, iar hainele îi erau lăsate pe umerii osoși. Mă gândeam: oare când s-a produs toată această deteriorare? S-a întâmplat oare deodată, din cauza presiunii presupuse de caz? Sau mai degrabă treptat, de-a lungul anilor, fără ca eu să bag de seamă? Nu mai era Laurie a mea, fata curajoasă care mă inventase și pe care, așa cum părea acum, o inventasem și eu pentru mine. Arăta atât de istovită, încât m-am gândit că o vedeam cum se stinge sub ochii noștri. Cazul o mistuia. Nu fusese făcută pentru o asemenea încleștare. Nu fusese niciodată dură. Nici nu avusese nevoie să fie. Viața nu o călise. Nu era vina ei, bineînțeles, însă pentru mine – care mă simțeam tare ca o stâncă, chiar și acum, când evenimentele avansaseră atât de mult – fragilitatea lui Laurie era incredibil de dureroasă. Eram gata să fiu tare pentru amândoi, pentru toți trei, dar nu puteam face nimic ca să o protejez de stres. Vedeți voi, nu puteam să nu o mai iubesc și nici acum nu

pot. Este ușor să fii tare dacă ai o fire aspră. Însă, închipuiți-vă ce mult a marcat-o pe Laurie acea zi când s-a ținut dreaptă pe marginea scaunului, cu privirea ațintită asupra psihiatrei, pregătindu-se pentru o nouă lovitură. Nu a încetat nicio clipă să îl apere pe Jacob, nu a încetat să analizeze tabla de șah, calculând fiecare mișcare și fiecare replică. Nu a încetat nicio clipă să îl ocrotească, nici măcar la sfârșit.

Dr. Vogel rosti:

– Ce-ar fi să vă explic puțin concluziile și apoi îmi puteți pune întrebări, dacă aveți nelămuriri, bine? Știu că este foarte, foarte greu să primiți vești neplăcute despre Jacob, dar fiți tari câteva minute, bine? Ascultați-mă și după aceea putem discuta.

Am încuviințat.

Jonathan zise:

– Ca să fie clar, nimic din toate astea nu trebuie dezvăluit procuraturii. Nu trebuie să vă faceți griji. Tot ce discutăm aici și tot ce vă spune doamna doctor Vogel acum este privilegiat. Această conversație este complet confidențială. Nu va părăsi această încăpere niciodată. Deci puteți vorbi deschis, la fel ca doamna doctor, bine?

Noi încuviințări.

– Nu înțeleg de ce trebuie să facem asta, am spus eu. Jonathan, de ce trebuie să discutăm acest subiect dacă apărarea noastră susține că nu Jacob a comis crima?

Jonathan își mângâie barbișonul cărunt.

– Sper să ai dreptate. Sper să se desfășoare bine cazul și să nu fim nevoiți să aducem în discuție această chestiune.

– Și atunci de ce o facem?

Jonathan se răsuci ușor, ignorându-mă.

– De ce o facem, Jonathan?

– Pentru că Jacob pare vinovat.

Laurie icni.

– Nu vreau să spun că *este* vinovat, ci doar că există foarte multe dovezi împotriva lui. Acuzarea nu a adus încă la bară martorii-cheie. O să ne fie din ce în ce mai greu. Mult mai greu. Și, când se va întâmpla asta, vreau să fiu pregătit. Andy, tu dintre toți oamenii ar trebui să înțelegi asta foarte bine.

– În regulă, interveni psihiatra. Tocmai i-am dat lui Jonathan raportul meu. De fapt, este o scrisoare de opinie, un rezumat al concluziilor mele, este ceea ce aș spune dacă aș fi chemată vreodată să depun mărturie și la ce cred că ar trebui să vă așteptați dacă va fi adusă în discuție la proces această chestiune. Am vrut să vorbesc mai întâi doar cu voi doi, fără să fie Jacob de față. Nu i-am dezvăluit încă aceste concluzii. După ce se termină procesul, în funcție de deznodământul său, putem purta o conversație mai detaliată cu privire la tratarea unor probleme într-un mediu clinic. Însă, momentan, nu ne preocupă terapia, ci procesul. Iată de ce Jacob nu este prezent aici. El va avea mult de muncă după ce se încheie procesul. Momentan însă, trebuie să vorbim cât se poate de sincer despre el, iar asta ar putea fi mai ușor dacă el nu este de față. Sunt două tulburări care se pot observa foarte clar la Jacob: tulburare de personalitate narcisistă și tulburare de atașament reactiv. Există și unele indicii ale unei tulburări de personalitate antisocială, ceea ce nu este neîntâlnit în aceste cazuri, însă, pentru că nu sunt la fel de sigură în privința acestui diagnostic, am ales să nu îl includ în raportul meu. Este important să țineți minte că nu toate comportamentele pe care urmează să le descriu sunt neapărat patologice, chiar și atunci când apar în combinație. Orice adolescent este narcisist într-o anumită măsură, orice adolescent are probleme de atașament. Este vorba doar de gradul în care apar acestea. Nu vorbim aici de un monstru. Vorbim despre un puști obișnuit – doar că puțin mai aparte. Deci nu vreau să interpretați asta ca pe o condamnare. Vreau să vă folosiți de lucrurile pe care le veți auzi, nu să fiți copleșiți de

ele. Vreau să vă ofer instrumentele și vocabularul necesare pentru a vă ajuta fiul. Ideea este să-l înțelegem pe Jacob mai bine, în regulă? Laurie? Andy?

Am încuviințat, supuși, dar fără să fim sinceri.

– Bun. Așa, tulburarea de personalitate narcisistă. Aceasta este cea despre care probabil că mai știți câte ceva. Caracteristicile sale esențiale sunt grandomania și lipsa empatiei. În cazul lui Jacob, grandomania nu se manifestă în mod teatral sau îmbățoșat, prin aroganță sau înfumurare, trăsături pe care lumea le asociază în general cu această tulburare. Grandomania lui Jacob este mai discretă. Se prezintă ca un simț exacerbat al propriei importanțe, ca o convingere că este special și excepțional. Regulile care se aplică altora nu i se aplică și lui. Simte că nu este înțeles de ceilalți, mai ales de către colegii de școală, cu câteva excepții notabile, indivizi pe care Jacob îi consideră la fel de speciali ca și el, bazându-se de obicei pe inteligența lor. Celălalt aspect esențial al TPN, mai ales în contextul unui caz penal, este lipsa empatiei. Jacob dă dovadă de o răceală nefirească față de ceilalți, chiar și față de Ben Rifkin și familia lui, ceea ce m-a surprins, dat fiind contextul. Când l-am întrebat pe Jacob despre asta într-una dintre ședințele noastre, replica lui a fost că oamenii mor cu milioanele în fiecare zi; că accidentele de circulație produc mai mulți morți decât crimele; că soldații omoară mii de oameni și sunt medaliați pentru asta – așa că de ce ar trebui să ne batem capul cu încă un băiat ucis? Chiar și când am încercat să revin la familia Rifkin și l-am îndemnat să exprime o oarecare compasiune pentru ei sau pentru Ben, nu a putut sau nu a vrut s-o facă. Toate acestea se potrivesc cu tiparul de incidente din copilăria lui Jacob pe care voi mi l-ați descris, când alți copii aveau de suferit în preajma lui, copii care cădeau de pe tobogane, biciclete și așa mai departe. Pare să considere alți oameni ca fiind nu doar mai puțin importanți decât el, ci chiar mai puțin

umani. Nu pare să-și poată imagina că au și alții aceleași sentimente universal umane pe care le are el – durerea, tristețea, singurătatea –, adică o sensibilitate pe care adolescenții obișnuiți nu au nicio problemă să o înțeleagă la vârsta lor. Nu vreau să insist asupra subiectului. Relevanța acestor sentimente într-o anchetă criminalistă este evidentă. Fără empatie, orice e permis. Moralitatea devine foarte subiectivă și flexibilă. Vestea bună este că TPN nu implică un dezechilibru chimic. Și nici genetic. Este un complex de comportamente, un obicei adânc înrădăcinat. Ceea ce înseamnă că poate fi dezvățat de el, în timp.

Psihiatra continuă aproape fără pauză:

– Cealaltă tulburare este cea mai problematică de fapt. Tulburarea de atașament reactiv e un diagnostic relativ recent. Și, fiindcă este recent, nu știm prea multe despre el. Nu s-a studiat prea mult, fiind mai rar, greu de diagnosticat și greu de tratat. Aspectul critic al TAR ar fi că își are originea într-o întrerupere a atașamentelor emoționale obișnuite, din fragedă pruncie. Teoria spune că, în mod normal, bebelușii se atașează de un singur îngrijitor de încredere și pornesc să exploreze lumea de la această bază sigură. Ei știu că nevoile lor emoționale și fizice vor fi satisfăcute de acea persoană. Atunci când acel îngrijitor de încredere nu este prezent sau când îngrijitorul se schimbă prea des, copiii pot relaționa cu ceilalți în moduri necorespunzătoare, uneori de-a dreptul deviante: agresiune, mânie, minciună, sfidare, lipsă de remușcări, cruzime; sau exces de familiaritate, hiperactivitate, punerea sinelui în pericol. Definiția acestei tulburări presupune un soi de întrerupere în îngrijirea timpurie – „grija patogenică", referindu-se de obicei la rele tratamente sau neglijare din partea părintelui sau a îngrijitorului. Însă există unele controverse cu privire la semnificația exactă a acestei definiții. Nu vreau să spun că vreunul dintre voi doi a greșit în vreun fel. Nu este vorba despre felul în care l-ați crescut. Însă cercetările recente sugerează că tulburarea poate

apărea chiar și atunci când îngrijirea este corespunzătoare. Unii copii par să fie vulnerabili din punct de vedere temperamental la tulburările de atașament, astfel încât chiar și întreruperile minore – cum ar fi creșa, de exemplu, sau trecerea prea frecventă de la un îngrijitor la altul – pot fi suficiente pentru a declanșa o tulburare de atașament.

– Creșa? zise Laurie.

– Numai în cazuri excepționale.

– L-am dus pe Jacob la creșă de la trei luni. Lucram amândoi pe-atunci. Eu m-am oprit din predat când el avea patru ani.

– Laurie, nu avem suficiente date ca să stabilim o cauză și un efect. Trebuie să reziști impulsului de autoînvinovățire. Nu avem niciun motiv să credem că neglijența ar fi cauza în acest dosar. S-ar putea ca Jacob să fie unul dintre acei copii vulnerabili și hipersensibili. Această direcție de cercetare este abia la început. Chiar și noi, cercetătorii, încă ne străduim să o înțelegem mai bine.

Dr. Vogel i-a aruncat lui Laurie o privire liniștitoare, însă în vocea ei se simțea un ton artificial și am observat că Laurie nu se calmase.

Neputând să ajute, dr. Vogel nu avu de ales decât să continue. Părea să creadă că nu există o cale mai bună de a transmite această informație devastatoare decât spunând-o dintr-o răsuflare, pentru a scăpa cât mai repede.

– În cazul lui Jacob, oricare ar fi elementul declanșator, există dovezi de atașament atipic încă de când era bebeluș. Mi-ați povestit că în copilărie părea rezervat și hipervigilent uneori sau dezordonat și predispus la mânie excesivă în alte ocazii.

Am intervenit:

– Însă *toți* copiii sunt „dezordonați" și „predispuși la mânie excesivă". Sunt mulți copii care merg la creșă și nu...

– Ar fi foarte atipic să discutăm de TAR în absența unui soi de neglijență, dar pur și simplu nu știm.

– Destul!

Laurie își ridică ambele mâini ca s-o oprească.

– Încetați! zise ea.

Se ridică și își împinse scaunul la o parte, retrăgându-se în cel mai îndepărtat colț al camerei.

– Dumneavoastră credeți că el este făptașul.

– Nu am zis asta, protestă dr. Vogel.

– Nici nu era nevoie.

– Nu, Laurie, vorbesc serios: nu am de unde să știu dacă a comis-o el sau nu. Nici nu e meseria mea, oricum. Nu asta am încercat să stabilesc.

Am spus:

– Laurie, asta-i doar vorbărie de psihiatru. A recunoscut și doamna doctor: ai putea spune chestiile astea despre orice puști – că-i narcisist, egocentric... Găsește-mi un adolescent care *nu-i* așa. Sunt niște tâmpenii! Nu cred o iotă!

– Sigur că nu crezi! Tu nu vezi niciodată aceste lucruri. Ești atât de hotărât să fii normal și să fim *noi toți* normali, încât închizi ochii și ignori tot ce nu se potrivește.

– Păi *suntem* normali.

– Oh, Doamne! Crezi că asta-i normalitate, Andy?

– Situația asta? Nu. Dar să cred că Jacob este normal? Da! Ți se pare o idee atât de deplasată?

– Andy... Tu nu vezi lucrurile ca lumea. Am impresia că trebuie să gândesc eu pentru amândoi, fiindcă tu nu poți vedea.

Am încercat să o liniștesc, să o ating ușor pe brațele pe care le ținea încrucișate.

– Laurie, vorbim despre fiul nostru aici.

Ea dădu din mâini, dându-mă la o parte.

– Andy, încetează! Nu suntem normali.

– Ba suntem. Ce tot vorbești?

– Tu te-ai prefăcut. Ani la rândul. În tot acest timp, tu te prefăceai.

– Nu. Nu și în privința lucrurilor importante.

– Lucruri importante! Andy, nu ai zis adevărul. În tot acest timp, nu ai zis niciodată adevărul.

– Nu am mințit niciodată.

– În fiecare zi în care nu l-ai zis, ai mințit. În fiecare zi! În fiecare zi!

Mă împinse într-o parte ca să o confrunte din nou pe psihiatră.

– Deci credeți că Jacob este făptașul.

– Laurie, te rog să stai jos! Ești supărată.

– Hai, spuneți-o! Nu stați acolo, citind din raportul ăla și recitându-mi din manualele de psihiatrie. Pot și eu să le citesc, mulțumesc. Spuneți-mi doar ce credeți: că el este făptașul.

– Nu-ți pot spune că el a comis-o sau nu. Pur și simplu nu știu.

– Deci vreți să spuneți că *s-ar putea* să fie el. Credeți că există această posibilitate.

– Laurie, te rog să stai jos.

– Nu vreau să stau jos! Răspundeți-mi!

– Văd la Jacob anumite trăsături și comportamente care mă neliniștesc, într-adevăr, dar nu-i același lucru cu a spune...

– Și este vina noastră? Pardon: *ar putea* fi vina noastră, este *posibil* să fie vina noastră, fiindcă nu suntem niște părinți buni, fiindcă am avut tupeul... am dat dovadă de cruzime și l-am dat la creșă ca pe orice alt copil din orașul ăsta? Ca pe orice alt copil!

– Nu. Nu aș spune asta, Laurie. *În niciun caz* nu este vina voastră. Să-ți intre bine în cap.

– Și gena, mutația pe care o analizați... Cum se numea? Knockout și nu mai știu cum.

– MAOA Knockout.

– O are Jacob?

– Gena nu reprezintă ceea ce sugerezi tu. V-am explicat, cel mult poate crea o predispoziție...

– Doamna doctor, o are Jacob?

– Da.

– Și soțul meu?

– Da.

– Și... nici nu știu cum să-i zic... socrul meu?

– Da.

– Ei, iată! Sigur că o are. Și ce ziceați mai devreme despre inima lui Jacob, care e mult prea mică, ca a lui Grinch?

– Nu ar fi trebuit să formulez chiar așa. A fost o greșeală din partea mea. Îmi pare rău.

– Nu contează cum ați formulat-o. Încă o mai credeți? Că fiul meu are inima mult prea mică?

– Trebuie să îi elaborăm lui Jacob un vocabular emoțional. Nu este vorba de mărimea inimii sale. Maturitatea lui emoțională nu e la același nivel cu cea a semenilor săi.

– Dar la ce nivel ar fi? Maturitatea lui emoțională...

Psihiatra trase adânc aer în piept.

– Jacob prezintă caracteristici ale unui băiat aflat la jumătate din vârsta lui.

– Șapte ani! Fiul meu are maturitatea emoțională a unui copil de șapte ani! Asta spuneți?

– Nu am spus chiar asta.

– Și ce-i de făcut? Ce trebuie să fac eu?

Niciun răspuns.

– Ce-ar trebui să fac?

– Șșt, am zis eu. O să te audă.

29 | Călugărul în flăcări

A treia zi a procesului.

Aflat lângă mine la masa apărării, Jacob trăgea de o pieliță de la degetul mare al mâinii drepte, aproape de unghie. Își râcâise zona respectivă de ceva vreme, nervos și cu mintea rătăcită, și își făcuse o mică crăpătură care se întindea de la cuticulă până aproape de articulație. Nu își rodea cuticula, cum fac de obicei copiii. Metoda lui consta în a-și zgâria pielea cu unghia și în a ridica astfel cojițele și straturile până obținea o bucată mai consistentă, după care se apuca să îndepărteze excrescența elastică trăgând de ea sau, dacă altfel nu se putea, retezând-o cu vârful unghiei. Porțiunea supusă unui asemenea asalt nu avea timp să se vindece. După o excizie mai agresivă, sângele țâșnea din rană și el era nevoit să își tamponeze degetul cu un șervețel umed, dacă avea vreunul la îndemână, sau să și-l bage în gură ca să oprească sângerarea. Părea să creadă, dincolo de orice logică, că nimeni nu putea fi deranjat de acest mărunt tic nervos.

Am apucat mâna pe care Jacob o tot pedepsea și i-am așezat-o în poală, ascunzând-o de ochii jurații, apoi mi-am rezemat protector brațul pe spătarul scaunului său.

În boxă, o femeie depunea mărturie. Ruthann Nu-știu-cum. Avea vreo cincizeci de ani. Chip plăcut. Tunsă scurt și banal. Mai mult păr cărunt decât negru, un aspect pe care nu se străduia să îl ascundă. Fără bijuterii, cu excepția unui ceas și a unei verighete. Purta saboți negri. Era una dintre vecinele care își plimbau câinii prin Cold Spring Park în fiecare dimineață. Logiudice o chemase pentru a depune mărturie că trecuse în acea dimineață pe lângă un băiat care semăna cât de cât cu Jacob, în apropierea locului crimei. Ar fi fost o probă demnă de luat în seamă dacă femeia s-ar fi priceput să o prezinte, însă se vedea clar că nu se simțea bine în boxă. Își freca întruna mâinile în poală. Cântărea bine fiecare întrebare înainte de a răspunde. În scurt timp, neliniștea ei deveni mai elocventă decât mărturia în sine.

Logiudice întrebă:

– L-ați putea descrie pe băiat?

– Era de talie medie, cred. Avea cam un metru șaptezeci și cinci – un metru optzeci înălțime. Slab. Purta blugi și tenișii. Avea părul închis la culoare.

Nu descria un băiat, ci o umbră. Jumătate dintre puștii din Newton se încadrau în această descriere și asta nu era tot. Ea continuă să se eschiveze până când Logiudice fu nevoit să își îndrume propriul martor, strecurând în întrebări mici mementouri, ca niște cartonașe cu indicații, a ceea ce zisese chiar ea în răspunsurile date poliției în ziua crimei. Aceste îndemnuri constante îl făcură pe Jonathan să sară în picioare și să obiecteze aproape continuu, iar întreaga situație deveni din ce în ce mai ridicolă – martora ajunse pe punctul de a reveni asupra identității băiatului, iar Logiudice era departe de a realiza că trebuie să

o ia de-acolo înainte să apuce să spună asta; în timpul acesta, Jonathan sărea întruna pentru a obiecta la dirijarea martorei.

Și, nu știu cum, totul se pierdu apoi în fundal pentru mine. Nu mă mai puteam concentra, nu îmi mai păsa. Aveam o senzație de scufundare, ca și cum tot acest proces nu ar mai fi contat. Era deja prea târziu. Verdictul psihiatrei conta cel puțin la fel de mult ca verdictul din proces.

Lângă mine stătea Jacob, această ghicitoare pe care o adusesem pe lume eu și cu Laurie. Statura lui, asemănarea sa cu mine, probabilitatea foarte mare că avea să se mai împlinească și să semene și mai mult cu mine – toate acestea mă doborau. Ca orice tată, trăiam un moment deconcertant când îmi vedeam copilul ca pe o sosie ciudată și distorsionată a mea. Este ca și cum cele două identități se suprapun pentru o clipă. Vedeam o idee, o imagine a mea, așa cum fusesem la vârsta lui, stând chiar în fața mea, în carne și oase. El eram eu și nu chiar, familiar și străin totodată. El eram eu restartat, întors ca un ceas; în același timp, el era la fel de străin și de necunoscut ca orice altă persoană. În toiul acestei confuzii, cu brațul rezemat de spătarul scaunului său, i-am atins umărul.

Jacob își așeză vinovat mâinile în poală, unde reîncepuse să tragă de pielea înroșită a degetului mare, reușind să desprindă o nouă bucată.

În spatele meu, Laurie stătea singură în prima bancă. Stătea acolo singură în fiecare zi de proces. Nu mai aveam prieteni în Newton, firește. Voiam să îi rog pe părinții ei să vină și să stea cu ea în sala de judecată. Sunt sigur că ar fi făcut-o. Însă Laurie nici nu a vrut să audă. Se purta oarecum ca o martiră. Ea adusese năpasta asupra familiei sale, căsătorindu-se cu mine; acum era hotărâtă să plătească singură prețul. La tribunal, oamenii obișnuiau să lase un spațiu liber în jurul ei. De fiecare dată când mă întorceam, ea era singură în acea zonă de izolare de

pe bancă, cu mintea aiurea, cu brațele încrucișate pe jumătate, cu bărbia rezemată într-o mână, ascultând, uitându-se mai degrabă la podea decât la martor. În noaptea precedentă, Laurie fusese atât de zguduită de diagnosticul psihiatrei, încât mă implorase să-i dau un Ambien și tot nu izbutise să adoarmă. Întinsă în pat, pe întuneric, îmi zisese: „Ce ne facem dacă *este* vinovat, Andy?" I-am spus că nu puteam face nimic altceva momentan decât să așteptăm ca juriul să decidă dacă este vinovat sau nu. Am încercat să o strâng în brațe ca să o liniștesc, ceea ce părea a fi reacția potrivită pentru un soț, însă atingerea mea o agită și mai mult și se trase până la marginea patului, departe de mine, unde rămase cât putu de nemișcată, fără să adoarmă însă, trădată de micile mișcări și sunete pe care le scotea. Pe vremea când preda, Laurie dormea miraculos (în opinia mea). Stingea lumina încă de la 9.00 seara, fiindcă trebuia să se trezească devreme, și adormea de îndată ce punea capul pe pernă. Însă aceea era o altă Laurie.

Între tot acest timp, în sala de judecată, Logiudice se hotărâse, după toate aparențele, să meargă până la capăt cu martorul lui, deși femeia dădea semne tot mai clare că va sucomba. Este greu de justificat decizia lui Logiudice în termeni strategici, așa că îmi închipui că a vrut doar să îi refuze lui Jonathan onoarea de a scoate de la ea revenirea asupra propriei mărturii. Sau poate că încă spera, tot mai deznădăjduit, că ea își va reveni într-un final. Însă ticălosul încăpățânat nu cedă. Era o oarecare noblețe în asta, într-un sens bizar, ca atunci când căpitanul se scufundă odată cu corabia sau când călugărul se stropește cu benzină și își dă foc. Când Logiudice ajunse la ultima întrebare – își notase întreaga examinare pe carnețel și o urmase pas cu pas chiar și atunci când martora improvizase liber –, Jonathan își lăsase jos pixul și urmărea scena printre degetele mâinii puse la ochi.

Întrebare:

– Se află astăzi în sala de judecată băiatul pe care l-ați văzut în Cold Spring Park în acea dimineață?

Răspuns:

– Nu știu sigur.

– Bine. Vedeți aici vreun băiat care să se potrivească măcar puțin cu descrierea pe care i-ați făcut-o băiatului din parc?

Răspuns:

– Nu, nu mai sunt sigură. Era un puști. Atât știu sigur. A trecut mult de atunci. Dacă mă gândesc mai bine, nici nu vreau să spun. Nu intenționez să condamn la închisoare pe viață un puști dacă există o șansă cât de mică să mă înșel. Nu aș putea trăi cu asta.

Judecătorul French scoase un oftat prelung și nostim. Își arcui sprâncenele și își scoase ochelarii de la ochi.

– Domnule Klein, presupun că nu aveți întrebări.

– Nu, Onorată instanță.

– Așa credeam și eu.

Situația nu se îmbunătățise prea mult pentru Logiudice nici în restul acelei zile. Își organizase martorii în grupuri logice și atunci era ziua rezervată martorilor civili. Adică trecătorilor. Nimeni nu văzuse ceva care să-l învinovățească pe Jacob. Era, totuși, un caz șubred, iar Logiudice proceda corect aruncând la grămadă tot ce-avea la îndemână. Așa că am mai ascultat încă două persoane, un bărbat și o femeie, care au mărturisit că îl văzuseră pe Jacob în parc, dar nu în apropierea locului crimei. Un alt martor văzuse o siluetă îndepărtându-se în fugă de zona în care se produsese crima. Martora nu putea da niciun detaliu cu privire la vârsta sau identitatea acelei persoane, însă hainele se potriveau în mare cu ce purta Jacob în ziua respectivă, chiar dacă blugii și o geacă subțire nu sunt tocmai o uniformă distinctivă, mai ales într-un parc plin cu puști care se duc la școală.

Logiudice încheie totuși într-o notă pozitivă. Ultimul său martor fu un bărbat pe nume Sam Studnitzer, care își plimba câinele prin parc în acea dimineață. Studnitzer avea părul tuns foarte scurt, umerii înguști și un fel de-a fi blajin.

– Unde mergeați? îl întrebă Logiudice.

– E un teren unde poți lăsa câinii să alerge fără lesă. Acolo îmi duc câinele de cele mai multe ori.

– Ce rasă este?

– Un labrador negru. Îl cheamă Bo.

– Cât era ceasul?

– Vreo 8.20. De obicei trec pe-acolo mai devreme.

– Unde anume în parc erați cu Bo?

– Pe una dintre potecile din pădure. Câinele o luase înainte, amușinând în dreapta și-n stânga.

– Și ce s-a întâmplat?

Studnitzer ezită.

Cei doi soți Rifkins se aflau în sala de judecată, pe prima bancă din spatele mesei acuzării.

– Am auzit o voce de băiețel.

– Ce zicea băiețelul?

– Zicea: „Încetează, mă rănești"?

– Mai spunea și altceva?

Studnitzer șovăi, încruntat. Apoi rosti încet:

– Nu.

– Doar „Încetează, mă rănești"?

Studnitzer nu răspunse, ci își duse degetele la tâmple, acoperindu-și ochii.

Logiudice așteptă.

În sala de judecată se lăsase o tăcere atât de profundă, încât se auzea respirația întretăiată a lui Studnitzer. Își luă mâna de pe față și spuse:

– Da, doar atât.

– Ați văzut pe altcineva în preajmă?

– Nu. Nu puteam vedea până acolo. Raza vizuală e limitată în zona respectivă, pentru că acea parte a parcului este deluroasă. Sunt și mulți copaci. Noi coboram pe o mică pantă. N-am putut să văd pe nimeni.

– V-ați putut da seama din ce direcție venea strigătul?

– Nu.

– V-ați uitat primprejur, ați investigat? Ați încercat să-l ajutați pe băiețel în vreun fel?

– Nu. N-am știut. Am crezut că sunt doar copii. N-am știut. Nu am știut ce se întâmplă. Sunt atâția copii în acel parc în fiecare dimineață, care se joacă și râd... Părea că doar se... înghiontesc.

Își coborî privirea.

– Cum suna vocea băiatului?

– Ca și cum era rănit. Ca și cum suferea.

– Ați mai auzit și alte sunete după strigăt? Îmbrânceli, zgomote de încăierare, orice altceva?

– Nu. Nu am mai auzit nimic.

– Ce s-a întâmplat după aceea?

– Câinele își ciulise urechile, era surescitat și se purta ciudat. Nu mi-am dat seama ce avea. L-am împins mai departe și ne-am continuat plimbarea prin parc.

– Ați văzut pe cineva în timp ce vă plimbați?

– Nu.

– Ați observat și altceva neobișnuit în acea dimineață?

– Nu, nu până mai târziu, când am auzit sirenele și am văzut polițiștii care au început să dea buzna în parc. Abia atunci am aflat ce se petrecuse.

Logiudice se așeză.

Tuturor celor prezenți în sala de judecată li se întipăriseră în minte acele cuvinte: *Încetează, mă rănești! Încetează, mă rănești!* Nici eu nu mi le-am scos încă din cap. Mă îndoiesc că voi reuși

vreodată. Însă adevărul este că nici măcar acest detaliu nu îl indica pe Jacob.

Pentru a sublinia acest aspect, Jonathan se ridică și puse o singură întrebare formală:

– Domnule Studnitzer, nu l-ați văzut în parc pe acest băiat, pe Jacob Barber, în acea dimineață, nu?

– Nu.

Jonathan se opri o clipă, clătinând din cap în fața juriului și murmurând: „Groaznic, groaznic", pentru a demonstra că și noi eram de partea binelui.

Iată cum stăteau lucrurile. În ciuda tuturor celor întâmplate – cumplitul diagnostic al doamnei doctor Vogel, șocul lui Laurie și cuvintele înfiorător de obișnuite rostite de băiat atunci când a fost înjunghiat –, după trei zile eram încă pe cai mari. Dacă ar fi fost un meci de amatori, am fi putut discuta despre regula îndurării față de adversar. Însă, așa cum aveam să descoperim, aceea a fost ultima noastră zi bună.

Dl. Logiudice: Vreau să vă întrerup pentru un moment. Am înţeles că soţia dumneavoastră era supărată.

Martorul: Toţi eram supăraţi.

Dl. Logiudice: Însă Laurie avea cele mai mari probleme.

Martorul: Da, avea probleme în a face faţă presiunii.

Dl. Logiudice: Mai mult decât atât. Este limpede că avea dubii cu privire la nevinovăţia lui Jacob, mai ales după ce aţi vorbit cu doctorul Vogel şi aţi primit întregul diagnostic, detaliat.

Chiar v-a întrebat, fără ocolişuri, ce urma să faceţi dacă se dovedea că este vinovat, nu?

Martorul: Da. Un pic mai încolo. Însă era foarte supărată în acel moment. Nici nu aveţi idee cum este să trăieşti sub o asemenea presiune.

Dl. Logiudice: Şi dumneavoastră? Nu eraţi supărat?

Martorul: Sigur că eram. Eram îngrozit.

Dl. Logiudice: Îngrozit fiindcă începeaţi în sfârşit să luaţi în considerare posibilitatea ca Jacob să fie vinovat?

Martorul: Nu, îngrozit că juriul l-ar fi putut condamna indiferent dacă era sau nu vinovat.

Dl. Logiudice: Tot nu vă trecuse prin minte că Jacob ar fi putut fi făptaşul?

Martorul: Nu.

Dl. Logiudice: Nici măcar o dată? Nici măcar o clipă?

Martorul: Nici măcar o dată.

Dl. Logiudice: „Tendinţa de adeverire", parcă aşa ziceai, nu, Andy?

Martorul: Du-te naibii, Neal! Ticălos fără suflet ce eşti!

Dl. Logiudice: Nu-ţi ieşi din fire.

Martorul: Nu m-ai văzut niciodată ieşindu-mi din fire.

Dl. Logiudice: Nu. Pot doar să-mi închipui cum este.

[Martorul nu a răspuns.]

Dl. Logiudice: În regulă, hai să continuăm.

30 | Subiectul tabu

A patra zi a procesului.

Paul Duffy era în boxa martorilor. Purta un sacou albastru, o cravată vărgată și pantaloni gri din flanel, adică ținuta lui cea mai formală. La fel ca Jonathan, era unul dintre acei bărbați pe care ți-e ușor să ți-i imaginezi băieți. Bărbați a căror înfățișare aproape că te silește să vezi băiatul din ei. Nu era ceva aparte la trăsăturile sale fizice, ci avea ceva băiețesc în felul său de-a fi. Poate că era doar efectul îndelungatei noastre prietenii. Pentru mine, Paul avea încă 27 de ani, vârsta la care îl cunoscusem.

Bineînțeles, din punctul de vedere al lui Logiudice, această prietenie îl făcea pe Duffy să fie un martor nesigur. Logiudice începu cu câteva întrebări de încercare, exagerat de precaute. Dacă m-ar fi întrebat, i-aș fi spus că Paul Duffy nu ar fi mințit pentru nimic în lume, nici măcar pentru mine. Pur și simplu nu-i stătea în fire. (I-aș mai fi zis și să-și lase jos carnețelul ăla ridicol. Arăta ca un amator, la naiba!)

– Spuneți-vă numele, vă rog.

– Paul Michael Duffy.

– Ce meserie aveți?

– Sunt locotenent în Poliția Statului Massachusetts.

– De când lucrați în poliția statală?

– De douăzeci și șase de ani.

– Și în ce departament lucrați în prezent?

– Lucrez la secția de relații cu publicul.

– O să vă rog să vă opriți asupra zilei de 12 aprilie 2007. Unde lucrați atunci?

– Conduceam o unitate specială de poliție de pe lângă Biroul Procuraturii Districtuale din Middlesex. Unitatea se numește CPAC: Prevenirea și Controlul Infracțiunilor. Aceasta cuprinde în permanență 15-20 de agenți, toți având pregătirea și experiența necesare pentru a-i ajuta pe procurorii adjuncți și secțiile de poliție locale în anchetarea și urmărirea cazurilor complexe, în special a omuciderilor.

Duffy recită acest mic discurs, învățat pe de rost, pe un ton monoton.

– Și ați participat la multe anchete de omucidere înainte de 12 aprilie 2007?

– Da.

– La câte, cu aproximație?

– La peste o sută, deși nu eu am condus echipa în toate cazurile.

– Bine. Pe 12 aprilie 2007 ați primit un apel telefonic cu privire la o crimă comisă în Newton?

– Da. Pe la 9.15 dimineața. Am recepționat un telefon de la un anume locotenent Foley din Newton, care m-a informat că fusese ucis un copil în Cold Spring Park.

– Și care a fost primul lucru pe care l-ați făcut?

– Am sunat la biroul procuraturii districtuale ca să-i anunț.

– Aceasta este procedura standard?

– Da. Secția locală de poliție este obligată prin lege să informeze poliția statală cu privire la toate omuciderile sau morțile

nenaturale, iar noi îi informăm imediat pe procurorii districtuali.

– Pe cine ați sunat, mai exact?

– Pe Andy Barber.

– De ce pe Andy Barber?

– El era prim-adjunct, ceea ce înseamnă că era al doilea în ierarhie după procurorul-șef.

– Ce ați înțeles că urma să facă domnul Barber cu acea informație?

– Urma să repartizeze cazul unui procuror adjunct, care trebuia să demareze ancheta.

– Putea să țină cazul pentru sine?

– Putea. Se ocupa personal de multe omucideri.

– În acea dimineață, v-ați fi așteptat ca domnul Barber să păstreze cazul pentru el însuși?

Jonathan se ridică ușor de pe scaun.

– Obiectez!

– Respins!

– Domnule agent Duffy, ce credeați că va face domnul Barber cu cazul din acel moment?

– Nu știam. Presupun că m-am gândit că o să-l țină pentru el. Părea să fie un caz mare de la bun început. De cele mai multe ori, păstra aceste cazuri. Însă nu m-ar fi surprins nici dacă i l-ar fi repartizat altcuiva. Mai erau și alți oameni pricepuți acolo în afară de domnul Barber. Să fiu sincer, nici nu m-am gândit prea mult la asta. Eu aveam treaba mea de făcut. L-am lăsat pe el să-și bată capul cu biroul procuraturii. Treaba mea era să conduc CPAC.

– Știți cumva dacă procuroarea-șefă, Lynn Canavan, a fost informată imediat?

– Nu știu. Așa presupun.

– În regulă. Ce ați făcut după ce l-ați sunat pe domnul Barber?

– Am plecat spre locul crimei.

– La ce oră ați ajuns acolo?

– La 9.35 dimineața.

– Descrieți scena, așa cum ați văzut-o prima oară.

– Intrarea în Cold Spring Park se află pe Beacon Street. În fața parcului este o parcare. În spatele acesteia sunt terenuri de tenis și de joacă. Apoi, în spatele terenurilor, se află pădurea și poteci care duc acolo. Când am ajuns, erau deja venite mai multe mașini de poliție în parcare și pe strada de lângă parc. O grămadă de polițiști prin zonă.

– Ce ați făcut?

– Am parcat pe Beacon Street, am coborât din mașină și m-am apropiat de locul respectiv. Am fost întâmpinat de agentul Peterson de la poliția din Newton și de domnul Barber.

– Prezența domnului Barber la locul crimei era ceva neobișnuit?

– Nu. El locuiește destul de aproape de locul respectiv și, în plus, obișnuia să meargă să vadă scena crimei chiar și atunci când nu avea de gând să păstreze cazul.

– Cum de știați că domnul Barber locuiește aproape de Cold Spring Park?

– Îl cunosc de ani buni.

– De fapt, sunteți chiar prieteni.

– Da.

– Prieteni apropiați?

– Da. Eram.

– Și acum?

Urmă o pauză înainte să răspundă.

– Nu pot vorbi în numele lui. Eu încă îl consider prietenul meu.

– Vă mai vedeți?

– Nu. Nu de când Jacob a fost pus sub acuzare.

– Când ați vorbit ultima oară cu domnul Barber?

– Înainte de inculpare.

O minciună, dar una nevinovată. Adevărul ar fi indus juriul în eroare. Ar fi sugerat, în mod greșit, că nu puteai avea încredere în Duffy. Dar era subiectiv și sincer atunci când răspundea la întrebările importante. Nu a tresărit când a făcut această afirmație. Nici eu nu am tresărit. Obiectivul unui proces este să ajungi la rezultatul corect, iar asta necesită o recalibrare constantă pe parcurs, ca în cazul unei ambarcațiuni cu pânze care înfruntă vântul.

– În regulă. Ați ajuns în parc, i-ați întâlnit pe agentul Peterson și pe domnul Barber. Ce s-a întâmplat mai departe?

– Ei mi-au explicat cum se prezenta situația, că victima fusese deja identificată ca fiind Benjamin Rifkin și m-au condus până la locul propriu-zis al crimei.

– Ce ați văzut când ați ajuns acolo?

– Perimetrul zonei fusese deja delimitat. Ambulanța și echipajul de criminaliști nu sosiseră încă la locul crimei. Un fotograf de la poliția locală făcea poze. Victima era întinsă pe pământ, iar în jurul cadavrului nu se vedea mare lucru. Practic, imortalizaseră scena când ajunseseră acolo, pentru a o conserva mai bine.

– Puteați să vedeți cadavrul?

– Da.

– Ne puteți descrie poziția cadavrului atunci când l-ați văzut prima oară?

– Victima era întinsă pe o pantă, cu capul în josul acesteia și cu picioarele ceva mai sus. Era răsucită, fața fiind îndreptată către cer, iar jumătatea inferioară a trunchiului și picioarele erau întinse pe o parte.

– Ce ați făcut după aceea?

– M-am apropiat de cadavru împreună cu agentul Peterson și cu domnul Barber. Agentul Peterson îmi arăta detalii legate de scenă.

– Ce vă arăta?

– În partea de sus a pantei, aproape de potecă, se vedea foarte mult sânge pe pământ, sânge împrăștiat. Am văzut mai multe picături, destul de mici, măsurând mai puțin de doi centimetri în diametru. De asemenea, mai erau și câteva pete mai mari, ce păreau să fie ceea ce noi numim dâre de contact. Acestea erau pe frunze.

– Ce este o dâră de contact?

– Este ceea ce se produce atunci când o suprafață cu sânge umed intră în contact cu o altă suprafață și sângele trece pe aceasta. În urmă rămâne o pată.

– Descrieți dârele de contact.

– Acestea se aflau în josul pantei. Erau mai multe. La început aveau câțiva centimetri lungime, apoi, pe măsură ce coborai, se îngroșau și se lungeau.

– Știu că nu sunteți criminalist, însă v-ați format vreo impresie sau vreo teorie la momentul respectiv cu privire la posibila semnificație a acestor probe de sânge?

– Da. Părea că omuciderea se petrecuse aproape de potecă, unde căzuseră picături de sânge, apoi trupul se prăbușise sau fusese împins pe panta dealului, ceea ce îl făcuse să alunece pe stomac, lăsând în urmă dâre lungi de sânge pe frunze.

– În regulă. După ce v-ați format această teorie, ce ați făcut mai departe?

– Am coborât să inspectez cadavrul.

– Ce ați observat?

– Avea trei răni pe piept. A fost oarecum dificil de observat, întrucât partea din față a cadavrului era îmbibată de sânge, la fel ca și cămașa victimei. Mai era destul de mult sânge și în jurul

cadavrului, unde părea să se fi strâns după ce se scursese din aceste răni.

– Ați observat ceva neobișnuit la acele bălțoace de sânge, la sângele împrăștiat în jurul cadavrului?

– Da. Erau niște urme întipărite în sânge, urme de pantofi și nu numai, ceea ce însemna că cineva călcase în sângele umed și lăsase o amprentă în el, ca într-o matriță.

– Ce concluzie ați tras din aceste urme de pantofi întipărite acolo?

– Era evident că cineva stătuse în picioare sau în genunchi lângă cadavru, la scurt timp după comiterea crimei, când sângele era încă destul de umed încât să păstreze întipărite aceste urme.

– Știați de femeia care descoperise cadavrul, Paula Giannetto?

– Da, știam.

– Și ce influență avea cunoașterea acestui fapt asupra modului în care vedeați urmele întipărite?

– Mă gândeam că ea le-ar fi putut lăsa, dar nu puteam fi sigur.

– La ce altă concluzie ați mai ajuns?

– Ei bine, destul de mult sânge țâșnise în timpul atacului. Se împrăștiase și fusese întins. Nu știam în ce poziție se aflase atacatorul, dar am tras concluzia, din felul în care erau dispuse rănile pe pieptul victimei, că cei doi stătuseră probabil față în față. Astfel, m-am gândit că persoana pe care o căutăm ar trebui să fie pătată de sânge. De asemenea, că ar putea fi și înarmată, deși un cuțit este mic și te poți descotorosi destul de ușor de el. Sângele, însă, era elementul-cheie. Am văzut destul de mult sânge la locul crimei.

– Ați mai făcut și alte observații cu privire la victimă, în special în legătură cu mâinile acesteia?

– Da, mâinile sale nu prezentau tăieturi sau alte răni.

– Ce vă indica acest lucru?

– Absența rănilor defensive indica faptul că victima nu se zbătuse și nici nu opusese rezistență în fața agresorului, ceea ce sugera că fie fusese luată prin surprindere, fie nu se așteptase la atac și nu mai apucase să ridice mâinile ca să pareze loviturile.

– Ceea ce sugerează că l-ar fi putut cunoaște pe agresor?

Jonathan se ridică din nou câțiva centimetri de pe scaun.

– Obiectez! Speculează.

– Admis!

– Am înțeles. Ce ați făcut după aceea?

– Ei bine, crima era încă relativ recentă. Parcul fusese închis, așa că am întreprins imediat verificări ca să vedem dacă mai erau persoane acolo. Aceste verificări începuseră înainte să ajung eu la fața locului.

– Și ați găsit pe cineva?

– Am găsit câțiva oameni care se aflau destul de departe de scena crimei. Niciunul dintre ei nu părea suspect. Nu exista niciun indiciu cum că vreunul dintre ei ar fi avut vreo legătură cu omuciderea.

– Nu erau pătați de sânge?

– Nu.

– Nu aveau cuțite?

– Nu.

– Deci putem spune, fără să greșim, că în primele ceasuri ale anchetei nu ați avut suspecți clari?

– Nu am avut deloc suspecți.

– Și în următoarele câteva zile, câți suspecți ați reușit să identificați și să urmăriți?

– Niciunul.

– Ce ați făcut după aceea? Cum ați continuat ancheta?

– I-am interogat pe toți cei care puteau deține informații. Familia și prietenii victimei, oricine ar fi putut observa ceva în dimineața crimei.

– Aici îi includeți și pe colegii de clasă ai victimei?

– Nu.

– De ce nu?

– A existat o anumită întârziere în privința accesului în școală. Părinții din oraș își făceau griji când se punea problema interogării copiilor. Au existat anumite discuții cu privire la oportunitatea ca elevii să fie însoțiți de avocați la interviuri și la posibilitatea de a intra în școală fără mandat, pentru a percheziționa vestiarele și obiectele lor personale. Au mai existat discuții și cu privire la oportunitatea folosirii incintei școlii pentru efectuarea interviurilor, precum și cu privire la elevii pe care vom avea voie să-i interogăm.

– Care a fost reacția dumneavoastră la această întârziere?

– Obiectez!

– Respins!

– M-am înfuriat, să fiu sincer. Cu cât un caz se răcește mai mult, cu atât devine mai greu de soluționat.

– Și cine se ocupa de caz din partea biroului procuraturii?

– Domnul Barber.

– Andrew Barber, tatăl inculpatului?

– Da.

– Ați simțit la acel moment că era nepotrivit ca Andy Barber să se ocupe de caz, în condițiile în care era implicată școala fiului său?

– Nu chiar. Adică știam asta. Dar nu era o situație de genul celei de la Columbine: nu era obligatoriu să fie o crimă săvârșită de un alt copil. Nu aveam niciun motiv real să credem că era implicat vreunul dintre elevii școlii, cu atât mai puțin Jacob.

– Deci nu ați pus niciodată la îndoială alegerea domnului Barber, nici măcar în sinea dumneavoastră?

– Nu, niciodată.

– Ați discutat-o vreodată cu el?

– O dată.

– Ați putea să ne relatați acea conversație?

– I-am zis lui Andy... mă rog, i-am spus să-și acopere... spatele, să dea cazul ăsta altcuiva.

– Deoarece ați observat un conflict de interese?

– Mi-am dat seama că ar putea fi implicată școala la care mergea puștiul și nu se știe niciodată ce se poate întâmpla. De ce să nu stea departe?

– Și el ce-a zis?

– A spus că nu e niciun conflict de interese, fiindcă dacă fiul lui era în primejdie din cauza unui criminal, atunci acesta nu ar fi fost decât un motiv *în plus* pentru a rezolva cazul și mai repede. Pe lângă asta, mi-a spus că se simte oarecum responsabil pentru că locuiește în acest oraș și, cum nu prea au loc crime pe-aici, s-a gândit că lumea o să fie și mai neliniștită. Voia să fie corect față de oameni.

Logiudice făcu o pauză după această ultimă propoziție și se uită urât la Duffy pentru o clipă.

– A sugerat vreodată domnul Barber, tatăl inculpatului, să urmăriți teoria conform căreia unul dintre colegii de clasă ai lui Ben Rifkin ar fi putut fi criminalul?

– Nu. Nu a sugerat, dar nici nu a exclus o asemenea teorie.

– Însă nu a urmărit în mod activ teoria conform căreia Ben a fost omorât de un coleg de clasă?

– Nu. Noi nu „urmărim în mod activ"...

– A încercat să îndrepte ancheta într-o altă direcție?

– Nu înțeleg. Să o „îndrepte"?

– Avea alți suspecți în vedere?

– Da. Era un bărbat numit Leonard Patz, care locuia în apropierea parcului, și existau unele indicații circumstanțiale cum că el ar putea fi implicat. Andy a vrut să îl urmărim pe acest suspect.

– De fapt, nu cumva tocmai Andy Barber era cel care îl împingea pe Patz în față ca principal suspect?

– Obiectez! Dirijează martorul.

– Admis! Este martorul dumneavoastră, domnule Logiudice.

– Îmi retrag întrebarea. Până la urmă ați interogat copiii, pe colegii lui Ben de la Școala McCormick?

– Da.

– Și ce ați aflat?

– Ei bine, după multe insistențe – întrucât copiii nu au fost foarte deschiși –, am aflat că exista o dispută între Ben și inculpat, între Ben și Jacob. Ben se tot lua de Jacob. Acest lucru ne-a determinat să îl trecem pe Jacob pe lista suspecților.

– Asta în timp ce tatăl său conducea ancheta?

– Anumite aspecte ale anchetei au fost realizate fără ca domnul Barber să știe.

Asta veni ca o lovitură de ciocan pentru mine. Nu o mai auzisem înainte. Presupuneam că se întâmplase ceva de acest gen, însă nu credeam că fusese implicat și Duffy. Probabil că îmi văzu expresia de pe față, fiindcă pe chip i se citi neputința.

– Și cum s-a petrecut asta? A fost desemnat un alt procuror adjunct care să ancheteze cazul fără ca domnul Barber să o știe?

– Da. Dumneavoastră.

– Și cine a aprobat acest lucru?

– Procuroarea-șefă, Lynn Canavan.

– Și ce a dezvăluit această anchetă?

– Am descoperit dovezi împotriva inculpatului: deținea un cuțit care se potrivea cu rănile de pe cadavru, avea un motiv suficient și, cel mai important, își anunțase intenția de a se apăra

cu cuțitul dacă victima continua să se ia de el. De asemenea, inculpatul venise la școală în acea dimineață cu picături de sânge pe mâna dreaptă. Am aflat aceste lucruri de la prietenul inculpatului, Derek Yoo.

– Inculpatul avea sânge pe mâna dreaptă?

– Conform prietenului său, Derek Yoo, da.

– Și își anunțase intenția de a folosi cuțitul împotriva lui Ben Rifkin?

– Așa ne-a declarat Derek Yoo.

– La un moment dat, ați aflat de existența unei povești de pe un website numit *Camera cu tăieturi?*

– Da. Tot Derek Yoo ne-a adus la cunoştinţă acest lucru.

– Și ați investigat acest website, *Camera cu tăieturi?*

– Da. Este un site pe care oamenii postează povești și fantezii despre sex și violență, inclusiv unele foarte supărătoare...

– Obiectez!

– Admis!

– Ați găsit pe website-ul *Camera cu tăieturi* o poveste care avea legătură cu acest caz?

– Da. Am găsit o poveste care descria crima din perspectiva criminalului. Numele erau schimbate, iar unele detalii puțin modificate, însă situația rămânea identică. Era limpede vorba despre același caz.

– Cine a scris această poveste?

– Inculpatul.

– De unde știți asta?

– Derek Yoo ne-a declarat că inculpatul îi mărturisise.

– Ați putut confirma această informație și în alt fel?

– Nu. Am reușit să identificăm IP-ul rețelei de pe care a fost postată povestea, ceea ce funcționează ca o amprentă digitală ce ne oferă locația rețelei. E vorba de rețeaua de internet de la cafeneaua Peet's din Newton Centre.

– Ați reușit să identificați și unitatea propriu-zisă folosită pentru postarea poveștii?

– Nu. A fost cineva care s-a conectat la rețeaua wireless a cafenelei. Până acolo am putut urmări firul. Cei de la Peet's nu păstrează arhive cu calculatoarele care se conectează și se deconectează de la rețea și nici nu le cere utilizatorilor să se înregistreze în acea rețea cu un nume sau cu o carte de credit. Așadar, nu am putut merge mai departe pe acest fir.

– Însă aveați declarația lui Derek Yoo, conform căreia inculpatul recunoscuse că a scris povestea!

– Corect.

– Și ce anume la povestea aceasta o făcea atât de convingătoare încât să ajungeți la concluzia că numai criminalul ar fi putut să o scrie?

– Erau toate detaliile acolo. Pentru mine, dovada decisivă a fost faptul că descria unghiul rănilor de cuțit. În poveste era scris că loviturile fuseseră calculate astfel încât să străpungă pieptul la un unghi ce ar fi permis cuțitului să treacă printre coaste, pentru a maximaliza daunele provocate organelor interne. Nu credeam că ar fi putut ști cineva unghiul la care intrase cuțitul. Nu era o informație publică. Și nici nu era un detaliu ușor de ghicit, fiindcă este nevoie ca atacatorul să țină cuțitul la un unghi nefiresc, orizontal, pentru a-l strecura printre coaste. De asemenea, abundența detaliilor, planificarea – erau practic o mărturisire scrisă. Am știut în acel moment că avem motive întemeiate de suspiciune pentru a efectua arestarea.

– Însă nu l-ați arestat pe inculpat imediat?

– Nu. Voiam să găsim cuțitul și orice alte dovezi pe care inculpatul le-ar fi putut ascunde în casă.

– Deci, cum ați procedat?

– Am obținut un mandat de percheziție și am descins la el acasă.

– Și ce ați găsit?

– Nimic.

– Ați confiscat calculatorul inculpatului?

– Da.

– Ce model de calculator era?

– Un laptop Apple, alb.

– Și ați pus specialiști în dezvăluirea datelor de pe hard diskurile de acest fel să verifice calculatorul?

– Da. Nu au reușit să găsească nimic incriminant.

– Au găsit ceva relevant pentru caz?

– Au găsit un program numit Disk Scraper. Programul rade de pe hard disk urmele documentelor sau ale programelor vechi sau șterse. Jacob se pricepe foarte bine la calculatoare. Așa că este posibil ca povestea să fi fost ștearsă de pe calculator chiar dacă noi nu am găsit-o.

– Obiecție! Martorul speculează.

– Admis! Juriul nu va lua în considerare ultima propoziție.

Logiudice:

– Au găsit materiale pornografice?

– Obiecție!

– Respins!

– Au găsit materiale pornografice?

– Da.

– Alte povești violente sau altceva legat de crimă?

– Nu.

– Ați putut verifica în vreun fel declarația lui Derek Yoo, conform căreia Jacob ar fi avut un cuțit? Existau acte de la achiziționarea cuțitului, de exemplu?

– Nu.

– A fost găsită arma crimei?

– Nu.

– Dar *a fost* găsit un cuțit în Cold Spring Park la un moment dat?

– Da. Am continuat să căutăm prin parc o bună bucată de vreme după comiterea crimei. Ne gândeam că făptașul s-a descotorosit de cuțit undeva în parc, pentru a nu fi prins cu el asupra sa. În cele din urmă, am găsit un cuțit într-un eleșteu cu apă mică. Cuțitul se potrivea ca mărime, însă analizele criminalistice ulterioare au dovedit că nu era cuțitul folosit la comiterea crimei.

– Cum s-a stabilit asta?

– Lama acestui cuțit era mai mare decât indicau rănile și nici nu era zimțată, precum arătau marginile sfârtecate ale plăgilor înjunghiate.

– Deci ce ați concluzionat din faptul că acel cuțit fusese aruncat în eleșteu?

– M-am gândit că a fost scăpat acolo ca să ne trimită pe o pistă greșită. Probabil de către cineva care nu avea acces la rapoartele criminalistice în care erau descrise rănile și particularitățile probabile ale armei.

– Aveți vreo idee cine ar fi putut planta cuțitul acolo?

– Obiecție! Cere martorului să speculeze.

– Admis!

Logiudice se gândi o clipă. Satisfăcut, trase adânc aer în piept, ușurat să poată lucra în sfârșit cu un profesionist ca martor. Faptul că Duffy mă cunoștea și mă plăcea – faptul că era oarecum subiectiv în privința lui Jacob și deranjat vizibil de prezența lui în boxă – îi făcea mărturia și mai incriminantă. *În sfârșit*, probabil că-și zicea Logiudice, *în sfârșit*.

– Nu mai am întrebări, spuse el.

Jonathan sări de pe scaun și se îndreptă spre capătul îndepărtat al boxei juriului, unde se rezemă de bară. Dacă s-ar fi putut

cățăra în boxă ca să-și pună întrebările, probabil că ar fi făcut-o.

– Sau cuțitul ar fi putut fi scăpat acolo fără vreun motiv anume? rosti el.

– Este posibil.

– Fiindcă sunt azvârlite lucruri prin parcuri tot timpul, nu-i așa?

– Așa este.

– Deci, atunci când spuneți că acel cuțit a fost plantat acolo ca să vă inducă în eroare, este doar o presupunere, nu?

– O presupunere bazată pe o oarecare informație, da.

– O presupunere neîntemeiată, mai degrabă.

– Obiectez!

– Admis!

– Haideți să ne întoarcem puțin, domnule locotenent. Ați declarat că s-a găsit mult sânge la locul crimei, sânge împroșcat, împrăștiat, dâre de contact și, bineînțeles, cămașa victimei îmbibată în sânge.

– Da.

– De fapt, era atât de mult sânge, încât ați declarat că, în momentul în care ați început să faceți verificări în parc, căutați practic pe cineva pătat de sânge. Nu așa ați spus?

– Căutam pe cineva care ar fi *putut* fi pătat de sânge, da.

– Cu mult sânge pe el?

– Nu știam sigur asta.

– Ei, haideți acum! Ați declarat că, bazându-vă pe tiparul rănilor, atacatorul lui Ben Rifkin stătea probabil chiar în fața acestuia, corect?

– Da.

– Și ați declarat că sângele a țâșnit.

– Da.

– „Țâșnit" însemnând azvârlit, proiectat, împroșcat?

– Da, dar...

– De fapt, într-un caz cu atât de mult sânge, cu răni atât de grave, ați crede că atacatorul ar avea destul sânge pe el, pentru că acesta ar țâșni din răni, nu?

– Nu neapărat.

– Nu neapărat, dar foarte probabil, nu-i așa, domnule polițist?

– Probabil.

– Și, desigur, într-un caz de înjunghiere, atacatorul trebuie să stea destul de aproape de victimă, cam la o lungime de braț, nu?

– Așa este.

– Adică la o distanță la care ar fi imposibil să evite sângele care împroașcă?

– Eu nu am folosit termenul *împroașcă*.

– La o distanță la care ar fi imposibil să evite sângele care țâșnește?

– Nu pot spune asta cu certitudine.

– Iar descrierea lui Jacob, pătat de sânge când a ajuns la școală în acea dimineață – ați auzit asta de la prietenul lui, Derek Yoo, nu-i așa?

– Așa este.

– Iar Derek Yoo v-a declarat că Jacob avea un pic de sânge pe mâna dreaptă, corect?

– Da.

– Nimic pe haine?

– Nu.

– Nimic pe față sau altundeva pe corp?

– Nu.

– Pe încălțăminte?

– Nu.

– Toate acestea fiind în deplin acord cu explicația pe care Jacob i-a oferit-o prietenului său, Derek Yoo, nu-i așa, cum că

descoperise corpul *după* atac și că îl atinsese cu mâna dreaptă *după aceea*?

– Da, este în acord, dar nu este singura explicație posibilă.

– Și, desigur, Jacob s-a dus la școală în acea dimineață, nu-i așa?

– Așa este.

– Era în școală la câteva minute după comiterea crimei, știm asta, nu?

– Da.

– La ce oră încep cursurile la McCormick?

– La 8.35.

– Și când s-a produs crima, conform medicilor de la ambulanță, dacă știți cumva?

– Undeva între 8.00 și 8.30.

– Iar Jacob era în banca lui, la școală, la 8.35, fără nicio pată de sânge pe el?

– Da.

– Și dacă v-aș sugera, în mod ipotetic, că povestea pe care a scris-o Jacob și care v-a impresionat atât de mult – pe care ați descris-o ca fiind practic o mărturisire scrisă –, dacă v-aș oferi probe că Jacob nu a inventat faptele prezentate în acea poveste, că toate detaliile din aceasta erau deja cunoscute printre elevii de la Școala McCormick, acest fapt v-ar influența felul în care percepeți importanța dovezii?

– Da.

– Da, desigur!

Duffy se uită la el cu o privire inexpresivă. El trebuia doar să spună cât mai puțin posibil, să elimine orice cuvânt în plus. Oferirea detaliilor nu ajuta decât apărarea.

– Și-acum, în privința rolului pe care l-a jucat Andy Barber în anchetă, vreți să sugerați că prietenul dumneavoastră Andy a procedat cumva greșit sau nepotrivit?

– Nu.

– Puteți indica erori sau decizii suspecte pe care el le-a luat?

– Nu.

– Ceva ce ați pus la îndoială atunci sau acum?

– Nu.

– A fost pomenit acest individ, Leonard Patz. Bazându-ne pe ceea ce știm acum, vi se pare de neînțeles că Patz a putut fi considerat cândva un suspect legitim?

– Nu.

– Nu, întrucât dumneavoastră urmăriți în primele etape ale unei anchete orice pistă rezonabilă, aruncați plasa cât mai departe, ca să zic așa, nu?

– Așa este.

– De fapt, dacă v-aș spune că Andy Barber încă mai crede că Patz a fost făptașul în acest caz, afirmația mea v-ar surprinde, domnule locotenent?

Duffy se încruntă ușor.

– Nu. Asta a crezut de la bun început.

– Nu dumneavoastră ați fost agentul care l-a adus în atenția domnului Barber pe Patz?

– Ba da, dar...

– Și, în general, se putea avea încredere în raționamentul lui Andy Barber în anchetele omuciderilor?

– Da.

– Vi s-a părut ciudat în vreun fel faptul că Andy Barber voia să continue anchetarea lui Leonard Patz pentru uciderea lui Ben Rifkin?

– Ciudat? Nu. Avea sens, ținând cont de informațiile limitate de care dispuneam la momentul respectiv.

– Și, totuși, Patz nu a mai fost anchetat în mod serios după aceea, nu?

– Nu. Ancheta a fost oprită în clipa în care s-a luat decizia să fie pus sub acuzare Jacob Barber.

– Și cine a luat decizia de a se opri urmărirea lui Patz?

– Procuroarea-șefă, Lynn Canavan.

– Și a luat de una singură această decizie?

– Nu, cred că a fost sfătuită de domnul Logiudice.

– Exista vreo dovadă la vremea respectivă care să-l excludă pe Leonard Patz din rândul suspecților?

– Nu.

– A apărut între timp vreo dovadă care îl absolvă fără drept de apel?

– Nu.

– Nu. Pentru că această abordare a fost abandonată, nu-i așa?

– Presupun.

– A fost abandonată fiindcă așa a vrut domnul Logiudice, nu?

– A fost o discuție între toți anchetatorii, inclusiv procurorul districtual și domnul Logiudice...

– A fost abandonată pentru că, în acea discuție, domnul Logiudice a insistat să fie abandonată, nu-i așa?

– De vreme ce suntem aici, e destul de evident.

În glasul lui Duffy se auzea o notă de exasperare.

– Deci, bazându-ne pe ceea ce știm acum, aveți vreo îndoială cu privire la integritatea prietenului dumneavoastră, Andrew Barber?

– Nu.

Duffy se gândi sau se făcu că se gândește puțin.

– Nu, nu cred că Andy l-a suspectat vreo clipă pe Jacob.

– Nu credeți că Andy a suspectat ceva?

– Nu.

– Tatăl băiatului, care locuia împreună cu acesta de-o viață întreagă? Nu a știut nimic.

Duffy ridică din umeri:

– Nu pot spune cu certitudine. Însă nu cred.

– Cum este posibil să stai împreună cu un copil vreme de paisprezece ani și să știi atât de puține lucruri despre el?

– Nu pot spune cu certitudine.

– Nu. De fapt, și dumneavoastră îl cunoașteți pe Jacob de când s-a născut, nu-i așa?

– Așa este.

– Și la început nici dumneavoastră nu ați avut suspiciuni în privința lui, corect?

– Așa este.

– În toți acești ani, nu ați observat nimic periculos la Jacob? Nu ați avut niciun motiv să îl suspectați, așa-i?

– Așa este.

– Sigur că nu ați avut...

– Obiectez. Cer ca domnul Klein să nu mai adauge propriile comentarii la răspunsurile martorului.

– Admis!

– Îmi cer scuze, rosti Jonathan într-un mod cât se poate de nesincer. Nu mai am întrebări.

Judecătorul spuse:

– Domnule Logiudice, doriți să reluați chestionarea martorului?

Logiudice stătu puțin în cumpănă. Putea să lase lucrurile astfel. Era evident că avea suficiente argumente ca să indice juriului că eram corupt și că dusesem ancheta într-o direcție greșită ca să-mi acopăr copilul nebun. La naiba, nici măcar nu mai trebuia s-o argumenteze; juriul o auzise insinuată de mai multe ori în depoziție. În orice caz, nu eu eram cel judecat aici. Putea să se mulțumească foarte bine cu ce obținuse și să treacă mai departe. Însă căpătase curaj după reușita de mai devreme. Se putea citi pe fața lui că se simțea stăpânit de o mare inspirație. Părea să creadă că lovitura de grație îi era la îndemână. Un alt băiețel

într-un trup de om mare, neputând rezista tentației de a băga mâna în borcanul cu dulciuri din fața lui.

– Da, Onorată instanță, spuse el, ducându-se direct în fața boxei martorilor.

În sală se auzi un mic foșnet.

– Domnule Duffy, ați spus că nu aveți deloc rezerve cu privire la modul în care a condus Andrew Barber acest caz?

– Da, într-adevăr.

– Fiindcă nu știa nimic, nu?

– Exact.

– Obiecție! Dirijează martorul. Este martorul lor.

– Fie, cum zice el.

– Și de cât timp ați spune că îl cunoașteți pe Andy Barber? De câți ani?

– Obiectez! Nu are relevanță.

– Respins!

– Cred că îl cunosc pe Andy de peste douăzeci de ani.

– Deci îl știți destul de bine, nu?

– Da.

– La perfecție?

– Sigur.

– Când ați aflat că tatăl său este un criminal?

Bum!

Jonathan și cu mine am sărit în același timp de pe scaune, clătinând masa.

– Obiectez!

– Admis! Martorul nu va răspunde la întrebare, iar juriul nu o va lua în considerare! Nu-i acordați importanță. Gândiți-vă că întrebarea nu a fost pusă deloc. Judecătorul French se întoarse către avocați: Avocații să vină la prezidiu. Acum!

Nu l-am însoțit pe Jonathan la această nouă discuție șușotită, așa că și de această dată îl voi cita pe judecător din stenograma

procesului. Dar l-am urmărit pe magistrat în timp ce vorbea și vă pot spune că era clar furios. Roșu la față, și-a pus mâinile pe marginea băncii sale și s-a aplecat pentru a șuiera la Logiudice:

– Sunt șocat! Nu-mi vine să cred că ați făcut asta! V-am spus cât se poate de clar să nu aduceți în discuție acest subiect sau voi pune punct procesului pe motiv de eroare judiciară. Ce aveți de zis, domnule Logiudice?

– Avocatul apărării a fost cel care a ales să deschidă subiectul, întrebând martorul despre caracterul tatălui inculpatului și despre integritatea anchetei. Dacă dumnealui alege să aducă aceste lucruri în discuție, atunci și acuzarea are dreptul să-și spună punctul de vedere. Nu făceam decât să continui întrebările puse de domnul Klein. Dumnealui a ridicat această problemă: dacă tatăl inculpatului avea vreun motiv să își suspecteze fiul.

– Domnule Klein, presupun că veți înainta o moțiune pentru încheierea procesului, pe motiv de eroare judiciară.

– Da.

– Întoarceți-vă la locurile dumneavoastră.

Avocații își reocupară locurile la mesele lor.

Judecătorul French rămase în picioare pentru a se adresa juriului, așa cum obișnuia. Ba chiar își descheie puțin roba și își aranjă gulerul de parcă ar fi pozat pentru o statuie.

– Doamnelor și domnilor jurați, vă cer să ignorați acea ultimă întrebare. Scoateți-o din minte complet. Există o vorbă în lumea Dreptului, „nu poți să alungi din minte un sunet odată ce l-ai auzit", însă eu vă voi cere să faceți exact asta. Întrebarea a fost nepotrivită și procurorul nu ar fi trebuit să o pună, iar dumneavoastră trebuie să știți acest lucru. Munca dumneavoastră pe ziua de astăzi s-a încheiat. Curtea se va ocupa de alte cazuri. Ordinul de sechestrare rămâne în vigoare. Vă amintesc că nu trebuie să discutați cu nimeni despre acest caz. Nu ascultați reportajele televiziunilor de știri, nu citiți articolele din presă pe

acest subiect. Închideți-vă radiourile și televizoarele. Blocați orice mențiune a acestui caz. În regulă, juriul se poate retrage. Ne vedem mâine dimineață, la ora nouă fix.

Jurații ieșiră din sală, schimbând priviri între ei. Câțiva se uitară spre Logiudice.

După ce plecară, judecătorul zise:

– Domnule Klein!

Jonathan se ridică în picioare.

– Onorată instanță, inculpatul cere încheierea procesului pe motiv de eroare judiciară. Această chestiune a fost discutată pe larg în timpul audierilor preliminare, iar concluzia a fost că avem de-a face cu o chestiune atât de volatilă și de prejudiciabilă, încât menționarea ei va duce la încheierea procesului pe motiv de eroare judiciară. Este un subiect tabu pe care procurorul știa în mod explicit că nu are voie să-l abordeze. Și acum l-a abordat.

Judecătorul își masă fruntea.

Jonathan continuă:

– Dacă instanţa nu doreşte să declare încheierea procesului pe motiv de eroare judiciară, inculpatul va cere ca lista sa de martori să-i includă pe Leonard Patz și pe William Barber.

– William Barber este bunicul inculpatului?

– Exact. S-ar putea să am nevoie de un mandat din partea guvernatorului pentru a-l putea aduce aici. Însă, dacă acuzarea insistă cu această insinuare bizară, cum că inculpatul e cumva vinovat din naștere, cum că face parte dintr-o familie de criminali, fiind născut asasin, atunci avem dreptul să respingem aceste acuze.

Judecătorul rămase o clipă pe gânduri, scrâșnind din dinți.

– Voi lua acest aspect în considerare. Vă voi prezenta decizia mea mâine dimineață. Ședința se suspendă până mâine la ora 9.00.

Dl. Logiudice: Înainte să trecem mai departe, domnule Barber, cu privire la acel cuţit, cel care a fost aruncat în lac pentru a induce în eroare anchetatorii... Aveţi idee cine ar fi putut planta acel cuţit?

Martorul: Bineînţeles. Am ştiut de la bun început.

Dl. Logiudice: Serios? Cum aşa?

Martorul: Cuţitul lipsea de la noi din bucătărie.

Dl. Logiudice: Un cuţit identic?

Martorul: Un cuţit care se potrivea descrierii făcute. De atunci am văzut cuţitul recuperat din eleşteu, când ni s-au prezentat probele acuzării. Este cuţitul nostru. Era vechi şi destul de aparte. Nu se potrivea cu celelalte din set. L-am recunoscut.

Dl. Logiudice: Asta înseamnă că a fost aruncat în eleşteu de cineva din familia dumneavoastră?

Martorul: Fireşte.

Dl. Logiudice: De către Jacob? Pentru a îndepărta orice urmă de suspiciune ce ar fi planat asupra cuţitului pe care îl avea el?

Martorul: Nu. Jake era prea isteţ ca să facă aşa ceva. La fel şi eu.

Ştiam cum arătau rănile; vorbisem cu criminaliştii. Ştiam că acel cuţit nu ar fi putut provoca rănile de pe trupul lui Ben Rifkin.

Dl. Logiudice: Atunci Laurie? De ce?

Martorul: Pentru că noi credeam în fiul nostru. Ne-a zis că nu este el făptaşul. Nu voiam să vedem cum îi este distrusă viaţa doar pentru că a fost destul de nesăbuit încât să-şi cumpere un cuţit. Ştiam că lumea va vedea cuţitul şi va trage concluzia greşită. Am discutat despre riscul ca asta să se întâmple. Aşa că Laurie a hotărât să le dea poliţiştilor un alt cuţit. Însă ea era cea mai puţin sofisticată dintre noi trei atunci când venea vorba despre asemenea lucruri, în plus era şi cea mai tulburată. Nu a fost destul de atentă. A ales un model greşit de cuţit. A lăsat o problemă nerezolvată.

Dl. Logiudice: A vorbit cu dumneavoastră înainte să facă asta?

Martorul: Nu înainte.

Dl. Logiudice: După, atunci?

Martorul: Am întrebat-o şi ea nu a negat.

Dl. Logiudice: Şi ce i-aţi spus acestei persoane care tocmai intervenise în ancheta unei omucideri?

Martorul: Ce i-am spus? I-am spus că mi-aş fi dorit să fi vorbit cu mine înainte de a face asta. Eu i-aş fi dat un cuţit potrivit pe care să îl arunce.

Dl. Logiudice: La fel crezi şi acum, Andy? Că totul e o glumă? Chiar atât de puţin respect ai faţă de ceea ce încercăm noi aici să rezolvăm?

Martorul: Când i-am zis asta soţiei mele, te asigur că nu glumeam. Hai s-o lăsăm aşa.

Dl. Logiudice: În regulă. Continuă-ţi povestea.

Când ne-am întors la mașina noastră din garajul aflat la o stradă de tribunal, am găsit o bucățică de hârtie îndesată sub ștergătorul de parbriz. Era pliată în patru. Am deschis-o și am citit ce scrie:

VINE ZIUA JUDECĂȚII
VEI MURI, CRIMINALULE

Jonathan încă era cu noi. S-a încruntat la vederea bilețelului și l-a strecurat în servietă.

– Mă ocup eu de asta. Voi depune o plângere la poliția din Cambridge. Voi duceți-vă acasă.

Laurie zise:

– Doar atât putem face?

– Ar trebui să anunțăm și poliția din Newton, pentru orice eventualitate, am sugerat eu. Poate că a sosit timpul să avem un echipaj postat în fața casei. E plină lumea de nebuni.

Atenția mi-a fost distrasă de o siluetă aflată în colțul garajului, destul de departe, dar urmărindu-ne cât se poate de evident. Era un tip în vârstă, la aproape șaptezeci de ani, probabil. Purta o geacă, o cămașă de golf și o bască. Arăta ca un milion de alți tipi din zona Bostonului. Vreun oarecare dur bătrân. Își aprindea o țigară – scăpăratul brichetei fu cel care îmi atrase atenția – și vederea acesteia îmi aduse aminte de mașina parcată în fața casei noastre cu câteva nopți în urmă, cu interiorul întunecat, cu excepția țigării care licărea prin parbriz. Și nu era el oare exact genul de babalâc care să conducă un Lincoln Town Car?

Ochii ni s-au întâlnit pentru o clipă. El își vârî bricheta în buzunarul de la pantaloni și porni mai departe, ieșind pe o ușă ce dădea spre scări și făcându-se nevăzut. Oare mersese și înainte să-l văd eu? Părea să stea pe loc și să se holbeze la noi, însă eu doar ce îmi întorsesem privirea către el. Poate că se oprise numai pentru o clipă, ca să-și aprindă țigara.

– L-ați văzut pe tipul ăla?

Jonathan zise:

– Ce tip?

– Tipul ăla care stătea acolo și se uita la noi.

– Nu l-am văzut. Cine era?

– Nu știu. Nu l-am mai văzut niciodată.

– Crezi că avea ceva de-a face cu biletul?

– Nu știu. Nici măcar nu sunt sigur că se uita la noi. Însă așa mi s-a părut.

– Haide, rosti Jonathan, îndrumându-ne spre mașină. Sunt o grămadă de oameni care se uită la noi în ultima vreme. Se va termina totul în curând.

31 | Închizând telefonul

Pe la ora șase în acea seară, în timp ce ne terminam cina – Jacob și cu mine ne îngăduiam un pic de optimism precaut, glumind pe seama lui Logiudice și a tacticilor sale disperate; Laurie încerca să-și păstreze masca de încredere și de normalitate, chiar dacă devenise ușor suspicioasă în privința noastră –, sună telefonul.

Am răspuns eu. O telefonistă m-a informat că am un apel cu taxă inversă. Acceptam taxa? Am fost surprins că lumea încă mai dădea telefoane cu taxă inversă. Era o glumă proastă? Încă mai erau cabine telefonice de unde să suni cu taxă inversă? Doar în închisori.

– De la cine este apelul?

– De la Bill Barber.

– Doamne! Nu, nu accept. Un moment, așteptați.

Mi-am lipit receptorul de piept, ca și cum aș fi vrut să-mi las inima să-i vorbească direct. Apoi am zis:

– În regulă, accept taxa.

– Vă mulțumesc! Vă rog să așteptați până fac legătura. O zi bună.

Se auzi un clic.

– Alo?

– Ce este?

– Ce este? Am crezut că o să vii să mă mai vizitezi.

– Am fost puțin ocupat.

El mă maimuțări:

– *Oh, am fost puțin ocupat.* Calmează-te, bine? Râdeam și eu pe seama ta, fraiere. Da' ce credeai? *Hei, fiule, vino-ncoa'. Mergem la pescuit!* Mergem la pescuit ca să prindem... ghici ce? Pești!

Nu aveam idee ce însemna asta. E posibil să fi fost argoul de la pușcărie. Indiferent ce însemna, gluma îl amuza nespus. Îl auzeam hohotind la celălalt capăt al firului.

– Doamne, dar știu că trăncăni, nu glumă!

– Cred și eu, dacă n-am cu cine vorbi în locul ăsta nenorocit. Băiatul nu vine-n vizită...

– Voiai ceva anume? Sau ai sunat ca să pălăvrăgim puțin?

– Voiam să știu cum merge procesul puștiului.

– Ce-ți pasă ție?

– E nepotul meu. Vreau să știu.

– Nu i-ai știut nici numele până mai ieri.

– Și-a cui e vina?

– A ta.

– Mda, sunt sigur că asta crezi. Urmă o pauză. Am auzit că mi-a fost pomenit azi numele la tribunal. Urmărim și noi cazul de-aici. E ca un soi de Campionat Mondial pentru pușcăriași.

– Mda, ți-a fost pomenit numele. Vezi, chiar și din închisoare îți bagi familia în belele.

– Oh, fiule, nu te mai văicări atât! Puștiul va scăpa.

– Așa crezi? Ai impresia că ești vreun avocat destoinic, Domnule Închisoare-pe-Viață-fără-Posibilitate-de-Eliberare-Condiționată?

– Știu și eu câte ceva.

– Știi și tu câte ceva... *Pff!* Fă-mi o favoare, Clarence Darrow: nu mai suna aici ca să-mi spui cum să-mi fac treaba. Am deja un avocat.

– Nu-ți zice nimeni cum să-ți faci treaba, băiete. Dar când avocatul tău spune că vrea să mă aducă să depun mărturie, deja e și treaba mea, nu crezi?

– N-o să se întâmple așa ceva. Asta ne mai trebuie, să urci tu în boxa martorilor. O să se transforme totul într-un bâlci.

– Aveți o strategie mai bună?

– Da, avem.

– Și care este?

– Nici măcar nu o să venim noi cu un caz. O să lăsăm tot greul pe umerii acuzării. Ei au... Dar ce-ți tot zic eu ție toate astea?

– Pentru că vrei să-mi zici. Când lucrurile merg prost, orice puști are nevoie de tatăl său.

– Glumești?

– Nu! Încă sunt tatăl tău.

– Ba nu, nu ești.

– Nu sunt?

– Nu.

– Și-atunci cine ți-e tată?

– Eu.

– Adică nu ai tată? Da' ce ești? Copac?

– Exact, nu am tată. Și n-am nevoie de-un tată acum.

– Toți oamenii au nevoie de-un tată, toți oamenii au nevoie de-un tată. Iar tu ai nevoie de mine acum mai mult ca niciodată. Cum ai putea altfel să demonstrezi chestia aia cu „impulsul irezistibil"?

– Nu trebuie s-o demonstrăm.

– Nu? De ce nu?

– Pentru că Logiudice nu își poate dovedi acuzațiile. Este evident. Așa că apărarea noastră este simplă: nu Jacob este făptașul.

– Și dacă lucrurile se vor schimba?

– N-or să se schimbe.

– Atunci de ce ai bătut drumul până aici ca să-mi zici despre asta? Și să-mi testezi scuipatul? Ce-a fost toată treaba aia?

– Luam în calcul toate posibilitățile.

– Luai în calcul toate posibilitățile... Adică nu puștiul a comis-o, dar pentru eventualitatea în care totuși a comis-o...

– Ceva de genul ăsta, da.

– Și atunci ce vrea avocatul tău să zic?

– Nu vrea să zici nimic. Nu ar fi trebuit să spună asta în instanță. A fost o greșeală. Probabil că se gândea să te aducă în boxă ca să depui mărturie că nu ai avut niciodată nimic de-a face cu nepotul tău. Dar ți-am zis deja: nu o să te apropii de sala aia de judecată.

– Ar fi mai bine să vorbești cu avocatul tău despre asta.

– Ascultă, Billy cel Sângeros! O să-ți spun asta pentru ultima oară: tu nu exiști. Ești doar un vis urât pe care l-am avut în copilărie.

– Hei, puștiule, vrei să îmi rănești sentimentele? Dă-mi una între picioare.

– Ce mai înseamnă și asta?

– Să nu-ți răcești gura de pomană făcându-mă în fel și chip. Nu mă afectează. Sunt bunicul puștiului, indiferent ce-ai zice tu. N-ai ce face în privința asta. N-ai decât să mă renegi și să te prefaci că nu exist. Nu contează. Nu schimbă cu nimic lucrurile.

M-am așezat, simțind cum mi se înmoaie picioarele.

– Cine-i tipul ăsta, Patz, despre care vorbea prietenul tău, polițistul?

Eram nervos, confuz și agitat, așa că nu am mai stat pe gânduri. Mi-a ieșit pe gură:

– El e făptașul.

– Adică el l-a omorât pe puștiul ăla?

– Da.

– Ești sigur?

– Da.

– De unde știi?

– Am un martor.

– Și ai de gând să-l lași pe nepotu'-meu să încaseze glonțul în locul ăstuia?

– Să-l *las*? În niciun caz.

– Atunci fă ceva, băiete! Zi-mi despre tipul ăsta, Patz.

– Ce vrei să știi? Îi plac băieții.

– E pedofil?

– Oarecum.

– Oarecum? Este sau nu este? Cum poți să fii oarecum pedofil?

– La fel cum tu erai un ucigaș înainte să ucizi pe cineva.

– Oh, încetează, băiete! Ți-am zis deja că nu poți să-mi rănești sentimentele.

– Nu vrei să încetezi odată să-mi mai spui „tinere"?

– Te deranjează?

– Da.

– Păi și cum să-ți spun?

– În niciun fel.

– Pff... Trebuie să-ți spun cumva. Altfel cum aș putea să vorbesc cu tine?

– Nu trebuie să vorbești cu mine.

– Băiete, ai strâns multă mânie în tine, știi?

– Mai voiai și altceva?

– Dacă voiam? Nu vreau nimic de la tine.

– M-am gândit că poate vrei un tort cu o pilă în el.

– Ce glumeț mai ești! Cu o pilă, auzi... M-am prins. Pen' că sunt la pușcărie.

– Exact.

– Ascultă la mine, băiete, n-am nevoie de un tort cu o pilă în el, bine? Știi de ce? Îți zic eu de ce. Pen' că nu-s la pușcărie.

– Nu? Ți-au dat drumul?

– Nu trebuie să-mi dea ei drumul.

– Nu? Hai să-ți vând un pont, bătrân țicnit. Știi clădirea aia mare cu gratii? Aia din care nu te lasă niciodată să ieși? Aia este pușcăria și tu ești acolo.

– Ba nu. Vezi, tu ești ăla care nu s-a prins, băiete. Ei nu mi-au întemnițat aici decât trupul. Doar trupul, nu și pe mine. Eu sunt pretutindeni, pricepi? Oriunde te uiți, băiete, oriunde te duci. Bine? Tu ai grijă ca nepotu'-meu să nu ajungă aici. Ai priceput, băiete?

– De ce n-o faci tu? Dacă tot ești pretutindeni...

– Poate că o s-o fac. Poate că o să zbor până acolo...

– Uite ce-i, trebuie să închid, bine? O să închid telefonul.

– Nu. N-am terminat încă de...

I-am închis. Însă avea dreptate, *era* acolo, cu mine, fiindcă am continuat să-i aud glasul în urechi. Am ridicat receptorul și l-am trântit în furcă de câteva ori, până când nu l-am mai auzit.

Jacob și Laurie mă priveau cu ochii mari.

– Era bunicul tău.

– M-am prins.

– Jake, nu vreau să vorbești niciodată cu el, bine? Vorbesc serios.

– Bine.

– Nu trebuie să vorbești niciodată cu el, chiar dacă te sună. Pur și simplu închizi telefonul. Ai înțeles?

– Bine, bine.

Laurie se uită urât la mine.

– E valabil și pentru tine, Andy. Nu vreau ca omul ăla să sune la mine acasă. E periculos. Data viitoare când va suna, să închizi telefonul, ai înțeles?

Am încuviințat.

– Ești în regulă, bărbate?

– Nu știu.

32 | Absența dovezilor

A cincea zi a procesului.

Când ceasul bătu ora 9.00, judecătorul French intră năvalnic în sală și anunță printre dinți că moțiunea inculpatului pentru încheierea procesului pe motiv de eroare judiciară este respinsă. Spuse – iar dactilografa îi repetă cuvintele într-un microfon conic pe care-l ținea pe față ca pe o mască de oxigen:

– Obiecția apărării la mențiunea bunicului inculpatului este consemnată și chestiunea amânată pentru un posibil recurs. Am prezentat juriului soluția la această problemă ivită. Cred că-i suficient. Procurorul e avertizat să nu mai menționeze subiectul respectiv și cu asta am încheiat discuția. Și-acum, abțineți-vă de la alte obiecții, iar aprodul să cheme juriul și să începem.

Nu pot spune că decizia m-a surprins. Rareori se întâmplă să se aprobe încheierea proceselor pe motiv de eroare judiciară. Judecătorul nu avea de gând să azvârle la gunoi eforturile enorme depuse de stat pentru finalizarea acestui proces, nu câtă vreme putea rezolva ceva în această privință. Unde mai pui că o eroare judiciară l-ar fi pus și pe el într-o postură jenantă. S-ar fi zis că a pierdut controlul asupra instanței. Logiudice știa toate

astea, desigur. S-ar putea să fi întrecut măsura dinadins, contând pe faptul că miza ridicată din acest caz făcea ca încheierea procesului pe motiv de eroare judiciară să fie cu atât mai puțin probabilă. Însă era nedrept, oricum.

Procesul merse mai departe.

– Cum vă numiți?

– Karen Rakowski. R- A- K- O- W- S- K- I.

– Care este ocupația dumneavoastră și ce funcție îndepliniți în prezent?

– Sunt criminalistă în cadrul Poliției Statului Massachusetts. În prezent, lucrez în cadrul laboratorului de criminalistică al poliției statale.

– Ce este o criminalistă, mai exact?

– O criminalistă este persoana care aplică principiile științelor naturii și ale fizicii pentru a identifica, conserva și analiza probele de la locul comiterii unei infracțiuni. După aceea, își prezintă descoperirile în instanță.

– De cât timp sunteți criminalistă în cadrul poliției statale?

– De unsprezece ani.

– Cam câte scene ale crimei considerați că ați investigat de-a lungul carierei dumneavoastră?

– Cam cinci sute.

– Faceți parte din vreo organizație profesională?

Rakowski începu să înșire vreo șase nume de organizații, apoi diplomele, o funcție de predare și câteva lucrări publicate, toate acestea trecând prin fața noastră repede ca un mărfar: greu de distins în detaliu, dar impresionant ca lungime. Adevărul este că nimeni nu asculta puhoiul de informații prezentat de Rakowski, pentru că nimeni nu-i punea la îndoială calificarea. Era foarte cunoscută și respectată. Trebuie menționat că meseria de „criminalist" a devenit mult mai profesionistă și mai riguroasă decât la începuturile sale. Ba chiar a ajuns să fie ceva la modă. Știința

medico-legală a devenit mult mai complexă, în special în privința probelor de ADN. Nu încape nicio îndoială că profesia fusese făcută și mai atractivă de serialele precum *CSI*. Oricare ar fi însă motivul, profesia atrage acum tot mai mulți candidați, din ce în ce mai bine pregătiți, iar Karen Rakowski făcea parte din primul val de criminaliști din districtul nostru – iar aceștia nu erau doar polițiști care se dădeau drept oameni de știință amatori. Ea era o adevărată profesionistă. Ar fi fost mult mai ușor să ți-o imaginezi într-un halat alb de laborator decât în uniforma Poliției Statale. M-am bucurat că i se repartizase ei cazul. Știam că ne va oferi un tratament echitabil.

– Pe 12 aprilie 2007, în jurul orei 10.00 dimineață, ați primit un apel telefonic cu privire la o crimă din Cold Spring Park?

– Da, am primit.

– Ce ați făcut drept urmare?

– Am plecat spre locul respectiv, unde am fost întâmpinată de domnul locotenent Duffy, care mi-a raportat modul în care se prezenta scena crimei și mi-a spus ce voia să fac eu. M-a dus la locul în care se afla întins cadavrul.

– Fusese mișcat cadavrul, din câte știți dumneavoastră?

– Mi s-a spus că nu fusese atins de când sosise poliția la fața locului.

– Echipa medicală ajunsese acolo?

– Nu.

– Este mai bine atunci când criminalistul sosește înaintea echipei medicale?

– Da. Medicii nu pot examina cadavrul fără să-l miște. Odată ce cadavrul este mișcat, evident că noi nu mai putem obține indiciile oferite de poziția acestuia.

– În acest caz, dumneavoastră știați că femeia care descoperise cadavrul îl mișcase.

– Da, știam.

– Și totuși, ați izbutit să trageți vreo concluzie din poziția cadavrului și din scena înconjurătoare, când le-ați văzut prima oară?

– Da. La prima vedere, atacul avusese loc în vârful dealului, lângă una dintre poteci, iar cadavrul alunecase după aceea pe pantă. Dâra de sânge ce străbate panta până la poziția finală a cadavrului probează această concluzie.

– Acestea sunt dârele de contact despre care am auzit ieri?

– Da. Când am ajuns acolo, corpul fusese întors cu fața în sus și am putut vedea că tricoul victimei era îmbibat cu ceea ce părea să fie sânge încă umed.

– Cantitatea mare de sânge de pe corpul victimei v-a indicat ceva anume?

– La momentul respectiv, nu. Evident, rănile erau semnificative și fatale, însă știam asta dinainte să ajung acolo.

– Însă cantitatea mare de sânge nu ar trebui să indice o încleștare sângeroasă?

– Nu neapărat. Sângele circulă prin trupurile noastre în mod constant. E ca un sistem hidraulic: este pompat întruna dintr-o parte în alta. Se mișcă printr-un sistem circulator, prin vene, sub presiune. Când cineva este omorât, sângele nu se mai află sub presiunea unei pompe și mișcarea sa va fi controlată din acel moment doar de legile obișnuite ale fizicii. Așa că o mare parte din sângele prezent la locul crimei, atât pe corpul victimei, cât și pe pământul din preajma sa, s-ar putea să se fi scurs din el sub acțiunea forței gravitaționale, dată fiind poziția în care era întins cadavrul: cu picioarele mai sus de cap și cu fața în jos. Așa că sângele de pe cadavru ar putea fi o consecință a sângerării post-mortem. Pe moment, nu îmi puteam da seama.

– Bine, și ce ați făcut mai departe?

– Am examinat scena mai îndeaproape. Am observat câțiva stropi de sânge aproape de culmea dealului, acolo unde părea să fi fost locul atacului. Aici erau doar câțiva stropi.

– Dați-mi voie să vă opresc o clipă. Există o disciplină în cadrul științelor medico-legale numită analiza stropilor de sânge?

– Da. Aceasta se ocupă cu studiul tiparelor stropilor de sânge, ce pot oferi informații utile.

– Ați reușit să obțineți informații utile din stropii de sânge descoperiți în acest caz?

– Da. După cum spuneam, la locul atacului se aflau doar câțiva stropi de sânge, mai mici de doi centimetri, și din mărimea lor se putea deduce o cădere relativ dreaptă pe pământ, dar și o împroșcare uniformă în toate direcțiile. Noi numim asta cădere cu viteză redusă sau „sângerare pasivă".

Logiudice spuse:

– L-am auzit ieri pe avocatul apărării întrebând dacă, după un asemenea atac, nu ar trebui să ne așteptăm să găsim sânge pe corpul sau pe hainele atacatorului. Bazându-ne pe observațiile dumneavoastră cu privire la stropii de sânge, aveți o opinie asupra acestei chestiuni?

– Da. Nu este *neapărat* adevărat că atacatorul din acest caz ar fi trebuit să aibă sânge pe el. Revenind la sistemul circulator, care pompează sânge prin corp: amintiți-vă că, odată ce sângele iese din corp, el se supune legilor normale ale fizicii, la fel ca toate celelalte lucruri. Este adevărat că, dacă se deschide o arteră, în funcție de plasarea acesteia în corp, ne putem aștepta ca sângele să țâșnească. Acest proces se numește „jet arterial". La fel se întâmplă și în cazul venelor. Însă, dacă vorbim de un vas capilar, s-ar putea să nu existe decât o picurare ca aceasta. Nu am văzut stropi la scena crimei care să pară să fi fost proiectați cu putere. Acest soi de sânge proiectat ar ateriza la un anumit unghi și ar împroșca astfel în mod neuniform.

Ne făcu o demonstrație glisându-și pumnul de-a lungul antebrațului, pentru a ne arăta cum s-ar împrăștia picătura de sânge în momentul impactului cu suprafața. De asemenea, este posibil ca agresorul să fi stat în spatele victimei atunci când a înjunghiat-o, ceea ce l-ar scoate din calea sângelui care a țâșnit. Și, bineînțeles, se poate ca agresorul să-și fi schimbat hainele după atac. Toate aceste variante demonstrează că nu se poate trage automat concluzia că agresorul din acest caz ar fi trebuit să fie acoperit cu sânge după atac, în ciuda cantității mari de sânge descoperite la locul crimei.

– Cunoașteți zicala „absența dovezilor nu este totuna cu dovada absenței"?

– Obiectez! Dirijează martorul.

– Merg pe mâna lui. Puteți răspunde la întrebare.

– Da.

– Ce înseamnă această zicală?

– Înseamnă că, doar pentru că nu există probe materiale care să dovedească prezența unei persoane într-un anumit loc, la un anumit moment, nu se poate trage neapărat concluzia că acea persoană nu a fost acolo. Probabil că e mai ușor de înțeles dacă reformulez astfel: o persoană poate fi prezentă la locul unei crime fără să lase nicio probă materială a prezenței sale acolo.

Depoziția lui Rakowski continuă o bucată de vreme. Era o componentă esențială în cazul pe care și-l construise Logiudice, iar el voia să scoată maximum de la ea. Criminalista mărturisi detaliat că sângele găsit la locul faptei îi aparținea în întregime victimei. Nu existau în imediata apropiere a cadavrului probe materiale care să poată face legătura cu o altă persoană – nici vreo amprentă sau vreo urmă de mână ori de pantof, nici vreun fir de păr sau vreo fibră, nici sânge sau alte materii organice – cu excepția acelei nenorocite de amprente.

– Unde era localizată această amprentă, mai exact?

– Victima purta un hanorac cu fermoarul deschis. Pe partea interioară a acelui hanorac, cam pe-aici – indică un loc din interiorul propriei jachete, în stânga cusăturii, unde se află deseori un buzunar interior –, era o etichetă din plastic cu numele producătorului. Amprenta a fost găsită pe acea etichetă.

– Tipul suprafeței pe care se găsește o amprentă afectează în vreun fel valoarea ei?

– Unele suprafețe reține mai bine amprentele. Cea despre care vorbim era o suprafață plată. Fusese umezită cu sânge, aproape ca o tușieră, și arăta amprenta foarte clar.

– Deci era o amprentă curată?

– Da.

– Și după ce ați studiat această amprentă, ați identificat persoana care a lăsat-o?

– Da. Inculpatul Jacob Barber.

Jonathan se ridică și rosti:

– Dorim să stipulăm că este amprenta inculpatului.

Judecătorul zise:

– Fără obiecții. Apoi se întoarse către juriu: Stipularea înseamnă că apărarea admite că un fapt este adevărat, fără ca procurorul să mai fie nevoit să îl dovedească. Ambele părți acceptă valoarea de adevăr a acestui fapt, astfel încât îl puteți socoti drept adevărat și dovedit. În regulă, domnule Logiudice.

– Ați atribuit vreo semnificație faptului că amprenta era întipărită în sângele victimei?

– Este evident că sângele trebuia să fie deja pe etichetă pentru ca amprenta inculpatului să poată rămâne întipărită în el. Ceea ce înseamnă că amprenta a fost lăsată acolo după ce a început atacul sau măcar după ce victima a fost tăiată cel puțin o dată și destul de curând după producerea atacului, pentru ca sângele de pe etichetă să fie încă umed, de vreme ce sângele uscat nu ar fi conservat amprenta la fel de bine sau poate chiar deloc. Deci,

acea amprentă a fost întipărită acolo în timpul atacului sau la scurt timp după producerea acestuia.

– Despre ce perioadă vorbim? Cam în cât timp sângele de pe acea etichetă ar fi devenit prea uscat ca să mai poată reține o amprentă?

– Sunt mulți factori de care trebuie să ținem cont. Însă nu mai mult de cincisprezece minute în exterior.

– Este posibil chiar mai devreme?

– E imposibil de zis.

Așa, Karen. Nu mușca momeala.

Singurul conflict se iscă în momentul în care Logiudice încercă să introducă în rândul probelor un cuțit, un Spyderco Civilian lucios și foarte periculos, adică exact modelul numit cât se poate de explicit de către Jacob în povestea sa imaginată despre uciderea lui Rifkin. Jonathan obiectă vehement la ideea ca acel cuțit să fie arătat juriului, câtă vreme nu exista nicio dovadă că Jacob ar fi avut vreodată un asemenea model. Eu mă descotorosisem de cuțitul lui Jacob cu mult timp înainte ca poliția să-i percheziționeze camera, însă m-am albit la vederea modelului. Semăna foarte mult cu acel cuțit al lui Jacob. Nu am îndrăznit să mă întorc spre Laurie, așa că nu pot decât să consemnez ce mi-a zis ea mai târziu: „Am simțit că mor când l-am văzut". În cele din urmă, judecătorul French nu i-a permis lui Logiudice să etaleze cuțitul în rândul probelor. Felul în care arăta acesta, a zis el, era „provocator", având în vedere dovezile firave pe care le adusese acuzarea în încercarea de a face legătura între cuțit și Jacob. Acesta era felul lui French de-a spune că nu avea de gând să-l lase pe Logiudice să înceapă să fluture un cuțit cât se poate de înfricoșător prin sala de judecată, ca o modalitate de a transforma juriul într-o gloată pusă pe linșat – nu înainte ca acuzarea să vină cu un martor care să susțină că Jacob chiar avea un asemenea cuțit. Însă avea să-i permită expertei să vorbească despre cuțit la modul general.

– Se potrivește acel cuțit cu rănile victimei?

– Da. Am comparat mărimea și forma lamei cu cele ale rănilor și se potrivesc. Lama curbată a acestui model de cuțit cu tăiș zimțat ar explica porțiunile sfâșiate de la marginea rănilor. Este un cuțit fabricat pentru lovirea unui adversar, cum se întâmplă în duelurile cu cuțite. Un cuțit creat pentru a face o tăietură curată va avea în mod normal un tăiș drept și foarte ascuțit, ca un bisturiu.

– Deci este posibil ca ucigașul să fi folosit exact acest model de cuțit?

– Obiectez!

– Respins!

– Da, este posibil.

– Bazându-vă pe unghiul la care au fost făcute rănile și pe forma cuțitului, puteți să deduceți cum ar fi putut provoca rănile fatale criminalul, ce fel de mișcare ar fi avut?

– Bazându-mă pe faptul că rănile intră aproape drept în corp, la orizontală, se pare că agresorul a stat exact în fața victimei, având cam aceeași înălțime cu aceasta, și a înjunghiat-o cu trei lovituri, ținându-și brațul relativ drept.

– Puteți să ne faceți o demonstrație a mișcării de care vorbiți, vă rog?

– Obiectez!

– Respins!

Rakowski se ridică și împunse aerul cu brațul drept de trei ori. Apoi se reașeză.

Logiudice nu rosti nimic vreme de câteva secunde. Sala de judecată se cufundă într-o tăcere atât de adâncă în acele clipe, încât am auzit pe cineva din spatele meu, din galerie, lăsând să-i scape o răsuflare zgomotoasă.

Jonathan luptă cu mănuși atunci când îi veni rândul. Nu o atacă direct pe Rakowski. Se deducea clar că femeia era

competentă și că nu avea intenții ascunse, așa că nu câștiga nimic dacă se lua de ea. Așadar, se concentră asupra probelor materiale și a fragilității lor.

– Acuzarea a menționat expresia: „absența dovezilor nu este totuna cu dovada absenței". Vă amintiți?

– Da.

– Nu este însă adevărat că absența dovezilor înseamnă exact asta: o absență a dovezilor?

– Ba da.

Jonathan zâmbi șiret către juriu.

– În acest caz, putem vorbi despre o absență substanțială a dovezilor, nu-i așa? Nu există probe de sânge care să-l indice pe inculpat, nu-i așa?

– Nu există.

– Probe genetice? ADN?

– Nu.

– Fire de păr?

– Nu.

– Fibre?

– Nu.

– Orice altă dovadă care să-l plaseze pe inculpat la locul crimei, în afară de acea amprentă?

– Nu.

– Urme de mâini? Amprente? Urme de pantofi? Lipsesc toate acestea?

– Da, este adevărat.

– Iată ceea ce eu aș numi absența probelor!

Juriul a râs. Jacob și cu mine am râs mai mult de ușurare decât din alt motiv. Logiudice a sărit în picioare ca să obiecteze și obiecția sa a fost admisă, dar deja nu mai conta.

– Și amprenta care a fost găsită, amprenta lui Jacob de pe hanoracul victimei... Nu este adevărat că amprentele au un

mare dezavantaj? Nu poți spune precis *când* a fost lăsată amprenta, corect?

– Este adevărat, cu excepția concluziilor pe care le putem trage din faptul că sângele era încă umed atunci când l-a atins degetul inculpatului.

– Da, sângele era umed. Exact. Pot să vă propun o ipoteză, domnișoară Rakowski? Haideți să presupunem, ipotetic vorbind, că inculpatul, Jacob, a dat peste victimă – prietenul și colegul lui de clasă – care era întinsă pe pământul din parc în timp ce el, Jacob, se îndrepta spre școală. Să presupunem, din nou conform acestei ipoteze, că asta se întâmpla la doar câteva minute după atac. Și, în sfârșit, să presupunem că el a apucat victima de hanorac în încercarea de a o ajuta sau de a se asigura că este teafără. Acest scenariu nu ar explica la fel de bine locul în care ați găsit amprenta?

– Ba da.

– Și, în sfârșit, cu privire la cuțitul despre care am auzit, modelul – cum era? – Spyderco Civilian. Nu este adevărat că există multe cuțite care ar fi putut provoca acele răni?

– Ba da. Așa presupun.

– Iar dumneavoastră nu aveți la dispoziție decât caracteristicile acelor răni, mărimea și forma lor, adâncimea și așa mai departe, corect?

– Corect.

– Așadar, tot ce știți este că arma crimei pare să aibă un tăiș zimțat și o lamă de o anumită mărime, corect?

– Corect.

– Ați încercat să aflați câte modele de cuțite se potrivesc acelei descrieri?

– Nu. Procurorul mi-a cerut doar să determin dacă acel model anume de cuțit se potrivește cu rănile victimei. Nu mi s-au dat și alte cuțite spre comparație.

– Ei bine, atunci asta-i ca și cum ai pune iepurele în joben, nu-i așa?

– Obiectez!

– Admis!

– Anchetatorii nu au făcut niciun efort ca să determine câte modele de cuțite ar fi putut provoca aceste răni?

– Nu am fost întrebată de alte modele, nu.

– Aveți totuși o idee, măcar estimativ? Cam câte modele de cuțite ar provoca o rană de vreo cinci centimetri lățime și de aproape zece centimetri adâncime?

– Nu știu. Aș specula.

– O mie? Haideți, trebuie să fie măcar atâtea.

– Nu aș putea spune. Ar fi un număr mare. Trebuie să țineți cont de faptul că un cuțit mic poate provoca o deschizătură mai mare decât lama sa, deoarece atacatorul îl poate folosi pentru a lărgi rana. Un bisturiu este foarte mic, dar e limpede pentru toată lumea că poate face o incizie foarte mare. Așa că, atunci când vorbim despre rană din punct de vedere al lamei, ne referim de fapt la mărimea maximă pe care o poate avea aceasta, fiind evident că lama nu poate fi mai mare decât deschizătura prin care a pătruns, cel puțin în cazul unei răni prin penetrare, cum avem aici. Sub acea limită, simpla mărime a rănii nu poate indica cu precizie cât de mare era cuțitul. Așa că nu vă pot răspunde la întrebare.

Jonathan își înclină capul într-o parte. Nu o credea.

– Cinci sute?

– Nu știu.

– O sută?

– Este posibil.

– Aha, deci este posibil. Asta înseamnă că șansele în acest caz sunt de unu la o sută?

– Obiectez!

– Admis!

– De ce erau anchetatorii interesați în mod special de acel cuțit, domnișoară Rakowski, de Spyderco Civilian? De ce v-au cerut să comparați acel model cu rănile produse?

– Pentru că era menționat într-o relatare a crimei, scrisă de inculpat...

– Conform spuselor lui Derek Yoo.

– Corect. Și se pare că același martor a văzut un cuțit similar în posesia inculpatului.

– Tot Derek Yoo?

– Așa cred.

– Deci singurul lucru care face legătura între acel cuțit și Jacob este acest băiat confuz, Derek Yoo?

Ea nu mai apucă să răspundă – Logiudice obiectă prea repede. Dar nu mai conta.

– Nu mai am întrebări, Onorată instanță.

33 | Părintele O'Leary

Cazul tindea să fie unul la limită, din câte mi se părea mie, dar încă îmi păstram optimismul. Logiudice spera să scoată o chintă – să transforme mâna lui de nimic într-una câștigătoare, trăgând cartea potrivită. Nici nu avea de ales, de fapt. Deținea niște cărți proaste. Nu tu ași, nu tu dovezi atât de incriminante încât să *oblige* juriul să pronunțe o condamnare. Ultima lui speranță era reprezentată de o cohortă de martori selecționați dintre colegii de clasă ai lui Jacob. Nu îmi puteam închipui că vreunul dintre elevii de la McCormick ar putea impune prea mult respect juriului.

Jacob era de aceeași părere, așa că ne distram de minune ridiculizând cazul lui Logiudice, liniștindu-ne reciproc și spunându-ne că fiecare carte pusă de el pe masă era un doi sau un trei. Discuția lui Jonathan pe marginea „absenței probelor" și mușstruluiala pe care o primise Logiudice pentru că făcuse aluzie la gena criminalilor ne încântau în mod deosebit. Nu vreau să sugerez că Jacob nu era speriat de moarte. Era. Cu toții eram. Însă Jacob își manifesta anxietatea bătându-se puțin cu pumnul în piept. Și eu eram la fel. Mă simțeam agresiv, plin de adrenalină și de testosteron. Eu mă aprindeam și mă potoleam la fel de

repede. Proximitatea unei catastrofe atât de depline, cum ar fi fost verdictul de vinovăție, îmi ascuțea toate simțurile.

Laurie era mult mai posomorâtă. Ea presupunea că, într-o situație la limită, juriul va considera de datoria sa să pronunțe o condamnare. Nu aveau să-și asume niciun risc. Mai bine să-l azvârle după gratii pe acest monstru de băiat pentru a-i ocroti pe toți copiii nevinovați și cu asta basta. De asemenea, ea socotea că juriul va vrea să cadă un cap pentru uciderea lui Ben Rifkin. Orice altă variantă ar fi însemnat că nu se făcea dreptate. Dacă acel cap se nimerea să fie al lui Jacob, ei nu ar fi avut nimic împotrivă. În toate temerile apocaliptice ale lui Laurie am auzit insinuări și mai sumbre, dar nu am îndrăznit să o confrunt ca să le scot la iveală. Este mai bine ca unele sentimente să nu iasă la suprafață. Sunt anumite lucruri pe care o mamă nu ar trebui să fie niciodată silită să le spună despre fiul ei, chiar dacă va crede că sunt adevărate.

Așa că am făcut armistițiu în acea seară. Am decis să încetăm cu reluarea la nesfârșit a depoziției medico-legale pe care o auzisem în acea zi. Gata cu discuțiile despre nuanțele de stropi de sânge, despre unghiul la care pătrunsese cuțitul și toate cele. În loc de asta, am stat pe canapea și ne-am uitat la televizor într-o tăcere mulțumită. Când Laurie s-a dus în dormitor, pe la ora zece, m-a bătut gândul să o urmez. Așa aș fi făcut altădată. Libidoul m-ar fi tras pe scări așa cum tragi un câine de lesă. Însă asta fusese în trecut. Laurie își pierduse orice urmă de interes pentru a face sex, iar eu nu-mi puteam imagina că m-aș putea culca lângă ea sau că pur și simplu aș dormi. Oricum, cineva trebuia să închidă televizorul și să-i amintească lui Jacob să se retragă în dormitor când se făcea ora lui de culcare, altminteri puștiul ar fi stat treaz până la două noaptea.

Puțin după ora unsprezece – tocmai începea emisiunea lui Jon Stewart – Jake zise:

– A venit din nou.

– Cine?

– Tipul cu țigara.

Am tras cu ochiul prin oblonul de lemn din sufragerie.

Peste drum se vedea Lincolnul. Era parcat cu nerușinare exact peste drum de casa noastră, sub un felinar, și avea geamul întredeschis pentru ca șoferul să poată scruma afară.

Jacob spuse:

– Ar trebui să sunăm la poliție?

– Nu. Mă voi ocupa personal.

M-am îndreptat spre dulapul cu haine de pe holul de la intrare și am scotocit după bâta de baseball aflată acolo de ani buni, îndesată printre umbrele și bocanci, unde o lăsase Jacob după ultimul meci din Liga Juniorilor. Era roșie, din aluminiu, un model Louisville Slugger pentru copii.

– Poate că nu-i o idee prea bună ce faci, tată.

– Ba da, e o idee nemaipomenită, crede-mă.

Recunosc acum, când privesc în urmă, că nu a fost tocmai o idee nemaipomenită. Nu mi-am dat seama cât de mult aș putea prejudicia imaginea noastră în ochii publicului, ba chiar și imaginea lui Jacob. Cred că voiam doar să îl sperii pe Omul cu Țigara, fără să-i fac vreun rău. Mai exact, simțeam că aș putea trece și printr-un zid și voiam să fac *ceva*, în sfârșit. Nu sunt sigur cât de departe aș fi mers, ca să fiu sincer. În orice caz, nu am mai avut ocazia să aflu.

Când am ajuns pe trotuarul din fața casei, o mașină de poliție fără însemne – un Interceptor negru – s-a interpus între noi. A apărut de nicăieri, iar sirena și luminile sale albastre au trezit toată strada. Mașina a parcat în fața Lincolnului, blocându-l și împiedicându-l să plece.

Din ea a ieșit Paul Duffy, îmbrăcat în civil, dar cu o jachetă a poliției statale și cu insigna prinsă la curea. S-a uitat la mine

– cred că în momentul acela lăsasem deja bâta pe lângă corp, dar probabil că arătam ridicol chiar și așa – și a ridicat din sprâncene.

– Treci înapoi în casă, Babe Ruth.

Nu m-am mișcat din loc. Eram atât de șocat, iar felul în care îl percepeam acum pe Duffy era atât de confuz, încât nu îl mai puteam asculta cu adevărat.

Duffy mă ignoră și se apropie de Lincoln.

Geamul mașinii se deschise cu un zumzet electric și șoferul întrebă:

– E vreo problemă?

– Permisul de conducere și actele mașinii, vă rog.

– Ce am făcut?

– Permisul de conducere și actele mașinii, vă rog.

– Am și eu dreptul să stau în mașina mea, nu?

– Domnule, refuzați să îmi arătați actele de identitate?

– Nu refuz nimic. Voiam numai să știu de ce mă deranjați. Eu doar stăteam aici, văzându-mi de treabă, pe un drum public.

Șoferul cedă totuși. Luă o altă țigară și se aplecă mult în afară, ca să își poată scoate portofelul de sub fund. Când Duffy îi luă permisul și se întoarse la mașina lui, tipul se uită la mine pe sub cozorocul băștii sale și-mi zise:

– Ce mai faci, amice?

Nu i-am răspuns.

– E totul în regulă cu tine și cu familia ta?

Am continuat să mă holbez la el.

– E bine să ai o familie.

Nu i-am răspuns nici acum, iar tipul a continuat să-și fumeze țigara cu o nonșalanță prefăcută.

Duffy ieși din mașina de poliție și-i dădu tipului actele înapoi.

– Ați parcat aici acum câteva seri?

– Nu, domnule. Nu știu nimic despre asta.

– Ce-ar fi să plecați de aici, domnule O'Leary? Vă doresc o seară plăcută. Nu mai veniți aici.

– Dar e un drum public, nu?

– Nu pentru dumneavoastră.

– În regulă, domnule ofițer.

Se aplecă din nou mult în afară și gemu în timp ce-și îndesa portofelul în buzunarul de la spate.

– Îmi cer scuze. Mă mișc cam încet. Bătrânețea, ce să-i faci? Toți trecem prin asta, nu? Rânji spre Duffy, apoi spre mine: Vă doresc să aveți o seară plăcută, domnilor.

Își puse centura cu gesturi teatrale.

– Pune-ți centura sau iei amendă, rosti el. Domnule ofițer, mă tem că va trebui să vă trageți mașina. Mă blocați.

Duffy se duse la mașina de poliție și o trase înapoi câțiva pași.

– Noapte bună, domnule Barber, spuse bărbatul și porni încet.

Duffy ieși din mașină și veni în spatele meu.

Am zis:

– Vrei să-mi explici și mie ce-a fost asta?

– Cred că ar trebui să discutăm.

– Vrei să intri?

– Uite ce-i, Andy, te înțeleg dacă nu vrei să mă ai prin preajmă, în casă, mă rog. E în regulă. Putem să discutăm și aici.

– Nu. Nu-i nicio problemă. Hai înăuntru.

– Aș prefera...

– Am zis că nu-i nicio problemă, Duff.

El se încruntă.

– Laurie s-a culcat?

– Te temi să dai ochii cu ea?

– Da.

– Dar nu te temi să dai ochii cu mine?

– Nu sunt prea încântat, trebuie să recunosc.

– Ei bine, nu trebuie să-ți faci griji. Cred că s-a culcat.

– Te superi dacă iau eu asta?

I-am dat bâta.

– Chiar aveai de gând s-o folosești?

– Am dreptul să nu spun nimic.

– Probabil că-i momentul potrivit pentru asta.

Azvârli bâta în mașina de poliție și mă însoți în casă.

Laurie stătea în capul scărilor, în pantalonii de pijama din flanel și cu o bluză de trening, ținând mâinile în sân. Nu scoase nicio vorbă.

Duffy zise:

– Bună, Laurie.

Ea se întoarse cu spatele și plecă la culcare.

– Bună, Jacob.

– Bună, zise Jacob, silit de bunele maniere și de obișnuință să nu-și exprime mânia sau senzația de trădare.

Când am ajuns în bucătărie, l-am întrebat ce căuta în fața casei.

– M-a sunat avocatul tău. Mi-a zis că nu a găsit deloc înțelegere la poliția din Newton sau la cea din Cambridge.

– Deci te-a sunat pe tine? Credeam că acum lucrezi la relații cu publicul.

– Mda, păi am făcut asta mai mult pe cont propriu.

Am încuviințat. Nu știam ce să simt față de Paul Duffy în acel moment. Cred că înțelegeam că își făcuse doar meseria atunci când depusese mărturie împotriva lui Jacob. Nu îl puteam privi ca pe un dușman. Însă nici nu mai puteam să fim prieteni vreodată. Dacă băiatul meu ajungea la Walpole, ispășind o pedeapsă pe viață, fără posibilitate de eliberare condiționată, Duffy era cel care îl va fi băgat acolo. Știam amândoi asta. Niciunul dintre noi nu-și putea găsi cuvintele ca să o exprime, așa că pur și simplu

am ignorat subiectul. Acesta este cel mai mare avantaj al prieteniilor dintre bărbați: aproape orice chestie stânjenitoare poate fi ignorată de comun acord și, dacă orice legătură adevărată este de neconceput, poți să continui să duci o viață paralelă.

– Deci, cine e tipul?

– Numele lui este James O'Leary. I se spune Părintele O'Leary. Născut în februarie 1943, ceea ce înseamnă că are 64 de ani.

– Mai degrabă Bunicul O'Leary.

– Nu-i de glumă cu el. Tipul este un gangster bătrân. Are în cazier vreo cincizeci de ani de închisoare și pare că a încălcat toate legile posibile. Sunt de toate acolo. Arme, droguri, violență. FBI-ul l-a avut în mână prin anii '80 cu o chestie legată de șantaj și crimă organizată, împreună cu alți indivizi, dar a scăpat. A fost bătăuș la viața lui, asta mi s-a spus. Rupea picioare. Acum e prea bătrân pentru asta.

– Și acum ce face?

– E rachet. Îl angajează ba unul, ba altul, dar pentru chestii mărunte. Face problemele să dispară. Orice ai nevoie: recuperări de bani, evacuări, închis gura la oameni.

– Părintele O'Leary. Și ce-are împotriva lui Jacob?

– Nimic, sunt sigur. Întrebarea este cine îl plătește și pentru ce.

– Și?

Duffy ridică din umeri.

– N-am nicio idee. Trebuie să fie cineva care are ceva de împărțit cu Jacob. Iar asta înseamnă un grup mare de suspecți în momentul de față: orice cunoștință de-a lui Ben Rifkin, cineva enervat de caz... la naiba, oricine are cablu TV.

– Grozav! Și ce fac dacă mai dau ochii cu el?

– Treci strada. Apoi mă suni pe mine.

– Și tu trimiți departamentul de relații cu publicul?

– Trimit și Divizia Aeropurtată dacă-i nevoie.

Am zâmbit.

– Încă mai am câțiva prieteni, mă asigură el.

– Or să te primească înapoi în CPAC?

– Depinde. Să vedem dacă îi lasă Rasputin când va ajunge procuror-șef.

– Încă mai are nevoie de un succes răsunător înainte să candideze.

– Mda, asta-i cealaltă chestie: n-o să aibă parte de el.

– Nu?

– Nu. L-am verificat puțin pe amicul tău, Patz.

– Pentru că te-ai fript cu el?

– Da, și fiindcă mi-am amintit că tu ai întrebat de Patz și de Logiudice și dacă era vreo legătură între ei. De ce n-a vrut Logiudice să-l ancheteze pentru crima asta?

– Și?

– Ei bine, poate că nu-i nimic deosebit, dar există o legătură. Logiudice a avut un caz cu el pe când era la Secția Abuzuri de Minori. Era vorba despre un viol. Logiudice l-a trecut la agresiune cu caracter sexual și a căzut la învoială.

– Și?

– S-ar putea să nu fie nimic. Poate că victima nu a vrut sau nu a putut să meargă până la capăt cu acuzațiile, din cine știe ce motiv, iar Logiudice a procedat corect. Sau poate că a renunțat la cazul care nu trebuia, iar Patz a scăpat și a comis o crimă. Nu-i genul de lucru pe care să-l pui pe un afiș de campanie. Ridică din umeri. Nu am acces la dosarele procurorilor. Până aici am putut să merg fără să atrag atenția cuiva. Hei, știu că nu-i mult, dar măcar e ceva.

– Mulțumesc.

– Mda, om vedea, murmură el. Nu prea contează dacă-i adevărat, nu-i așa? E destul să pomenești chestia asta în instanță, să arunci puțin praf în ochii oamenilor, mă-nțelegi?

– Da, te-nțeleg, Perry Mason.

– Și, dacă Logiudice și-o ia în barbă, e cu atât mai bine, nu?

Am zâmbit.

– Da.

– Andy, să știi că-mi pare rău.

– Știu.

– Meseria asta e de rahat uneori.

Am rămas câteva secunde uitându-ne unul la celălalt.

– În regulă, zise el. Păi te las să dormi. Te așteaptă o zi mare mâine. Vrei să mai stau puțin în fața casei, în caz că se întoarce amicul tău?

– Nu. Mulțumesc. Cred că o să fim în regulă.

– Bine. Atunci cred că ne vedem.

Peste douăzeci de minute, înainte să mă culc, am ridicat puțin oblonul de la dormitor și am tras cu ochiul pe stradă. Mașina neagră de poliție era tot acolo, unde știam că o să fie.

34 | Jacob era furios

A șasea zi a procesului.

Când s-a reluat procesul a doua zi dimineață, părintele O'Leary se afla în public, în spatele sălii de judecată.

Laurie, căruntă și vlăguită, era la post, singură în primul rând al galeriei.

Logiudice, încurajat de prestațiile unei serii de martori profesioniști, pășea oarecum țanțoș. O curiozitate a proceselor este aceea că, deși aparent martorul e vedeta, avocatul care pune întrebările este singurul personaj din sala de judecată cu libertate de mișcare. Avocații buni au tendința să nu se deplaseze prea mult, având în vedere prin asta ca ochii juraților să rămână ațintiți asupra martorului. Însă Logiudice parcă nu-și mai găsea locul, agitându-se între boxa martorilor și cea a juriului, între masa acuzării și diverse alte puncte dintre toate acestea, înainte să se oprească în fața pupitrului. Bănuiesc că era încordat din cauza martorilor civili din ziua aceea, colegii de clasă ai lui Jacob, și cât se poate de hotărât să nu lase acești martori amatori să o ia pe arătură, așa cum o făcuseră cei de la început.

În boxă se afla Derek Yoo. Derek, care mâncase în bucătăria noastră de-o mie de ori. Care se întinsese pe canapeaua noastră, urmărind meciuri de fotbal și împrăștiind chipsuri pe covor. Derek, care sărise prin sufragerie, jucându-se pe GameCube și pe Wii cu Jacob. Derek, care dăduse extaziat din cap pe ritmul de bass al iPodului, în timp ce Jacob făcea același lucru lângă el – muzica duduia atât de tare în căști, încât o auzeam și noi; era ca și cum le auzeam gândurile. Acum, văzându-l pe același Derek Yoo în boxa martorilor, l-aș fi jupuit de viu bucuros, cu tot cu părul lui pleoștit de rocker amator și cu expresia de chiulangiu adormit de pe față, amenințând acum să-mi trimită fiul la Walpole pentru tot restul vieții.

Derek purta o geacă sport din tweed, care-i atârna pe umerii înguști. Gulerul cămășii sale era prea larg. Strâns sub cravată, se umfla și se răsucea, legănându-se la gâtul său slăbănog ca un lat de spânzurătoare.

– De cât timp îl cunoști pe inculpat, Derek?

– De la grădiniță, cred.

– Ați fost împreună în școala primară?

– Da.

– Unde se întâmpla asta?

– La Mason-Rice, în Newton.

– Și sunteți prieteni de-atunci?

– Da.

– Cei mai buni prieteni?

– Așa cred. Câteodată.

– Ați fost acasă unul la celălalt?

– Da.

– Ați petrecut timp împreună după ore și la sfârșit de săptămână?

– Da.

– Ați fost în aceeași grupă la școală?

– Uneori.

– Când a fost ultima oară?

– Nu anul trecut. Iar anul ăsta Jake nu mai este la școală. Cred că are un meditator. Deci, probabil că acum doi ani.

– Însă, chiar și în anii în care nu ați fost în aceeași grupă, tot ați rămas prieteni apropiați, nu?

– Da.

– Așadar, de câți ani ești prieten apropiat cu inculpatul?

– De opt ani.

– De opt ani. Și câți ani ai acum?

– Am 15 ani.

– Este corect să spunem că până în ziua în care Ben Rifkin a fost ucis, pe 12 aprilie 2007, Jacob Barber ți-a fost cel mai bun prieten?

Vocea lui Derek scăzu în intensitate. Gândul îl întrista sau îl stânjenea. Spuse:

– Da.

– În regulă. Revenind acum la ziua de 12 aprilie 2007, îți amintești unde te aflai în acea dimineață?

– La școală.

– Cam pe la ce oră ai ajuns la școală?

– Pe la 8.30.

– Cum te-ai dus la școală în acea zi?

– Am mers pe jos.

– Drumul tău trece prin Cold Spring Park?

– Nu. Eu vin din cealaltă direcție.

– Bine. Când ai ajuns la școală, unde te-ai dus?

– M-am oprit la vestiar ca să-mi pun lucrurile acolo, apoi m-am dus la grupa mea.

– Și inculpatul nu era cu tine în grupă în acel an, corect?

– Corect.

– L-ai văzut înainte să te duci la grupă în acea dimineață?

– Da, l-am văzut la vestiare.

– Ce făcea?

– Își punea și el lucrurile în vestiar.

– Era ceva ciudat la înfățișarea lui?

– Nu.

– La haine?

– Nu.

– Avea ceva pe mână?

– Avea o pată mare. Părea să fie sânge.

– Descrie-ne pata.

– Era o pată roșie, de mărimea unei monede de 25 de cenți.

– L-ai întrebat ce-i cu ea?

– Da. I-am zis: „Omule, ce-ai pățit la mână?" Și el a răspuns: „A, nu-i nimic. Doar o zgârietură".

– L-ai văzut pe inculpat încercând să scoată pata?

– Nu pe moment.

– A negat că pata de pe mână era de sânge?

– Nu.

– Bine. Ce s-a întâmplat mai departe?

– M-am dus la grupă.

– Ben Rifkin era cu tine în grupă în acel an?

– Da.

– Însă nu era acolo în acea dimineață.

– Nu.

– Și nu ți s-a părut ciudat?

– Nu. Nici nu știu dacă am remarcat. Cred că m-am gândit că era bolnav.

– Și ce s-a întâmplat la grupă?

– Nimic. A fost totul ca de obicei: s-a făcut prezența, s-au anunțat unele lucruri, apoi ne-am dus la ore.

– Care a fost prima oră pe ziua aceea?

– Literatura.

– Și te-ai dus la oră?

– Da.

– Era și inculpatul în clasă cu tine la ora de literatură?

– Da.

– L-ai văzut în clasă în acea dimineață?

– Da.

– Ai vorbit cu el?

– Ne-am salutat doar.

– Era ceva neobișnuit în felul de-a fi al inculpatului sau în cele spuse de el?

– Nu, nu chiar.

– Nu părea supărat.

– Nu.

– Era ceva neobișnuit la înfățișarea lui?

– Nu.

– Nu avea deloc sânge pe haine? Nimic de acest gen?

– Obiectez!

– Admis!

– Vrei să ne descrii înfățișarea inculpatului atunci când l-ai văzut la ora de literatură în acea dimineață?

– Cred că purta haine obișnuite: blugi, tenișI și altele. Nu avea sânge pe haine, dacă la asta vă referiți.

– Dar pe mâini?

– Pata dispăruse.

– Se spălase pe mâini?

– Cred că da.

– Avea tăieturi sau zgârieturi pe mâini? Vreun motiv pentru care să sângereze?

– Nu, din ce-mi aduc eu aminte. Nu am fost foarte atent. Atunci nu conta.

– Bine. Ce s-a întâmplat mai departe?

– La 15 minute după ce a început ora de literatură, am fost anunțați că școala urmează să fie închisă.

– Ce înseamnă asta?

– Înseamnă că trebuie să te întorci la grupa ta, să faci din nou prezența, să încui toate ușile și să-i ții pe elevi acolo.

– Știi care sunt motivele pentru care se poate închide o școală?

– Existența unui oarecare pericol.

– La ce te-ai gândit când ai auzit că școala se închide?

– La Columbine.

– Ai crezut că a venit cineva cu arma la școală?

– Da.

– Aveai vreo idee cine ar fi putut fi?

– Nu.

– Te-ai speriat?

– Da, desigur. Toată lumea s-a speriat.

– Îți amintești cum a reacționat inculpatul când directorul a anunțat închiderea școlii?

– Nu a zis nimic. Doar a zâmbit. Nu aveam prea mult timp. Am auzit anunțul și am fugit.

– Inculpatul părea agitat sau speriat?

– Nu.

– La vremea respectivă, știa cineva motivul închiderii școlii?

– Nu.

– A făcut cineva legătura cu Ben Rifkin?

– Nu. Adică ne-au zis mai târziu, în acea dimineață, dar nu de la început.

– Ce s-a întâmplat mai departe?

– Am stat în grupele noastre, cu ușile încuiate. Ne-au spus prin interfon că nu suntem în pericol, că nu este vorba de arme sau ceva asemănător, așa că profesorii au descuiat ușa și am rămas acolo, așteptând. Parcă ar fi fost o simulare.

– Ați mai exersat așa ceva înainte?

– Da.

– Ce s-a întâmplat mai departe?

– Am stat acolo. Ne-au zis să ne scoatem cărțile și să citim sau să ne facem temele ori ce-om mai vrea. Apoi au suspendat orele din acea zi și am plecat acasă pe la 11.00.

– Nu v-a întrebat nimeni nimic?

– Nu în acea zi, nu.

– Nu a percheziționat nimeni școala, vestiarele sau elevii?

– Nu, din câte-am văzut eu.

– Deci, când ați ieșit din clasă într-un final, ce ai văzut?

– Erau o grămadă de părinți care așteptau în fața școlii ca să-și ia copiii. Toți părinții veniseră la școală.

– Când l-ai văzut din nou pe inculpat?

– Ne-am scris în acea după-amiază, cred.

– Prin scris te referi la faptul că vă trimiteați SMS-uri pe telefoanele mobile?

– Da.

– Despre ce-ați vorbit?

– La momentul acela, știam cu toții că Ben fusese omorât. Dar nu știam exact ce se întâmplase. Așa că eram amândoi curioși: „Ai auzit ceva? Ce-ai auzit? Ce se întâmplă?"

– Și ce ți-a spus inculpatul?

– Păi eu i-am zis: „Omule, nu pe-acolo treci și tu când vii la școală? Ai văzut ceva?" Și Jake a spus că nu.

– A spus nu?

– Exact.

– Nu a spus că l-a văzut pe Ben întins pe jos și că a încercat să-l reanimeze sau să vadă dacă este teafăr?

– Nu.

– Ce altceva ți-a mai spus când vă trimiteați SMS-uri?

– Deja glumeam, pentru că Ben se tot lua de Jacob de ceva vreme. Așa că ziceam: „Nu putea s-o pățească unul mai de

treabă" și „Ți s-a împlinit dorința" și alte chestii de-astea. Știu că sună foarte urât acum, dar doar glumeam.

– Când spui că Ben Rifkin se lua de Jacob, la ce te referi? Ce se întâmpla între ei, mai exact?

– Ben era... într-un alt grup. Se purta – nu vreau să spun lucruri neplăcute despre el după tot ce s-a întâmplat –, dar nu se purta foarte frumos cu Jake sau cu mine, sau cu oricine altcineva din grupul nostru.

– Cine face parte din grupul vostru?

– Eram doar trei: eu, Jake și un alt băiat, Dylan.

– Și cum era grupul vostru? Ce reputație aveați în școală?

– Eram tocilarii.

Derek rosti asta fără jenă sau amărăciune. Nu îl deranja. Așa stăteau lucrurile.

– Și Ben cum era?

– Nu știu. Era chipeș.

– Era chipeș?

Derek roși.

– Nu știu. Doar că era într-un grup diferit.

– Erai prieten cu Ben Rifkin?

– Nu. Adică îl știam cât să-i zic *salut,* dar nu eram prieteni.

– Însă de tine nu se lua niciodată?

– Nu știu. Probabil că mă făcea poponar sau mai știu eu ce. Dar n-aș zice că mă hărțuia sau ceva. Când te face cineva poponar, nu-i mare brânză.

– Ben obișnuia să jignească alți oameni?

– Da.

– Cum anume?

– Nu știu. Le zicea poponari, tocilari, târfe, cățele, ratați, de-astea. Așa era el, cam așa vorbea.

– Cu toată lumea?

– Nu, nu cu toată lumea. Doar cu puștii pe care nu-i plăcea. Puștii care nu i se păreau lui de gașcă.

– Jacob era de gașcă?

Surâs timid.

– Nu. Niciunul dintre noi nu era.

– Lui Ben îi plăcea de Jacob?

– Nu. Categoric nu.

– De ce nu?

– Pur și simplu.

– Fără motiv? Era vreun motiv de zâzanie între ei? Ceva anume?

– Nu. Pur și simplu Ben credea că Jake nu este de gașcă. Niciunul dintre noi nu era. Ne zicea tot felul de chestii.

– Însă se purta mai urât cu Jacob decât cu tine sau cu Dylan?

– Da.

– De ce?

– Cred că se prinsese că pe Jake îl afecta ce spunea despre el. Așa cum ziceam, mie dacă-mi spune cineva poponar, tocilar sau mai știu eu cum, ce poți să-i faci? Eu nu ripostam. Dar Jake se supăra tare, așa că Ben continua s-o facă.

– Ce să facă?

– Să-l facă în toate felurile.

– Cum anume?

– „Poponar", de obicei. Și alte chestii mai urâte.

– Ce chestii mai urâte? Hai, poți să le repeți.

– Erau chestii legate de homosexualitate în mare parte. Îl tot întreba pe Jacob dacă a făcut diverse chestii pe care le fac homosexualii. Și le repeta întruna.

– Ce anume?

Derek trase adânc aer în piept.

– Nu știu dacă pot să folosesc cuvintele respective.

– E în regulă. Spune!

– Zicea chestii de genul „Ai mai supt-o cuiva?“ Chiar nu vreau să le repet. Erau de-astea. Și nu se mai oprea.

– Credea cineva din școală că Jacob chiar era homosexual?

– Obiectez!

– Respins!

– Nu. Adică nu cred. Nu-i păsa nimănui de asta. Mie nu-mi pasă. Se uită la Jacob: Nici acum nu-mi pasă.

– Ți-a zis vreodată Jacob ceva despre faptul că ar fi homosexual sau nu?

– Mi-a zis că nu este.

– În ce context? De ce ți-a spus asta?

– Eu îi ziceam să nu-l mai bage în seamă pe Ben. Ziceam: „Hei, Jake, oricum nu ești homosexual, deci de ce pui totul la suflet?“ Așa că el mi-a zis că nu este și mi-a mai zis că nu era vorba de asta; îl deranja că Ben îl trata ca pe un rahat – vreau să spun, se purta urât cu el – și se întreba cât va mai trece până când cineva avea să facă ceva ca să-l oprească. Știa că este greșit și nimeni nu făcea nimic ca să-l oprească.

– Deci Jacob era supărat din cauza asta?

– Da.

– Se simțea hărțuit?

– Chiar *era* hărțuit.

– Ai încercat vreodată să intervii și să-l faci pe Ben să nu-ți mai hărțuiască prietenul?

– Nu.

– De ce nu?

– Pentru că oricum nu ar fi contat. Ben nu m-ar fi ascultat. Nu așa merg lucrurile.

– Hărțuirea asta era doar verbală? Sau devenise și fizică?

– Uneori, Ben îl împingea sau îl îmbrâncea atunci când trecea pe lângă el sau intra cu umărul în el. Alteori lua lucrurile lui Jake, chestii din ghiozdan, mâncarea sau mai știu eu ce.

– Inculpatul pare să fie un băiat mare. Cum de putea Ben să se ia de el fără să pățească nimic?

– Și Ben era mare și era mai dur. Plus că avea și mai mulți prieteni. Cred că noi trei – Jake, Dylan și cu mine – știam că nu suntem prea importanți. Adică nu știu, e ciudat. Mi-e greu să explic. Dar dacă se ajungea la o bătaie cu Ben, am fi fost izolați.

– Din punct de vedere social, vrei să spui?

– Da. Și atunci, cum ar fi fost la școală dacă am fi rămas singuri?

– Ben le făcea asta și altor puști sau doar lui Jacob?

– Doar lui Jacob.

– Ai idee de ce?

– Pentru că știa că asta îl înfuria pe Jake.

– Se vedea că îl înfuria?

– Da, toți vedeam asta.

– Jacob se înfuria des?

– Pe Ben? Da, bineînțeles.

– Și din alte motive?

– Da, oarecum.

– Povestește-ne despre temperamentul lui Jacob.

– Obiectez!

– Respins!

– Hai, Derek, povestește-ne despre temperamentul inculpatului.

– Se supăra foarte tare uneori. Se ambala și nu putea să treacă peste anumite chestii. Lăsa să se strângă frustrarea în el și exploda brusc dintr-o chestie măruntă. Îi părea rău după aceea și era stânjenit fiindcă părea întotdeauna că exagerează, dar nu era vorba niciodată doar despre motivul care-l făcuse să explodeze. Erau și toate celelalte probleme pe care le ținea în el.

– Și de unde știi asta?

– El mi-a zis.

– Și-a ieșit vreodată din fire din cauza ta?

– Nu.

– Și-a ieșit vreodată din fire în fața ta?

– Da, uneori putea s-o ia un pic razna.

– Obiectez!

– Admis! Juriul va ignora acest ultim comentariu.

– Derek, ne poți descrie o scenă în care l-ai văzut pe inculpat ieșindu-și din fire?

– Obiectez! Nu are relevanță.

– Admis!

– Derek, poți să ne relatezi ce s-a întâmplat atunci când inculpatul a găsit un câine pierdut?

– Obiectez! Nu are relevanță.

– Admis! Treceți mai departe, domnule Logiudice.

Logiudice se îmbufnă. Dădu o pagină din carnețel, o pagină cu întrebări la care trebuia să renunțe. Ca o pasăre deranjată de pe craca ei, începu să se agite din nou nervos prin sala de judecată în timp ce punea întrebări, până când, într-un sfârșit, își găsi locul lângă boxa juriului.

– Dintr-un motiv anume, la câteva zile după uciderea lui Ben Rifkin, ai început să fii îngrijorat cu privire la rolul pe care l-ar fi putut avea în crimă prietenul tău Jacob?

– Obiectez!

– Respins!

– Poți răspunde, Derek.

– Da.

– A fost ceva anume, în afara temperamentului său, care te-a făcut să fii suspicios în privința lui Jacob?

– Da. Avea un cuțit. Era un fel de cuțit de armată, ca un cuțit de luptă. Avea o lamă foarte, foarte ascuțită, cu mulți... *dinți*. Era un cuțit înfricoșător.

– Ai văzut cu ochii tăi acest cuțit?

– Da. Jake mi l-a arătat. L-a și adus la școală o dată.

– De ce l-a adus la școală?

– Obiectez!

– Admis!

– Ți-a arătat cuțitul la școală?

– Da, mi l-a arătat.

– Ți-a zis de ce ți-l arată?

– Nu.

– Ți-a zis de ce voia un cuțit?

– Cred că i se părea ceva grozav.

– Și cum ai reacționat când ai văzut cuțitul?

– I-am spus: „Omule, e foarte tare!"

– Nu te-a deranjat?

– Nu.

– Nu te-a îngrijorat?

– Nu, nu pe moment.

– Era și Ben Rifkin prin preajmă atunci când ți-a arătat Jacob cuțitul în ziua aceea?

– Nu. Nimeni nu știa că Jake are cuțitul. Asta-i și chestia. Umbla cu cuțitul la el. Era ca și cum ar fi avut un secret.

– Unde ținea cuțitul?

– În ghiozdan sau în buzunar.

– L-a mai arătat și altcuiva sau a amenințat pe cineva cu el?

– Nu.

– În regulă, deci Jacob avea un cuțit. A mai fost ceva care te-a făcut să fii suspicios în privința prietenului tău Jacob în orele și în zilele de după uciderea lui Ben Rifkin?

– Păi, cum ziceam, la început nimeni nu știa ce s-a întâmplat de fapt. Și deodată s-a auzit că Ben fusese omorât cu un cuțit în Cold Spring Park și pur și simplu am știut.

– Ce-ai știut?

– Am știut... adică am simțit că probabil el era cel care o făcuse.

– Obiectez!

– Admis! Juriul nu va lua în considerare ultimul răspuns.

– Cum de-ai știut că Jacob...

– Obiectez!

– Admis! Treci mai departe, domnule Logiudice.

Logiudice își ţuguie din nou buzele, bătând în retragere.

– Ți-a povestit vreodată Jacob despre un website numit *Camera cu tăieturi?*

– Da.

– Poți să spui juriului ce este *Camera cu tăieturi?*

– Este un fel de site porno, numai că are doar povești, și oricine poate scrie povești pe care să le posteze acolo.

– Ce fel de povești?

– Povești sadomasochiste, cred. Nu prea știu. E un amestec de sex și violență.

– Jacob vorbea des despre site?

– Da. Cred că-i plăcea. Obișnuia să intre frecvent pe site.

– Intrai și tu pe site?

Martorul roși, sfios.

– Nu. Mie nu-mi plăcea.

– Te deranja că Jacob intra pe acel site?

– Nu. E treaba lui.

– Ți-a arătat vreodată Jacob o poveste de pe *Camera cu tăieturi* în care era descrisă uciderea lui Ben Rifkin?

– Da.

– Când ți-a arătat această poveste?

– Pe la sfârșitul lui aprilie, cred.

– După crimă?

– Da, la câteva zile după.

– Ce ți-a spus despre ea?

– Mi-a zis că a scris o poveste și că a postat-o pe forum.

– Adică a postat-o online, ca să poată fi citită și de alți oameni?

– Da.

– Și ai citit povestea?

– Da.

– Cum ai dat de ea?

– Jacob mi-a trimis linkul.

– Cum? Pe e-mail? Pe Facebook?

– Pe Facebook? Nu! Acolo ar fi putut vedea oricine. Cred că a fost pe e-mail. Așa că am intrat pe site și am citit-o.

– Și ce părere ai avut despre poveste când ai citit-o prima oară?

– Nu știu. Mi s-a părut ciudat că a scris-o el, dar era destul de interesantă, cred. Jacob a fost dintotdeauna un scriitor talentat.

– A mai scris și alte povești ca aceasta?

– Nu, nu chiar. A mai scris unele care erau...

– Obiectez!

– Admis! Următoarea întrebare.

Logiudice scoase un document printat, cu text pe ambele părți. Îl lăsă pe boxa martorilor, în fața lui Derek.

– Aceasta este povestea pe care ți-a zis inculpatul că a scris-o?

– Da.

– Este această variantă printată o replică exactă a poveștii, așa cum ai citit-o în ziua aceea?

– Da, așa cred.

– Solicit ca documentul să fie admis ca probă.

– Documentul este admis ca probă și consemnat ca Proba Acuzării numărul... Mary?

– 26.

– Proba Acuzării numărul 26.

– Cum de ești atât de sigur că inculpatul a scris această poveste?

– De ce ar fi zis că a scris-o dacă nu era adevărat?

– Și ce anume din poveste te-a făcut să te îngrijorezi în privința lui Jacob și a uciderii lui Ben Rifkin?

– Era o descriere completă, până la ultimul detaliu. Descria cuțitul, plăgile de pe piept, totul. Până și personajul, puștiul care a fost înjunghiat – Jake i-a dat în poveste numele de „Brent Mallis", dar este clar că-i vorba de Ben Rifkin. Oricine l-a cunoscut pe Ben își poate da seama. Nu era pură ficțiune. Era pur și simplu evident.

– Tu și prietenii tăi vă trimiteți uneori mesaje pe Facebook?

– Sigur.

– Și, la trei zile după ce a fost omorât Ben Rifkin, pe 15 aprilie 2007, ai postat pe Facebook un mesaj în care spuneai: „Jake, toată lumea știe că tu ai făcut-o. Ai un cuțit. L-am văzut".

– Da.

– De ce ai postat acest mesaj?

– Nu voiam să fiu singurul care știa despre cuțit. Nu voiam să fiu singurul care știa asta.

– După ce ai postat acest mesaj pe Facebook, acuzându-ți prietenul de săvârșirea crimei, el ți-a răspuns?

– Nu îl acuzam, propriu-zis. Era doar ceva ce voiam să spun.

– Ți-a răspuns inculpatul în vreun fel?

– Nu sunt sigur ce vreți să spuneți. Da, a postat pe Facebook, dar nu ca răspuns la asta.

– A negat vreodată că l-ar fi ucis pe Ben Rifkin?

– Nu.

– După ce ai făcut publică acuzația pe Facebook, ai spus-o și în fața întregii clase?

– Nu am făcut-o *publică*. Doar am postat-o pe Facebook.

– A negat vreodată acuzația?

– Nu.

– L-ai acuzat vreodată direct, în față?

– Nu.

– Înainte să vezi acea poveste din *Camera cu tăieturi*, ai raportat vreodată poliției suspiciunile tale cu privire la Jacob?

– Nu chiar.

– De ce nu?

– Pentru că nu eram complet sigur. În plus, cel care se ocupa de caz era tatăl lui Jacob.

– Și ce părere ai avut când ai realizat că tatăl lui Jacob este cel care se ocupă de caz?

– O-bi-ec-ție-e!

Glasul lui Jonathan îi trăda dezgustul.

– Admis!

– Derek, o ultimă întrebare. Tu ai fost cel care a sunat la poliție ca să ofere aceste informații, nu-i așa? Nu a trebuit să vină nimeni și să te întrebe...

– Așa este.

– Ai simțit că trebuie să îți dai cel mai bun prieten pe mâna poliției?

– Da.

– Nu mai am întrebări.

Jonathan se ridică. Părea complet neafectat de cele auzite. Și avea să desfășoare un interogatoriu galant, știam prea bine. Însă ceva se schimbase în sala de judecată, era evident. Atmosfera era electrizantă. Era ca și cum tocmai hotărâsem cu toții ceva. Puteai s-o vezi pe fețele juraților, dar și pe fața judecătorului French, puteai s-o auzi în liniștea mormântală care se așternuse peste public: Jacob nu avea să mai iasă din acea sală de judecată, cel puțin nu pe ușa din față. Surescitarea era un amestec de ușurare – toate îndoielile erau în sfârșit alungate, nu mai exista nesiguranța dacă Jacob o făcuse sau nu și dacă avea să scape basma

curată – și o dorință palpabilă de răzbunare. Restul procesului avea să se ocupe doar de detalii, formalități și încheierea socotelilor. Chiar și prietenul meu, aprodul Ernie, se uita bănuitor la Jacob, încercând să anticipeze reacția acestuia când urma să fie încătușat. Însă Jonathan păru să nu observe schimbarea care plutea în aer. El se duse în fața pupitrului, își puse ochelarii în formă de semilună – pe care-i purta prinși cu un lănțișor la gât – și începu să demonteze cazul bucată cu bucată.

– Lucrurile acestea despre care ne-ai povestit... Te deranjau, dar nu într-atât încât să rupi prietenia ta cu Jacob?

– Nu.

– De fapt, voi doi ați continuat să fiți prieteni zile și săptămâni bune după comiterea crimei, nu-i așa?

– Așa este.

– Nu-i așa că te-ai mai dus la el acasă și după crimă?

– Ba da.

– Deci este corect dacă spunem că nu erai prea sigur la momentul respectiv că Jacob este făptașul?

– Da, este corect.

– Pentru că, desigur, nu ai vrea să rămâi prieten cu un criminal, nu-i așa?

– Nu, probabil că nu.

– Chiar și după ce ai postat acel mesaj pe Facebook, în care îl acuzai pe Jacob de crimă, ai rămas *în continuare* prieten cu el? Ați păstrat legătura, ați continuat să petreceți timp împreună?

– Da.

– Te-ai temut vreodată de Jacob?

– Nu.

– Te-a amenințat sau te-a intimidat vreodată în vreun fel? S-a enervat pe tine vreodată?

– Nu.

– Nu-i adevărat că părinții tăi au fost cei care ți-au zis că voi doi nu mai puteți fi prieteni și că nu *tu* ai fost cel care a hotărât să rupă prietenia cu Jacob?

– Cam așa ceva.

Simțind că Derek începe să ezite, Jonathan bătu în retragere și trecu la un nou subiect.

– În ziua crimei, ai spus că l-ai văzut pe Jacob înainte să înceapă orele și apoi la începutul orei de literatură, corect?

– Da.

– Însă nu era nimic care să sugereze că el fusese implicat într-o încăierare.

– Nu.

– Nicio urmă de sânge?

– Doar acea pată mică de pe mână.

– Nicio zgârietură, nicio haină ruptă, nimic de acest gen? Nicio urmă de murdărie?

– Nu.

– De fapt, nici nu ți-a trecut prin minte, când l-ai văzut pe Jacob la ora de literatură, în acea dimineață, că ar fi putut fi implicat într-o altercație în drumul spre școală?

– Nu.

– Mai târziu, când ai ajuns la concluzia că Jacob ar fi putut fi făptașul, așa cum ai sugerat aici, ai luat și asta în considerare? Faptul că, după un atac sângeros și mortal cu cuțitul, Jacob reușise cumva să rămână nepătat de sânge, fără să aibă nici măcar o zgârietură... Te-ai gândit la asta, Derek?

– Oarecum.

– Oarecum?

– Da.

– Ai spus că Ben Rifkin era mai mare decât Jacob, mai mare și mai dur?

– Da.

– Și, totuși, Jacob a ieșit din încăierarea asta fără să pățească nimic?

Derek nu răspunse.

– Și-acum... Ai spus ceva despre faptul că Jacob a zâmbit când a fost anunțată închiderea școlii. Au mai zâmbit și alți copii? Este oarecum firesc, natural, ca un copil să zâmbească atunci când este agitat și nu-și găsește locul?

– Probabil.

– E o reacție a copiilor, câteodată.

– Presupun.

– Cuțitul pe care l-ai văzut, cuțitul lui Jacob... Ca să fie totul clar: ai cumva idee dacă acela a fost cuțitul cu care s-a săvârșit crima?

– Nu.

– Jacob ți-a zis vreodată că ar intenționa să folosească acel cuțit împotriva lui Ben Rifkin, din cauza hărțuielii permanente a acestuia?

– Că ar intenționa? Nu, nu mi-a zis așa ceva.

– Dar când ți-a arătat cuțitul nu ți-a trecut prin minte că plănuia să îl omoare pe Ben Rifkin? Fiindcă, dacă te-ai fi gândit la asta, ai fi făcut ceva, nu?

– Presupun.

– Deci, din câte știi tu, Jacob nu avusese niciodată un *plan* de a-l omorî pe Ben Rifkin?

– Un plan? Nu.

– Nu-ți vorbise niciodată despre când și cum o să-l omoare pe Ben Rifkin?

– Nu.

– Și apoi, mai târziu, pur și simplu ți-a trimis povestea?

– Da.

– Ți-a trimis un link pe e-mail, parcă?

– Da.

– Ai salvat acel e-mail?

– Nu.

– De ce nu?

– Nu mi s-a părut o mișcare prea inteligentă. Adică, din partea lui Jake – din punctul lui de vedere.

– Deci ai șters acel e-mail ca să-l protejezi?

– Presupun.

– Îmi poți spune dacă printre toate detaliile poveștii era ceva care să fie nou pentru tine, ceva ce nu știai deja de pe internet sau din alte povești sau din ce vorbeau ceilalți copii?

– Nu, nu chiar.

– Cuțitul, parcul, cele trei răni făcute cu un cuțit – toate astea se știau deja, nu-i așa?

– Așa este.

– Nu prea sună a mărturisire, atunci, nu?

– Nu știu.

– În e-mail ți-a scris și că el a compus povestea? Sau doar că a dat peste ea?

– Nu-mi amintesc exact ce scria în e-mail. Cred că era ceva de genul: „Omule, ia uită-te la asta".

– Dar ești sigur că Jacob ți-a zis că el a scris povestea, nu doar că a citit-o?

– Destul de sigur.

– *Destul* de sigur?

– Destul de sigur, da.

Jonathan continuă în acest ritm încă o bucată de vreme, făcând tot ce putea, ciuntind din depoziția lui Derek Yoo, plasând câteva lovituri câștigătoare. Cine știe ce credeau jurații despre toate astea?! Tot ce vă pot spune este că toți cei șase jurați, care își luaseră notițe cu frenezie la depoziția directă a lui Derek, își lăsaseră acum pixurile jos. Unii nici nu se mai uitau la el; își coborâseră privirile în poală. Poate că Jonathan era câștigătorul

acelei zile și hotărâseră să desconsidere complet depoziția lui Derek. Însă lucrurile nu păreau să stea așa. Mă amăgeam singur și, pentru prima oară, am început să îmi imaginez în termeni cât se poate de reali cum va fi atunci când Jacob va ajunge la Penitenciarul Concord.

35 | Argentina

Când ne-am întors de la tribunal în ziua aceea, eram atât de posomorât, încât amărăciunea mea li s-a transmis și lui Jacob și lui Laurie. De la început eu fusesem cel echilibrat. Cred că îi descumpănea să mă vadă și pe mine pierzându-mi speranța. Am încercat să-i mint. Am repetat ce le ziceam de obicei, că nu trebuie să fie prea entuziasmați după o zi bună, dar nici prea descurajați după o zi proastă; că probele procurorilor par mereu mai incriminante la început decât mai târziu, când sunt privite în contextul întregului caz; că deciziile juriilor sunt imposibil de anticipat și că nu ar trebui să le interpretăm fiecare gest neînsemnat. Însă tonul m-a dat de gol. Credeam că am pierdut procesul în ziua aceea. În cel mai bun caz, răul făcut era suficient ca să ne oblige să venim cu o apărare reală. Ar fi fost o nesăbuință să ne bazăm pe „îndoiala legitimă" la acel moment: povestea pe care o scrisese Jacob despre crimă suna a mărturisire și, oricât s-ar fi străduit, Jonathan nu putea infirma declarația lui Derek cum că Jacob era autorul. Nu am recunoscut nimic din toate astea. Nu aveam nimic de câștigat dacă spuneam adevărul, așa că nu am făcut-o. Nu le-am zis decât că „nu a fost o zi bună". Însă era de-ajuns și-atât.

Părintele O'Leary nu mai veni să ne vegheze în noaptea aceea. Noi, Barberii, eram complet izolați. Nici dacă am fi fost proiectați în spațiu nu ne-am fi simțit mai singuri. Am comandat mâncare chinezească, așa cum făcusem de nenumărate ori în ultimele câteva luni, întrucât China City făcea livrări la domiciliu și curierul vorbea atât de puțină engleză, încât nu ne simțeam prost deschizându-i ușa. Ne-am mâncat coastele dezosate și puiul General Gao's într-o tăcere aproape deplină, apoi ne-am retras în colțuri diferite ale casei pentru restul serii. Ne săturasem prea mult de caz ca să mai vorbim despre el, dar ne obseda să vorbim despre altceva. Eram prea posomorâți pentru tâmpeniile de la televizor – deodată viețile noastre păreau mult prea scurte ca să le irosim – și prea distrați ca să citim.

Pe la ora 10.00 am urcat în camera lui Jacob, ca să văd ce face. Era întins în pat, pe spate.

– Ești în regulă, Jacob?

– Nu chiar.

M-am așezat pe marginea patului. El își trase fundul ca să-mi facă loc, însă Jake crescuse atât de mult, încât abia dacă mai încăpeam amândoi acolo. (Când era bebeluș, dormea lipit de pieptul meu. Pe atunci era cât o franzelă.)

Se trase pe partea lui și își rezemă capul într-o mână.

– Tată, pot să te întreb ceva? Dacă ai crede că lucrurile merg prost, adică dacă procesul s-ar îndrepta în direcția greșită, mi-ai spune?

– De ce?

– Nu, nu „de ce"; mi-ai spune?

– Da, așa cred.

– Pentru că nu ar avea sens să... adică, dacă aș fugi, ce s-ar întâmpla cu tine și cu mama?

– Ne-am pierde toți banii.

– V-ar lua și casa?

– În cele din urmă, da. Am pus-o drept garanție pentru cauțiunea ta.

El rămase pe gânduri.

– E doar o casă, i-am zis. Nu mi-ar lipsi. Nu contează la fel de mult ca tine.

– Știu, dar totuși... Unde ați locui după aceea?

– La asta ai stat să te gândești întins aici?

– Da, un pic.

Veni apoi și Laurie. Își puse mâinile în sân și se rezemă de ușă.

L-am întrebat:

– Unde te-ai duce?

– În Buenos Aires.

– În Buenos Aires? De ce acolo?

– Pare un loc ca lumea.

– Cine zice?

– Era un articol în *Times* despre oraș. Este Parisul Americii de Sud.

– Hmm... Nu știam că America de Sud are Parisul ei.

– Este în America de Sud, nu?

– Da, în Argentina. Poate că ar trebui să mai citești un pic despre el înainte să fugi acolo.

– Există vreun – cum îi zice? – vreun tratat pentru fugari?

– Un tratat de extrădare? Nu știu. Cred că ăsta-i un alt lucru pe care ar trebui să-l verifici dinainte.

– Mda, probabil.

– Cum ai plăti pentru bilet?

– Nu aș plăti eu. Tu ai plăti.

– Și pașaportul? Tu l-ai predat pe al tău, ți-aduci aminte?

– Aș face rost cumva de unul nou.

– Așa, pur și simplu? Cum?

Laurie veni și se așeză pe podea, lângă pat, mângâindu-i părul.

– Ar trece granița în Canada și ar obține un pașaport canadian.

– Hmm... Nu sunt sigur că-i chiar atât de ușor, dar să zicem. Deci ce-ai face după ce-ai ajunge în Buenos Aires, despre care știm că se află în Argentina?

Laurie spuse:

– Ar dansa tango.

Ochii i se umeziseră.

– Știi să dansezi tango, Jacob?

– Nu chiar.

– Nu chiar, zice el.

– Nu chiar, adică deloc.

Râse.

– Eh, cred că ai putea lua lecții de tango în Buenos Aires.

Laurie spuse:

– În Buenos Aires, toată lumea știe să danseze tango.

– Vei avea nevoie de cineva *cu care* să dansezi, nu?

El zâmbi sfios.

Laurie zise:

– Buenos Aires debordează de femei frumoase care dansează tango. Femei frumoase și misterioase. Jacob o să aibă de unde alege.

– Așa este, tată? Sunt multe femei frumoase în Buenos Aires?

– Așa am auzit și eu.

El se lăsă pe spate, cu mâinile la ceafă.

– Sună din ce în ce mai bine.

– Ce-o să faci acolo, după ce termini de dansat tango, Jake?

– O să mă duc la școală, cred.

– Tot eu o să plătesc și pentru asta?

– Evident.

– Și după ce termini școala?

– Nu știu. Poate că o să mă fac avocat, ca tine.

– Nu crezi că vei fi nevoit să stai pitit? Fiind dat în urmărire?

Laurie răspunse în locul lui:

– Nu. O să uite complet de el și-așa va duce o viață fericită, minunată și împlinită în Argentina, cu o femeie frumoasă care dansează tango, iar Jacob va fi un om nemaipomenit.

Se ridică în genunchi, ca să îl privească în față, și continuă să-i mângâie părul.

– O să aibă copii, iar copiii lui vor avea copii, și va face fericiți atât de mulți oameni, încât nimeni nu va mai crede vreodată că în America lumea spunea lucruri oribile despre el.

Jacob își închise ochii.

– Nu știu dacă pot să merg mâine la tribunal. Pur și simplu nu mai vreau s-o fac.

– Știu, Jake. I-am pus mâna pe piept și am adăugat: Este aproape gata.

– De asta mă și tem.

Laurie zise:

– Nici eu nu cred că pot s-o mai fac.

– O să fie totul gata în curând. Trebuie doar să ne ținem tari. Promit.

– Tată, mi-ai spune, nu? Cum ai promis? Dacă e momentul ca eu să...?

Făcu un gest cu capul spre ușă.

Presupun că i-aș fi putut spune adevărul. *Nu-i chiar așa, Jake. N-ai unde să te duci.* Însă nu am făcut-o. I-am zis:

– N-o să fie cazul. O să câștigăm.

– Dar *dacă*...

– Dacă. Da, evident că ți-aș spune, Jacob. I-am ciufulit părul. Hai să încercăm să dormim puțin.

Laurie îl sărută pe frunte prima, apoi eu.

El spuse:

– Poate că ați putea și voi să veniți cu mine în Buenos Aires. Am putea merge cu toții.

– Putem să comandăm și-acolo de la China City?

– Sigur, tată. Rânji. O să ne trimită comanda cu avionul.

– Bine, atunci. Începusem să cred că nu-i un plan realist. Acum culcă-te. Te așteaptă o zi importantă mâine.

– Să sperăm că nu, spuse el.

Când Laurie și cu mine ne-am băgat în pat, mi-a zis în șoaptă:

– Când vorbeam despre Buenos Aires, m-am simțit fericită pentru prima oară după foarte multă vreme. Nici nu-mi mai amintesc când am zâmbit ultima dată.

Însă probabil că încrederea i-a slăbit imediat, pentru că peste numai câteva secunde, când se întinse pe o parte cu fața spre mine, murmură:

– Și dacă se duce la Buenos Aires și omoară pe cineva acolo?

– Laurie, nu se duce la Buenos Aires și nici nu o să omoare pe nimeni. Nu a omorât nici *aici* pe nimeni.

– Nu sunt atât de sigură.

– Nu spune asta.

Ea își întoarse privirea.

– Laurie?

– Andy, dacă noi suntem cei care greșim? Dacă scapă acum și apoi, ferească Dumnezeu, o face din nou? Nu o să fim și noi responsabili?

– Laurie, e târziu și ești epuizată. O să purtăm conversația asta altădată. Momentan, trebuie să încetezi să mai gândești așa. O să o iei razna.

– Nu.

Îmi aruncă o privire rugătoare, de parcă *eu* aș fi fost cel care vorbea în dodii.

– Andy, trebuie să fim sinceri unul cu celălalt. Asta-i o problemă la care trebuie să ne gândim.

– De ce? Nici măcar nu s-a terminat procesul. Te dai bătută prea repede.

– Trebuie să ne gândim la asta pentru că e fiul nostru. Are nevoie de sprijinul nostru.

– Laurie, ne facem treaba. Îl sprijinim, îl ajutăm să treacă de proces.

– Asta-i treaba noastră?

– Da! Ce altceva am mai putea face?

– Și dacă are nevoie de altceva, Andy?

– Nu mai *există* altceva. Despre ce vorbești? Nu putem face nimic mai mult. Facem deja tot ce-i omenește posibil.

– Andy, dacă este vinovat?

– Nu o să fie.

Murmurul ei șuierat deveni intens, pregnant.

– Nu mă refer la verdict. Mă refer la adevăr. Dacă el e făptașul?

– Nu este.

– Andy, chiar crezi asta cu adevărat? Că nu el este făptașul? Așa, pur și simplu? Nu ai nicio urmă de îndoială?

Nu am răspuns. Nu mă lăsa sufletul să-i răspund.

– Andy, nu te mai pot citi. Trebuie să vorbești cu mine, trebuie să-mi spui. Nu mai știu ce se petrece în mintea sau în sufletul tău.

– Nu se petrece nimic, am zis, iar afirmația sună mai sincer decât intenționasem.

– Andy, câteodată îmi vine să te scutur de guler ca să te *fac* să-mi spui adevărul.

– Ah, iar povestea cu tatăl meu...

– Nu, nu-i vorba de asta. Mă refer la Jacob. Trebuie să fii complet sincer cu *mine*. Trebuie să știu. Chiar dacă pentru *tine* nu contează, *eu* trebuie să știu: crezi că Jacob este făptașul?

– Cred că sunt lucruri pe care niciun părinte nu ar trebui să le creadă despre propriul copil.

– Nu asta te-am întrebat.

– Laurie, este fiul meu.

– Este fiul *nostru*. Suntem responsabili pentru el.

– Exact. Suntem responsabili pentru el. Trebuie să îl sprijinim în continuare.

Am pus mâna pe capul ei, mângâindu-i părul. Dar ea și-l trase într-o parte.

– Nu! Andy, nu înțelegi ce-ți zic? Dacă este vinovat, automat suntem și noi vinovați. Așa stau lucrurile. Suntem implicați. Noi l-am zămislit – tu și cu mine. Noi l-am creat și l-am trimis în lume. Și dacă el este făptașul, cum o să te poți împăca cu gândul ăsta? O să poți trăi cu această posibilitate?

– Dacă trebuie...

– Vorbesc serios, Andy? Ai putea?

– Da. Uite ce-i: dacă este vinovat, dacă pierdem, atunci va trebui să ne împăcăm cumva cu această situație. Adică, *înțeleg* asta. Vom fi în continuare părinții lui. Nu-i ca și cum ai putea să demisionezi.

– Andy, ești cel mai enervant și mai necinstit om.

– De ce?

– Pentru că am nevoie de tine, aici și acum, și tu nu ești aici.

– Ba sunt!

– Nu. Mă manevrezi. Spui numai banalități. Ești acolo, ascuns în spatele acelor frumoși ochi căprui și eu nu știu ce-i în mintea ta cu adevărat. Nu-mi pot da seama.

Am oftat și am clătinat din cap.

– Uneori, nici eu nu-mi dau seama, Laurie. Nu știu ce-i în mintea mea. Încerc să nu mă gândesc la nimic.

– Andy, te rog, *trebuie* să te gândești. Privește în sinea ta. Ești tatăl lui. Nu poți evita asta la nesfârșit. El e făptașul? Este o întrebare cu da sau nu.

Mă împingea spre acea noțiune întunecată și amenințătoare: Jacob Criminalul. Am atins-o în treacăt, i-am auzit foșnetul de la margini... dar n-am putut merge mai departe. Primejdia era prea mare.

Am zis:

– Nu știu.

– Deci crezi că ar putea fi el.

– Nu știu.

– Dar este posibil, cel puțin.

– Am spus că nu știu, Laurie.

Ea mă scrută cu privirea, urmărindu-mi expresia de pe chip și din ochi, căutând ceva în care să se poată încrede, pe care să se poată bizui. Am încercat să par hotărât pentru ea, ca să poată găsi în expresia mea orice i-ar fi trebuit – alinare, iubire, senzație de conectare, orice. Însă adevărul? Certitudinea? Așa ceva nu aveam. Nu erau ale mele ca să i le ofer și ei.

Vreo două ore mai târziu, pe la unu noaptea, s-a auzit o sirenă în depărtare. Era ceva neobișnuit; în suburbia noastră liniștită, poliția și pompierii nu apelau în general la sirene. Foloseau doar luminile de avertizare. Sunetul sirenei se auzi doar vreo cinci secunde, după care răsună ca un ecou în liniștea adâncă, suspendat ca un semnal luminos. Laurie dormea în spatele meu, în aceeași poziție ca și înainte, cu spatele spre mine. M-am apropiat de fereastră și m-am uitat afară, dar nu se vedea nimic. Abia dimineață aveam să aflu ce semnificație avea acea sirenă și cum, fără ca noi să știm, totul se schimbase deja. Ajunsesem în Argentina.

36 | Un spectacol pe cinste

Telefonul sună la 5.30 dimineața, telefonul meu mobil, și am răspuns din reflex, după atâția ani de primit apeluri de urgență la ore dintre cele mai neconvenționale. Ba chiar am răspuns pe vechiul meu ton impunător, „Andy Barber!“, menit să convingă oamenii că nu dormeam, indiferent de oră.

Când am închis, Laurie m-a întrebat:

– Cine era?

– Jonathan.

– Ce s-a întâmplat?

– Nimic.

– Și atunci ce era?

Am simțit un rânjet întinzându-mi-se pe față și o fericire uluită cuprinzându-mă.

– Andy?

– S-a terminat.

– Cum adică „s-a terminat“?

– A mărturisit.

– Ce? Cine a mărturisit?

– Patz.

– Ce?!

– Jonathan a făcut ce-a spus în instanță că o să facă: l-a citat ca martor. Patz a primit citația și s-a sinucis azi-noapte. A lăsat un bilet cu o mărturisire completă. Jonathan spune că au fost la apartamentul lui toată noaptea. Au confirmat că este scrisul lui; biletul este real. Patz a mărturisit.

– A mărturisit? Așa, pur și simplu? Este posibil?

– Nu pare real, nu?

– Cum s-a sinucis?

– S-a spânzurat.

– Dumnezeule!

– Jonathan zice că o să înainteze o moțiune de respingere a acuzațiilor imediat ce va începe ședința instanței.

Laurie își acoperi gura cu mâinile. Plângea deja. Ne-am îmbrățișat, apoi am fugit în camera lui Jacob de parcă ar fi fost dimineața de Crăciun – sau de Paște, dat fiind că acest miracol era mai degrabă o înviere –, l-am trezit, l-am îmbrățișat și i-am dat și lui incredibila veste.

Și totul s-a schimbat. Pur și simplu, totul s-a schimbat. Ne-am îmbrăcat și am așteptat să se facă ora de mers la tribunal. Ne-am uitat la știri și am verificat pe Boston.com după vreo mențiune de-a sinuciderii lui Patz, dar nu am găsit nimic, așa că am stat pur și simplu rânjind, nevenindu-ne a crede.

Era mai bine decât un verdict de *nevinovat* din partea juriului. Ne tot ziceam asta: *nevinovat* înseamnă doar că nu există suficiente dovezi. *Nevinovăția* lui Jacob nu ar fi fost dovedită. Era ca și cum tot acel episod terifiant era șters cu buretele. Nu credeam în Dumnezeu sau în miracole, dar acesta era un miracol – nu-mi pot explica altfel sentimentul. Mă simțeam de parcă aș fi fost salvat printr-o intervenție divină, printr-o minune

cerească. Singura limită a bucuriei noastre consta în faptul că nu ne venea să credem și că nu voiam să sărbătorim până când cazul nu avea să fie închis în mod oficial. Era posibil, cel puțin teoretic, ca Logiudice să vrea continuarea procesului chiar și după mărturisirea lui Patz.

Însă Jonathan nu a mai avut ocazia să ceară respingerea acuzațiilor. Înainte ca judecătorul să-și ocupe locul la prezidiu, Logiudice înaintă o moțiune *nol pros* – mai exact o *nolle prosequi*, prin care se făcea publică decizia procuraturii de a-și retrage acuzațiile.

La ora nouă fix, judecătorul sări în picioare cu un mic surâs pe buze. Citi moțiunea cu emfază și, cu un gest al mâinii, îi ceru lui Jacob să se ridice.

– Domnule Barber, din expresia de pe chipurile voastre, al tău și al tatălui tău, îmi dau seama că ați primit deja vestea. Așa că dă-mi voie să fiu primul care rostește cuvintele pe care sunt convins că-ți doreai din toată inima să le auzi: Jacob Barber, ești un om liber.

Au urmat urale – urale! –, iar Jacob și cu mine ne-am îmbrățișat.

Judecătorul lovi cu ciocănașul în masă, arborând însă pe chip un zâmbet indulgent. Când se lăsă din nou liniștea în sală, el îi făcu un semn grefierei, care citi pe un ton monoton – ea părea să fie singura care nu se bucura de rezultat – „Jacob Michael Barber, în cazul rechizitoriului numărul zero-opt-linie-patru-patru-zero-șapte, cum Statul a depus o moțiune de *nolle prosequi* pentru acest rechizitoriu, instanța hotărăște că toate acuzațiile sunt respinse și că poți pleca fără alte audieri în acest caz. Cauțiunea achitată în prealabil poate fi returnată. Caz închis".

Poți pleca fără audieri. Formularea juridică greoaie ce reprezintă scăparea inculpatului. Înseamnă „Poți pleca fără alte audieri programate în instanță – pleacă și nu te mai întoarce".

Mary ștampilă rechizitoriul, strecură foaia în dosarul ei și aruncă dosarul în mapă cu o asemenea eficiență birocratică,

încât ai fi crezut că mai are încă un vraf de cazuri prin care să treacă înainte de prânz.

Și cu asta s-a terminat.

Mai bine zis, aproape s-a terminat. Ne-am croit drum prin mulțimea de reporteri care se îngrămădeau acum să ne felicite și să ne filmeze la timp pentru emisiunile de dimineață și ne-am trezit practic alergând pe Thorndike Street, până la garajul unde parcasem. Alergând, râzând – liberi!

Am ajuns la mașină și am avut un moment ciudat în care ne-am căutat cuvintele pentru a-i mulțumi lui Jonathan, care ne-a refuzat laudele pentru că – zicea el – de fapt nu făcuse nimic. I-am mulțumit oricum. I-am mulțumit întruna. I-am scuturat mâna, iar Laurie l-a îmbrățișat.

– Ai fi câștigat, i-am spus. Sunt sigur de asta.

În toată agitația noastră, Jacob fu cel care-i văzu venind.

– Hopa, făcu el.

Erau doi. Dan Rifkin venea primul. Purta un impermeabil cafeniu, mai elegant decât majoritatea, plin de nasturi, buzunare și epoleți. Încă avea fața aceea imobilă de păpușă, așa că era cu neputință să ne dăm seama ce are de gând. Poate că voia să-și ceară scuze?

La câțiva pași în urma lui venea Părintele O'Leary, un uriaș în comparație cu Rifkin, cu mâinile în buzunare și cu basca trasă pe ochi.

Ne-am răsucit încet ca să-i întâmpinăm. Probabil că aveam cu toții aceeași expresie pe chipuri – o nedumerire amestecată cu bucuria de a-l vedea pe acest om care ar fi trebuit să ne fie prieten acum, în mod normal, în ciuda suferinței prin care trecea, îndreptându-se spre noi ca să ne reprimească în lumea sa, în lumea reală. Însă expresia sa era stranie. Aspră.

Laurie rosti:

– Dan?

El nu a răspuns. Dintr-unul dintre buzunarele adânci ale impermeabilului a scoas un cuțit, unul obișnuit, de bucătărie, pe care l-am recunoscut, oricât de absurd ar părea, ca fiind modelul Wüsthof Classic de friptură, pentru că aveam și noi un set identic de cuțite în bucătăria noastră. Dar nu am apucat să conștientizez pe deplin ciudățenia sublimă a ideii de a fi înjunghiat cu un asemenea cuțit pentru că, aproape imediat, înainte ca Dan Rifkin să ajungă la câțiva pași de noi, Părintele O'Leary îl înșfăcă de braț. Trânti mâna lui Rifkin pe capota mașinii, iar cuțitul căzu cu un zăngănit pe podeaua din beton a garajului. Apoi îi răsuci lui Rifkin brațul la spate și, cu mare ușurință – de parcă ar fi avut de-a face cu un manechin –, îl aplecă peste capota mașinii și îi zise:

– Ia-o ușor, amice.

Făcu toate acestea cu un profesionalism expert și elegant. Întreaga scenă nu dură mai mult de câteva secunde, iar noi rămăsesem cu gura căscată, holbându-ne la cei doi oameni.

– Cine *ești?* am întrebat eu într-un final.

– Un prieten de-al tatălui tău. M-a rugat să am grijă de voi.

– Tatăl meu? De unde-l știi tu pe tatăl meu? Nu, stai, nu-mi spune. Nu vreau să știu.

– Ce vrei să fac cu tipul ăsta?

– Dă-i drumul! Care-i problema ta?

El se execută.

Rifkin își aranjă hainele. Avea lacrimi în ochi. Ne privi cu neputință – se pare că încă mai credea că Jacob îi omorâse fiul, dar acum nu mai putea face nimic în această privință – și plecă împleticindu-se, spre chinuri pe care nici nu mi le pot închipui.

Părintele O'Leary se duse la Jacob și-i întinse mâna.

– Felicitări, puștiule. A fost o scenă de neuitat în sala de judecată în dimineața asta. Ai văzut expresia de pe fața ticălosului ăluia de procuror? Neprețuită!

Jacob îi strânse mâna cu o expresie uluită.

– Un spectacol pe cinste, rosti Părintele O'Leary. Un spectacol pe cinste. Râse. Iar tu ești băiatul lui Billy Barber?

– Da.

Nu mă mândrisem niciodată cu asta. Nici măcar nu sunt sigur că o spusesem vreodată cu voce tare în public până atunci. Însă mă lega cumva de Părintele O'Leary, iar asta părea să-l distreze, așa că am zâmbit amândoi.

– Ești mai mare decât el, asta-i clar. Ai putea băga doi ca el într-unul ca tine.

N-am știut ce replică să dau la acel comentariu, așa că am rămas tăcut.

– Spune-i babacului că îi transmit salutări, bine? zise Părintele O'Leary. Doamne, ce povești ți-aș putea zice despre el...!

– Te rog, nu-i cazul.

Și o ultimă replică spre Jacob:

– E ziua ta norocoasă, puștiule.

Râse din nou și plecă, iar eu nu l-am mai văzut pe Părintele O'Leary până-n ziua de azi.

A PATRA PARTE

„Cum exact se întâmplă ca semnalele electrice și reacțiile chimice care se produc în fiecare secundă în corpul omenesc să facă saltul la statutul de gând, motivați e, impuls – unde mașinăria fizică a omului se sfârșește și unde începe duhul din mașină, conștiența – nu este tocmai o chestiune științifică, din simplul motiv că nu putem concepe un experiment care să captureze, să măsoare sau să reproducă acest proces. Din tot ce am aflat până acum, nu se poate afirma decât că nu înțelegem cu adevărat de ce fac oamenii ceea ce fac și că este foarte probabil nici să nu înțelegem vreodată.“

PAUL HEITZ,
Neurocriminologia și neajunsurile ei,
Jurnalul american de criminologie și politici publice, Toamna 2008

37 | Viața de apoi

Viața merge mai departe, probabil prea lungă și-așa, dacă este să fim sinceri. Într-o viață lungă sunt treizeci sau treizeci și cinci de mii de zile prin care trebuie să trecem, dar numai câteva zeci care contează cu adevărat, Zile Mari, când Se Întâmplă Ceva Spectaculos. Restul – vasta majoritate, zecile de mii de zile – sunt întru nimic remarcabile, repetitive, chiar monotone. Alunecăm prin ele, apoi le uităm instantaneu. Când privim înapoi la viețile noastre, avem tendința să nu ne gândim la această aritmetică. Ne amintim cele câteva Zile Mari și le lăsăm la o parte pe toate celelalte. Ne organizăm viețile lungi și amorfe în povestioare aranjate, așa cum fac eu aici. Însă viețile noastre sunt constituite în mare parte din vechituri, din zile banale și ușor de uitat, iar „Sfârșitul" nu este niciodată sfârșit.

Firește că ziua în care Jacob a fost achitat intră la categoria Zilelor Mari. Însă, după aceea, au continuat să vină zilele mărunte.

Nu am revenit la „normalitate"; uitaserăm toți trei ce înseamnă asta. Măcar nu ne mai făceam iluzii că vom mai avea parte vreodată de ea. Dar în zilele și în săptămânile de după

eliberarea lui Jacob, atunci când euforia reabilitării noastre s-a mai domolit, am căzut din nou într-o rutină neproductivă. Ieșeam rar în oraș. Nu mergeam niciodată la restaurant sau în alte locuri publice unde simțeam că lumea se holbează la noi. Am început să fac eu cumpărăturile, întrucât Laurie nu voia să mai riște să dea nas în nas cu soții Rifkin la magazin, și am preluat obiceiul ei de a planifica meniul pentru săptămâna următoare în timp ce făceam cumpărăturile (luni – paste, marți – pui, miercuri – hamburgeri...). Am vizionat câteva filme, de obicei pe la mijlocul săptămânii, când cinematografele nu erau atât de aglomerate, și chiar și atunci ne strecuram în sală după ce se stingeau luminile. Cel mai mult timp îl petreceam acasă. Navigam neîncetat pe internet, cu ochi sticloși, căzuți în transă. Preferam să facem exerciții fizice la aparatele din pivniță decât să ieșim la alergat afară. Am trecut la un abonament mai consistent de Netflix ca să avem cât mai multe filme la dispoziție. Acum, când spun toate astea, pare jalnic, dar la momentul respectiv ne simțeam nemaipomenit. Eram liberi – sau ceva de genul ăsta.

Ne-am gândit să ne mutăm – nu la Buenos Aires, din păcate, ci în locuri mai prozaice, unde să o putem lua de la capăt: Florida, California, Wyoming, oriunde ne închipuiam că se duc oamenii ca să se reinventeze. O vreme am fost interesat de orășelul Bisbee din Arizona, unde auzisem că era ușor să dispari și să nu mai știe nimeni de tine. Mai era și varianta plecării din țară, care suna și ea destul de tentant. Am purtat discuții interminabile despre toate astea. Laurie se îndoia că puteam scăpa undeva de publicitatea de care se bucurase cazul, indiferent cât de departe ne-am fi mutat. Și, oricum, spunea ea, toată viața ei era în Boston. În ceea ce mă privește, eu chiar doream să mă mut în altă parte. Oricum nu eram legat de niciun loc anume; casa mea era acolo unde era și Laurie. Însă n-am reușit să mă înțeleg cu ea.

În Newton zăboveau sentimente neplăcute. Majoritatea vecinilor noștri ajunseseră la propriul verdict: nevinovat, dar nu tocmai neprihănit. Chiar dacă Jacob nu îl omorâse pe Ben Rifkin, auziseră destul cât să fie suspicioși în privința lui. Cuțitul, fanteziile lui violente, neamul păcătos din care se trăgea. Unora li se părea suspectă chiar și încheierea bruscă a procesului. Prezența puștiului în oraș îi îngrijora și îi irita pe oameni. Nici măcar cei mai cumsecade nu țineau morțiș să-l știe pe Jacob în preajma copiilor lor. De ce să riște? Chiar dacă erau 99% siguri de nevinovăția lui, de ce să riște să greșească când miza era atât de mare? Și cine să riște stigmatul pe care-l presupunea simpla sa companie? Era un paria, indiferent dacă fusese sau nu vinovat.

Ținând cont de toate aceste aspecte, nu am îndrăznit să-l trimitem pe Jacob înapoi la școala din Newton. Atunci când fusese pus sub acuzare și școala se grăbise să îl suspende, primăria fusese obligată să îi angajeze o meditatoare, pe doamna McGowan, așa că am reangajat-o ca să continue lecțiile cu el. Doamna McGowan era singurul oaspete care venea regulat la noi acasă, aproape singura care vedea cum trăim. După ce intra, îmbrăcată cam demodat și greoaie, ochii îi alunecau în toate părțile, observând mormanele de rufe murdare, vasele nespălate din chiuvetă, părul nespălat al lui Jacob. Probabil că ne considera puțin țicniți. Dar continua să vină în fiecare dimineață, la ora 9.00, să stea cu Jacob la masa din bucătărie, ascultându-l la lecții și dojenindu-l atunci când nu-și făcea temele. „Nimeni n-o să-ți plângă de milă", îi spunea ea în față. Și Laurie își asumase un rol activ în educația lui Jacob. În opinia mea, era o profesoară remarcabilă, răbdătoare și blândă. Nu o mai văzusem predând înainte, dar urmărind-o la lucru cu Jacob, m-am gândit: ar *trebui* să se întoarcă la catedră. Nu ar fi trebuit să se oprească niciodată.

Pe măsură ce săptămânile se scurgeau, Jacob era tot mai mulțumit cu noua sa viață singuratică, fiind din fire un pustnic. Nu-i lipseau prietenii săi sau școala. De fapt, e posibil ca meditația la domiciliu să i se fi potrivit mai mult. Îi oferea ce era mai bun din școală, „conținutul" (după cum zicea el), fără nenumăratele complicații reprezentate de fete, sex, sporturi, bătăuși, presiunea colegilor, bisericuțe – complicația reprezentată de fapt de ceilalți copii. Jake era pur și simplu mai fericit de unul singur. Având în vedere prin ce trecuse, cine l-ar fi putut acuza? Când discutam despre mutare, Jacob era mereu cel mai entuziasmat de idee. Cu cât mai departe, cu atât mai bine. Bisbee, Arizona... aveau să i se potrivească de minune, credea el. Așa era Jacob – acea nepăsare, acea siguranță, pe jumătate seninătate, pe jumătate orbire. Poate că o să sune ciudat, dar Jacob – care avea cel mai mult de pierdut din acest caz – nu a cedat niciodată nervos, nu a plâns, nu s-a pierdut cu firea. Uneori se mai supăra, se mai bosumfla sau se închidea în sine, își mai și plângea de milă, cum fac toți copiii, dar nu s-a lăsat niciodată doborât. Acum, că procesul se încheiase, redevenise același puști echilibrat de dinainte. Nu era greu de imaginat de ce colegii săi consideraseră neliniștitor calmul său straniu. Mie personal mi se părea admirabil.

Eu nu trebuia să lucrez, cel puțin o vreme. Tehnic vorbind, eram încă în concediu cu plată de la biroul procuraturii. Salariul îmi era în continuare virat în cont, așa cum se întâmplase pe toată durata acestui episod. Fără îndoială că asta reprezenta o problemă spinoasă pentru Lynn Canavan. Pariase pe calul greșit. Acum nu mai avea nicio scuză ca să mă concedieze, de vreme ce nu greșisem cu nimic, dar nici nu putea să mă repună în funcția de prim-adjunct. În cele din urmă avea să fie nevoită să-mi ofere o altă funcție, eu aveam să o refuz și cu asta basta. Însă ea părea dispusă ca în viitorul imediat să mă țină pe statul de plată, cu condiția ca eu să-mi țin gura, ceea ce părea să fie

totuși un preț mic de plătit. Oricum mi-aș fi ținut gura; o plăceam pe Lynn.

Între timp, Canavan avea altele pe cap. Trebuia să vadă ce era de făcut cu Logiudice, Rasputinul de la curtea ei, a cărui implozie profesională pusese capăt cu siguranță oricăror speranțe politice pe care le nutrea și, dacă nu era atentă, i-ar fi putut distruge și cariera. Dar, la fel, nu putea da afară un procuror doar pentru că pierduse un caz, altminteri cine ar mai fi vrut să lucreze pentru ea vreodată? Opinia generală era că ea avea să candideze în curând pentru postul de procuror general sau chiar de guvernator, lăsându-l pe următorul procuror districtual să se ocupe de toată harababura. Însă, pe moment, nu putea decât să privească și să aștepte. Poate că Logiudice izbutea să-și salveze cumva reputația. În fond, nu se știe niciodată.

Eu nu-mi făceam prea multe griji cu privire la cariera mea pentru moment. Cu siguranță nu mai aveam niciun viitor ca procuror. Chicotele înfundate m-ar fi dat gata. Bănuiesc că aș fi putut continua în avocatură. Puteam să devin avocat de Drept penal, poziție în care legătura cu cazul lui Jacob ar fi fost mai degrabă o medalie de onoare – drama unui băiat nevinovat, acuzat pe nedrept, care l-a înfruntat pe Om, sau mai știu eu ce. Dar era cam târziu pentru mine să schimb taberele. Nu eram deloc sigur că aș fi putut apăra aceleași scursuri pe care mă străduisem toată viața să le bag după gratii. Nu știam cum stau. Probabil că eram suspendat într-un soi de purgatoriu, împreună cu familia mea.

Dintre noi trei, Laurie era cea mai istovită după proces. În săptămânile care au urmat, și-a mai revenit puțin, dar nu a mai fost niciodată așa cum fusese înainte. Nu a mai pus niciodată la loc kilogramele pe care le pierduse și a rămas trasă la față. Era ca și cum ar fi îmbătrânit cu zece ani în doar câteva luni. Însă schimbarea reală se produsese în interiorul ei. În acele prime

săptămâni de după achitarea lui Jacob, Laurie avea un aer rece și precaut. Era prudentă. Această manieră nouă, mai precaută, mi se părea de înțeles. Fusese victimizată și răspundea la fel ca orice altă victimă. Asta a alterat dinamica familiei noastre – gata cu mama care ne implora din tot sufletul pe mine și pe Jacob, involuții familiei, să ne împărtășim sentimentele, să sporovăim despre problemele noastre și, în general, să îi dezvăluim cele mai ascunse gânduri. Renunțase la toate astea, cel puțin pentru o vreme. Acum, ne privea de la distanță. Nu prea îi puteam purta pică pentru asta. Trauma o făcuse pe soția mea să semene un pic cu mine, să fie ceva mai aspră. Trauma ne înăsprește pe toți. Așa veți păți și voi când va da peste voi – și fiți siguri că va da.

38 | Dilema polițistului

Instituția Corecțională Northern,
Somers, Connecticut

Din nou la vorbitor. Închis în compartimentul meu cu pereți albi, cu geamul gros în față. Zgomot de fundal constant: șoapte din cabinele alăturate, strigăte înfundate în depărtare și hărmălaia din închisoare, anunțuri la interfon.

Billy cel Sângeros se foi în cadrul ferestruicii, cu mâinile încătușate de lanțul de la brâu, un al doilea lanț coborându-i de la brâu la glezne. Nu conta: intrase în încăpere ca un despot, cu bărbia înainte, cu un rânjet de băiat rău pe chip, cu părul cărunt pieptănat pe spate într-un stil desuet.

Doi gardieni îl îndrumară până la scaun, fără să pună însă mâna pe el. Unul dintre ei îi desprinse cătușele de lanțul de la brâu, sub privirile celuilalt, apoi se traseră amândoi în spate, ieșind din cadrul ferestruicii.

Tatăl meu ridică telefonul și, cu mâinile lipite sub bărbie ca într-o rugăciune, rosti: „Băiete!" Din tonul lui se înțelegea: *Ce surpriză plăcută!*

– De ce ai făcut-o?

– Ce să fac?

– De Patz e vorba.

El își plimbă ochii de la fața mea la telefonul de pe perete și înapoi, atrăgându-mi atenția să am grijă ce spun pe linia urmărită.

– Despre ce vorbești, băiete? Eu am fost aici în tot acest timp. Poate că n-ai auzit: nu prea ies în lume.

Am desfăcut un cazier multistatal. Era lung de câteva pagini. L-am netezit și l-am lipit cu prima pagină de geam, ca să poată citi numele: *James Michael O'Leary, alias Jimmy, Jimmy-O, Părintele O'Leary, DN 18/2/43.*

El se aplecă în față și-și miji ochii ca să citească de pe document.

– N-am auzit de el.

– N-ai auzit de el? Serios?

– N-am auzit de el.

– A fost închis aici cu tine, o vreme.

– Trec mulți tipi pe-aici.

– Ați fost împreună aici șase ani. Șase ani!

El ridică din umeri.

– Eu nu socializez. Asta-i pușcărie, nu Yale! Poate dacă ai avea vreo poză sau ceva... Îmi făcu cu ochiul, obraznic, și adăugă: Dar n-am auzit de tipul ăsta.

– Ei bine, el a auzit de tine.

Ridică din umeri din nou.

– Multă lume a auzit de mine. Sunt o legendă.

– A zis că i-ai cerut să aibă grijă de noi, să aibă grijă de Jacob.

– Prostii.

– Să ne ocrotească.

– Prostii.

– Ai trimis pe cineva să ne ocrotească? Crezi că am nevoie ca tu să-mi ocrotești copilul?

– Hei, eu n-am spus așa ceva! Asta zici tu. Așa cum spuneam, n-am auzit de tipul ăsta. Nu știu despre ce naiba vorbești.

Dacă petreci suficient timp într-un tribunal, devii un profesionist în depistarea minciunii. Înveți să recunoști diversele tipuri de baliverne, așa cum eschimoșii pot deosebi între diferitele tipuri de zăpadă. Genul de negare pe care Billy o practica aici – în care cuvintele *N-am fost eu* sunt rostite pe un ton care sugerează *Sigur că eu am fost, dar știm amândoi că n-ai cum să o dovedești* – este probabil delectarea tuturor infractorilor. Să râzi în fața unui polițist! Era clar că ticălosul de taică-meu savura din plin momentul. Din perspectiva polițistului, nu are niciun sens să te lupți cu acest soi de mărturisire-negare. Înveți să accepți situația. Face parte din joc. Este dilema polițistului: uneori, nu poți dovedi un caz fără o mărturisire, dar nu poți obține o mărturisire dacă nu ai deja dovezi.

Așa că am luat hârtia de la geam și am pus-o pe tejgheaua de melamină din fața mea. M-am lăsat pe spate și mi-am masat fruntea.

– Netotule! Netot bătrân ce ești! Ai idee ce-ai făcut?

– Netot? Ce faci? Îmi spui mie netot? N-am făcut nimic.

– Jacob era nevinovat! Netot bătrân și bătut în cap ce ești.

– Ai grijă ce zici, băiete. Nu mă obligă nimeni să stau aici și să vorbesc cu tine.

– Nu aveam nevoie de ajutorul tău.

– Zău? N-aș fi zis.

– Am fi putut câștiga.

– Și dacă nu câștigați? Ce se întâmpla atunci? Era mai bine ca puștiul să putrezească într-un loc de-ăsta? Știi ce-i locul ăsta,

băiete? E un mormânt. O groapă de gunoi. E o gaură mare în pământ, în care ei aruncă gunoiul pe care nu mai vrea nimeni să-l vadă. Oricum, tu ești cel care mi-a spus în seara aia la telefon că sunteți pe punctul de a pierde.

– Uite ce-i, nu poți – nu poți pur și simplu...

– Doamne, băiete, nu te mai ambala atât! E de-a dreptul jenant, ce naiba! Uite, nu spun nimic cu privire la ce s-a întâmplat, bine? Pentru că nu știu. Orice i s-o fi întâmplat tipului ăluia – cum îl chema? Patz? – orice i s-o fi întâmplat, eu nu știu. Sunt blocat aici, în groapa asta. Ce naiba mai știu eu? Dar dacă îmi ceri să bocesc pentru că un rahat de violator de copii a fost omorât sau s-a omorât... n-ai decât să aștepți mult și bine. Călătorie sprâncenată! Un rahat mai puțin pe lume. Să-l ia dracu'! Gata, s-a dus!

Își puse pumnul la gură, apoi suflă în el și-și desfăcu încet degetele, ca un magician care face o monedă să dispară.

– *S-a dus!* Un ticălos mai puțin pe lume, atâta tot. În cazul unui tip ca ăla, lumea este un loc mai bun fără el.

– Și în cazul *tău*?

El se încruntă.

– Hei, eu sunt încă aici. Se bătu cu pumnul în piept. Nu contează ce crezi despre mine. Eu sunt încă aici, băiete, că-ți convine sau nu. Nu poți scăpa de mine.

– Mda, ca de-un gândac...

– Exact: sunt rezistent ca un gândac. Și mândru de asta.

– Deci ce-ai făcut? Ai cerut un serviciu? Sau pur și simplu ai apelat la un vechi prieten?

– Ți-am zis, nu știu despre ce vorbești.

– Știi, chestia e că mi-a luat ceva timp ca să mă prind. Am un prieten polițist care mi-a spus că tipul ăsta, Părintele O'Leary, este un bătăuș bătrân și că încă mai lucrează ca rachet, iar când l-am întrebat ce înseamnă asta, mi-a zis: „Face problemele să

dispară". Deci asta ai făcut, nu-i așa? Ai apelat la un vechi prieten și ai făcut ca problema să dispară.

Niciun răspuns. De ce m-ar fi ajutat recunoscând? Billy cel Sângeros înțelegea dilema polițistului la fel de bine ca mine. N-ai mărturisire, n-ai caz; n-ai caz, n-ai mărturisire.

Însă știam prea bine amândoi ce se petrecuse. Ne gândeam la același lucru, sunt sigur: Părintele O'Leary se duce acolo într-o noapte, după o zi deosebit de proastă în instanță pentru Jacob, și îl bagă în sperieți pe tipul ăla gras, îi flutură pistolul prin față, îl face să scrie o mărturisire. Tipul probabil că își dăduse drumul pe el înainte ca Părintele O'Leary să apuce să-l spânzure.

– Ai idee ce i-ai făcut lui Jacob?

– Da, i-am salvat viața.

– Nu. I-ai luat posibilitatea de a se apăra în instanță. I-ai luat șansa de a auzi juriul declarându-l „nevinovat". De acum înainte, va exista mereu o urmă de îndoială. Vor fi întotdeauna oameni convinși că Jacob este un criminal.

El râse. Nu un chicotit, ci un hohot de râs.

– Posibilitatea de a se apăra în instanță? Și eu sunt netotul? Băiete, știi ce? Nu ești chiar atât de isteț cum credeam!

Mai râse puțin. Hohote nebunești, necontrolate. Mă maimuțări pe un ton ascuțit și afectat:

– „Vai, posibilitatea de a se apăra în instanță!" Doamne, băiete! E o minune că tu ești acolo și eu sunt după gratii! Cum naiba se întâmplă una ca asta? Papagal fraier ce ești...

– E o lume nebună. Închipuie-ți, să bage un om ca tine la închisoare!

El nu mă băgă în seamă. Se aplecă în față, de parcă ar fi vrut să-mi șoptească la ureche un secret prin plexiglas:

– Ascultă, zise el, acum vrei să faci pe intransigentul sau ce? Vrei să-ți bagi din nou copilul în rahat? Asta vrei, băiete? Sună la poliție. Hai, sună la poliție și zi-le toată povestea asta

nebunească despre Patz și despre tipul ăsta, O'Leary, pe care chipurile l-aș cunoaște eu. Ce-mi pasă mie? Oricum sunt închis pe viață aici. N-o să-mi faci rău. Hai să te văd! E copilul tău. Fă ce vrei cu el. Așa cum ziceai, poate că puștiul o să scape. Asumă-ți riscul.

– Oricum nu-l mai pot judeca pe Jacob încă o dată. Nu pentru crima asta.

– Așa, și? Cu atât mai bine. Pare că tu crezi că tipul ăsta, O'Leary, a comis o crimă. Dacă eram în locul tău, l-aș fi raportat imediat. Asta ai de gând să faci, domnule Om de la Procuratură? Sau poate că asta nu ar da atât de bine pentru puști?

Mă privi direct în ochi câteva secunde, până când mi-am dat seama că începusem să clipesc.

– Nu, zise el. Nici nu mă gândeam. Am terminat?

– Da.

– Bine. Hei, gardian! Gardian!

Doi gardieni se apropiară, cu expresii sceptice pe față.

– Eu și fiul meu am terminat cu vizita. L-ați cunoscut pe fiul meu?

Gardienii nu răspunseră, nici măcar nu se uitară la mine. Păreau să creadă că-i un șiretlic ca să-și întoarcă privirea pentru o clipă și nu aveau de gând să se lase păcăliți. Treaba lor era să ducă sălbăticiunea înapoi în cușcă. Și era o treabă periculoasă în sine. Nu avea niciun rost să încalce protocolul.

– În regulă, zise tatăl meu când unul dintre gardieni căuta cheia potrivită ca să-i prindă la loc cătușele de lanț. Să mai vii, băiete! Nu uita: încă sunt tatăl tău. Mereu voi fi tatăl tău.

Gardienii dădură să-l salte din scaun, însă el continuă să vorbească:

– Hei, le spuse el, ar trebui să-l cunoașteți mai bine pe tipul ăsta. Este avocat. Poate că o să aveți nevoie de un avocat într-o bu...

Unul dintre gardieni îi luă receptorul din mână și îl agăță în furcă. Îl ridicară apoi în picioare, îi prinseră cătușele de lanțul de la brâu, apoi traseră de lanțuri ca să se asigure că sunt fixate corespunzător. Billy mă urmări cu privirea în tot acest timp, chiar și când gardienii îl urniră din loc. Ce-o fi văzut când s-a uitat la mine... n-aș ști să spun. Probabil că doar un străin în cadrul unei ferestruici.

Dl. Logiudice: O să vă întreb din nou. Şi o să vă reamintesc, domnule Barber, că sunteţi sub jurământ.

Martorul: Ştiu asta.

Dl. Logiudice: Şi ştiţi că vorbim despre o crimă aici.

Martorul: Medicul legist a catalogat-o drept sinucidere.

Dl. Logiudice: Leonard Patz a fost ucis şi o ştiţi prea bine!

Martorul: Nu ştiu cum ar putea cineva să fie convins de asta.

Dl. Logiudice: Şi nu aveţi nimic de adăugat?

Martorul: Nu.

Dl. Logiudice: Nu aveţi nicio idee despre ce a păţit Leonard Patz pe 25 octombrie 2007?

Martorul: Nu.

Dl. Logiudice: Vreo teorie?

Martorul: Nu.

Dl. Logiudice: Ştiţi ceva, orice, despre James Michael O'Leary, cunoscut şi ca Părintele O'Leary?

Martorul: N-am auzit de el.

Dl. Logiudice: Serios? Nu i-aţi auzit niciodată numele?
Martorul: N-am auzit de el.

Îmi amintesc cum stătea Neal Logiudice acolo, cu mâinile în sân, fierbând de nervi. Altădată, l-aș fi bătut pe spate și i-aș fi zis: „Martorii mint. N-ai ce face. Du-te și bea o bere, uită de asta. Toate infracțiunile sunt locale, Neal – toți indivizii ăștia se întorc la locul faptei mai devreme sau mai târziu". Însă Logiudice nu era genul care să lase cu una, cu două un martor insolent. Probabil că nu dădea doi bani pe uciderea lui Patz. Oricum, nu de Leonard Patz era vorba aici.

Era deja spre sfârșitul după-amiezei când Logiudice mă sili în sfârșit să comit un mic sperjur nevinovat. Mărturia mea se întinsese pe toată ziua și mă doborâse oboseala. Eram în aprilie. Zilele începeau să se lungească. Lumina zilei abia pălea când am zis: „N-am auzit de el".

La acel moment, probabil că Logiudice își dăduse deja seama că nu avea să își mai repare reputația acolo și în niciun caz cu ajutorul meu. A demisionat din procuratură la scurt timp după aceea. Este avocat al apărării în Boston acum. Nu am nicio îndoială că va fi un avocat nemaipomenit până în ziua în care va fi dat afară din barou. Însă, pe moment, mă consolez cu acea imagine a lui în sala marelui juriu, fierbând de nervi în timp ce cazul său se prăbușea evident, trăgând după el și cariera sa. Îmi place să mă gândesc la asta ca fiind ultima lecție pe care i-am dat-o vreodată fostului meu protejat. Este dilema polițistului, Neal. După o vreme, te obișnuiești cu ea.

39 | Raiul pe pământ

Se pare că te poți obișnui cu aproape orice în viață. Ceea ce pare la un moment dat să fie revoltător, șocant și insuportabil devine, în timp, obișnuit și neremarcabil.

După ce au trecut primele luni, insulta reprezentată de procesul lui Jacob și-a pierdut treptat capacitatea de a ne înfuria. Făcusem tot ce ne stătuse în puteri. Familia noastră pățise acest lucru grotesc. Aveam să fim cunoscuți mereu pentru asta. Avea să fie prima propoziție din epitafurile noastre. Iar experiența avea să ne marcheze pentru totdeauna, în moduri pe care nu le puteam intui la acel moment. Toate acestea au început să pară normale, permanente, fără să mai merite comentarii. Și când s-a întâmplat – când am început să ne obișnuim cu noua noastră viață de familie rău-famată, când am început, în cele din urmă, să privim spre viitor, nu spre trecut –, familia noastră a ieșit treptat la suprafață.

Laurie a fost prima dintre noi care și-a revenit. A reînnodat prietenia cu Toby Lanzman. Toby se ținuse departe de noi pe tot parcursul procesului, dar a fost prima dintre prietenii noștri din Newton care a reluat legătura cu noi după terminarea acestuia.

Rămasă la fel de bine făcută și de dominatoare – aceeași față suplă, același corp vânos și musculos –, Toby o ghidă pe Laurie printr-un program extrem de dur de exerciții fizice, incluzând alergări lungi pe Commonwealth Avenue. Laurie spunea că vrea să devină mai puternică. Apoi, în curând, Laurie începu să își lucreze trupul și fără îndrumările lui Toby. În toiul iernii, se întorcea acasă după alergări tot mai lungi, cu fața roșie și cu pielea lucindu-i de sudoare.

– Trebuie să devin mai puternică.

Reintrându-și în rolul de căpitan al familiei, Laurie se dedică ambițiosului proiect de a ne retrezi și pe noi din moleșeală. Începu să gătească dejunuri spectaculoase, constând în gofre, omlete sau cereale calde. Și acum, că nu mai aveam unde să ne grăbim dimineața, le savuram pe îndelete în fața ziarelor, pe care Jacob le citea online, în vreme ce eu și Laurie lecturam variantele tipărite de la *Globe* și *Times*. Organiza nopți de film în familie și chiar mă lăsa să aleg peliculele cu gangsteri care îmi plăceau atât de mult, apoi îndura cu stoicism în timp ce eu și Jacob repetam întruna replicile favorite: „Salută-l pe micul meu prieten" și „N-am știut până în ziua asta că Barzini era făptașul". Mi-a zis că felul în care îl imitam pe Brando mă făcea să semăn cu Elmer Fudd, așa că am căutat puțin pe YouTube ca să-i arătăm lui Jacob cine era Elmer Fudd. Cât de ciudat era să ne auzim râzând din nou...

Și când nimic din toate astea nu mai funcționă, când Jacob și cu mine nu mai păream în stare să alungăm amintirea întunecată a anului care trecuse, Laurie decise să apeleze la o metodă mai drastică.

– Ce-ar fi să plecăm de-aici o vreme? zise ea voioasă într-o seară la cină. Am putea să mergem într-o vacanță, ca pe vremuri.

Era una dintre acele idei atât de evidente, încât ești izbit ca de o revelație. Desigur! În clipa în care a sugerat asta, am știut că trebuie să mergem, *desigur*. De ce ne luase atâta timp ca să ne gândim la asta? Numai gândul în sine ne făcea să ne simțim ușor amețiți.

– Genial, am zis eu. Să ne limpezim mințile!

– Să o luăm de la capăt! completă Jacob.

Laurie își scutură pumnii cu entuziasm.

– M-am *săturat* de toate. Urăsc casa asta. Urăsc orașul ăsta. Urăsc faptul că mă simt tot timpul captivă. Vreau din tot sufletul să fiu în altă parte.

Din câte-mi amintesc eu, ne-am așezat imediat toți trei la calculator și am ales destinația în aceeași noapte. Am ales o stațiune din Jamaica, numită Waves. Niciunul dintre noi nu auzise de Waves și nu fusese în Jamaica. Ne-am bazat decizia doar pe website-ul stațiunii, care ne uluia cu imagini fantastice, modificate în Photoshop: palmieri, plaje cu nisip alb, ocean acvamarin. Totul era atât de perfect și atât de fals totodată, încât nu am putut rezista. Era corespondentul turistic al pornografiei. Vedeam cupluri care râdeau, ea vânoasă, bronzată și în bikini, el cărunt la tâmple, dar cu mușchii abdominali sculptați – mama casnică și managerul mediocru, transformați de Waves în alter ego-urile lor adevărate: nebunatica și armăsarul. Exista un complex hotelier dichisit, cu obloane și verande, cu exterioarele vopsite strălucitor, pentru a evoca un sătuc nemaivăzut din Caraibe. Hotelul era înconjurat de o rețea de piscine azurii, cu fântâni și baruri lângă ele. Sigla stațiunii scânteia pe fundul fiecărei piscine. Bazinele albastre se vărsau unul în altul până când apa ajungea la marginea unei stânci joase, iar de acolo cobora un lift până la o plajă în formă de potcoavă și la un golfuleț imaculat, în vreme ce, în depărtare, albastrul oceanului se contopea cu albastrul nesfârșit al cerului, fără o linie clară a orizontului, care ar fi

spulberat iluzia că Waves se află pe aceeași planetă rotundă ca restul lumii. Era tocmai acea lume de vis spre care tânjeam să evadăm. Nu voiam să mergem în niciun loc „real"; nu poți fi într-un loc ca Paris sau Roma fără să te gândești și voiam mai presus de orice să nu ne mai gândim la nimic. Din fericire, în Waves părea că niciun gând nu poate rezista prea mult. Nimic nu ne putea strica cheful.

Cel mai remarcabil aspect în toată această manipulare emoțională este că a funcționat. Chiar am trăit fantezia călătorului de a-și lăsa în urmă vechiul sine și toate necazurile. Am fost transportați, la propriu și la figurat. Nu deodată, bineînțeles, ci puțin câte puțin. Am simțit cum ni se ridică greutatea de pe inimi în clipa în care am făcut rezervările pentru o ședere de două săptămâni. Apoi, ne-am simțit și mai ușurați când avionul a decolat din Boston, și chiar mai mult după ce am coborât în dogoarea soarelui și în briza caldă, tropicală, a micuțului aeroport din Montego Bay. Deja eram diferiți. Eram fericiți, într-un mod straniu, miraculos, delirant chiar. Ne-am uitat unul la altul cu surprindere, de parcă am fi zis: *Oare e adevărat? Chiar suntem... fericiți?* Veți spune că ne amăgeam singuri; necazurile noastre nu deveneau mai puțin reale. Și, evident, așa era. Dar ce contează? Meritam o vacanță.

La aeroport, Jacob zâmbea. Laurie mă ținea de mână.

– E raiul pe pământ! exclamă ea.

Ne-am croit drum prin terminal până la un mic autobuz, unde șoferul ținea o listă cu turiștii pe care trebuia să îi ia de la aeroport. Părea ușor neîngrijit, purtând un tricou, pantaloni scurți și sandale de duș. Însă ne zâmbi și își condimentă propozițiile cu „Da, omule!", descurcându-se în general chiar bine. „Da, omule!", ne zicea el întruna, până când am ajuns s-o spunem și noi. Era evident că repetase acest rol de băștinaș fericit

de-o mie de ori. Turiștii, albi ca brânza, incluzându-ne aici și pe noi, o luau de bună. *Da, omule!*

Drumul cu autobuzul dură aproape două ore. Ne-am zdruncinat pe un drum părăginit ce urmărea aproximativ coasta de nord a insulei. În dreapta se vedeau coamele înverzite și luxuriante ale munților, în stânga – marea. Era greu să nu observi sărăcia de pe insulă. Am trecut pe lângă cocioabe și case dărăpănate, încropite din vreascuri și tablă ruginită. Femei în zdrențe și copii costelivi mergeau pe marginea drumului. Turiștii din autobuz au fost tăcuți pe drum. Sărăcia băștinașilor era deprimantă și ar fi vrut să empatizeze cu ei; în același timp însă, veniseră aici pentru a se distra și nu era vina *lor* că insula era atât de săracă.

Jacob s-a așezat pe banca lată din spatele autobuzului, lângă o fată cam de-o seamă cu el. Era destul de drăguță și cei doi începură să sporovăiască precaut. Jacob răspundea concis, ca și cum fiecare cuvânt avea un potențial exploziv, și afișa un rânjet prostesc. Iată o fată care nu știa nimic despre crimă, care nici măcar nu părea să bage de seamă că Jacob era un nătăfleț incapabil să privească o fată în ochi. (Se dovedea însă destul de capabil să o privească în piept.) Era totul atât de minunat de normal, încât Laurie și cu mine ne-am decis să nu ne holbăm la ei, ca să nu le stricăm *noi* planurile.

I-am șoptit soției mele:

– Și eu care credeam că o să mi-o trag *înaintea* lui Jacob în excursia asta.

– Eu tot pe tine pariez, spuse ea.

Când autobuzul a ajuns în cele din urmă în Waves, am trecut printr-o poartă mare, pe lângă câteva grădinițe îngrijite și luxuriante de hibiscus roșu și galben, și ne-am oprit sub un portic, la intrarea principală a hotelului. Hamali zâmbitori ne-au descărcat bagajele. Purtau uniforme ce combinau elemente militare britanice – căști coloniale de un alb orbitor, pantaloni negri cu

vipușcă roșie – cu cămăși înflorate și colorate. Era o combinație delirantă, tocmai bună pentru oștile Raiului, pentru oștile bunei dispoziții.

Ne-am cazat după ce am trecut pe la recepție. Am schimbat banii cu valuta folosită în Waves, mici monede de argint numite „dolari de nisip". Un soldat jovial, cu o cască colonială pe cap, ne-a servit cu un cocktail cu rom din partea casei, despre care nu pot spune decât că avea în el lichior de rodii (era de un roșu aprins) și rom, iar eu am cerut imediat încă unul, simțind că e datoria mea patriotică față de pseudonațiunea din Waves. I-am dat bacșiș soldatului, Dumnezeu știe cât, de vreme ce rata de schimb pentru dolarii de nisip era o chestie nebuloasă, însă cred că destul de mult, pentru că el a băgat banii în buzunar și a zis „Da, omule", în mod ilogic, dar fericit. Din acel moment, amintirile mele despre prima zi se încețoșează un pic.

La fel și în cazul celei de-a doua zile.

Îmi cer scuze pentru tonul caraghios, însă adevărul este că ne simțeam al naibii de fericiți. Și ușurați. Acum, că încordarea din anul precedent dispăruse, devenisem puțin caraghioși. Știu că această poveste e o chestiune foarte solemnă. Ben Rifkin fusese ucis, chiar dacă nu de către Jacob. Iar Jacob fusese salvat doar prin intermediul unei alte crime aranjate, în mod providențial, din închisoare – un secret despre care știam doar eu. Și, desigur, ca acuzați, încă eram considerați vinovați de ceva, așa că oricum nu aveam dreptul să fim fericiți. Băgasem la cap instrucțiunile foarte stricte ale lui Jonathan, de a nu râde sau zâmbi vreodată în public, ca să nu creadă lumea că nu tratăm situația cu gravitatea cuvenită sau că nu suntem doborâți de tragedie. Acum puteam în sfârșit să răsuflăm ușurați și, în epuizarea noastră, ne simțeam chercheliți chiar și atunci când nu eram. Nu încercam deloc sentimentul de a ne numi criminali.

Ne-am petrecut primele dimineți pe plajă, iar după-amiezele la una dintre numeroasele piscine. În fiecare seară, stațiunea oferea un program de divertisment: un spectacol de muzică, karaoke, concurs de talente pentru turiști. Oricare ar fi fost formatul, personalul ne silea să ne distrăm în cele mai extrovertite forme. Ne strigau de pe scenă cu accentele cântate ale insularilor: „Hai, toa-tă lu-mea, faceți gălăgie!" și noi, turiștii, aplaudam și chiuiam din toți rărunchii. După aceea urma dansul. Era nevoie de o doză bună din cocktailul casei pentru a trece și de asta.

Mâncam cu poftă. Aveam bufet suedez și recuperam pentru toate lunile de înfometare. Laurie și cu mine ne cheltuiam dolarii de nisip pe bere și piña colada. Jacob bău și el pentru prima oară bere. „Bună", declară el bărbătește, deși nu o termină.

Jacob stătea în cea mai mare parte a timpului cu noua sa prietenă, pe care o chema – țineți-vă bine – Hope[1]. Era mulțumit și când rămânea cu noi, dar din ce în ce mai des plecau împreună. Mai târziu am aflat că Jacob se recomandase cu un nume fals. Jacob Gold, se prezentase el, folosind numele de fată al lui Laurie, motiv pentru care Hope nu a aflat niciodată de caz. La vremea respectivă nu știam despre micul său subterfugiu, așa că încercam să ne dăm seama ce însemna faptul că această fată flirta cu Jacob. Era oare atât de nepăsătoare încât nu-i trecuse prin cap să-l caute pe Google? Dacă ar fi căutat „Jacob Barber" pe Google, ar fi primit vreo trei sute de mii de rezultate. (Numărul lor a crescut de atunci.) Sau poate că știa și căuta să obțină senzații tari din aventura cu acest proscris periculos. Jacob ne-a zis că Hope nu avea habar despre caz, iar noi nu am îndrăznit să o întrebăm direct pe ea, de teamă că vom strica primul lucru bun ce i se întâmpla lui Jacob după foarte mult timp. Oricum, nu am văzut-o pe Hope prea mult în cele

[1] Hope (în lb. engl. în original) – speranță (n. tr.)

câteva zile în care am cunoscut-o. Ea și cu Jake preferau să fie singuri. Chiar și când eram la piscină cu toții, ei doi veneau să ne salute, după care se așezau ceva mai departe. Odată i-am zărit ținându-se de mână pe furiș, în timp ce stăteau întinși pe șezlonguri alăturate.

Vreau să spun – este important să știți – că o plăceam pe Hope, nu în ultimul rând pentru că ne făcea fiul fericit. Jacob se lumina la față atunci când ea se afla prin preajmă. Fata avea un fel cald de a fi, era bine crescută și politicoasă, cu părul blond și cu un accent blajin și minunat de Virginia, care pe noi, cei din Boston, ne încânta. Era un pic durdulie, dar părea să se simtă confortabil cu felul în care arăta, suficient de confortabil încât să poarte bikini în fiecare zi, iar ăsta era un alt motiv pentru care ne plăcea – nu era stăpânită de toate acele nesiguranțe morbide specifice adolescentelor. Chiar și numele ei neobișnuit făcea să sporească senzația de basm adusă de apariția ei bruscă în peisaj. „În sfârșit o avem pe Hope", îi ziceam lui Laurie.

Adevărul este că nu ne concentram complet pe Jacob și pe Hope. Laurie și cu mine aveam propria noastră relație de care să ne ocupăm. Trebuia să ne reînvățăm unul pe celălalt, să restabilim vechile tipare. Ne-am reluat viața sexuală, nu cu frenezie, ci încet, cu precauție. Probabil că eram la fel de neîndemânatici ca Jacob și Hope, care se descopereau și ei, fără îndoială, prin unghere ascunse și lipiți de palmieri. Laurie s-a bronzat foarte repede, ca întotdeauna. Arăta incredibil de sexy în ochii mei de bărbat de vârstă mijlocie și am început să mă întreb dacă nu cumva website-ul chiar avea dreptate la urma urmei: semăna tot mai mult cu acea mamă casnică și atrăgătoare din reclamă. Era în continuare cea mai arătoasă femeie pe care o văzusem în viața mea. Un miracol că pusesem mâna pe ea la început și tot un miracol că rămăsese cu mine atâta amar de vreme.

Cred că în acea primă săptămână, Laurie a început să se ierte pentru păcatul capital – cum îl vedea ea – de a-și fi pierdut încrederea în fiul ei, de a se fi îndoit de nevinovăția lui la proces. Îți puteai da seama după felul în care începuse să se relaxeze în preajma lui. Totul se petrecea în sinea ei; nu avea nimic de reconciliat cu Jacob, de vreme ce el nu știuse niciodată de îndoielile ei și, cu atât mai puțin, că se temuse de el. Numai Laurie se putea ierta pe sine. Mie, personal, nu mi se părea mare lucru. Din punct de vedere al trădărilor, aceasta era una măruntă și de înțeles în împrejurările respective. Poate că trebuie să fii mamă ca să înțelegi cu adevărat de ce se învinovățea Laurie atât de mult. Tot ce pot spune este că, din momentul în care ea a început să se simtă mai bine, întreaga noastră familie a revenit la ritmul său normal. Familia noastră orbita în jurul lui Laurie. Așa fusese dintotdeauna.

Ne-am reluat repede unele obiceiuri, cum trebuie să se întâmple chiar și în lumile de vis, precum cea din Waves. Ritualul meu preferat era să privesc asfințitul pe plajă împreună cu familia. În fiecare seară aduceam cu noi ceva beri și trăgeam trei șezlonguri până la marginea golfului, ca să putem sta cu picioarele în apă. Hope veni și ea o dată să vadă asfințitul cu noi, așezându-se cu diplomație lângă Laurie, ca o doamnă de companie lângă regina ei. Dar, în general, eram doar noi, Barberii. În jurul nostru, în lumina tot mai palidă, copilașii se jucau în nisip și în apa mică, țânci, chiar și câțiva bebeluși însoțiți de tinerii lor părinți. Treptat, plaja se cufunda tot mai mult în tăcere, în timp ce toți ceilalți turiști plecau să se pregătească pentru cină. Salvamarii trăgeau șezlongurile pe nisip, strângându-le într-un loc peste noapte și făcând gălăgie, după care plecau și ei, iar pe plajă mai zăboveau doar câțiva oameni care voiau să vadă asfințitul. Priveam în depărtare, unde două limbi de pământ se întindeau

ca să închidă golfulețul, iar orizontul căpăta nuanțe gălbui, apoi roșiatice și indigo.

Acum, privind în urmă, îmi imaginez familia mea fericită stând împreună pe plajă, la asfințit, și aș vrea să opresc povestea acolo. Probabil că păream atât de normali, Laurie, Jacob și cu mine, atât de asemănători cu ceilalți petrecăreți și orășeni refugiați în acea stațiune... Probabil că arătam la fel ca toată lumea, asta fiind tot ce-mi doream, în fond și la urma urmei.

Dl. Logiudice: Şi apoi?
Martorul: Şi apoi...
Dl. Logiudice: Ce s-a întâmplat apoi, domnule Barber?
Martorul: Fata a dispărut.

40 | Fără scăpare

Se lăsa deja seara. Afară, lumina zilei era tot mai palidă, iar cerul se întunecă, familiarul cer cenușiu al unei primăveri reci în New England. Nemaifiind inundată de lumina clară a soarelui, sala marelui juriu se îngălbenise în lumina becurilor fluorescente.

Juraţii își mai pierduseră atenția în ultimele câteva ore, dar acum își ciuliseră din nou urechile. Știau ce urma.

Stătusem în scaun toată ziua. Cred că arătam ușor istovit. Logiudice îmi dădea târcoale vioi, ca un boxer care se pregătește să-i dea adversarului său năucit lovitura de grație.

Dl. Logiudice: Aveţi vreo informaţie despre ce s-a întâmplat cu Hope Connors?

Martorul: Nu.

Dl. Logiudice: Când aţi aflat că dispăruse?

Martorul: Nu-mi amintesc exact momentul. Îmi amintesc doar cum a început. Am primit un telefon în camera noastră din staţiune pe la ora cinei. Era mama lui Hope,

întrebându-ne dacă ea era cu Jacob. Nu le mai dăduse niciun semn toată după-amiaza.

Dl. Logiudice: Ce i-ai zis?

Martorul: Că nu o văzuserăm.

Dl. Logiudice: Şi Jacob? El ce-a spus despre asta?

Martorul: Jake era cu noi. L-am întrebat dacă ştie unde este Hope. El a spus că nu ştie.

Dl. Logiudice: Aţi observat ceva neobişnuit în reacţia lui Jacob atunci când i-aţi pus acea întrebare?

Martorul: Nu. A ridicat din umeri şi atât. Nu aveam niciun motiv de îngrijorare. Ne-am gândit cu toţii că se dusese să exploreze prin împrejurimi. Probabil că pierduse socoteala timpului. Acolo nu aveam semnal la telefoanele mobile, aşa că puştii dispăreau constant. Însă staţiunea era foarte sigură, fiind complet împrejmuită. Nu putea intra nimeni ca să-i facă rău. Nici mama lui Hope nu părea panicată. I-am zis să nu-şi facă griji: Hope avea să apară dintr-o clipă într-alta.

Dl. Logiudice: Însă Hope Connors nu s-a mai întors niciodată.

Martorul: Nu.

Dl. Logiudice: De fapt, cadavrul ei nu a fost găsit vreme de câteva săptămâni, nu-i aşa?

Martorul: A fost găsit după şapte săptămâni.

Dl. Logiudice: Şi când a fost găsit?

Martorul: Cadavrul a fost adus de apă pe ţărm, la câţiva kilometri de staţiune. Aparent, se înecase.

Dl. Logiudice: Aparent?

Martorul: Când un cadavru stă atâta vreme în apă... Putrezise. Din câte am înţeles, mai mâncaseră şi creaturile marine din el. Nu ştiu sigur; nu am avut informaţii de primă mână cu privire la desfăşurarea anchetei. E suficient să spun că nu s-au obţinut prea multe probe din examinarea cadavrului.

Dl. Logiudice: Cazul este considerat o omucidere nerezolvată?

Martorul: Nu ştiu. Nu ar trebui. Nu există dovezi care să susţină această ipoteză. Probele sugerează doar că ea s-a dus să înoate şi s-a înecat.

Dl. Logiudice: Ei bine, lucrurile nu stau chiar aşa, nu? Există unele dovezi care indică faptul că Hope

Connors a fost sugrumată înainte să intre în apă.

Martorul: Această presupunere nu este susţinută de dovezi. Cadavrul se afla într-o stare avansată de putrefacţie. Poliţia de acolo... era atât de multă presiune, erau atât de mulţi jurnalişti... Ancheta respectivă nu a fost condusă corespunzător.

Dl. Logiudice: Asta se întâmpla destul de des în preajma lui Jacob, nu? O crimă, o anchetă dată peste cap... Cred că era cel mai ghinionist băiat.

Martorul: E o întrebare?

Dl. Logiudice: Să trecem mai departe. Numele fiului dumneavoastră a fost legat pe larg de caz, nu-i aşa?

Martorul: În tabloide şi pe unele website-uri de joasă speţă. Lumea ar spune orice pentru bani. Nu câştigau nimic dacă spuneau că Jacob este nevinovat.

Dl. Logiudice: Cum a reacţionat Jacob la dispariţia fetei?

Martorul: A fost îngrijorat, firesţte. Ţinea la Hope.

Dl. Logiudice: Şi soţia dumneavoastră?

Martorul: Şi ea era foarte, foarte îngrijorată.

Dl. Logiudice: Asta-i tot? „Foarte, foarte îngrijorată"?

Martorul: Da.

Dl. Logiudice: Nu am putea spune că ea a ajuns la concluzia că Jacob avea ceva de-a face cu dispariţia fetei?

Martorul: Ba da.

Dl. Logiudice: A fost ceva anume care a făcut-o să creadă asta?

Martorul: E vorba de ceva ce s-a întâmplat la plajă. Era în ziua în care a dispărut fata. Jacob a ajuns acolo după-amiaza târziu ca să privim asfinţitul şi s-a aşezat în dreapta mea. Laurie se afla în stânga mea. L-am întrebat „Unde-i Hope?", iar Jacob a zis: „Cu ai ei, probabil. Nu am văzut-o". Aşa că am făcut un soi de glumă - cred că Laurie a fost cea care a întrebat dacă era totul în regulă între ei, dacă se certaseră sau aşa ceva. El a spus că nu se întâmplase nimic, doar că nu o văzuse de câteva ore. Eu...

Dl. Logiudice: Andy? Eşti în regulă?

Martorul: Da. Da, îmi cer scuze. Jake... avea nişte pete mici şi roşii pe slip.

Dl. Logiudice: Descrieţi-ne petele.

Martorul: Erau stropi.

Dl. Logiudice: Ce culoare aveau?

Martorul: Un roşu maroniu.

Dl. Logiudice: Stropi de sânge?

Martorul: Nu ştiu. Nu m-am gândit la asta. L-am întrebat ce era cu ele, ce a făcut cu slipul. El a zis că probabil se pătase cu ceva ce mâncase, ketchup sau mai ştiu eu ce.

Dl. Logiudice: Şi soţia dumneavoastră? Ea ce părere a avut despre acele pete roşii?

Martorul: La momentul respectiv, nu le-a acordat atenţie. Nu însemnau nimic, pentru că încă nu ştiam că fata dispăruse. I-am zis să înoate puţin, că poate i se curăţă slipul.

Dl. Logiudice: Şi cum a reacţionat Jacob?

Martorul: Nu a reacţionat în niciun fel. Pur şi simplu s-a ridicat şi a pornit pe doc - era un doc în formă de H; el s-a dus pe braţul drept şi a plonjat în apă.

Dl. Logiudice: Interesant e că tocmai dumneavoastră aţi fost cel care i-a spus să-şi cureţe stropii de sânge de pe slip.

Martorul: Nu aveam nicio idee că erau stropi de sânge. Nici acum nu ştiu dacă erau sau nu.

Dl. Logiudice: Nici acum nu ştiţi? Serios? Atunci de ce v-aţi grăbit să-i spuneţi să sară în apă?

Martorul: Laurie i-a zis că slipul era scump şi că ar trebui să aibă mai mare grijă de lucrurile lui. El era foarte neatent, de-a dreptul neîndemânatic. Nu voiam să aibă probleme cu mama lui. Ne distram atât de bine... Asta a fost tot.

Dl. Logiudice: Însă acesta a fost motivul pentru care Laurie s-a supărat când a dispărut Hope Connors?

Martorul: Da, parţial. De fapt, era vorba de întreaga situaţie, de toate cele prin care trecusem.

Dl. Logiudice: Laurie a vrut să plecaţi imediat acasă, nu-i aşa?

Martorul: Aşa este.

Dl. Logiudice: Însă dumneavoastră aţi refuzat.

Martorul: Da.

Dl. Logiudice: De ce?

Martorul: Pentru că ştiam ce-o să zică lumea: că Jacob este vinovat şi că fuge de la locul faptei înainte să-l prindă poliţia. Că este un criminal. Nu aveam de gând să las pe nimeni să spună asta despre el.

Dl. Logiudice: De fapt, autorităţile din Jamaica chiar l-au interogat pe Jacob, nu?

Martorul: Da.

Dl. Logiudice: Dar nu l-au arestat?

Martorul: Nu. Nu aveau niciun motiv ca să îl aresteze. Nu făcuse nimic.

Dl. Logiudice: Doamne, Andy, cum poţi fi atât de sigur? Cum poţi fi sigur de asta?

Martorul: Cum poate fi oricine sigur de orice! Eu am încredere în copilul meu. Trebuie să am.

Dl. Logiudice: De ce trebuie să ai?

Martorul: Pentru că sunt tatăl lui. Îi datorez asta.

Dl. Logiudice: Asta-i tot?

Martorul: Da.

Dl. Logiudice: Cum rămâne cu Hope Connors? Ei nu-i datorezi nimic?

Martorul: Jacob nu a omorât-o pe fata aceea.

Dl. Logiudice: Deci copiii pur şi simplu mureau în preajma lui, nu?

Martorul: Este o întrebare inadecvată.

Dl. Logiudice: O retrag. Andy, chiar crezi că eşti un martor credibil? Chiar crezi că îţi vezi fiul în mod obiectiv?

Martorul: Cred că sunt credibil, da, în general. Nu cred însă că părinţii pot fi complet obiectivi

atunci când vine vorba de copiii lor, recunosc.

Dl. Logiudice: Şi totuşi Laurie nu a avut nicio problemă în a-l vedea pe Jacob drept ceea ce era în realitate, nu?

Martorul: Va trebui să o întrebi pe ea.

Dl. Logiudice: Laurie nu a avut nicio problemă în a crede că Jacob a avut ceva de-a face cu dispariţia acelei fete?

Martorul: Aşa cum am mai zis, Laurie era foarte afectată de tot ce se întâmplase. Nu mai era în apele ei. A tras propriile sale concluzii.

Dl. Logiudice: Ţi-a împărtăşit vreodată suspiciunile ei?

Martorul: Nu.

Dl. Logiudice: Voi repeta întrebarea. Ţi-a împărtăşit vreodată soţia ta suspiciunile ei cu privire la Jacob?

Martorul: Nu.

Dl. Logiudice: Soţia ta nu ţi-a zis ce avea pe suflet?

Martorul: Nu simţea că poate s-o facă. Nu în această privinţă. Discutasem despre cazul Rifkin, bineînţeles. Cred că ştia că existau anumite lucruri pe care eu pur şi simplu nu le puteam discuta;

erau unele idei pe care pur şi simplu nu puteam să le concep. Trebuia să se descurce singură cu acele lucruri.

Dl. Logiudice: Deci, după cele două săptămâni petrecute în Jamaica...?

Martorul: Ne-am întors acasă.

Dl. Logiudice: Şi aţi ajuns acasă. Acela a fost momentul în care Laurie ţi-a împărtăşit suspiciunile ei cu privire la Jacob?

Martorul: Nu chiar.

Dl. Logiudice: „Nu chiar" - ce înseamnă asta?

Martorul: Când ne-am întors din Jamaica, Laurie era foarte, foarte tăcută. Nu voia să vorbească deloc cu mine. Era deosebit de îngrijorată şi neliniştită. Speriată chiar. Am încercat să vorbesc cu ea, să o fac să-mi împărtăşească gândurile ei, dar cred că nu avea încredere în mine.

Dl. Logiudice: Ţi-a spus ce ar trebui să faceţi din punct de vedere moral, ca părinţi?

Martorul: Nu.

Dl. Logiudice: Dacă te-ar fi întrebat, ce i-ai fi răspuns? Ce obligaţie morală aveaţi ca părinţi ai unui criminal?

Martorul: **Este o întrebare ipotetică. Nu cred că eram părinţii unui criminal.**

Dl. Logiudice: **În regulă, atunci, ipotetic vorbind: dacă Jacob era vinovat, ce ar fi trebuit să faceţi tu şi soţia ta în această privinţă?**

Martorul: **Poţi să pui întrebarea în câte moduri vrei, Neal. Nu o să răspund pentru că nu aşa stau lucrurile.**

În acel moment, am fost martorul celei mai sincere și mai spontane reacții pe care am văzut-o vreodată la Neal Logiudice. De frustrare, și-a azvârlit carnețelul. Acesta a fluturat prin aer ca o pasăre doborâtă din cer, ajungând în celălalt colț al sălii.

O femeie mai în vârstă, din juriu, a scăpat o exclamație de surprindere.

O clipă, am crezut că era unul dintre gesturile prefăcute ale lui Logiudice – o indicație pentru juriu: *Nu vedeți că minte?* –, cu atât mai potrivită cu cât nu avea să fie consemnată în stenogramă. Însă Logiudice a rămas acolo, cu mâinile în șold, privindu-și pantofii și clătinând încet din cap.

După un moment, și-a venit în fire. Și-a pus mâinile în sân și a tras adânc aer în piept. *Înapoi la treabă. Ademenește, prinde, strivește.*

A ridicat ochii spre mine și ce-a văzut? Un criminal? O victimă? În orice caz, o dezamăgire. Mă îndoiesc că a fost în stare să vadă adevărul: că există răni mai cumplite decât cele fatale, pe care micile distincții dihotomice ale legii – vinovat/nevinovat,

criminal/victimă – nu le pot cuprinde și, cu atât mai puțin, nu le pot repara. Legea este un ciocan, nu un bisturiu.

Dl. Logiudice: Înțelegi că acest mare juriu o anchetează pe soția ta, Laurie Barber?

Martorul: Bineînțeles.

Dl. Logiudice: Am stat aici toată ziua ca să aflăm de ce a făcut acel lucru.

Martorul: Da.

Dl. Logiudice: Nu-mi pasă de Jacob.

Martorul: Dacă spui tu...

Dl. Logiudice: Și știi că tu nu ești suspectat de absolut nimic?

Martorul: Dacă spui tu...

Dl. Logiudice: Dar te afli sub jurământ. Nu trebuie să-ți amintesc asta, nu?

Martorul: Da, știu regulile, Neal.

Dl. Logiudice: Ce a făcut soția ta, Andy? Nu înțeleg de ce nu vrei să ne ajuți. Vorbim despre familia ta aici.

Martorul: Pune o întrebare, Neal. Nu ține discursuri.

Dl. Logiudice: Ce a făcut Laurie... nu te deranja...

Martorul: Obiectez! Pune o întrebare adecvată!

Dl. Logiudice: Ar trebui pusă sub acuzare!

Martorul: Următoarea întrebare.

Dl. Logiudice: Ar trebui pusă sub acuzare, adusă în faţa instanţei şi condamnată, iar tu ştii asta!

Martorul: Următoarea întrebare!

Dl. Logiudice: La data infracţiunii, pe 19 martie 2008, aţi primit veşti despre inculpata Laurie Barber?

Martorul: Da.

Dl. Logiudice: Cum?

Martorul: Pe la ora 9.00 dimineaţa am auzit soneria de la uşă. Era Paul Duffy.

Dl. Logiudice: Ce v-a spus domnul locotenent Duffy?

Martorul: M-a întrebat dacă poate intra ca să vorbim. Mi-a zis că are veşti cumplite. I-am spus să-mi zică pe loc, orice ar fi fost, să-mi zică acolo, la uşă. Mi-a spus că a avut loc un accident. Laurie şi Jacob erau în maşină, pe autostradă, şi maşina a derapat. Mi-a spus că Jacob a murit. Laurie era lovită destul de rău, dar avea să supravieţuiască.

Dl. Logiudice: Continuaţi.

[Martorul nu a răspuns.]

Dl. Logiudice: Ce s-a întâmplat mai departe, domnule Barber?

[Martorul nu a răspuns.]

Dl. Logiudice: Andy?

Martorul: Am, ăă... am simţit cum mi se înmoaie genunchii şi am fost pe punctul să cad. Paul m-a prins la timp şi m-a ţinut în picioare. M-a ajutat să merg în sufragerie şi să mă aşez pe un scaun.

Dl. Logiudice: Ce altceva v-a mai spus?

Martorul: Mi-a spus...

Dl. Logiudice: Vreţi să facem o pauză?

Martorul: Nu. Îmi pare rău. Sunt în regulă.

Dl. Logiudice: Ce altceva v-a mai spus domnul locotenent Duffy?

Martorul: Mi-a spus că nu mai erau alte maşini implicate. Existau martori, alţi şoferi care văzuseră maşina îndreptându-se direct spre un contrafort de pod. Ea nu a încercat să frâneze sau să îl evite. Martorii au spus că a accelerat până la final. A accelerat. Martorii au crezut că şoferul a leşinat sau că a făcut un infarct... ceva de genul ăsta, oricum.

Dl. Logiudice: A fost crimă, Andy. L-a omorât pe fiul vostru.

[Martorul nu a răspuns.]

Dl. Logiudice: Acest mare juriu vrea să o pună sub acuzare. Uită-te la ei. Vor să procedeze corect. Toţi vrem

asta. Însă trebuie să ne ajuți și tu. Trebuie să ne spui adevărul. Ce s-a întâmplat cu fiul vostru?

[Martorul nu a răspuns.]

Dl. Logiudice: Ce s-a întâmplat cu Jacob?

[Martorul nu a răspuns.]

Dl. Logiudice: Încă poate să se termine totul cum trebuie, Andy.

Martorul: Oare?

În fața tribunalului, un vânt aspru sufla pe Thorndike Street. Un alt defect arhitectural: zidurile înalte și netede de pe toate cele patru laturi dădeau naștere unui vânt turbat la baza clădirii. Într-o seară rece de aprilie, ca aceasta, când vântul sufla nebunește în jurul tribunalului, era greu să și ajungi la el, ca și cum ar fi fost înconjurat de un șanț de apărare. Mi-am strâns haina pe mine și mi-am croit drum pe Thorndike, spre garaj, cu vântul suflându-mi în spate. A fost ultima oară când am pus piciorul în acel tribunal. M-am luptat cu vântul ca un om care încearcă să țină o ușă închisă.

Bineînțeles, unele lucruri sunt imposibil de lăsat în urmă. Mi-am imaginat în mod repetat acele ultime clipe. Retrăiesc în fiecare zi ultimele secunde din viața lui Jacob. Și când adorm le visez. Nu contează că nu am fost de față. Nu pot să mă opresc din încercarea de a le vedea cu ochii minții.

Când mai avea mai puțin de un minut de trăit, Jacob s-a tolănit pe bancheta din spate a dubiței, cu picioarele întinse în față. Întotdeauna stătuse pe bancheta din spate, ca un copil mic, chiar și atunci când era în mașină doar cu mama lui. Nu avea pusă centura de siguranță. Era adeseori neglijent în această

privință. În mod normal, Laurie l-ar fi bătut la cap până și-ar fi pus-o. Nu și în acea dimineață însă.

Jacob și Laurie nu vorbiseră prea mult pe drum. Nu erau multe de zis. Mama lui Jacob fusese tăcută și posomorâtă de când ne întorseserăm din Jamaica, cu câteva săptămâni în urmă. El era suficient de deștept cât să o lase în pace. În adâncul sufletului, cred că știa că își pierduse mama – îi pierduse încrederea, nu dragostea. Era greu pentru ei să fie împreună. Așa că, după ce au schimbat câteva vorbe pe Route 128, au tăcut amândoi când au ajuns la barieră, ieșind pe ruta dinspre vest. Dubița a intrat în trafic și a prins viteză, iar mama și fiul s-au pregătit pentru drumul lung și plictisitor.

Mai exista un motiv pentru tăcerea lui Jacob. În acel moment se îndreptau spre un interviu la o școală particulară din Natick. Sincer să fiu, nu credeam că o să-l primească vreo școală. Ce școală ar fi riscat din punct de vedere juridic, chiar dacă ar fi fost dispusă să înfrunte oprobriul public, pentru admiterea sângerosului Jacob Barber? Ne așteptam ca Jacob să continue meditațiile acasă pe toată durata liceului. Însă fuseserăm anunțați că primăria nu avea să acopere costurile meditațiilor decât dacă epuizam toate celelalte opțiuni, așa că am programat câteva interviuri formale. Întregul proces era dificil pentru Jacob – trebuia să demonstreze că nu era dorit, fiind respins în mod repetat – și, în acea dimineață, nevoia unui alt interviu fără rost îl făcea să fie ursuz. Școlile îl primeau la interviuri, se gândea el, doar ca să poată vedea mai de aproape cum arată monstrul.

Îi ceru mamei sale să pornească radioul. Ea îl dădu pe WBUR, stația locală de știri, dar îl opri repede. Era dureros să știe că Pământul continua să se învârtească fără să-i bage în seamă.

După câteva minute de mers pe autostradă, pe chipul lui Laurie apărură lacrimi. Își încleștă mâinile pe volan.

Jacob nu observă. Era căzut pe gânduri. Avea privirea fixată asupra micului peisaj vizibil printre cele două scaune din față. Prin parbriz vedea mulțimea de mașini grăbindu-se în formație pe șosea.

Laurie semnalizează și trecu pe banda din dreapta, unde traficul era răzleț, și începu să accelereze: 123, 124, 125, 126, 127, 128. Își desfăcu centura de siguranță și o dădu pe după umărul stâng. Jacob ar fi crescut, desigur. În câțiva ani, vocea i s-ar fi îngroșat. Și-ar fi făcut prieteni noi. După ce ar fi trecut de 20 de ani, ar fi semănat tot mai mult cu tatăl lui. Cu timpul, privirea sa întunecată s-ar mai fi îmblânzit, pe măsură ce ar fi lăsat în urmă grijile și amărăciunile adolescenței. Trupul său ciolănos s-ar mai fi împlinit. Nu ar fi fost la fel de mătăhălos ca tatăl său, doar puțin mai înalt, puțin mai lat în spate decât majoritatea celor de seama lui. S-ar fi gândit să dea la Drept. Toți copiii se imaginează urmându-și părinții în meserie, chiar dacă pentru scurt timp și fără prea mare tragere de inimă. Însă nu ar fi ajuns avocat. Ar fi considerat această profesie prea extrovertită, prea teatrală, prea pedantă pentru personalitatea lui reticentă. Și-ar fi petrecut mult timp căutând, mult timp trudind în meserii ce nu i s-ar fi potrivit.

Când dubița depășì 135 de kilometri pe oră, Jacob rosti, fără nicio urmă de îngrijorare:

– Mergi un pic cam repede, nu crezi, mamă?

– Da?

Și-ar fi cunoscut bunicul. Deja era curios. Și, ținând cont de propriile probleme juridice, ar fi vrut să atace chestiunea moștenirii sale genetice, a ceea ce însemna să fii nepotul lui Billy Barber cel Sângeros. S-ar fi dus să îl cunoască pe om și ar fi fost dezamăgit. Legenda – porecla, reputația înfricoșătoare, crima care era de nedescris pentru atâția – era mult mai mare decât bătrânul uscătiv din spatele ei care, la urma urmei, nu era decât un golan, chiar dacă unul cât de cât educat. Jacob s-ar fi împăcat

cumva cu această situație. Nu ar fi făcut-o ca mine, ștergându-și-o din minte, ignorând-o, dorindu-și să dispară. Era mult prea inteligent ca să se păcălească astfel. Însă s-ar fi împăcat cu ea. Ar fi trecut de la fiu la tată și-abia atunci și-ar fi dat seama cât de puțin conta de fapt.

Mai târziu, după ce-ar fi hoinărit o vreme, s-ar fi stabilit undeva departe, undeva unde nimeni să nu fi auzit vreodată de Barberi sau măcar unde nimeni să nu știe suficient despre povestea din trecutul său ca să-l bată la cap cu ea. Undeva prin vest, cred. Bisbee, Arizona, poate. Sau California. Cine știe? Și într-unul dintre aceste locuri, într-o bună zi, și-ar fi ținut în brațe propriul fiu, l-ar fi privit în ochi – cum făcusem eu cu Jacob de atâtea ori – și s-ar fi întrebat: „Cine ești? La ce te gândești?"

– Te simți bine, mamă?

– Sigur că da.

– Ce faci? E periculos.

143, 144, 145. Dubița, o Honda Odyssey destul de grea – nu era deloc micuță, cum ar putea sugera numele –, avea un motor puternic. Accelerai ușor, fiind foarte stabilă la viteze mari. Când o conduceam, eram de multe ori surprins să constat că ajungeam la 130-135 de kilometri pe oră fără să-mi dau seama. Dar dacă treceai de 145, începea să se zgâlțâie un pic și roțile nu mai aveau aderența adecvată la carosabil.

– Mamă?

– Te iubesc, Jacob.

Jacob s-a afundat în bancheta din spate. Mâinile sale au căutat înfrigurate centura de siguranță, dar deja era prea târziu. Mai rămăseseră doar câteva secunde. Tot nu pricepea ce se întâmplă. Mintea lui căuta explicații pentru viteză, pentru calmul bizar al mamei sale: o accelerație blocată, o grabă pentru a nu întârzia la interviu sau, poate, o lipsă de atenție.

– Vă iubesc pe amândoi: și pe tine, și pe tatăl tău.

Dubița a trecut pe banda de urgență din dreapta șoselei, mai întâi cu roțile din dreapta, apoi cu cele din stânga – mai erau doar câteva secunde acum – și a continuat să accelereze pe măsură ce drumul cobora o mică pantă; motorul ajunsese la turația maximă, iar vehiculul atinsese 154, 155, 156...

– Mamă! Oprește!

Ea întoarse dubița direct spre un contrafort de pod. Era un zid din beton, construit în panta unui deal. Contrafortul, străjuit de o barieră, ar fi trebuit să împiedice orice impact frontal. Însă vehiculul mergea prea repede și unghiul la care se apropia era prea drept, așa că în momentul în care Laurie intră în barieră, aceasta ridică roțile din spate ale vehiculului, făcându-l să încalece zidul și, în mod catastrofal, să se răsucească. Laurie pierdu imediat controlul mașinii, însă nu lăsă nicio clipă volanul din mână. Duba scrâșni, încălecând bariera, apoi fu proiectată în aer de aceasta și se rostogoli într-o parte, ca o corabie pe punctul de a se răsturna.

Când dubița era în aer, învârtindu-se în sens invers acelor de ceasornic, cu motorul duduind și Laurie țipând – o fracțiune de secundă, doar atât –, poate că Jacob se gândise la mine, eu cel care îl ținusem în brațe pe când era bebeluș, uitându-mă în ochii *lui,* și poate înțelesese că îl iubisem, necondiționat, până la capăt... în timp ce vedea zidul din beton zburând în întâmpinarea lui.